

HECE TAŞLARI

37

Aylık Şiir Dergisi

Aşık Elesger
Prof. Dr. Memmed İsmayıl
Semed Vurğun
Osman Sarıvelili
Süleyman Rüstəm
Hesyn Arif
Nabi Hazri
Bahtiyar Vahapzade
Mikayıl Azaflı
Mezahir Borsunlu
Şair Feteli
Selim Sinedefer
Memmed Araz
Mestan Güner
Musa Yagup
Memmed Aslan
Sücaet Delidağlı
Behmen Vatanoğlu
Mehmet İlgar
Afak Şıhlı
Prof. Dr. Muharrem Gasımlı
Besti Berdeli
Ferqane Mehdiyeva
Seadet Cihangir
Reşide Allahverdiyeva
Zireddin Gafarlı
Akif Ahmetgil

Mikayıl Bozalganlı *İbrahim İlyaslı *Ehtiram İlham
Mehemmed Asdanbeyli *Vasif Süleyman *Süleyman Abdulla
Osman Fermanoğlu *Ruslan Dost Ali *Prof.Dr. Ali Daşkın
Səxavət İzzəti *Məhəmməd Hüseyn Şəhriyar

O TAYDA ELESGER BU TAYDA ŞENLİK

Orda bir ülke var türkçe düşünen, dili dilimizin diğer yanıdır, mahnıları kardeş türkülerimiz, o tayda elesger bu tayda şenlik, sazın sözün iki usta âşığı, edebın erkânın has karışığı, sazı mavzer gibi çiğnine asıp, gönül fethetmek'çün yola çıktılar, yolunu yol bilen şakirdleriyle, kâh derviş oldular kâhı köroğlu, şehir şehir oba oba gezdiler, nerede bir toy var orda oldular, çağlardan çağlayıp aktı sesleri.

Bir kere yükselen üç renkli bayrak, elbette gönderden yere inmezdi, bu aşka göklerden kurşunlar yağdı, gonca karanfiller yere serildi, biz ancak duayla karşılık verdik, resulzade burda elçibey orda, azadlık'çün kızılıcıktan şerbeti, meğer bizim yerimize içmişler, yıkılası o boraltan köprüsü, çırpınırdı karadeniz türküsü, acımızı kaşındıkça kanatır, bu yüzden emmedeş çocuklarında, kabuk tutmaz bir yaradır karabağ.

Birlikte yürüdük orta asyadan, sonra ayrı topraklara dağıldık, fitne ateşinde birlikte yandık, gaflet uykusundan çabuk uyandık, biz bir elin beş parmağı gibiyiz, ne kadar budansa çınar ağacı, o kadar kökleri toprağı tutar, dilimizi dilim dilim etmeyi, kaç kez denediler alfabelerle, orada nizami burada yunus, seslerini yelken gibi şişirip, yanaşıp durdular dil koylarına, bu yüzden can deyip can iştiriz.

Pasaportsuz geçemeyiz biz bize, orada yüzünü bu yana dönen, yüzde yirmi toprakları yağıda, *ezanlar buz tutmuş minarelerde*, zengini fakiri manata köle, çoğu birbirinin cebine bakan, aydını iç çekip ağıtlar yakan, özgür düşüncesi tutsak edilen, susan ağızları bıçak açmayan, bu can ülke kardeş kömeğı bekler, yarısı kuzeydir yarısı güney, hem dağında denizinde çölünde, petrol çıkar gaz fışkırır yıllardır.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Kapak Resmi Ertuğrul Yücel

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

37 Sayı 15 Mart 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

Aşık Elesger'den

GEREKDİ

Aşık olub diyar diyar gezenin
Ezel başdan pür kamalı gerekdi.
Oturub durmakta edebin bile
Marifet ilminde dolu gerekdi.

Halka hakikatten metlep gandra
Şeytanı öldüre, nefsin yandıra
El içindi pak otura, pak dura
Dalısınca hoş sedalı gerekdi.

Danışdığı sözün kıymetin bile
Kelmesinden lal ü göyher süzüle
Mecazi danışa, mecazi güle
Tamam sözü muammalı gerekdi.

Arif ola, eyham ile söz gana
Namehremden şerm eyleye, utana
Saat gibi meyli hakka dolana
Doğru kalbi, doğru yolu gerekdi.

Elesger, hakk sözün isbatın vere
Amelin melekler yaza deftere
Her yanı istese, bakanda göre
Tarikatte bu sevdalı gerekdi.

DAĞLAR

Bahar fesli, yaz ayları gelende
Süsenli, sünbüllü, lâlâlı dağlar.
Yoksulu, erbabı, şahı, gedanı
Tutmaz birbirinden aralı dağlar.

Hasta için tepesinde kar olur
Her tür çiçek açır, lâlezâr olur
Çeşmesinden âb-ı hayat car olur
Dağıdır mühneti, melâlî dağlar.

Yazın bir ayıdır çok yahşı çağın
Kesilmez çeşmenden güzel yığnağın
Ahtarma motalın, yağın, kaymağın
Zenbur, çiçeğinden bal alı dağlar.

Yayın evvelinde dönürsün hana
Son ayda benzersen yetkin bostana
Payızın zehmeri koyur virana
Dağıdır üstünden celâlî, dağlar.

Kâhtan çiskin döker, gâh duman eyler
Gâh gelip-gedeni peşiman eyler
Kâhtan geyze gelir, nahak kan eyler
Dinşemez haramı, halâlî dağlar.

Ağ halat bürüner, zernişan geymez
Hiç kesi dindirip keyfine değmez
Serdara söz demez, şaha baş eğmez
Gudretten sengerli, kalâlî dağlar.

Göçer eller, düşer senden aralı
Firkatinden gül-nergizi saralı
Elesger Mecnun-tek yârdan yaralı
Gezer sende dertli-naleli dağlar.

ZAMANIN BAŞ YOLÇUSU

Prof. Dr. Memmed İsmayıl

Orman toprağı büyüttüğü yüz binlerle fidanlar arasında kendi gücünü ve enerjisini sanki daha çok bir ağaca verir. Bu büyük sevgi ve itibarın karşılığında sanki o ağaç da yaprak dilleri ile o toprağın acısını, sızısını, arzu ve isteklerini, gönül çırpıntılarını, talih kavgalarını dünyaya yayar.

Toplum da aynen o orman toprağı gibidir, gelenek ve göreneklerini, içgüdüsünü, arzularını gerçekleştirmek misyonunu hangi şehrinde, hangi köyündeysen büyüttüğü sanatkâr oğluna itibar eder. İşte Âşık Elesger böyle dahi bir sanatkârdır.

Âşık Elesger adı şair talihimin en başında gelen addır. Tabii ki Tovuz (Oğuz) âşık, saz söz muhitinde doğmuştum ve dünyaya göz açtığım Esrik Köyü de soluğunu baştanbaşa sazla sözle alıyordu. O çocukluk yıllarının vücut kılıfına sığmayan ruhi halimi bilgisayara aktarmak gerçektede de şimdi ihtiyarlığın oğlan çağlarında imkânım dışındadır coşkulu günlerden birini geri getirmek için inanın, ihtiyar ömrümün tam bir yılını “uf” demeden verirdim.

Babam İkinci Cihan savaşında şehit olduktan sonra sanki anam amansız talihimizin inadına köy düğünlerine babamın yerine yerine meni gönderirdi. Yaşımın yedisinden köyümüzde ve yakın komşu köylerde öyle düğün yok idi ki, anam beni oraya göndermesin. Ve o düğünlere davet olunan âşıklar da sıradan âşık değildiler: Âşık Eset, Âşık Mirze, daha sonralar Azaflı Mikayıl, Âşık Ekber, Âşık İmran, daha kimler, kimler...

Bu meclislerin evveli daha çok Âşık Elesger’in ustamalıları ile başlar, sonu da yine onun divanileri ile tamamlanırdı. Özellikle Tovuz âşıkları Elesger’in ustası Âşık Alı ve Şemkirli Âşık Hüseyin ve Bozalqanlı Âşık Hüseyin’le atışmaları, bu uzun güz gece meclislerinin vazgeçilmezleri arasında idi. Ve kader beni hayalle gerçekliğin, efsane ile hakikatin kesiştiği meclislerinin havası ile büyütürdü. Ve bu kaderin amacı neymiş, çok sonralar bilinecekti.

Bu sözleri ona göre bir birinin akabinde sıralıyorum ki, çocukluktan gençliğe, kitapsızlıktan kitaba doğru gittiğimiz çağların düğün muhteşemliği bizi hayali sabahlara böylece hazırlamağında idi. Benim için düğünlerin en büyük “kazancı” kuşkusuz Âşık Elesger adı, şiirleri ve hakkındaki olağan üstü efsanelerdi zamanlar okumak için mektep kütüphanesinden amcam oğlu ile birlikte kitaplar alırdık.

Bu, ah oku kültürünün gurbetinde, neyin kötü, neyin iyi olduğunu, kimi veya kimleri okumak lazım geldiğini bilmediğimiz zamanlar idi. Buna tesadüf mü, yoksa ilahi zaruret mi diyelim? Ben Âşık Elesger’in kitabını almıştım, amcam oğlu ise adını çekmeye gerek görmediğim bir şairin kitabını almıştı.

Şimdiki gibi aklımdadır Âşık Elesger’in kitabı yeşil renkte idi öyle sırlı, sihirli bir kitaptı ki, her mısrası, her dördlüğü varlığını altüst eder, okudukça hayretle içinde kalıyordum. Bu şiirlerde o kadar sır ve sihir vardı ki, okudukça kendinden geçmemek, hayran kalmamak elde değildi. Daha iyi ile kötünün arasında bir yerde, tereddütler kargaşasında sanatın gurbetinde aç merakımın karşısına Âşık Elesger’in kitabının çıkmasına hatta şimdi de ne ad vereyim, bilemiyorum, tesadüf mü, haktan gelen bir haber mi?

Çünkü bu seçim de bilinçli bir seçim değildi... O tesadüfün adı ne idi acaba? Çok zaman büyük enerjili eserin neredeyse kendisi seni arayıp bulur, yeter ki, selama hazır olan yolcu misali sen onun gelişini bekleyesin, daha doğrusu bu görüşe can ata, onu isteyesin?

Bazen biz aradığımız yok, bizi arayanlar çıkar karşımıza. Hint vedalarında Allah adına böyle bir kelam var: “Ben suyun tadı, Güneşin ışığı, evrenin sesi, insanın istidadıyım, her şeyde, her yerde var olan benim.” Yani iyi başlangıç için yarısıdır. Güçler var ki, onu görmek yok, ancak his etmek olur, çünkü güçlüye, cesurlara talih dâ yardım eder. Değerli söz kendi kendine arayışsız gelen sözdür. Onlar sanki tabiatın kendi tarafından dikta edilir. Şiirle, sanatla ilgili o kadar ilgi çekici deyimler var ki:

”Eğer şiir olmasaydı, zaman ebedi var ola bilecekti mi? Şiir geleceğin şifreleri ile doludur. Zaman şiirde uyur. Şiir ilk önce bu uyanışı sağlar. Zaman ateştir, önüne çıkan her şeyi yakıp yandırır asıl şiirden qayrı. Halk şairin dili ile yaratır. Allah hiç neden dünyanı yarattı ve soluğunu aldı, onun nefesi şiirdi. Şiir ruh gibi daha ilk insandan önce suların üzerinden asılmıştı. Sonra Tanrı topraktan insanı yarattı ve ona kendinin küçük bir kısmını-yaratıcılık kıvılcımını üfledi. Bu Tanrı kıvılcımı şiir vergisidir. Yalnız o adamların varlığında sanat ışığına çevriliyor ki, onlara insanlığın varlığını alevlendirmek yeteneği verilmiştir...”

İşte hakkında bir şeyler yazmaya çalıştığım Aşık Elesger böyle hak vergili, yetenekli seçilmişlerden birisi idi. O zamanlar Aşık Elesger'in ilahi koşuklarını okuduğum zaman bana öyle geliyordu ki, bu koşuklardaki her mısra ilk bahar seherinin güneş şefekleri altında altuni renk alan çınar ve yetenek yaprağıdır suphün yelinde esim esim esiyor, kendi de mest olur, mest olmağı ile de ruhumu yerinden oynatıyor.

Değerli söz kendi kendine arayışsız gelen sözdür. Böyle sözler sanki doğanın kendi tarafından söyleniyor. Ve bana öyle geliyordu ki, kelimelerinin her biri bir çimenin bin bir çiçeği gibi renkten renge, halden hale düşen o mısraların dile getirilmesi bir ölümlü bendenin işi ola bilmez, onları da doğa yaratmış, ama dillere düşmesi için unvan gibi Âşık Elesger adı seçilmiş.

Tecnisler, cıgâlı tecnisler, dudaqdeymezler, muammalar, koşmalar, geraylılar, divaniler ve daha neler, neler. Ve bir kimseye benzemeyen şiir dili, sihir dili, söz demeti! Bu mucüzeleri bir insanoğlunun yaratmasına hayret etmekten gayrı elden ne gelir ki? Bak, bu manada aşığa doğanın destek olduğuna kuşku yeri kalmıyor.

Çocukluğumdan bu şiirilerin yarandığı Gökçe mahalına, Akkilse köyüne gitmek, Elesger ocağını ziyaret etmek arzularımın en başında idi. Altmışlı yılların sonlarına doğru daha dünyanın düz gözükten zamanlarında rahmetli Memmed Aslan'a arabayla Kelbecer'den Gökçe mahalına Ağkilse köyüne gidecek ve büyük Âşık'ın mütevacı mezarını ziyaret edecektik.

O mezarın başında hangi hisleri geçirdiğimi yazmaya acizim. Yani gerçekten mi o büyük sanatkâr bu mezarda uyuyor ve beni halden hale salan ölümsüz şiirlerinin çoğu bu civarda yazılmış, inanılır gibi değildi? Aynı duygular yalnızca bir defa Konya şehrinde Celalettin Rumi'nin mezarını ziyaret ederken tekrar yaşayacaktım.

Âşık Elesger de Mevlana gibi ölümsüz bir evliyadır! O zaman aşığın oğlu Talıb hayatta idi ve benim Tovuz'dan olduğunu bildikte bir taraflarının Tovuz'un Bozalğanlı köyünden olduğunu söyleyecekti. Bir zamanlar bu neslin Tovuz kışlağı, Gökçe yaylası imiş. Sonralar ise yavaş yavaş ottrak hayata geçilmiş ve devamlı olarak Ağkilse'de yaşadıklarını söyleyecekti. Sonralar bu sefer notlarım "Ulduz" dergisinde "Elesger Ocağında" adıyla yayınlanacak ve genel yayın yönetmeni olduğum "Odlar diyarı" televizyon programında gösterilecekti.

Azerbaycan'da son günlerin anlamsız bir tartışması var: Âşık Elesger 74 yıl mı yaşamış, 104 yıl mı? Âşık Elesger'in yaşı nerdeyse dünyanın yaşı kadardır. Ve ona yalnızca Âşık gibi bakmak yetersiz olacaktır. Milletimizin edebiyat salnamesinde ünlü adlar çoktur, ama Âşık Elesger'i Azerbaycan Türklerinin manevi gelişimine etkisine göre her yönü ile sadece Dede Korkut ve M.P.Vagif'le kıyaslamak olur.

Halkının bağrından kopan ve buna nedenle de kendi halkının içgüdülerini bir böyle halkın anlayacağı, seveceği bir dilde saza, söze yansıtan gayrı bir örnek bulmak gerçekten de imkânsızdır. Milletimizin başından geçen olaylar, geçmişlerin, geleceklerin hayal ve gerçeklikleri, arzu ve hüznüleri onun eserlerinde o kadar mükemmel şekilde yansımış ki, biz ona günümüzün anladığı manada Âşık demekle yanlışlık yapmış oluruz.

Hindistan'da böyle bir düşünce var ki, Vişna (Krişna!) her beş bin yılda bir defa yeryüzüne gelir ve gayrı bir adla insanlar arasında yaşar. Bazen bana öyle geliyor ki, Elesger de sözün tam anlamıyla HİH yüz il Azerbaycan'ının Dede Korkut'u idi, sadece bu defa Elesger adıyla yaşayacaktı. O da Vaqif gibi köyün kente, halk edebiyatının klasik edebiyata isyanı, baş kaldırası idi. Bu yönüyle de ebediyet yolunun baş yolcularından biri kimi zaman içi yolculuğuna devam etmektedir.

Âşık Elesger toplumun âşıklarla ilgili istek ve düşüncelerini dile getiren şiirlerinden birinde şöyle diyor:

*Âşık olub diyar diyar gezenin,
Ezel başdan pür kamalı gerektir.
Oturup durmakta edebin bile,
Marifet ilminde dolu gerektir.*

*Halka hakikatten metlep gandra,
Şeytanı öldüre, nefsin yandıra,
El içinde pâk otura, pâk dura,
Danışınca hoş sedalı gerektirir.*

Büyük sanatkâr yüz beş yıl ömür sürmüştür. Uzun hayatı boyunca birçok olumsuz olaylara tanıklık eden ve bu olayları ustalıklı şiirlerine yansıtan sanatkâr, âşıklık için kendisinin koyduğu bu kurallara harfi harfine amel etmiştir.

Günümüze kadar âşığın sanat özellikleri hakkında yüzlerce kitap, makale, bilimsel araştırmalar yayınlanmıştır. Elesger rejimler, devirler değişse de, hep gündemde kalmıştır. Onun şiirleri yaşadığı uzun bir devrin her yönü ile şiirsel salnamesidir. Aslında kehanet sahibi olan her büyük sanatkâr gibi yalnızca yaşadığı devrin değil, kendinden sonraki devrin sızıları da onun eserlerinin mayasını oluşturur.

Yalnızca “Dağlar” şiirini örnek alacak olursak Ermenilerin Ruslarla işbirliğinde Azerbaycan Türklerinin başına gerek Elesger’in sağlığında 1918’de, gerekse de âşığın ölümünden 70 yıl sonra 1990 yılında getirdikleri belaların izlerini görebiliriz:

*Hesen'ine, Hesenbaba goşadır,
Haçbulak yaylağı hoş tamaşadır.
Arsız âşık elsiz niye yaşadı,
Ölsün Elesker tek kulların, dağlar!*

1915–1918 yılları arasında Ermeni cellatlarının elinden Azerbaycan’ın Kelbecer bölgesine sığınan Elesger gibi onun torunları da 1990 yılının sonunda bugün Ermenistan olarak adlandırılan kadim Türk topraklarından kovulacaktılar. Şimdi âşığın kutsal mezarı da Akkilise köyünde Ermeni esaretinde kalmaktadır.

Hak âşığının edebiyat ve toplumdaki etkisi sakın göle atılan taş benziyor. Atılan taşın yarattığı heyecanın dalga dalga göle yayıldığı gibi, büyük sanatkârların edebî etkileri de daha sağlıklarında yakın, uzak illere yayılır, haktan gelen seda gibi beğeni toplayıp bütün gönüllerin tercümanına çevrilir. Böylece âşık şiirinin bütün türlerinde eserler veren ünlü sanatkâr kendinden sonra gelen âşıklar nesline büyük etki göstermiştir. Hatta şiir dilinin pınar gibi arı ve duru olması yazılı edebiyatta da ilham kaynağı olmuştur.

Âşığın geraylı, koşma, muhammes, tecnis, cıgalı tecnis, dudakdeğmez, dil dokunmaz ve muammaları gerek dil, gerekse de mana bakımından ilgi çekicidir. Yalnız bir tecnis dörtlüğünün örneğinde âşığın Türk dilinin sınırsız imkânlarından sihirli kullanış maharetinin ölümsüz kanıtlarını görebiliriz:

*Kışta dağlar ağ giyiner, yaz kara,
Sağ elinle ağ kâğıta yaz kara,
Eser yeller gahir eyler yaz kara,
Taşar çaylar, taşlar gelir çatha-çat...*

Bu ilâhî fısıltılardan kaynaklanan eserler ilâhî kelimeler gibi kusursuzdur. Büyük sanatkâr böylece yeni bir âşık sanatı ekolünün temelini atmıştır.

Elesger’den sonra gerek yazılı, gerekse de sözlü edebiyata gelen bütün edebî kuşaklar onun izinden gitmeye çaba gösterirler.

DÜNYA

Semed Vurğun

Buludlar dağılır uzagda lay lay
Yene öz yerinde yuvarlanır ay
Fakat ne Celal var, ne de ki, Humay
Ne ömre acıyor, ne yaşa, dünya.

Yıldızlar havanın bağrını delir
Kayalı dağlardan duman yükselir
Hayalim geceni selama gelir
Çapdırır atını birbaşa dünya.

Yerlere bakıram bağçeli, bağlı
Göklere bakıram kapısı bağlı
Kainat ihtiyar, sırlı, soraklı
Ezelden yaranıp temaşa, dünya.

Bir de görürsen ki, açılan solur
Düşünen bir beğın bir toprak olur
Bir yandan boşalır, bir yandan dolur
Sırrını vermeyir sırdaşa dünya.

Ezelden böyledir, çünkü kâinat
Cihan daimidir, ömur amanat
Elden ele geçir vefasız hayat
Biz geldi gederik, sen yaşa, dünya!

GÜNAH ONUN ÖZÜNDEDİR

Osman Sarıvelili

Dostum, ince parmakların
Sedeflerin yüzündedir.
Menim meylim bir sazında
Bir de şirin sözündedir.

Karayazı meşesinde
Civan avcı hevesinde
Kulağın meral sesinde
Gözün ceylan izindedir.

Tarihi var her taşın da
Terlanın on beş yaşında
Bazen karlı dağ başında
Bazen Muğan düzündedir.

Söz şairin yüreğinde
Zor binanın direğinde
Güç pelengin bileğinde
Pehlevanın dizindedir.

Hiç eline alma esa
Yetmişinde batma yasa
Her kim yüz il yaşamasa
Günah onun özündedir.

MEN ONU SEVMİŞDİM BİR İLKBAHARDA

Süleyman Rüstem

Sevib sevilenler çok güzel bilir
Olmayıp vefası ilk mehebbetin.
İzleyir aşığı son menziledek
Şirin mecarası ilk mehebbetin

Menim dediklerim şikâyet değil
Yüreklere yandıran hekeyet değil
Hakığı aşığı kifayet değil
Tükenmez cefası ilk mehebbetin.

Sevgisiz gül çiçek bitmez, ey gönül
İnsan muradına yetmez, ey gönül
Nedendir, bilmirem getmez, ey gönül
Başımdan sevdası ilk mehebbetin.

Bu derde neylesin loğmanın eli
Elime deymemiş cananın eli
Döydü kapımızı hicranın eli
Budur mu menası ilk mehebbetin.

Men onu sevmişdim bir ilkbaharda
O meni terk etti boranda, karda
Her yara sağalıb, unutulur da
Sağalmaz yarası ilk mehebbetin.

BİZ AYRI DÜŞELİ

Hesyn Arif

O günler yuhuydu, yoksa hakikat
Belki bir düğümlü sırrı idi, gitti.
O arzu, o ümit, o söz, o sohbet
Dudaktan süzülen dürrü idi, gitti.

Şırşırılar oyandı, çağıladı dağlar
Çiçekler boylandı, bezendi bağlar
Biz ayrı düşeli bir garip bahar
Yanımdan habersiz yeridi, gitti.

Bulutlar ufuga çekildi lay lay
Tarlalar biçildi, buğdaylar tay tay
Biz ayrı düşeli bir alovlu yay
Çölleri, düzleri bürüdü gitti.

Bulaklar boynunda üşüdü yarpız,
Yapraklar, budaktan endi aramsız
Biz ayrı düşeli bir yorğun payız
Sarı çuhasını sürüdü, gitti.

Aktı damcı damcı buz salkımları
Seller yaraladı burcu, hasarı
Biz ayrı düşeli bir kışın karı
Gözümün içinde eridi, gitti.

Gönlümde dört fasınn gamı, niskili
Muhnetin sonu yok, gamın sahili
Yetmiş vida yılı, ayrılık yılı
Ömrün günlerinin biriydi, gitti.

AY YÜREK

Nabi Hazri

Yaralar gövr edir tezeden, yürek!
Niye könül verdin ona sen, yürek?
Sevmedi o seni, sen niye sevdin?
Seni sevmeyeni sen niye sevdin?

Aşkına men kurban gedim, ay yürek
Dedim, neçe defa dedim, ay yürek
Sevmiyor o seni, niye sevirsen?
Seni sevmeyeni niye sevirsen?

Sözüme bakmadın, şimdi yan, yürek
Yan, hey benim kimi peşiman yürek
Sevmirdi o seni, niye sevirdin,
Seni sevmeyeni niye sevirdin?

YAVAŞ-YAVAŞ

Bahtiyar Vahapzade

Ömrün payız fesli sıhdı elimi
Yohsa gocalıram men yavaş-yavaş.
Payızda yarpağa hal düşen kimi
Düşür saçlarıma den yavaş-yavaş.

Ağaclar soyunur, yer hezellenir
Fikir dumanlanır, gözler zillendir
Güllerin üstüne enen tek enir
Menim gözlerime çen yavaş-yavaş.

Soyuyur havalar, soyuyur bütün
Kısalır, kısalır günler günbegün
Ahı, yaklaşır gürubu ömrün
Eyilir dağlardan gün yavaş-yavaş.

Saralır get-gede çöl, çemen, çayır
Könül her saati ömürden sayır
Bir ses kulağıma hey pıçıldayır
Bahtiyar, göklerden en yavaş-yavaş.

SEN DEME

Mikayıl Azaflı

Beni belalara gerg eden, bilsen
Sen deme, öz dostum, kardaşımıymış.
Gözlerimi tutan, başımı kesen
Sen deme, eloğlum, sırdaşımıymış.

Bir afet düz yoldan gaytarır beni
Öyle bil dünyamdan koparır beni
Gördüm bir taşgın sel aparır beni
Sen deme, özümün gözyaşıımıymış.

Azaflı, o zalim zulme “nur” deyir
Deryalar üstünde saray-kur deyir
Gördüm bir ses bana “durma, vur” deyir
Sen deme, dövdüğüm öz başım imiş.

MENEM

Mezahir Borsunlu

Bir başı belalı, dili nevalı
Sinesine dağlar çekilen menem.
Bir Ferhad sevdalı, Mecnun havalı
İsa tek çarmıha çekilen menem.

Olmaz benim kimi şenliyi köçen
Sevgi zemisini felekler biçen
Yuvası dağılan, çırağı geçen
Yurdunda bostanlar ekilen menem.

Olmuşam sahibi gam oylağının
Köçüb bülbülleri gül budağının
Ömür sarayının, polad tağının
Günde bir kerpici sökülen benim.

Gönül gileylidir öz hemdeminden
İçibdir şerabı Leyli ceminden
Hicran ezabından, dünya gaminden
Gameti eyilib bükülen menem.

Keçse de Daşgın’ın iller yaşından
Dikecek yurdunu sevda taşından.
Yanar dağlar kimi hala başından
Dumanı göklere çekilen menem.

ÇEKERLER

Şair Feteli

Sürme çok yaraşır şuh gözellere
Ala göze, kara kaşa çekerler.
Bu dünya beledir karar tutandan
Libasla parayı başa çekerler.

En büyük seadet dünyada vardı
O mezlum sayılın hayatı dardı
Misal var ki, yohdan Allah bezardı
Her yerde elinden haşa çekerler.

Her şeyi diyerler esli-zatınan
Kara arpa bir ha değil otunan
Merd yiğit adını köhlen atınan
Her zaman danışıp goşa çekerler.

Namert mecal bulsa vermez amanı
Merde canım kurban, görünmez hanı
Baht terekki edib bulsa insanı
İstekli yavru tek döşe çekerler.

Ağla *Feteli*'yi yâda salanda
Hayıf oldu, ömür gitti talanda
Surat kefsiz, el getirmez olanda
Düşünceli beyni boşa çekerler.

KİMİDİ

Selim Sinedeften

Duygusuz adama şiir söylemek
Gevheri nadana satmak kimidir.
Dostun arkasınca gıybet eylemek
Zeheri züllala katmak kimidir.

Yahşı bil atalar dememiş heder
Doğru söz her şeyden uzak yol gider
Bir gönül sındırmak mahşere kadar
Bin defa günaha batmak kimidir.

Selim, bu sözlerin hakikattı-hak
Nezer sal dünyanın gedişine bak
Altına, şöhrete, vara aldanmak
Yılanın koynunda yatmak kimidir.

ELVEDA DAĞLAR

Memmed Araz

Belki bu yerlere bir de gelmedim
Duman, salamat kal, dağ, salamat kal.
Dalımca su sepir yohsa bulutlar
Leysan, salamat kal, yağ, salamat kal!

Gıy vuran kartallar yok oldu çende
Nergizler saraldı şehli cemende
Ey karagöz peri, dalımca sen de
Boylan, salamat kal, bak, salamat kal!

Geldim, karşıladı güller-çiçekler
Gedirem, el edir boz biçenekler
Nidamı çaylara dedi külekler
Bulan salamat kal, ah salamat kal!

O yüce dağların biri de sensin
Şairi de sensen, şiiri de sensin
Varı, bereketi, hayri de sensin
Çoban, salamat kal, sağ-salamat kal!

GEL ÖĞREDİM

Mestan Güner

Gel öğredim, sen görüşe gelende
Uzden ağla, yüreğinden alış gel.
Komşu kızdı suya gitmek vaktini
Öyle böyle, söz gelişi soruş gel.

Bir ki, değil tez anlayan, tez duyan
Gedip ayna karşısında az dayan.
Çok olucak tek gedene göz koyan
Meslehetdi, güzellere karış gel.

Kurban olum, her davanın vakti var
Kaş gabagın sonra yolu bağlayar
Küsdürübsen, anan seni saklayar
Öp gözünden, ellerinden, barış, gel.

Men deyene gülürsense, gül teki
Ne deyirem, menden derin bil teki
Mestan seni gözleyirse gel teki
İsteyirsen bir köyünen vuruş gel.

ORDA AZERBAIJAN TOPRAĞI VAR

Musa Yagup

Burda her ormanın bin tür ağacı
Burda her ağacın yemyaşıl tacı
Burda her tac üste sarmaşık saçı
Her saçın külekden darağı vardır.

Burda her budağın şeyda bülbülü
Burda her bülbülün gonce bir gülü
Burda her goncanın yeşil bir tülü
Her tülün hırdaca saçağı vardır.

Burda her yamacın çiçekdir daşı
Burda çiçeklerin çigdir göz yaşı
Burda çığ damlası bir yüzük kaşı
Her kaşın altuni kurşağı vardır.

Burda serer düze laleler halı
Burda her halının siyah bir halı
Her halda şirin bir şair heyali
Burda her heyalin oylağı vardır.

Burda kayaların taşdır suvağı
Burda her daş üste kartal caynağı
Caynaklı her taşın bir buz bulağı
Burda her bulağın konağı vardır
Nerde bu saydığım güzellik olsa
Orda Azerbaijan toprağı vardır.

MEN BUYAM

Memmed Aslan

Sen benim dilimi kese bilmezsen
Haksızlık önünde susan deyilem.
Sen benim dünyama sıza bilmezsen
Ucuz metleblere lisan deyilem.

Rebbim ne veribse, neyemse, buyam
Menim öz nerem var, benim öz giyyam!
Söylediğin nedir, ne kıymet koyam
Deme ki: kulak as!- Asan deyilem.

Gönlümün söz adlı kibleğahı var
Yeni “ La ilahe illellah”ı var!
Menim ders aldığım bin bin dahi var
Ceddine arkayın insan deyilem.

Tenha zirvelerin yar yoldaşımı
Kuş konmaz dağların ağır kışımı
Men kaya parçası, çakmak taşıyı
Men çetin adamam, asan deyilem.

Meni yüzüyola doğmayıp anam
Hara buyursalar, orda fırlanam
Hırsımı içinde boğan volkanam
Hele ki, *Memmed*’em, *Aslan* deyilem...

ANAMIN

Sücaet Delidağlı

Deyin: tutsakları bırakacaklar
Keder bozartmasın yüzün anamın.
Deyin: kırılacak zulmün zinciri
Bir teher başını yozun anamın.

Zeher gizlenibmiş aşımın altta
Bir derya var imiş kaşımın altta
Yasdığı taş oldu başımın altta
Burda hardan alım dizin anamın.

Talehi şil-şikest, fikri sağ oldum
Sevinci bir zerre, derdi dağ oldum
Kâh esger, kâh hasta, kâh tustsag oldum
Koymadım guruya gözün anamın.

Talanmış ömürdü, gündü neyleyim
Bahtımın çırası söndü neyleyim
Sevinci figana döndü neyleyim
Söhbeti nağmeden hazin anamın.

Sücaet, etdiler yalan ömrümü
Kör olsun daşlara çalan ömrümü
Talanın talandı, kalan ömrümü
Ömrünün üstüne yazın anamın.

DEYMESİN

Behmen Vatanoğlu

Ömür imtahandır bilin, a dostlar
Belaya heç kimin başı deymesin.
Eyb etmez insanı vüsal ağlatsa
Gözün yüze keder yaşı deymesin.

Nadanlık eyleyib gülmeye ne var
Ömrün ahırını bilmeye ne var
Merdin kurşunundan ölmeye ne var
Adama namerdin daşı deymesin.

Ağlasın *Behmen*'i bir el gözeli
Çünkü daşa deyib eşgin ezeli
Goy meni öldürsün bir Loğman eli
Amandı, yarama naşı değmesin.

ÇEKİR (Tecnis)

Mehmet İlgar

İlahi! Bele de güzel olar mı?
Kimdi kalem çeken, ne güzel çekir.
Yüz yüze, göz- göze sehlrenmişik
Ne men göz çekirem, ne güzel çekir.

Güney gözlüm, güzellikde bircesen
Bu güllükde bir men olam, birce sen
Gül üstünde arıya bax birce sen
Gör gülün nazını ne güzel çekir.

Salma gel *Memmedi* gözünden, güzel
Gözüm göz mü görüp gözünden güzel
Men ölmüş neynim ki, gözünden, güzel
Ne bir gönül doyur, ne göz el çekir.

MİHRİBANIM OL BENİM

Afak Şıhlı

Yargılama, gözlerimin karası
Çok tazedir daha gönlüm yarası
Sana kalmış dertlerimin çaresi
Ya uzak dur! Ya Lokman'ım ol benim!

Ümit öler bir gün yâre yetmese
Bu diyardan ol diyare yetmese
Ömrün kışı bir bahare yetmese
Her mevsimde hoş bir anım ol benim!

Keşke, bahta sevinç düşse bir dilim
Tut elimi, sona ersin nisgilim
Senden özge kimim var ki, sevgilim
Başım üste asumanım ol benim!

Dualarım varıp bulur, sene de
İmza atmam hasret adlı senede
Gel yanıma bir kez olsun, senede
Yarınlara bir gümanım ol benim!

Sesim duymaz, bahtım belki sağırdır
Bir yüreğe iki hasret ağırdır
Tanrı bizi bu dünyada ayırdı
O dünyada mihribanım ol benim!

ELESGER'EM, HER ELMİDEN HALİYAM...

Prof. Dr. Muharrem Gasımlı

Saz, söz dünyasında öyle nadir ve muazzam simalar vardır ki, onları mensup oldukları sanat sahasının simgesi sayabiliriz. Bu anlamda Azerbaycan aşıklığının tüm dönemler için sanat pasaportu olma hakkının esas taşıyıcılarından biri Dede Elesger'dir.

Aşık Elesger 1821'de kadim Oğuz yurdu Göyçe bölgesinin Ağkilse köyünde dünyaya gelmiş ve tüm hayatı boyunca kendi yurduna ve mensup olduğu millete saz söz şöhreti kazandırmak gibi ali bir meramı yerine getirmiştir. Nesillerinde fitrattan şairlik, şiir düzüb koşmak kabiliyeti olduğundan onun ata-babaları her zaman saza-söze büyük merak ve hassaslık göstermişler. Atası Almemmed kişinin ve kardaşlarının dikkatleri neticesinde aşıklığa tabi olmuştur. Elesger sekiz çocuklu ailenin büyük evladıdır. Babası bu iri cüsseli, keskin hafızalı, çevik ve cesaretli oğlunu çocukluktan zahmete alıştırmış, ekinçilik, hayvandarlıkla birlikte, marangoz sanatını da ona öğretmiştir. Aileleri fakir olduğundan Elesger yeniyetme yaşlarında nisbeten iyi imkanı olan bir aileye nöker verilmiştir. O, nökeri olduğu Kerbelayı Kurbanın kızı Sehnebanıya vurulmuş, lakin maddi sıkıntılarından dolayı öz sevdiğine kavuşamamıştır. Genc Elesger ilk muhabbet uğursuzluğunun meysusluğunu hiç bir zaman unutamamış ve kara sevda kübarı içerisinde meylini aşıklığa bağlayarak, sırlı-sehrli söz-sanat yolunu tutmuştur:

*Güzeller sultanı, melekler şahı,
Alagöz cananım, getme amandı!
Derdinden hesteyem, çekirem ahı,
Ölürem, loğmanım, getme amandı!*

*Camalın göyçekdi bayram ayından,
Gören doymaz kametinden, boyundan.
Layik deyil kurban kesem koyundan,
Sena kurban canım, getme amandı!..*

On yedi - on sekiz yaşlarında o dönemin adlı-sanlı aşığı Kızılvengli Alı'dan ders almağa başlamış, beş yıl ustasına sadakatle hizmet eyleyerek ondan sanatın sırlarını mükemmel şekilde benimsemeye çalışmıştır. Aşık Alı yetiştirdiği şagirdin benzersiz istedada malik olmasından onunla gittiği bütün meclislerde gurur duyup övünmüştür. Lakin bir mecliste ara katanların tahriki ile ustad öz şagirdini ısrarla deyişme meydanına çağırmıştır. Elesger bu çağırışdan kaçınmaya çalışsa da, başkalarının sözüne uyan Aşık Alı dediğinden dönmemiş ve ustad-şagird arasındaki arzu olunmaz deyişme baş tutmuştur. Şagirdini söz sınağına çeken kocaman aşık gözlenilmeden mağlub olmuş ve sazını onu bağlayan genç Elesger'in karşısına koymuştur. Elesger deyişme meydanının kanunlarına göre sazını mağlubiyyet işaresi olarak onun önüne koyan ustasına saygı ve ihtiramını:

*Bir şagird ki, ustasına kem baka,
Onun gözlerine ağ damar-damar*

mısraları ile ifade ederek ustasının elini ve sazını öpmüştür.

Solak olduğu ve sazı da sol elle çaldığı için Elesger sanat faaliyyetinin ilk döneminde el-camaat arasında "solak aşık" ünvanı ile de tanınmıştır. Bununla bele, üstünden çok geçmemiş gençlik yıllarından öz mükemmel sanatı ve güdretli poetik istidadı ile tekce Göyçe camaatı arasında deyil, Gence, Nahçıvan, Karabağ, Kazah - Şemşeddin, Borçalı-Tiflis, İrevan-Dereleyez, Çıldır-Ağbaba bölgelerinde de ün kazanan azman aşığın saz söz dehası hele sağlığında iken dillere düşüb efsaneleşmiştir.

Ustad sanatkarın güney Azerbaycan mühitleri ile sanat alakalarına dair ele bir esaslı delil ve bilgilere rast gelinmemiştir. Şiirlerinde ara-sıra bazı güney mahallarının (Hoy, Selmas, Tebriz, Merend, Marağa ve s.) adını anılsa da, Aşık Elesger'in Araz'ın o tayına sefer etmesine dair doğru bilgiler yoktur. Galiba, bunun başlıca sebebi Rusların Kafkas'ı işgalinden sonra Araz'ın o tayına gediş geliş imkanlarının zorlaşması olmuştur. Ama onun XIX-XX. yüzyıllara ait Kafkas çevresine mensup olan kudretli saz söz ustaları - Hüseyin Şemkirli, Hüseyin Bozalkanlı, Ağdabanlı Kurban, Növres İman, Sallı Aşık Celil, Ağbabalı Nesib ve başkaları ile yakın münasibetleri ve sanat alakeleri ile ilgili el oba arasında bir çok

rivayetler dolaşmaktadır. Büyük sanatkarın saz söz alemindeki ve toplum içerisindeki saygınlığı kendisinin bir çok şiirinde de hoş bir düşünce gibi memnurlukla hatırlanır:

*Yahşı hörmetinen, temiz adınan,
Men dolaşdım bu Kafkaz'ın elini.
Pire ata dedim, cavana kardeş,
Ana, bacı bildim kızı gelini.*

Aşık Elesger mekteb, medrese eğitimi almasa da, kendi yeteneği ile Arap harufatı ve ebced hesabı ile ilgili incelikleri, Şark poetikasına özgü şiiriyyat kanunlarını, Kurani-Kerim ve İslam ilminin derinliklerini, tasavvuf simgelerin yeteri kadar mükemmel biçimde benimsemiştir. Yazı pozu bilme de şiirlerinden bilgi ve dünyagörüş mükemmelliği, felsefi düşünce tarzı belirgin bir biçimde gözükmemektedir.

Övdüğü güzelin adının “Sinem” olduğunu bildirmek için Arap alfabesindeki uygun harfleri şiir mısrasında nice ustalıkla yerbeyer etmesine dikkat yetirmek yeterlidir:

*İsmi üç herfdi, ey çeşmi-humar,
Biri “mim” di, biri “nun” du, biri “sin”.*

Böyle sunum yöntemleri Elesger güzellemelerinde sık sık gözüküyor. Aşkın “Elif-lam” adlı ünlü şiirinde ise Arap alfabesindeki tüm harflerin İslami mana taşıyan mecazi anlamı asıl bilgi ve irfani bilgiye sahip sanatkarın kendine özgü ustalığını gözler önüne seriyor:

*İbtidaki “elif” -Allah,
“Bey” birliye delaletdi.*

*“Tey” tekdi, vahidi-yekta,
Arif bu elme beledli...*

Divan edebiyatı klasiklerinin şiirsel mirasından yeteri kadar haberdar olmağı ile de söz sarrafı Aşık Elesger hiç de tesadüfen öğünmüyor:

*Bir sazım var, yok perdesi, ne simi,
Onu çalib kim terpeder ne simi?
Füzuli, Firdovsi, Hafız, Nesimi;
Onlar da yazdığı aye mendedi.*

Sufi derviş dünya görünümünün derin katmanlarına inebilmek, yürekten ilgilenmesi de Aşık Elesger’in aşıklığı muhteşem felsefi sistem olarak kabul etmesi ve canında, ruhunda yaşatması ile birbaşa ilgili idi:

*“Yahu” deyib bir-birine uydular,
“Yamenhu” deyende team koydular.
Cümle mahluk yemediler, doydular,
Kaldı mecmeyiler dolu kabakda.*

Burada kendi nefsinin öldürmüş sufi erenlerin manevi yemek- “team meclisi” ile ilgili felsefi irfani düşünceleri büyük ustalıkla verilmiştir:

Derin ve muhteşem felsefi sistem gibi manalandıran saz söz ermişinin aşağıda örnek aldığımız mısraları:

*Elmi hardan tapdı cümle aşıklar,
Şiirin müemması ay neden oldu?*

şeklindeki sorgu bağlaması da çok metleplerden haber verir. “Aşık olub terki veten olanın” mısrası ile başlayan ünlü şiirinde aşıklığın hem felsefi irfani niteliğini, hem de sanat statikosunun şiirsel kuralı gibi belirleyen ustad sanatkar kendinin hangi düzeyde derin bilgiye ve mükemmel sanat dünya görüşüne sahip olduğunu ortaya koyuyor:

*Aşık olub terki-veten olanın,
Ezel başdan pürkamalı gerekdi.
Oturub durmakda edebin bille,
Merifet elminden dolu gerekdi.*

*Halka hekiketden metleb kandıra,
Şeytanı öldüre, nefsin yandıra.
El içinde pak otura, pak dura,
Dalısınca hoş sedalı gerekdi.*

Şiirin genel manzarasından görülüyor ki, “Vahdeti Vücut” felsefesinin ince bir makamının - “terki veten”lik (zerrenin külden, kulun Allah’dan-Vatandan kopub gurbete, fani dünyaya düşmesi) anlayışından tutmuş, “şeriet –teriket-merifet -hakikat” merhaleleri ile manevi olgunlaşma – ilahi aşk aşıklığının – Hak aşıklığının mahiyeti gibi belirlenen tasavvuf simgesi saz söz sanatkarının toplum gözündeki simgesel tiplmesi ile bir kavuşuk halinde verilmiştir. Belki halki felsefi şiirselleştirme yeteneği her sanatkara nasip olan yetenek göstergesi değildir. Önceki hak aşıklarından farklı olarak, hakkında tasavvuf sembollerini yansıtan mecazi destan mevcut olmasa da, başına gelen olayları yansıtan hikayetler ve destan rivayetler aşıkların repertuarında yer alan faal epik metinlerdendir. Bu epik metinler “Deli Alı’nın ehvalatı”, “Hecer Hanımın hikayeti”, “Elesger’le Sehnebani’nin hekayeti”, “Kozkara kötüyü ile deyişme”, “Aşık Elesger’in Gence seferi”, “Aşık Elesger’in Nahçıvan seferi”, “Aşık Elesger’in Karabağ seferi” daha geniş yayılmış ve diller ezberine çevrilmiştir. Bu folklor metinlerinden aydın olur ki, onların büyük çoğunluğu ustad sanatkarın kendi değil, onun çırakları, sanat arkadaşları ve sonraki dönemin aşıkları oluşturmuşlar. Ancak tüm hallerde esas besin kaynağı Aşık Elesger’in başına gelen ehvalatlar, aynı zamanda onun şiirlerinde kararlaştırılmış otobiografik hadise ve makamlardır.

Aşık Elesger dürüstlüğü, merdliyi seven, gözü-nü, könlünü güzelliye adapta eden, kahramanlı-ğı, yigitliği terennüm eden, doğruluğa, dürüstlüye, hak adalete sesleyen muazzam bir sanatkardır. O her zaman gönül adamı olmayı başarmış, sazın, sözünelerde saklaya bilmiştir. Yol verdiği bazı yanlış değerlendirmeleri:

*Nefs aldatdı her yetene han dedim,
Bihude kollara gülüstan dedim...*

mısraları ile samimi şekilde itiraf etmesi de sözün, sanatın yüce makamına bağlı olduğundan kaynaklanıyordu. İnsanı, geniş münada insanlığı “saat gibi meyli Hakka dolana” -bilmek meyarı içerisinde gördüğündendir ki, Hakka-ulu Tanrı dergahına bağlılığı kendine en değerli manevi ka-lite biliyordu:

*Ölmeyince bu sevdadan
Çetin dönem, usanam.
Hekiketden ders almışam,
Teriketden söz kanam.
Şahi-merdan sayesinde
Elm içinde ümmanam.
Deryaların kaydasıdı,
Ümmana baş endirir.*

Aşık Elesger imzalı her bir şiirinde halkın yüz-yılları aşır gelen hayat birikimi, dünya duyumu, el hikmetini yansıtan felsefi genellemeleri, güzelliğin ve menevi olgunluğun vahdeti kendine yer bulur. Onun şiirsel mülahazaları doğal olduğu ölçüde de bediidir, sade olduğu kadar da “mecazi daniş, mecazi güle” düzeyinde derin ve mükemmeldir. Bu şiirsel yaşamlar zaman, mekan sınırları tanıımı-yor, insanın gönül dünyasına özgü sınırlar nereye kadar uzayabilirse, Aşık Elesger’in usta usta malı sözleri de aynı ufuklara kadar kanatlanmak gücün-de-dir:

*“Can” demekle candan can eskik olmaz,
Mehebbet artırır, mehriban eyler.*

*“Çor” demeyin nefi nedir dünyada?
Abad könlü yıkar, perişan eyler.*

Güzelliğin bedii estetik değerini de Aşık Elesger kendi benzersiz gönül kriterleri ile belirliyor. Onun şiirsel övgü unvanları güzeli tiplerle akıl apan, göz kamaştıran boyalarla sunumu, hem de sözün tam anlamıyla halktan gelen bedii boyalarla sunumu eşsiz sanatkarlık örneğidir:

*Ne uzun, ne gödek – münasib gerek,
Ağzı, burnu nazik, dudak kip gerek.
Endamı büllür, beden gülden saf gerek,
Bahtın vura, bu nişanda kız ola.*

Böyle bir güzelin yolunda çektiği azap ve müsibetlerden bedii haz alabilmek de Elesger gönlü-nün tekrarsızlığıdır:

*İster dara çekdir, ister kul eyle,
Koymuşam emrine kol incimerem...
Elli yol çapılam, yüz yol talanam,
Bir şey deyil dövlət, mal incimerem.*

Güzel edasının, onun nazlanarak kaşla, gözle gönül yakmasının aşık ruhunu rikkete getirerek kanatlandırması da Elesger şiirinin yüreğe yatan ruhi halleri ile ilgilidir:

*Güzel mene güzelliğin bildirdi,
Kaş oynadı hasta könlüm güldürdü.*

*Bir bakmağınan neçe cavan öldürdü
Kemzesinde nahak kanlar dolandır.*

Aşık Elesger şiirinde tabiat güzelliklerinin, dağ, yayla manzaralarının, kış, yaz löevhalarının, çay, pınar, göl tesvir-terennümlerinin ünvan somutluğu var: Şah dağı, Kepez, Murov, Murğuz, Koşkar, Konur, Sarıper, Hesennene, Hesenbaba, Haçın, Göyçe gölü, Gargar, Çaykılınclı, Hoşbulak...

*Hesennene, Hesenbaba koşadı,
Hoşbulak yaylağı hoş tamaşadı...*

*Kepez, Murov, Konur-gör neçe dağ var,
Üstüne nur yağsın, ay deli Koşkar.*

Aynı ünvan somutluğu portretsini yarattığı el güzelleri ile de ilgilidir. Böyle ki, Aşık Elesger tesvir ve terennümüne ayrıca şiir atfettiği otuz yakın el güzelinin (Gülendam, Müşgünaz, Telli, Güllü, Gülperi, Melek, Gülhanım, Sarıköynek, Neneperi, Sehnebanı, Hecer hanım, Şeker hanım ve s.) camal ve kamal vahdetindeki incelikleri misilsiz sanatkarlıkla işlemiş ve her şiirinde Azerbaycan milli güzeline özgü yeni ve benzersiz bir portre ortaya çıkarmıştır:

*Seni gördüm, el götürdüm dünyadan,
Ala gözlü, kelem kaşdı Gülendam!
Alma yanağına, bal dodağına
Bakan kimi ağlım çaşdı, Gülendam,*

*Tovuz kimi şuh bezenib durubsan,
Ala göze siyah sürme vurubsan.*

*Sağ ol seni, yahşı dövrən kurubsan,
Bu dünyanın sonu puçdu, Gülendam!*

Dede Elesger'in sanat mirası aşık şiiri şekillerinin büyük çoğunluğunu çevreliyor. Onun koşmalarını, geraylıları, tecnisleri, muhemmes ve divanileri yüce sanatkarlık özellikleri ile zengin hazineni anımsatan şiir incileridir. Onun asıl sarraf gözüyle ipe sapa düzdüğü şiirler saz makamları ile de çok kolay biçimde uzlaşır. Elesger sözü ile saz makamlarının yarattığı melopoetik vahdet o kadar güçlüdür ki, hangi şiirin hangi makamdan kanatlandığını kolaylıkla belirlemek olur. Bunun bir nedeni var: söz duyumu gibi saz duyumunun da yüce düzyede olması büyük sanatkara bile bir sanat imkanı açmıştır:

*Yanakların güldü, solmaz,
Okladın, yaram sağalmaz.
Kaşın cellat, gözüün almaz,
Bağrımı kese tellerin.*

Bu mısralar geraylı ölçüsündeki saz makamlarının, özellikle de güzelleme ritimli makamların demek olur ki, her birisinin boyuna biçilmiştir. Koşma kalıbı üzerindeki güzelleme ruhi hali saz makamları da Elesger koşmaları ile çok kolay dil bulunabilir:

*Cilvelenib ne karşımda durubsan,
Anam sene kurban, ay Sarıköyne!
Meleksen, çıkmısan cennet bağından,
Heç kes olmaz sene tay, Sarıköyne!*

Bazen büyük söz ustadının bir çok saz makamlarını bestelemesi ile ilgili ihtimaller ön görülür. Dede Elesger'in saz bestesi, aşık türküsü yaratması ile ilgili oğlu ve şagirdi olan, aynı zamanda XX. asrın yetmişli yıllarına kadar yaşamış olan Aşık Talıp bir bilgi vermemiştir.

Aşık Elesger'in söz, mısra ve bend üzerinde kuyumcu dakikliği ile şiirsel cilalama işi yaptığını onun tecnislerinin her birinden görmek olur. Tecnisin çığalı, dudakdeğmez, dildönmez ve diğer çeşidlerinde Azerbaycan türkcesine özgü linkvistik ve bedii-üslubu imkanları büyük başarıyla gerçekleştiren ustadın şiir biçimlerinde ortaya koyduğu redif ve cinas kafiye sistemi mükemmel bir düzeydedir:

*Ne eysik din, ne artık gül, ne dannan,
Mühennete zeher olmur, neden, nan?!
Derd bilmezden, dil kanmazdan, nadannan
Ne kandım ezelde, ne kanam indi.
Lebdokunmaz tencisin Elesger örneği:*

*Kışda dağlar ağ geyiner, yaz kara,
Sağ destinle ağ kağıza yaz kara.
Eser yeller, kehr eleyer yaz kara,
Daşar çaylar, geler daşlar çataçat.*

Ömrünün seksen yılını mutluluk ve toy günlerinde geçiren Dede Elesger 1905-1918 yılları arasında hayatın ağır sınavları ile karşı karşıya kalmıştır. Bir taraftan ermeni daşnakların oluşturduğu silahlı çetelerin sık sık Göyçe cemaatını kendi yer yurtundan tedirgin etmeleri, bir taraftan da kendi hayatında başgösteren facialı olaylar (oğlu Beşir'in aşığın halası oğlu Molla Rehim'i bilmeden gülle ile öldürmesi, kızının cavan erinin zamansız dünyadan göçmesi, doğal afet sonucu evinin dağılması vs.) aşığı derinden sarsmış ve bunlardan dolayı çok sayıda kederli şiirler söylemiştir:

*Özüm aşık oldum, oğlum gülleçi...
Daha köç teblimi çal, koca bahtım.*

*...Öz elimle hata deydi özüme,
Bedenden kolumun sağı kesildi.
...Ezizliknen sakladığım aşığı
Zelilliknen imtahana çekirsən.*

Dede Elesger'in Növres İman, Aşık Esed, Aşık Necef, Aşık Mikayıl, Aşık Kurban kimi yetenekli devamcıları olmuştur. Kardeşi Çoban Mehemed, kardeşi oğlu Növres İman, oğlanları Beşir, Ebdülezim ve Talıb kimi yetenekli saz, söz adamları ustad sanatkarın aile ocağından kanatlanmışlar.

1915'den sonra Aşık Elesger bir daha eline saz almamış, sazını da Kelbecer'den olan sonuncu şagirdi aşık Hüseyne bağışlamıştır. Büyük söz ustadı Sovyet döneminin ilk yıllarını görse de, bu kuruluşun propagandasını, övgüsün atfedilmiş şiirleri yoktur. Aşık, 1926'da 105 yaşında dünyasını değiştirmiştir. Mezarının yüz koyduğu ulu Göyçe toprağı 1989. Yılından bu yana Ermenilerin işgali altındadır.

Azerbaycan türkcesinin güzelliklerini, şiirsel üslup imkanlarını, canlı konuşma dilinin şirinliğini, renk ve ifade zenginliğini, ses, aheng uyumunu her şiirinde, her mısrasında uğurla taşıyan Aşık Elesger şiiri dilimizin ve ruhumuzun biriktiği muhteşem sanat abidesidir. Onun cazip ve hayret doğuran en birinci özelliği geçen zamandan asılı olmayarak her zaman dumduru ve dipdiri olmasıdır.

DÜNYA

Besti Berdeli

Bulutlar ağladı ayrılанда biz
Hatırlar çığır, hatıralar iz
Senin gözlerinde dalgalı deniz
Menim bakışımda gam idi, dünya.

Tuşladı ezelden yayını bize
Gösterdi cefanın sayını bize
Vermedi mühebbet payını bize
Sanki sarhoş idi, dem idi, dünya.

Bahtiyar olasın, kismetin ola
Kalbine sevginin ışığı dola
Şimdi ağıllanıp düzelip yola
O vakit ağıldan kem idi, dünya.

Gami, kederidi meni haklayan
Yarsızı, varsızı kimdi yokluyan.
Senin eteyini nemli saklıyan
Menim gözlerimin nemidi, dünya.

Özünü düşünen, özünü güden
Feleyi **Besti**'ye ağılık eden
Yığıp ümidimi götürüp giden
Dahyca bakdığım gemidi, dünya.

ŞEKİLDİ

Ferqane Mehdiyeva

Her gün yana-yana töküp bakarım.
Deyirem eh bu da filan şekildi.
Genclik hasretile yanıb kavrulan
Benizi sararmış solan şekildi.

Uyan hayallerden azca beri düş
Heresi bir cüre sifeti dönmüş
Çiyninde günler var anası ölmüş
İllerden -illere kalan şekildi.

Birce söz sorayım gör ne deyecek
Söze çevrilecek, şiire dönecek
Ne vakit taş üstün gülümseyecek
Şimdiden gözleri dolan şekildi.

“Gözünde gözlük yok elinde esa.”
Babam çekdirmişti bir gün hardasa
Anam yok götürüp divardan asa
Ruhu yağmalanmış talan şekildi.

Ağzım uzun ömre sulandı vallah
Karşımda ocak tek kalandı vallah
Dünyada ne varsa yalandı vallah
Dünyada tek birce kalan şekildi.

GİBİ

Seadet Cihangir

İndi orda hatıralar
Bağlı kalan kapı gibi
Fikirlerle tüstülenen
Yanık bir külkabı gibi.

Şimdi açıp resimleri
Göz yaşını için-için
Yudumlarsın acıların
Yüzyıllık şarabı gibi.

Şimdi burada hatıralar
Üşüyor boz resimlerde
Ne böyle intihar olur
Ne yaşamak-hamı gibi.

BELKİ

Reşide Allahverdiyeva

Batmısın hazan tozuna
Zeval senden kaç, belki.
Gel ağlayım yıkan bir az
Bu hasret gül aç, belki.

Derdini kalbime büküm
İçinden taşları söküm
Koy yarana sığal çekim
Acın bana göçe, belki.

Her bir arzumda kesir koy
Ümidlerimi yesir koy
Meni kendine nezir koy
Ağrıların geç, belki.

MEN İDİM

Zireddin Gafarlı

Senden sonra duşub senin dalınca
Yokluğunu bilib geden men idim.
Mecnun gibi gönul verib collere
Goz yaşını silib geden men idim.

Kim gelecek harayıma o başdan
Gece-gunduz aglayiram yavaştan
Öyle senden yetim galib bu yaşda
Kabrin üste gelib giden men idim.

Gelen günden, geden vahtdan bezmişem
Hak bildiyğim bu nahakdan bezmişem
Daha seni ağlamakdan bezmişem
Delu gibi gülub giden men idim.

Azıp kaldım bu dumanda, bu cende
Gellersen mi derd belimi bükende
Yıllar boyu dost dogmaca bu kende
Garib gelib, garib giden men idim.

Bir kesim yok, kime deyim sözümü
Sen gedennen acanmıram gözümü
Hiç bilmirem nerde koydum özümü
Belkei öyle ölub giden men idim.

BAĞIŞLA

Akif Ahmetgil

Çokdandır bir kızın saç oğrusuyam
Saçından ayrılan tele bağışla.
Bu deli sevdanın ne suçu varsa
Elində tutduğun ele bağışla.

Sevda dediyimiz sedasız olmaz
Sorgusuz, sualsız, nidasız olmaz
Sevginin kulları hatasız olmaz
Sana gönül veren kulu bağışla.

Bu da bir arzudu, bu da bir addım
Arzumun dalınca bir yol başladım
Ben senin adına gül bağışladım
Geçen günahları güle bağışla.

Akif mi adını dandı kül oldu
Yegane aşkını andı kül oldu
Yürek yegane ki, yandı kül oldu
Bari hiç olmasa, külü bağışla.

BÖYLE

Mikayıl Bozalganlı

Sen bir yuvasız kuş, men uçuk yuva
Kimin talehini karğayag böyle.
Ya nice ayrılak, nice kavuşak
Nice ahti-peyman bağlayak böyle.

Hele ki uçursan aşk havasında
Derdini ötürsen kuş avazında
Hele işin yoktur can davasında,
Bu sırrı pünhanca sahlayak böyle.

Guya bizden behteveri yohuymuş
Gözümüz, könlümüz tohdan tohuymuş
Guya sende mende yalan yohuşmuş
Bu mutlu yalanı ağlayak böyle.

Yüce tut başını döz yana yana
Derdini içinde çöz yana yana
Yaşını akıtsın göz yana yana
Sen biri, men biri- çağlayak böyle.

BARIŞIR

İbrahim İlyaslı

Ne sırdı, bu halk denilen
Susup, ünüynen barışır
Yedi yere parçalanır,
Yedi yönüynen barışır!

Odlara düşür, buzlayır
Derya içir, susuzlayır
Yağı gönünü tuzlayır
Tuzlu gönüynen barışır!

Kalan şey yalandı, yalan
Bir sualdi b mene kalan
Kölenin kölesi olan
Hagi günüynen barışır!

GET GEDE

Ehtiram İlham

Altay için
Ehtiyacdandı mı, ya yaşdandı mı
Azalır başımda ağıl, get-gede.
Men yaşadığımı cehennem özü
Bitir cennet hakta nağıl, get-gede.

Gözümü açandan gözüm yaşdadi
İşim elamanda, kaç ha kaçtadi
Ne ki, niyyetim var, zaman hışdadi
Arzum uzaklardan bakar get-gede.

Dünyada kalası dünya malıdı
Tanrı sevdasıdı, hakk amalıdı
Oğul atasına okşamalıdı
Sene okşayıram, oğul, get-gede.

KÖHNEDİ

Mehemmed Asdanbeyli

Tanınmayanlardı teze
Bütün tanışlar köhnedi.
Tezedi en küçük yürek
En büyük başlar köhnedi.

Varlık bütöv-bütöv gelir
Avcı ağlayar, av güler
Tezedi bütün sevgiler
Bütün savaşlar köhnedi.

Köklen külekdeki sese
Köhnelmez bin yıl da ese
Öldürrem, bir adam dese
Bu çöpür daşlar köhnedi.

DİNDİRE

Vasif Süleyman

Gele, şaşkın ömrün sarvanı, bir gün
Geçtiyim çığır, izi dindire.
Elleri havah, yüreği küskün
Bakışı allana, gözü dindire.

Hasrete yüz dutduk hangi hevesnen
Geler mi tezedden ilahi sesnen
Odlu yüreğinen, sıcak nefesnen
Canımda yurt salan buz dindire.

Şimdi ha çağıra, divaneyik biz
Yar ola bilmedik, daha neyik biz
Tepeden tırnağa efsaneyik biz
Nerdedir masalcı, bizi dindire.

Talandı duygusu, sozaldı canı
Hani, bu sevginin sahibi, hani
Az kalır sel olup dutsun dünyanı
İllah da yüyürüb kızı dindire.

Taşındı bu ömür, bir hayal oldu
Onda ki, yanında dili bal oldu
Lal oldu, dinmedi Ya Rebb, lal oldu
Konuşmaz, *Vasif* i yüzü dindire.

MÜTLEG

Süleyman Abdulla

Bir gün gözlediği gayıdacıdır
Gelecek gelenin zamanı mütleg!
Bendenin zülmü var, Tanrının rahmi
Göyler gönderecek amanı mütleg!

Asi olan adam söyler bahtına
Tac geyen oturur şübhe tahtına
Sözdü,- deyildise çeker vaktına,
Şahlamag gerekdir samanı mütleg!

Çoktu iyilerin en hası yerde
Olan olmalıdır olası yerde
Yaradan koymaz ki gıçası yerde
Mütleg kahr edecek yamanı, mütleg!

Bu da bir hikmettir, yozma,-yaz, ama
Payı çok olanın sebri az, ama
Bazen hak dediği düz olmaz, ama
Olar yüreğine damanı mütleg!

Her kes öz çağında meydan sulayar
Varsa, Halik kendi olur kula yar
Yine ulu türkün kurdu ulayar
Rımlayar, gamlayar şamanı mütleg!

YAKIN GEL

Osman Fermanoğlu

Uzak uzak boylanırsın uzaktan
Yürek çekir, yakınına yakın gel.
Daha kimdi bizlere el uzatan
Fakir fakir bakanına yakın gel.

Göz göz açır diken gibi gözde tük
Görmeyime hasar olur boz örtük
İnnen sonra çetin yana bu kötük
Ömrü oda yakanına yakın gel.

Talehimin yazızısı sehir tek
İpe gelmez inadına mehir çek
Sel içinde boğuluram Tahir tek
Tamaşa et akanına, yakın gel.

Gedir gece yedeyinde kara dan
Kara kedi çığır açır aradan
Bezek bilip yakasına karadan
Kara güller takanına yakın gel.

Osman, önde yine duman sürünür
O dumanda çok arzular kürünür
Kan isteyim kula verir ömrünü
Ya kuluna, ya hanına yakın gel.

DÜNYANIN

Ruslan Dost Ali

Yahşı ki, yağışlar yağır
Tozu gedir bu dünyanın.
Her il bir az tadı kaçır,
Tuzu gedir bu dünyanın.

Ele meetteldi adam
Gör niçe yüzildi, gadam
Şairler arasında da
Sözü gedir bu dünyanın.

Ne şiir yazardım, ne gazel
Sevmezdim onu men, di gel
Menden gabakta en güzel
Kızı gedir bu dünyanın.

YURD SEVGİSİ

Prof.Dr. Ali Daşkın

Sigara tatmadım dudaklarımda
Halkımın derdini çekdim içime.
İçkiden anlamam dertli çağımda
Yurdumun sevgisin çekdim içime.

Gönlümde bir bahçe saldırdım candan
Ağacı yürekten meyvesi kandan
Ağlaya ağlaya ayrıldım ondan
Hesret çiçekleri ekdim içime.

O gün başım dertli özlemim çoktu
Kiprikleri bir bir gönlüme oktu
Saatlarca baktım yoluna yoktu
Uçtu arzularım çökdüm içime.

Sevdirdi özünü özümü gitti
Resmini çekdirdi gözümə gitti
Beni ısmarladı dözümə gitti
Derdlerim canlandı бүkdüm içime.

GEDİREM

Səxavət İzzəti

Gamlı dünya derdin gamın
Sinemi buğur gedirem.
Hasretlerin ağ yağışı
Başıma yağır gedirem.

Meylimi güle bağladım
Gümüşi tele bağladım
Günahdan şeəe bağladım
Yükümdür ağır gedirem.

Ben ne şaham ne dervişəm
Hiç bilmirem nedir peşəm
Gelende fakir gelmişəm
Gedende sağır gedirem.

Gayaları lal ay dağlar
Gül çiçeyi bal ay dağlar
Sağ salamat kal ay dağlar
Ver bana uğur gedirem.

Ezelinden sırimış sen
Kerametsiz pirimiş sen
Vefazızın birimiş sen
Az beni çağır gedirem.

Ey “*andelib*” beni dinle
Ne sızılada ne de inle
Bu dünyaya var gücünle
Yüceden çığır gedirem.

AZERBAYCAN

Məhəmməd Hüseyn Şəhriyar

Gönlüm kuşu kanad çalmaz sensiz bir an, Azərbaycan
Hoş günlerin getmir müdam hayalımdan, Azərbaycan!

Senden uzak düşsem de ben, aşkın ile yaşayıram
Yaralanmış kalbim gibi, kalbi viran Azərbaycan!

Bütün dünya bilir, senin kudretinle, devletinle
Abad olub, azad olub mülki-İran, Azərbaycan!

Bisütuni-inkılaptə Şirin-vatan için Ferhad
Külüng vurmuş öz başına, zaman-zaman, Azərbaycan!

Vatan aşkı mektebinde can vermeyi öğrenmişik,
Ustadımız deyib: hiçtir vatansız can, Azərbaycan!

Kurtarmak'çün zalimların elinden Rey şümşadını,
Öz şümşadın başdan-başa olub al kan, Azərbaycan!

Vareb, nedir bir bu kadar yürekleri kan etmeyin
Kolu babğlı kalacaktır ne vakte can Azərbaycan?

Yiğitlerin İran için şehid olub, evezinde
Dert almışsın, gam almışsın sen İrandan, Azərbaycan!

Evlatların ne vakte dek terki-vatan olacaktır
El-ele ver, isyan eyle, uyan, uyan, Azərbaycan!

Yetek firak odlarından kül elendi başımıza
Dur ayağa! Ya azad ol, ya tamam yan, Azərbaycan!

Şəhriyar'ın yüreği de senin gibi yaralıdır
Azadlıqdır bana merhem, sana derman, Azərbaycan!

HECE TAŞLARI

38

Aylık Şiir Dergisi

Mustafa Sade
Dr. Celal Fedai
Bestami Yazgan
Lütfü Şehsuvaroğlu
Mustafa Özçelik
Erhan Çamurcu
Esat Anık
İbrahim Sağır
Mehmet Baş
Seyit Kılıç
Mustafa Erkenekli
Tahir Eker
Mevlüt Yavuz
Önder Saatçi
İbrahim Eryiğit
Fahri Hoşab
Metin Özarslan
Orhan Uyanık
Kadir Karaman
Yunus Kara
Osman Aktaş
Əjdər Yunus Rza
Hüseyin Sönmezler
Tayyib Atmaca

On5nisan2018

SEN VE BEN

Sen sıcak yatakta bir düştün düşe, keklik gibi seke seke gezerken, biz kara toprağı döşek belledik, sarıldık silaha yavuklu gibi, uyku gözümüzden firar eyledi, siz kafede yudumlarken kahveyi, şahadet şerbeti sundu sakiler, sırası gelenler içti gittiler, sıra bize bir gün gelecek diye, sabır dağlarına yaslanıyoruz, soldurmamak için bu al bayrağı, dedelerimizden miras bu toprakları, kanımızla sulamaya and içtik.

Ben ahir dağının ardına düşen, çağlayanceritli orhan sürmen'im *serin yaylalardan kopup gelerek*, göğsümüzü gere gere dağlarda, bu mazlum milletin çocuklarının, yüzünü tekrardan güldürmek için, Allah Allah nidasıyla afrin'de, yeniden diriliş destanı için, çarpışıp dururken yedi düvelle, dokunur dokunmaz Yüce Kitaba, şeytanın aklına bile gelmeyen, bombalı tuzakla tenimden uçtum.

Sen sosyal medyada sanal dostlarla, çetleşip dururken sabaha kadar, kirpiklerim silah gibi çatıldı, gez de göz de arpacıkta gezindim, geride ne varsa geride kaldı, ne bir hayal kurdum ne bir düş gördüm, ne anam avradım çoluk çocuğum, ne köyüm ne şehrim ne de vatanım, karşıma çıkmadı sıradağ gibi, bir vakit korkuyla işim olmadı, aklımı fikrimi zafer koyuna, yanaştırmak için sabır çoğalttım.

Ben burda sırtını Hakk'a dayayıp, size toprakları bakir bir ülke, hilalin bağırında yıldızı olan, o nazlı gelinin sevdası için, neyim var neyim yok gözüm kırpmadan, feda edeceğim bir aşkla burda, Hay derim Hu derim başka şey demem, gönlümden peygamber sancağı geçer, günü güne tespih gibi dizerim, uçururum avucumdan kuşları, tenimi toprağa bir fidan gibi, dikmek nasip olacak mı bilemem.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Kapak Fotoğrafi Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

38 Sayı 15 Nisan 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

BİR HÜZÜN TERENNÜMÜ

Mustafa Sade

Meşru bir gözyaşıyla dilimde memnu beste
Ahraz yalnızlığımınla duygularım kötürüm
Bir hüznün terennümü sarar beni aheste
Kendi sözüme dilsiz, kendi gözüme körüm
Meşru bir gözyaşıyla dilimde memnu beste.

Tan yeri ağarırken şafak bahtıma gürler
Avare bir tahammül sarar damarlarımı
Bulutlar güneşimi öğle vakti mühürler
Akşamın hüznü ile kaybederim varımı
Tan yeri ağarırken şafak bahtıma gürler.

Kahredici gecede zar sığmaz dağlarımın
Yüreğim tutunurken ankanın gagasında
Çığ düşer tomurcuğa, kar sığmaz dağlarımın
Kalbim asude kalmış bir çığlığın yasında
Kahredici gecede zar sığmaz dağlarımın.

Ve buz tutan hayaller üşüyor şakağımın
Bedenimi sarıyor titreyen ağrılarım
Seneler sarı yaprak düşüyor şakağımın
Sükûtumun ardında inleyen çağrılarım
Ve buz tutan hayaller üşüyor şakağımın.

Gönlüm kâbus içine sürülmüş ürkek ceylan
Puslu bir ütopyada yitirmiş otağını
Dört nala koşar durur içimde bir küheylan
Zamansızca batırır bağrıma toynağını
Gönlüm kâbus içine sürülmüş ürkek ceylan.

Fermanımı bağlasam zeytin dalı ucuna
Uçurduğum güvercin fezadan kurşunlanır
Kanyonlar çeker beni ıstırapın burcuna
Varlığım kâinata ezadan kurşunlanır
Fermanımı bağlasam zeytin dalı ucuna.

Kâh ressam çizer beni, kâh şair beni yazar
Bir neyzeney ney olur yüreğimdeki menfez
Gül kokulu yaramda filizlenir ah u zar
Çürütür çiçeğimi sardığım dikenli bez
Kâh ressam çizer beni, kâh şair beni yazar.

Ömür nihayet olur inkılâbı beklerken
Ufkumda sinsî bir sis baştan aşağı kızıl
Kafesteki ruhuma rahmet âbı beklerken
Arzın yüzü kurşuni, göğün kuşağı kızıl
Ömür nihayet olur inkılâbı beklerken.

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/onbir

Dr. Celal Fedai

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Yavuz Sultan Selim Han'a meftun biri olarak Şah İsmail Hatayî'nin şu deyişi beni hep etkilemiştir:

*"Aman hey erenler mürüvvet sizden
Öksüzem garibem amana geldim
Şu benim halime merhamet eylen
Ağlayu ağlayu meydana geldim"*

Ömrümü bu durumda buldum ve böylece korumak istiyorum. Kuşkusuz benim deyişimdeki mürüvveti beklediğim erenler Horasan'da Müslüman olup Anadolu'ya gelen Hoca Ahmet Yesevî'nin, Yusuf Has Hacıp'ın Yunus Emre'nin, Hz. Mevlânâ'nın, İtrî'nin, Sezai Karakoç'un, Zarifoğlu'nun, İsmet Özel'in yürüdüğü yolun ulularıdır. Dedelerimin yürüdüğü yolun izinden benim de tekerimin geçmiş olmasıyla övünç duyarım. Yeni bir çağır açabileceksem bunun ancak bu yolun sonuna varmamla mümkün olma inandım hep. Bu yüzden de şiirde yenilik, kuram, deneysellik, deformasyon gibi söylemleri bu yolu sonuna kadar yürümeyenlerin dilinden doğmuşsa gülünç buldum. Batı düşüncesi tüm anarşizmine rağmen sanatta son derece katı bir gelenektir. Söz gelimi atonal müzikle ismi özdeşleşen Arnold Schönberg, Batı klasik müziğinin, tonal müziğin son büyük ismi Gustav Mahler'i en büyük adamlardan biri olarak görür. Biz ise maalesef düşünce, sanat, şiir dünyamızı yıkıntıya çevirdik. Naçizane tüm çabam bu yıkıntıların taşlarından bir inşa faaliyetidir. Şiirim ve düzyazılarım bunun için mürüvvet dilenir. Elbette Allah dilerse olur... Bana düşen gayrettir...

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak "ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?" dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Şairlik serde var ise sanırım onun adaylığından söz açmak yerinde olmuyor. Zira onun kendi özeleştirisi ona yeterli olmalıdır. Böyle değilse evet ona "şair adayı" denebilir ki onun da umulur ki durumu değişsin. Genç şair kendini zamanın şairleriyle değil ulu ölü şairlerle ölçüştürmelidir. Onlarla ölçüştürürse haddini bilir ve onlara layık olmak için onlarla tatlı bir söyleşmeye girer. Bunun pek güzel örneği Şeyh Galib üstadımızın Nâbî ile söyleşmesidir. Nâbî'ye layık olmak için onunla söyleşmeye, tabir caizse yarışa girişir ve malum Hüsn ü Aşk'ı kaleme alır.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çağrılardan geçmemiz gerekir?

"Çığır açmak" pek güzel bir tabir... Öyle kar yağmış ki yollar örtülmüş, görülmüyor. Biri çıkar tüm zahmete rağmen o görünmeyen yolu yeniden açar. Çığır açmış olur. Şair işte tüm bu çağrıları tek tek yürür. Sonra nasipse o da bir çığır açar. Burada şairin meşrebi belirleyicidir. Kendine benzeyen şairleri tarih içinde arayıp bulur. Onlardan pek çok şey öğrenir. Bazen kendisine benzeyemeyenlerden daha çok şey öğrendiği olur. Elbette sadece şiirle sınırlı bir şeyden söz etmiyoruz. Düşünce geniş bir mülktür. Onu kendinizin emlaki kılmak için kuşkusuz çok büyük çaba gerekir.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Modern şiir, postmodern şiir diye bir şey yoktur. Şiir vardır ve o da binlerce yılın varlığıyla âbâd olmuştur. Onu böylece bilmedikçe, sevmedikçe, onunla bu yordamla kendini tartıya vurmadıkça şiir yazılıyor sayılmaz. Batılılaşma dönemimiz boyunca İslam'la bağı kopan şairler, şairin hüdayi nabit biri olduğunda ısrarcı oldular. Ancak kısa sürebildi bu. İslam'ı reddetseler de İslam maneviyatıyla mayalanmış Türk şiirini reddedemediler. Ne yazık ki günümüzde kendilerine İslamcı diyen bir kısım kendini bilmez yaşadıkları zamanın putperesti olduklarını fark etmedikleri için Türk şiirini bir bütün olarak görmekten aciz düştüler. Postmodern popülizm ideolojisinin İslam sanatı ve maneviyatına kastettiğini maalesef günümüz Müslümanları etüt edemiyorlar. Rabbim idrak nasip etsin...

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Engel olarak görmemek lazım her şeyden önce... Halk şiiri formlarıyla da Divan şiiri formlarıyla da şiirler yazdım. Benim için kendimi imtihana tabi tutmaktı bu. Şiirsel dram da yazmaya çalıştım tespih tanecığı küçük şiirler de. Politik şiirlerim de oldu çok şükür, manası bana da müşkül şiirlerim de... Şair kendini şiirin yordamı için hazır kılmalı.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı “şiir” şekline dönüştü?

Bu dediğinizin olmaması içi Müslüman şairler gerekli vazifeyi yüklenmediler. Aksine onlar da karşıtlarına benzediler. Neden böyle oldu bu? Birinci neden yetenek meselesi. Görünme maniasına yakalanmış yetenekli şairler karşıtlarına benzeyince zamanın putu tarafından mürüvvetle ödüllendirileceklerini düşünüyorlar. Yeteneksizlere gelince... Onlarda başka maraz var. Geleneğe sığınıp ondan güç alarak şair sayılmayı bekleyenler oluyor. Şiiri ancak yüksek bir şiir yetisine sahip bir şair gelenekten geleceğe taşır. O kişinin imtihanı ağırdır. Lakin ödülü de büyüktür...

Şiir bize neyi anlatır?

Şiirde “yar sesi” vardır. Şiir bize o sesi hatırlatır. Bu anımsatma yeterlidir. Biz “kurban olam Şavat’a da içinde yar sesi var” deriz. Türkçemizde Rabbimizi iştiriz. Her dilde bu ilahi lütuf vardır. O dilin şairleri o lütfi mazhar olmuşsa ne tür şiir yazarsa yazsınlar hatırlattıkları son tahlilde aynıdır.

Şiirde usta çırac ilişkisi var mıdır?

Çırac tektir ama ustalar pek çoktur. Benim için böyle oldu bu. Sadece Türk şiirinin değil Batı şiirinin Japon şiirinin de ustalarını kendime mihenk seçtim.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Kendi de bunun farkına varmaz. Tek bildiği türküsünün oluştuğudur. Meşrep olarak akraba çıktıklarıyla önceleri üslubu benzerlik gösterebilir ama zamanla değişir bu.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşırız?

Söz konusu olamaz bu. Ayrıca geleceğe taşımak da nasip meselesidir. Rabbimizin bir paşa gönlü vardır; isterse birine bunu nasip eder.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Yaşadığımız zaman modern değil postmodern popülizmin teşhir ve ifşa çağıdır. Bundan doğmuş şiiri reddetmek elzemdir. Tabii cesaret meselesidir bu.

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak önyazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi”mi oldu?

Postmodern popülizmin teşhir ve ifşa çağında şiirin söz ettiğimiz “yar sesi”ni anımsatması istenmez. Bu yüzden de şiir kovulmuştur. Şairler onları kovama yaltanlanmayı bırakmadıkça alınacak yol yoktur. Yaşadığımız zamana gömülmüş insanların şiire layık olmadıkları gerçeğini kabul etmek lazım. Biz imtihanımızı vermekle mesulüz, çok olmakla, itibar görmekle değil.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Şiir bir idrak meselesidir. İdraki olanın kaderi onu çeker. Tabii saydıklarımızın hepsi birer vesiledir. Ama bunların has bir şairin tebarüzü için gerekli olduklarını sanmıyorum. O kendi yolunu açar. Şiirden duyulacak “yar sesi”ne milletimiz muhtaçtır. Dedikleriniz milletimizi geçmişte var eden ruha bir hazırlık olabilir. Bu bakımdan bir anlamı olabilir. Yoksa sadece ticaret doğar tüm bu işlerden.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptir. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

İlk sorunuza cevap verirken Yavuz Sultan Selim Han’ı andım Hatayî ile birlikte. İçinde şiir verdiği ilahî ses olmayan kişi belki Almanya’yı yönetir ama Türkiye’yi yönetemez. Yönetmemelidir. Bizim “yar sesi”miz, “ilâ-yı Kelimetullah”tır. Bakın şu şiir Yavuz Sultan Selim Han Hazretlerine aittir:

*Gözlerimden aktı deryâlar gibi yaşım benim
Dostlar çok nesne gördü onmadık başım benim*

*Geçmek için seyl-i eşkimden hayâlim askeri
Bir direkli iki gözlü köprüdür kaşım benim*

*Her gece altın benekli âsmânîler giyip
İşbu çarh-ı pîre-zen olmuştur oynaşım benim*

*Ben gedâ gurbet diyârında kalırdım yalnız
Mihnet ü derd ü belâ olmasa yoldaşım benim*

*Ey felek dokuz dolu câm içmeyince Han Selim
Dehr içinde olmadı hergiz ayakdaşım benim*

Bizde bürokrattan geçilmiyor maalesef. Devlet adamı değil bürokrat yetiştiriyoruz. Arada dağlar kadar fark var. Devletimizin en büyük derdi ikbalperest hasta bürokrat takımıdır. Şiire meyli olan biri bu yüzden derhal sivrilerir. Çünkü bir idrak katmıştır şiir ona. Yavuz Sultan Selim için şiir aklını bir başka işletebilmeye imkân veren mühim bir düşünce yordamıdır. O bundan fevkalade istifade etmiştir. Biz savaşımı da şiirle yürütebilen bir milletiz. Mücadelemizde şiiriyet varsa onun “yar sesi”yle irtibatlı olduğuna inanırız. Gerisi Allah’a kalmıştır. İsterse başarı verir, istemezse vermez... Üniversitelerimizin uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi bölümlerinde Kutadgu Bilig okutulmuyor. Henry Kissinger’ın Diplomasi kitabının günün diplomasisinde bir yeri vardır ama Kutadgu Bilig’in künhüne vakıf olan için o yer, yerli yerini bu sayede bulur. Bu olmuyor maalesef... Vardır bir hayrı...

PERVANE OLAN GELSİN

Bestami Yazgan

Muhabbet çağrısına
Mestane olan gelsin!
Bu gönül ağrısına
Dostane olan gelsin!

Yâr ismini anmaya
Sevgisine kanmaya
Hasretiyle yanmaya
Pervane olan gelsin!

Düşme hicran yasına
Canı, cananda sına
Mevlâdan gayrısına
Bigâne olan gelsin!

Âşıkların sırdaşı
İmrenir sabır taşı
Kalbe sızan gözyaşı
Dürdane olan gelsin!

Gönül düşünce dara
Nefis kaçır kenara
Özü pek, gözü kara
Merdane olan gelsin!

Kurulur can pazarı
Duymazlar âh u zarı
Değildir akıl kârı
Divane olan gelsin!

GAZEL

Lütfü Şehsuvaroğlu

Ağyârına aldanma ki, efradına hâin olma
Efrât da bozulmuşsa var ol dünyada dâim olma.

“Dur yok!” yola devvam aşılır birbir o merdübanlar
Şah olmaya kırk yıl kala gel şahbaza kâim olma.

“Hiç bir ola âlimle Cehil?”, aklını atma damdan
Haktan çevirip menzili cahillere âlim olma.

Mazlumu gözetmek rolün elbet bilir cümle âlem
Azdırma köpek nefisini durduk yere zâlim olma.

Lütfî acıyor hâline ister mi yanasın nârdan
Terk etmeden can bedeni allem oldun gullem olma.

ŞİİR VE GELENEK

Mustafa Özçelik

Özellikle şiirde gelenekten yararlanma meselesi yeni bir konu değil. Geleneksel edebi çizgimizden ayrıldığımızdan bu yana gelenek konusu sık sık gündeme getirilmiştir. Kendilerini bir boşlukta hisseden şairlerimiz, gözlerini geleneğe çevirmek zorunda kalmışlar, o birikimden çeşitli şekillerde yararlanarak şiir yapılarını kurmaya çalışmışlardır.

Bu konuda iki önemli eğilim çıkmıştır ortaya. Kimi şairler gelenekten salt biçimsel manada yararlanma yönüne gitmişlerdir. Ortaya eskisinden daha güzel bir şiir yapısı çıkmış olsa bile bu tür bir yararlanma biçimi şiirlerini kurtarmaya yetmemiştir. Kimi şairler ise biçimsel yararlanmayla birlikte geleneksel şiirin muhtevasına da eğilerek, o anlamda şiirlerini kurmuşlardır. İkinci tavır birinciye göre daha sağlıklı sonuçlar vermiştir elbet.

Bu ikinci tür eğilim bugün de devam etmektedir. Ortaya gerçekten güzel ürünler de çıkmaktadır. Fakat modern dünyanın şiir realitesi içinde kendi şiirinizi kurabilmek için bu tavır tek başına yeterli olamamaktadır. Çünkü şiir, sadece vezinden, kafiyeden, ibaret bir olay değildir. Edebi yapıyı ve anlayışı toplumun yapısından ve anlayışından ayrı düşünemeyiz. Şiir telakkilerini ortaya çıkaran şartlar vardır. Bu şartları oluşturmada kendimize özgü bir şiiri kurmak da imkânsızdır. Buna bir tür, şairin kendi iklimini oluşturmaya diyebiliriz.

Kendi iklimimizi kurmak... Bunu başarmadan kendi şiirimizi de kuramayız. Bu manada şairler, şiirin toplumsal, kültürel, siyasi atmosferi üzerinde de kafa yormak zorundalar. Geleneğin bugün için de değer ve önem taşıyan özellikleri bugüne, bireysel ve toplumsal hayatımıza yansıtılmadan geleneğin şiirinden de gereğince ve yeterince yararlanmak mümkün olmayacaktır. Nitekim bugün geleneksel değerlere bağlı birçok şairimiz, sadece o değerlere inandığını söylemekle, o değerlere özgü bir şiir yapısı kuramıyor. Çok yönlü çabalar gerekiyor bu iş için. Bir kere önümüzde dil engeli var. Dil, burada sadece anahtardır. O anahtarla açılacak kapıdan içeri girebilmek çok yönlü kültürel donanımları gerekli kılmaktadır. Oysa henüz dil meselesi bile çözümlenmiş değildir.

Ortada yüzlerce şairi, binlerce şiiriyle bir divan edebiyatımız, bir tasavvuf edebiyatımız, bir halk edebiyatımız vardır. Ve bu edebiyatları besleyen, ortaya çıkaran kaynaklar, başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere, hadisler, peygamber kıssaları, evliya menkıbeleri vs. Genç şairlerimiz daha çok modern şiiri tanıdılar ve ondan beslendiler. Ama eğilimleri, tercihleri bu modern yapı içinde kendimize özgü bir şiiri kurmak ve geliştirmek... Bunun yapılabilmesi için de yukarıda sözünü ettiğimiz temel güçlüklerin aşılması gerekiyor. Bu yapılmadığı sürece şiirimiz ister istemez tıkanma noktalarını aşamayacaktır. Nitekim aşamıyor da.

Temel kaynaklarımız ortada. Şiir verimlerimiz de öyle. Bir yol bulup bunlara ulaşmak zorundayız. Bunu yaparken salt bilgilenme mantığıyla da bu işi çözemeyiz. Şiirimizin kurulup gelişeceği iklimi bulmak ve hazırlamak durumundayız. Rilke, yanından ayırmadığı iki kitaptan birinin kutsal kitap olduğunu söyler "Genç Bir Şaire Mektuplar" isimli eserinde. Bu tespit, bizim için de önemli bir tespittir. Bize şiirimiz için de gereken anlayışı, metodu öğretecek olan kaynak odur. İklîmimizi kurabilmenin yolları orada anlatılmaktadır. İnanmak, öğrenmek, uygulamak... Bu, şairler için de yürünecek tek yoldur.

NAAT

Erhan Çamurcu

Hira'nın eteğinde mahzun kaldı merhamet;
Gül Nebi, gül yüzünü gönlümüze merhem et.

Sen gittin ya ey Nebi, kuşlar da yetim şimdi;
Taziyeme gelen yok, kalmadı samimiyet.

Şimdilerde bulutlar gölge etmez bizlere;
Çoktan battık kumlara, her yanımız melanet.

Okçular tepesinden tekrar indi müminler;
Dünya bir cenk meydanı, tek derdimiz ganimet.

İzin üzre yürümek sırattan keskincedir;
Sünnet diye uyulur, bir haylice garabet.

Tesettür moda şimdi, örtünmek çok pahalı;
Ziynetleri örtmenin akıbeti ticaret.

Sen iki gün üst üste tok yatmadın döşekte,
İki öğün üst üste yemeden durmaz ümmet.

El Emin'dir bir adın, güvenir herkes sana;
Ümmetin bunalımda, yalan oldu emanet.

Fukaraya gizlice verir idin sadaka,
Verdiğini yüzüne vurur olduk akıbet.

Sen ki Habibullah'sın, idrake gücüm yetmez;
Seni onca övsem de sonum hep mahcubiyet.

Ben günahkâr bir kulum, aklım ermez uzağa;
Şefaatt kıl ey Nebi, nasip olsun hidayet.

OLMAZ

Esat Anık

Özlenen görünüp göze gelince
Gönül halden hale girmese olmaz.
Sevdiğim yerlere basmasın diye
Kendini yollara sermese olmaz.

Dolaşıp yollarda meclise girse
Nur cemali görüp kıyama dursa
Çiçekler içinde güller de varsa
Muhabbet bağından dermese olmaz.

Aşkın şarabından bir kez içince
Gönül hayran olur hâra düşünce
Dergâh kapısından gelip geçince
İhvana bir selam vermese olmaz.

Âşık olan bir gün düşermiş derde
Bilmez ki, derdinin dermânı nerde
Gönülden gönüle yolu gider de
Yârin kapısında durmasa olmaz.

Vakit tamam olup zaman erince
Gönül, aynasında dostu görünce
Elest Meclisi'nde ikrar verince
Bir yiğit sözünde durmasa olmaz.

İmanla semâya kalkınca eller
Bülbül feryâdına açılır güller
Hakk'ın rızasına tâlip gönüller
Beklenen vuslata ermese olmaz.

Sevda damlaları vurunca cama
Gönül sahibini düşürür gama
Dünyanın gözüyle görüyor ama
Gönlünün gözüyle görmese olmaz.

Umarız Sina`da Tur`dadır diye
Belki de gizlenen sırdadır diye
Acaba kim bilir nerededir diye
İnsan sevdiğini sormasa olmaz.

AY TAHTINI KURARKEN

İbrahim Sağır

Ay tahtını kurarken göğün tam ortasına
Hatıralar dökülür yüreğimin tasına.

Gizli bir hüznün çöker yavaş yavaş içime
Gönül nöbete durur hicranımın yasına.

Tutar pişmanlıkların amansız sancıları
Alır götürür beni dertlerimin hasına.

Hâyal penceresinden geçerken silik yüzler
Dağılır hatıralar gönül coğrafyasına.

Yıpranmış albümlerin tozlu sayfalarından
Tanıdık yüzler yansır fikrimin aynasına.

Uyanır duygularım umudumun burcunda
Yeni hudutlar çizer hayal haritasına.

Uykusuz gecelerin girift labirentinde
Sırlarımı çaldırdım ifritler tayfasına.

Mantığımı ezerken düşüncemin balyozu
Gerçeğin resmi düşer beynimin sayfasına.

Mutlak varlıktan öte her şey zevâle mahkum
At nefsinin İbrahim ezelin potasına.

SANA DOĞRU

Mehmet Baş

Gece gündüz yana yana
Yürüyorum sana doğru.
Ateş düştü tatlı cana
Kanıyorum sana doğru.

Dönerken dünya rüyada
İflah olmadık yarada
Okunan en son salada
Varıyorum sana doğru.

Düş nehrinde yıkanarak
Kor ateşlerde yanarak
Nice menzile konarak
Gidiyorum sana doğru.

Murat yalan dünya fani
Bizden evvel gelen hani
Kurt yemeden nazlı teni
Koşuyorum sana doğru.

Günler geçer gün içinde
Bugün biter dün içinde
Kuzu gibi yün içinde
Meliyorum sana doğru.

Dağ demeden taş demeden
Namert lokmasın yemeden
Ağlayarak hiç gülmeden
Geçiyorum sana doğru.

ELLERİN

Seyit Kılıç

Kınalı ellerin düşüme girdi
Kızılca şerbetti, kandı ellerin
Yüreğim titredi, gözüm seğirdi
Beni mi yâd etti, andı ellerin?

Baharda gülşendi, dağlarda yazdı
Bir içim soğuk su, güne ayazdı
Ellerin kışırıcık kardan beyazdı
Gönlüme sultandı, handı ellerin.

Yüreğim senindi, elim elindi
Tuttuğum ellerin; şimdi elindi
Kör oldu gözlerim, sinem delindi
Yad eli, elim mi sandı ellerin?

Kendine, kendimden sadık kul ara!
Hayalde bul ara, düşte bul ara
Dumanlı dağlara, serin sulara
Şerefti ellerin, şandı ellerin.

Gölgesi başımda bir nar ağacı
Sabah-akşam sular pınar ağacı
Kökünden tutuşur yanar ağacı
Benimle kavruldu, yandı ellerin.

SEHİV HÜKÜM

Mustafa Erkenekli

Gönül divanında mahkeme kurdum
Dili yargıladım, öz mahkûm oldu.
Sazımın döşünde kelam kavurdum
Teli yargıladım, söz mahkûm oldu.

Kalkıp karlı dağlar aşmıyor diye
Yâr için gürleyip taşmıyor diye
Doğrulup ardına düşmüyor diye
Beli yargıladım, diz mahkûm oldu.

İhanetle delindikçe derimiz
Gözyaşıyla doldu boş defterimiz
Dostluk pazarında yok ederimiz
Eli yargıladım, biz mahkûm oldu.

Kışın ortasında toza büründü
Kaç âşık üstünde halsiz süründü
Yorgun gözlerime uzun göründü
Yolu yargıladım, iz mahkûm oldu.

Hükmünü kaybetmiş, nakıs varağım
Çöl kumuna döndü sulak toprağım
Dört mevsim solarken yeşil yaprağım
Yılı yargıladım, güz mahkûm oldu.

İdam sehpasında ip süzüm süzüm
Azrail'e cesur ve de yüzüzüm
Sakalım da vardı geçmedi sözüm
Kılı yargıladım, yüz mahkûm oldu.

BEN BEKÇİYİM

Tahir Eker

Eğer bir gün geleceksen nazlı yâr
Sade sevgi hırkasını sarın gel.
Güldürüp de güleceksen nazlı yâr
Bir gülümse aynalara görün gel.

Tek ziynetin yüreğinde aşkınla
Gül yüzünde yaprak yaprak ıskınla
İçindeki güldür güldür coşkunla
İstemezden, kem gözlerden korun gel.

Orda bırak dünyalığı, katını
Yerler yutsun, sarayını yatını
Elin sözü ürkütmesin atını
Kuşku kaygı korkulardan arın gel.

Bu gönlümün açık durur kapısı
İçindeki, bağ bostanı, yapısı
Sana haktan verilmiştir tapusu
Ben bekçiyim, seni bekler yer'in gel.

Kaç zamandır yollarını gözlerim
Her bir günde, bin yıl seni özlerim
Bir de sana ulaşırsa sözlerim
Bekletme yâr, tez zamanda yarın gel.

ÇÜRÜMEK

Mevlüt Yavuz

Tertemiz bir mazi, tertemiz geçmiş
Yavaş yavaş artık, bozulmaktadır.
Köyden ayrılıpta, şehire göçmüş
Bir kültür böylece, yozulmaktadır.

Okudu dolaştı, şehir be şehir
Zerre zerre kabullenildi zehir
Şimdi bütün idealler, yerle bir
Yollara hendekler, kazılmaktadır.

Hayatıydı, gazeteler dergiler
Pop'la, rock'la çağdaşlığa vurgular
En mahremi, en meydanda sergiler
Namusa hicivler yazılmaktadır.

Dinle, seyret çok düşünme dediler
Her şeyi öğretir sana dadılar
Zaman geldi, hüküm verdi kadılar
Ve fikirler ipe, dizilmektedir.

Uyu uyu yat, çabuk büyür yatan
Sev seviş, böl bölüş ve bir de kan
Kan'ı anlamadın, anla ki vatan
Artık kurt gövdeye süzülmemtedir.

IRAK TÜRKMENLERİNDEN BİR ŞAİR: ESAD NAİB

Önder Saatçi

Türk dünyasında, coğrafi bakımdan bize en yakın Türk topluluğu Irak Türkmenleridir. Ama ne yazık ki bu Türk topluluğu hakkındaki bilgilerimiz pek azdır. Hele hele onun dili, kültürü ve edebiyatı söz konusu olunca toplumumuzdaki bilgi eksikliği cehalet derecesine kadar varmaktadır. Bu cehalet yalnız eğitimsiz sınıf için değil, eğitilmiş sınıf için de söz konusudur. Bu yazıda elimizden geldiğince bu Türk topluluğunda yetişmiş bir şairi, Esad Naib'i tanıtmaya, onun vesilesiyle de Irak Türkmenlerinin kültür ve edebiyatı hakkında fikir vermeye çalışacağız.

Esad Naib 1900 yılında Kerkük'te doğmuştur. Naib'in eğitiminde ilk durak mahalle mektebidir. Burada küçük yaşta Kur'an-ı Kerim'i hetmeder. Ayrıca Türkçe Mevlit, Küçük İnşa ve Güldeste gibi klasik eserleri okur. Babasından da hem Sadi'nin Gülistan'ını hem de Arapça ve Farsçayı öğrenir. Osmanlı Kerkük'ünde klasik eğitiminin yanı sıra resmî örgün eğitime de devam eder. İlk mektebi, rüşdiyeyi (orta okul) ve idadiyi tamamlayarak sultanî mektebine yazılır; ama Birinci Cihan Harb'i'nin başlaması bu okulun kapanmasına ve Esad Naib'in eğitiminin yarım kalmasına yol açar. 1921'de ise öğretmenliğe başlar ve 1963'te meslek hayatını tamamlayarak emekliye ayrılır. Emekliliğinde Bağdat'a yerleşen şairimizin Kerkük'le olan bağı hiç kopmaz. Kerkük'e gidiş gelişleri uzun yıllar devam eder ve 1992'de Hakk'ın rahmetine kavuşur.

Naib'in edebî kişiliğinden söz ederken yukarıda sözünü ettiğimiz eğitim durumunu hatırlatmak gereklidir. Esad Naib devrin şartlarında çok iyi bir eğitim almıştır. Onun şairliğini etkileyen bir diğer faktör de tahsilini Türkçeye yapmış olmasıdır. Bu durum onun dile hâkimiyetini sağlamıştır. Naib'in olgunluk çağları Irak Türkmen edebiyatında da yenileşme cereyanlarının ve atılımlarının başladığı devirdir. 1950'ye kadar Irak Türkmen şairleri daha çok klasik edebî anlayışla ürünler verirken bu tarihten itibaren artık yenileşme akımı başlamıştır. Pek çok şair gibi Naib de bu süreçte hem dilini sadeleştirmiş hem de aruzdan heceye yönelmiştir. Şiir dilindeki sadeleşmeyi o derece benimsemiştir ki divan tarzında yazdığı şiirlerin aruzla yazıldığı hiç belli olmaz.

Önceleri Servet-i Fünûn şairlerinden ve bilhassa Tevfik Fikret'ten etkilenen şair zamanla Yahya Kemal ve beş hececilerden Faruk Nafiz ve Orhan Seyfi'nin takipçisi olur. Ancak onun bu takipçiliği pasif bir taklitçiliğin çok çok ötesine geçmiş ve bu şairlerin belli başlı şiirlerine nazire denebilecek şiirler yazmıştır. Mesela, *Pınar* başlıklı şiiri Faruk Nafiz'in "Çoban Çeşmesi"ne âdeta bir naziredir. *Bir Hatıra* şiiri de Yahya Kemal'in "Kalbim yine üzgün, seni andım da derinden" mısraıyla başlayan şarkısına bir nazire değerindedir.

Esad Naib'in şiirlerinde işlediği belli başlı konular aşk, bahar, saz, gül, bülbül gibi Türk edebiyatının klişeleşmiş konularıdır. Ancak şair bunları derin bir duygulanmayla ve samimi bir üslupla dile getirir. Şiirlerindeki canlı tasvirler ve hüsn-i ta'lliller de söyleyişini güzelleştiren ve zenginleştiren unsurlardır. Esad Naib için rahatlıkla lirik ve pastoral bir şair demek mümkündür. Onun şiirlerinde karamsarlık ve bedbinlikten ziyade yaşama sevinci vardır. Bu yüzden onun şiirleri bir çırpıda insanı sarıveren mısralarla doludur. Ayrıca zarif ve ince anlatımı onun ifade gücünün ve Türkçeye olan hâkimiyetinin göstergesidir.

Esad Naib Irak Türkmen edebiyatında aruzla da çok güzel şiirler yazmıştır. Hatta ünlü Kerküklü araştırmacı Ata Terzibaşı'ya göre, onun aruzla yazdığı şiirlerindeki heyecan daha yüksektir. Bunun farkında olan şair de Terzibaşı'nın bu kanaatini kabullenmekle beraber yine de Irak Türkmen edebiyatındaki yenileşme hareketine ayak uydurmaktan geri kalmamıştır. Aslında, Naib'te gördüğümüz bu, yenileşmeye açık tavır pek çok Irak Türkmen şairi (Reşit Akif Hürmüzlü, Sait Besim Demirci, Nazım Refik Koçak, Tevfik Celal Orhan, Abdulhakîm Mustafa Rejioğlu) için de geçerlidir ve bunun ardında Türkiye'deki şiir akımlarının ve dildeki gelişmelerin de rolü vardır. Her ne kadar Irak Türkmenleri, Osmanlı'dan koparıldıktan sonra anavatandan uzak kalmışlarsa da Türkiye'deki bütün edebî ve fikrî gelişmeleri, biraz gecikmeyle de olsa yakından takip etmişlerdir. Bu takip bir bakıma, onların anavatana olan hasretlerini dindirmenin de bir yoludur.

Esat Naib karakteriyle de gönülleri fethetmesini bilmiştir. Nüktedan (esprili) ve şakacı bir insan olan şair çevresindeki insanları hiçbir zaman incitmemiş ve kimsenin aleyhinde konuştuğu görülmemiştir. Kerkük'e her gelişinde dostlarını arar, Bağdat'taki evinde de edebî sohbetlerinde dostlarıyla beraber olurdu. Bayramlarda dostlarına gönderdiği tebrik kartlarına küçük şiir parçaları yazarak da onların gönüllerini almasını bilirdi.

Esat Naib şiirlerinin çoğunu ilkin Necme, sonraları İleri, Kerkük, Âfak, Beşir, Kardeşlik gibi gazete ve dergilerde yayınlamıştır. Bunlar Irak Türkmenlerinin 20. asır boyunca Kerkük ve Bağdat'ta çıkardıkları belli başlı yayın organlarıdır. Bazı şiirleri de Türkiye'de, Fuzuli ve Yeşil Ada dergilerinde yayınlanmıştır. Şairin ayrıca Azerbaycan, Türkmenistan ve Özbekistan'daki edebî dergilerde de bazı şiirleri okuyucuyla buluşmuştur.

Naib'in şiirleri daha sonra şu kitaplarda toplamıştır:

Zamanın Eli:

88 sayfalık küçük bir kitap olup daha çok hece vezniyle yazdığı şiir örneklerini barındırır. Irak Kültür ve Tanıtma Bakanlığınca 1985 yılında Bağdat'ta basılmıştır.

Yapraklar:

168 sayfalık bu kitap daha çok aruz vezniyle yazılmış şiirlerden oluşmuştur. Bağdat Türkmen Kardeşlik Ocağı yayınlarından olan kitap 1986'da Bağdat'ta basılmıştır.

Armağan:

Daha çok öğrencilere hitap eden bu eser 80 sayfadan oluşmuştur. Kitapta bazı Nasreddin Hoca ve Bektaşî fıkraları ile hayvan masalları ve bazı nükteler (anekdotlar) manzum bir şekilde anlatılmıştır. Eser Irak Kültür Bakanlığınca 1998'de basılmıştır.

Kerkük Nükteleri:

Düz yazı biçiminde olup halk ağzından derlenmiş bir yığın fıkra ve anekdottan oluşur. Şair her bir parçanın sonunda ona uygun bir beyit de yazmıştır. Eser iki cilt hâlinde tasarlanmışsa da ancak birinci cildi yayınlanabilmiştir (Bağdat, 1973).

Bununla yanı sıra, şairin basılmayan eserleri de vardır ki bunlar, Ömer Hayyam'dan manzum bir şekilde çevrilmiş bazı rubailerden oluşan yazma bir kitap ile Keşkül adını verdiği ve birçok yayınlanmamış şiirinin toplandığı bir taslak, ayrıca baskıya hazır hâlde bulunan Kerkük Nükteleri'nin ikinci cildir.

KAYNAKLAR:

AKKOYUNLU, Ziyat "Irak Türk Edebiyatı", Türk Dünyası El Kitabı, 4.cilt, Edebiyat, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara 1998, s. 121-134.

BAYAT, Fazıl Mehdi, Irak'ta Türkmen Edebiyatı Tarihi (1958-1968), Türkmen Kardeşlik Ocağı yayınları, Bağdat 1984, s. 117-125.

MÜFTİ, Ali Hüseyin, "Irak Türkmen Çağdaş Şairi Esad Naib'in Yapraklar Adlı Divanı", Kardeşlik, Eylül-Ekim 2008(S: 229-230), s. 41-44

SAATÇI, Suphi, "Irak (Kerkük) Yazılı Türk Edebiyatı", Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi (6. cilt), T.C. Kültür Bakanlığı yayınları, Ankara 1997, s. 419-423.

TERZİBAŞI, Ata, Kerkük Şairleri(3. Cilt), Ötüken Yayınları, İstanbul 2013, s. 174-198.

SAKLANBAÇ OYUNUNDA SURİYELİ ÇOCUKLAR

İbrahim Eryiğit

Acıyla doğar güneş Suriye'nin üstüne
Nefes alma teğettir ölümün çizgisine.

Haritası yırtılmış parça parça her yanı
Karanlık caddelerde korku sarar insanı.

Özgürlük nağmeleri hiçliğin çemberinde
Yankılanır kokusu mülteci yüzlerinde.

Saklambaç oyununda Suriyeli çocuklar
Günbegün azalıyor oyuna katılanlar.

Önüm arkam sağım so... derken ebe bomba patlar
Her tarafa dağılır vücuttaki parçalar.

Şarapnel parçaları bedenlere giriyor
Oyundaki çocuklar durmadan eksiliyor.

Oyunun son ebesi sırtı dönük meydana
Hain kâfir kurşunu saplanıyor sırtına.

Özgürlük nağmeleri hiçliğin çemberinde
Yankılanır kokusu mülteci yüzlerinde.

Başta gelen ne varsa edimin bakiyesi
Tercihlerden bellidir şimdinin hikâyesi.

Özlenilen şarkıdır mülteciadaki umut
Dudağında dua izi: Fatiha, ihlâs, kunut.

YÜREK GÖÇÜ

Fahri Hoşab

Özünden göçenlere...

Nere gidiyorsunuz bölük bölük hey millet?
Yüzleriniz gölgeli, nere gidiyorsunuz?
Boynunuzda bir minnet, sırtınızda bir zillet
Gözleriniz kapalı, nere gidiyorsunuz?

Durun, gitmeyin hele, dinleyin sözlerimi
Kaldırın başınızı, bir görün gözlerimi
Boşta kalan ellerim döverken dizlerimi
Sözleriniz imalı, nere gidiyorsunuz?

Hatırlayın maziyi, bu beli yurt tutanı
İnsan yad el bilir mi ser verilen vatani
İssızlığa terk edip şu kefensiz yatani
Kafileler sıralı, nere gidiyorsunuz?

Bu diyarlar sizindir; zümrüt vadiler, dağlar
Bağrı cömert ovalar, bülbül nağmeli bağlar
Buna yürek dayanmaz, bu göçe gökler ağlar
Bakışınız mânâlı, nere gidiyorsunuz?

Ne gördünüz bu yurdun kışından, ayazından
Duygulu baharından, sıcakkanlı yazından
Ne gördünüz çehresi hüzne kanmış güzünden
Yürümeniz edalı, nere gidiyorsunuz?

Gidemezsiniz böyle terk ederek sılayı
Sinenize yük görüp azıcık bir vefayı
Yüreğimde açarak derince bir yarayı
Siteminiz ağdalı, nere gidiyorsunuz?

Ehlinizden kopmuş da ele gidiyorsunuz
Bir tufana uğramış, sele gidiyorsunuz
Sanmayın ki doğru bir yola gidiyorsunuz
Beyleri köle kılan kula gidiyorsunuz?

NE GÜZEL (ATIŞMA)

Metin Özarslan-Tayyib Atmaca

Atmaca

Hasretine sarılarak yatarım
Sensizliğin çetelesin tutarım
Hayalinle her gün aşık atarım
Gözü yumup seni görmek ne güzel.

Özarslan

Yok olsun gönlünden amansız ağrı
Sevgi aşk muhabbet yegâne çağrı
Her uzun gecenin sonuna doğru
Bu rüyayı hayra yormak ne güzel.

Atmaca

Gönül evi talan oldu gel gayri
Bülbül öldü açar artık gül gayri
Gelmiyorsan bari selam sal gayri
Yar yoluna seri sermek ne güzel.

Özarslan

Hızır bekler darda kalan kullar da
Kıvrım kıvrım yâre giden yollarda
Türkülerle yaşayarak dillerde
Gönüllerde sefa sürmek ne güzel.

Atmaca

Şükür kapısına vardım dayandım
Esas aşkın boyasıyla boyandım
Yâri hayal ettim düşten uyandım
Yol ehlinin izin sürmek ne güzel.

Özarslan

Bu bir tekellümdür değil atmaca
Internette dergi bağla Atmaca
Belgeleri al PC'den at Mac'a
Sözlerinden gevher dermek ne güzel.

Atmaca

Kartal pençesinde çırpınır arslan
Dost mu arıyorsan kendine yaslan
Dadaş kal her daim yüceden seslen
Candan özge canı sarmak ne güzel.

Özarslan

Ay doğar yüzünden ışık süzülür
Bütün karanlıklar çeker büzülür
Bazen dünya âlem bir çift söz olur
Sözlerine mana vermek ne güzel.

Atmaca

Atmaca ham sözle maya çalamaz
Asumana boş sözleri salamaz
Namertle bal yese tadın alamaz
Dostla yeşil soğan dürmek ne güzel.

Özarslan

Dost odur dostuna gönlünü vere
Dost odur dostluğun sırrına ere
Sen gönül eriyle gelip bir yere
Muhabbet harcını karmak ne güzel.

CAN TÜRKİYEM

Orhan Uyanık

Ata yadigârı güzel vatanım
Yaşama sevincim eşsiz armağan.
Kokulu bağrında canlar yatanım
Huzurun beşiği eşsiz armağan.

Diyar diyar gezdim yok başka eşin
Korudun gözettin yok başka işin
Sevilmek sayılmak, yok başka düşün
Huzurun beşiği eşsiz armağan.

Yüreği yufkadır hep bize karşı
Kolları uzundur kucaklar arşı
Düşmanı titretir ulusal marşı
Huzurun beşiği eşsiz armağan.

Ağuyu bal ile karanlar sende
Ömrünü yoluna serenler sende
Keramet sahibi erenler sende
Huzurun beşiği eşsiz armağan.

Huzuru güveni sensiz bulamam
Anamsın yârımsın sensiz kalamam
Evimsin yuvamsın sensiz olamam
Huzurun beşiği eşsiz armağan.

ZÜLFÜ KİRLİ GÜL

Kadir Karaman

Zülfü kirli bir gülün bakışında hüznüm
Gözyaşlarım ayrılık mihrâbında can verir.
Çiçeklerin gelinlik giyindiği düğünüm
Seherlerin neşesi elemime son verir.

Sarmal sarmal ihtiras, özümde hüküm süren
Kılavuzu kaybettim, bulmam zor çıkış yolu.
Ağlatır gözlerimi, yüreğimi güldüren
Gözyaşlarım bulamaz rehbersiz akış yolu.

Karamsarlık hikâye yazar, duygularımla
Sonsuzluğun muhteşem esrarına, bıkmadan.
Yağmur olur beklentim çiseler damla damla
Yangınsız tutuşurum, kül olurum akmadan.

Başkaldırım kendime, belirsiz itaatim
Alnımda her lekeden kara dolu, çıkmayan!
Elem, hüznün elinde oyuncaktır sıhhatim
Dikenlere hükümlü gül, her yerim, kokmayan!

Dinginliğin öyküsü fırtına deryalarda
Zerrelerim savrulur gökyüzüne yok olur!
Bir serüven yaşarım karmaşık rüyalarda
İrâdem ki, gördüğü manzaradan şok olur!

Zor dönemeç kalbimin sonsuzluktan isteği
Benliğimi kuşatan câzibeli özel kim?
Kimse vermez, vermezsem vîrâneme desteği
Ânlarla boğuşurken düşünmem hiç, güzel kim?

Bir bâdire içinde bin bâdire çelişkim
Hayâlim, nerelerde gezinir ne bileyim.
Zelzeleli bir bakış gözlerimle ilişkim
Çilelerle sarılmış, baştan sona çileyim.

BEN SENİN AKRANIM DEĞİLİM Kİ AŞK

Yunus Kara

Gün doğusundan evvel gün batısından sonra
Yokken şarkı ve şiir doğulmamışken Kayra;
Senle çatlardı tohum senle açardı çiçek
Sana secde ederdi Afrodit, Zeus ve Râ.

*Seninle başlamış Arzdaki hayat
Seninle can bulmuş insan ve nebat
Seni kuşanmışken bütün tabiat
Ben senin akranın değilim ki aşk.*

Tozunun ilk zerresi sineme değdiğinde
Gücüne boyun eğdim dilim ikrar derdinde
Boyumu çoktan aştı ilk adımda suların
Adını okuyorum her kitapta her dinde.

*Sensin dokunulmaz o en mukaddes
Hayatı mesh eden İsevi nefes
Her şeyi tüketen tükenmez heves
Ben senin akranın değilim ki aşk.*

Dağlar yürüdü bir gün ufuklar yere indi
Fırtınalar tükendi son kasırğa da dindi
Sevenler sürgün şimdi sevilenden eser yok
Sevmek suç ise eğer o soylu suç senindi.

*Sen ince hastalık; ömür hırsız
Uslanmaz hercai, sevgi arsız
Sen kalp çarpıntısı, sen müzmin sızı
Ben senin akranın değilim ki aşk.*

Çağırсан da beni sen varlığın şuh sesiyle
Elinden kaçacağım bir aslan yelesiyle
Mevsimlerden yaz gibi, şirk söyleyen söz gibi
Sen istersen beni yak o şevkin halesiyle.

*Yokluğun bırakır çar-naçar beni
Ateşin kuşatır hep yakar beni
Yolunda eyleme sen duçar beni
Ben senin akranın değilim ki aşk.*

En sihirli sözlerin en güçlü büyülerin
Sana yataklık eden gönül denen o yerin
Huzuruna varmışken, kapısında durmuşken
Adımı sildi elin kalem çekti gözlerin.

*Adının ilk harfi Bezm-i elestti
Kirpikle ant içti, gözle söz kesti
Bir kez başlayınca estikçe esti
Ben senin akranın değilim ki aşk.*

Kays'ı Mecnûn eyleyip çöllere salan sendin
Beşerin dilindeki en büyük yalan sendin
Çaresiz kaldı ilim dermanın bulamadı
Devası bilinmeyen sebebi nalan sendin.

*Seni anlatmanın derdiyle lisan
Şiire ses verdi şarkıya makam
Sana gelen yollar baştan sona gam
Ben senin akranın değilim ki aşk.*

Düşlerimi boyayıp bir pembe fırça ile
Yüreğimi kaplarsın zulümden sırça ile
Araya dağlar koyup oyalarsın sen beni
Gözlerimi bağlarsın mehtapla-ayça ile.

*El ele tutuşup hain hicranla
Oyunlar edersin gönülle canla
Üstüme yürürsün kılıç kakanla
Ben senin akranın değilim ki aşk.*

Senin adınla yandı ömür denen sermayem
Elde yok avuçta yok divanelik son payem
Kurtuluş yok ki senden; hava da sen suda sen
Her yanımda sen varsın, senin varlığın elem.

*Bana mı saklarsın dert hevengini
Başka kalpte ara sen de dengini
Daha büyük elem var mı sen gibi
Ben senin ekranın değilim ki aşk...*

GÖZLERİNDE HUZUR DOLU ÂLEM VAR

Osman Aktaş

ne olur bakişın kaçırmı benden
gözlerinde huzur dolu âlem var.
ruh tende oldukça ayrılmam senden
sensizlikte baş edilmez elem var.

senin aşkın dostu beni dinleten
coşkun histir bağlamayı inletem
kader değil güzelliğin anlatan
ellerimde duygu akan kalem var.

hayalin yanımda olmasa cismin
her baktığım yerde asılı resmin
yad el değil dost da bilmesin ismin
gönül denen duygu taşır selem var.

karşımda salınman bir tek muradım
demek seni yıllar yılı aradım
gidersem yadigâr kalsın be adım
dersin ki herkese benim kölem var.

fizahiyi bağlamışsın zülfüne
gönül bahçesinin gülüne tüne
her zaman açıktır sana bu sine
de ki benim iki tane silam var.

GƏLMİŞƏM

Əjdər Yunus Rza

Hər yada düşəndə məni dağlayan
O boyda yerimi qoyub gəlmişəm.
Yaz çağı gələndə seli çağlayan
Gör neçə dərəmi qoyub gəlmişəm.

Yurdumu, yuvamı viran qoydular
Gor eşən oldular, goru oydular
Nəsimini, allahsızlar soydular
Mən özüm özümü soyub gəlmişəm.

Yurdum itən gündən, ellər, gülmürəm
Məhəttəl qalmışam, niyə ölmürəm
Günahım olmayıb, olub bilmirəm
Olubsa, günahı yuyub gəlmişəm.

Gözümü açandan Allahım dedim
Nə haram qazandım, nə haram yedim
Bakıya gənədə mən uşaq idim
Deməyin şöhrətə uyub gəlmişəm.

Gənclik çağlarımın ayaq izləri
Qarlı zirvələri, güllü düzləri
Soyuq bulaqları, gur kəhrizləri
Yolumu, bərəmi qoyub gəlmişəm.

Bu qismət Allahdan bil, yazılmamış
Özü özün boğub o asılmamış
Vəsiyyət etdiyim, o qazılmamış
Ay *əjdər*, qəbrimi qoyub gəlmişəm.

HAYALLERİMİN ZÜLEYHASI

Yaşadıklarımın öteye ulaşır suskunluğum
Tutarım her gece aşk-ı didarın yasını
Kazıdığımız cümleler kavuşmayınca birbirine
Arar dururum hayallerimin züleyhasını.

İNSAN İZLERİ

Uyanmak istemez sabahlarına gri bir elemle deniz
Arz-ı haliyle vurur sahillerine insan izlerinin.

HAYAL/ET

Gözlerim takılır sonsuza; sis bulutunda yüzen bir hayalet:
Uyan düşlerden, insafına sığındığımız gerçeği hayal et.

SEMTİNİZE

Rüzgârlara yalvardı
Gözleriyle
Yağmur
Hercai anlarımı götürdü semtinize.

KIRILGAN GÖLGELER

Karşı kıyılara uzanmış insan soluklu kırılğan gölgeler
Gemiler açılır da karanlığa; yitik sevdamızı bilmezler.

CÜMLELER KAVŞAĞI

Firdevs çiçeklerinden sevda yüklenir nazif sözcükler
Halil makamında tutuşur, İbrahim'in öyküsünü heceler.

KİTAPLAR VE SESSİZ GECE

Kitaplar kaldırdık kuytulara, kitaplar ve sessiz gece
Gecenin ılgığı duyulmadı, hüznlerin efsununa kaldık.

Ümitler kaldırdık kuytulara, ümitler ve engin deniz
Deniz dost ellerini uzatmadı dalgaların girdabına kaldık.

Sevgiler kaldırdık kuytulara, sevgiler ve aklımda yalnız sen
Senden haber yoktu, çöllerdeki serabın insafına kaldık.

AŞK NİRENGİ

Vurgun yemeyi üstlenince bir kez kızılca kıyametin rengi
En batık hayallerime saplanır bir mızrak gibi aşk nirengi.

HERCAİ

Yarı uykuda bir hercai
Uyanır gecenin bir yerinde
Benim yerime.

AYRILIK HÜZNÜ

Seyyal yapraklara ayrılık hüznü çöker
Ne git diyebilirim uzaklara
Ne de kal.

YANARDAĞLARI YÜKLER GİBİSİN

Güllerim tutuşur, kızıl bir alev saplanır iyileşmez yaralarım
Yarı uykuda bir hercai uyanır gecenin bir yerinde benim yerime.

KANDİLLER SALLANIYOR

Ne yana baksam yıldız yağmuru, ebruli şölen
Ne yana baksam boran gibi ışıklar
Bir o yana, bir bu yana sevirgen
Hangi törene hazırlanıyor şimdi ihtiyar zaman.

Ferili köşkün saçaklarından uçuşur kuşlar
Gül bülbülün, bülbül gülün halinden anlamaz
Kandiller sallanıyor dehlizlerinde
Mecnuna şimdi gece tanınmaz.

İMKÂNSIZ

İki sokak ötede başlayan yağmur, her damlası içimde sızı
Uzaklardan yazdığın mektuplar getirmeseydi bana imkânsız.

GÖLGELER

Aydınlığın son demine yaslanırken en nazif gölgeler
Dallanır budaklanır, yüreğimin köhnesini gölgeler.

SÖZÜN BİTTİĞİ YER

Vurgun yedi simgeler, mavi bir hüznün şimdi sözün bittiği yer
Anlamak istedim seni, sözün bittiği yerde başladı mahşer.

Suçıktı'da şiirin suyunu çıkardığımız gibi yaklaşık son on beş yıldır neredeyse geleneksel hale gelen şiir yarışmalarında da şairin suyunu çıkarmaya başladık. Gerek okullarda olsun gerekse dergiler ve kamu kuruluşlarının yapmış olduğu şiir yarışmalarında dereceye girmek için yüzbinlerce şiir yazılır, ödüller verilir, şiir dinletileri tertip edilir ama şiir kitapları ne hikmetse bin adetten fazla basılmaz. Basılan şiir kitaplarının yüzde doksanı da şairin kendi parası ile bastırılıp bir kaç internet sitesinde satışa sunulur. Meraklısı -arkadaşlarını örgütleyerek siteden kitaplarını almaları için ricada bulunur. Bu vesile ile kitap çok satanlar listesine girerek telif ücreti karşılığında basacak yayınevlerine parlak çekilir- ancak bu sitelere girip alacağı diğer kitapların arasına bu şiir kitabını da ekler. Okura bir başka şekilde ulaşma talimlerinden birisi de kitabı sosyal medyada devamlı paylaşarak kitap hakkında eşine dostuna yazılar yazdırarak -ne müthiş kitapmış- piyasasını oluşturmaya çalışır.

Şiir yarışmalarında başta güreşen Ümraniye Belediyesi'nin yanı sıra Bursa Osmangazi Belediyesi'nin de *Ahmet Hamdi Tanpınar* anısına düzenlediği, roman, hikaye ve şiir yarışmaları da dikkat çeken kültürel etkinlikler arasında gösterilmektedir.

2017 yılında yapılan ve adını Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "*Sarışın buğdayı rüyalarımızın*" bana göre doğrusu 'Sarışın buğdayı rüyalarımız' olmalıdır. Madem bu şiirden yola çıkılarak yarışmaya bir alt başlık kullanılacaksa "*Mevsimler içinde tükenmez yarın*" dizesi daha şık dururdu.

Ahmet Hamdi Tanpınar, benim yaklaşık yirmi beş yıl önce adına serbest hece dediğim bazen kafiyeyle bağlı bazen de serbest olan ama hecenin 11'li ölçüsü ile yazılan bu şiir türü içinde yer yer kafiye olduğundan ve hece şiiri sesiyle yazıldığından klasik hece şiiri gibi algılanmakta bundan dolayı da "modası geçmiş şiirler" familyasından görülüp üzeri bastırılmaya çalışılmaktadır.

Ahmet Hamdi Tanpınar deyince aklımıza; *Huzur, Saatleri Ayarlama Enstitüsü* ve *Beş Şehir* gelir. Bunun yanı sıra iyi bir şair olan Tanpınar'ın yıllarca *Bursa'da Zaman* şiirinden başka şiir yazmamış gibi görmemezlikten gelinmiştir.

Söz konusu bu şiirin bir bölümünü okuduktan sonra asıl söylemek istediklerimize geçelim.

*Bursa'da bir eski cami avlusu,
Küçük şadırvanda şakırdıyan su;
Orhan zamanından kalma bir duvar...
Onunla bir yaşta ihtiyar çınar
Eliyor dört yana sakın bir günü.
Bir rüyadan arta kalmanın hüznü
İçinde gülüyor bana derinden.
Yüzlerce çeşmenin serinliğinden
Ovanın yeşili göğün mavisini
Ve mimarîlerin en ilâhisi.*

Şiiri birlikte okuduk değil mi? Okuduk diyorsanız şiirin bir su gibi aktığını da hissetmiş olmalısınız. İşte şiire bu ses akışını veren "geleneksel şiir" diye horladığımız hecenin 11'li ölçüsüyle yazılmış, siz adına; aa, bb, cc, dd, ee deyin ben de adına serbest hece diyeyim. İsterseniz bu şiiri yavaş yavaş parmaklarınızla heceleri sayarak okuyun duraklarda bir proplem yaşamayacaksınız. O zaman yarışmanın alt başlığı olan "*Sarışın buğdayı rüyalarımızın*" dizesini tekrar okuduğunuzda burada bir hece fazlalığı olduğunu göreceksiniz. Ahmet Hamdi Tanpınar, söz konusu dizinin geçtiği şiiri yazdıktan sonra okurken o hece fazlalığı diline takılmamış mıdır dersiniz?

Asıl mevzumuz elbette bu değildir. Mevzunun derini söz konusu yarışmada dereceye giren şiirlerin kitaplaştırıldığı *Sarışın Buğdayı Rüyalarımızın*¹ da dereceye giren şiirler üzerinde durmaya çalışacağım. yarışmaya 18'i yurt dışından, 75'i de yurt içinde farklı şehirden 736 şair katılmış. Gönül isterdiki bu yarışmaya katılan şairlerde Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şiir ruhuna yakın şiirlerle katılan şairler arasında ödüller paylaşılsaydı ya da şartnamenin birinci şartı 'Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şiir iklimine yakın şiirler' olmalıydı.

¹ Ahmet Hamdi Tanpınar Anısına 1017 Şiir, Bursa Osmangazi Belediyesi, Bursa 2017.

Yarışmada birinci olan şiir, *Murat Çarboğa'nın Dilenma* şiirinde bize dokunan dizeleri okuyalım:

*Kandillerin diliyle konuşur annem,
Çözülür huzûrun ipeği
Unutulmuş masallardan.*

.....

*Annem, sözcük sözcük dökülen
Bir güz ağacıdır.*

.....

*Yakup'un gözyaşıyla seslenir annem,
Çözülür kuyuların dili
Yûsûf'un güzelliğinden.*

.....

*Annem, unutulmuş yontulmuş
Kırık bir kemandır.*

.....

*Annem, harf harf sır olan
Bir elifbadır.*

Şiirde ikincilik ödülünü *Şiir Rengi* şiiri ile *Yasin Mortaş* almış.

*Biz
üşüyen duyguların üstünü
seninle örteriz*

*tozlu kelimeleri
yıkayıp asarız
yalnızlık balkonlarına
.....*

*Hiçin rengine bulanıp bulanıp
hayalleri boyayan mihman
yoğun düşler odasında
yeryüzüne dağ gibi yaslanan
hatıraları damıt
dizelerin pırıltısını
içir göğünden*

.....

*Ey aşkın mayası
ruhun
silinmez
rengi*

aşkın uyaksızlığına bırakma bizi.

Her iki şair de kalbimize dokunan metafizik boyutları olan kelimelerle şiir kuşlarını uçuruyorlar. Her iki şiirin genel bütünlüğüne baktımda ise *Yasin Mortaş*'ın seçtiği kelimeler daha ağır başlı daha ince ruhlu ve sükut çarşısında sancılar karışığında alınan kelimelerden oluşmakta. Bu da şiiri ayrı bir metafizik boyutu katıyor.

Gelelim diğer dereceye giren şiirlere. *Talha Kurru*'nun üçüncülük ödülü alan *Bir Yaz Günü Sonnet*'si si fecr, harr, ve alacak karanlık ara başlıklarını

taşıyor. fecr'den bir şey anlamaya çalışıyor, bir dizenin dokunmasını çok arzu ediyorum bulamayınca da harr'a geçiyorum.

*gövdem ateş denizinde bir kayık
bir serinlik umuduyla seslense ah
ve alacak karanlık'ta:
bir hatıra ile ördü karanlık
sessizlikten peyda olmuş otağı*

1.Mansiyon alan şiiri anlamak için ne kadar kendimi zorlasam bir dize bulamıyor ve bundan dolayı düm düz geçiyorum. 2. Mansiyon alan şiire dokunmadan geçmek olmaz. Şiirin adı *Bir Rüya-dan Arta Kalan*, şairi *Özkan Dursun*'un şiiri tam tamına on sayfa bir şiir. Müzikle birlikte dört işlem+ geometrik çizimlerle yazmış olduğu şiir. Jüri üyeleri nasıl tahammül ettiler bu şiire, nasıl puanladılar doğrusu aklım kısa geldi.

Demekki decelendirme küçüldükçe şiirler de küçülüyor. Diğer mansiyon ödülüne layık görülün şiirleri okumadığımı sanmayın. Tahammül sınırlarımı sonuna kadar zorlayıp kitabın önsüzüyle birlikte tamamını okudum.

Yarışmada son mansiyon ödülünü alan *Halil Cengiz*'in aruz ölçüsüyle yazılmış *Dokuz Altı Vapur* şiirini okuyunca kitabın ortalarındaki şiirlerle bunalan ruhumdaki kara bulutlar yavaş yavaş dağıldı. Kendi kendime punlama yaptığımda ise; Birinci *Yasin Mortaş*, İkinci, *Murat Cengiz*, Üçüncü ise *Murat Çarboğa* oldu.

Gönlümüzün ikincisinin şiirinde bize dokunan bölümler ise şöyle:

*Bir gün, tükenir mühleti ömrün ağır ağır,
Kurşûni resimlerde kalan hâtıra biter.
Bir gün, bu gülüşler de baharlar da kararır,
Hiç bitmeyecek sandığımız mâcera biter.*

.....

*Gökler yere indikçe bulutlar yarıyor,
Kırlar bile eskârlı, çiçekler bile kuru.
Masmâvi denizlerle köpükler sarılıyor,
Bir mahşere gitmekte dokuz altı vapuru.*

.....

*Dinsin, sağnaklardan akan şarkı, ne olur!
Dinsin kanatan hüznü, solan sol yarımızın.
Kırletmeyin ardında kalan aşkı, ne olur!
Yansın "sarışın buğdayı, rüyâlarımızın..."*

736 şiir arasında -muhtemelen jüri üyelerinin kafalarını zonklatarak- seçilen bu üç şiirin haricinde diğer şiirler değerlendirmeye bile alınmadan elenmeliydi.

Şiir yarışmalarında jüri üyelerinin işlerinin ne kadar zor olduğunu bilmeyen ne bilsin.

Bilenlere selam olsun.

ANNEM

Seyfettin Karamızrak

En güzel huylarda, cömerttin boldun
Sevgiyle çağladın, dünyama doldun
Ruhuma gün düşen, pencere oldun
Ekmeğim tuzumsun, dizlerimde em
Onurum mesrurum, canım bir tanem
Huzurum gururum, sevgilim annem.

Kimi gün ağlarsam, kederden gülmez
Tebessüm etmezsem, gözü yaş silmez
Bu ömrüm O'nla şen, üzüntü bilmez
Gönlüme ecesin, müjgânda şebnem
İtırım nergisim, misk kokum nanem
Bademim şekerim, bir lokum annem.

Her halin muhterem, zarafet vakar
Dilinden hoş kelam, bal şerbet akar
Sırlardan kalbime, lambalar yakar
Seninle her daim, mutludur hanem
Dudaklar dua der, gözlerinde nem
Nurlardan yorganla, örtersin annem.

Büyüdüm gözünde, çocuğum yine
Dersin ki; gel sarıl, mest olsun sine
Hasretim son bula, bir nebze dine
Bu nasıl sevgidir, söyle nemenem
Sana da böyle mi, yapardı ninem
Canıma can katan, biricik annem.

Saçlarda yıldız var, bak aklar düştü
Gördün de bağrına, gamlar üşüştü
Uyandır sarmala, de ki; "bir düştü"
Özledim kokunu, canım nar tanem
Şefkatle bas haydi, bekliyor sinem
Hâlâ ben bebeğim, seviver annem.

Özledim gül yüzlüm, ıslaktır gözler
Duygular hüznü, kâr etmez sözler
Ciğerim kavruldu, sönmüyor közler
Geçmiyor günlerim, bitmiyor senem
Kapadım gözümü, gel haydi minem
Sürpriz yap son kere, öpüver annem.

HECE TAŞLARI

39

Aylık Şiir Dergisi

C. Ünaldı Hasannebioğlu

Hüseyin Kaya

Ahmet Efe

Ahmet Yalçınkaya

Nuri Peksöz

Erdal Noyan

Erol Koca

Ali Kemal Mutlu

Köksal Cengiz

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu

Seadet Qerib

Mehmet Sarmış

Halit Yıldırım

Hasan Kavruk (Hiç)

İlhami Bulut

Halil Bozdoğanoglu

Mirvarid Dilbazi

Hızır İrfan Önder

Ali Rıza Kaşıkçı

Ahmet Arslan

Esat Anık

Fikret Görgün

Lütfü Kılıç

Metin Acıpayam

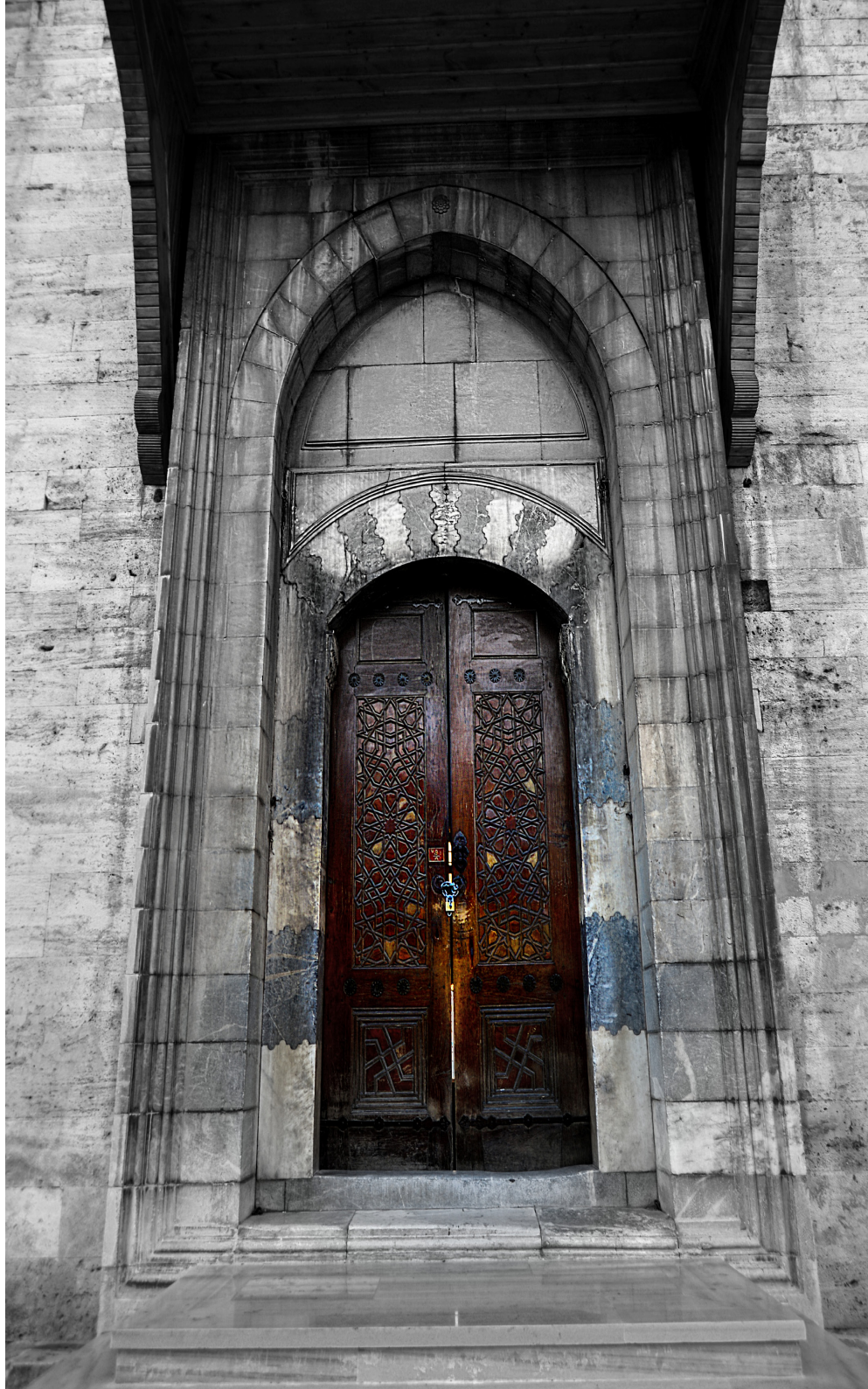
Musa Serin

Mustafa Ayvalı

Orhan Uyanık

Ümit Bayram Yalçın

Yasin Mortaş

On5mayıs2018

ELLİ ALTI YILI YIĞDIM HARMANA

Hani can deyince can işitirdik, ne selam ne kelam aleykümselam, herkes her gün uzaklarla kunuşur, yakınında yer sarsılsa duyan yok, gündüz uyur gecelere uyan yok, kendimizden ötelere gideriz, yakınıımız selam vermekten korkar, komşularda ateş yanar kül olmaz, hasret telefonun öbür ucunda, pencereler uzaklara açılmaz, herkesin içi bir barut fıçısı, nerede ne zaman patlar bilinmez.

Partilere fırkalara bölündük, kendimizi kandırmakta mahiriz, dilimizin tadı tuzu kalmadı, insan sözcüğünün içi boşaldı, herkes birbirinin sırtında yürür, birbirinden fazla herkesin yükü, herkes her gün avuçlayıp dünyayı, nefsi ekseninde dolandır durur, ne gece gecedir ne gündüz gündüz, her gün sıfır üretiriz durmadan, her gün tüket tüket nereye kadar, sıra kendimize geldi gelecek.

Zahirde varsıllar gizliden geda, kimse etmez canı canana feda, binen binip gitti iyi atlara, kaç gece kaç gündüz baktım yollara, bütün yollar bende başlayıp bitti, kanım kaç baharda çavlıana döndü, kaç kez yapraklarım açtı döküldü, varlıkta yoklukta sınıfta kaldım, kendimden kaçtıkça kendime geldim, bir hoş seda bestelemek istedim, elli altı yılı yığdım harmana, sürdüğümde ne çıkacak bilemem.

Tebessümler sahte çiçekler naylon, gönül acıkınca ne yer ne içer, insan nasıl yaşlanır bir insana, sevinç nasıl paylaşarak çoğalı, acı kaç bölünürse azalır, hangi türkü yaraları sağaltır, efkâr bulutları nerde dağılır, nereye kaçarız kimden kaçarız, nerede solarız nerde açarız, her gün aldatanlar bir gün aldanır, sıyrılır çıkarız tüyden telekten, bir gün kanatlanıp burdan uçarız.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Kapak Fotoğrafi Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

39 Sayı 15 Mayıs 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

KENDİM İÇİN GAZEL

Cumali Ünalđı Hasannebioğlu

Garib oldun bu dünyada bir âh diyeli
Yele verdin sudan aldın eyvâh diyeli

Ara rûh-u yârı dağ-ı devrân içinde
Bulduğun var mı yitiği ervâh diyeli

Demir âsa, demir çarık giymektir bedel
Varılmaz mı ol mecrûha hemrâh diyeli

Bir yüreğin var idi cân bezm-i ezelde
Yana yana kandil oldu dûzâh diyeli

Nice sehiv secdesi yaptırır adama
Bir sevdân olur mu başka Allah diyeli(*)

Yok idi böyle bir gazel sen demeseydin
Susup kaldı şûarâ yâr vallâh diyeli

Bak yurdunu buldun cumali nedir keder
Garib oldun bu dünyada bir âh diyeli

Fethiye, 11 Mart 2018
Sabah namazından önce

(*) Bu beyit, sabah namazından sonra eklenmiştir.

ŞİİR VE GENENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/oniki

Hüseyin Kaya

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Şiirin nasıl ve nereden meydana geldiğini şayet çözmüşse şair, artık plastik şiire meyleder, otomatik bir üretme sürecine girer kanaatindeyim. Şiir gelir ve sizi alır götürür türlü kapıların önüne bırakır. Kimi süslü ardına kadar açık kapılar kimi kilitli ve sırlı kapılar... Herkes aradığı şeye göre bir kapıdan içeri girer.

Gelenek, her şeyden evvel bir hayat tarzının ve zihni yapının iç devinimi ile şiire müdahil olur düşüncesindeyim. Önce o kadim hayat tarzını özlemek, benimsemek gerekiyor galiba o kapıyı aralamadan önce. O kapının ardında olana güvenmek, elinde tuttuğu açara ihtiyaç hissetmek zorunda geleneğe talip olan. Kapıya omuz atmadan girmek, besmele ile adım atmak gerek bir de içeri.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak “ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?” dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Yarasız, dertsiz şiir olmaz. Yazılsa da olmaz. Şiirin samimiyeti şairin yüzünde, sesinde saklıdır. Vazgeçilemeyen hevesler, yaşın verdiği geçici burukluklar şiire alet edilmemeli. Şiir kendisine talip olanın hayatına, dünyasına taliptir. Söz söylemenin “bedeli”ni ödemeye talip olmalı şair adayı. Şayet bir yara varsa, dert varsa ardından derdi derdine benzeyen büyüklerini tanıması çağlar öncesinde kalmış olsa bile büyükler, onlarla hasbıhal etmesi gerekir şair adayının. Yara, samimiyet, inanç ve hemdertler olmalı o çantada. Yarayı tanımalı, onu sevmeli, ona iman etmeli ve başkaları bu yoldan nasıl geçmiş daha evvel, bunu bilmeli.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çıgırlardan geçmemiz gerekir?

Gelenek köprüsünden yürüyüp geçmek ayrı bir mesele karşıya, başka bir dünyaya ulaşmaya çalışmak ayrı bir mesele. Abdestli yola çıkmak gerekir her şeyden evvel. Bu yürüyüşe imanî, insanî bir sorumluluk mutlaka dahil olmalı. Karşıya geçmek arzusu öyle yoğun olmalı ki ayaklarımızı, adımlarımızı, elimizi kolumuzu dahi hissetmemek gerek belki. Ancak karşı kıyıya geçtikten sonra dönüp geriye baktığımızda bir köprüyü yürüdüğümüzü, geride bıraktığımızı fark etmeliyiz.

Çığır meselesine gelince, belki uzaktan bir temaşa ile yamaçlardaki çıgırları görmeli adımlarına, ayaklarına, sıhhatine en uygun olanından yürümeli şair. Herkesin yürüyüp geçtiği geniş yollar yerine ayak izinin az olduğu hatta kaybolmaya yüz tuttuğu yollar...

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Hayli var bunun örnekleri. Burada “modern” kelimesi önemli. Şairin “modern”lik gibi bir kaygısı varsa zaten sonu belli bir yola meyletmiş demektir. Nasıl söyleyeceğini düşünerek konuşmaya başlayanlar çoğu zaman neyi söyleyeceğini unuttur yahut geveler.

Mama ile beslenen şairler daha çabuk irileşiyor, fark ediliyor ve birtakım hastalıkları da bedeninde ruhunda taşıyor bu arkadaşlar farkında olarak yahut olmadan. Yazılıyor yani bir şeyler ancak bunların “şiir” mi “miir” mi olduğuna yine has şiirin terazisi zaman karar verecektir.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Meşk zaten gelenekle yolları kesiştirir. Saf şiirin en büyük engeli şairin “ben”i, şiirden dünyevi beklentileridir. Günümüz şiirinin en büyük engeli kadim söyleyişlerden kaçarak yeni bir dil kurma çabası.

Esasında bu çaba şiir adına değil, şiirle dökülecekler adına değil, şairin dikkatleri üzerine çekme adına verdiği bir uğraş.

Şiirin “engel”i sadece şairin samimiyetidir. Samimiyet varsa meşk ile yollar düze çıkar.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı “şiir” şekline döndü?

Başta da söylediğim gibi günümüz şiiri aslında “hayat tarzı”nın bir yansıması. Yahut hayat tarzı arayışının diyelim. “Oturduğun ahır sekisi, söylediğin İstanbul türküsü” şeklinde bir deyim var buralarda.

İstanbul’un türküsüne de razıyız şimdi ahır sekisinden söylenen. Paris türküleri söylenmeye çalışılıyor bizim şivelerle.

“Söz”ün değerini yitirmesi esasında insanın kendi değerini yitirmesidir. Sözün muğlaklığı insanın muğlaklığı, hayatın, medeniyetin muğlaklığıdır. “İnsan dilinin altında saklıdır.”

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir bize konuşma, düzyazı dili ile anlatılamayanı anlatır ama yine de “anlatmış” sayılmaz. Anlatma çabasıdır, diyelim.

Şiirde usta çırak ilişkisi var mıdır?

Kabul edilsin edilmesin mutlaka vardır. “Usta” kelimesini âşık şiirindeki somut, dar anlamıyla düşünmemek gerek. Şiirine dokunan, kalbine dokunan her el ustasıdır şair adayının. Ustasızlık dahi bir ustadır esasında.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

“Üslubu beyan aynıyle insan” der eskiler. Benliği dışında bir üslup aramaya çalışanlar Kuran’da yerilen şairler sınıfına yakın durur. İnsan olarak farklılıklarımızın peşine düşüp kendimiz olmaya çalıştığımızda hayat içerisinde, şiirimiz de özgeleşir, bize benzer düşüncesindeyim.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşıyoruz?

Daha evvel de ima ettiğim gibi bunu “kaygı” haline getirmek de aslında şiire halel getiren bir anlayış. Gelenekten istifade dediğimiz şey Kırk Haramilerin mağarasına düşmüş Alibaba gibi gördüğü değerli şeyleri çuvalara doldurmak değildir muhakkak.

Var olan bir güzelliği ona katılarak tanırız, bütünü parçalara ayırarak anlama çabası ile değil.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Esasında içi boş süslü kutucuklar gibi ki süsler de soyut desenlerden, rastgele çizgilerden şekillerden oluşuyor sanki. Boyaya batmış böceğin tuvale tırmanarak ardında bıraktığı izler gibi desenler...

Şair ısrarla kutunun içindekinin değerinden dem vursa da inandırıcılıktan uzak...

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak önyazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi”mi oldu?

Günümüz şairi esasında “dolgu malzemesi” üretmeyi tercih eden kişidir biraz da. Şiir hayatın dolgu malzemesi haline gelince, bahsettiğiniz manzara kaçınılmaz oluyor.

Bir de hata yaptığımız bir nokta var. Herkes şiir okumamalı, ihtiyacı olan, şiirde bir şeyler bulan kişiler okumalı, yazmalı.

Şiiri bu hale sözün başından beri söylediğimiz şair tavrı getirdi biraz da. Şair, sahaya inmek herkesle konuşmak herkese hitap etmek ihtiyacında hissetti kendisini ve batını bir dürtü ile değil amaçlar doğrultusunda şiirler kaleme aldı. Şiiri araca dönüştürdü şair, kendisine köle olmasını tercih etti belki de.

Çok okunan, basılan, satılanlara bakalım bir de “şiirin ne olduğu”na. Şiir çok yazılan, çok okunan, Keşke şiir yazarlar da okuyanlar kadar az olsa.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Şiir her şeyden evvel bir “söz medeniyeti”nin inşası ile hak ettiği değeri bulacaktır ve o değeri bulduğunda dahi talibi az olacaktır. Hakiki şiire hayat içerisinde bir yer yoksa hayat algısı, dünya algısı sorgulanmalı. Yaşayış tarzları sorgulanmalı. Aksi taktirde önerdiğiniz şekildeki çabalar kendi şiirini kuracaktır. Yani biz şiir medeniyeti inşa etmezsek var olan medeniyet ya da medeniyetsizlik kendi şiirini icra etmeye devam edecek ve şiir adına yapılan bu türden çalışmalar günümüz medeniyetinin, hayat algısının şiirini ön plana çıkaracaktır.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptirler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Devlet büyüklerinin sanatla, edebiyatla hatta felsefe ile ilgilenmeleri devlet ve millet adına büyük bir kazanç muhakkak fakat zorunlu bir şey değil bu. Günümüzde eski yüzyıllardaki gibi yönetilmiyor devletler. O çağlarda yalnızca bizim ülkemizde değil her ülkede sanata mutlaka değer veriliyordu.

Devleti yönetenlere ve şehir eminlerine reçete vermek iddialı bir tavır olur. Kendisine bile reçete yazamayan sanatkâr nasıl “devlet” gibi ciddi bir müesseseye reçete verebilir ki. Bu hususta maalesef bir önerim yok.

GEREKMEZ

Ahmet Efe

Yâr bir kuru diken verse
Lâle, reyhan, gül gerekmez.
Yâr yoğ ise bağ u bostan
Yemiş yüklü dal gerekmez.

Gel oda sal sen cismini
Tâ kalbine çiz resmini
Anmıyorsan yâr ismini
Bülbül gibi dil gerekmez.

Her derdine derman eder
Bir sözüyle kurban eder
Gülse bir gün handan eder
Şeker, şerbet, bal gerekmez.

Kapısından kovulsam da
Paramparça dağılsam da
Deryasında boğulsam da
Kurtulmaya sal gerekmez.

Katlanır her zahmetine
Koşup durur hizmetine
Peşindedir, Ahmet'ine
Başka bir iz, yol gerekmez.

NİRVANA

Ahmet Yalçınkaya

Bu kadife dokunuş bağlardan ilham alıp
Sinemde konuk eder yediveren gülleri.
Hasretim göğ e çıkar yıldızlar aşka dalıp
Kehkeşan'ın rengine gark eder sümbülleri.

Hep güneşe vurgunum daima göğsüm serin
Ateş yutan saçımla örterim vadileri...
Hayalim dağlar aşar hükmü kalmaz kederin
Sancım kenti vururken us bir kemik bir deri.

Eşref-i mahlûkatım bir yandan gönlüm çorak
Varlığı boşa koyup ram olmuşum zamana.
Son gemiyim, koşarım dalgaları yorarak;
Duydum ya özgürlük var ışığı kollayana!..

Özlemle iz sürdüğüm ülke yedi kat yüksek
Hicretin çağrısıymış meğ er gül ve merdiven...
Ey küheylan yüreğim sanat bu olsa gerek
Daha neyin peşinde dövünürsün hâlâ sen!

MUHALİF BİR SUFİ: KUL NESİMİ

Nuri Peksöz

Anadolu irfanı, ümmi bir toplumun saf gönlünden doğmuştu. Türkler Orta Asya bozkırlarından akın akın Anadolu'ya gelirken atalarından aldığı estetiği, kültür ve irfanı da getirdi. Yollarda ayrılık türkülerini söyledi. Göç etmek bir vatandan bir başka vatana çılgın bir ırmak gibi akmak onun sağlam kişiliğini kuvvetlendirdi. Kadim kültürlerden etkilendi, o kültürleri etkiledi. İslam dininin Türk karakterine uygun bir din olması onun gönül dünyasını zenginleştirdi. Gönül mülküne nazar edecek keskin bir tefekkür kazandı ecdadımız.

*“Gel gönül mülküne gir nazar eyle,
Muhabbet arz eder hallerimiz var.
Ayin-i cemde bugün aşk pazarında,
Hakk'a gider doğru yollarımız var.”* (Derun Abdal)

Batı felsefenin doğu ise hikmetin yurdu. Saf düşünce insanı mutmain etmez. İnsanın enfusuna nüfuz edecek bir nazar ancak o insanın düğümlerini çözebilir. Yunus Emre, Hacı Bektaş, Hacı Bayram, Mevlana, Kul Nesimi gibi mutasavvıflar Anadolu irfanını zenginleştiren üstatlardır.

Kültürümüz zamanla çeşitlenmiş ana gövdeden ayrılan dallar gibi koca bir çınar olmuştur. Rahmetli Mustafa Necati Sepetçioğlu: Bilmek, inanmakla olur inanmayan insan bilmez.” der. Bu efendimizin (sav.) buyurduğu “nefesini bilme” yoluydu. “Fakr yoluydu.

Bizim felsefemiz şiirimizdedir, desek abartmış olmayız. Özellikle günümüz aydınının en büyük fakirliği şifahi kültürümüzü bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Kaynağı İslam olan Tasavvuf düşüncesi bizim coğrafyamızda bir gökkuşağı gibi farklı renklere bürünmüştür. Sofiler, Peygamberimize atfolunan bu üçlü yolu şu şekilde açıklar: “Şeriat akvalimdir (sözlerimdir) Tarikat (amellerimdir, fiillerimdir.) Hakikat ahvalimdir (iç hallerimdir.)” (Ahmet Güner, Tarikatlar, Milliyet yay.1986, s.23)

Alevi Bektaşî şairleri de bu kültür coğrafyası içinde bizim duru Türkçemizle eserler vermişlerdir. Muhalif ve heterodoks bir duruş içinde olan Kul Nesimi 17. Yüzyılın önemli tekke şairlerindendir. Güçlü bir şair olan Nesimi, Cahit Öztelli'nin araştırmaları sonucu fark edilmiştir. Bu araştırmadan önce 14. Yüzyılda yaşamış Hurufî inancına sahip Seyyid Nesimi ile karıştırılmış, şiirleri de ona mal edilmiştir. Bu şairlerin karıştırılmalarının en önemli sebebi Kul Nesimi'deki aşırıya varan Seyyid Nesimi hayranlığıdır. Kendisi de büyük bir şair olmasına karşın onun efsanevi kişiliğinin etkisinde kalmıştır. Sadece şiirini taklit etmekle kalmamış onun beslendiği terminolojiyi de bir kritiğe tabi tutmadan almıştır. Bazı şiirlerinde Bektaşî, bazı şiirlerinde Hurufî, bazı şiirlerinde Hac vazifesini ifa etmiş bir Caferî'dir.

Kul Nesimi, Pir Sultan Abdal'ın çağdaşıdır. O da Osmanlı Safevî ikilemini yaşamış Safevîlerin tarafını tutmuş bazı eylemlere katılmış muhalif şairlerdendir. Aşağıdaki mısralarda Osmanlı'yı Yezid, Şâih İsmail'i ise zamanın mehdisi olarak görmektedir.

*“Mehdi-i zaman ede zuhur kalmaya perde,
Yezit olanı kırsa gerek tig ü teberde,
Nesimi, Şah'ın methin okur şam ü seherde.”*

(Cahit Öztelli, On yedinci yüzyıl Tekke Şairi, Kul Nesimi, Milli Folklor Enstitüsü, Ankara 1969, s.5) Yine adı geçen kaynakta Kul Nesimi'nin mahkemede yargıldığını da öğreniyoruz. Kul Nesimi'nin en büyük arzusu Seyyid Nesimi gibi derisi yüzülerek ölmek, bir efsane olmaktır. İki büyük Türk devleti Osmanlı- Safevî savaşı Anadolu'yu çok etkilemiş büyük huzursuzluklara yol açmıştır. Osmanlı Sünniliği ile Safevî Şiiliği siyasallaşmış günümüze kadar toplumumuzu derinden etkilemiştir.

Muhalif şair Kul Nesimi korkusuz bir duruş sergiler.

*“Canım erenlere kurban,
Serim meydanda, meydanda.
İkrarım ezelden kadim,
Canım meydanda, meydanda.”*

Kul Nesimi, 17 yüzyıl Anadolu'sunun dil ve zihniyetini çok iyi yansıtır. Gnostik (gizemci) bir bakış açısıyla şiirlerini yazan şair o dönemin popüler anlayışı olan Hurufilik ektisine girer. Sayıların ve harflerin sembolizmine dayanan bir heterodoks hizip olan Hurufilik İran'daki baskılarla birlikte Anadolu'ya kadar gelen dervişlerin etkisiyle bizim şairlerimiz arasında da rağbet görmüş itikadı yönden bozuk bir tarikattır. Kul Nesimi, büyük ihtimalle sadece bu anlayışa ait terminolojiyi kullanmaktadır. Şiirlerinde ehlibeyt ve Hz. Peygamber (sav.) sevgisi çok güçlüdür.

*“Şahımın Şahıdır gönlümdeki hep ehl-i beyt
Kevn mekândan gecmişiz biz al-abanın aşkına*

*La-feta illa Ali'nin manisın fehmeyleyen
Zikrederler gece gündüz Mucteba'nın aşkına*

*Lale başına elif çekmiş Huseyniler gibi
Kan boyanmıştır şehid-i Kerbela'nın aşkına*

*Hanedanı Mustafa'ya sıdk ile bel bağlayan
Oynadır meydanda başın evliyanın aşkına*

*Ey Nesimi seyfin ile öldür yezid-i müşriki
Er değildir kim ki çalmaz tigi Şahın aşkına”*

Kul Nesimi güçlü bir şairdir. Şiirlerindeki zengin terminoloji onun İslam dininin inceliklerine hâkim olduğunu gösterir. Tasavvufi terminolojiyi ustaca kullanır. Bir esrar şairidir adeta. Mutasavvıf şairlerde metafizik bir arayış varlıktan memnuniyetsizlik vardır. Seyri sülûk ile birlikte gizemli bir âlemin kapısını çalmış olmanın seçkinliğini şiirlerinde görmek mümkündür. Bir aşk yolu olan tasavvuf şiirimizi zenginleştiren bir irfan okuludur. “Sevgiliye gizli gidilir.” Ölçüsüyle birçok sırrı saklamanın ayrıcalığını taşıyan şairler, avamın anlayamayacağı bazı şathiyelerinde sekr halinde halka ilan etmişlerdir.

17. Yüzyılın zihniyeti içinde vahdeti vücut felsefesi mutasavvıf şairlerin işlediği temalardandır. Kul Nesimi de bir yönüyle vahdet-i vücutçudur. Çoğu İslam âlimi için geçilmesi gereken bir hal olarak görülen bu anlayış bir varlık felsefesi konusudur. Hz. Peygamber: “Allah-u Teâlâ'nın zatını düşünmeyin. O'nun nimetlerini ve yarattığı varlıkları düşünün. Çünkü siz Allah'ın zatını düşünmeye güç yetiremezsiniz.” (Muhammed Nâsiruddîn el-Albânî Sahiha) Bazı mutasavvıflar bu anlayışları tevil ederek kullanmışlardır. Muhiddin Arabî'nin Anadolu'ya getirdiği bu anlayış gerek Sünni gerek Alevi Bektaşî şairlerden birçoğunu etkilemiştir. Sadettin Konevi: “Şeyhin düşünceleri muallakta kalmıştır.” derken bu anlayışa vurgu yapmıştır.

Kul Nesimi bir şair olarak dönemin çok iyi yansıtır. Hayatı hakkında çok fazla bilgi olmamasına karşın kullandığı terminoloji onun anlayışını, estetiğini, beslendiği kaynakları bize gösterir. Şairin gizemciliği şiirlerine derinlik kazandırır. Bugün bile en çok sevilen ilahi formunda okunan nefesi güncelliğini koruyan müstesna bir eserdir.

...
*“Gül den terazi tutarlar,
Gülü gül ile tartarlar,
Gül alırlar, gül satarlar,
Çarşı pazarı güldür gül.”*

Bu gülün yurdu gülün ülkesidir. Gül peygamber efendimiz (sav.)'in remzidir. Bu gül ülkesi alegorisi modern şairi aciz bırakacak ölçüdedir. İncelik ve nezafet, nezaket dolu bir ülke gül ülkesi. Paranın geçmediği bu yerde gül ancak gül ile tartılır. Yoksa bir türküde terennüm edildiği gibi “Gülün destesi bir paraya.” Denilerek gül değersizleştirilmemiştir. Sezai Karakoç bir şiirinde: “Gelin gülle başlayalım şiire atalara uyarak” derken şiirimizde ne kadar orijinal çağrışımların olduğunu bize işaret eder.

Elbette Nesimi gibi “batinilik” yolunu tutan şairlerin itikadı yönden incelenmesi başka bir yazının konusudur. Biz şairin şiirlerindeki tema ve zihniyeti sunmaya çalıştık. Geleneğimizin değeri olan ustaları bugün de okuyup anlamamız, onların varidatından faydalanmamız bize büyük katkı sağlayacaktır.

KALBİN DURUMLARI

Erdal Noyan

Sabır Dağı

Dertlerin bulunduğu sabır dağı orası
İnsan denen kitabın en gizemli sayfası
Yeter hep yorulduğum bir dinlensem diyecek
Belki kalır bir gönle sadece hatırası.

Kalbin İsyanı

Yıllar ardı ardına gelir arızalarla
İsyana başlar kalbim sıklaşan aralarla
Her şeye kesin çözüm bir gün ölüm gelince
Kurtulur uğraşmaktan bitmeyen davalarla.

Yürek Ağrısı

İsli lâmba misali tükenip söndüğüm gün
Yalan dolu dünyadan gerçeğe döndüğüm gün
Anne karnı başlangıç yol toprakta bitiyor
Yürek ağrısı diner elbette öldüğüm gün.

YALAN OLACAK

Erol Koca

Cemal Safi'nin ardından

Hiç kimse kapımı çalmıyor deme
Elbet bir gün bir çalan olacak
Ne surette gelir kimse bilemez
Dosta götürmeye gelen olacak.

Ne güven bahara ne de gençliğe
Ne servetine aldan ne zenginliğe
Bir yelken açarsın o sonsuzluğa
Bağın bahçen yurdun talan olacak.

Makamın mevkiin kalır geride
Her bir işin bir köşede yarıda
Türlü renkler karar kılar sarıda
O allar yeşiller yalan olacak.

Şu yalan dünyada amelin gerçek
Veda busesi yok helallik var tek
Tabutun altında bir omuz destek
Bir veda çağrısı salan olacak.

Musalla önünde durdun inledin
Hakkım varsa helal dedin ünledin
Başına gelirmiş niye bilmedin
Senin de namazın kılan olacak.

Dertler burda kaldı değil sırtında
Sessiz bir köşede ağaç altında
Bir toprak yığını bir taş başında
Otlar arasında bulan olacak.

BEŞ YEDİN 35

Ali Kemal Mutlu

Yük olur mu deli dalga denize,
Ya da kirpik, ahu bakışlı göze?
Her nesnenin bir sebebi var oğul,
Bir nesneye bin mânâ sığar oğul!
Nefis bile cennet yoluyken bize
Yük olur mu deli dalga denize,
Ya da kirpik, ahu bakışlı göze?

Ne gelirse başa gayrı hayra yor
Her kederde bir tecrübe yatıyor
Musibetler nasihatten evladır
Derdi veren de alan da Mevlâdır
Sen gayret et, amma kolay amma zor
Ne gelirse başa gayrı hayra yor
Her kederde bir tecrübe yatıyor.

Elif gibi dimdik ol zulme karşı
Davan için yerle bir eyle arşı
Hakkı söyle tehdit alsan da yine
Unutma ki kul ne etse kendine...
Ürkütmesin seni sakın anarşı
Elif gibi dimdik ol zulme karşı
Davan için yerle bir eyle arşı.

Karun vardı şu dünyanın fendiyken
Toprak oldu 'altın' a efendiyken
Gökte olup yere düşmeyen ne var?
Her gelene kucak açmada mezar,
Bazı ateş, bazı gül, bazı diken...
Karun vardı şu dünyanın fendiyken
Toprak oldu 'altın' a efendiyken.

DOSTA GİDELİM

Köksal Cengiz

Madem bizi arz eylemiş,
Kalk dosta gidelim gönül!
Belki "arsız" farz eylemiş,
Kalk dosta gidelim gönül!

Oysa bilir ne çekeriz,
Kahrolsak da gül dikeriz,
Sitem okuyla çökeriz,
Kalk dosta gidelim gönül!

Meşakkatli yolumuz var,
Perişan bir hâlimiz var,
Tutunacak dalımız var,
Kalk dosta gidelim gönül!

Bizi bulur bin bir çile,
Ömür geçer mihnet ile,
Çareyi gayrı kim bile?
Kalk dosta gidelim gönül!

Canan bile ağyar sanar,
Gidip de kör nefse kanar,
Derdimize bir o yanar;
Kalk dosta gidelim gönül!

Bülbül gülü kıymaz yâda,
İçli içli eyler nida,
Sonumuz hayreylesin Hüda;
Kalk dosta gidelim gönül!

Vuslatına *Niyazkâr*'ız,
Gün üstüne gün sayarız,
Kutsal davete uyarız,
Kalk dosta gidelim gönül!

ÂŞIK ŞİİRİNDE ÇUKUROVA: 1

KADIRLILI ÂŞIK HALİL KARABULUT'UN ÇUKUROVASI

Prof. Dr. Saim Sakaoglu

Âşıklar, doğanın dostudurlar; onlar doğaya âşık olanların başında gelir. Doğanın içinde doğmuş, içinde büyümüş ve içinde yaşamışlardır. Mısraları türüm türüm doğa kokmaktadır. Bu özellikleri açısından onları doğa koruyucularının başında saymamız gerekecektir.

Doğdukları ortam tam anlamıyla bir doğa havası taşımasa bile onlar sanatlarının gereği doğaya sarılacak, yeşilin tonlarıyla güzelleşecek, öbür renklerle de ortama renk katacaklardır. Ağacın her çeşidi, çiçeğin bütün tonları, cıvıltısından vızıltısına kadar bütün doğa onların esin kaynağı olmaktadır. Soluduğu havanın, içtiği suyun ve çiğnediği lokmanın doğanın birer parçası, tamamlayıcısı ve vaz geçilmezi olduğunu en iyi onlar bilmektedirler. Kısacası onlar, içinde yaşadıkları doğayı hiçbir zaman unutmaz, vaz geçmez ve ihmal etmezler. Biz de onların son derece büyüleyici ortamlarında bulunduğumuz için, konuya eğilmelerini ve dile getirmelerini yadırgamıyoruz.

Biz de bu sayımızdan başlayarak Çukurova âşıklarının hayat kaynaklarına eğilecek, onların mısralarındaki güzellikleri sizlerle paylaşacağız. Ama unutmayalım, Çukurova her zaman âşıkların mutluluklarına esin kaynağı olmamış, zaman zaman onların dertlerini dile getirdikleri konular da olmuştur. Her âşığımızı birkaç satırla hatırladıktan sonra onların Çukurova'ya bakışlarını ele almak istiyoruz.

İlk âşığımız, saz çalmasa bile bütün bölgede, hatta ülkede âşık olarak bilinen, eskiden Adana'nın Kadırlı ilçesinin Mehmetli beldesine bağlı iken günümüzde Osmaniye ilinin Sumbas ilçesine bağlı Mehmetli beldesinden Âşık Halil Karabulut'tur. O, 1926 yılında Mehmetli'de doğmuş, 16 Ağustos 2010'da, Adana'da tedavi görmekte olduğu hastanede vefat etmiş, ertesi gün doğduğu yerde toprağa verilmiştir. Molla Halil'in oğlu Molla Mehmet ile Ali kızı Döndü'nün oğludur. Komşu köy Hardallık'tan Kerim ve Şerife'nin kızı Naile ile 1948'de evlenmiş, tek çocuğu Mustafa 1949'da dünyaya gelmiştir. Halil'in, inşaat mühendisi olun oğlundan üç kız torunu vardır.

Mehmetli'deki üç yıllık ilkokulu bitiren Karabulut, geçimini tarımdan sağlamaktaydı.

Bade içtiğini ifade eden âşığımızın ustası yoktur. Katıldığı pek çok yarışmada birincilikler kazanan Halil Karabulut'un Türk toplumunca keşfi, Cumhuriyet'imizin 50. yılında düzenlenen 'En İyi Cumhuriyet Şiiri' yarışmasında 82 âşığın arasında birinciliğe layık bulunması ile gerçekleşmiştir.

Tarafımızdan hakkında hazırlanan, *Senin Aşkınla / Kadırlili Âşık Halil Karabulut* (Konya 1987)'tan başka şu kitapları vardır: *Büyük Mustafa Kemal Destanı* (1988), *Damlada Derya Gizlidir* (Ankara 1988), *Şiire Adanan Ömür* (Kadırlı 1999), *Altın Mısralar* (Adana 2002) ile yine tarafımızdan hazırlanan *Destan Destan Üstüne* (Konya 2002).

Karabulut, bir doğa âşığı olmanın yanında bir destan âşığıdır da... Günümüzün hiçbir âşığı onunki kadar çok çeşitli konuda destan yazmamıştır. Yukarıda anılan son eseri baştan sona kadar birbirinden güzel destanlarla doludur. *Dede Korkut Destanları*, *Çukurova'nın Kurtuluş Destanları*, *Kadırlı Destanları*, *Yurt Destanları* özellikle hatırlanmalıdır.

Onun konuyla ilgili şiirlerinden bazılarının adlarını hatırlayarak asıl konumuza girebiliriz: *Ağaç, Bahar Gelsin, Bizim Elde Bahar, Bizim Evde Bir Bahar Sabahı, Bizim Toroslar, Çukurova, Kuşlar, Orman Olmasaydı, Orman Sevgisi, Toroslar, Ulu Dağlar, Yeşil*, vb. Bir de, konumuzla ilgili destanlarından bazılarını hatırlayıverelim: *Çiçekler Destanı, Hayvanlar Destanı, Kuşlar Destanı, Arı ve Bal Destanı, Ağaçlar Destanı, Karpuz Destanı*, vb.

18 Ocak 1996 tarihinde, Ankara'da, Türk Dil Kurumu Konferans Salonu'nda verdiğim konferansımın konusu, *Doğumunun 70. Yılında Kadırlili Âşık Halil Karabulut* idi. Karabulut toplantıdan son derece mutlu bir şekilde ayrıldı ve onu o gece kendi istediği için Mehmetli'ye doğru yola koyduk. Ankara Otogarı'nda vedalaşırken beni köyüne davet etti.

27 Temmuz 1996 günü ben de, onun da çok sevdiği öğrencilerim, o günlerin iki genç doçenti, günümüzün kıdemli profesörleri Ali Berat Alptekin ve Esmâ Şimşek ile Karabulut'un yaylasına doğru yola çıktık. Alptekin'in oğlu Gökhan da bizimle idi. Kaptanımız Şimşek'in kardeşi Ertuğrul idi. Bağdaş Yaylası'nda iki gece kalıp ayrıldık. Bu yaylayı gördükten sonra şu görüşe ulaştım: Onun yaşadığı bu yaylada doğa sevilmez de ne yapılır ki? Oralar, masal anlatıcılarının dediği gibi, dilinen tarif olunmaz, görülmesi gerekir.

Dönüş yolumuzun üzerinde Karabulut'un bahar ayları ile kış mevsiminde kaldığı evi de vardı. Bahçesine girdik ve gördük ki orası da bir ağaç cenneti...

Âşığımızın başı pare pare duman olmayıp her tondan yeşile bürünmüştü. İçimden, 'Yaz Karabulut, yaz' demekten başka bir şey gelmiyordu insanın aklına.

Karabulut'ta doğa sevgisi baharla, ormanla, dağlarla, kuşlarla ve yeşille özdeşleşmiş gibidir. Bu duyguların mısralaştığı şiirlerinden bazı örnekleri aşağıya alıyoruz:

BAHAR GELSİN

Canım güneş sıcakını
Saçiver de bahar gelsin.
Nerdesin cici kırlangıç,
Uçuver de bahar gelsin.

Dinsin rüzgârın ıslığı,
Kurusun yerin balçığı,
Derelerin kızılacağı,
Açıver de bahar gelsin.

Bekleiyor hayvan, nebat,
Son haddine vardı sebat,
Çok eğlenme cüce şubat,
Geçiver de bahar gelsin.

Halil der, özledik onu,
Gelmez mi bu kışın sonu,
Ey Allah'ın yeşil donu,
Biçiver de bahar gelsin.

(*Senin Aşkınla*, 91; 1977)

ÇUKUROVA'NIN DURUMU

Haberiniz olsun ey devlet baba,
Bir bakın, nölüyor Çukurova'mız.
Ne olur, sarf edin bir parça çaba,
Hep arsa oluyor Çukurova'mız.

Bizlere ne söyler gelecek torun,
Ekmek gerekmez mi onlara yarın,
Beton binaların, fabrikaların,
Altında kalıyor Çukurova'mız.

Can biten topraklar şehirleniyor,
Ekim, biçim yer yer tehirleniyor,
Gün güne kirlenip zehirleniyor,
Sessizce ölüyor Çukurova'mız.

Bu gidişle baştan başa dolacak,
Şehirler birleşip bir kent olacak,
Çukurova adı dilde kalacak,
Artık kayboluyor Çukurova'mız.

Vatanın mısırı, tarım diyarı,
Ak altın haznesi, buğday ambarı,
Korunsa olmaz mı birazcık bârı,
Taş ile doluyor Çukurova'mız.

Nice fakir, yoksul barınır idi,
Dost, düşman hepisi yerinir idi,
Baktıkça yemyeşil görünür idi,
Sarıp soluyor Çukurova'mız.

Tesisler kuracak başka bir yer yok mu?
Tarıma uygunsuz kıraç, kır yok mu?
Tehlikeyi gören bir lider yok mu?
Aларım çalışıyor Çukurova'mız.

Halil der ki niçin tedbir alınmaz?
Bu kadar kayıtsız, gafil olunmaz,
Çukurova gibi toprak bulunmaz,
Yazık, mahvoluyor Çukurova'mız

(*Senin Aşkınla*, 117-118; 1977)

ÇİÇEKLER DESTANI

Yeryüzünde birçok çiçek var ama
Güldür cümlesinin sultanı güzel.
Hepisi de hoştur, sakın horlama,
Her birinin ayrı bir yanı güzel.

.....

Mor menekşe, nergis, zambak, aygölü,
Buhurumeryem ve safran sümbülü,
Lale Türk tarihi ile övgülü,
Türkiye bunların vatanı güzel.

Güzel hatun ile leylak hoş kokar,
Düğün güzeli de göreni yakar,
Hanımeli dalda evveli çıkar,
Odur ilkbaharın nişanı güzel.

Mor salkım yasemin, gelinduvağı,
Bunlar süsler parmaklığı, çardağı,
Çarkıfelek saat gibi bayağı,
Mavi, sarı, beyaz açanı güzel.

.....

Yaprağı güzəlin ayrı havası,
Sarı kırmızılı akşam sefası,
Gönüller mest eder hoş rayıhası,
Gülistanın yeşil reyhanı güzel.

Gönül çiçəklərə hayran, bunu bil,
Letafet onlarda olunmuş sevil,
Bağban mısın ey *Âşık Halil*,
Söyledin bir çiçək destanı güzel.
(*Destan Destan Üstüne*, 427-418)

Karabulut'un Çukurova'sı elbette böyle birkaç
şiiirle bağlanacaq değıl...

Onun asıl söylemek istediğini şu dörtlükle
nəktalayabiliriz:

Kurtlar, kuşlar, bütün envai çiçək,
Bilir geldiğini zamanı tünək,
Arada vasitə kırmızı inək,
Yeşil otta beyaz ayran gizlidir,
(*Gizlidir, Senin Aşkınla*, 133, 1972)

Kaynakça

Âşık Halil Karabulut (1999), *Şiiire Adanan
Ömür*, [Kadirli], Ekrem Matbaası.

Saim Sakaoglu (1987), *Senin Aşkınla / Kadirli*
Âşık Halil Karabulut, Konya: Nur Matbaası.

DARIXMAQ NƏDİR

Seadet Qerib

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxan ürəyin nisgili çoxdur.
Qəlbimi sevdana verdim gündən
Elə bil köksümdə ürəyim yoxdur.

Sən hardan biləsən darıxmaq nədir?
Su olub arxamca heç axmadın ki
Çırpınıb sahilə dalğalar kimi
Mənimçün bir damla darıxmadın ki.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxmaq dərd-qəmə dalmaq deməkdir
Yığıla başına bütün kainat
Darıxdın, tək- tənha qalmaq deməkdir.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxmaq yuxunu unutmaq demək
Gecələr yuxusuz sabaha qədər
Allahdan əbədi yuxu diləmək.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxan bir insan qışa bənzəyər
Şüşə qəfəsdəki çırpınan qəlbi
Qanadı qırılmış quşa bənzəyər.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Qədəri, qisməti durub gəzməmək
Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Çarəsiz, ümidi durub gözləmək.

BEŞİNCİ MEVSİM

Mehmet Sarmış

Umut yaprak yaprak dökülür yere
Gazel düşmüş bağı dönerken yüzüm
Bir üvey evladım gurbet ellere
Bir evlat ki hem yetim hem öksüzüm.

Ağlarım ağlarım lakin gözlerim kuru
İçimin ateşine isterim yağmuru

Lapa lapa hasret düşer yollara
Gözümün akında belirir anam
Koca bir “yok” yağar çırpınan “var”a
Bir puttur ki erimez bendeki gam.

Üflemek isterim İsrail’deki Sur’u
Ve yok etmek içimdeki yok olmaz uru.

Gökler yağmur diye gözyaşı saçar
Dağlara sığmayan azgın sel sabır
Hasret siyah siyah çiçekler açar
Şimdi neşe değil gam zamanıdır.

Ararım ararım lakin bulamam nuru
Kör kuyuya dönmüş gözlerimin çukuru.

Güneş, yine güneş, her zaman güneş
Bense hala karanlık ve soğuşum
Ben dalından düşmüş ham meyveye eş
Süt yanığı boynu bükük çocuğum.

Aklımda kahreden cevapsız binbir soru
Bir başka mevsime bağlamışım huzuru.

GAZEL-İ GÜZEL

Halit Yıldırım

Gösterme cemalini nazar olur ey güzel
Bir gamzen bin Leyla’ya mezar olur ey güzel.

Bakışın meftun eder düştüğü her gönülü
Kölelerine âlem pazar olur ey güzel.

Suretinden alırken ziyasını ay, güneş
Gülüştünle mevsimler bahar olur ey güzel.

Pervane gibi düşer gözlerini görenler
Âteş-i aşkın ile bizar olur ey güzel.

Bakma sıdk ile sakın gariplerin yüzüne
Bir şulen ile dağlar buhar olur ey güzel.

Sen kendini bir görsen aşığının gözüyle
Suretin yüreğine şikâr olur ey güzel.

Sorma bana aşk nedir, âşık olmak nicedir?
Aşığa doğan güneş efkâr olur ey güzel.

Aşk girdiyse gönüle şuur çıkar bedenden
İrade düşünce aşk, hünkâr olur ey güzel.

Kim hâlâ ben diyorsa âşık değildir inan
Ben; aşk ile arada duvar olur ey güzel.

Bırakmaz ki can, cünun etsin çıldırsın
Akıl gönül için bir yular olur ey güzel.

Düşer âşık âleme bir mecnun suretinde
Baktığı her yer ona didar olur ey güzel.

Gül, har ile var oldu, bülbül hardan müşteki
Bazen har yar, bülbül ağyar olur ey güzel.

Biter aşkın büyüğü vuslat vaki olanda
Agâh olana zerre hisar olur ey güzel.

Aşka düşen gönülde mevsim hep hazan olur
En kuru gözler bile pınar olur ey güzel.

Çalma sakın bu sırrın kapısını sen, sen ol
İçindeki tüm sırlar izhar olur ey güzel...

Bırak da âşıkların setretsin aşklarını
Sır, taşıyabilene vakar olur ey güzel.

DİLE GELSE

Hasan Kavruk (Hiç)

Usandım der Fuzulî yâr cefasından dile gelse
Usanmam billâh ol yârden ömürlerce cefa kılrsa.

Usanmaktan utanmaz hiç felekleri yakar yıkar
Ederdi çölleri terk ol bu derde bir deva bulsa.

Yakar eflâki bir ah etse bu âşık nidasıyla
Yaşar sevdasını can ateş-i aşkıyla gül solsa.

Kebab olmuş bu gönlüm derman olmaz ona hiç merhem
Güler miydi bilinmez ol vefasız çaresiz kalsa.

Perişan gamzen ağlattı ümitsiz göz güler mi **Hiç**
Şarab-ı kevsere kanmaz şu kalp ummanlara dalsa.

AYRILIK

İlhami Bulut

Bir fırtına kopar dallardan önce
En narin yaprakla başlar ayrılık.
Sükûtun azabı sarar maziyi
Titrek dudaklarla başlar ayrılık.

Ürkek bir yürekle geçer sorguya
Acil soluklarla düşerek yola
Akkor bir nefesi dökerek suya
Buzlu bir bardakla başlar ayrılık.

Sebepler aranır; dönüşe neden
Soğuk bir ateşle doğar külünden
İlk gece sabaha çıkar ölümden
Bir nefeslik farkla başlar ayrılık.

ÖLÜME DAİR DEĞİL Kİ SEVDA

Halil Bozdoğanoglu

Bir gün de kokunu bırak rüzgâra
Misafirim olsun bir kuşluk vakti
Kırk yıldır zindanda ektiğin tohum
Açacak gözünü erise karlar.

Yolla albümlerden solgun zamanı
Sırat yürüyüşü belki duracak
Sancılı doğumlar düşer kâğıda
Eylülde damlalar hep bana yağar.

Tarttılar dirhemi bozuk kefedə
Hisler pazarında alıp sattılar
Üzerini örtün üşür yüreğim
Çatlak aynalarda param parçayım.

Serpilir lisana ölüm külləri
Sığmaz ki kalıba efkârlı zaman
Öyle her türküyü çalamaz her saz
Kendini ararsın yabancı yüzde.

Bilmezsin ölümlər ne diyə yaşar
Mecnun'un çölləri yakar içimi
Keremi kül eden ateşi getir
Ferhat'ın suyunda yıka sevdamı.

BAHAR SEVİNCİNƏ UYABİLMİRƏM

Mirvarid Dilbazi

Yasəmən gül açıb, bəzəyib bağı,
Qönçəyə dolubdur gülün budağı,
Bölümdə qaldıqca vətən torpağı
Mən bu gözəlliyi duyabilmirəm,
Bahar sevincinə uyabilmirəm.

Sarmaşib çəməndə yenə gül-gülə,
Nəğməli quşlar da gəliblər dilə,
Mən elə qəmliyəm, qəmliyəm elə,
Bu gözəllikləri duyabilmirəm,
Bahar sevincinə uyabilmirəm.

Şuşam, Qarabağım, dağlar maralı!
Siz də yaralısınız, mən də yaralı,
Elim düşən gündən sizdən aralı,
Bu gözəllikləri duyabilmirəm,
Bahar sevincinə uyabilmirəm.

Sinəmdə dağı var Əskiparanın,
Ağrısı azalmır heç bu yaranın,
Düşmənlərə qalan dağım, aranım,
Sizsiz gözəlliyi duyabilmirəm,
Bahar sevincinə uyabilmirəm.

GAFLET

Hızır İrfan Önder

Rüzgâr ekip fırtınayı biçeriz
Bizden daha gafil olan var mıdır?
Ecel şerbetini şevkle içeriz
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Geçirdik yılları salih amelsiz
Yaşamaya çalışırız emelsiz
Bir günümüz geçmiyor ki vebalsiz
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Kaptırmışız kendimizi gurbete
Aldanıp kalmışız süse, ziynete
Nankörlük etmişiz bin bir nimete
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Bilmem nasıl kapılmışız illete
Bunca yıldır katlanmışız zillete
Güvenemedik ki asil millete
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Huzur ve mutluluk oldu bir yalan
Birliği dirliği etmişiz talan
Bağrımızda dünya denilen yılan
Bizden daha gafil olan var mıdır?

Kandırmıyor *Sükûti*'yi deryalar
Artık görmez olduk sâdık rüyalar
Kangren oldu kurduğumuz hülyalar
Bizden daha gafil olan var mıdır?

GÖNÜL DOSTU NERDESİN?

Ali Rıza Kaşıkçı

Yolumuz zora çıktı,
Gönül dostu, nerdesin?
Ayrılık canı yaktı,
Gönül dostu, nerdesin?

Lügatimde söz bitti,
Dermanımda öz bitti,
Ciğerimde köz bitti,
Gönül dostu nerdesin?

Irak mı yerin yurdun,
Saati kaç a kurdun,
Ne arayıp ne sordun,
Gönül dostu nerdesin?

Mektup yazsan bir satır,
Sormaz mısın hâl hatır,
Aynalar hatırlatır,
Gönül dostu nerdesin?

Karlı dağlar eteğinde,
Balında peteğinde,
Sordum aşk otağında,
Gönül dostu nerdesin?

Aklım kara, kalbim ak,
Yoldayım yalın ayak,
Dert yağmuru sağanak,
Gönül dostu nerdesin?

Elimde kalem kâğıt,
Dilimde bitmez ağıt,
Uzaktan verme öğüt,
Gönül dostu nerdesin?

Yandı ocak tütüyor,
Garip bülbül ötüyor,
Rızâ bitti bitiyor,
Gönül dostu nerdesin?

GÖNÜL GÖZÜM ANLATSIN

Ahmet Arslan

Güzelliklerle dolu bu sırlanan âlemde
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.
Volkanlarla tutuşmuş bu harlanan âlemde
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

Gecemde, gündüzümde, baharımda, kışımda
Ömür boyu sen varsın hayalimde düşümde
Hu diye seslenen o dağlarımda, taşımada
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

Şükür duasındaki küçücük bir benekte
Hayatın içindeki o bin bir çeşit renkte
Hıçkırın dalgaların sesindeki ahenkte
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

Çaresiz bir masumun ah eden dudağında
Kol gezer ümitsizlik solmuş o yanağında.
Bahçesinde, bağında, hırçınlaşan çağında
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

Arslan Ahmet haykırır, ümidim yücelerde
“Oku” diye seslenir Rabbimiz hecelerde
Aydınlık izleri var karanlık gecelerde
Gördüklerini sana gönül gözüm anlatsın.

OLMAZ

Esat Anık

Özlenen görünüp göze gelince
Gönül halden hale girmese olmaz.
Sevdiğim yerlere basmasın diye
Kendini yollara sermese olmaz.

Dolaşıp yollarda meclise girse
Nur cemali görüp kıyama dursa
Çiçekler içinde güller de varsa
Muhabbet bağından dermese olmaz.

Aşkın şarabından bir kez içince
Gönül hayran olur hâra düşünce
Dergâh kapısından gelip geçince
İhvana bir selam vermese olmaz.

Âşık olan bir gün düşermiş derde
Bilmez ki, derdinin dermânı nerde
Gönülden gönüle yolu gider de
Yârin kapısında durmasa olmaz.

Vakit tamam olup zaman erince
Gönül, aynasında dostu görünce
Elest Meclisi'nde ikrar verince
Bir yiğit sözünde durmasa olmaz.

İmanla semâya kalkınca eller
Bülbül feryâdına açılır güller
Hakk'ın rızasına tâlip gönüller
Beklenen vuslata ermese olmaz.

Sevda damlaları vurunca cama
Gönül sahibini düşürür gama
Dünyanın gözüyle görüyor ama
Gönlünün gözüyle görmese olmaz.

Umarız Sina`da Tur`dadır diye
Belki de gizlenen sırdadır diye
Acaba kim bilir nerededir diye
İnsan sevdiğini sormasa olmaz.

BURASI GÜL BAHÇESİ

Fikret Görgün

Yedi iklim, dört diyar kuşatırken hayaller
Altımızda dürüldü art arda çamlı beller
Destanların şahidi dağlar, deryalar, çöller
Mehmetçiğin son celbi, kur'ası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

Yurdumuz baştan başa yanarken için için
Mevzubahis vatandır, sormayız neden, niçin?
Teredütsüz yürürüz istikamet olsa Çin!
Erzurum ile Kars'ın arası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

At sırtında doğmuşum, indiğim görülmemiş
Ölümü öldürmüşüm, döndüğüm görülmemiş
Tevhidin nûru bende, söndüğüm görülmemiş
İman dolu kalplerin çırası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

Yüreğimde yangın var, gökte hilâl üşüyor!
Kınalı ellerime yıldızlar üşüşüyor!
Sizlere firkat vakti, bize vuslat düşüyor
Türk'ün cihana sessiz narası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

Taş kesti ayaklarım, benden değil ellerim
Bir ağaç kuytusuna sığınmış hayallerim
Mahşerde gerçekleşsin ilâhî emellerim
Tarihimin kanayan yarası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

Düşünceler dumanlı, efkâr efkâr üstüne
Gönülden süzülenler hep ilkbahar üstüne
Bu benzersiz destanı yazmayın "kar" üstüne!
Nice altın sayfanın tuğrası Sarıkamış,
Burası gül bahçesi, burası Sarıkamış!

ALTMİŞIMDA AŞIK OLDUM

Lütfü Kılıç

Seni düşünürüm geceler boyu
Yıldızlar uyanık, ben uyanığım.
Mecnun'a dayanır aşkımın soyu
Aslı'dan, Kerem'den daha yanığim.

Hasretinde hayallerim demlenir
Göge doğru kanat çırpın kuşların
Yüreğim burkulur, gözüm nemlenir
Damlasında sen saklısın yaşların.

Gönülden gönüle gizli yol varmış
Sine sine, sezdirmeden aradım
Aşkın ızdırabı dağlar kadarmış
Sana sevdalandım, sensin muradım.

Görülmeği umup gönül aynanda
Seni sultan seçtim gönül tahtıma
Sen de benim gibi tutuşup, yan da
Şulesi yansısın kara bahtıma.

Senden uzaklara gitmek mi, asla
Gönül denen divanemiz vardı ya
Sevdalı başını sineme yasla
Yıldızlar göz kırpsın yalan dünyaya.

Sırrım ifşa olur, düşersem dile
Bilemem ki, arzularım mubah mı?
Sevmek suç mu? Allah için de hele
Altmışında âşık olmak günah mı?

Lütfü der ki, gizlemeye ne hacet
Muhabbetin ötesinde izim yok
İster mukabele, istersen ret et
Seni sevdim, başkasında gözüm yok.

PROF. DR. ÖMER FARUK AKÜN'ÜN 'DİVAN EDEBİYATI' KİTABI HAKKINDA KISA BİR DEĞİNİ

Metin Acıpayam

Eskimeyen edebiyatımızı her hatırlayışında zihnî dünyamın merkezine Prof. Dr. Ömer Faruk Akün hoca geliverir. Bu yazımızda hocanın şaheser bir eserinden bahsedeceğim... İSAM yayınları tarafından 'Divan Edebiyatı' isimli kitap sahasında 'kaynak' kabul edilebilecek muhteva yönünden nitelikli bir kitaptır...

İlk baskısı 2014 yılında yapılan bu kitabın sayfa sayısı 184'dür. Hoca bu eserde Tanzimat öncesi edebiyatımızı bütün yönleriyle ele almış olup, 'divan edebiyatı' sahasında yoğunlaşmıştır. Şu sözlere dikkat: *"Divan edebiyatı, Türk edebiyatının İslâm medeniyeti dairesinde meydana getirdiği büyük edebiyat koludur."* Ömer Faruk Akün bu eserde klasik Türk edebiyatının ana hatlarını çizmekle beraber 'Anadolu Selçukluları'nın sonlarına doğru başlayan Osmanlılar döneminde altı asır boyunca kesintisiz devam edebilmek gibi bir müstesna bir hüviyet ve varlık göstermiş olan divan edebiyatını incelemektedir.

"Divan Edebiyatının Tanımı ve Adlandırılması" başlıklı bölüm kitabın henüz giriş kısmıdır, bu bölümde hoca divan edebiyatı isimlendirmelerine dikkat çekerek şu tespiti yapmaktadır: "Hangi düşünce ile bulunmuş olursa olsun divan edebiyatı sözü esasında ilmi ve yeterli bir adlandırma değildir. Türli verileriyle altı asır sürmüş koca bir edebiyatı yalnız divanlara inhisar ettirip onun çok çeşitli eserler verdiği birçok edebî nevi dışarıda bırakan, nesri ise hiç hesaba katmayan bu adlandırışın yanlışlığı kadar yetersizliği de meydandadır..."

Tanzimat öncesi edebiyatımız için yanlış isimlendirme ve tanımlamadan şikâyet eden Ömer Faruk Akün sözlerine bu bâbta devam ediyor: "Divan edebiyatı tâbiri sırf eski Osmanlı edebiyatı için ortaya atılmış ve onunla hep Osmanlı şiiri kastedilmiştir. Kendisiyle aynı estetik ve esasları paylaşan, aynı şekilde saray muhitinde gelişen, hatta ondan çok daha fazla birer saray edebiyatı olan Çağatay ve Azeri sahası edebiyatları için de aynı tabirin bu ölçülere göre geçerli olması gerekeceği düşünülmemiştir."

Ben ise divan edebiyatına bir 'Medeniyet Devleti Edebiyatı' nazarıyla bakmak, divan şiir ge-leneğini ise 'medeniyet şiiri' perspektifinde ele almanın doğru olacağı kanaatindeyim...

Tanzimat öncesi edebiyatımızın 'tasavvuf' münasebetini şu sözlerle ortaya koymakta müellif; "Anadolu'da Türk diliyle yazılı bir edebiyata varışta gözden kaçırılmaması gereken diğer bir husus, bölgede gittikçe kuvvet kazanmaya başlayan tasavvuf cereyanıdır. XIII. Asrın ilk çey-reğinin sonlarına doğru Moğol istilâsından kaçıp Anadolu'ya gelen birçok büyük sâfinin tesiriyle I. Alâeddin Keykubad devrinde başlayarak tasavvufî düşünce hız kazanır." Zaten Türk İslam Edebiyatına bakıldığı zaman aslında bu tarihi zaman diliminin 'tasavvuf tarihi' olduğu açıkça görülür.

Divan edebiyatının asırlarca devam eden dinamik halini şu sözlerle özetliyor Ömer Faruk Akün; "Divan Edebiyatı bir nevi ekol olarak şiirde altı yüzyılı tutmuş bir mâziye sahip olmak gibi Batılı milletlerin edebi hayatlarında görülmedik bir hadise teşkil edecektir."

Çağlara Meydan Okuyan Vezin; Aruz

"Divan şiirinin üzerine kurulduğu temel ve onun ayrılmaz bir rüknü, İslâmî edebiyatların ortak vezni olan aruz veznidir. Aruz tek ve rakipsiz bir vezin olarak divan şiirine hükmetmiş, onun ifade ve lugatına yön vermiştir. Türk şiiri İslâmî edebiyatın başlangıcı ile beraber bu vezinle temasa gelmiş, asırlarca onun tesiri altında yürümüştür." (a.g.e s.64-65)

Aruz vezni çağlara meydan okuyan haliyle bir medeniyet şiir vezni olmuştur aslında... Divan şiirimin böylesine estetike olmuş tarafı aslında 'aruz'la doğrudan ilişkilendirilebilir.

"Klasik Türk şiiri bütün gelişmesini aruzla ve aruzun etrafında yapar. Divan şiiri asırlar boyunca sesini aruzdan alacak, musikisini hep onun içinde arayacaktır. Türk edebiyatı, Arap edebiyatının malı olan aruzu İran şiirindeki işlenmiş ve farklılaşmış şekliyle kabul etmiş, onun bahirleri arasından zamanla kendine göre bir seçme yapmıştır." (a.g.e s.65)

Aruzun en özel tarafı da rahatlıkla bestelenebilir oluşudur. "Bestelenmek gayesiyle meydana getirilmeleri şarkıların vezin, kompozisyon, dil, üslûp ve muhtevasına kuvvetle tesir etmiştir. Aruzun her kalibinde yazılabilmekle beraber musikide usul vuruşuna kolayca uyum sağlayabilecek vezinler, öncelikle 'mef'ülü mefâilü mefâilü fe'ülün kalıbı tercih edilir." (s.108)

Bu kıymetli eseri yayımlaması sebebiyle İSAM yayınlarına teşekkürü borç biliyor, gerek edebiyat fakültesi öğrencilerinin gerekse şiir araştırmacıları için bu eserin kıymetini hatırlatarak her kütüphanede olması gereken bir kaynak kitap olduğunu tekrar hatırlatıyorum...

Kaynak: Ömer Faruk Akün, *Divan Edebiyatı*, İSAM Yayınları, İkinci Baskı, Şubat 2014, İstanbul

ANLAMADIN MI?

Musa Serin

Söylemesi çok zor, desem ki nasıl?
Seni sevdiğimi anlamadın mı?
Basarken sıkıntı hep fasıl fasıl
Gelirken üstüme anlamadın mı?

Söylemek zor amma, yazmaksa başka
Sözcükler anlatır meramı aşka
Pişmanlık getirip demedim keşke
Keşkeler silindi anlamadın mı?

Elime kalemi aldığım zaman
Bazen dilim laldır, dökülmez kelim
Her günüm ayrı dert, acı, keder ve gam
Artıyor sancılar anlamadın mı?

Hayatın tadısın, bazen de tuzu
Savurdun rüzgârla, kaldırdın tozu
Erittin kalbimden erittin buzu
Aktı damla damla anlamadın mı?

Esen yeller getirirken kokunu
Açılır yüreğimde açılır konu
Bir avcı misali atıp okunu
Sapladın yüreğime anlamadın mı?

Mesafe üç adım ne dersin buna
Belki bir adım, zor gelir bana
Kapansın yaralar, küstüm cihana
Cihanda dar gelir anlamadın mı?

Akan suda iz aradım olmadı
Dolsun dedim gönül gözü dolmadı
Dedim amma hak yerini bulmadı
Seni sevdiğimi anlamadın mı?

DEMEK...

Mustafa Ayvalı

Ağıt dünyasına atıp da beni
Çekip gidiyorsun gurbetin kızı.
Onca vefasız satıp da beni
Yıkıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Kurduğum saatin bir anlık çağı
Boz bulanık ufkun en yüce dağı
Fıtratın aşkına düştüğün bağı
Söküp gidiyorsun gurbetin kızı.

Zaman denen kaçkın gelmezken dize
Ayva meyvesini eylermiş güze
Son imzanı atıp kırk yama yüze
Bakıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Baldıranlar sarmış, bozgunda bostan
Ölüme lahzada bu gönül yastan
Son baktığın bağda yazarken destan
Yakıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Saatler gecikmiş anı çaldı ah!
Kâğıt gemi gibi vira bismillah
Ezeli yükleyip ummana eyvah!
Akıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Sular yangınından en son çağırma
Derman olmak varken şu kalp ağrım
Hasret filizini garip bağrım
Dikip gidiyorsun gurbetin kızı.

Firkat reçetesi ebede dair
Yanık bir şiire senetken sabır
Gönül tabutuma mihlari bir bir
Çakıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Yakamoz düşleri yâd ele derip
Yumak yumak derdi sırtıma sarıp
Musa asasıyla deryayı yarıp
Çıkıp gidiyorsun gurbetin kızı.

DUYMUYOR

Orhan Uyanık

Ah bu can cananı ister yanında
Olmuyor olmuyor ey nazlı gülüm.
Susadıkça içmek ister anında
Gelmiyor gelmiyor kurudu dilim.

Kanadı kırılmış kuşum ellerde
Lal olmuş ürkek bir dilim illerde
Yüreği yaralı kulum dillerde
Sızlıyor sızlıyor kırıldı elim.

Asumana uçtu hüznün kuşlarım
Sen yokken büyümez oldu düşlerim
Silsen de defterden yine işlerim
Bilmiyor bilmiyor kurudu gölüm.

Uzaklar meskenim olunca yârim
Sensiz ben eksişim sensiz ben yarım
Aşkınla büyüdüm sevginle varım
Bitmiyor bitmiyor uzadı yolum.

Sevilen beklerken seven ne yapmaz
Dikenli de olsa yar yolu sapmaz
Sağlam bu sevdanın bağı hiç kopmaz
Duymuyor duymuyor aşkından lâlim.

KISA ŞİİRLER

Ümit Bayram Yalçın

IZDIRAP

Damla damla akıyor gözlerimde tüm zaman
Bendeki bu ıstırap mahşer gününden yaman.

KELİMELE

Kelimeler de ağlar sessizce ve içinden
Diller hep şikâyetçi nedenden ve niçinden.

ANNE RUHU

Fedakâr bir çabayla kalbi aşka boyadı
Anne ruhu başkaydı ruhu başka boyadı.

BİZ

Biz bu çilehanede hep nedamet yüklendik
Nefis nere eserse oraya sürüklendik.

KALAN

Gözlerine akrepler kum gibi dolacaktır
Sonunda sana kalan bir mezar olacaktır.

VEHİM

Ömrümdeki güneşi bir vehim gölgeliyor
Zulmet uzun sürse de rahmet bir gün geliyor.

SENDEN SONRASI

Senden sonrası yok; öncesi unutulmuş
Gözlerim gözlerinin girdabına tutulmuş.

TÖVBE

Bir tövbe ki ruhumu imanla peçelesin
Küfre giden yolları bende kelepçelesin.

MEZAR

Ne güneş var ne ışık ne rüzgâr ne serinlik
Mezar uçsuz bir âlem; mezar sonsuz derinlik.

ÇIKIŞ YOLU

Çıkış yolu, hidayet; zikir, fikir ve şükür
Allah'tandır inayet, yeter ki nefse tükür.

ŞİİR SAKLI SOKAKTA BİR KALEM YANIĞI

Yasin Mortaş

-ikiz mısralar-

taş eridi aktı	söz taşlaştı kaldı
şu günah bizim mi	kan harlaştı kaldı
suya indi bin kuş	içtikçe kor oldu
içimdeki şuh kuş	yuvamda kül oldu
hangi yön ateşsiz	alnımı koyayım
aşkları telaşsız	bir boy'da bulayım
rüzgar içen deniz	derin bir karasu
gem'i kırdı deniz	ağzımda yara su
yara tuttu yaram	kavlattım baharı
aşk olsa da daram	canlarım can hârı
kaç "sarin" soludum	kıvrıldı aç toprak
çok derin yoruldum	kırıştı 'yol' toprak
bakışın bir defter	ey şiir yanığım
ağıtın bin defter	kalemle andığım
şiir saklı sokak	aç çocuk kokuyor
şiir adlı akak	hıçkırık akıyor
sen cümlem /yüklemim	virgülsüz özlemim
ey acım /çiğdemim	yar ile düş'lemim
söz kaynıyor içe	erincim yanıyor

HECE TAŞLARI

40

Aylık Şiir Dergisi

Nurettin Durman

Hasan Akçay

İbrahim Baz

Şükrü Ünal

Tacettin Şimşek

Mehmet Özdemir

Hüseyin Çoban

İlker Gülbahar

Fatih Kandemir

Hüseyin Sönmezler

Ahmet Doğan İlbey

Gönül Tokayeva

Harun Yıldırım

İlhan Yardımcı (Kemâlî)

Aşık Muhsinoğlu

Yusuf Aslan

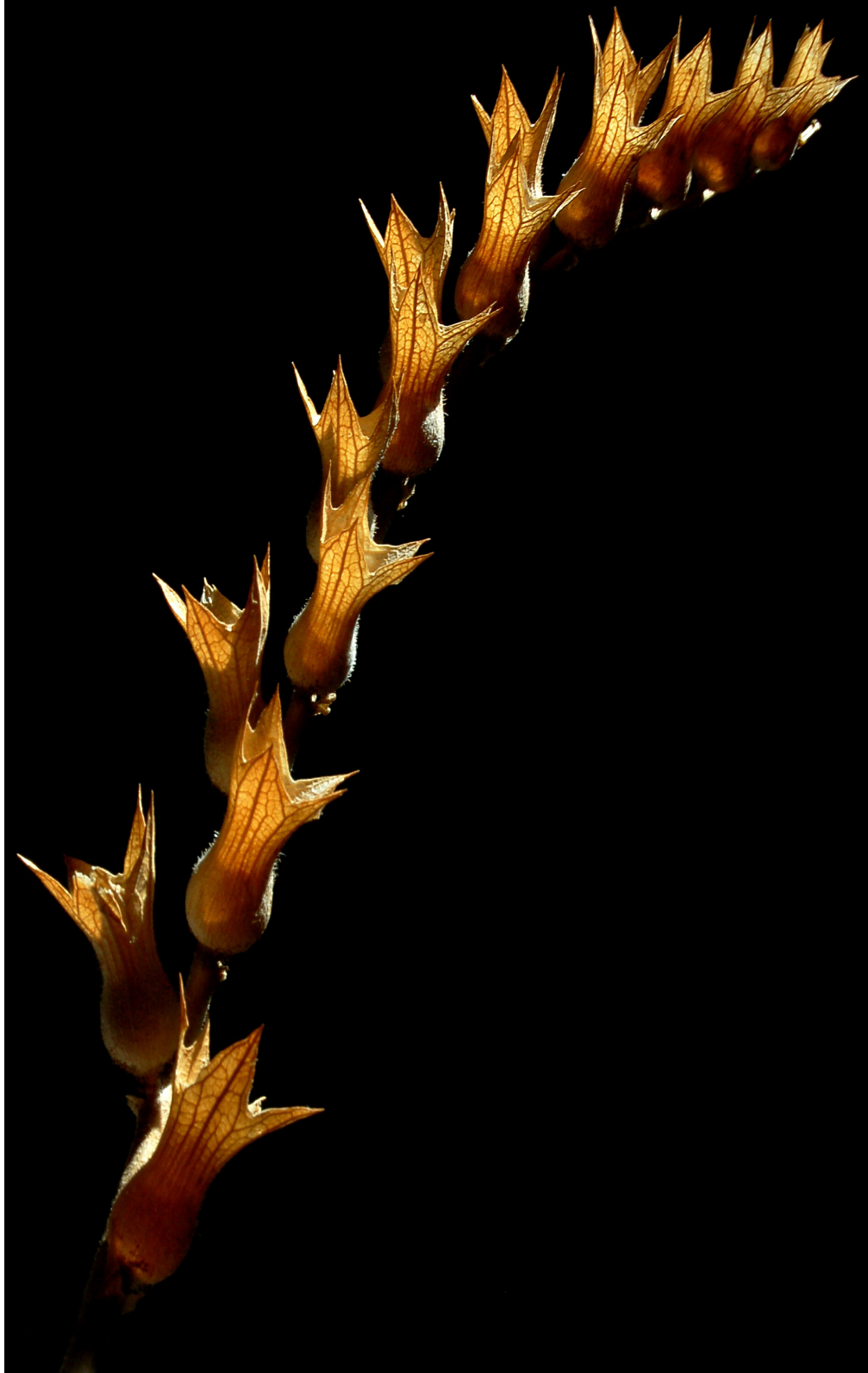
Emel Balıkçı

Ahmet Urfalı

Gülser Hünük

Tayyib Atmaca

Fatih Okumuş

BEYAZ ELBİSEYLE ÇIKARIZ YOLA

Bağladılar ayağını elini, dilim dilim doğradılar dilini, sen bir sabır fidanısın unutmama, karakışlar çetin geçti yaz yaktı, meyveye duracak günler ilerde, yüzyıllık esaret bitti bitecek, söğütte başlayan diriliş gibi, köküne dalına su yürüyecek, yeni kızoğlan kız bahar gelecek, solan yüzler tekrar çiçek açacak, uzaklara uçurduğun kuşların, asumanı kucaklayan sesleri, kefeni yırt diye ötüşür durur.

Yaşlandıkça dünya çocuklaşıyor, yeni firavunlar çağdaş karunlar, ülkeleri üç kağıda bağlamış, bul karayı al parayı hesabı, şeytanın aklından geçmeyen hinlik, onların aklında barbut atıyor, el altından el üstünden her türlü, numara içinden yeni numara, icat edip duruyorlar durmadan, varsın sesimizi kısıp sansınlar, beşten büyük bir büyükten habersiz, keyfini sürsünler yalan dünyanın.

Varsın düşman çoğalmaya başlasın, boynumuzu dik tutmaya başladık, artık kabuk tuttu yaralarımız, özgüven çağlıyor damarımızda, van minutu geçip gittik çok olduk, artık dünya beşten büyük diyoruz, sözü edep çıkınından çıkarıp, nerede ve kime nasıl söylenir, bunu artık biliyoruz çok şükür, sancılı yılların sonuna geldik, kendi kendimize göbeğimizi, yarın bir gün keseceğiz inşallah.

Geleceğin hayalini büyüten, babalar analar aman ha aman, çocuklara sabrın pusatlarını, her sabah bir cenge çıkıyor gibi, besmeleyle kuşandırın gün yakın, bu millet yenden alsancağını, dikecek burçları ezbere bilir, mazlum milletlerin umudu sensin, titreyip kendine dönecek günler, kapında at gibi kişneyip durur, göğsünü imanla doldurduğunda, *ya Allah Bismillah Allahu ekber*, beyaz elbiseyle yola çıkarız.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Kapak Fotoğrafı Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

40 Sayı 15 Haziran 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

BAKIşMAK

Nurettin Durman

Kalbim arpıntılarını kendi haline bırak
Bir tarafın ışıklı yol olsun göz aydınlığının
Çekip gitmediğın yerler olsun aklında
Biraz serinlik biraz yaprakların hışirtısı

şuraya ufuk çizgisi şuraya haydi hazırlan
Kızıl rengini yaymış boydan boya görelim
Köprünün hizasını tutuyor giderken bak
Bir zaman takipçisi yorgun yokuş ezgisi.

Güzel bakınca etrafın sesini daha güzel
Duyabiliriz inan çıkar ortaya aniden
Göz aydınlığı olur tam sırası şimdi derken
Ufkun kızılığında akşama döner kendisi.

Burası eskiden kalma burası geçmişin izi
Bize kalan ne varsa bizden kalacak olan
Ahını almadan daha karanlık basmadan
Göğsümüzde bulunsun bir genişlik mavisi.

Haydi, bakalım ne var ne yok görelim
Gönöl almaca olsun etrafın yüzü gülsün
Neticede ölüm var kimsenin suçu değil
Kalacak bir şey olsun bir iyilik gibisi.

ŞİİR VE GENENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/onüç

Hasan Akçay

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Klasik bir söyleyişten yola çıkarak söyleyecek olursak, “geçmiş olmanın geleceği de olmaz.” Hangi alanda olursa olsun mazisinden koparılmış bir oluşumun ayakta durabilmesi, büyüüp gelişebilmesi mümkün değildir.

Gelenekten beslenmeyen, geleneğin içinde yenilikler kapısına anahtar uydurmasını beceremeyenlerin ufukları dar olmaya mahkûmdur. Sırtını maziye, yüzünü atıye dönmek sanatta en besleyici damar olduğuna inanıyorum. Gerek klasik şiir gerekse halk şiiri tarzında olsun bu iki kaynaktan beslenmeyen damarların kan dolaşımı kısa süreli olacak ve geleceğe taşınacak nefesleri kalmayacaklardır. Gök kubbe altında söylenmedik söz yoktur, anlayışının da idrakiyle aslolan yeni ve özgün söyleyebilmenin gayreti ve aşkı olmalıdır.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak “ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?” dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Sözünü ettiğiniz durum ile mesleğim gereği sıklıkla karşılaşmaktayım. Üzülerek ifade etmem gerekir ki kendini şair adayı gören bu gençlerin çoğunluğu Türk şiirinin zirve isimlerinden habersizler. Günümüzdeki önemli isimlere de bigâneler. On şiir okumadığı, on şair tanımadığı halde şiir kitabı yayımlama aşamasını geliştiriyorlar, kendilerince.

Özellikle güzel bir uğraş içinde olmaları sevindirici. En azında şer ile meşguliyetleri yok. Bunun için de, kırmadan, küstürmeden daha çok okumalarını ve arada bir yazmalarını tavsiye ediyorum.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çığırardan geçmemiz gerekir?

Her alanda olduğu gibi sanatta-şiirde de bir çiraklık dönemi olması gerektiği kanaatini taşıyorum. Özellikle klasik şairlerimizi çok iyi olmasa da, en azından bercesteleriyle tanımak gerekir. Sözün nasıl etkili ve kalıcı olduğunu bize öğreten onlardır çünkü.

Gelenek köprüsünden el-kol sallayarak geçmeye çalışanların çok zaman başlarının döndüğünü ve zaman ırmağına gark olup gittiklerini edebiyat tarihi bizlere göstermiştir.

Bunun içindir ki, usta şair ve yazarların geçtiği yolun yolcusu olmaktan kaçınanlar, onları tanımayan ya da tanımazdan gelenleri gelecekte tanıyan-bilen olmamıştır, olmayacaktır.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Geleneksel şiirimizden faydalanmayan yeni şiirin varlık gösterebileceğine inanmıyorum. Sözün ötelere taşınabilmesi, ömür vadisinde yankısını duyurabilmek için yankı bırakanların sesini duymak gerekir. Bu körü körüne taklitten ziyade, bir esinlenme, bilinçlenme şuuru ile olmalıdır.

Hangi alanda olursa olsun bir önceki oluşumdan istifade etmesini bilmeyenler yeni şeyler söyleyemezler. Mimariden, edebiyata... hemen her alanda bu böyledir. Yenilikler ancak köklü bir geleneğin üzerine inşa ediliyorsa sağlam ve kalıcı olur. Onun dışında kalanlar ise zaman içinde kaybolur gider. Sanatın modası, günübirliliği olmaz. Sanat geleceğe dair sözü olanların yüzünü döndüğü bir yöndür.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşımalıyız?

Divan ve halk şiiri aynı kültürün, aynı medeniyetin şiiridir. Herkes heybesinde olandan etrafına serpiştirmiş. Divan şiiri büyük ve köklü bir kültürün şiiridir. Halk şiiri Anadolu'nun duru suyudur. Özellikle divan şiirinin hüküm sürdüğü yıllarda bir ayırmadan söz etmek mümkün değildir. Aynı vadilerde akan şirden herkes nasibince istifade ediyordu. Birçok uydurma tanımlamalarla bu iki şiir birbirinden farklı kültürün şiiriymiş gibi lanse edilmiş. Bu ayrımcılığın bilinçli bir şekildi yapıldığını günümüzde şiirle az da olsa ilgilenenler bilmektedir.

İşin özeti şudur: Bu memleketi ve insanını gerçekte sevmeyenler takındıkları maskelerle sever görünmüşlerdir. Direkt olarak insanımızın değerlerine ve inançlarına saldırmaktan korkanlar öncelikle tarihimizi ve edebiyatımızı karalayarak bu yolla ülkemizin insanını değerlerini aşağılamaya, yok saymaya çalışmışlardır. Çok şükür ki bu hainlerin ve o hainlerin kuklası olan gafillerin ömrü uzun olmamış, maskeleri kısa sürede düşürülmüştür

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı "şiir" şekline dönüştü?

Önce insanın gönül ve ruh ikliminde kuraklık başladı. Hissiyatsız, gerçekten uzak yaşanmadan söylenenlerin de gerçekliği olmadı. Samimi olmayan söyleyişler gönle ulaşmaz. Şiirin manası şairin karnında kalacaksa onu doğurmanın anlamı nedir? Acıdır ki yazılan şiirler ne kadar anlamsız ise o kadar büyük kabul edilir ol/uyar/du. Anlaşılmayan şiir büyük şirdir. Oysa en fazla anlaşılmadığı söz konusu edilen divan şiiri birkaç kelimeyle anlaşılabilirken, özellikle günümüzdeki bazı sözde şiirler hiçbir yöntemle anlaşılmamaktadır.

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir bize güzeli ve iyi olanı anlatır. İncelikleri, insan olduğumuzu hatırlatır. Bir gönlümüz, bir vicdanımız olduğunu haykırır. Etrafımıza, insanlara daha dikkatle bakmayı ve görmeyi öğretir. Ve baktığımız her varlıktan da o varlığı var edene yürümek, O'na varmak gerektiğini vurgular...

Şiirde usta çıracak ilişkisi var mıdır?

Doğrudan olmasa da dolaylı bir şekilde vardır. Olmadan da olmaz. Her şiir meraklısının, yazma azmi olanın mutlaka bir ustası vardır. Yani en çok beğendiği bir şair. Önce usta olarak tanıdığı şair gibi yazmaya çalışır çıracak... Zaman içinde kendi sesini bulup yoluna devam edenler gerçek şair olur, ustasının gölgesinde kalanlar ise arkalarında bir gölge bırakamazlar. Yavru kuşlar önce anne kuşun kanatları altında uçuş talimi yaparlar ve oradan gökyüzünün sonsuzluğuna doğru kendi kanatlarının gücüyle süzülür, uçarlar.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Aslında farkında olmadan oluşturur. Bir önceki soru ile bağlantılı olarak bir süre etkisinde kaldığı şair/lerin sesinden ve tarzından sıyrılır ve kendi sesini yakalar. Bu, uzun yolda takip edilen, izinden gidilen öncü ile bir noktadan sonra yol ayrımına gelmek gibidir. Bir zaman sonra takipçinin önüne daha farklı ve kendine has yollar çıkınca artık o yolda tek başına yürümeye başlar. Bu zorlu ve uzan bir süreçtir mutlaka. Yürümekten bıkmayanlar ve yorulmayanlar için geçerlidir.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşırız?

Böyle bir durum mümkün değildir. Geleniğin özelliklerini bilmeden şiiri geleceğe taşımak söz konusu olamaz. Geleneksiz de geleceğe kalacak şiir söylenebilir iddiası taşıyanların sesi ve varlığı yaşadıkları dönem içinde kaybolup gitmişken, geleceğe ne bırakabilirler ki?

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Benim anladığım anlamsızlık. Ne kadar kapalıysa şiir maalesef o kadar iyi şiir... Bu şiirin tükendiğinin habercisi. Geleniği bilmeyen ya da ona karşı kayıtsız olanların yürümeye çalıştığı yoldur ki, uçurumdan başka bir yere götürmez yolcusunu. Hissiz, duygusuz ve dahi bilgisiz şiir kısaca...

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak önyazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi”mi oldu?

Şiirin alıcısı bellidir. Şiir satılan bir meta değildir ayrıca. Onun değerini bilenler onu arar bulur. Şiirin kimseye ulaşmak gibi bir kaygısı da yoktur.

Günümüzde ise tepeden tırnağa insanımızın maddeye, menfaate, faydalıcılığa yönlendirdiği bir zamanda kimin gönülle, vefayla, aşkla... kısaca insanı insan yapan değerlerle ilgisi olsun ki... Şiir insan yanımızdır, yüreğin nahif sesidir. Bu çağ onun sesinin kısıldığı bir çağdır ne yazık ki...

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Sanmıyorum. Şiir başta olmak üzere edebi türlerin birçoğundan ve dahi yazarlardan bihaber yetiş(e-meye)n edebiyat öğretmenleri oldukça bu sonuçsuz bir çaba olacaktır.

Edebiyat fakültelerinden mezun olanların ne kadarı şiiri sevmiş ki karşısındaki insanlara sevdirebilsin. Sevilmeyen bir şeyin sevdirmesi muhal bir hayaldir ancak...

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptirler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Osmanlı padişahlarının taşıdığı ruh ve amaçtı onları nahifleştiren, şiir söyleten. Yetişme tarzı ve ortamı farklıydı bir de... Önce mana ile donatılan ruhlarını sarıp sarmalayan şiir rüzgârıyla “bir gözleri ahuya zebun” olunabiliyordu. Şimdi durum değişti. Hırs, makam, mevki, koltuk ve ikbal kaygısı bütün güzelliklerin önüne geçti. Onun için de devleti yönetenlerin böyle bir derdi yok... Karın doyurmayan bir şeyin ardından kimler yorulur ki...?

SOR

İbrahim Baz

Dünyanın değerini bilmek istersen
Delikli kuruşa satanlara sor
Gönül söküğünü ilmek istersen
Varını yokluğa atanlara sor

Namert köprüsünden sakın ha geçme
Kırk kere ölçmeden bir kere biçme
Kevser'i sunsa da muhannet içme
Kalbine söz oku batanlara sor

Şöhret dilenenin onuru yoktur
Onursuz bir hayat yığıda yüküdür
Nice rütbesizler dağdan büyüktür
Korkmadan zalime çatanlara sor

Gönüldeki aşktır kıymetsiz akçe
Duadır göklere pulsuz dilekçe
Nasıl cahil olur insan bildikçe
Ölmeden tabuta yatanlara sor

Aşkın yağmurunda ıslanan yanar
Kırda çiçek görse yâridir sanar
Dara konsa başı sevdiğin anar
Canını Canan'a katanlara sor

Mecnun neden düştü sevda çölüne
Neden kanın verdi bülbül gülüne
Aklını satarak aşkın teline
Seherde yar diye ötenlere sor

NEYZEN'E GAZEL

Şükrü Ünal

Yaktın ruhumu neyzen, sanma ki, mecalim var
Sen üfle ben gezeyim, âlemi diyar diyar

Bulutlar gibi gökte, çiçekler gibi yerde
Bulmasın kimse beni, yerim bilmesin ağyâr

Şu tatlı nefesinle dostlara selam söyle
Bir güzel kelim söyle, darılmasın bana yâr

Bülbülün avazıyla, goncaların nazıyla
Dervişin niyazıyla gelsin yine ilkbahar

Üstümde güneşle ay, önümde kervansaray
Altımda asil bir tay, dayansın ulu dağlar

Yol uzun, ömür kısa, bedenim hayli yorgun
Görünmeyen iki el ayaklarımı bağlar

Gönüle yakındayız, saba makamındayız
Şarkı terennümünde, hem kürdilihicazkâr

Kamışlıktan kestiğin, içini dağladığın
Beraber ağladığın, eylediğin âh-u zâr

Neyinle yaktın bizi, ardına taktın bizi
Sanki sevda denizi yıkıyor bak dalgalar

Neyzen senin nefesin, derinden gelir sesin
Hoşa gider herkesin, gül kokulu bir gülzar

Bu sevdâ uğruna ben, nefesi güzel neyzen
Döndüm sanki Mecnun'a, bak hayatım târumar

MARAŞ RUBAİLERİ 3

Tacettin Şimşek

Ceyhan'ın gözesinde

Besbelli şiir de burdadır
destan da
Gerçek de bu dünyada
hayalistan da
Her gün Karakoç nehri akarken
Celâdan
Ceyhan da şiir söyledi
Elbistan'da

piri oynamak

Besbelli Maraş'ta
bir düğün var şimdi
Kalkıp yürüyor sevinçle
dağlar şimdi
Bir yanda davul zurna çalar
coşkuyla
Bir yanda yiğitler
piri oynar şimdi

kardeş şehir

Her şehrin uzak diyarda bir adresi var
Hiç kimsesi yok
zaman zaman
herkesi var
Kardeşlik için
burda Trabzon varsa
Kardeşlik için
orda Maraş caddesi var

kırılacak el

Susmaksa yeter
şimdi bağırmak lâzım
Bir damla su yetmez bize
ırmak lâzım
Düşmanları küstahtı
Maraşlı'm
dedi ki
Namusa uzanmış eli kırmak lâzım

isminde saklı

Ruhunda
yiğitlik ışığın saklıydı
Naranda
derin hıçkırığın saklıydı
Ayrılmadı
kahramanlığından ismin
İsminde de
kahramanlığın saklıydı

Maraş'a özlem

Aşkım var edem
dilimde hüznüm var edem
Akşam yele verdikçe
sabah başlar edem
Özler dururum
sende geçen günlerimi
Hasret sızısından
beni sen kurtar edem

BİR GARİP MEZAR

Mehmet Özdemir

Bugün hava yoğun ağır gökyüzü
Karanlık doğurur çıplak gündüzü
Gölgeyi üretir yemyeşil çamlar
Dünyayı giyinir gamsız adamlar
Tanrıya adanır gölgesiz ağaç
Her mevsim budanır gölgesiz ağaç

İkinci sonrası köz düşer güne
İçin için yanar sadece anne

Sağ yanı keyifli en uçuk rüya
Sol yanı külfetsiz ölümlü dünya
Şehri tutuşturur kızılca akşam
İçine gömülür gurbette adam
Hoyratça yer kendini azar azar
Musalla taşında garip bir mezar

SOR

Hüseyin Çoban

Sır olup içinde gizli kalayım
Söz edip âleme duyurma beni.
Geçtiğin yollara toprak olayım
Toz edip yellere savurma beni.

Tükenir vakitler durmaz deminde
Anlar zaman olur her bir nefeste
Sözler neye yarar aşkın dilinde
Dünyalık kelamla çağırma beni.

Bilirim Mecnun'dan ben gam ne demek
İstemem halimi hikayet etmek
Geçir de boynuma çözülmez ilmek
Can iste ağıyardan kayırma beni.

Menzilsiz yolcuyum yoldan uzakta
Bir kuru gazelim daldan uzakta
Ten ölü değil mi candan uzakta
Cananım canımdan ayırma beni.

VEDA SANCISI

İlker Gülbahar

Artık tamamdı vakit, hazırdık serencama
Giderken elvedayı gözlerinde topladın.
Çaresizce yasladın, başını bazen cama
Bakışınla kalbime sensizliği sapladın.

Öyle bir çırpındı ki yüreğimin serçesi
Zaman içime aktı, tıpkı gözyaşım gibi...
Kanattı her yanımlı, firkatin her sırçası,
Titriyordu dizlerim, ürkek telaşım gibi...

Sen ırayınca benden, adım atamaz oldum
Bir dem kalamaz oldum, senin gezdiğin yerde
Mıh gibi çakıldım ben bana yetemez oldum.
Sabır taşı çatladı, kaçınılmaz kaderde.

Koştum yetişemedim, sessiz sessiz bağırdım
Kimsecikler duymadı, bir sen duydun değil mi
Vedanın sancısıyla ayrılığı doğurdum
Bu sevdanın adını, hasret koydun değil mi

İşte böyleydi gülüm, senden sonra durumum
Tadım tuzum kalmadı, iflah olmam zor benim.
Gitgide açılmakta yürekte uçurumum,
Halimi bil istedim dört bir yanımlı kor benim...

KAVUŞTUM

Fatih Kandemir

Damladan ayrı idim ummanıma kavuştum
Zamandan ayrı idim devranıma kavuştum

Bir zamanlar şiiri yazardım aşikâre
Şimdi ben bir sır oldum pinhanıma kavuştum

Sevdiğim güzellerden öyle vefâ gördüm ki
Çok sevildim binlerce hayranıma kavuştum

Aşk acısı ne bilmem hiç tatmamışım zaten
Dert arama ben çoktan dermanıma kavuştum

Şimdiye dek âşıklar içinde yerim yoktu
Gayrı bende tahtıma mekânıma kavuştum

Kemahlı bu sözlerde zerre hakikat yoktur
Bir de de ki tam olsun cânânıma kavuştum

SARI BİR HÜZÜN

Hangi rüyadan uyansam, sarı bir hüznün yüklenir alev
Söyle ey sevgili, başucumda kumdan kaleleri neyleyim.
Bu alev alevse eğer, taşımaz yüreğimi uzaklara
Sana açmayan gülleri, o divane gönülleri neyleyim

SAVURSUN

Gelsin aşk-ı didarın alevi hülyalarımın kumsalına vursun
Bahr-i eş'arın ateşinde yanıp tutuşan gülleri savursun

ROSİNHA

Rosinha
Muhayyel gözleri suların
Sen ki taşkınlardan son hatırasın
Bu sabah bilmediğim kadar
Uzaktasın...

MAVİ BİR OKYANUS

Kuşların kanatlarına yüklenince mavi bir okyanus
Derin suların gölgesi düşer melankolik köpüklerin arafına

RÜZGÂRIN MECALİ

Hangi rüyadan uyansam melankolik bir sabahı soluyor güllerim
Vuslatın kapısında bitmeyen umutların hüznün demeti kalıyor

Rüzgârın ıslığı paylaşıyor nalan geceyi, sabah olmuyor
Bin bir gece masalın, düşle gerçek arasında gelip beni buluyor

Sen orada ben burada olmuyor, gri hülyalarda sürem dolmuyor
Uzaklarda yankılanır ıslığı, rüzgârın rüzgâr olmaya mecali kalmıyor

Vuslatın vuslatsa eğer bırakma ellerimi ne olur
Yangın yeri süreyya bakışların bende emanet kalmasın

Örtme demiştin ya geceyi örtme üstüne ne olur
Sen orada ben burada olmuyor, leyhanın leyli olmaya mecali kalmıyor

Ali isminin çağrışımı her insan ve cemiyette farklı olabilir. Kimine göre bir mübarek zâtın, bazısına göre bir gönül dostunun ismidir. Bazen de gönülden bağlanılan sâhil-i selâmet âlim ve fâzıl bir kişidir. Hz. Peygambere ümmet olmuş, İslâm medeniyetinin içinde erimiş Türk, Kürt, Arap, Acem, Pakistanlı, Afganlı, Mağribli ve Habeşli olarak Ali isminde insanlar vardır. Herkes bir cihetten Ali ismindeki kişilere bir ünsiyet ve bir kurbiyetle bağlıdır.

Malûmdur ki, Ali isminin necip milletimizde ilim, irfan ve fazilet sahipliği bakımından isim ve sıfat olarak nice değeri vardır. İlk dönem Müslüman ceddimizden neşet eden Ali isminin hususiyetlerine gönül bağı vardır milletimizin. Bu millet Ali ismine meftundur. Sâlih ameliyle temayüz etmiş Ali ismindeki her kişiye meftun olunabilir, yakınlık duyulabilir.

Hz. Ali Efendimiz'den başlar bu sevgi ve tâzim. Mescid-i Haram'ın kırk yedi giriş kapısından biri de "Ali Kapısı"dır. Ali ismi, ilmin ve sadâkatin kapısı olarak O'nun yüce şahsiyetinde sembolleşmesiyle ümmet mensupları, mürüvvet sahibi olsun, Ali gibi cömert ve murtaza olsun, âliabâ'nın ve ehlibeyt'in mânevî sulbünü taşıyın, faziletli, haysiyetli ve ilim sahibi olsun diye çocuklarına Ali ismini koymuşlardır. O'nun mübarek vasıflarından dolayı "cömertlikte Ali'sin sen" mânasında sayısız mısralar yazılmıştır.

Ali isminin dinimizden ilham alan edebî köken ve mânalarını yâd etmek istiyorum. Âli: Ululuğu, yâni yüceliği ve seçkinliği olandır. Bu isim ve mânaya bağlı birçok güzide sıfatlar ehl-i irfan sahibi ve mübarek şahsiyetlere atıf yapılmıştır: Âlibaht: Talihi yüksek, Âlicâh: Yüksek rütbeli, Âlifitrat: Yüce yaradılışlı ve güzel huylu, Âligüher: İtibarlı ve değerli, Âlihimmet: Çok iyiliksever ve yüce himmetli, Âlimekân: Yeri ve rütbesi yüksek olan, Âlinazar: İleri görüşlü, Âlinesep: Soylu, Âlişan: Şan ve şerefi yüksek, Âlikadir: Kıymeti yüksek, Âlitebâr: Mübarek soylu, Âlicenap: Yüksek karakterli, haysiyetli, cömert ve küçüklüğe meyli olmayan.

Ali ismine meftunluğumun, İslâm akaidi ve ehl-i sünnet dışına çıkmış bâzı âdet ve anlayışları olan belli bir toplulukça özünden uzaklaştırılan anlayışla alâkası yoktur. Bu hâl içerisinde büyük gönül dostum âlim ve ârif insan Ali Hocam'ın şahsiyetinden ve dostluğundan mülhem bir dost yazısı yazmaktırmaksadım. Tarihten bugüne şiir ve türkülerimizde Ali isminin tedarikleri, bu isimle yapılan tamlamalar ve sıfatlarla yapılan yüceltme duygularının gönüllerdeki tesirini öğrendikçe düşündüğüm yazının değeri daha da büyüdü.

İsmi Ali olan her insan mutlaka iyi ve güzel yaratılışa sahiptir şeklinde dogmatik bir anlayış içinde değilim. Üstad Necip Fazıl'ın ifadesiyle, "İstiklâl Mahkemelerinin reislerinden Kel Ali, Kılıç Ali, Necip Aliler... Ali isminin mânada ve kelimedede delâletine ters tarafından mazhardır."

"ALİ GİBİ ER GEREK İŞBU SIRRA ERESİ"

Ali isminden gâyet, derûnumda fikirli ve irfanî izler bırakan, karakter âbidesi olarak yaşayan Ali Hocam'ın yürekten kuşatıcı dostluğudur. Hep ona benzemeye, onun meziyetlerini kuşanmaya çalışırım. Yüreğimde daima ona meftuniyet ve imrenme vardır. Fakirin onun makamına erişmesi ne haddine. Yunus Emre Hz.lerinin dediği üzere:

"Yürü, var ebkem ol ey ne sâlûsluk satarsın?

Ali gibi er gerek işbu sırra eresi."

Diyor ki: Sen daha hamsın, ilim ve irfan sahibi değilsin. Vakti gelmeden konuşma, dilsiz ol (ebkem), irfan yolunun müdavipliğinde sebat et. Tâ ki, o dost gibi irfan ve hakikat sahibi olana, yani sırra erene kadar. O ulu kişi, bu mısralarıyla şakirtliğimi pekiştirmemi istiyor. Eyvallah.

"BEN TELLÂLİM PAZAR BAŞIM ALİ'DİR"

Bin yıllık ruh ve mânamızı nağmelendiren türkülerimiz ve ağıtlarımızın yanında tekke edebiyatımızdaki miraciye ve mersiyelede Hz. Ali Efendimiz'in mâneviyatından başlayan gelenekle Ali ismine atıflar yapılır:

"O cihanda bu cihanda

Ali'ye saydılar bizi",

“Ali’yi gördüm Ali’yi” ve “Ali imdadıma gel yetiş” gibi türkü sözlerinin yanında

“Derdimi desem Veliye

Derdimden döndüm deliye

Neler ettiler Ali’ye

Gam yeme gönül gam yeme” gibi Ali üstüne söylenmiş türküler, fakiri pek mahzun eder.

“Aynaya baktım Ali göründü gözüme” sözünü, ehl-i sünnete ters düşmeksizin vecdle söyleyerek manevî bir hoşnutluk duyarım. Sezai Karakoç’un “Çocukluğum” başlıklı şiirini Ali ismi geçiyor diye coşkuyla okurum.

“Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde

Binmiş gelirdi Ali bir kırata

Ali ve at gelip kurtarırdı bizi darağacından

(...)

Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü

Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman

Ali olmaktan bir sedef her çocukta.”

Üstad Necip Fazıl’ın

“Bir idamlık Ali vardı

Kaydını düştüler mühür basıldı” mısralarına gelince kalbim sıkışır ve rahatsızlanırım. Nerede bir ilim ve irfan aşkından kemâle ermiş karakter âbidesi birini tanısam; hangi yörede yetim ve garip sıfatını taşıyan bir gönül insanı görsem, isminin Ali olabileceği inancı var içimde. Köy ve kasabalarımızda adını sorduğum birçok ihtiyar ve eski zaman adamlarının adlarının çokça “Yetim Ali”, “Garip Ali” olduğunu öğrenince yüreğim sızlardı.

Büyüklerimiz anlatırlardı, Anadolu’da babası Yemen Harbine gittikten sonra doğan oğlan çocuğuna, babası dönsün veya dönmesin “Yetim Ali” ismini koyarlarmış. Birçok ismin başında ve önünde hep Ali ismi çıkar karşımıza. Ali Osman, Ali Haydar, Ali Kemal, Mehmet Ali, Hacı Ali, Hasan Ali gibi nice isimlerimizin ahenk ve hecesine “Ali” sesi hâkimdir.

Bütün bu insan manzaralarıyla bütünleşen gönlüm, Ali Hocam’ın dostluğundaki mânaya doğru yöneldikçe daha bir kavileşiyor. Yalnız iyi meziyeti anlatamaz onu; güzel dost, ince dosttur o... Aynasında kalp huzurunu ve iki dünya hayatımın dengesini bulduğum efendi dosttur. Efendi kelimesi tek başına onu ifade etmeye yetmez. Süssüz, şöhrat âfetinden uzak bir âlim ve dervişidir. Bir şair dostumun dediği gibi: “Hem aşktan gelmiş, hem kitaptan...”

Akıcı, sarıh ve sâde bir üslubu vardır. Derûna işleyici, sakın, vakarlı ve itimat telkin eden bir sesle konuşur. Sohbetlerde durduk yere söze karışmak âdeti yoktur. Mevcudiyetiyle, sükûtu ve bakışlarıyla da bulunduğu meclisi doldurur. Sohbetlerinde kelimeler ve cümleler, “hendesî bir disiplin içerisinde” birbirine boşluk yapmadan bağlanarak zengin fikir ve mânalardan örülü bir metin meydana getirerek âsudelîğin ve vakarın fikirle terkipleştiği bir ahenk oluşturur. Sarahat ve selâset ihtiva eden sohbetlerinde boş ve klişe sözler duyamazsınız.

İLMİNİ VE İRFANINI HAYATLAŞTIRAN İNSAN

Asırlardır cemiyetimizde önder olarak iki türlü insan tipi hep var olmuştur: “Değerliler” ve “Önemliler.” “Değerliler”, bizzat kendi varlık ve meziyetlerinden dolayı ortaya koyduklarıyla bütün insanlığa faydalıdırlar ve geçici değildirler. İrfanımızda bu tipe insan-ı kâmil denir. “Önemliler” ise sadece rütbelerinden ve atanmışlıklarından dolayı devletten geçinen ve oradan sağladıkları yetkiyle hükmeden bürokrat, asker vb. zümredir ki, bu sâyede kendilerini “önemli” olarak cemiyete dayatırlar. “Önemlilik” geçicidir ve ondan insanlığa bir şey kalmaz. O dost, ilminden ve şahsiyetinden herkes istifade ettiği için “değerlidir.”

“Kabusnâme” adlı kitapta faydalı insan şöyle târif ediliyor: “Hüner artırmak, güher (cevher) artırmaktan yeğdir. Güher, insanın aslında (yaratılışında) var olan öz, asâlettir. Hüner ise sonradan çaba ile kazanılandır. Hünerden herkes faydalanır.” O dost hem hüner, hem de güher sahibi bir şahsiyettir. Bu mânada yine iki tür insandan bahsedilebilir: “İnşa Edici” ve “Etkileyici.”

“İnşa Edici”, sahasında ortaya koyduğu ve ürettiğiyle insanın hâlihazır durumunu sürekli yukarıya, yâni iyiye doğru yükseltir. Bunu yaparken sosyal ve ilmî rütbesini kendinden önce etrafa salmaz; diliyle, sûretiyle hiçbir tesir metodlarına ve albeniye başvurmaz. Bu vasfın irfanımızdaki diğer adı “Muhsindir.”

Yâni ilmiyle, irfanıyla birlikte “*etraf yapan, hayatlaştıran ve medeniyetleştiren...*”

“*Etkileyici*” ise, müsbet olmasına rağmen ortaya koyduklarıyla şimşek gibi çakar, yıldız gibi parlar ve gerçekten bir an veya bir müddet cezbeder, karizma ve hoşluk yayar. Fakat bir süre sonra etkileyciliği kaybolur ve verdiklerinden pek bir şey kalmaz ortada.

Tesbit ve târiflerimdeki indî bakış ve hatâdan Allah’a sığınarak söylerim ki, o dost bütün hâl ve vasıflarıyla İnşa edicilerdendir. Âlim olduğunu belli etmez ve göstermez. Faydalı olacağını bildiği anda ve yeri geldikçe ilminden verir. Asla ilim ve fikir adamlığını kibir ve üstünlük vasıtası yapmaz.

Ali Hocam bütün bu ahlâk ve faziletine rağmen görünmek değil, olmak peşindedir. Olmadan görünen âllâmelerden değildir. Bâzı âlim, şair, fikir erbabı yazdıkları ve anlattıklarıyla takdir edilir, faydalanılır, fakat sevilmez. Bâzıları da bu hususlarına rağmen ortalıkta görünmez, fakat çok sevilir. İlminin ağırlığı ve yazdıklarıyla takdir toplayıp sevilmeyen insan da var, sevilen de...

Bir yazarın ifadesiyle “*Kendini sevdirmeye çalışmayan, sevilmeye bırakan*” hayırlı bir dosttur Ali Hocam. Hem âlim ve ârif vasıflara sahip olmak, hem de bütün insanî veçheleriyle sevilmek ne büyük saadet, ne büyük kazanç. Kalbimin ve gönül dostlarının şahitliğiyle ifade ederim ki, Ali Hocam hem sevilen, hem ilmiyle takdir toplayan vasıflara sahiptir. Yaptıklarının, bildiklerinin karşılığını istediği vâki değildir. Ahlâklı bilinmeye, imtiyazlı olmaya ait tek bir an ve fiil görmedim hayatında. Dostlarının, dostluğuna inandığı insandır o. Dost bir ses, inandıran bir kelâm.

İlim ve irfan erbabının hususiyetlerinin onda meczedilmiş olduğunu anladıkça, yanında malâyanî konuşmalardan edep ederek uzak durmayı öğrendim. Kalplerimizi tezkiye edici sohbet ve yazılarında bize ait bilgiyi nasıl kullanacağımızı da öğreterek hayatımız ve medeniyetimizle irtibatlandırır hep. Onun münevver, mûtena, tedbirli, disiplinli, azimli, mutedil, muteber, mütefekkir, mümeyyiz, müeddep, muvakkit, cömert ve hayır söyleyen dili ve amelleri sayesinde bu fakirle dostları istikametlerini “hâl adamı” olmaya doğru çevirmişlerdir.

Merhametsiz ve maddeci dünyanın birçok değeri yıktığı bir zamanda onu dinledikçe kendi içimizde yeniden doğduk. Şâkirtlerinden İsmail Göktürk’ün mısraları bir bakıma derûnumuzu ifade ediyor:

“*Bunca yıl kapındayım, yine ağıyarım Ali
Nâcârım, eşiğinden geçmedi âhu zârım Ali.*”

EZELDEN ÂŞİNA BİR DOSTLUK

“*Kişi, dostunun dini üzeredir*” buyuruyor bir hadis meali. Onunla olan dostluğum sınırlı sorumlu ve gâyeli değildir. Gâye tamam olunca sona eren dünyalık bir dostluk değildir. *Düccane Cündioğlu*, muhabbet (sevgi) duygusunun “*üç amacından*” bahseder: “*Haz, fayda ve iyi. (...) Tek başına hazza duyulan muhabbet, tez gelip tez gider. Buna mukabil menfaate yönelik muhabbet, geç gelip tez gider. İyiye düşkün kimsenin muhabbeti ise, özü gereği tez gelip geç gider.*”

Fakirin muhabbeti şüphesiz “*iyi*” mertebesinde olup, dahası onunla olan dostluğum kalûbelâda başlayan inanışın ve meşrep birlikteliğinin oluşturduğu cezbe hâlidir ki, hiç bitmeyen bir dostluktur bu. Ezelden bir âşinalıktır. Bütün inancımla söyleyebilirim ki, âcizane hayatımı “Ali Hocam’dan önce, Ali Hocam’dan sonra” diye ayırabilirim. Ali Hocam’dan evvel hamdım. Ali Hocamdan sonraki hayatımda onun kazanında fikirleriyle, ahlâkıyla pışmeye devam ediyorum.

Sükûnetin, ferahlığın, emniyetin ve huzurun vücut bulduğu bir insandır. Ehl-i irfanın sözüdür: “*İnsan kendini insanda bulur.*” Fakir de kendini Ali Hocam’da bulur. O, kendimi görmeye çalıştığım aynadır. Onunla dostluğum aynı zamanda lisanî ve meşrebîdir. Yâni onun künhüne vakıf olup gösterdiği dil kapısının müdavimi olmak ve bu kapının icap ettirdiği her meşgûliyeti tâlim etmek... Dışarıdan bakanlar fakirin muhabbetinin sınırlarını fazla geniş bulabilirler. Allah şahittir ki, ona olan muhabbetimin hiçbir safhasında asla riya yoktur. Tasavvuf erbabı *Tuğrul İnâncer*’in ifadesiyle “*Hürmette riya olur, muhabbette riya olmaz.*”

Haddimiz olmayan çok yüksek bir teşbih olacak ama Fatih Sultan Mehmed’in, hocası Akşemseddin için söylediği “*onunla aynı çağda yaşamak...*” sözünü, yüreğime ve inancıma dayanarak söylerim ki, Ali Hocam’la aynı zamanda yaşadığıma ve onun fakirle arkadaşlık ettiğine seviniyor ve Yaradan’a şükrediyorum. Bütün dâvam Ali Hocam’ın yüreği, ahlâkı ve irfanıyla bütünleşmektir. Bu milletin kurtuluşu için Ali Hocam’lar çoğalmalıdır.

AÇ KAPIYI GARDİYAN

Gönül Tokayeva

Görünce beni dili kilitler açan var ya
Aç kapıyı gardiyan onu öpesim geldi
Görünce beni gözü yıldızlar saçan var ya
Aç kapıyı gardiyan onu göresim geldi

Mahzun bir çocuktuk o kuş besleyen koynunda
Sevimliyim ben yazan bir levhayla boynunda
Şimdi ise uyuyor dört duvarın koynunda
Aç kapıyı gardiyan onu göresim geldi

Benim suçum yok diyen mahkûm bir alay burda
Suçunu kabullenmek müthiş bir olay burda
Suçsuzum salın beni demek çok kolay burda
Aç kapıyı gardiyan onu göresim geldi

Mis kokulu elleri burnumuzda tüterken
Beklemek aylarca bir öncekinden beterken
Her görüşte ayda bir yarım saat yeterken
Aç kapıyı gardiyan onu göresim geldi

Acziyetine yanar, solum hüzne bulanır
Bağrımdaki taşlara inat, gözüm sulanır
Gülüverince elim ayağıma dolanır
Aç kapıyı gardiyan onu göresim geldi

Kuşlu pencere yokmuş, volta attığı yerde
Elimde kala kaldı, işlediğim tül perde
Süt beyaz olmuş teni, anlamalıydım zerde
Aç kapıyı gardiyan onu göresim geldi

Gönlüm der bahçedeki mazgaldan gireceğim
Süzülüp içeriye özgürlük vereceğim
Herkesi mutluluktan göklere sereceğim
Aç kapıyı gardiyan onu göresim geldi

ŞEHİDİN GİDİŞİ

Harun Yıldırım

Ana komutanlarım kapınızı çalınca,
Yavaşça aç kapıyı nefesini çekerek.
Yüreğin ferahlayıp bir serinlik olunca,
Vatan millet sağolsun, de boynunu bükerek.

Üstü pullu bir mektup selam mı beklediğin?
Uğrunda seve seve ölmek vatan dediğin,
Şehit olarak geldi aylardır özlediğin,
Bayrak alnından öpsün gözlerini silerek.

Eski odama yatır orda ağırla beni,
Bir gece misafir et sonra uğurla beni,
Yolculuk peygambere bekletme fazla hani,
Kokla anam son defa, yolcu yolunda gerek.

Yüreğin hiç dayanmaz yaralarım bakma,
Çiçek açsın yüzünde sakın ağıtlar yakma,
Dualar et ardımdan üşürsün dışa çıkma,
Kendini yorup üzme mezarıma gelerek.

Yıldız ile hilâli miras bıraktım size,
Ardımızdan Fatiha, Yasin okuyun bize,
Bindirin omuzlara gerek yok fazla söze,
Bak melekler bekliyor gökyüzünde dönerek.

O vakar duruşundan görenler ibret alsın,
Kurşun yediğim gömlek sana yadigâr kalsın,
Badem gözlü nişanlım misafir gibi gelsin,
Sakın belli etmesin el sallasın gülerek.

Şehidinin ardından yaş döküp ağlamasın,
Evlensin, yuva kursun karalar bağlamasın,
Nişanlım olduğunu kimseye söylemesin,
Bize Ömer Halisler, Eren bülbüller gerek.

Koç yiğitler büyütsün Fatihin öyküsüyle,
Cihana destan yazsın çıkıp her birisiyle,
Yükleri şahlasın Genç Osman türküsüyle,
Yedi cihan dolaşsın kır atına binerek.

Al bayraktır taşıyan üstündeki kanımı,
Musalar, İbrahimler okusun destanımı,
Fatihlere emanet bıraktım vatanımı,
Ölümü bile sevdim ben, uğrunda ölerim.

I.ULUSLARARASI ÂŞIK ZÜLÂLÎ'Yİ ANMA CURCUNASI

İlhan Yardımcı (Kemâlî)

“Curcuna” tâbiri bana ait değil, Anma programına afişlerinde ismi ilk sıraya yazılan Âşık Zülâlî ile ilgili eseri bulunan Yunus Zeyrek'e ait. Facebook'ta ve bana gönderdiği mesajlarda yer alan ifadeleri yazımın sonunda okuyacaksınız.

Sapla/samanın birbirine karıştığı, Değerlerin değersizlerin elinde oyuncak veya kukla haline geldiği bir dönem yaşıyoruz. Türk Şiirine “Modern Şiir” etiketi takarak, yozlaştıran, soysuzlaştıran emperyalistlerin bir projesi de var. Eline kalemi alan yazar, şair, sazı eline alan Âşık olarak boy gösterirken, değerler arada kaybolup gidiyor, gelecek nesillerin zihinlerinde bin bir kaos meydana geliyor.

Bursâda 1. Uluslararası Zülâlî'yi Anma Gecesi yapıldı. Âşıklar Serdarı Posoflu Âşık Zülâlî kitabının yazarı Yunus Zeyrek'in bir mesajında yer alan ifadelere göre “Curcuna” olarak değerlendirilen gece, Yıldırım Belediyesi tarafından organize edildi. Belediyede görevli bir kişinin tavassut ve planlamasına göre Yurt içinden ve dışından belirli kişiler davet edildi, netice fiyasko oldu.

Barış Manço Kültür Merkezi'nde düzenlenen programa Yıldırım Kaymakamı Mehmet Aydın, Arda-han Posof Kaymakamı Enver Yılmaz, Yıldırım Belediye Başkan Yardımcısı Şenol Şimşek, Posof Belediye Başkanı Cahit Ulgar, AK Parti Yıldırım İlçe Başkanı Oktay Yılmaz, Bursa Ardahan Dernekleri Federasyonu Başkanı Zekai Aydın, Bursa Posoflular Dernek Başkanı Ayhan Yener ve çok sayıda ilçe sakini katıldı. Programda; Akademisyen-Yazar Yunus Zeyrek, Akademisyen-Yazar İkrâm Çınar, Şair-Yazar Huzeyfe Şanlı, Araştırmacı-Yazar Kaan Gündoğdu, Eğitimci-Şair Hilmi Şanlı, Şair Gülizar Gül Altay, Eğitimci-Şair Hülya Yalman Bayındır, Eğitimci-Şair Rahmi Bayraktaroğlu, Şair Hüsamettin Soylu, Âşıklar Ahmet Poyrazoğlu, Temel Turabi, Nergile Mehdiyeva, Gulıra Kasım Kulova, Menteşeli Cengiz, Erdem Usanmaz, Gözel Kerbecelli, Yahya Bilican, Ahmet Rıza, Er Mehmet, Halil Aksoy katıldı.

Programa konuk olarak: Ahmet Rıza, Kırgızistan'dan gelen Gulıra Kasım Kulova, Azerbaycan'dan Gözel Kerbecelli, Gürcistan'dan Nergile Mehdiyeva ile Kazanistan'dan gelen Er Mehmet sahne aldılar.

Zülâlî ile uzaktan/yakından ilgisi ve bilgisi olmayan bazı kişiler davet edildi, program kapalı kapılar arkasında hazırlandı. Eskişehir'de de yapılan gecede ve Bursâdaki gecede; talebelerimden biri olan Hüsameddin Soylu'nun okuması için, Zülâlî'nin *Yakacağım* isimli şiiri verildi.

Bu şiirin Zülâlî'ye ait olmadığını, birileri tarafından uydurma olarak yıllardan beri türkülerde bile okutulduğu: “Gökten insin Meryem oğlu İsa'yı yakacağım.” Bendinin yer aldığını köşemde yazdım, ilgililere söyledim. Sadece kitabın yazarı Yunus Zeyrek'ten bir mesaj geldi, kimse aldırış etmedi, program bir vebal yükü olarak omuzlarda kaldı.

İşte şiir ve şiire karşı yazdığım nazire ve Zülâlî'nin kısa hayatı. Kararı siz verin, vicdanlarda ve imanlarda muhasebesini siz yapın. Hesabı Mîzân Terazisine kalmasın.

YAKACAĞIM

*Beni böyle Mecnûn eden Leylâ'yı yakacağım,
Ahımdan ateş çıkarıp dünyayı yakacağım,
Yüreğimin volkanından püsküren alevleri,
Tuna, Fırat dindiremez; Deryâyı yakacağım.*

*Ta!.. Semâvat yanmalıdır, cayır cayır ahımdan,
Bu ateşin şiddetini isterem Allah'ımdan,
Kalmasın Sema'da eflak bari Ah-û Vahımdan,
Gökten insin Meryem oğlu İsa'yı yakacağım. (???... Olamaz!)*

*Yazsalar hesaba gelmez bendeki Hicr-i Elem,
Yanıp kül olmak ne imiş gelip görmeli Kerem,
Der Zülâlî bunca devlet bunca malı neylerem,
Hicr-i Gamdan kurtulamam, dünyayı yakacağım.
(Âşık Zülâlî -873 -1956)*

VERDİĞİ İLHAMLA

30 Mart 2018 Cuma günü Barış Manço Kültür Merkezi'nde Zülâlî'yi anma etkinliği üzerine

Ne söylersin sen Zülali, yaktın/yıktın vîran ettin,
Hiddet-i Şiddet her hali, isyan ötesine gittin.
Aynada görseñ eşkali, iman noktasında bittin,
Seni sever dost ahali, sorulursa böyle nettin?

Mecnun/Leyla çöle düştü, şekvayla/isyan etmedi
Sabır ile kırdı büstü, başka kapıya gitmedi.

Hicrân-ı Gam, keder olsa, tüm çileler seni bulsa,
Hayatında nâçar kalsa, gül benizler bile solsa,
Muhabbeti geri alsan, gönül sevdâ ile dolsa,
Kâinat üstün yıkılsa, nefis bedenden kurtulsa,

İsyan etmek bir hal değil, sabır/şükür rahmet sana,
Mevlâ divanına eğil, kir/pas sokma âsîl cana.

Yakmak kolay nefis için, yıkmak alay neden, niçin,
Yaratılan biçim biçim, sayamazsan, bırak geçin,
Haktan emirleri seçin, Seher Rüzgârları esin,
Kadeh alın, iksîr için, hakikat böyledir kesin.

Gül bağına karga girse, bülbül goncasız olur mu?
Âşık olan böyle derse, arayan hakkı bulur mu?

Ah! İçinden ateş çıkmak, yürekten volkan püskürtmek,
Fırat/Tunalara akmak, şikâyet Arş'a yükseltmek,
Her önüne gelen yakmak, maznun hakkını çiğnetmek,
İbretle Deryâya bakmak, Semâyî figan inletmek,

Allah'tan şiddet istemek, hakkı değil kul olanın,
Kötü duygular beslemek, haddini hakta bulanın.

Hicr-i Elem, Ah-u Vahlar, yanıp kül olan Keremler,
Yaratılan tüm Ervahlar, hastalık Veba/Veremler,
Yıkılan binlerce tahtlar, Tedavi olmaz elemeler,
Nasib-i Kul için bahtlar, sahte Cennet-i İremeler,

Kader-i Hak'tan bir emir, tarihte ibretle oku,
Paslanır mı iman demir, isyanla gelmesin koku.

Hicr-i Gamlardan kurtulmak, gam kedere göğüs germek,
Yalanlarla uyutulmak, hakikat Âlemi görmek,
Lokma olup da yutulmak, var olanlardan hep vermek,
Zaman içre unutulmak, postu gönüllere sermek,

Kemali'nin kaleminden, kıyamet kapıda hazır,
Şahit cümle âleminde, nerde âşık, hani nazır?

ÂŞIK ZÜLÂLÎ (Yusuf KÖKTEN) KİMDİR

Âşık Zülâlî Kars ilimizin Posof ilçesinin Suskap köyünde bugünkü adı (Âşık Zülâlî Köyü) 1873 yılında doğdu.

Üstün yetenekli bir âşık olan Zülâlî çocukluk yaşlarından itibaren âşıklık geleneğinin bütün gereklilerini başarıyla yerine getirdi. Bu konuda bilgisini, görgüsünü geliştirdi. Âşık Zülâlî aynı zamanda badeli âşıklardandır. Kars 'ta ve çevrede usta âşıklardan usul, erkân, yol belledi. İlk ustası Âşık Abbas'dı. Âşık Şenlik, Âşık Sümmani gibi zamanın en usta iki aşığıyla görüştü, onlardan nasibini aldı ve mutluluğa erişti.

Âşık Zülâlî , halk edebiyatının âşıklık geleneğinin bütün dallarında üstün örnekler verdi. Sözü kadar sazı da güçlüdür. Âşık Zülâlî , doğuda kısa zamanda büyük bir üne kavuştu. İstanbul'da o tarihlerde halk şairleri, sazlarıyla, sözleriyle büyük kahvelerde, köşklere ilgiyle dinleniyor, teşvik ve takdir ediliyordu. Zülâlî İstanbul'da sanatını başarıyla sürdürdü, hem de medreseye devam etti. Sonra tekrar Kars'a döndü.

Gel zaman, git zaman yine gurbetin yolunu tuttu. Afyon, Emirdağ derken, sonunda Eskişehir'in Çifteler ilçesini mesken tuttu. Sazlı, sözlü bir dünyada 1956 yılının 18 Aralıkta Allah'ın rahmetine kavuştu.

NOT:

Zülâlî bu şiirinde haddini aşarak, bir nevi isyan ederek Peygamberi yakma iddiasında bulunurken, akli başında olmayabilir. Belki de, bu şiir böyle değildir, birileri tarafından kasıtlı olarak konulmuştur.

Âşıklar Serdari Posoflu Âşık Zülâlî kitabının yazarı Yunus Zeyrek'ten bir mesaj:

"İlhan Bey,

Bahsettiğiniz manzumeyi, karıştırdım benim kitabımda göremedim. Benim asıl kaynaklarım merhum hocam Kırzioğlu derlemeleri ve bizzat kendisinin hocaya gönderdiği eski yazılı defterlerdir.

Bunların dışındakileri de sağlam teyit ederek kitabıma aldım. Hatta aldıklarımla ilgili kendi notlarında rastladığım "Bu şiir bana ait değildir." şeklindeki ifadesini de naklettim. Bahsettiğiniz şiir torunu merhum Erdoğan Kökten'in risalesinde var. Son yıllarda Yener Yılmazoğlu söyledi. Sanki başka şiiri yokmuş gibi onun öne çıkarılmasını da anlamış değilim.

Şu halde Zülâlî ile ilgili mütekâmil eser fakire aittir. Maalesef başta ailesi olmak üzere hemşerileri de onu anlamamış ve ona sahip çıkmamışlardır. Son örneği de işte Bursa curcunasıdır. Zülâlî gibi büyük bir ismin böyle sahnelerde malzeme edilmesi bir kültür faciasıdır. İlk örneğini yıllar önce Çifteler'de yaşamıştık.

Bu belediye şimdi de ilim ve emek hırsızlığı yaparak kitabımı fotokopiyle çoğaltmış! Bursa toplantısında da kitap yok! 198-2004 yıllarım sırf Zülâlî ile geçti. Kitabın başımın bile beş kuruş katkı bulamadım. Diğer kitaplarımın yani da hediye olarak dağıttım.

Selam ve saygı tabiidir." (29 Mart 2018)

"*Na ehil olanda olmaz kemâlat... Cehalet en büyük yaradır...*" diyen Ehl-i Dil ne güzel söylemiştir.

Bade içmiş bir âşığın, Zülâlî'nin böyle bir şiir söyleyemeyeceğini, uydurma olduğunu veya şer güçler tarafından bir proje olarak araya sıkıştırıldığını veya en son olarak Zülâlî'nin akli başında olmadığı bir zaman içinde yazıldığını söyledim, yazdım. Bazı cahil, ehil olmayan, suyu bulandıranlar tarafından yaygara koparıldı, çeşitli iftiralar atıldı, yalanlar söylendi.

Maya tutmadı, hakikat meydana çıktı. Şiirin Zülâlî'nin olmadığı ispat edildi. Hesap Mahşere, Mîzan Terazisine kaldı...

SÖZLÜK:

SEMÂVAT: Gökler, Gökyüzü. EFLÂK: Felekler, gökler, dünyalar, âlemler. HİCR: (Hicir) Men'etmek, bırakmak. Şer'an haram olan şey. Semud Kavmi'nin bulundukları vadinin ismi. (Bak: Hacr) HİCR SURESİ: Kur'an-ı Kerim'in 15. suresidir. SENE-İ HİCRİYE: Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtu Vesselâmin Mekke'den Medine'ye hicreti başlangıç sayılan ve Muharrem 1'den başlayan sene. Bu sene-i Kameriye (kamer yılı), Zilhicce ile biter, 354 veya 355 gün sürer. ZÜLÂL: Hafif

DEDİLER Kİ

Aşık Muhsinoglu

Bir kaya taşıma yürek yerine
Sevda yollarında yorul dediler
Kaydolmak istersen aşk defterine
Ateş harmanında savrul dediler

Harşit'i sağıma aldım yürüdüm
Pembe rüyalara daldım yürüdüm
Bahtımı sulara saldım yürüdüm
Çok bulandın artık durul dediler

Hasret şerbetinden bir dolu içtim
Bin gülün içinden bir gülü seçtim
Kürtün vadisinden güneye geçtim
Vardığım beldeye Torul dediler

Sen bir ahu oldun talih bir aslan
Mutluluk istersen acıya yaslan
Yeter dolandığın gel artık uslan
Dua minderine kurul dediler

Hayata hayat ol ömre ömür ol
Çifte su verilmiş soylu demir ol
Can suyu katılmış kutlu hamur ol
Gurbet teknesinde yoğrul dediler

Hedefe varmayan yoldan umut yok
Aşk tanımayan kuldan umut yok
Şöhretten paradan puldan umut yok
Allah'ın ipine sarıl deliler

GİRMELERİ İÇİN KAPI BEKLEDİM

Yusuf Aslan

Divane gönlümü dostlara açık
Girmeleri için kapı eyledim
Dostlar hatırlayıp haneme azcık
Mihman olsun deyi yapı eyledim

Kimi uzak gider göz göre, göre
O katı yüreği basmadan yere
Gönül yıkan nasıl haneme gire
Riyaları tutup satı eyledim

Kimi var manayı hayli geç anlar
Sevdasız sevdayı niye güç anlar
Bilen bilir bilmeyende hiç anlar
Şu gönlümü hakka tabi eyledim

Hiç rızasız lokma alıp yenir mi
Bir sabırsız sabır etse ölür mü
Sakalık her cana nasip olur mu
Bu canı aşk için saki eyledim

Nübüvvetin aşkı sine dolarak
Velayetin nuru aydınlatarak
EhliBeyt'e bağlı bir can olarak
Bizim *Kul Yusuf*u taki eyledim

RODOPLAR'IN KARLIK TEPELERİ

Emel Balıkçı

*“Ak beyazım, delikanlı
Aydınlatırım tüm dünyayı
Tek Karlık tepeler kaldı
Toz duman onları aldı...”*

(Pomak halk türküsünden çevrilmiştir.)

Yücedir Rodop dağları engindir tepe sırları
Destanları, acı, sızı, yaşam kaderi diyarı.

Çuvaşlanır yaşlı nine, at üstünde Asan efe
Gümölcüne, Karlı tepe, öyküsünü bize söyler:

“Attı martinini Asan, mor çuha boyandı al kan
Karakedi tutuklandı, zindan oldu ona mekân,

Üç arslandan biri kaldı, Arnavut Asan dı adı
Çelikli köyne geçti, kardeşlerini gizledi.

Onu buldu kâfir adam bıçakladı hiç sormadan
Onyedi yara açıldı kan içinde can kalmadı.

Unutuldu namlı destan üç kardeşten acı bir an
Türküye döndü bu yaşam benimsedi onu cihan

Debren köyü geydi kara, açılmıştı bin bir yara...
Ben de küsütüm duman kustum fırtınalar yağdım
estim

Yıllar geçti, geçti asır tepelerde bir kaç yatır
Kıran kucağında teke Evliya Baba'yı bekler.

Karşılıksız Yeni Karlık nöbetiçidir, hem asırlık.
Bozgun'larda açtı kucak göçenlere oldu bucak.

Kar üsütünde yavru ağalar, kan içinde anne donar
Sarıldı kirli dumanlar Karlık tepe al kan bağlar

Evliya'nın öz kardeşi tepe üstünde bir eşi
Din-imanı halka sundu, Sarı Baba bir unvandı

Türbesi tepeye kondu, müslümanlığa anıt oldu
Onu benimsedi kâfir az kalmıştı olsun ahır.

Karşısında Persenk tepe Mehmet Sinap de bir efe
Selam verir eşe dosta, hesap arar ayan, puşta...

Yankesici korktu gitti, halkı sömüren bir itti
Çalanı-çırpını sattı, adı-şanı yere battı.

Muğla Karlığ'ı canlı destan kâfir bilmez din ve iman
Altın camii kurşunlandı, yürükler kana bulandı...

Haç takıldı ay yıldıza, halk ağladı sıza sıza...
Yağdı esti fırtınalar, yürüdü kara alaylar.

Terk edildi yayla, çayır, yandı iman cayır, cayır..
Duman sardı Karlık'ları güneş görmedi onları.

Halk karıştı devlet düştü yeni kurgular seçildi
Türbeler de yenilendi İlhan, Sarı Baba dendi...

Kıskandı o ak beyazı, kanlı destanların sazi
Hala acı türkü söyler, din imanı bayrak eder!

BERGÜZÂR

Ahmet Urfalı

Sönüyor ruhumda yaktığın ocak
Gözlerin doluyor ellerin sıcak
Sen böyle gitmezdin yola bakarak
Alnımdaki busen yadigâr olsun

Dokuz dağın çiçeğisin gülünce
Hayat sensin anlamını bilince
Derinden ah çekip şevke gelince
O hülyalı ömrün nev-bahar olsun

Öyle ince öyle masum bakışın
Yüreğime ılgıt ılgıt akışın
Sevgimizi işlediğin nakışın
Ezelden ebede payidar olsun

Mecnun olan vazgeçer mi Leylâ'dan
Bıklmaz güzelim tatlı beladan
Coşkun gönül usanır mı sevdadan
Çekilen çileler âh ü zâr olsun

Endamında bir çözülmez büyü var
Güzellikler senin kaldığın diyar
Şu kurak vadiler çorak sahralar
Ayağın değince lâlezâr olsun

Selamın içine sitem yükleyen
Özlemin üstüne sabır ekleyen
Gittiğin yollardan seni bekleyen
Issız dağ başında bir mezar olsun

Aşkın olmaz bedel ile pahası
Bitsin keder dinsin gönüller yarası
Sevenlere kalsın büyük mirası
Bu tertemiz sevgi iftihar olsun

Güneşli sabahlar övgüler senin
Ben sana güvendim sen benden emin
Pınarın başında edilen yemin
Sözünden dönene intizar olsun

Gönüller efkârlı yürekler yaşlı
Saadetle bitmez sevdanın faslı
Vuslata ermedi o güzel Aslı
Bundan sonra aşka itibar olsun

Sensizlik kalbimde derin bir ırmak
Hasretin içimde asırlık tutsak
Veriyorum işte canımı adak
Bari bir tel saçın bergüzâr olsun

VARLIĞIMIN SEBEBİ SEN!

Gülser Hünük

Yüce dağlar yankılanır sesimde
Her sızımı dindiren sen bayrağım
Ay yıldızın gücü var nefesimde
Varlığımın sebebi sen bayrağım

Sana çevirmişim her bir yönümü
Rengin ile donattım her yanıma
Sevda seli sarıyorken tenimi
Varlığımın sebebi sen bayrağım

Ufuktan yıldızlar birden akıyor
Hain düşman çok canları yakıyor
Aziz vatanımda şimşek çakıyor
Varlığımın sebebi sen bayrağım

İlahi bir gücün hikmeti gizde
Şühedanın sesi yükselir düzde
Yarınım saklıdır tek yürek izde
Varlığımın sebebi sen bayrağım

Aşkın deryasında hiç yalnız kalmam
Düşmanı yok eder yurduma salmam
Gözlerim açıktır uykuya dalmam
Varlığımın sebebi sen bayrağım

Hasretim kaybolur seninle döşten
Umudum çoğalır görünen düştten
Gerçeğin yolunu bulurum işten
Varlığımın sebebi sen bayrağım

Özgürlük uğruna ışıklar yansın
Yurdumun güneşi ağaran tansın
Okunan marşımda canansın cansın
Varlığımın sebebi sen bayrağım

Bu kutsal toprağa güzellik katan
Bayrağın altında mutludur yatan
Kutlu bir sevgidir yürekte atan
Varlığımın sebebi sen bayrağım

Gülseri canından vazgeçse bir an
Senden asla vazgeçemez hiç bir an
Gölgene sığınır gururla her an
Varlığımın sebebi sen bayrağım

Zevkler mi değişiyor, renkler mi uçuyor, anlamlar mı farklı kelimelerin arasından bir turaç gibi uçup geçiyor, bunu bilene, kestirene aşk olsun.

Bazen elinize bir dergi ya da bir şiir kitabı alırsınız. Bir şiir sizi çarpsın, kendinize getirsin daha doğrusu sarıp sarmalasın, sizden bir kelime, bir düşünce parçacağı okuduğunuz şiirin arasında parlansın da şairle bir ortak paydada buluşasınız -ki onun dam dediğini mertek, mertek dediğini de hezen anlamayasınız- ya da bir elektrik alasınız ki şair sizi kitabın sayfaları arasında dolaştıra.

Günümüzde serbest şiirin modern şiir olarak kabul edilmeye zorlandığı, klasik hece ve aruz ölçüsüyle yazılan şiirleri “köylü şiiri” olarak algılayan bir zümrenin yanı sıra, serbest şiiri de rastgele kafadan atılan kelimelerle yazılan bir şiir olarak gören bir başka gurup var. Ya da mevzuyu şöyle biraz dallandırıp budaklandıralım. Serbest şiir yazarlar saz çalmaya ve halk türküsü okumaya meraklıyken, hece ve aruz şiiri yazarlar hafif ya da pop müziğini daha çok seviyor desek ayıp etmiş olmayız değil mi? Geleneksel şiir yazarlar için serbest şiir “vıttırı vızzık” serbest şiir yazarlar için de hece şiiri “vıttırı vızzık”tır.

Genç şair adayları ya da kendini genç gören şairler, kendilerinden başkalarını okumaya başlayınca, yaşları ilerledikçe şiirin hangi türden yazıldığından ziyade yüreğine dokunabildiği kadar sevip tanımaya başlayacak şiiri. Bu yazımızda serbest şiir yazarların pek tanımadığı ya da edebiyat dergilerinin dönüpte yüzüne bakmadığı hece şiiri yazar şairlerin kitaplarından bahsedeceğim.

Edebiyat öğretmenlerinin çok azının bir yandan nafakasını kazanmak için diğer yandan yüreğinin edebiyata açılan penceresinden bakması diğer edebiyat öğretmenlerinin “kuru kütük” gibi olmasından elbette iyidir. İşte o iyi edebiyat öğretmenlerinden birisinin kitabı ile şiirin kapısından girelim içeri.

*“Yayladık sevdana beşik yüreğim
Ram olur kapına eşik yüreğim
Sana sığınaktır müşfik şüreğim
Sıyrıl gecelerden gündüz bende sin*

.....
*Ta elest bezminde verilmiş karar
Âlem-i misalden dünyayı sarar
Aşk çölünde Mecnun Mevla'yı arar
İçimdesin Leyla her an bendesin*

.....
*Kavuşmak hicranla olur mu sentez
'Akkaya' aşkını yüreğinde sez
Mısra-ı berceste her dem 'muazzez'
Mona Roza olup beşli bende sin”(s.20-21) ¹*

Mehmet Özdemir, 1964 Erzurum doğumlu. Bu güne kadar yazdıklarını ancak *Mihrican*'da toplayabilmiş. Toplumda ne kadar karşılık buldu bilmiyorum ama Özdemir “*Gülce Edebiyat Akımı*”nın önemli ustaları arasında gösterilen hem serbest şiire vakıf hem de geleneksel şiiri iyi bilen bir şairdir. Yukarıya alıntılıdığımız dokuz kıta *Sevda Hikayeleri* şiirinde “*bendesin*” sözcüğünü dokuz değişik anlamda kullanarak hem aşıklık geleneğinden hem de *Sezai Karakoç*'un *Mona Roza* şiirine göndermede bulunur. Özdemir, bir başka şiirinde;

*“Gölgesi hangi dağda,
Sular çalar sariya
Gül mü tutuştu bağda
Alem vi sardı güzü” (s.40)*

¹ Özdemir Mehmet, *Mihrican*, Değirmen Yayınları, Sakarya 2010.

“Gamdır hanesi
Hüzün giryana düşer
Çeker esmayı
Canlar biryana düşer
Kırklar deminde
Âşık her yana düşer”(s.46)

Nihan gülüşünde hicran düşürür
Güneşin geceye ağdığı zaman
Yılanlar ağzından mercan düşürür
Seherin kuşları sağdığı zaman” (s.57)

Edebiyat dergilerinde görünmeyen ama kendi kozasına örüp içine girmek üzere bir başka şair Haşim Kalender ile şiir bahçesinde dolaşmayı sürdülelim.

Haşim Kalender “Şiirin Başkenti”nin Ahir Dağları arkasına düşen bölgede yetişmiş bir şairdir. Bu bölge, (Göksun-Afşin-Elbistan-Ekinözü-Nurhak) Derdiçok, Ahmet Çıtak, Abdurrahim Karakoç, Hayati Vasfi Taşyürek, Aşık Mahzuni Şerif, Aşık Yener vb. halk şairlerinin ve aşıklarının yurtlağıdır. Bu bölge şairlerinin çoğu halk edebiyatıyla iç içi yaşamışlardır. İşte Haşim Kalender de o şairlerden birisidir. Şair, *Kalenderce Bakış, Ayrandede Şırıltıları, Aşk Heybesi, Eshab-ı Kehf Laleleri*’nden sonra *Hayat Bir Yudum Su* isimli şiir kitabıyla okuyucusunun karşısına çıkıyor.

“Aslın kokar terin bile korlarsan
Sonbaharın ardı kıştır Kalender
Ölmüm sanır şu gönlünü yoklarsan
Yol yaklaştı dünya boştur Kalender

.....
Bir durulur bir coşarsın çağlarsın
Bir gül açar bir yüreğin dağlarsın
Dünya budur bir güler bir ağlarsın
Acı ile neşe eştir Kalender” (s.41,42)²

Bir örede yetişen meyvenin sebzenin kalitesi nasıl ki o bölgeye özgü ise halk şairlerinin aşıklarının da kendi yörelerinde yetişen ustaların izini sürerek gelenek köprüsünün üzerinden geçerek geleceğe doru yol alırlar. Haşim Kalender de şiirlerinde *Derdiçok, Hayati Vasfi Taşyürek* ve *Abdurrahim Karakoç*’un şiir damarda beslenerek halk şiirini kendisinden sonraki nesillere taşıyacak bir halk şairidir. Onun şiirlerini okurken bahse konu bölge şair ve aşıklarının şiirlerinden aldığınız tadı alırsınız. İşte bu izlerden bir kaç tanesi;

“Boyu Binboğa’dan uzun adamın
Terör gölgesinde yatar idamın
Üstü örtük şükür olsun odamın
Köşeyi dönenler sabancı oldu” (s.56)

Haşim Kalender inceden inceden hicivle dokunması gereken yerlere dokunur geçer.

“Güneş eğilirken çatar kaşını
Soğuklar gösterir karın düşünü
Hazanla sevdalı tüm gözyaşını
Döker merhem diye yaraya çalar

Kararan bulutla bir hüznün çöker
dertliler gazelle içine döker
Kimi kışlık tutar kimisi eker
Bilmez yalandünya nereye çalar” (s.59)

2 Kalender Haşim, *Hayat Bir Yudum Su*, Berikan Yayınları, Ankara 2018.

TAHMÎS-İ SELMÂNÎ*

Fatih Okumuş

En Zamân yekpâre bir ân, mekân âheste şimdi
Huzûra varmış güller, bülbül heveste şimdi
Mutrib yorgun çalmaktan, şâir dilbeste şimdi
*Baharın zamanıdır, güller hep deste şimdi
Nerde dinlediğimiz o mâhûr beste şimdi*

Ne oldu sevgiliye, sanki azm-i râh eder
Doğmasa güneş bir gün, billâhî günâh eder
Kaçarsa dem-i devrân, beyhûde eyvâh eder
*Güller gülmez oldular, gece gündüz âh eder
Kanaryalar ağlaşır, bülbül kafeste şimdi*

Pervâneyi yaktı nâr, âşık çerâğa düştü
Göz görmeyeli dostu, gönül ırağa düştü
Attı sitem okunu, bir sol bir sağa düştü
*Denizlerin süsüydü balıklar, ağa düştü
Deniz şarkı söylemez, martılar yasta şimdi*

Gönlümüzü biledik, âşık pusatlı olmuş
Meyletmemiş ağyâre, bin kat dikkatli olmuş
Meyhâneye geleli, ruhum rikkâtli olmuş
*Aşk şarabı bu mevsim, daha da tatlı olmuş
İçen canlar durur mu, döner aheste şimdi*

Nây ile aç meclisi, “segâh” perdesinden geç
Tambura vur usulca, olmadan vakitler geç
Şûhun efsûnu sarsın, diller, dideler güleç
*Ud’u al kucağına “hüseynî” fasıllar geç
Hızlı vurma tellere, besteler peste şimdi*

Dün gece vâdettiğini, bu gece de umacak
Sana güller, çiçekler, mersiyeler sunacak
Gitsen de bugün, şeb-i vuslatla avunacak
*Toprağa ak düşecek, yıldızlar göz yumacak
Sohbet mehtapsız olur, gidilmez dostu şimdi*

Fâtihâ bu çöllerde zâr ü giryân ağlıyor
Bir maralın peşinde sîne püryân ağlıyor
Ne olmuş bu göklere, kevn ü mekân ağlıyor
*Ceylanları vurmuşlar, ormanlar kan ağlıyor
Derde derman tabipler, âhûlar hasta şimdi*

*Salman Kapanoğlu’nun, 1977 yılında Kahramanmaraş Lisesi Kültür-Edebiyat Kolu’nun tertip ettiği şiir yarışmasında birinci gelen Gazelini Tahmîs. Her beşliğin son iki mısraı Kapanoğlu’na aittir. İstanbul, 28 Şubat 2018

HECE TAŞLARI

41

Aylık Şiir Dergisi

Metin Özarslan

Nurullah Ulutaş

Halit Yıldırım

Metin Mert

Mehmet Turgut Berbercan

Oğuz Adem Selçuk

İbrahim Eryiğit

Mehmet Kurtoğlu

Lütfü Kılıç

Zekeriya Yılmaz

Yaşar Özden

Yunus Kara

Mustafa Kütükçü

Firkatî

Reyhanî

Osman Fermanoğlu

Murat Arıcı

Kamran Murquzov

Habil Yaşar

Əjdər Yunus Rza

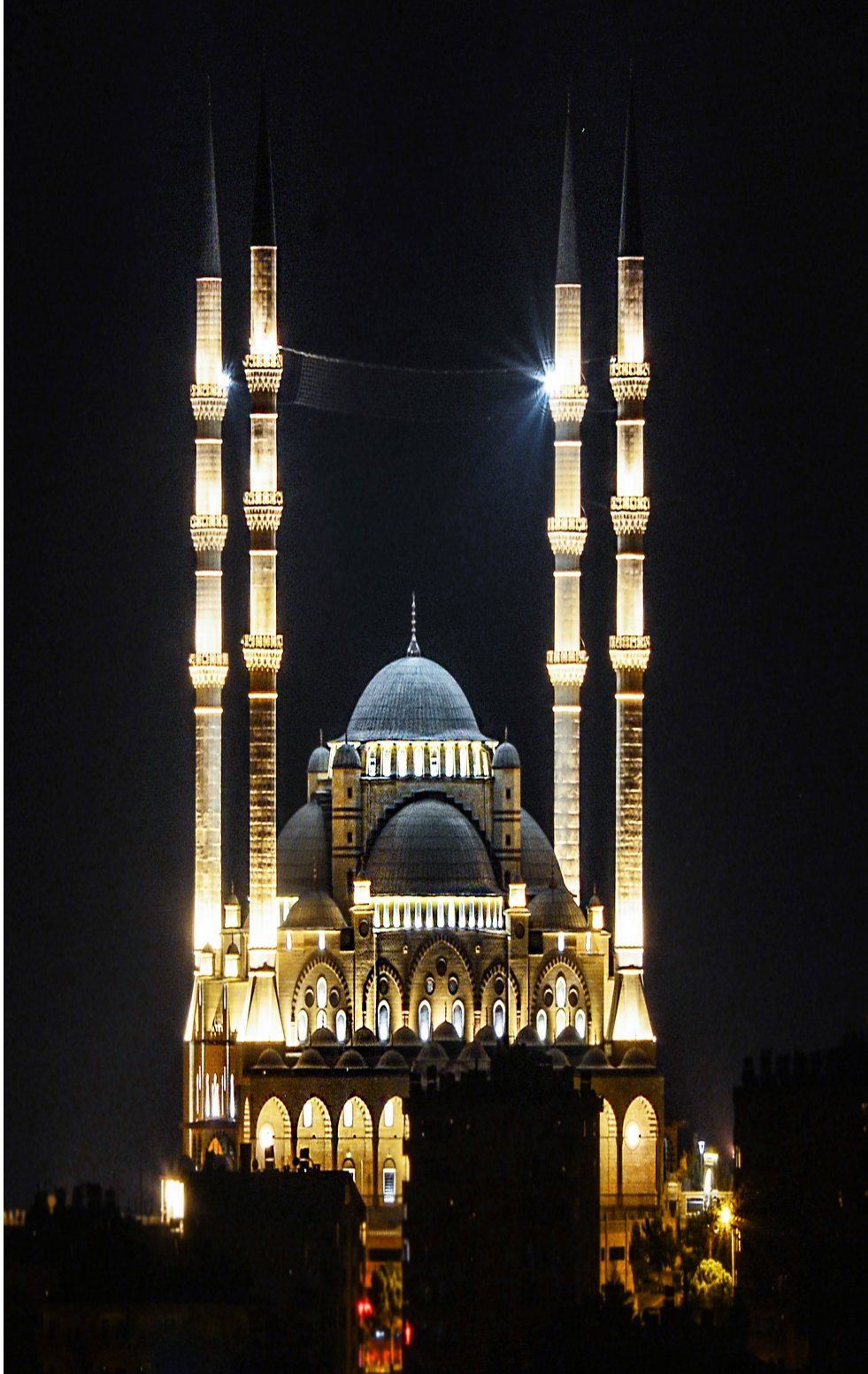
Cahit Can

Hacel Alioğlu Yakuti

Haşim Kalender

Köksal Cengiz Niyazkar

Necibe Taşkın Çetinkaya

On5temmuz2018

ON BEŞ TEMMUZ BAYRAMI

Yirmi sekiz eylül geçti ömrümden, hâlâ tanklar düşlerime giriyor, toprağı bol olsun *beşli çetenin*, kardeş kardeşiyle kanlı bıçaklı, olsun diye bir köşede bekleyip, kurdular konseyi bir gece vakti, tiplerine uygun suçlar üretip, ağıllara hayvan sürüyor gibi, tutup tutup doldurdular kodese, sorgusuz sualsiz demokrasiyi, gerneşe gerneşe çarmıha gerip, bir sağdan bir soldan asıp göçtüler.

İki bin on altı on beş temmuz'da, tanksız düşler deyip birbirimize, henüz ışıklara dokunamadan, günün hesabını kapatamadan, uyku kirpiklere sürme çekmeden, rüya hayal arasında gezerken, boğaz köprüsüne tanklar yığıldı, kalpleri afyonlu ruhsuz askerler, silahını kardeşine çevirip, gözünü kırpmadan ateş ederken, göğsü tunçtan siper olan insanlar, meydanları kuşatmaya başladı.

Beni Allah tutmuş kim eder azat, fikriyle donanmış bir tayyib insan, asumana uçurunca sesini, ulubatlı hasan gibi her insan, bulduğu bayrağı sancak belleyip, sokakları caddeleri dolduran, ellerinde tornavida bıçakla, her biri bir tankın önüne geçti, geride çok çocuk hanım yavuklu, hiç kimsenin umurunda değildi, tekbirlerle yürüdüler kolkola, ölümden korkmamak bu olsa gerek.

Uçaklar göklerden ölüm kusarken, şahadet şerbeti sebil olmuştu, hiç kimse kimseyi ezip geçmiyor, kardeşlik hak hukuk böyle bir şeymiş, vatan varsa gelin olur hürriyet, vatan yoksa arın namusun gider, bu bilinci uyandırdık yeniden, eylül artık düşümüze girmiyor, üstümüzden ölü toprağı kalktı, yeni bir diriliş destanı yazdık, varsın bizden size bergüzâr kalsın, kutlu olsun on beş temmuz bayramı.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Kapak Fotoğrafı Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

41 Sayı 15 Temmuz 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

SON TREN

Metin Özarslan

Elli yıldır neler gördüm ah neler
Tazelendi belleğimde köhneler
Bir oyun ki kendisini sahneler
 Yine o bildiğim istasyondaydım
 Tıraşım yerinde giysim yeniydi
 Bilmem şimdiye dek kaç vagon saydım
 Bu giden ömrümün son treniydi
Ufukta kayboldu dumanı kaldı

Bunca yıl zamana kardeşlik ettim
Gâhi mertlik gâhi kalleşlik ettim
Kendi makamıma ben eşlik ettim
 Nicedir kapısı örtük kapalı
 Bir evim var yok kiracı içinde
 Bön gönülle aşk yoluna sapalı
 Yaktığım türküler acı içinde
Yüreğimde ahı amanı kaldı

Semender ruhumun izmaritinden
İçime bir nefes çektim derinden
Silindi aşk izi kalp üzerinden
 Sonsuzluğa el sallıyor mendilim
 Artık boş bir levha gibi dimağım
 Bir arpa boyunca sürdü menzilim
 Başımınla yer değiştirdi ayağım
Ne dengesi ne de dermanı kaldı

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/ondört

Doç.Dr. Nurullah Ulutaş

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Bendeniz çocukluktan beri sözlü edebiyat geleneği içinde büyüdüm. Büyükanнем ve annemin masal, efsaneleriyle büyüyen biri olarak ilkokul 5. Sınıftan itibaren yazmaya başladım. Öncesinde de şiire ilgim vardı.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak “ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?” dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Genç şairlerin her şeyden önce Halk Şiiri ve Divân Şiiri hakkında bilgi sahibi olmaları gerekir. Bu kültüre sahip olmayan hiçbir genç şair, çağdaş şiir alanında iz bırakamaz. Ezberinde gazel, kaside, koşma, türkü, mani ve ninni olmalı... Nazım şekilleri, nazım türleri, vezinler hakkında bilgi ve yetenek sahibi olmalıdır ki iç kafiye dış kafiye oluşturabilsin.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çığırlardan geçmemiz gerekir?

Geleneksel şiiri bilmeyen çağdaş şiiri özümseyemez. En aykırı şairimiz Orhan Veli'nin bile ezberinde onlarca gazel ve türkü vardı ki kalıcı bir serbest şiir bıraktı.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Hayır, yazılamaz. Yazılsa bile kalıcı olmaz

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Cevaplar benzer olacak; ama her şeyden önce temeli sağlam oluşturmalıyız. Öncelikle Halk ve Divan şiirleriyle temrinler yaptıktan sonra modern şiire yönelmeliyiz.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı “şiir” şekline dönüştü?

Modern insan özden ziyade söze bakar... Dış görünüm onun için daha önemlidir. Nesneleşen ve kimliksizleşen bir toplum, irfanî şiirden uzaklaşır. Aşk bile artık samimi değil, günümüz insanı için.. Bu insan sadece kelimelere bakar.

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir, yüreğimizin derinliklerinde saklı aşk, acı, hüznün, ayrılık, gurbet.. gibi duyguları anlatma aracıdır. Ya ben öleyim mi söylemeyince, diyen Yunus'un terennümüdür.

Şiirde usta çıracak ilişkisi var mıdır?

Bir dönemler vardı, ancak günümüzde maalesef bitti. Şiir terbiyesi almadan şair olanlar çok fazla arttı.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Üslup, taklitle başlar. Günümüz gençleri taklit etmekten korkuyor ve bu yüzden etkisinde kalmaktan korktuğu için hiçbir şairi okumuyor. Böylece özgün olabileceğini düşünüyor maalesef...

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşıyoruz?

Taşıyamayız maalesef...

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Şüphesiz günümüz şairlerinden de çok usta şairler vardır. Bir şiir, geleneksel ve Batı şiirinden çok iyi beslenmişse ve imgesel bir derinliği varsa kaliteli şiirdir. İsmet Özel, Ece Ayhan, Turgut Uyar, Edip Cansever, Cemal Süreya, Cahit Zarifoğlu şiirini inkâr edemeyiz.

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak önyazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi”mi oldu?

Altın (para)’dan başka mukaddesat tanımayan modern insan için şiir ne anlam ifade edecek?

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Şiir, her şeyden önce gönül işidir. Okullarda zorla şiir ezberletme bu yolu açmaz. Şiiri sevdirmek ve gerekliliğini kavratmak öğrenciyi şiire yönlendirir. Onun dışındaki tüm çabalar beyhudedir.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptiler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Haklısınız; çünkü o dönemde Devlet adamları Kültür ve Şiire değer veriyorlardı. Danışıkları insanlar âlim veya şairlerdi. Günümüzde maalesef devlet adamlarımız irfani yönü olmayan sadece kendilerini öven danışmanların yönlendirmeleriyle politikalarını belirliyor. Bu da toplumun şiir ve edebiyattan uzaklaşmasına neden oluyor.

GAZEL-İ MERHAMET

Halit Yıldırım

Medet ey çoğu azlı merhamet et merhamet
Medet ey huyu şazlı merhamet et merhamet

Hasret bir bıçak gibi saplanmış yüreğime
Medet ey leyli gözlü, merhamet et merhamet

Keder bir yangın olmuş, sarmış tüm bedenimi
Medet ey aşkı közlü merhamet et merhamet

Sensiz dünyam karanlık, miskin bir derbederim
Medet ey güneş yüzlü merhamet et merhamet

Sen ki bir gonca femsin, ben figan eden bülbül
Medet ey şefkat özlü merhamet et merhamet

Çaresizim, dertliyim derdime derman sende
Medet ey şifa sözlü, merhamet et merhamet

Sen ki hâce-i aşksın, ben diz çökmüş talebe
Medet ey sevda cüzlü merhamet et merhamet

Yeter ki gel de bana yoluna can vereyim
Medet ey sevda izli merhamet et merhamet

Gönlüne giren erer nimetine bilirim
Medet ey esrar gizli merhamet et merhamet

Kır artık inadını, söndür yakan öfkeni
Medet ey bin yar nazlı merhamet et merhamet

Sevdana mazhar olan erişirmiş kemale
Medet ey sükût sazlı merhamet et merhamet

Reva mıdır bu hasret, reva mıdır bu özlem
Medet ey emi tuzlu merhamet et merhamet

Yetişir bak halime, aldım artık dersimi
Medet ey hükmü hızlı merhamet et merhamet

HATIRA DEFTERİ

Metin Mert

Sınıfa, sıraya alışamadan
Seneler çarçabuk geçer Hümeysra
Eylülü görmeden gelir haziran
Mevsimler aradan uçar Hümeysra

Zaman hilecidir aldanma sakın
Yakını uzaktır, uzağı yakın
Farkına varınca tutulur nutkun
Gözlerin melali seçer Hümeysra

Lise bir anıdır başlı başına
Şimdi anlamazsın girer düşünce
Anılar sarmadan seni peşine
Yoklamadan kaydın düşer Hümeysra

Ne kırık not kalır ne de pekiyi
Lüzumlu, lüzumsuz onca bilgiyi
Çantayı kalemi, lastik silgiyi
Cüceler alıp da kaçar Hümeysra

Şimdi içindesin bir rüyanın sen
Sonradan rüyalar geçer içinden
Bir garip olursun hayal göçünden
İçerin yaralar açar Hümeysra

Feleğin bir günü birine uymaz
Senden aldığını yerine koymaz
İnce ince işler kimseler duymaz
Hayat hep böyledir geçer Hümeysra

İstemezdim böyle bir dersim olsun
Deftere yazılı hatıra kalsın
Okuyup okuyup geçmişe dalsın
Gözlerin jaleler saçar Hümeysra

HİSLER GEÇİDİ

Mehmet Turgut Berbercan

Denizlerden akmak ister gibi, yakamozlar çakmak ister gibi,
Ne sözler dökülür dizelerden, yıldızlara çıkmak ister gibi.

Göklerden bir yıldız kayar gibi, derinden bir hazza doyar gibi,
Ne düşler sökülür dizelerden, ezelden ebedi duyar gibi.

Ayılmaz şaraptan doyar gibi, bitmez bir kadehten koyar gibi,
Mâziler yazılır dizelerden, sevdâyı dudaktan yayar gibi.

Gözlerine yaşlar dolar gibi, saksıdaki çiçek solar gibi,
Tüm sisler dağılır dizelerden, bir mâtem dumanı kaplar gibi.

Dalgalar sahili yalar gibi, dilimden bir şiir çalar gibi,
Ve ıslanan sözler dizelerden, yaprak yaprak düşer ağlar gibi.

Karanlık toprağı boğar gibi, sadece göklere sığar gibi,
Yine eylül gelir dizelerden, pencerede mehtap doğar gibi,

Ateşe berduş üşüşür gibi, gölgeler çıkar öpüşür gibi,
Gözlerin tutuşur dizelerden, duvarların soğur üşür gibi.

Güneşi sanki söndürür gibi, yıldızlı bir yolu yürür gibi,
Sözlerin tutuşur dizelerden, ölü şairleri görür gibi.

KARACAOĞLAN KARAİSALİ'YA GELDİ Mİ?

Oğuz Adem Selçuk

Şiirleri, en çok okunan, en çok bestelenen ve hakkında pek çok araştırma yapılan, kitaplar yayınlanan; adına seminerler, sempozyumlar ve şenlikler düzenlenen Karacaoğlan, Türk halkı tarafından gerçekten çok sevilmektedir. Zaten onun hakkında ve onun adına yapılan bu çalışmalar ve bu etkinlikler, bu görüşümüzün açık bir göstergesidir.

Eski yazı sisteminden Yeni Türk Harflerine geçilmesiyle birlikte bütün Anadolu, Karacaoğlan'ı daha çok okumaya başladı ve böylece daha çok insan, Karacaoğlan'ı yakından tanıma imkânına ulaştı.

Karacaoğlan'ın bugün olduğu gibi, yarınlarda da çok okunacağını ve gelecek nesillerimizin gönlünde taht kurmaya devam edeceğini söylemek için kâhin olmak gerekmez. Çünkü O, sade ve yalın diliyle, gösterişten ve yapmacıktan uzak söyleyiş tekniğiyle; kapısı her zaman sevgiye, tabiata, güzele ve güzelliklere açık, hayata bağlı Türk insanının sadık ve doğal bir sözcüsü olmuştur.

Karacaoğlan'daki güzel sevgisi, insan sevgisi, tabiat sevgisi iliklerimize işlemiş, bizi sarıp sarmalamıştır.

Yayla pınarının suyu kadar berrak bir Türkçe söyleyiş, bal şerbeti gibi renk ve rayiha kokan şiirler...

Telli turnalar, yeşilbaşlı güvel ördekler, kınalı keklikler, ibibikler, şahinler, bülbüller, Çukurova'nın öz kuşu turaçlar... Hepsini sevdik, hepsinin seslerini, kanat vuruşlarını, koşup seğırtmelerini onun şiirlerinde duyduk, kokladık, hissettik.

Baş dumanlı karlı dağları, sümbül açan, menekşe kokan yamaçları, iki dağın arasından geçit veren belleri, yayla yollarını onun şiirleriyle daha bir başka sevdik. Onun şiirleriyle Elif'i, Esmâ'yı, Fadime'yi, Döne'yi, Hürü'yü, Cennet'i, Zeynep'i sevdik... Karacaoğlan, bizlere sevgiyi, sevmeyi öğretti.

Onun içindir ki, Türk halkı tarafından çok sevilmekte, çok okunmakta...

Tıpkı Yunus Emre gibi, yüzyıllar boyu insanımızın gönlünde yer tutmuştur. Bu yüzden Anadolu'nun her karış toprağında Karacaoğlan'ın mezarının bulunduğu varsayılır ve iddia edilir. Ancak, Türk Halk şiirinin büyük ustası Karacaoğlan'ın bilinmezliklerle dolu hayatını aydınlatacak kesin bilgi ve belgeler, henüz yok gibidir.

Bu yüzden Edebiyat tarihçileri ve araştırmacılar; dolaylı belgelerden ve onun şiirlerinden bir takım ipuçları bulmaya çalışmışlar; böylece onun yaşadığı zaman, doğup büyüdüğü ve gezip dolaştığı yerler ve yöreler hakkında kanaatler sergilemişlerdir. Buna rağmen Karacaoğlan'ın Onaltıncı veya Onyedinci yüzyılda yaşadığı hususunda bütün görüşler birleşmektedir. Ama kesin bir doğum ve ölüm tarihi verilememektedir.

Aynı şekilde Karacaoğlan'ın Gâvur Dağları ve Kozan Dağları eteklerinde, Yukarı Çukurova'da kışlayan Yörük Aşiretlerinden birine mensup olduğu, çocukluk ve ilk gençlik yıllarının oralarda geçtiği konusunda bütün rivayetler birleşmektedir.

Sebepler, farklı gösterilse de, rivayetlerin birleştiği bir başka nokta ise, Karacaoğlan'ın herhangi bir sebeple "terki sıla" edip, Batıya yöneldiğidir.

Büyük söz ustası Karacaoğlan'ın tutkulu sevdası ile gezginci tabiatı birleşince, bütün Anadolu, adım adım dolaşmış, sadece Anadolu değil, bugün milli sınırlarımız dışında kalan birçok Osmanlı Sancağı ve Vilayeti de baştanbaşa harmanlanmıştır. Çünkü Şam, Hama, Humus, Rakka, Musul, Budin gibi birçok yerleşim yerlerinin isimlerini Karacaoğlan'ın şiirlerinde görmek mümkündür. Gezip gördüğü yerlerde halkın konuştuğu değişik sözcükleri şiirlerinde kullanmış, böylelikle dilimizdeki gelişim ve zenginliğin yaratılmasına katkıda bulunmuştur.

Ancak Karacaoğlan, gezginci ömrünün önemli bir bölümünü ve belki de son günlerini Bulgar Dağı çevresinde geçirmiştir. Zira onun şiirlerinde en çok geçen dağ ismi, Bulgar Dağıdır.

"Seher Yıldızı" ismiyle tanınan, radyolarımızda ve televizyonlarımızda sıkça yayınlanan ve:

*"Nazlı yardan bana bir haber geldi
Eğer doğru ise, büktü belimi.
Dediler, yârini yâd eller almış,
Kadir Mevla'm nasip etsin ölümü.*

*Bülbüle söyleyin gülüne konsun,
Beni yardan eden Allah'tan bulsun,*

*Sabreyle sevdiğim ilkbahar gelsin
Terk edeyim vatanımı, elimi..."*

Şeklinde devam eden Karacaoğlan'ın bu güzel şiirinden yaratılan bu güzel türküsünü dinlerken hatırıma şöyle bir soru geldi: Acaba Karacaoğlan, "vatanını, elini" terk ettikten sonra nerelere gitti? Öyle ya, Çukurova'da yaşamış, yaz gelince Binboğaları, Bulgar Dağları'nın yüceliklerini gezip dolaşan, kışları ise, Çukurova'da çadırlarını kuran aşiretleri tek tek ziyaret eden, Yörük kızlarına türküler söyleyen Karacaoğlan'ın yolu, mutlaka Karaisalı'dan da geçmiştir. Belki Kızıldağ Yaylası'nı aşarak Kamışlı'ya, oradan da Karamana, Konya'ya ulaşmıştır. Çünkü onun, Gâvur Dağlarından tutun, Torosların en batısına kadar ayağının basmadığı oba, diz çöküp oturmadığı Yörük çadırı kalmamıştır. Gezip gördüğü Türkmen obalarında, Yörük çadırlarında aradığı güzelin bir parçasını bulmuş, bunu da "aşkara" söylemiştir. İşte bu bilgilerle ve bu duygularla "Karacaoğlan Karaisalı'ya Geldi mi?" sorusunun peşine takılıp Karacaoğlan'ın şiirlerini ve Karacaoğlan hakkında yazılanları bir başka göz ile okumaya başladım. Ve gördüm ki, Karacaoğlan, gerçekten Karaisalı'ya gelmiştir... Buna dair iki belge, dolaysız ve düz olarak Karacaoğlan'ın şiirlerinde bulunmaktadır. Bunlardan birincisi Karacaoğlan'ın bir dörtlüğünde şu şekilde geçmektedir.

*"Kozan Dağından neslimiz
Arı Türkmen'dir aslımız,
Farsak'tır durak yerimiz
Gurbette yar eğler bizi."*

Karacaoğlan, görüldüğü gibi, şiirinin bu dörtlüğünde "Kozan Dağından geldiğini, aslının Türkmen olduğunu" belirtmektedir. Bu arada durak yerinin de "Farsak" olduğunu ifade etmektedir.

Şiirdeki "durak yeri" ibaresi çok önemlidir. "durak yeri" sözü, devamlı kalınan bir yer için mi yoksa sözlük anlamında olduğu gibi "durmak zorunda olunan konaklama yeri" için mi söylenmiştir? Burada ifade edilen "belli bir süre kalınan" konaklama yeridir. Çünkü kişi, doğduğu yer için "durak yeri" demez, onun yerine "doğum yeri" der. Şiirde geçen Farsak veya Varsak'tan kasıt, elbette salt olarak Düziçi İlçesinin Farsak Köyü ya da Antalya'nın Varsak beldesi değildir. Bana göre, burada sözü edilen Farsak, bir yerleşim yerinden ziyade içinde bulunulan Türkmen topluluğudur. Ve bir "yar" yüzünden belli bir zaman süresince kalınan gurbet ve durak yeridir.

Çok geniş bir coğrafyaya dağılıp yerleşen Farsaklar, Bozulus'tan Mamulu Aşiretinin önemli ve kalabalık bir koludur. Yani Farsaklar; Bahçe'de, Düziçi'nde, Kozan'da, Karsanti'da, Karaisalı'da, Tarsus'ta ve Göksu Vadisinde kışlayıp, yaz gelince de Düldül Dağına, Gâvur Dağlarına, Binboğalara, Kozan Dağına, Kızıldağa ve Bulgar Dağlarına yaylaya çıkmışlardır. Daha sonraları Osmanlı'nın iskân politikaları çerçevesinde bütün Yörük-Türkmen Aşiretleri gibi Farsak Aşireti mensupları da Yukarı Çukurova'daki kışlaklarına yerleşmeye mecbur tutulmuşlardır.

Karaisalı yöresi de; tıpkı Kozan gibi, Bahçe ve Düziçi gibi Yukarı Çukurova coğrafyasındadır. Konuya buradan bakacak olursak, Karaisalı İlçesinin Torunsolaklı Köyü Muhtarlığına bağlı Farsak yerleşim yerinin boşuna Farsak adını taşımadığı tarihi gerçeği ortaya çıkacaktır. Zira Osmanlı'nın iskân politikasının neticesi olarak Farsak Aşiretinin bir bölümü Yukarı Çukurova coğrafyasında olan bu bölgeye yerleşip, yer ve yurt utmuşlardır. Karacaoğlan, "Farsak'tır durak yerimiz" dediğine göre ve Farsak Aşiretine mensup olduğu söylendiğine göre, Karaisalı'nın Farsak köyüne de gelmiş, elini, obasını ziyaret etmiş ve bir zaman orada eğleşip yaşamıştır. Farsak Köyü gibi, Yörüklükten yerleşik hayata geçilen Karaisalı'nın diğer Köylerinde de, halen eski Yörük yaşantısı, bir kısım değişikliklerle birlikte canlı bir şekilde devam etmektedir. Yörük topluluklarında sosyal yapı, özellikle Karacaoğlan'ın yaşadığı dönemlerde çok daha toleranslı bir özellik göstermekteydi. Mesela, giyim-kuşam, dini tesettüre göre değil, yaşantının icabına uygun olarak dizayn edilmişti. Bu yüzden peçe ve çarşaf, Yörük kadınlarının hayatına hiç girmemiştir. Aynı şekilde Yörük erkekleri de, fes, sarık ve cüppe ile tanışmamışlardır. Onların yaşantılarında, kadın ve erkeklerin ayrı mekânlar oluşturduğu "haremlik-selamlık" da yoktur. Esasen böyle bir ayırıma, yaşayış tarzları ve çadır-çardaklardan oluşan meskenlerinin fiziki yapısı da izin vermez. Yörüklerde kadın-erkek ilişkisi, medrese ve şehir kültürünün dışında, kendi doğal yaşama biçimlerinin içerisinde oluşmuştur.

Bugün Karaisalı Köylerinde yaşayan kadınlarımız, başörtüsü olarak Karacaoğlan'ın şiirlerinde sözü edilen "Yazma, yağlık, yemeni ve bürümcek" örtünmekte, giysi olarak ise, entari ve şalvar giymekte; peçe ve çarşafın yaşantılarında yeri bulunmamaktadır. Çünkü bu iki unsur, Yörüklerin yaşam kültürlerine uymayan, yabancı kökenli giyim tarzlarıdır.

Esasen peçe ve çarşaf, “kadınları şeytan olarak gören, onların kötülüklerinden korunmak için de onları, kara çarşafın ve kara peçenin içerisine gizleyen” eski İran kültüründen yani Zerdüş Dininden günümüze kadar gelen bir giyim-kuşam şeklidir. Yani, Türk ve İslam kültürüyle hiçbir bağlantısı ve ilişkisi bulunmayan bir örtünme biçimidir ve İslam’ın esaslarındanmış gibi sunulmaya ve kabul ettirilmeye çalışılan bir giyim tarzıdır peçe ve çarşaf.

Sorbon Üniversitesi İslam Tarihi Profesörlerinden Claud Chen, “Türklerin giysilerinin Avrupalılardan değişik olduğunu ve Türkmen kadınlarının da Araplar ve İranlılar gibi giyinmediklerini” eserlerinde belirtmiştir.

Sözü buraya yani Yörüklerin giyim-kuşam ve yaşantılarına getirmişken Halk Şairlerinin bir bakıma içinden yetiştirdiği kültürün ve üzerinde yaşadığı coğrafyanın bir ürünü ve bir aynası olduğunu da ifade etmeliyiz. Yörük-Türkmen şairi Karacaoğlu’nun belirgin özelliklerinden birisi ve belki de başlıcası, ilden İle, köyden köye sürdürdüğü gezginci yaşantısının getirdiği birikimle genişleyen dil dağarcığı ve peyzaya dayalı etnoğrafik obje zenginliğidir.

*“Karacaoğlu der ki, bre erenler,
Ben gidiyom, mamur olsun örenler,
Gavim, kardaş, konuştuğum yarenler
Söğündürme çıracığım yok benim.”*

Yukarıda Karacaoğlu’nun gezip gördüğü yerlerde halkın konuştuğu değişik sözcükleri şiirlerinde kullandığını, böylelikle dilimizdeki gelişim ve zenginliğin yaratılmasına katkıda bulunduğunu ifade etmiştim. İşte “söğündürme çıra” da, bu değişik sözcüklerden biridir.

Peki, “Söğündürme çıra” nedir? Bu deyme açıklık getirelim:

Yörük göçünde eşyalar ayrı, hayvanlar ayrı götürülür. Eşya ve yükler, önceden yola çıkarılır ve bu eşya ve yüke “ağırık” denilir. Yol güzergâhındaki belli konaklama yerlerinde “ağırık” yıkılarak, çadırlar geçici olarak kurulur. Çadırın kurulduğu yerde veya göç yolu üzerinde her zaman yakacak odun bulunmadığı için evin kadını; biraz tedbirli olmak, biraz da geleneksel tutumluluk yapısından kaynaklanan alışkanlıkla, ocakta iş bittikten sonra yanan odunların ya da çıralların ucunu toprağa veya küle gömerek söndürür.

Su ve ateş kültürünün kadim Türk yaşantısındaki yeri doğrultusunda; yanmakta olan ocağın su ile söndürülmesi uğursuzluk getireceği inancı yaygın olduğu için söndürme böyle yapılır. İşte bu yolla söndürülmüş odunlara ve ateş tutuşturucu çıralara “söğündürme” denilir. Bu söğündürme çırallar, ileride tekrar kullanılmak üzere ağırık ile birlikte taşınır. Yani “söğündürme” tıpkı, diğer etnoğrafik eşyalar gibi çadır hayatının doğal bir parçasıdır. Bugün Karaisalı’nın Yörüklükten yerleşik hayata geçen birçok köyündeki orta yaşın üzerindeki insanlar, söğündürme çıra kullanmasalar bile, söğündürmenin ne anlama geldiğini bilirler. Söğündürme” gibi, Karacaoğlu’nun şiirlerinde geçen ve Karaisalı köylerinde mahalli olarak kullanılan birçok kelime bulunmaktadır. Mesela, bu kelimelerden bazıları şunlardır: Göğünmek, gölük, göynek, alık, annaç, bider, belen, essah, geçek, keleş, hırka, helik, koğulaşmak, konalga, seğırtmek, zibil, edik, sünmek, teberik, topak, yemeni, yumuş gibi...

Örneklediğimiz bu sözcükler, Karacaoğlu’nun şiirlerinde geçtiğine ve bugünkü Yörük-Türkmen kökenli köylülerimiz tarafından bu sözcükler kullanıldığına göre, Karacaoğlu; Karaisalı yöresine de geldi ve bugünkü köylülerimizin atalarından bu sözleri duyup işitti ve kendisi de bir şekilde bu sözcükleri şiirlerinde kullandı. “Karacaoğlu Karaisalı’ya Geldi mi?” sorusuna “Evet” diyebilmemize imkân sağlayacak bir başka belge, yine Karacaoğlu’nun bir başka şiirinde apaçık bir biçimde yer almaktadır.

Şiirin tamamını birlikte okuyalım.

*“Sarı çedik giymiş koncu kıсарak,
Gidiyor da birim birim basarak,
Anası mayadır, kızı beserek,
Emirler’den bir kız indi pınara.*

*Sarı çedik giymiş koncu dizinde,
Arzumanım kaldı ela gözünde,
Böyle güzel mi olur köylü kızında?
Emirler’den bir kız indi pınara.*

*Melez gömlek giymiş, vücudu nazik
Kollarını sıkmış altın bilezik,
Aşnası kötüdür, ceylana yazık
Emirler'den bir kız indi pınara.*

*Karacaoğlan der ki, nölup nölmalı
Keten gömlek giymiş kolu sırmalı
Anasın öldürüp kızın almali
Emirler'den bir kız indi pınara,”*

Karacaoğlan'ın bu şiirini, gözlerinizi kapatıp, “filmi başa alarak”, yani geçmişi yeniden yaşayarak, his ve hayal dünyanızı geniş tutarak... Ayrıca, Karacaoğlan coğrafyasını düşünerek okuyacak olursanız... Karacaoğlan'ı, sazı omzunda Yörük Aşiretlerinin arkasından Kızıldağ yolunda yürürken görürsünüz.

Çünkü şiirde, Karacaoğlan'ı bu şekilde hayal etmenizi sağlayacak bir dekor bütünlüğü ve buna destek olan etnoğrafik obje zenginliği bulunmaktadır. Kızıldağ Yaylası, tarihi gerçeklere göre, çok eski bir yaylaaktır. Onbirinci ve Onikinci yüzyıldan bu yana Ramazanoğulları Beyliğinin yaylası olmuştur. Emirler Köyü de, eski Kızıldağ kervan yolunun üzerindedir. Karacaoğlan, “Böyle güzel mi olur köylü kızında?” derken, Emirler'in bir köy olduğunu ele vermektedir. Ayrıca, yaptığı yolculuğun yaylaya doğru olduğunu da “Melez gömlek, keten gömlek” kelimeleriyle ortaya koymaktadır. Zira “melez ve keten gömlek” ancak yaz aylarında giyilen ince giysilerdir.

Karacaoğlan, omuzunda sazı ile Adana, Maraş ve İçel illeri başta olmak üzere, Anadolu'nun birçok şehirlerini, kasaba ve köylerini, kışlak ve yaylalarını, konalga konalga gezmiş, gezdiği yerlerin adlarını şiirlerinde belirtmiştir. Altını önemle çizmemiz gereken bir husus: Türk Halk Edebiyatı'nda halk ozanlarının yetiştikleri ve gezip gördükleri yerleri şiirlerinde belirtmeleri bir gelenektir. Onlar, şiirlerinde geçen yerleri; ya özlemle yad ederler ya da bir ressam ustalığı ile kelimelerle bizlere tasvir ederler.

İşte Emirler Köyü de, Karacaoğlan'ın uğrak verdiği yerlerden biridir. Bugün yeni ulaşım yollarının açılması ile eski önemini yitirmiş olan ve eski Kızıldağ kervan yolu üzerinde bulunan Emirler Köyü, nüfus ve hane bakımından küçülmüş olup, Maraşlı Köyü Muhtarlığı'nın bir obası durumuna düşmüştür.

Oysa Emirler Köyünden 1942 doğumlu Hasan Hüseyin oğlu Mustafa Çavuş, “Emirler'in çok eski ve kalabalık bir köy olduğunu, çevre köylerin halkının Cuma günleri “Cuma Namazı” kılmak için köye geldiklerini, köyde demirci, kalaycı gibi ustaların bulunduğunu, babasından duyduğunu” ifade etmiştir. Ayrıca köyün çevresinde birçok ören yerinin bulunduğunu, köyün önündeki dere içerisinde bulunan çeşmenin suyunun yaz-kış aktığını ve köylülerin içme suyunu bu çeşmeden temin ettiklerini anlatmıştır.

Demek ki, Karacaoğlan, “Emirler'den bir kız indi pınara” derken, Kızıldağ Yayla yolu üzerindeki Emirler Köyünden ve bugün çeşme olan köyün önündeki pınardan bahsetmektedir. Karacaoğlan, Adana ve çevresinde Bulgar Dağı, Aladağlar ve Toroslardaki en ufak yaylaları bile gezip görmüştür. Bu arada Kızıldağ Yaylası da Onun gezip gördüğü yerlerden biridir. Bu yolculuklarını bazen tek başına, bazen de aşiretlerin göçü ile birlikte sürdürmüştür.

Çünkü Onyedinci yüzyılda toprağa bağlı olmayan Yörük -Türkmen oymakları, kışı Çukurova'da, yazları ise, Toroslardaki yaylalarda geçirir, hayvancılıkla geçinirlerdi. Karacaoğlan da, ilkbaharın gelmesiyle birlikte, çadırları söküp göç yoluna düşen Yörük katarlarını yol boyunca izler, onlarla yolculuk ederdi.

Kısaca, Karacaoğlan'ın şiirlerinde sözünü ettiği Yörük-Türkmen yaşantısı ile bugünkü Karaisalı Köylülerinin yabancı kültürlerin etkisiyle bozulmamış otantik yaşantısı birbirleriyle uyuşmakta, örtüşmekte ve birbirini tamamlamaktadır.

Bugünkü Yörük-Türkmen köylülerimizin yaşantısı ile Karacaoğlan'ın yaşadığı dönemdeki toplumsal yapı arasında da çok büyük benzerlikler ve ortak yönler bulunduğu göre... Karacaoğlan, omuzunda sazı ve başında kavak yelleri ile Karaisalı'ya şu veya bu sebeple uğrak vermiş, toprağımızda çarığının tozu, çeşmelerimizde dudağının izi ve ulu çınarlarımızın gölgesinde yorgunluğu ya da kara sevdasının yanık türküsü kalmıştır.

Büyük söz ustası, kara sevdalıların piri ve sevgili hemşehrim Karacaoğlan!... Seninle Yörük-Türkmen olmanın tadına vardık, seninle Anadolu'nun ve özellikle Çukurova'nın güzelliklerini sevdik, güzellerimizi sevdik.

Türklük yaşadıkça türkülerini söylenecek, Türkçe yaşadıkça şiirleri okunacak Karacaoğlan!... Seni rahmet ve saygıyla anıyorum.

KARACAOĞLAN SÖZLÜĞÜ:

Alık: Elbise, daha ziyade yöremizde yıpranmış, yırtılmış, ceket ve palto gibi giysilere verilen ad.

Annaç : Karşı, yamaç

Aralık: Ev ile bahçe kapısı veya iki oda arasındaki boşluk, koridor

Bağır: Göğüs

Belen: Tepelerin üst kısımlarındaki küçük düzlükler, dağ geçidi.

Bider: Tohum (daha çok tahıl cinsi için söylenir)

Essah: Doğru olan, aslı olan

Geçek: Geçit, ırmakların yürünerek veya hayvanla geçmeye uygun, fazla derin olmayan yerleri.

Kirmen: Yün ve pamukları iplik haline getirmek için kullanılan bir el aygıtı.

Konalga: Konulan yer. Göç sırasında Yörüklerin belli bir süre konakladıkları yer. Bu yerler, önceden belirlenmiş menzillerde bulunur ve sürekli olarak buralarda konaklanılır.

Konmak: Belli bir süre bir yerde konaklamak.

Seğirtmek: Koşmak, koşuşturmak.

Sünmek: Uzamak, uzanmak.

Teberik: Armağan, hediye.

Topak: Keskin köşesi olmayan, küre şeklinde olan.

Yemeni: Bir tür kadın başörtüsü, tülbent. Ayağa giyilen bir tür engin ökçeli sahtiyandan yapılmış ayak-kabı.

Yumuş: Emir, görev, iş.

Zibil: Gübre (hayvan gübresi), çöp.

Göğünmek: Alev değmeden sıcaklığın etkisiyle yarı yanık hale gelmek.

Kadasını almak: Sana gelecek belanın bana gelmesi, derdini almak.

Keleş: Güzel.

Çedik(edik): Meşinden yapılmış bir tür kadın ayakkabısı. Koncu kısa ve yarım çizme şekli olanları genellikle sarı ya da kırmızı renklidir.

Konç: Çizme, edik ve çorapların ayak bileğinden yukarıda kalan kısmı.

Maya: Dişi deve. (Şiirde dişi deveye benzer anlamında)

Beserek: Tombulca, iyi beslenmiş ve yaşına yetmemiş deve yavrusu.

Melez (meles): İpek ve keten karışımı kumaş. (Karaısalı yöresinde eskiden iç çamaşırı dikilen ve bugünkü Şile Bezine benzer şekilde dokunmuş pamuklu dokuma.)

Aşna: Sevgili, gizil dost, bildik, tanıdık.

Kısarak: Kısaya yakın boylu, birazcık kısa, kısaltarak.

Birim Birim: tek tek (kibarca, özenli bir şekilde yürüme)

Sırma: İşleme,altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel.

Gölük: Dişi at.

Helik (Helek) : Küçük taş parçaları. Duvar örülürken büyük taşların arasındaki boşlukları doldurmaya yarayan taş parçacıkları.

Hırka: Bir tür kısa palto. Türkmen kadınlarının giydiği hırkanın astarı ile yüzü arasına ince pamuk döşenerek yorgan yüzlemesinde olduğu gibi astar, yüz ve aradaki pamuk birbirine bağlanır. Böylece ince kumaştan hem hafif ve hem de sıcak tutacak kalınlıkta bir kışlık elde edilir. Kumaşı saten cinsi düz renklidir.

Kıran: Salgın hastalık, toplu ölümler.

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

1. Cahit ÖZTELLİ Karacaoğlan, Bütün Şiirleri, İstanbul 1970
2. Mustafa Necati KARAER Karacaoğlan, Ankara 1988
3. Sıtkı SOYLU Karacaoğlan Sözlüğü, Mersin 1997
4. Bildiriler, 1.Uluslar arası Karacaoğlan Sempozyumu, Adana 1990
5. Ali Rıza YALGIN Cenupta Türkmen Oymakları, Ankara 2000

BİTMEYEN BAŞLANGIÇTIR TARİH

İbrahim Eryiğit

Sonu gelmez başlangıç: tarih hırsın kavgası
Her tekrarda kan dolar Dicle Fırat havzası

Ne varsa başa gelen kendinden bilse insan
Hayat anlam kazanır hayret makamındaysan

Yok olur kadim tarih Suriye'de Irak'ta
İngiliz anahtarı sergilenir tezgâhta

Bağdat acının adı gözyaşı kana karışır
Sabrın kanatlarında kaderiyle barışır

Erbil esinti yayar dağlanır gönül bağı
Silinir Habil izi kaos baştan aşağı

Musul usulca sokul bağrına Türkiye'nin
Köklerinde gizli bağ yaşanmış tarihinin

Kerkük ürkek bir çocuk vebal sarar herkesi
Sırta kadem basar aşk çölde kaybolur sesi

Şam gamze olup konar yanağına ülkemin
Akşam hüznle gelir tüm geçitler hemzemin

Halep sokaklarında kutlu serzeniş saklı
Hâlleri pür melâldir tüm yürekler yaralı

Yanar aşkın kalesi Ortadoğu kül olur
Acı üst üste gelir sabrın dağı kaybolur

SERSERİ

Mehmet Kurtoğlu

Simsiyah saçını elimle tara
Kutsaldır her teli salma rüzgâra
Bırakıp da beni gitme ağyara
Siyah gözlerinin esiriyim ben.

Kaçırma vurgunum, o ahu gözün
Yanıktır bu bağrım; savrulur közüm
Karılmış toprağa seninle özüm
Güzel bir bütünün, kesiriyim ben.

Ay yüzlü güzelin oldum meftunu
Anladım ne imiş Leyla mefhumu
Bir vecd hali aşk, olmaz yorumu
Yolunu şaşırmış serseriyim ben.

REYHANÎ VAR

Lütfü Kılıç

Ahıska'dan Erzurum'a, Erzurum'dan Alvar'a
Nasip kalkar, umut gider; izinde Reyhanî var.
Alvar imamı cezbede, yönelir ûlû Yâr'a
Dergâhında, derununda, dizinde Reyhanî var.

Türbe-i Güreşken Baba kenarında uyuklar
Pir badesini içemez, "Mavi boncuk" sayıklar
Ledün ilmine bürünür; Lam'ı, Cim'i ayıklar
Sevda dolabı açılır, gözünde Reyhanî var.

"Dertli" mahlasını alır, dertlenir, derdi deşer
Komşu kızı Hatun ile kara sevdaya düşer
Hicranî'nin teklifiyle Reyhanî olur Yaşar
Âşıklığın bütününde, cüzünde Reyhanî var.

Halkı anlar, Hakk'ı dinler, hakikate oy verir
Dört iklime namı yansır, Mışığında boy verir
Mekân tutar, kahve açar, yârenlere çay verir
Erzurum'un lezzetinde, hazzında Reyhanî var.

Gönüllere mihman olur, şöenlere çağrılır
Havasıyla mayalanır, toprağıyla yoğrulur
Hazan vurur yere düşer, kardelenle doğrulur
Ülkemizin baharında, yazında Reyhanî var.

Yâr bağı bulbulüdür, yâd elerde dolanmaz
Meydan alır, yarış yapar, üstte kalır, elenmez
Diri söyler, duru söyler, coşar, çağlar bulanmaz
Türkiye'min parıldayan yüzünde Reyhanî var.

Türkülere konu eder Erzurumlu gelini
Gurbetçilerin cefası, gamı bükür belini
Başının üstünde tutar obasını, elini
Yöresinde, yamacında, düzünde Reyhanî var.

Turnaları dolandırır, yollar ûlû mekâna
Hayran olur hayatına hayırları ekene
Heveslenir Hakk yolunda çileleri çekene
Evliyanın efkârında, tezinde Reyhanî var.

Palandöken duman duman asumana kol atar
Aziziye destan olur, Türk'ün nabzını tutar
Baştanbaşa Erzurum'da vatan sevgisi tüter
Ocağında, alevinde, közünde Reyhanî var.

Geleceğe hayal kurar, geçmişci candan anar
Yoksulları dert edinir, yetime bağı yanar
Çanakkale'de kavrulur, Sarıkamış'ta donar
Memleketin ataşında, buzunda Reyhanî var.

Yanlarında değeri bir gedanın da, hanın da
Vecde gelir, irticalen çığırırlar anında
Bir kavgaya tutuşurlar muhabbet meydanında
Âşıkların sohbetinde, sözünde Reyhanî var.

Ateş düşer yüreğine, yanık çalar sazını
"Gidirem" der, gök kubbeye yükseltir avazını
Lütfü sen de keseden git, uzun etme sözünü
Asrımızda âşıklığın özünde Reyhanî var.

BİZİM TÜRKÜMÜZ

Zekeriya Yılmaz

Ötüken'den gelenleriz
Demir dağı delenleriz
Hür yaşarız bu dünyada
Dağda ovada yaylada
Söylenir bizim türkümüz.

Dost bağının gülleriyiz
Bir çınarın dallarıyız
Tutulmuşuz aynı aşka
Adlansak da başka başka
Yoktur kardeşten farkımız.

Dinimiz bir kıblemiz bir
Her dem dilimizde tek bir
Hakikate erenleriz
Hak için can verenleriz
Gayrıdan yoktur korkumuz.

Gâhi atlı gâhi yaya
Gideriz kızılelmaya
Dilimiz sevgi dilidir
Yolumuz Allah yoludur
Mevlâ'ya döner çarkımız.

Can diyene can oluruz
Mazluma kalkan oluruz
Zalime volkan oluruz
Meydanda aslan oluruz
Orduya bedel kırkımız.

GÖNÜL

Yaşar Özden

Vicdanım aklıma bekçi olurken
Gizli gidiyorsun ne yana gönül.
Her şeyi her yerde gören biri var
Yaptıkların çıkar ayana gönül.

Güzel ahlâk güzel işe ayarsa
Güzel çirkinleşir ayar kayarsa
Sînende ne kadar gam çile varsa
Taşınması zorsa ver bana gönül.

Unutun sayıyı tek Bir'e bakın
Hep aynı noktaya topla idrâkin
Beni benim ile yalnız bırakın
Dünya nimetleri hep sana gönül.

Düşününce aklım ediyor hayret
Sakın bir yanılsa hiç yapma niyet
Mal toplamak için edersen gayret
Gün gelir girersin ziyana gönül.

Yaşar Özden doğru söyler ise dil
Kalp tasdik ederse riyakâr değil
Yemin ediyorum demezler katil
Her zaman nefesine kıyana gönül.

BİZ TÜRKÜLERİN MİLLETİYİZ

Yunus Kara

Türkçe sözlükte “hece ölçüsüyle yazılmış ve halk ezgileri ile bestelenmiş manzume” (TDK, 2011; 2402) şeklinde tarif edilen türkü, ruh ikizi diye nitelendirebileceğimiz kopuz (saz, bağlama) ile birlikte Türk’ün söz dünyasındaki sembolü ve hatta mührü gibidir.

Doğu Türkistan’dan Güney Azerbaycan’a, Avrupa’nın içlerinden Yakutistan’ın en uzak noktasına kadar uçsuz bucaksız bir coğrafyada Türk atlarının nal sesleriyle beraber asırlar ötesinden yankılanan en güçlü avazdır türküler.

Kuzey ve Doğu Türklerinin “yır” veya “cır” adını verdikleri türkü, Türk kelimesinden doğmuştur ve “Türlere mahsus, Türk’e ait olan ezgi (melodi)” anlamına gelmektedir. Zira Türk kelimesinin sonuna ilgi eki olan “ı” getirilerek türetilmiştir türkü (Elçin, 1986: 195). Haliyle ilk hali “Türki” şeklindedir. Nitekim Prof. Dr. Şükrü Elçin de Türk Halk Edebiyatına Giriş isimli eserinin türkü bölümündeki türkü örneklerini “Türki, Alaman Dağların Türkisi, Türki Köroğlu, Türki Şahin...” şeklinde adlandırarak vermiştir.

Türküler, genellikle sade ve tabii bir dille ve hece vezniyle söylenmekte ve yazılmaktadır. Ancak aruz vezni ile söylenmiş türkülerin de olduğu bir vakıadır. Türküler söyleyiş bakımından “uzun hava” (Bozlak, Maya, Divan, Eğin, Hoyrat, Çukurova, Türkmani vb) ve “kırık hava” diye ikiye ayrılmaktadır (Elçin, 1986: 196).

Binlerce yıl süren “Kızılirma” yolculuğumuzun her adımında bir gölge gibi takip etmiştir bizi türküler. Zira Türk’ün olduğu her yerde türkü söylenir ve türkünün söylendiği her yerde Türk vardır. Büyük halk ozanımız Âşık Veysel, bu gerçeği bir adım daha öteye götürerek Türk’ün olduğu yerde “şarkı ve gazeli” hata olarak görmüş ve “türkü çağırma” Türk olmanın vazgeçilmez unsuru olarak görmüştür:

*Türkü Türkler yoldaşımız,
Hesaba gelmez yaşımız,
Nerde olsa savaşırız,
Türkü türkü çağırırız.*

*Türklerdir bizim atamız,
Halis Türkü kanı temiz,
Şarkı gazeldir hatamız,
Türkü türkü çağırırız.*

Âşık Veysel, türkünün hayatın her anında var olduğunu, Türkün sevincine, acısına, kederine, düğününe ve cenazesine türkülerin eşlik ettiğini belirterek; beşikte türkü ile başlayan Türk’ün hayatının mezarda yine türkü ile son bulduğunu söyler.

Bir dönem radyolarda yasaklanan, televizyonlarda çalınmayan ve “hatırlanmak istenmeyen bir köy hatırası olarak görülen” türküler, günümüzde olması gereken yere adım adım yaklaşmaktadır. Ancak hâlâ hak ettiği değerin verildiğini söylemek mümkün değildir.

Devletin ve kendini aydın zanneden zümrenin türküler karşısındaki bu tepkisel duyarsızlığına rağmen çok sayıda araştırmacı “Türk’ü tanımanın yolunun türkülerden geçtiğini” anlamış ve bu anlamada önemli çalışmalara imza atmışlardır. Şükrü Elçin, Besim Atalay, Bertev Naili Boratav, Fuad Köprülü, Ahmed Talat Onay, Cahit Öztelli, Nihat Sami Banarlı bunlardan sadece birkaç tanesidir. Ama asıl önemli olan bu akademik çalışmaların yanında, ortaya koydukları ürünlerle toplumun her kesimine ulaşma imkânına sahip edebiyatçıların türkülerle bakış açısıdır. Bu anlamda Ahmet Hamdi Tanpınar’ın romanı Huzur dikkate değerdir. Yazar, eserin birçok yerinde Mümtaz ve İhsan’ın ağzından türküler dinletir okuyucuya. Bu belki de Cumhuriyet sonrası Türk Aydınlanmasının dinlediği ve söylediği ilk türkülerdir:

*Gide gide iki duvar arası,
Kimi kurşun kimi bıçak yarısı.*

Tanpınar'a göre, hayatın akışı içindeki önüne geçilmez değişim girdabında değişmeyen asli yanımızdır türküler (Kurnaz, 1990: 18). Hatta mesut olmanın yolunun halkımıza ve hayatımıza yaklaşmaktan geçtiğini, bunun için de türkülere yaklaşmamız gerektiğini söyleyen yazar, "Biz türkülerin milletiyyiz" der. (Kurnaz, 1990: 19). Anadolu'nun romanını yazmak isteyenlere türkülere gitmelerini tavsiye eder.

Fethi Gemuhluoğlu, türküsüz kalmayı gurbette kalmakla bir tutar. Türkülerin tükenmesini, insanoğlunun hatırasız, sevdasız ve yalnız kalması olarak görür. Türkülerde insana ait olan her şeyin olduğunu söyler: Hafif, çılgın, şehvetli. Kırılan, küsen, kaçan; kendi dışına çıkmak isteyen, ilgi bekleyen. Ahlak, töre ve gelenek. Somut olarak yürek, soyut olarak gönül var türkülerde (Gemuhluoğlu, 1959: 23). Der.

Türküler, geçmişimizle bu günümüz, hatta yarınlarımız arasındaki en sağlam köprülerdir. Türküler, Türk Dünyasını bir arada tutan en sağlam harç; Türk Dili içindeki "ağız, şive, lehçe" farklarını ortadan kaldıran Türkçenin ötesindeki bir başka Türkçe gibidir. Dombıra ile Kazak bozkırlarına, Sarı Gelin ile Hazar kıyılarına ve Altun Hızma ile Kerkük'e Tuzhurmatu'ya dokunur yüreğimiz. Ve Ankara'nın göbeğinde bir gökdelenin bilmem kaçınıcı katında Türkü dinliyorsa bir Türk, elleri Ahalteke atlarının yelesini okşuyor demektir.

Birçok eşsiz özeliğine rağmen türküler ölümsüz yapan en önemli vasıfları halkın zevk imbiğinden süzülerek asırlar ötesinden gelmeleridir. Çünkü ilk söyleyeni zamanla unutulmuş bu sanat şaheserleri yerleştikleri her bellekte tekâmüle bir adım daha yaklaşmışlar ve sürecin sonunda sözün ve müziğin en güzel şekline kavuşmuşlardır.

Bu nitelikleri ile türküler şairleri bile kışkandırır. Zira mısralarındaki söyleyiş güzelliği ve anlam derinliği Türkçenin zirvesidir:

*"Aşkın iğnesi ile dikilen dikiş,
Kıyameti kadar sökülmez imiş."*

"Biz ki türkülerin milletiyyiz", hamurumuz türkülerle karılmıştır, öyleyse her duygumuzu da türkülerle anlatmaya hakkımız vardır diye düşünmüş olmalı ki ecdat, sevdayı da türkü yapmış, hasreti de... Acıyı da türkülerle anlatmış, sevinci de. Vatan sevgisini de türkülere işlemiş, gurbeti-ayrılığı da:

*"Şu gurbeti benim için yapmışlar,
Çatısını çok muhteşem çatmışlar.
Ölüm ile ayrılığı tarmışlar;
Elli dirhem fazla gelmiş ayrılık."*

Türküler bazen bir cengâver elinde can alıcı bir gürz gibidir. Bazen aşığın dilinde dünyanın en zarif mısrası:

*"Yar menekşe göndermiş,
Kokusuna uyandım."*

Menekşenin kokusuna uyanabilmek için nasıl bir aşk ile yanmak, ya da nasıl bir uyku ile uyumak gerek.

Yürekerin en yücesinin söylediği, feleğin dönekliğinden kaçanların sığındığı türküler de her güzel gibi kıskanılmıştır. En çok da şairler kıskanır türkülerini. Çünkü onların günlerce, aylarca ilhamın girdabından kaçtırmaya çalıştıkları üç beş mısranın en âlâsı dökülür bir anda bir çoban kavalından ya da bağlamanın tellerinden. Ve nihayetinde şair itiraf etmek zorunda kalır türküler karşısındaki mağlubiyetini:

*"Şairim,
Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası,
Ayak seslerinden tanırım.
Ne zaman bir köy türküsü duysam,
Şairliğimden utanırım." (Bedri Rahmi Eyüboğlu)*

Elçin, Ş. (1986). *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Gemuhluoğlu, F. (1959). *Dostluk Üzerine*, İstanbul: Timaş Yay.

Kurnaz, C. (1990). *Halk ve Divan Şiirinin Müsterekleri Üzerine Denemeler*, Ankara: Akçağ Yayınları

Türkçe Sözlük, (2011). *Türk Dil Kumumu Yayınları*

YURT AŞKINA

Mustafa Kütükçü

Alparslan heybetle kalktı ünledi
Tekbir sesleriyle ova çınladı
İslam'ın ordusu at dizginledi
Ayak üzengide or peydahlanır.

Malazgirt ovası bir uçtan uca
Zafere ant içmiş yiğit doluca
Kalkan parçalayan gürze, kılıca
Meydan okur nice er peydahlanır.

Atılır ileri ardına bakmaz
Devirir hasmını şöhrete takmaz
Analar kınayı boş ere yakmaz
Anadolu denen yer peydahlanır.

Doğudan batıya akın akın göç
İnanç olmasaydı olur muydu hiç
En uçta dururken Bizans denen haç
Hilâlin alnında ter peydahlanır.

Resul'ün dilinden almışken övgü
Ne güzel asker o, alır mı sövgü?
Bizans önlerinde gürz olan dövğü
Gülle olur surda yar peydahlanır.

Aşılmaz denilen mor dağlar bile
Azmin karşısında dönerler bele
Bir sabah ansızın seslenen gele
Gemiye karadan cer peydahlanır.

Eflâk'a, Boğdan'a uzanır elim
Nemçe'de küffarı korkutur yelim
Nice voyvodayı alt etti Selim
Umulmadık yerden şer peydahlanır.

Meriç'ten Tuna'ya dolu has ova
Niğbolu benimdi hedef Kosova
Pây-i tahta yakın iken Tırnova
Zorlara ilâve zor peydahlanır.

Viyana önüne varıp dayandım
İslâmın zaferi uğrunda yandım
Düşmana değil de riyaya kandım
Riyakâr dostlardan ar peydahlanır.

Tarihte böylece dolanır devran
Nice hadiseye şahit şu evren
Kalırken dededen toruna devren
Muhacir yurt tutar şar peydahlanır.

MEZAR TAŞLARI ÜZERİNE (DEYİŞME)

Firkatî - Reyhanî

Firkatî:

Kendi düşse, al bayrağı başı dik
Tutanlar hey, tutanlar hey, tutanlar!
Ne mezarı tümsek, ne de taşı dik
Yatanlar hey, yatanlar hey, yatanlar!

Reyhanî:

Mızrak gibi düşmanın gözüne
Batanlar hey, batanlar hey batanlar!
Her türküde bu toprağı sözünə
Katanlar hey, katanlar hey, katanlar!

Firkatî:

Göğsü içre Türk ülküsü can gibi
Damarında yurt sevgisi kan gibi
Karanlığın bir ucundan tan gibi
Atanlar hey, atanlar hey, atanlar!

Reyhanî:

Yurt için ant içip gönül dilinden
Korkusuz keçerken ölüm yolundan
Bade alıp azrailin elinden
Yutanlar hey, yutanlar hey, yutanlar!

Firkatî:

*Firkatî*m, ad vermek için ilime
Kanmadan dünyada cana, kalıma
Her adım başında bir kez ölüme
Çatanlar hey, çatanlar hey, çatanlar!

Reyhanî:

Reyhanî olaydı göğsü nişanlı
Sizler gibi cenkte barışta şanlı
Türklükçe ölümsüz, tarihçe canlı
Vatanlar hey, vatanlar hey, vatanlar!

SAXLAYIR

Osman Fermanoğlu

Paşam, qalayan qalayar
Dərdi dərd üstə saxlayar.
Pozaraq dəsi, halayı
Duraraq qəsdə saxlayar.

Hazırdı əldə qılını
Yanında züycü-dilmancı
Sevdiyi hava “Zarını”
Çox canı xəstə saxlayar.

Başdı oğrular aləmi
Görünərlər doğru kimi
Çaqqala yetirər yemi
Şiri qəfəsdə saxlayar.

Gəlməsə də düz dilinə
Sürüdü düşən yelinə
Hər şeyi yığar əlinə
Dəstəbə dəstə saxlayar.

Osman, budu sözün sağ
Cəm olar şeytan yığnağı
Kəsilərək xalqa yağı
Qoyuntək küzdə saxlayar.

ŞEHİDE VEDA

Murat Arıcı

Bayrak selam durdu minare şahit
Şerefli bir yola çıkmışsın oğul.
Cennet mekânınmış rütbenə şəhit
Nişanı göğsünə takmışsın oğul.

Alınca haberi geldik yanına
Düşmanlar kastetmiş tatlı canına
Yakışan ne isə yapıp şanına
Kanını topırağa dökmüşsün oğul.

Bahar mevsimində güzə kavuşup
İlahi kaynaqta özə kavuşup
Uzak diyarlarda sözə kavuşup
Hasreti gönlümə ekmişsın oğul.

Yine omuzdasın vatan ilində
Adın dualarla halkın dilində
Karalar bağlamış gonca gülün də
Ana yüregini yakmışsın oğul.

Sessizce beklerken köşədə kabir
Yürümüş peşindən onlarca tabir
Ciğər parə parə bitincə sabir
Gözlerden çağlayıp akmışsın oğul.

Akşam gurup vakti doğunca hilâl
Nur yağmış üstünə olmuşsun zülâl
Millete hakkını ettirdin helâl
Gururla semadan bakmışsın oğul.

YOXDU EHTİYACIN SƏNİN AY ALLAH!

Kamran Murquzov

Tarixlər boyunca, əsrlər boyu
Yoxdu ehtiyacın sən, ay Allah!
Gördük fəlsəfənin öyrəndik bu gün
Arpanın, buğdanın, dənin, ay Allah!

Fərhada göstərdin, Şirinə göstər
Müsəlman olanın birinə göstər
Səmtini göstərdin, yerini göstər
Dumanın, çiskinin, çənin, ay Allah!

Dağıt həsrətləri ovsunlu gözdən
Bal kimi süzülüb, tökülən gözdən
Qənzəli baxışdan, aylı bir üzdən
Yox eylə kədər, qəmin, ay Allah!

Sevək sevənlərin əziz xətrini
Həlqəyə düzməyək şerin sətrini
Gərək ki, bu gündən bilək qədrini
Bütövün, yarımın, tən, ay Allah!

Bir nurlu baxışdan var eyləmişən
Dağların başını qar eyləmişən
İki sevən qəlbi yar eyləmişən
Ucadı məqamın sən, ay Allah!

BİLMƏMİSƏN

Habil Yaşar

Gün keçib, ay dolanıb
Mənsiz məni sevmisən.
O bir söz nədir axı?
Sən niyə gecikmisən.

Çox yemisən qəm-kədər
Üzüb səni dərd-qəhər
Günlərin keçib hədə
Sevinib, gülməmisən.

Gülərdim gül desəydin
Ölərdim öl desəydin
Sən mənə gəl desəydin
Gələrdim, görməmisən.

Sevgin başa tac imiş
Qəlbin eşqə ac imiş
Mənə də əlac imiş
Dərdimi bilməmisən.

OXU AY QƏDİR

Əjdər Yunus Rza

Ömür ötür, qəddimi ay, il əyir
Bu nə hicran, tükənməyir, bitməyir
Bir qarışdan əlim yurda yetməyir
Yolumdakı bərə nədir, bənd nədir
Oxu barı, məni anlat, ay Qədir.

Cəhənnəmdir çadırdakı hər günüm
Nə ümidlə cənnət üçün de, ölüm
Heç bilmirəm kimlər ilə dərd bölüm
Çəkməyənlər hardan bilər dərd nədir
Oxu barı, məni dağlat, ay Qədir.

Xəcil oldum öz obamda, elimdə
Yox qələmdən özgə silah əlimdə
Yurd deməkdən yurd bitibdi dilimdə
Bilməyənlər nə bilir ki, yurd nədir
Oxu barı, məni ağlat, ay Qədir.

Biganələr yaman artır, çoxalır
Yurd dərdlilər, dərddə yanır yaxılır
Baxıram ki, yurdlarımız boş qalır
Yaman uzaq gedir elat, ay Qədir
Oxu barı, onu saxlat, ay Qədir.

BAHTSIZIM

Cahit Can

Hayal âlemimden yıldızlar kayar
Gece bitmez, şafak atmaz bir türlü.
Kederler burgudur sineyi oyar
Acılar çoğalır bitmez bir türlü.

Ümitler tavanda asılı kaldı
Hayaller açmadı, dalında soldu
Gün doğmadı bahta, hep gece oldu
Ocak yanmaz, baca tütmez bir türlü.

Nefreti ve kini kökünden söktüm
Şefkatle yoğurdum, sevgiyi ektim
Üstüne biraz da mutluluk döktüm
Ah!... Şu ömrüm maya tutmaz bir türlü.

Derdi çeken bilir, ellere kolay
Sen uykusuz geçen geceleri say
Ayrılık güneştir, hasretlikse ay
Hep doğar ufkumdan batmaz bir türlü.

Hasret fırtınası esiyor serde
Hep hazan yaşarım, baharım nerde
Arzular kurudu ektiğim yerde
Felek iki yaprak etmez bir türlü.

BENİ KIZIN KABUL ET

Hacer Alioğlu Yakuti

Yolcu gibi görme ey şehir-ul azim
Beni Senem Ayşe kızın kabul et
Şerife bacıyla yazıldı mazim
Kuzeyden güneye izin kabul et
Beni Senem Ayşe kızın kabul et

Öyle mahsun mahsun durma uzaktan
Alnımdan söküyor bak şu kızıl tan
Ne savaşlar vermiş ecdadın atan
Sar sakla bağrına sızın kabul et
Beni Senem Ayşe kızın kabul et

Doğu Akdeniz'in Aslanlar şehri
Sır suyuna sızar gözümün nehri
Aç yüzünü göster çekirtme kahrı
Çokta gözüm yoktur azın kabul et
Beni Senem Ayşe kızın kabul et

Gölgesi üstünde Ahir dağının
Destanı yazmış kahramanlığın
Evliya Çelebi gönlüne sığın
Edalı bakışlı nazın kabul et
Beni Senem Ayşe kızın kabul et

Dediler Maraş'ın suyundan için
Bir Sütçü imamın hatırı için
Yakuti gelemes sormayın niçin
Yolunda yaralı gazin kabul et
Beni Senem Ayşe kızın kabul et

GİDİŞ BAŞKA

Haşim Kalender

Gönül gül incinir kaygısız geçme
Diken başka, gövde başka, gül başka.
Nefsine sorarak doğruyu seçme
Şekil başka, şema başka, hal başka.

Soru belli imtihana şaşarım
Bilir cevabında acze düşerim
Her nefeste bir ölümü yaşarım
Günü başka, ayı başka, yıl başka.

Düşe kalka yol alırken serapta
Titrer kalır yıkılırım yörepde
Bir can ise Muhammed'e türap da
Gelen başka, giden başka, yol başka.

Korkarım ki iki dünyam da yarım
Ölçtüm tarttım günahlarla ben varım
Ölüm değil ötesinden korkarım
İstek başka, amel başka, kul başka.

Kalender'im sona gider her adım
Cemalidir iki başlı muradım
Dost bağından dost mu kovdu ıradım
Azat başka, geliş başka, gel başka.

NE DEYİM?

Köksal Cengiz Niyazkar

Hukuğun dibine ektiler darı
Hak bu! Adalet bu! "yetin!" Ne deyim?
Zulm ile ettiler ömrümü yarı
Gayrı kalanını "atın!" Ne deyim?

Daha kaç yıl öter zalim borusu
Kaç yıl sonra akar duru bengisu
Zor mudur, kolay mı hesap sorusu
Vicdanlar rahatsa,"yatın!" Ne deyim?

Ülkeyi soyanlar ağaymış, beymiş
Yetimler ah edip, boynunu eğmiş
"Bakarkör" olmaksız ne berbat şeymiş!
Soymak yetmediyse "satın!" Ne deyim?

Türk'ün kaderinde yoktu mezellet
Nereden türedi, çıktı bu illet?
Korkarım çalana alıştı millet
Helâlmış, harammış "yutun!" Ne deyim?

Ne Kur'an da ne Sünnet'te yeri var
Zorbalar cürmüne hep kılıf arar
Kazanç dedikleri bir "milli zarar"
"Yok mu önleyecek "setin?" Ne deyim?

Düşündükçe akıl almaz zordayım
Öz vatanda parya gibi dardayım
Bilmez misin asırlardır burdayım!
Bozulmuşsa "ana sütün" Ne deyim?

Neyledik Vardar'ı? Nettik Tuna'yı?
Niyazkar yitirdik kutlu Sina'yı
Biz ağlarken, eller yaktı kınayı
Nice yurtlarımız "itin" Ne deyim?

FUZÛLÎ'NİN “MENİ CÂNDAN USANDIRDI” MUSAMMAT GAZELİNE TAHMİS

Necibe Taşkın Çetinkaya

O insafsız şirin dilber figân etsem de kanmaz mı
Akar giryem olur cûybar varıp ırmakta yunmaz mı
Vurulduğum okla kalbimden akan kandan boyanmaz mı
Meni candan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı âhımdan murâdım şem'i yanmaz mı

Ezel ervahta sen yoksan, emekler hep olur yeksan
Bidâr mecnun deyip varsan, kolum yastık yapıp yatsan
Kederlerden susar lisan, yakarmaktan heder insan
Kamû bîmârına cânân, devâyı dert eder ihsan
Niçün kılmaz bana derman, beni bîmâr sanmaz mı

Kaderden sanma tuğyânım, benim kalbimle isyânım
Geçer aylar kurur aynım, biter mahşerde nisyânım
Görür ahvâli Süphan'ım, içimden dertli üryânım
Şeb-i hicran yanar cânım, döker kan çeşm-i giryânım
Uyarır halkı efgânım, kara bahtım uyanmaz mı

Ne yaptım ben hilâl ebrû, bi-rahm dildâr edersin sû
Nazından şekvayım hoşbû , senin bitmez cefan yordu
Kurur lebler demez yâ hû! gelip bûs etmeden meh-ru
Gül-i ruhsârına karşı, gözümden kanlı akar su
Habîbim fasl-ı güldür bu ,akar sular bulanmaz mı

Hezâr feryad figan gülden, muhal sevdam bilir gülşen
Bu emsalsiz büyük aşktan, bütün âlem haberdar şen
Elemlerden figâr şol ten, umursuzsun sürer neşen
Gamım pinhan tutardum ben,dediler yâre kıl rûşen
Desem ol bî-vefâ bilmem, inanurmu inanmaz mı

Kaçar benden gezer tebdil, terin silsem olup mendil
Naçar kaldım bitâp safdil, visal mahşer ırak menzil
Gözüm görmez çekersen mil, onun çün dur yanar kandil
Değüldüm ben sana mâil, sen ettin aklımı zâil
Bana ta'n eyleyen gâfil, seni görgeç utanmaz mı

Bu devran dil-i ârâdur, aşık olmak ne bâlâdur
Bakışlar sanki şehlâdur, canumdan bil ki evlâdur
Çekinmez hiç na-pervâdur, kavuşmak anca hulyâdur
Fuzûlî rind -i şeydâdur, hemîşe halka rüsvâdur
Sorun kim bu ne sevdâdur, bu sevdâdan usanmaz mı

HECE TAŞLARI

42

Aylık Şiir Dergisi

Temur Melik Dedekurt

Nuri Peksöz

Ali Göçer Yörükoğlu

Mustafa Pınarbaşı

Ali Kemal Mutlu

Ahmet Yalçinkaya

Özgür Çoban

Mustafa Ayvalı

Abdulahkim Eren

Azade Turap

Həmən Həşimqızı Əkbərova

Erol Koca

Âgâhî

Ali Yurtgezen

Ali Rıza Kaşıkçı

Yaşar Özden

Çağan Azizoğlu

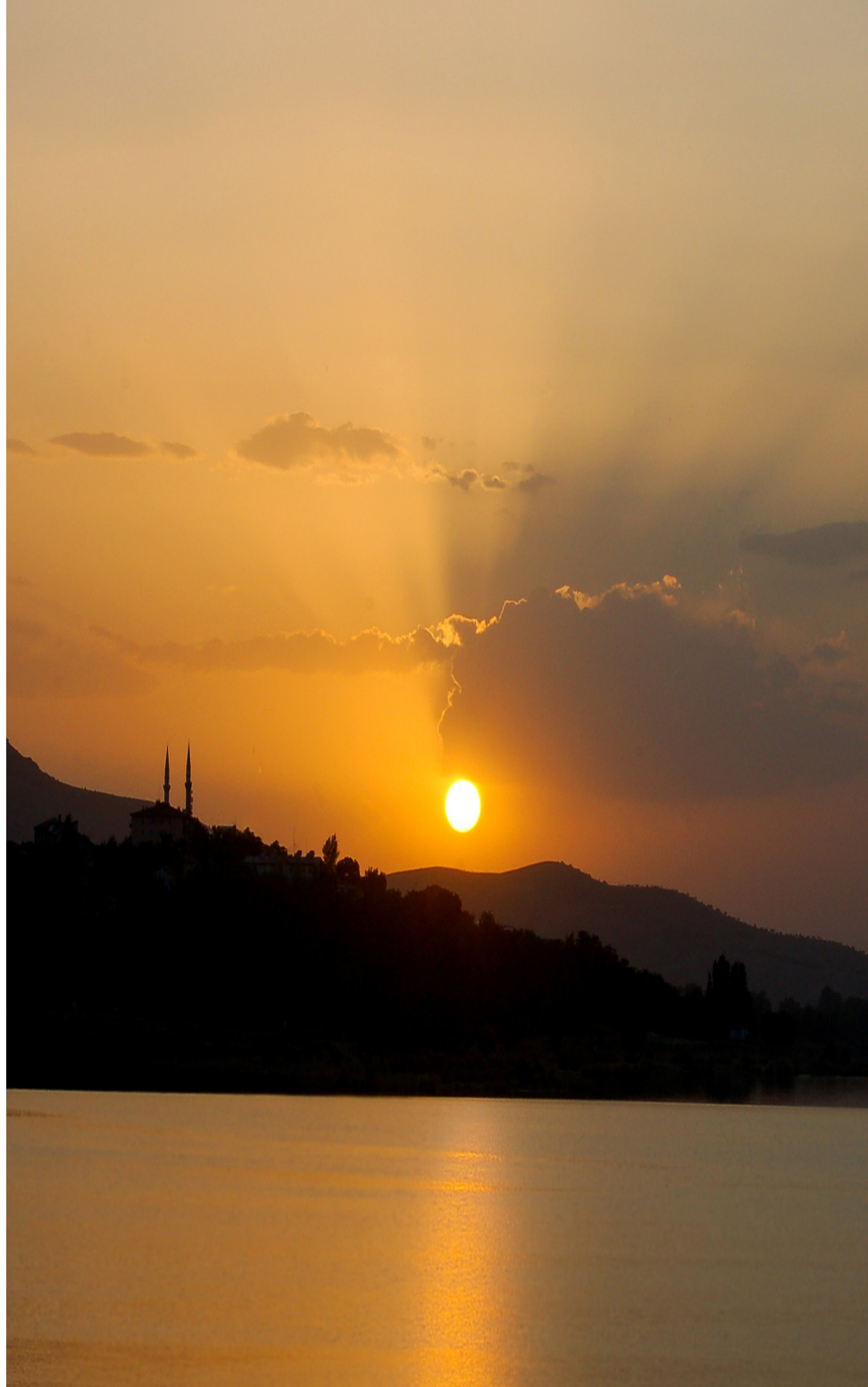
Mustafa Ferit Yıldız

Tayyib Atmaca

Məmməd İlqar

Ahmet Erener

Seyfettin Karamızrak

On5ağustos2018

İŞTE GELDİK GÖÇÜYORUZ DÜNYADAN

Ömür ağacında her akşam üstü, bir yaprak boyanır hüznün rengine, gündüzler kısalır geceler uzar, hatıralar almanağı doldurur, hayaller yarına yolculuk yapmaz, bir düşten bir düşe geçmeler biter, işimiz çoğalır kârımız düşer, her sabah sesiz bir besmele çekip, hanın öbür kapısına yürürken, gözlerimiz ufuklara takılır, daha dün yuvada ötüşen kuşlar, kanat çırpma talimine başlarlar.

Dostluklar azaldı yalnızlık arttı, söz bakıra döndü sukut gümüşe, bereketi kaçtı hayatımızın, birbirinden kaçır hısımlar akraba, başka adreslere taşındı herkes, hasreti sildiler lügatlerinden, gurbet nasıl bir şey sıla neresi, kimsenin aklında yer etmez oldu, sevinçler azaldı dertler çoğaldı, şükür dilimize uğramaz oldu, hâlâ sırtımızda dünya küfesi, canımız çıkıyor haberimiz yok.

Yüreğimiz borlaşmaya başladı, ektiğimiz biçtiğimiz yalnızlık, tutkumuz arzumuz heva ve heves, baktığımız gördüğümüz bir serap, hergün törpülenir insan yanımız, herkesin elinde bir terazi var, kimse tartısını kalbiyle yapmaz, kimsenin aklına fakirlik gelmez, ellerimiz titrer infak ederken, dudaklarımıza kuşlar tünemez, her günün dökümü yarına kalır, boyumuzu aşar gider borcumuz.

Peşi sıra uçtuk nasip kuşunun, işte geldik göçüyoruz dünyadan, nereye gittiysek orası gurbet, artık göğümüzde ne turna geçer, ne yârimiz kaldı haber salacak, zarflarla kayboldu aşk mektupları, artık “lambalarda alev üşümez”, “kim bülbül ölüsü kim güllükuru”, eski zamanların meseli oldu, konuşarak anlaşmayı unuttuk, susarak konuşmak uzun sürüyor, hâl dilinden anlayanlar kalmadı.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Son Okuma Metin Özarslan

Kapak Fotoğrafi Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

42 Sayı 15 Ağustos 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

KENDİME ÖĞÜT

Temur Melik Dedekurt

Dedekurt'um kendin olmak dilersen
Râzı ol kendinden, ele imrenme!
Taa yürekten söyle, bir söz söylersen
Eğilen, bükülen dile imrenme!

Yüksek ol, nâmerdin eli ermesin.
Engin ol, mert senden uzak durmasın.
Kök ol, derine dal, kimse görmesin.
Tez ölür; çiçeğe, dala imrenme!

Kudret elden gider gençliğin erir,
Zaman ne yâr olur ne de yol verir.
Şeytan her günahı güzel gösterir.
Düz git; eğri-büğü yola imrenme!

An gelir dört yanın birden çevrilir,
Kurduğun saraylar bir bir devrilir.
Gün gelir göklere doğru savrulur,
Ateş ol; dumana, küle imrenme!

Sarpta gezme, gidilecek yolu bul,
Sağlam düşün yapışacak dalı bul,
Ara, dolaş her çiçekte balı bul,
Arı ol; peteğe, bala imrenme!

Dedekurt'um sevilirsin, seversin.
Mevlâm her âşğın muradın versin...
Her kul gibi nâdide bir cevhersin.
Kendine bak, başka kula imrenme!

ŞİİR VE GENENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/onbeş

Nuri Peksöz

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Edebiyatımızın büyük şairi Fuzuli: “Şiir vehbidir.” der. Bu konuda hiçbir tereddüdüm yoktur. İnsanın kelimah sahibi kılınması nasıl ilahi bir hikmetse ilhamla donatılması da o derece büyük bir hikmettir. Ben taşrada doğup büyüdüm. Yazılı kültürden önce şifahi kültürle karşılaştım. Çobanların, dağlarda yankılanan türkülerini dinledim. Masallardaki ledünni manaların, halk hikâyelerindeki riyasız sevdaların büyüüne kapıldım. İslami lambaların aksinde hayalle gerçeğin çatışmalarını yaşadım. Kilimlerin heybelerinde desenlerinde yakalandım hayallere. Okulsuz bir köy, yolsuz, ışıksız... Erkekler gurbette, o zaman ayrılık, hasret daha çok anlamlıydı ve can yakıcıydı.

İlk şiirlerim Kemalettin Kamu’nun ifadesiyle bir “çoban çocuğu” olduğum zamanlar dağlarda yankılanmıştı. Yazılmamış diğer sözlerin kaderi gibi rüzgârlara savrulup gitti bütün söylediklerim. Hüsün ve gönül arasındaki o gizemli bağ benim ruhumda vardı. Hayran olan bir gönül bende olmasaydı şiirle yollarımız kesişmezdi. Gurbet duygusunu ilk kez parasız yatılıda tattım. İlkokul üçüncü sınıfta yazdığım bir şiir okul panosuna asılmıştı. Sadırlarda olanları satırlarda görmek hoş bir duyguymuş elbette.

Okul hayatım hep mahrumiyet içinde geçti. Evden uzak bir on yedi yıl. Sekiz yıl yatılı okudum. Ardından bekâr evleri, otel odaları... Mübtezellerin kaldığı ucuz şehir otellerinde nice insan hikâyeleri dinlemiştim. Duygusal travmalar, yıkılışlar şiiri besler mi bilmem. Şiirle hüznün birbirine çok yakıştığına inananlardanım. Bir şiirimde “Türküler getirdim bu şehre.” demiştim. Benim şiirim bir taşralı şairin sergüzeştir. “Sıla ve Çocuk” şiirinde o köylü çocuğun okul yollarında savruluşları vardır. Sanıyorum bu zor yolculuklarda şiirle teskin oldum.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak “ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?” dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Bu karanlıkta bir ışık huzmesi görmek gibidir. Eğer genç adamda bir istidat varsa sözündeki cevherden fark edilir. Bazen tutuşmakta olan ateşe üfleme yeteli olabilir. Şiir öğretilir mi bilemiyorum. Şiirin şekil özellikleri, söz sanatları müfredatımızda var. Ancak filozof “Yolu bilmek başka yürümek başkadır.” der. Yürümeyi kimseye öğretemezsiniz. Yolu biliyorsanız tarif edersiniz. Ancak ben kendimi usta bir şair saymadım.

Gençlerde yetenek varsa şiirin hasını önüne koymalıyız. Söz söylemenin ibadet gibi salih amel olduğuna inandırmalıyız. Söz emanetini yüklenmenin sorumluluğunu öğretmeliyiz. Yunus ilahi aşkı isterken hayretini artırma derindeydi. Peygamberimiz (sav) “Rabbim hayretimi artır.” diye dua ediyordu. Kapıyı göstermek hüner işidir. Peygamberimiz “Layık olmaya ilim öğretmeyiniz.” derken yine bize başka bir kapı açıyordu. Emanetini ehline vermek gerekir diye düşünüyorum.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çıgırlardan geçmemiz gerekir?

Geleneğimizin büyük bir hazine olduğuna inanıyorum. Ancak hazineler viranelerde bulunur derler. Binlerce yıllık atalar mirasını reddetmiş bir toplumuz. Sosyal travmalar yaşamış bir toplum. Viranelerdeki baykuşlar bizi uzun süre bu emaneti sahiplenmekten alıkoymuş.

Gelenek iyi okunursa şaire orijinal bir dil kazandırabilir. Ne yaptığını bilmeyen birinin işi ifsattır.

Gelenek, ne yazdığımız ne kadar yazdığımızı, ürünümüzün değerini bize gösterir. Bize bir dil vermekle kalmaz değer de veririr. Büyük şairleri tanımayanların kibirleri boşunadır. Gerçek âşıkların sofrasına oturan şair, helal sözün ne demek olduğunu öğrenir. O zevki tadar. Mevlana: “Ben hep sofralarınızda olacağım.” derken bunu kastediyordu.

Bir şairde önce medeniyet bilinci olmalı. Hangi medeniyetin çocuğu olduğunu bilmeyenler kimliksiz kalır. “Bizim halkımız artık şiir okumuyor.” diye yakınanlar, halkın şiir hafızasına baksınlar. Halkın ezgi-lerine baksınlar Halkımız haram sofralarda beslenmiş adamın sözüne değer vermiyor.

Gelenekten beslenmek, geleneği kutsamak değildir. Aksine geleneği anlamaktır. Bu konuda muhafazakârlığı doğru bulmam. Bu zamanın dili, üslubu başkadır. Yeni olmanın bilincine varmalıyız elbette. Eskinin içindeki yeniyi de görmeliyiz. Her devrin bir zihniyeti, kolektif zevki vardır. Popüler olma kaygısından uzaklaşıp güncel olmayı başarmalıyız.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Modern olabilmek öyle kolay değildir. Geleneği özümsemeden modern olunamaz. Ancak avangart olunur. Bizimkiler “modern” kavramını taklit olarak anlamışlardır. Fransız edebiyatını taklit ederek tercüme şiirin zevksizliğiyle bizi okurken tiksindiren şiirler yazmışlardır. Romanda taklit işe yaradı. Bu konuda başarılı da olundu. Ancak şiir başkadır. Şiir tercüme edilemeyecek kadar millidir. Bizim duygularımızın rengi başkadır. Estetiğimiz bambaşkadır. Mazmunlarımız, gizemlerimiz kısaca dilimiz başkadır. Geleneği tanımdan şiir yazıldı ancak kimse bir şey anlamadı.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Önce dil ve üslup sorununu aşmalıyız. Taklit etmekten öte kendimize özgü bir dil bulmak zordur elbette. Yeni olanı keşfetmek gerekir. Genç şairler elbette taklitle başlamalı şiire. Sonra kendilerine ait bir şiiri dili ve üslubu keşfedeceklerdir mutlaka. Güncelleştirmek elbette kolay değildir. Şair hem geleneği bilecek hem de zamanını tanıyarak orijinal olanı yakalayacaktır. Bu konuda gençler iyi bir edebiyat eğitimi almalıdır. Edebiyatın bir ilim olduğunu bilmeliyiz. Aynı zamanda edebiyat güzel sanatlar içinde estetik zevkin doruğa çıktığı bir sanattır. Tefekkür boyutu yanında estetik yönü de ihmal edilmemelidir.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı “şiir” şekline dönüştü?

Şifahi kültürde sözün kalıcı olması, unutulmaması önemlidir. Onun için manzum olanla anlatma zorunluluğu vardı. Modern zamanlarda şiir bu mirasın büyük kısmını nesre devretti. Göçebe toplum-larda sözlü kültür çok güçlüdür. Bizim sözlü kültürümüz çok zengindir.

Sözlü kültür kentlere geldikçe doğal olarak gücünü kaybeder. Şairler sözlü kültürün zenginliğinden faydalanmalıdır. Sözlü kültürü tanımayan sadece tercüme şiirlerle beslenen şairlerde bir lügat şairliği hastalığı başladı.

Şiir bize neyi anlatır?

Şiirde bir gerçeklik var mutlaka ancak şiir bize soyut bir dünya kurar. Bizi beş duyunun tutsaklığından kurtaracak bir dünya. Şiirde insan kendini anlatır. İnsan kendini ifşa ederken sembollerle gizler duygularını. Sadece arif olanlar anlasın ister.

Kendini doğrudan anlatmanın sıkıntısı vardır. Şiir bize anlatma imkânları sunar. Bazen bizi teskin eder bazen acılarımız artırır. Gündelik dilin bayağılığından kurtararak yeni bir dil verir bize. İnsan bu üst dile kavuşunca anlatma ifade etme imkânlarına kavuşur.

Şirin hikemi yanı da var mutlaka bir mısra bazen ciltlere dolu kitaplarla anlatılacak bir gereceği hemen önümüze koyar.

Şiirde usta çırak ilişkisi var mıdır?

Elbette şiirde usta vardır çırak da vardır. Ancak usta bulmak zor iştir. Çırak bulmak da zor iştir. Modern zamanlarda bu kapı kapandı bize. Kapı diyorum çünkü genç şair bu yolla büyük imkânlarla kavuşuyordu. Adını ustasından alan bir şair olmak isterdim.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Üslup, şairin imzasıdır. Duyguların coşkunluğunu keşfeden bir ırmak gibi: “Nasıl akmalıyım? Nasıl yürümeliyim?” sorularına cevap verecektir şair. Şiirle hemhal olanlar okudukları herhangi bir mısra da bu imzayı görebilirler. Şirin kime ait olduğunu söylerler. Genç şairler taklit ederken çok dikkatli olmalıdır. Ustaların sesi bambaşkadır. Bir Âşık Veysel’in sesi orijinaldir. Bir Yahya Kemal bambaşkadır.

Necip Fazıl şiirimizin ankasıdır. Dikkat ederseniz Necip Fazıl'ın takipçisi nerdeyse yoktur. Çünkü o sesi yakalamak o sesi taklit etmek, o sancıları çekmek zordur.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşırız?

Bu zor hatta imkânsızdır. Gelenekten öğrenilir şiir. Şiirin başka bir okulu yoktur. Vahiy okumamış bir adamdan şair olmaz. Bizde üslubunu oluşturmuş şairlerin çoğu gelenekten beslenmiştir. İkinci Yeni şairlerinden Sezai Karakoç, önümüzde iyi bir örnektir. İslam medeniyetinin şairi olmak için Kur'an'ın öğretisini bilmeliyiz. Gelenek bize üst bir dili kazandırırken sevmeyi de öğretir. Duygularımızı hayallerimizi tefekkürümüzü zenginleştirir.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Modern, çağdaş manasında büyümlü bir kelime. Ondan herkes farklı şeyler anlıyor. Eskinin yerine yeniyi koymak daha doğru bir tanım. Eskiye bilerek yeniyi keşfetmektir modernizm. Bu iki boyutludur: Eskiye okumak ve yeni olanla sentezleyerek bir yol bulmaktır. Yeninin eskiye muhtaç olduğunu unutmamalıyız. Bizde tecdit düşüncesi hep yüzeyseldir. Bizim yazınımız polemikçi değildir. Bu yüzden bu konular yeterince irdelenmemiştir. Batıyı tercüme etmeyi, taklit etmeyi, kopya etmeyi “yenilik saymak” abestir. Her güncel olan metni yeni saymak yanlışır. Yunus Emre: “Her gün yeniden doğarız / Bizden kim usanası?” derken eskimez yeniden bahsediyordu. Kur'an'ın ifadesiyle “Allah, her an yeni bir şendendir.” ayetinin hükmüne teslim olmuştu.

Şekil ve dil sorununu aşmak, yeni ve modern olmak için yeterli değildir. Bizde modern şiir, serbest şiire eş değer tutulur. Necip Fazıl heceyle yazan modern bir şairdi. Modern şiir yazıyorum diye nesirden daha zevksiz yazılar kale alanlar absürt şiir yazdılar. Yahya Kemal aruzla yazıyordu ama modern bir şairdi. Keşke, “Garip” akımı değil de Yahya Kemal'in açtığı yol takip edilebilseydi.

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak ön yazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor; basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi” mi oldu?

Bugün faydacı (pragmatik) anlayış toplumlarda hakimdir. Her medeniyette bir bilgi, duygu ya da bir zaaf zirveye çıkıyor. Eski Mısır'da ezoterizm cahiliyede şiir, eski Yunan'da hitabet zirvelerdedi. Bugün ise insan iştirmek yerine görmeyi tercih ediyor. Çünkü iştirmek için kulaktan başka bir de gönül lazım. . Mevlana “Bişnev / İşt!” diye başladı Mesnevi'ye. Pragmatik bir kafaya sahip insan piyasaya göre davranacaktır. Yayıncı kazanmıyorsa elbette şiir kitabı basmaz. Bu insanların felsefesi böyle maalesef. Bu sadece bizde böyle değil bütün dünyada şiir fetret devrini yaşıyor.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önmeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Elbette okullarda şiir okutuluyor. Şiir dinletileri yapılıyor. Yeterince şiir ezberletildiğini söyleyemem. Bizde ezbercilik de yanlış anlaşılmıştır. Ezbere karşı olmak bu değildir. Ben ezberlemeyi bir öğrenme tekniği olarak görüyorum. Asıl ezbercilik öğrendiğini anlamamaktır. Ya da doğru öğrendiğini doğru söylediğini yanlış anlamaktır. Ders kitaplarında yeterince şiir var. Ancak bizde edebiyat bilim olarak öğretiliyor. Öğrenciler edebiyat tarihi öğreniyor, gramer öğreniyor. Değişen müfredatla bunu önüne geçileceğini umuyorum.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptir. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Sanat eserlerinin insana sunduğu “ihsan” duygusu her devrin insanında az ya da çok vardı. İslam sanatındaki “tecrid” anlayışı imajdan çok soyut bir dil kurmayı ilham etmiştir. Bu konuda şunu söyleyebilirim sözün gücü bugün azaldı. Sözü söyleyen de önemli elbette. İslam medeniyeti lisan ve ihsan medeniyetiydi. Osmanlı padişahları İslam'ın hadimleri olarak hem sözün sultanı hem de şairlerin hamisi olmuşlardır.

BAYRAM SEVİNCİ

Ali Göçer Yörükoğlu

Bu gün bayram çocuklar,
Herkese kutlu olsun!
Yüreklerde coşku var,
Sokaklar sizle dolsun!

Baba evlatlarım der,
Ana yavrusun sever,
Hala, dayı sen de ver,
Harçlıklar cebe konsun!

Kardeş kardeşi arar,
Birlikte yaran sarar,
Sevmeye budur karar,
Her dem yürekte kalsın!

Bayram sevinci duyan,
Büyüklerini sayan,
Darılıp gönül koyan,
Varıp sarılsın, gülsün!

Bayramlar bayram ola,
Kenetlenip kol kola,
Gülerek sağa, sola,
Köşe bucak gezilsin!

Sevgi içten, yürekten,
Ve saygı bu sebepten,
Sevilen sevsin hepten,
Sevgi mayası tutsun!

Bayramlar bayram ola,
Kinler, nefretler sola,
Kalpler sevgiyle dola,
Sevinç çocukça olsun!

KAHIR

Mustafa Pınarbaşı (Ahmed Kâfi)

yazdığım mektubun tellidir ucu
istersen titreyen ellerimi kır
kabimin, kedere yaslı bir ucu
bir ucu şahindir, kanatlar kahr

adın ıslıl ıslıl ırmak boyunda
müştekîyim senden, bu depresyonda
çirkin bir fareyim, bir istasyonda
trenler gelmiyor, vaatler kahr

hârelerim evvel zaman içinde
üşüyorum kalbur saman içinde
ömrüm geçiyor da amân içinde
seneler bir yana, saatler kahr

kâfi'nin *ahmed*'e borcu bitmiyor
sen yoksan, boğazdan lokma gitmiyor
ocağım nerede, neden tütmüyor
aklımdan göçtüğüm, hayatlar kahr

(*Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün*)

GAZEL-İ HEM

Ali Kemal Mutlu

Bitti ömrün mevsimi ey güzümüz bitmez mi hem
Kondu leylek misli hicran 'kış' desek gitmez mi hem

Nevbahârım karı görmüş, güllerim bülbül sorar
Üşümüş goncesi aşkın gün yüzün yetmez mi hem

Şakır elin bahçesinde pür-sada eder hezar
Gayri bizim bağımızda bir nefes ötmez mi hem

Her gelen bir dert bırakmış bâbımız dârul-acez
Bunca feryat yükselir indinde zerr'etmez mi hem

Kervanımız gam çeker aşkistanın sahrâsına
Bir harâmî denk gelip de yolumuz tutmaz mı hem

Her katarın bir çobanı var imiş rehber deyü
Ortak etsem şu feleği kervanım gütmez mi hem

Dostlarımız görmez imiş gönlümüz yandığını
Râyi miyiz sanki ey can dumanım tütmez mi hem

(Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilün)

DOKUNUŞ

Ahmet Yalçinkaya

Bakışın özlemim düşün hayalim
Gül yapraklarında okşarım seni
Gündüz güneşimsen gece hilalim

Tuvale nakşolmuş bir peri gibi
Resmine baktıkça tutarsın beni
Ey suyun sahibi, rengin sahibi

Elinde bir yumak olsam sadece
Yuvarlanıp tutsam güzel gölgeni
Nurun ne yücedir gönlün ne yüce

İşte bu yüzdendir güle benzemen
Bu yüzden dokunma, yakma köleni
Rüyamda bir sade kapı aç hemen

Gül yapraklarında okşarım seni
Ne dokunur ne dokunmazdır halim

GECE YARISI RUBAİLERİ /1

Özgür Çoban

Muhal

Gülen dudaklarının zülâl koydum adını
Semada bir yıldızdın şimal koydum adını
Benim erken geldiğim seninse geç kaldığın
Bu büyük sevdamızın muhal koydum adını

Mısralarda Yaşarsın

Sanma huzuru bulur ferdalarda yaşarsın
Rüyalarda görürsün hülyalarda yaşarsın
Bir ücra köşesinde kaldın artık kalbimin
Benim için mevtasın mısralarda yaşarsın

Kazanmadan Kaybettim

Saçının tellerine uzanmadan kaybettim
Hüsran üstüne hüsran usanmadan kaybettim
Ne kavgalarım oldu kaybetmeden kazandım
Ne sevdalarım oldu kazanmadan kaybettim

Nisanla Başlar

Ezelî hakikattir dünya hicranla başlar
Budur aşkın kanunu hülya cananla başlar
Her gördüğüme sordum yıllarca akıl yordum
Sen doğmuşsun diye mi bahar nisanla başlar

Ne Yazar

Her daim hercaisin bir an yansan ne yazar
Bugünden sonra beni her an ansan ne yazar
Siyah bir ukde gibi içinde kalacağım
Beni kaybettin artık hep kazansan ne yazar

BEDRİN KÜLÜ

Mustafa Ayvalı

Bakma şu gözlerimin kan rengi oluşuna!
Bozkırın alazında yaban gülünden çaldım.
Bilinmedik yurtlarda kar düşen şakakları,
Toysuz telli duvağın ülger tülünden çaldım.

Çatlayan dudaklarla bunca yıl hayal kurup,
Sabrın sınırlarında bile divana durup,
İsyan etmez yüreği sam yeline savurup,
Serabında yaşatan Sina çölünden çaldım.

Ayrılık unutana mahsus beslese kini,
Cevaz verir mi sandın Yüce Rabbimin dini.
Dalıp gidişlerdeki ölüm sessizliğini,
Gün sancılı gecede bedrin külünden çaldım.

Asıl adı Şerif Cırık'tır. 03 Ocak 1940 tarihinde Afşin ilçesinin Berçenek köyünde doğdu (Doğum tarihinde ihtilaf var). Zeynel-Döndü çiftinin ikinci çocuğudur. Fatma, Şerif, Hakkı, Salman, Zekiye isimli beş kardeşirler.

Mahzunî Şerif'in doğduğu Berçenek köyü Afşin-Elbistan ovasının ortasında tarım arazisinin içinde yer alır. Türkiye'nin en büyük termik santrallerine 5 km. mesafededir. Etrafında Alemdar, Çoğulhan, Çomudüz, Büğüt, Tanır, Hurman mahalleleri vardır. Geçmişten günümüze Berçenek halkı tarımla geçinir. Kırak ama verimli arazileri bulunan Berçenek Afşin'e 25 km. Elbistana 32 km. uzaklıktadır.

Ben Alemdar mahallesindenim Berçenek bize 5 km. meseafededir. Alemdarlı ve Berçenekliler hep içicedir. Benim eşim gibi birçok Berçenekli ile evlenen mahallelimiz vardır.

Şerif Cırık'ın babası Zeynel Amca babamın "kardeşliği" idi. Amcasına ve kendilerine teklifsiz gider gelirdik. Onlar da bize gelir giderlerdi. Mahzunî'nin ablası Fatma Hanım eşimin amcasının karısıdır. Yeğenleri eşimin amca çocuklarıdır.

Zeynel Amca köyde sayılan, arazisi olan, güvenilen saygın bir insandı. Sözü, sohbeti dinlenen, danışılan, kimseye muhtaç olmayan yapıdaydı.

Berçenek köyü Elbistan, Afşin ovasındaki genel yerleşim yerleri gibi Türkmen bir köydür. Türkçe konuşulur, başka dil bu gün de konuşulmamaktadır.

Hasankendi mahallesi (köyü) Elbistan'a 5 km. uzaklıkta bir yerleşim yeridir. Berçenek oradan bölünen bir yerleşim yeridir. Ailelerin bir kısmı Berçenek'te bir kısmı da Hasankendi mahallesine göçenlerin sayısı artmış Berçenek boşalma durumuna gelmişti. Yazları tarımdan dolayı gelenler kışları Elbistan'a gitmektedirler. Hasankendi muhafazakâr yapıda bir yerdir.

Şerif Cırık Berçenek'te okul olmadığı için Hasankendi Köyüne komşu Alembey köyündeki Hacı Lütü Efendi Dergâh'ında bir yıl okur. Kur'an'ı Kerim okumasını, yazmasını öğrenir. "Hem Arapçayı okuyor ve yazıyordum. 180 ayeti ezber biliyordum. Gerçekten de tüm ayetleri ezberlemiştim." der.

"Kur'an da okudum mürşit önünde" mısraında da tekrarlar Kur'an okuduğunu. Daha sonra köyüne okul açılır 1956 yılında ilkokulu bitirir. Aynı yıl Mersin 3. Astsubay Hazırlama Okulu'na başlar. 1959 yılında başarıyla bitirir. Ankara Ordonat Tekniker Okulu'na girer. 1960 yılında okuluna devam edip Kuleli Askeri Lisesi'ne girmek için hazırlanırken "Ordu Donatım Teknik Okulu'ndaki öğrenciler arasındaki siyasi tartışmaları körüklediği ve okulun kurallarını ihlâl ettiği"nden okuldan kovulur.

Okula devam ederken bir mektupla ilk eşi Emine Hanım'dan ayrılır. Züleyha adında bir kızı kalır.

1961 yılında İtalyan asıllı Sovina (Suna) adlı bir genç kızla tanışır ve evlenmeye karar verirler. Suna 14 yaşında olduğu için engellenir. Bu olay medyaya konu olur. Ama evlenirler. Bu evlilikten Şirin, Emrah, Ferhat adında üç çocuğu daha olur.

Bu dönem Mahzunî'nin en zor yıllarıdır. Dört çocuğu vardır. Okuldan atılmış, iş, güç yok, tanınmamıştır. Köyü Berçenekte döner. Baba evinde tarımla uğraşarak geçimini sağlar. Yokluğun, hastalığın, açlığın acısını bu dönemde yazdığı, söylediği türkülerle anlatır. "Bebek" bu dönemi anlatan önemli ve ilk eserlerinden birisidir.

1963 yılında Halil Aytekin'le tanışır. O da Mahzunî'yi Fikret Otyam'la tanıştırır. Mahzunî bu yıllarda Ankara'ya taşınır. Konserden konsere koşmaya başlar. Plakları kapışılır. Her sözü "olay" olmaya başlar. Âşıklar Derneği'ni kurar. Âşık İhsanî ve Kul Ahmet'le birlikte TRT'ye müracaat ederler. TRT'den izin çıkar. En büyük konserini de o yıllarda Büyük Sinemada verir. Artık bütün Türkiye Âşık Mahzunî'yi tanımış, meşhur olmuştur.

Mahzunî üç çocuğu olan Suna'dan 1968 yılında resmen ayrılır. 1971 yılında son eşi öğretmen Fatma Hanımla evlenir. Gaziantep'e yerleşir. Bu evlilikten de Derya, Ali, Şeyda, Yetiş adında dört çocuğu olur. Bu evlilikle birlikte toplam sekiz çocuğu olur Mahzunî'nin.

1971 Yılında söylediği “Erim erim eriyessin” türküsünden dolayı tutuklanır. Hapis, işkence hayatı başlar. Türkiye’deki siyasi ve sosyal çalkantılardan o da herkes gibi nasibini alır. Tutuklanır. Konserleri basılır. Taşlanır. Mahkemelik olur vb.

1989-1991 yılları arasında Halk Ozanları Derneği’nin genel başkanlığını yapar. 1991 yılında Ankara Belediye Başkanı Murat Karayalçın’ın teklifi ile “danışman” olur. Kültür ve sanat danışmanı olan Mahzunî başkanla bir türlü görüşemez bir şey danışılmaz sorulmaz. Kendisi başkana “danışmak” ister ama danışamaz, ulaşamaz. Bir gün Hürriyet Gazetesi’nde bir haber okur. Haber de; “Âşık Mahzunî mevsimlik işçi oldu” der. Başından kaynar sular akar hemen istifa dilekçesini yazar “danışılmayan danışmanlıktan” ayrılır.

“Ne yüzümü gördü ne de tanıştı,
Ben Karayalçın’a danışman oldum.”

Beytiyle aynı düşünceyi taşısa da haksızlığa tahammül edemez.

Siyasi çalışmaları da oldu. Gaziantep Belediye Başkanlığı’na bağımsız aday oldu (1984) kazanamadı. Barış Partisi’nin kurucuları arasında yer aldı ama siyaseti sevemedi istifa etti. Deniz Baykal’ın davetiyle CHP’ye döndü aday adayı oldu. Adaylar açıklanınca ismini göremedi. Üstelik partinin genel başkanı tarafından aday olması istenmişti. O gün siyaseti bıraktı. Ozan olmak ayrı şeydi. Siyaset daha başka şeydi.

Mahzunî’nin sağlığı bozulmuştu. 1984 yılında Gaziantep’te kalp krizi geçirdi, tedavi ile atlattı. 1996 yılında Arsuz’da yazlığında felç geçirdi. Ankara Numune Hastanesi’nin ardından Almanya’ya giderek üç ay tedavi gördü ve iyileşti. 2001 yılında İstanbul’a konser için gitmişti. Rahatsızlandı kalbi durdu. Elekt-roşokla tekrar hayata döndü. Tedavisi cevap vermişti ama çok yorgundu.

2002 yılında Paris’e konser için gitti. Konsere Kahramanmaraşlı hemşehrileri çağırmıştı. Doktorlarının izin vermemesine rağmen konsere katıldı. Konserden sonra Almanya’ya geçti. Almanya’daki doktorlarına muayene olmak istedi doktorları tatildaydı randevu almamıştı. Kaldığı evde rahatsızlandı. Hemen Köln Dorz Hastanesi’ne kaldırıldı.

Yanında eşi Fatma ve oğlu Ali de vardı. 13 Mayıs 2002 tarihinde “Akut solunum yetersizliği akciğer ödemi teşhisiyle” yoğun bakıma alındı. 17 Mayıs 2002 tarihinde Almanya’nın Köln şehrinde hakkın rahmetine kavuştu.

1940 yılında Berçenek’te başlayan “dalgalı” hayatı 2002 yılında Almanya’nın Köln Şehrinde 62 yaşında tamamlanıyordu. Türkiye’ye getirilerek Nevşehir’in Hacıbektaş ilçesindeki Hacı Bektaş Veli Külliyesi’nin Çilehane mezarlığına defnedildi. Mezarını köyünde görmek isteyen Berçenek halkı köylerindeki mezarlığın yanına temsili mezar yaptılar.

SANATI- KİŞİLİĞİ

Âşık Mahzunî Şerif 62 yıllık hayatına 453 adet 45’lik plak, 12 uzunçalar, 70 albüm, 10 kitap, binlerce şiir sığdırmıştır. Mahzunî şiirlerini vezinli ve kafiyeli yazar. Serbest şiir tarzını benimsemez. Türkülerinin lirik olmasının ve kolay söylenmesinin sebebi hece vezniyle yazılmasıdır. Bu yapı Geleneksel Türk ve Yeni Türk halk şiirinin özelliğidir.

Şiirlerinin konusu içinde yaşadığı halkın yaşadıklarıdır. Mahzunî halkından kopuk yaşamaz. Onların derdini tellere döker, dünyaya duyururdu. O kadar benimsenmesi halkın kendini bu şiirlerin içinde bulmasıdır sanırım. Aziz Nesin onun şiiri için “Zor yazılan ama kolay anlaşılan şiirdir” der. Ağır basan yönünden birisi de vatan-millet sevgisidir. Sorunları çözümünü hep millî-yerli motiflerde arar.

Büyük ozanlarca da hep takdir görmüştür. 1972 yılında Sivas’ın Sivrialan köyüne gider. Âşık Veysel’i ziyaret eder. Veysel’e Mahzunî’nin geldiğini söylerler. Mahzunî içeri girince Veysel ayağa kalkar. Yanındakilere “Susun, gelen Pir Sultan Abdal olsa gerek” diyerek takdirlerini belirtir.

Yine Kahramanmaraş’ın yetiştirdiği Karakoç ailesinden rahmetli Abdürrahim Karakoç ile Bayram Bilge Tokel’in “Gönül Dağı” programında bir araya gelerek bizlere en önemli mesajı vermişlerdi. Bazı-

larınca biri solun, biri milliyetçilerin zirvedeki iki üstadı ortak ne diyorlardı? İkisi de “Doktor Bey”, “Amman doktor bak bebeğe” diyorlardı. Söyleyişleri ayrı, dedikleri-dertleri aynıydı.

Mahzunî

*Az değildir Karakoç'tan aldığım,
Boşa mıydı Mahzunîlik bulduğum,
Sen ben söylemezsek kurban olduğum,
Bizdeki ozanlık bozuk değil mi?*
diyordu.

Mahzunî Şerif'e sormuştum; ozan kendi şiirlerini söyler. Siz Karakoç'tan şiir besteleyip türkü söylüyorsunuz dediğimde; “O benim diyeceklerimi yazıyor” demişti. Mahzunî hakkı temsil etmesini de iyi bilirdi. Üstad Hayati Vaffi Taşyüreke saygı gösterir “hocam” diye hitap ederdi. Amcası Pehlil Cırık'ı, Aladeli Haydar'ı, Mahrumî'yi hep saygıyla anardı. Mahzunî kav-gadan yana değildi. Bakın ne öğüt veriyordu.

*Boşa dövüşmeyin bizim yiğitler,
Sizi vuranlar vurulmuyor ki,
Kim bilir nerede hangi koltukta,
Kömürde tarlada yorulmuyor ki,*

*Yeni adı çıkmış sağ ile solun,
Tarihte borcu yok kullara kulun,
İki yanı birdir yattığın çulum,
Bilirsin ölenler dirilmiyor ki.*

Ozanlarla birlikte Cumhurbaşkanı Demirel'i ziyarete gider Mahzunî Şerif.

Demirel; “Ne Caferliğim kaldı, ne köyün çobanlığı. Her fırsatta benimle uğraştın” der.

Mahzunî; “ O zamanlar öyle gerekiyordu” diye cevap verir.

Demirel; “Sen halk ozanısın. Halkın ozanı yazar da söylerde. Kırgınlığım yok” diye hoş görüşünü gösterir.

Mahzunî toplumun maddi çelişkilerini, olumsuzluklarını, çarpıklıklarını, insan ilişkilerini, psikolojik yapılarını, inanç ve çelişkilerini de en iyi anlatan devrin son ozanıydı.

DİLRUBA

Azade Turap

Bir varmış bir yokmuş masal gibisin
Gülerken üzülen solan Diltruba
Tarihin bağrında yasal birisin
Ağlayıp hicrana dolan Diltruba

Ömrün geçer, varamazsın farkına
Serap dersin, tufan çıkar bahtına
Hayallerin kalır ömrün ardına
Baharda hazana yanan Diltruba

Bir adres bulamaz yarım sözlerin
Vuslat arar taşıyamaz dizlerin
Hüküm yersin tutuklanır gözlerin
Kalp hırsız gönül çalan Diltruba

Kalp hırsız dedim gönlü sakarsın
Gözlerinde efkâr hüznü yakarsın
Uzak durma, neden böyle bakarsın
Vakitli vakitsiz dalan Diltruba

Böyle gönül, nasip olur saflara
Kader bilip alışırsın aflara
İnanma duyduğun süslü laflara
Bu asırda sevda yalan Diltruba

Duadır dilimden bu gelir elden
Zamansız geldimse soğuma benden
Bir ömrün ahı var sorulur senden
İki gözü nemli kalan Diltruba

Çok görme şaire bu son görüşü
Senden sonra umursamam ölüşü
Olmayan bir yoldu gidip dönüşü
Hasreti bağrımı yakan Diltruba

Şu bahtsız yüreğin sensin ağyarı
Azade nağmenin budur ihbarı
Ağırdır demiştin şair efkârı
Şairin sırdaşı olan Diltruba

BAYATILAR

Həmən Həşimqızı Əkbərova

Dağların gülü olub,
Könlümün biri olub.
Bayatı mənə doğma,
Anamın dili olub.

Yüz olmaz,
Əlli artıb yüz olmaz.
İlqarsız, peymansızın,
Verdiyi söz düz olmaz.

Qala səndə,
Qurulub qala səndə.
Sənə könül verdim ki,
Əbədi qala səndə.

Dərdin mənə,
Gəl söylə dərdin mənə.
Dərd tamı acı gəlməz,
Gündəlik dərd əməmə.

Qulun olmam,
Atına qulun olmam.
Eşq bağından yer versən,
Ömürlük qulun olmam.

Kölgəsində,
Buludun kölgəsində.
Könlüm səni arzular,
Nə işim özgəsində?

Azanı,
Hər gün oxu Azanı.
Gündə yüz yol dara çək,
Haqq yolundan azanı.

Arzular,
Tükənməsin arzular.
Ömrün qürub çağında,
Könlüm səni arzular.

AZAR AZAR

Erol Koca

Aklıma geldi de söyleyemedim
Yudum yudum söz doldurdum içime
Her biri söz değil kor idi sanki
Azar azar köz doldurdum içime

Her çeşit yaranın bohçası yürek
Kadere teslimim olur mu küsmek
Şâfi'den mümkün mü umudu kesmek
Azar azar tuz doldurdum içime

Âlem bahar yaşar, şendir gülşeni
Yıllarca bekledim dönüp sevmeni
Ben de zemheri var üşütür teni
Azar azar buz doldurdum içime

Beklerim göz yolda fikir seninle
Can bulur bedenim senin sesinle
İster sitemim say ister boş dinle
Azar azar naz doldurdum içime

**ÂŞIK ÂGÂHÎ'NİN
SEHER VAKTİ ÇALDIM YÂRİN KAPISIN
MATLALI MANZÛMESİ ÜZERİNE SEYYÂH-I VATAN ÂLİ ÇELEBÎ'NİN
ŞERHİ**

Ali Yurtgezen

Türkü, halk edebiyatının anonim formlarından biridir. Ancak **bağlama** eşliğinde çalınıp çığırılan her manzumeye halk arasında türkü demek âdet olmuştur. Bağlamanın Alevî-Bektâşî zümreleriyle özdeşleşen bir saz olması, Sünnî geleneğin bağlamayla icra edilen bütün türlere mesafeli, hatta soğuk durmasına yol açmıştır. Hâlbuki ister Alevî, ister Sünnî meşrepli olsun halktan insanlara hitap eden birçok tarikat; deyiş nefes, nutuk, devriye, ilahi... gibi türleri -nazarî tartışmalara rağmen ekseri bağlamayla nağmelendirmiştir. Dinî-tasavvufî muhtevalı bu söz ve ezgileri bir taraf günah yahut haram yaftasıyla işitme menziline dışına sürerken diğer taraf malzeme yapmış, gülüp oynamalara katık etmiştir.

Türküyü aziz bilmek gerekir. Dinî de olsa, beşerî de olsa, edep çizgisini aşmayan, gönül işi bütün türküler mübarektir. Gönülden kopana hürmetsizlik olmaz.

Türküyü aziz bilmek, türkülere bir müsteşrik yahut müstehlik gibi yaklaşmamaktır.

Türküyü az bilmek, yansıttığı hâli yaşamak, işaret ettiği ufuklara kanatlanmak, sırlarının hakikate ermeye çalışmaktır.

Hakikati araştırmayarak izzetine hâle getirdiğimiz türkülerden biri, “*Seher vakti çaldım yârın kapısını*” diye başlayan meşhur bir deyiş. **Neşet Ertaş**’tan derlenen ve tipik bir **koşma** olan bu türkünün sözleri **Şarkışlalı Âşık Âgâhî**’ye ait. Türkü metninin tamamını ve orijinalini yazı kaynaklardan bulamadık. Muhtelif sanatçılar tarafından daha ziyade iki katası okunan metin TRT arşivinde dört kıta olduğunu tespit ettik. Ancak bu metnin ne kadar sıhhatli ve tam olduğu şüpheli. Zira manzumede bir tarafta “*sürmeli*” kelimesinin anlam zenginliğinden faydalanmadaki ustalık, diğer taraftan “*Nöbeti bekleyen alır keşiğin*” gibi harc-ı âlem söyleyiş, ulaştığımız metnin orijinal olmadığını düşündürüyor. Nitekim manzumenin üçüncü kıtasının ilk mısraı hemen hemen bütün sanatçılar tarafından “*Hep gönüller muradıdır âşığm*” şeklinde okunuyor. Kulağa hoş gelen fakat anlam bakımından son derece tutarsız olan bu mısraın TRT arşivinde “*Şu kevn mekânı tuttu ışığın*” şeklindeki kaydı, metinle ilgili tereddütlerimizi arttırıyor. İcra esnasında mısralardan sonraki “aman” nidaları ile dörtlüklerden sonra tekrarlanan “*Aslanım eller eller / Kokuyor güller güller / Ne bilsin eller eller / Perişan halleri*” sözleri asıl metne beste ve melodinin düzeni içine sonradan yapılan eklemelerdir. Zira asıl manzume 11’li hece ölçüsüyle söylenmişken, bu ilaveler daha ziyade 7’lidir ve bu form koşma tarzına aykırıdır.

Bu manzumeyi önemli kılan asıl unsur, dikkatli gözlerden kaçmayan tasavvufî muhtevalıdır. Muhtemelen bir **nutuk** örneği olan bu manzumenin, **müderresândan Seyâh-ı Vatan Âli Çelebi** isimli bir zat tarafından yapılmış şerhini ele geçirdik şiir metninin verilmediği, sadece açıklamaların yer aldığı bu risaleden anlaşılan o ki **Şarkışlalı Âşık Âgâhî**, bir takım sembollere “**erkân-ı sülûk**”a işaret etmektedir. Ulaşabildiğimiz metnin en doğru olduğunu sandığımız şekil ile şerh risalesinin kısmen sadeleştirilmiş hâlini takdim ediyoruz.

Kapıları sürmeli daha nice türkülerimiz var ki açılıp içeriye **yol vermek için mahrem-i esrârını** beklemektedir.

“METİN

*Seher vakti çaldım yârin kapısın
Baktım yârin kapıları sürmeli
Boş bulmadım otağının yapısın
Çıkageldi bir gözleri sürmeli*

*Açtırdım kapıyı girdim içeri
Aklımı başımdan aldı o peri
Dedim senden buldum hâlis gevheri
Dedi yok yok, bir mehenge sürmeli*

*Şu kevn ü mekânı tuttu ışığın
Nöbeti bekleyen alır keşiğin
Beklemeli o sultanın eşiğin
Günde yüz bin kere yüzler sürmeli*

*Âgâhî karıştır kamı yaş ile
Dost bulunmaz hayâl ile düş ile
Yetilmez menzile bu gidiş ile
Hemen aşk atına binip sürmeli*

Bismillâhirrahmânirrahîm

Saltanatında vezîri de nazîri de olmayan Allah’a (cc) hamd, Peygamber Efendimize (sas) ve ona arka çıkan, yardım eden âline, eshâbına salât ü selâm olsun.

“**Yar**”dan murat, yâr-ı hakîkidir ki, Allah’tır (cc) “**Kapı**” dediği âlem-i melekûtun, âlem-i gaybın, nihayetinde halvet-serây-ı vahdetin eşiğidir; cümlesi bu kapıya çıkar. “Kapıyı çaldım” dediği taleb-i Hakk’tır; harem-i visâle mahrem olmak için ruhsat alma arzusunun ızhârıdır. Velâkin kapı sürmelidir. “**Sürgülü**” dahi derler; bağlıdır, feth-i bâb müyesser olmamıştır. Sûfiye lisanında feth-i bâb ki “kapı açmak” demektir, sülûkta makamları aşmak, lahut ruh müşkillerinin halli manâsınadır. Husûsen leyle-i mirâçtaki bir hâdiseyi telmihan “namaz”a işaretler. Mirâçta Sahib-i Hazret-i Nübüvvet (sas), Cibrîl (as) ile yedinci semânın kapısın çaldıkta, İsmâil nâm meleğin, “Sizden gayrı feth-i bâb’a me’zun değilim.” Dediği mervîdir. Ânınçün Rasûl-i Ekrem’den (sas) gayriye feth-i bâb yoktur. Fakat namaz mü’minin mirâcıdır. Her rek’atte Fâtiha sûresi okumanın bir hikmeti de budur. Fâtiha dahi “feth”ten gelir. “*Cemî-i a’mâle bâb-ı kabûl miftâh-ı salât ile meftun olur ve cânib-i melekûte müteveccih olan dahi feth-i bâbı ânınla bulur.*” denilmiştir.

İmdi, “**çaldım yârin kapısın**” “**seher vakti**” ile gelince, bu “sabah namazı” olur. “Kapıların sürmeli” olup açılmaması, namazdan feyz alamamak, hulûs-i kalbi ve huşû’yu bulamamaktır. Kalbin yumuşaklığına ve inceliğine, Cenab-ı Hakk’a karşı tevazu ve inkiyadına huşû derler. Bazılara göre kalbin huzûr-ı Hakk’ta kıyâmı, bazılara göre de katle bulunan havf-i dâimîdir. İmânın semeresi ve Celâlullah ile hâsıl olan yakînin neticesidir. Efdali, münacat makâmı namazda hâsıl olanıdır. Hâdis’te gelir: “*Namaz ancak huzûr-ı kalpledır*”. Pes namazda mirâç müyesser olmadı, cesedin namazıdır; huşû’dan mahrumdur, kapılar sürmelidir. Öyledir de bir farzın edâsı için seher vakti uyananların, ehl-i gaflete elbette rûçhaniyyeti olmalıdır. Bunun dahi mükâfâtı vardır ki aşağıda gelecektir. Fe-emmâ vakt-i seher, nihâyet-i zulmettir.

“**Otağın yapısı**” âlem-i mülk yahut âlem-i şühût’tur; zamiri “**yâr**”e, yani Allah’a (cc) râcîdir. “**Boş bulamadım**” dediği, sılaya niyetlenenler için dünya gürmetinin vesîle ve vâsıtalardan hâli kılınmadığıdır. Nitekim “**bir gözleri sürmeli çıkagelmiş**”tir.

“**Gözleri sürmeli**” mürşîd-i kâmilidir. Zira mürşîd erbâb-ı nazardır; bakmasını ve görmesini bilir.

“Sürmeli göz”, hem basîretten hem de Hazret-i Peygamber’in (sas) sünnetine ittibâdan kinâyedir. “sürme” gözün görüş kuvvetini attırır ise, kalplerine tahsis kılınan bir “*kuvve-i kudsiyye*” ile de evliya öylece eşyanın hakikatini görür. Basîret, üns-i ilâhî ziyâdesiyle sürmenmiş bir akıldır ki ayanda delil ve bürhâne muhtaç olmaz. İş bu mürşîd-i kâmilin çıkagelmesi bir lûtf-i ilâhidir; vakti tâatin mukâfâtıdır.

“**Açtırdım kapıyı girdim içeri**” dediği, hod be hod açamadığı kapının bir mürşîd-i kâmil marifetiyle açılması, seyr ü sülûkün ibtidâsıdır. Hakkâ ermek için bir rehberin delâlet ve murâkabesinde çıkılan manevî yolculuğa *seyr ü sülûk* derler. Evveli bir şeyhe bağlanıp himmete mazhar olmaktır. “**Aklının başından alınması**”, irâdenin izâlesi olup, bihakkin “*mürîd*” sıfatına nâiliyettir.

İmdi bil ki buraya kadar sülûka ait usulün üç derecesi tamam oldu. Birisi “kast” yahut “niyet”tir. “*çaldım yârin kapısını*” ile tahakkuk etti. Birisi “azim”dir, “*açtırdım kapıyı*” ile tahakkuk etti. Birisi de “irade”dir, “*aklımı başımdan aldı o*” ile tahakkuk etti. Kast ü azm ü irâdeden evvel ayrılık derdine düşmek, bundan da evvel cemâl-i mutlak olan Allâh’ı (cc) bilmek, bundan evvel nefsinin, yani kendini bilmek icap eder. İşte bu “mârifet-i nefis” “seher” ile hâsıl olur. Nefsinin bilen Allâh’ı (cc) bilir; Allâh’ı (cc) bilen O’nu arar. “**Seher**” yakaza hâlidir, uyanıklıktır. Uyanıklıktan murat, ruhen ve kalben gaflette olmamak, nefse ait fesâid ve mâsiyetleri görmek, bunları izaleye çalışmaktır. Umulur ki vakt-i seherde “*ihdina’s-sirât-ât-müstakîm*” isticâbet bulur, kul bir ehl-i velâyetin eteğine tutunur. Nitekim şu kadar kıtaat, “*Cenâb-ı Hak, seher vaktinde uyanıkların kalplerine tecelli eder*” meâlindedir. Hadîs-i Kudsîde gelir: “*Ey Dâvud! Bana karşı muhabbet iddiâsında bulunup da gece karanlığında uyuyanlar uyuyanlar yalancıdır. Zira her bir dost dostuyla تنها kaymayı sevmez mi?*” Seher hususunda ihtimam gerekir. Erbâb-ı irâdet seherde hiç olmazsa birkaç rek’at namaz kılar veya bir miktar tilâvet-i Kur’ân ederler.

Sadete gelelim. “**Peri**” dahi mürşîd-i kâmilidir. Velilerin periye teşbihi birkaç cihettendir. Evvelen, peri güzeldir. Hak Teâlâ, “*Allah (cc) Âdemi kendi sureti üzerine yarattı.*” Hadîs-i Şerifi mazmununca kendi güzelliğine mümüne olması için Allah dostlarının da yüzlerini güzel kıldı. Yani havvass-ı evliya-dan olanlarda hüsn sıfatı vardır ki yüzlerinin güzelliğidir. Bazıları, mürşîd-i hakîkinin hüsnü, sûrî değil bâtinîdir, dediler.

Sâniyen, periler harikulâde varlıklardır. İnsanların hâlini bilirler. Ekser, meşâyih dahi böyledir.

Sâlisen, periler dîdeden nihândır, baş gözüyle görülmezler. Allahü-teâlâ (cc) bazı kullarını kerâmet-i sûrî ile izhâr eyledi, bazılarını ise kerâmet-i mâneviyye ile gizledi. Bunlara “anfiyâ” derler. Hâdis’te gelir: “*Allah’a en sevgili olan kullar, Allah’tan korkan ve Allah’ın kendilerini insanlardan gizlediği kimselerdir. Onlar var olduklarında bilinmezler. Ortadan kaybolduklarında ise anılmazlar.*” Beyazıd-ı Bistâmî de buyurur ki “*Veliler Allah’ın gelinleri gibidir. O gelinlerin muharemâtta olan kimseler göremezler.*” Nitekim “**çıkageldi**” dediği, nâgehândan peyda olduğu işaretir; periler dahi böyledir.

Sâlik, tarîkın hâllerini bilen ve her hususta mükemmel olan mürşîdin merhamet kanadına iltica ettikde, mürîdin teslimiyyetle, mürşîdin de mürîde himmetle yönelmesi icap eder. “Himmet” bir teveccühtür ve dahi âdâbı vardır. Mürşîdin teveccühü ile sâlikin kalbimde mürşîdine karşı büyük bir muhabbet hâsıl olur. Eğer sûrî, eğer sırrî güzelliktendir. “**Aklımı başımdan aldı o peri**” dediği muhabbetin tesiridir. Mürşîdin irâdesine tam teslimiyet, muhabbet olmazsa olmaz.

“**Dedim-dedi**” mükâmelesi “sohbet”tir. Sohbet, mürşîdi kâmilin rûhundaki suâl olunsa ki, taleb-i Hakk derdine düşüp bi-karar olan mü’minin maksûduna erişmek için illa bir mürşîde intisâb zarûret midir? Cevap budur: Bilmediğin yola delilsiz gitme ki tehlike yerine düşmeyesin. Mürşîdsiz olan mürîd nefis ve şeytan elinde zebûn olur. Pes bir şeyh-i âgâh ve bir mürşîd-i râh gerektir ki tâlibleri yokluk tarîkinden varlık menziline götüre. Ve pîş-rev olup katâr-ı sâlikânın yularını yere alıp yede gide.

Kâinatta her mevcut, Hakk’ın bir sıfatına mazhardır. Evliyâullah öyle makbûl bir cevherden yaratmış ki Hakk’ın bütün sıfatlarına mazhar böyle başka mevcutlar yoktur. Mürşîdinin hüsn ü teveccühü ile muhabbet deryasına gark oluben aklını başından gideren sâlik, hâlinde neşet eden surûr ile “**sende buldum hâlis gevheri**” demektedir. “Cevher”, Fârisîde “gevher/guher” bir şeyin aslı, esası, mâyesi mânasıdır. Istilâh-ı sûriyyeyde “cism-i rahmanî tesmiye olunur. Mertebe mertebe akıl, nefis, tabiat, yani mi-zaç dahi birer cevherdir. Ancak letâfeti maddeden mücerret olması, ârazlarıyla bilinmesi hasebiyle daha ziyade insan rûhudur, ki nûrullahtır. Sözü gelişine bakıldığında manzûmede “gevher”e husûsen “safâ-yı

aşk mânası dahi hamledilse yeteridir. Safâ-yı aşk, maddi zevklerin cümlesinden ârî bir hâl ile aşk içre olmaktır. Kâinat yaradılmazdan evvel Bezm-i Elest'te vâki idi. Fe-emmâ bir cevherdir; kâinat onun ârazıdır.

İmdi “**buldum**” dediği “**hâlis gevher**” ya Elest meclisindeki “safâ-yı aşk”tır yahut bir mürşîd-i kâmilin gönül âyinesidir ki Hakk'ın tecellîgâhıdır. Cevherin hâlis olması âyinenin mücellâ olduğuna delâlet eder. Yahut mâsivâdan arınmış bir ruhtur; demek ki insân-ı kâmilidir.

Mürşîdin “**Yok yok**” dediği teennîdir, i'tidâle da'vettir. Kıymetli taş yahut madenler saf mıdır, değil midir, nasıl mihenk taşına sürülerek ta'yin edilirse, sâlikin “buldum” dediği gevher deöylece mehenge sürülmek gerekir.

Ger “sefâ-ı aşk” ise mürşîde muhabbetir: mecaz kesabesidir. Sulûkun başında nice haller vardır ki eğer tahayyürât, eğer tevehhümâtır, misâl-i gecr-i kâziptir. Aceleden imtina, muhabbette devam, hizmette ictihad gerektir; çetin iştir. Sâlik vahdete muttali oldukta “ilhad” çölüne düşer. Hunhârdır. İlhad, kemâle ulaştığı zannıyla şeriatı terktir. Bunu gerçekte “ibâhat” çölü gelir. Her bir şeyi mübâh saymak, câiz görmektir. Bu iki çölden selâmetle çıkar ise şeriatı tekrar ele geçirir, begenmeğe, kibirlenmeğe, herkesi ilm ü amelde aşağı görmeğe yönelir. Kimselerden söz ü nasihat almaz, irşad dâ'vâsın güder. Halkın meth ü senâsında ser-hoş gezer. “Ucb” çölüdür ki âkibet ki şirk batağıdır. Fe'fhem cidden!

“Buldum”, “erdim” vâveylâsın terk edip mürşîd-i kâmile teslimiyette sukût ile berdevam olmak evlâdır.

Ger “hâlis gevher”den murat “mürşîd-i kâmil” ise bunun dahi mehengi vardır: İstikamettir. Beyazıd-ı Bistâmi dedi ki, “*Bir adam seccadesin suya verse ve havada bağdaş kurup otursa ona taaccüp ve iltifat etmeyiniz. Emr ü nehiyde ve istikamette nasıl bulacağımıza bakınız.*” İstikamet talibi ol, kerâmetin tâlibi olma, denildi. Sahib-i istikamet odur ki akvâlda gıybeti, ef'âlde bid'ati terk; âmâlde fetreti ve ahvâlde hicapları nefy eder. Pes asıl kerâmet ve velîliğin nişânesi şeriat dairesinden taşra çıkmamak ve Muhammedî ahlâkla ahlâklanmaktır. Beyne'nnâs “şeyh” dedikte havada uçar, suda yürür pîr-i fânîler tasavvur edilir. Şeyh, bir mürşîd ve mürebbîdir ki seni bir kapıya davet eden kimse değildir. Bilakis seninle Allah (cc) arasındaki perdeyi kaldırandır. Seni hevâ vü hevesin hapsinden kurtarandır. Seni Mel'a'ya vardırandır. Şeyh dediğin, senin kalbinin aynasını cilâlayarak onu Hakk'ın nuruna mazhar kılandır. Ânınçün şeyh, nefsi emmârenin hevâsâtına ait sıfatlarla muttasıl olamaz. Sinsilik ve ri'yâsı yoktur. Mehenk budur. Bir sâdık mürid şeyhin iradesi altına girer, ona teslim olur ve onun edebiyi edeblenirse, şeyhin bâtınından bir nur, müridin bâtına intikâl eder. Bu himmettir. Kalpten kevnî tard eden ilâhî vâridâta “nur” derler. “**İşığın**” dediği bu nurdur; zâmiri mürşîdi işaret eder. “Tuttu”, “kapladı, doldurdu” demektir. Seherden sonra gün ağarıp her bir şeyi ayan ettiği gibi, şeyhinin himmetiyle kalbi nurlanan mürid de her bir şeyin hakikatini görür. Bu, kesrette vahdeti müşâhadedir. Böyle baktıkta cümle mevcûdatın ilâhî tecelliye mazhar olduğu sırrına erer. E'n-nûr, esmâ-yı hüsnâdadır, Allah'ın (cc) “Zâhir” ismi ile tecellîsine “nur” denir. Âlem-i şühût bunur ile doludur. “**Şu kevn ü mekânı tuttu ışığın**” mısraî, “himmetin nuruyla sürmelenen basar her nesnede sıfât-ı cemâliyyeyi seyreder ki nezdinden âlem nurdan ibârettir” demektir.

“**Keşik**”, “keşkek” dahi derler, buğday ile eti ezip hamur eyleyerek üzerine tereyağı gezdirilmek suretiyle hazırlanan lezzetli bir yemektir. Tekyelerde nâdiren pişer idi. Esâsen mazhariyetten mecazdır. Nasıl “keşik” nâdiriyattan ise ve tekyedeki mu'tâd yemeklerin fevkinde ise böyle hâl ve makamlara mazhar olmak istendikte “nevetin beklemek” iktiza eder. “**Nöbetin bekleyen**” dediği tarîkın usûl ve erkânı harfiyyen gözetendir. Zira “*vüsûl, usûle riâyetledir*” denilmiştir. Nitekim aşağıda gelir, “Beklemeli o sultânın eşîğin / Günde yüz bin kerre yüzler sürmeli” dediği bu usûlün mühim bir cüz'üdür.

“**Sultan**” mürşîd-i kâmilidir. Mürid, hem mahabbetini hem de itaatini ifade için mürşîdine “sultan” der. “**Eşik**” mürşîdin dergâhıdır. “**Eşîği beklemek**” ve “**eşîge yüz sürmek**”, tevazu ile kendini bütün müridlerden aşağı görüp her daim hizmette ve minnette olmaktır. “Sebat”tır ki sulûk erkânındandır. Mücâhede-i nefsi ve ri'yâzet bir mürşîdin dergâhında senelerle emek ister. Terbiye ekserî hâl ile. Nitekim “eşik beklemek” evvelen “hizmet”tir. Hizmet üçtür. Halka hizmet, Hakk'a hizmet, kalbe riâyet. Sâniyen edebidir. “*Tevhid imânı, imân şeriatı, şariat dahi edebi mu'cibdir*” derler. Hülâsâsı, edep olmadıkta tevhid bulunmaz. Sâlisen sadâkattir, hilafsız vefâdır; müridin, muhâlefeti ve âsi olmayı kendine haram kılmasıdır. Râbian sabır temrînidir, ilâsın mihengidir. Cüneyd; “Sabır nedir” diye soruldukta “*Yüzü ekşitmeden mihneti katre katre içine sindirmendir*” dedi.

İmdi bunlar olmayacak riyâzet olmaz. Mütabaat-ı şeyh etmeyen bunların temrînin edemez bir kimse bu temrin ve terbiyeden geçmeyince fi'lmesel ağzıyla kuş tutsa, bend-i akla giriftâr olduğuyçün, evc-i ervâh-ı kudsiye ve bâlâ-yı melekût-ı esrâra pervâz edemez.

“**Karıştır kanı yaş ile**” sözü, “kanlı gözyaşı dök, ağla” demektir. Ağlamak kuvvetli sermâyedir. Bulut ağlamazsa çimen gülmez. Çocuk ağlamazsa süt cûşa gelmez. İnsan dediğin vatan-ı asliye olan ervâh-ı mücerrede âleminden nefyedilmiş bir gariptir. Vaktâ ki nefsinı bilir, gurbetini fark eyler; hicran ateşiyile yanıp gözlerinden yaşlar akıtır.

Ağlamak, maddeden tecerrüdün yollarındandır. Zâhirin necâseti sudan gider; bâtının necâseti göz-yaşından gayrısı yuyamaz. Sûfiyye teşbihlerindendir: Kim dört tekbirle üzerine namaza durmazsa, onun can yüzü hakîkî kibleye dönmüş olmaz. Aşk çeşmesinin suyu kanlı gözyaşıdır. Fenâ ve bekâ mertebelerine gelmeyen âşıkların, vuslata mâni olan mânevi kirlerden, ruhlarını, gözyaşı ve ciğer kanı ile temizlemeleri icap eder. Sâlik henüz “dost”a varamamıştır. “Dost” dediği Allah’tır (cc). Zira arada fenâ âleminin unsurları vardır. Bunları kanlı gözyaşı ile yok edildikte vuslat müyesser olacaktır.

“Yegâne dost olan Allah (cc) **hayâl ile düş ile bulunmaz**” dediğinin mânası budur. Hayâl ve düş âlem-i kesrettir, “âlem-i mülk”tür. Âlem-i mülk serâb u hayâl eyleyemez, edebe riâyette noksanı olur, söyledikleri makbûl değildir.

Fe-emma “hâl” kalbin, “hayâl” dimağın sıfatıdır. Dimağdan kurtulmadığın ifşâ eymeektir [aslına bakıla]. Eğer kesrettir, eğer sekerât yahut havâtırın hicâbıdır, sâlik râh-ı Hüdâ, gidişinden müştekîdir. Onu menzile yetirecek sür’atli bir vâsita lâzımdır; aşktır.

Lügâtte sarmaşık ta’bir olunan bir nev ağaca “aşk” derler. Ekseriya muntazam konak bahçelerinde bulunur. Bu ağaç her hangi mahalle sarılacak olursa orasını behemehâl kurutur. Bu sebepten nâmına “aşk” tesmiye kıldılar. Âşıkı cümle taallukât ve alâkalardan men eylediği hikmetine mebnîdir. Muhabbet “aşk”ın müterâdifi değildir. Belki muhabbetin nihâyeti “aşk”ın bidâyeti olur. Muhabbette sevgi mu’tevil iken aşkta ifrat üzeredir; insana mahsustur.

Tasavvufta mârifet makâmının hâllerinden bir hâldir, derler. Allah (cc) sevgili O’nu bilme derecesi kadardır. Mârifet kemâl hâlinde olur ise mahabbet de kemâlde olur. Mahabbetin kemâli “aşk”tır. Aşk atına süvâr olmak, kemâl-i ma’rifete nâil olmaktır. Ma’rifet makâmından suâl olunmaz; zira burada dil dönmez, hayâl kuşu pervâz eylemez.

Mahiyyeti sır olsa da sûfiyye, râh-ı aşkın mevcûdiyetin ikrâr ederler. Denilir ki sülûkta iki seyir vardır. Birisi “seyr-i ekvân”dır. Kendini bilmek, nefsinı yenmek, rûhunu keşfetmek, gönül âyinesin parlatmak gibi zühdî mertebelere tekâbül eder. Birisine dahi “seyr-i vâcib” derler, Seyr-i ekvânın mâverâsındadır. Yalnız riyâzet ve emsâli ile değil, zühdün de fevkinde “aşk” ile hâsıl olur. “**Binip aşk atına hemen sürmeli**”den murat belki “seyr-i vâcib”i taleptir.

Bir de Derviş Yûnus’un “Şerîat, tarîkât yoldur varana / Hakîkat meyvası andan içerü” dediği “hakîkat” vardır; Allâhü’l-âlem “aşk”tır. Meşâyih da Hak Teâlâ’ya îsal eden yolların usûlünün üç olduğuna kat’ılar hükmetmişlerdir. Birisi “tarîk-i ahyâr”dır. İbâdetleri yerine getirmekte kat’ edilir; pek uzundur. Birisi “tarîk-i ebrâr”dır. Bâtının tasfiye ve tezkiyesini, ahlâk-ı memdûhayı icap ettirir; hayli zamandır. Birisi dahi “tarîk-i settâr”dır. Şiddetli aşk ile mâsivâdan tecerrüd, gönül âyinesinde Allâh’ı (cc) müşâhanedir. Vehbîdir; fitneden imtina için setr edilmiştir. Gayet ince, ayakları kaydıran bir meş’eledir.

Mâdem “*Nâse akılları miktarınca söyleyiniz*” denilmiştir. İş bu risâleyi hitâma erdirmenin vaktidir.

Vallâhü ‘alemu bi’s-sevâb.”

VUSLAT MEKTUBU

Ali Rıza Kaşıkçı

Mektubuma başlarken selam, kelâm ederim,
Daha kalem tutmadan gözlerim pınar oldu.
Yârim gittin gideli, her gün hasret güderim,
Dilimde yara yokken sözlerim kanar oldu.

Tükenmedi bir türlü gönlümde sen telâş,
Bende hep sen telâş, sende hep ten telâş...
Sevda denen meydanda kazandıkça savaşı,
Çaresizlik kılıcı bağrımı sınar oldu.

Ekmek ufağı bekler, cam önünde aç kuşlar,
Benim de her günüm yâr, cam önünde aç başlar.
Yeşertmedi içimi, gözümünden düşen yaşlar,
Yüreğim beş bin yıllık kurumuş çınar oldu.

Açmasın istemem yâr, goncalar da güller de,
Çalmasın kapımı yâr, dostlarım da eller de;
Hep serap görürüm yâr, aklım kayıp çöllerde,
Kalp gözüm köreldikçe, idrakim bunar oldu.

Güvercin ayağına bağlamışım canımı,
Mektup diye koyarım, sökerek sol yanımı,
Sarhoş gönül çıldırdı, sebil etti kanımı;
Her gelene geçene, testiyle sunar oldu.

Vuslat mektubu yine özlemle bitiyor yâr,
Can tutuştu ucundan dumanlar tütüyor yâr,
Şu sevda tezgâhında servetim bitiyor yâr,
Cümle âlem Rıza'yı, sebepsiz kınar oldu.

BİR ÖMER BİR DAHA GELECEK OLSA

Yaşar Özden

Mahkemeyi yıkar, yargıcı asar
Bir Ömer bir daha gelecek olsa
Haklılar konuşur haksızlar susar
Bir Ömer bir daha gelecek olsa

Belki de ilaçsız éyleşir yara
Ticari hekimler çıkar kenara
Sezar'ın hakkını verir Sezar'a
Bir Ömer bir daha gelecek olsa

Önce kollarını bağlar vekilin
Der, Beytülmal vurgunundan çekilin
Silinir kalplerden nefret ile kin
Bir Ömer bir daha gelecek olsa

Kuşlar da adalet taşır kanatta
Biliyor ki hesabı var Sırat'ta
Kurtlar kuzuları yemez Fırat'ta
Bir Ömer bir daha gelecek olsa

Yaşar Özden, boş doldurmaz bu kabı
Adaletle yapmaz isen hesabı
Kitapsızlar açar okur kitabı
Bir Ömer bir daha gelecek olsa

GÜL MEVSİMİ

Çağan Azizoğlu

Kokun bağ-ı cihânda itibârı güllerin
Sen şavkısın nârisin sîneçâk bülbüllerin
Baharın aynasısın gubârı sümbüllerin
Sen şavkısın nârisin sîneçâk bülbüllerin

Ben çerçevesindeyim şimdi hazîn renklerin
Ağın geceyle yiter ömrü kelebelerin
Şarkınla tınlar ancak şafağı çiçeklerin
Sen şavkısın nârisin sîneçâk bülbüllerin

Ah o gözlerde saklı ölülerin rüyası
Bahar bağçelerinde patlayan kuş girdabı
Kalplerimizde elan yanar güllerin tayfı
Sen şavkısın nârisin sîneçâk bülbüllerin

AYLA

Mustafa Ferit Yıldız

*Kore Gazimiz
Süleyman Dilbirliği'nin
Aziz Hatırasına*

Sanma ki bu yürek yolgeçen hanı
Çaresiz bırakıp gittin bir anda
Konmaz viranıma bahtın kervanı
Beklerim cânânım dönmez ki Ayla

Ciğerime ateş düştü sönmüyor
Kara günler hiç yüzüme gülmüyor
Seven gönül ikrarından dönmüyor
Bağrımdaki sızı dinmez ki Ayla

Şahlanır şahına sevda kırsığı
Tutsak kalbi deler aşkın mızrağı
Güz vaktinde güle düşer kırağı
Özlerim nevbahar gelmez ki Ayla

Çağlarken dondurur beni zemheri
Dertler şakağıma dayar mavzeri
Bekler vuslat yolcusunu makberi
Eller yar kadrini bilmez ki Ayla

Hicranla baş başa kaldım bîzârım
Ben dosta kavlimce şiir yazarım
Hazanî'yim yoldaşım yok azarım
Yüce dağlar geçit vermez ki Ayla

Elinize bir kuş hafifliğinde bir şiir kitabı mı kondu, önce hafifçe kanatlarını okşuyor gibi sever sonra adını ilk defa duyduğunuz bir şair ise biyografisini okur ondan sonra da sayfalarını karıştırmaya başlarsınız. Bir baştan, bir ortadan, bir de sona doğru üç şiirini okuduğunuzda kitap kendisini ele verir. “Benimle konuş” ya da “ne yapacağına karar ver” dercesine boynunu bükür. Okuduğunuz üç şiirden yüreğinize dokunan üç beş kelime bulabilirseniz bu şairle konuşacağınız anlamına gelir ve okunması gereken kitaplar safına ayırırsınız. Eğer kitaptan aradığınızı bulamazsanız işte o kitap hem şairine hem okuruna hem de başkalarıyla paylaşılmayacak bir kitaptır. Atsan atamazsın, bir başkasına vermeye çalışsanız içinize sinmez. Yani elinizde bir ham armut yeseniz siz rahatsız olacaksınız. Yemeyip bir başkasına ikram etseniz ikram yerine geçmez. Biraz beklese de olgunlaşsa deme imkânınız da yoktur. Bu kitap için telef olan ağaca mı yanarsınız, şairinin boş emeğine-parasına mı yanarsınız?

Kendimi bildim bileli güzel bir şiir okuduysam şairine bir şekilde ulaşır tebrik ederim. Bu biraz da marifetin iltifat olarak geri dönüşü olur -ki şairi motive eder daha güzel şiirler yazma sorumluluğunu aşılar- bunu yapmak zorunda hissederim kendimi.

*“Rahman ve rahim olan
bir damladan bir derya yapar
deryayı damlaya sığdıran kavi kudret” (s. 7)*

*“İnsan bütün isimlerin öğütüldüğü âdemdir
kelime kelime işlenmiş gök yıldızlardan bir sözlük*

*.....
Bir elma renginde, yılan kıvrımlarında çırılçıplak
şeytan fısıldamaları arasında düş bozumudur insan” (s. 10)*

*“Kaya dediğiniz insan zihninden daha yumuşaktır
kırılması en zor çekirdeği taşır, önyargıyı taşır
dağlarında en sert rüzgârlar kapkara çadır göğü
üzerinde daim yeşeren bir kuraklık boy verir
kadim bir felakettin tasasında yediği, kanında ateş
filizlenen ve büyüyen nar halka halka boynunda
bayır bucak sergüzeşti metruk metropolünde.
Varlık dediğin yokluktur haddizatında kayıpsa şükri
kanaat sermayen ise yokluk denilen bolluktur” (s. 34)*

*“Ey kervancı nereye gidiyorsun konaklar mısın can evime
durup dinlenesi ayranım var ekşiyen yolculuklara ruhsar
sonra abamın altında buzlarım var kristalleri ruh kırgınlığım
kabulsüz dualarıma ipeksi bir bağışlama olur belki.” (s. 53)*

Bu sayfalarında gezindiğim İshak Aslan’ın âdem güncesi¹ şiir kitabından bir şiir olan “Evren Tarihi İçin Öndeyiş” şiirinden alıntılanmaya çalıştığım dizeler. Kitabın tamamını okurken hiç zorlanmadım. Şurası da şöyle olsaydı demedim. Şair şurada da saçmalamış vs. düşüncelerinden uzak kitabı yavaş yavaş sindire sindire okudum. Doğrusunu demek gerekse İshak Aslan’ın şiirleriyle ilk defa muhatap olurdum. Donanımlı bir şair olmasa böyle uzun soluklu bir şiir yazamazdı elbette.

İshak Aslan iyi bir şiir damarı yakalamış. Şiiri imgeye boğmak yerine bir pınardan kaynayan berrak bir su gibi dizeler birbiri peşi sıra akıp gidiyor. Şiirini deneme şiir arasında yazılmış doğal bir şiir olarak okudum. Ruhum dinlendi. Dizeler arasında kopukluk olmaması, bir halının desenleri gibi şiiri işlemesi de ayrı bir ustalık gerektirir. Dolayısıyla şiir biraz da samimiyet işi diyorum. İşte İshak Aslan bu samimiyetin şiirini yazan ve geleceğe sözü olan önemli şairler arasına girmeye aday bir şairdir.

1 Aslan, İshak “âdem güncesi” Çıra Edebiyat -şiir- İstanbul 2017.

Dostluklar üzerinde yıllar geçtikçe pekişir, denendikçe kendini yeniler. Şair de, şiir de böyledir. Şair, yazdıkça açılır, açıldıkça gönül dağlarının zirvelerindeki söz polenlerini toplayarak has şiir üretmeye başlar. Hani Koca Yunus; “Hamdım, piştim, yandım” diyor ya esas şiir de bu yanmanın şiiridir. Pervanenin -yanan bir mum- bir ateş etrafında dönmesi ve her dönüşünde kanadının biraz daha ütülmesi ve nihayetinde kanatlarından kurtulması nasıl bir aşk ise; şairin kendini bilerek yazdığı şiir de bir nevi bu aşkın terennümleridir.

Günümüzde hayatının dökümünü bir kitapta toplayan kaç tane şair var bilmiyorum ama Özcan Ünlü’nün *Otuzüç Mesel*² kitabının kapağında gölge şeklinde bir baba ve çocuk yüzleri yola dönük yürüyorlar. Bu çocuk Özcan Ünlü’dür dedim kendi kendime. Kitabın adı ise önce “otuz üç farz”ı çağırıyordu. Arkasından da bu kitap otuz üç yıl yaşanmış bir hayatın dibacesidir diye içimden geçirdim. İçimden geçeni daha sonra kendisini arayarak teyit ettim.

*“Neyi kaybettiğini düşün derdi babam bir şeyi kazandığında
İş bulduğunda işsizliği
İşsiz kaldığında erdemini sabah erken kalkmanın
Ama her şeyi bilmemi isterdi hiçbir şey yapmasam da (s. 9)*

*“Babam işte dağlarla konuşan adam
Bir daha söz sürmedi dileni
Hâkime derdini anlatamadı diye
Ağır yaralarını kendi onardı kimseye göstermeden
Bir iğne bir iplik dikti dudaklarını” (s. 62)*

*“Radyolar sustu bütün camiler salâya hazır
Ağır uçuyor kuşlar ve bir ala kelebek
Girip konuyor terekteki bakır sahanın tırtıklarına
Karıncalar telaşlı annem sabah uykusunda
Ben kirazın geciken meyveleriyle hayretle
Her şey yerli yerince sadece ölüm sesi*

*Ahmeeett ah meeettt ahh
Öldün baba şimdi anladım büyüdüğümü” (s. 87)*

Kitap işte böyle bitiyor. Derin bir suskunluğa dalıyorum. Toraşanlıktan bu güne hatırımda kalan ömrün kareleri bir film şeridi gibi gelip geçiyor gözlerimin önünden. Babanız ve anneniz hayatta ise ne kadar sevinebilerseniz o kadar sevinin. Onlar uçup gitmişlerse başınız üstünde duran manevi şemsiye de onlarla birlikte uçup gitmiştir. Yazın sarı sıcaklarını, kışın yağmurunu karını iliklerinize kadar hissederek yaşamaya tutunmaya başlıyorsunuz.

Kitabın birinci “mesel”inden başlayıp “otuz üç mesel”e gelinceye kadar şair sanki soluklana soluklana irticalen şiir söylemiş. Söylerken de araya doldurma dizeler koymamış. Kitabı ister bir şiir kitabı gibi okuyun, ister bir deneme, isterseniz bir hikâye kitabı gibi okuyun o sizin bileceğiniz iş. Hangi şekilde okursanız okuyun bir tespihin otuz üç tanesi gibi aralardaki tanelere sonradan eklenmiş bir tane bulamazsınız.

Şair bu kitapta olgunluk döneminin yani yanmaya başladığının şiirini yazmış. Ne sanat kaygısı, ne imge, ne de artistik pozlar vermeden samimi saf bir şiir dili yakalamış. Bu kitabı diğer kitaplardan ayıran bir başka özellik ise; bir şairin otobiyografik şiir kitabı olmasıdır. Kitabı okurken kendi hayatınızdan kesitlere rastlıyorsunuz. İşte şiir de bu olsa gerek. İnsana dokunuyor. İnsana dokunan kalbe de dokunur.

Otuzüç Mesel’i elime aldığımdaya yavaş yavaş sindire sindire okudum. Bu kitapta şairi başka şairlerden ayıranın farkı ise şu olsa gerek: Özcan Ünlü’nün bu kitabı ile kendi kendisiyle, bizimle ya da babasının ruhuyla konuşuyormuş gibi özgün bir dil kullanarak şiiri biraz da nesre yakın tutmuş. Zaten şiir de nesrin darası alındıktan sonra saf hale getirilerek yazılması demek değil mi?

Son yıllarda okuduğum önemli şiir kitapları arasına katıyorum bu kitabı da. Özcan Ünlü başka kitap çıkarmasa da bu kitap yedi ceddine kalacak evladiyelik bir kitap olarak yaşayacaktır.

2 Ünlü, Özcan, *Otuzüç Mesel -Biz iyiyiz baba, annem iyi...-* Birnokta Kitaplığı, İstanbul 2017.

İKİ ŞİİR

Məmməd İlqar

Nə gözəl çəkir

İlahi belə də gözəl olarmı?
Kimdi qələm çəkən, nə gözəl çəkir?
Üz-üzə, göz-gözə sehirlənmişik,
Nə mən göz çəkirəm, nə gözəl çəkir.

Güney gözlüm gözəllikdə bircəsən,
Bu güllükdə bir mən olam, bircə sən.
Gül üstündə arıya bax bircə sən,
Gör gülün nazını nə gözəl çəkir.

Salma gəl Məmmədi gözündən gözəl,
Gözüm gözmü görüb, gözündən gösəl?
Mən ölmüş neynim ki gözündən Gözəl,
Nə bu könül doyur, nə göz əl çəkir.

Baş-başa düşməz

Qan-qana düşəndi, ürək-ürəyə,
Yüz təbib yığıla baş başa düşməz.
Baş var, başa çıxıb başbilən olub,
Heyif, başa layiq baş başa düşməz.

Dərdə tərəzidi, çəkən ürək var,
Var olsun hər dərdi, çəkən ürək, var
Başın bəlasını çəkən ürək var,
Başa nə gələcək baş başa düşməz.

Məmməd Haqqı çağır çat dada sən də,
Bu Haqqın yolunda çatda da, sən da,
M!in bir başın ola çatdadasan da,
Arzun qismətinlə baş-başa düşməz.

BENİ

Ahmet Erener

Aşk uğruna güzel cefa
Gül sevene sonsuz defa
Kalp kırmayı sanma sefa
Ah eyledi, zarım beni.

Rüya yalan gerçek sandım
Kabus gördüm safça kandım
Olur olmaz derde yandım
Kan eyledi, terim beni

Buldum beni benden yakın
Koru beni kemden sakın
Uzak durdum senden lakin
Tüm eyledi, yarım beni

Sanma sakın ölüm uzak
Sevda yakın nefis tuzak
Çirkin için gönül süzek
Kör eyledi yarım beni.

Leyla kalkar Mecnun düşer
Böyle hale aşık şaşar
Bugün yanan yarın pişer
Kül eyledi, harım beni.

Yaşam buldum ham bedende
Aşık oldum meşk gelende
Bugün doğup dün ölen
Bal eyledi, arım beni.

Ölüm sandım hazin sonu
Son içinden buldum O'nu
Sonsuz yaşam ölüm önü
Kul eyledi, "KERİM" beni.

HAK EDENLER

Seyfettin Karamızrak

Hüsrân ettim ömrümü, her hesabım tutmadı,
Sermayemi kaybettim, kârım mahvoldu gitti.
Nefsime tuzak kurdum, dudak büktü yutmadı,
Hep ardımdan yürüdü, ben koştum o seğırtti.
Bundandır şaşkınlığım, debelenmem boşuna,
Gölgem de ürker benden, halim gitmez hoşuna.

Toparlanıp kalkmaya, üşendim savsakladım,
Şafaklarda sesleyen, hoş sedayı duymadım.
Zikirlerden ar duydum, ruhuma yasakladım,
Gönlümde huşu bitti, bir kırıntı koymadım.
Hepten kovup içimden, merhameti tükettim,
İnsan kendinin kurdu, yenilmeyi hak ettim.

Niçin varım sormadım, hep kendimi avuttum,
Deryaya olta attım, her çekişim boş döndü.
Umutlarım tükendi, kısımetime hiç tuttum,
Kaynamadı tencerem, yanan ocağım söndü.
Tevekkülü olmayan, rızık bulamaz kalır aç,
Bazen güzel çirkine, zengin fakire muhtaç.

Saçlarıma kar düştü, gaflet uyku bitmedi,
Ömrümü kendim çaldım, hırsızı elbet benim.
Doğan her gün, kalk dedi, kulağım işitmedi,
Yıkanırken geç olur, musallada bedenim.
Ölmeden ölenlerin, sonu hüsrânla bitmez,
Tedarik yapanların, gözü arkada gitmez.

Gündüz elimde lamba, iz bulamam sakarım,
Ufkumun karasına, bir gün güneş doğacak.
Ümitsiz olma bahtım, çıram sönse yakarım,
Gönlümün kurağına, elbet yağmur yağacak.
Kirpiğimden aktıkça, kırk pınar sanacaklar,
Ben susuzluk çeksem, de talipler kanacaklar.

HECE TAŞLARI

43

Aylık Şiir Dergisi

Fatih Okumuş
Nurullah Genç
Ahmet Efe
Bestami Yazgan
Ahmet Doğan İlber
Mustafa Pınarbaşı
Mehmet Özdemir
Mehmet Sarmış
Mehmet Baş
Ahmet Süreyye Durna
Tayyib Atmaca
Metin Özarslan
Ahmet Doğru
Halit Yıldırım
S. Ahmet Kaya
Mustafa Sade
Rahile Dövrân
Cevat Akkanat
Hüseyin Sönmezler
Mustafa Özçelik
Yunus Kara
Osman Fermanoğlu
Oyhan Hasan Bildirki
Hacan Hacısoy
Cahit Can
Mustafa Doğan

On5eylül2018

İNSAN BOZULURSA HER ŞEY BOZULUR

Dünya cenk meydanı herkes cengâver, haramiler köşeleri tutmuşlar, ortalık münafık müslüman kayıp, öte git diyemez kimse nefesine, birbirinden keskin herkesin dili, herkes birbirine saldırır durur, kimi kellesini koltuğa alır, Allah'tan korkacak kimseden yüz yok, vurdukları düşer kaçan kurtulur, kurtulan *kurtulmuş ümmet* aşkıyla, yarı ayık yarı sarhoş dolaşır, kendine gelmeye akli yanaşmaz.

İnsan bozulursa her şey bozulur, tuz açıktan kokar söz dilaltında, içleri boşalır kelimelelerin, muhabbetin tadı tuzu eksilir, hatır gönül sözlüklere gizlenir, sevgi saygı kâğıt üstünde kalır, sesin sıcaklığı kalbe dokunmaz, kalp bir yana bakar akıl bir yana, kulak kuru gürültüden başka şey duymaz, baba sevgisini nakde çevirir, anne şefkatini kelbe gösterir, geceler ekranın başında geçer, gündüzlerse kollarında uykunun.

Ben de mi bir hal var siz de mi dostlar, beni yaralayan bu umarsızlık, sizi teğet geçiyorsa söyleyin, benim bilmediğim haller içinde, haldaş olduğunuz hal ehli var mı, kendimle devamlı kavga ederim, bana da yolunu gösterin aşkın, hangi dağa külünk vurmam gerekir, hangi dağla yaralarım dağlarım, gönlüme dikecek sabır fidanı, hanginizde varsa yardımcı olun, benim de dikili ağacım olsun.

İnsan yaşlandıkça olgunlaşmalı, bir gözü toprağa bakıp durmalı, elinin tersiyle hevalarının, gözünün üstüne vurabilmeli, verdiği sözleri bir muska gibi, göğsünün içinde taşır olmalı, oyundan oynaktan beri durmalı, omuzlarındaki kameralardan, kaçarak rolünü oynamamalı, velhasılı kelam ben az söyleyim, sizin payınıza ne düşer bilmem, herkes yaşadığı zamanın oğlu, ne mutlu dünya ile derdi olana.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Son Okuma Metin Özarslan

Kapak Fotoğrafı Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

43 Sayı 15 Eylül 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

TAHMÎS-İ FUZÛLÎ

Fatih Okumuş

Seni yâd eylesem bir ân, âteş-i cân uyanmaz mı?
Yolunu gözleyüp dîdem dahî müjgân ıslanmaz mı?
Cânımı cânâna virdim cânıma cân inanmaz mı?
Beni candan usandırdı, cefâdan yâr usanmaz mı?
Felekler yandı âhımdan, murâdım şem'i yanmaz mı?

Cümle uşşâk mest ü hayrân, Leylâ-yı dîl oldu ayân
Civânmerdân-ı meydân açtılar sînelerin üryân
Dîde giryân, sîne püryân, Kerbelâ-veş tehî her yan
Kamû bîmârına cânan, devâ-yı dert ider ihsân
Niçün kılmaz bana dermân, beni bîmâr sanmaz mı

Lâ ilâhe illâ yâ hû, gül feminden dökülür bû
Yek nazar kıl dile âhû, hemdem ol câna rûberû
Yakıp hicrânı gel berû, kûyine olalı komşu
Gül-i ruhsârına karşı, gözümden kanlı akar su
Habîbim fasl-ı güldür bu, akar sular bulanmaz mı?

Hasretinle yandı cânım, müştâkınam gül ruhsârım
Tehî-destim a sultânım, sırrına senin kurbânım
Şeb-i arûs her bin ânım, mest edüp bendeni cânın
Şeb-i hicrân yanar cânım, döker kan çeşm-i giryânım
Uyadur halkı efgânım, kara bahtım uyanmaz mı?

Sırrımız ağyâra mahrem, ne sen yoksun ne varım ben
Âşikâr eylesen bir dem, ne han kalur ne cân ü ten
Ezel mahrem, ebed mahrem, serâpâ pür edepsin sen
Gamım pinhân dutardım ben, dediler yâre kıl rûşen
Disem ol bîvefâ bilmem, inanır mı inanmaz mı?

Tâ ezelden olup sâil, müştâk idi hüsnüne dîl
Zikr-i cemâl, fikr-i cemîl, peymânına olup kâil
Leblerin dîl, şeblerin dîl, elâ yâ mir'ât-ı cemîl
Değildim ben sana mâil, sen ittin aklımı zâil
Beni ta'n eyleyen gâfil, seni görgeç utanmaz mı?

Fâtihâ ikra aşkadır, sermedâ lâyla başla dur
Halk içre rüsvâ devâdır, yârdan özge mâsivâdır
Livâü'l-hamde ricâdır, rindân-ı ışka revâdır
Fuzûlî rind-i şeydâdır, hemîşe halka rüsvâdır
Sorun kim bu ne sevdâdır, bu sevdâdan usanmaz mı?

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/onaltı

Nurullah Genç

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Biz medeniyet mirası büyük bir milletiz ve sorumluluğumuz da bir o kadar yüksek. Sanatkarlara ve özellikle de şairlere düşen payı ise bir hayli büyük bu mes'uliyetin. Bu kardeşiniz çocukluğundan itibaren sorumluluğunu bilen ve damarlarında dolaşıyorcasına varlıklarında hisseden insanların mihverinde büyüdü. Bahsini ettiğiniz otağın ilk zihnî çizimleri o zaman yapılmaya başlandı diyebilirim. Onlar yani büyüklerimiz, köyümüzün elleri nasır tutmuş lakın gönülleri ışıldayan arifleri, yeni bir devletin devrimlerinden dolayı garbın ufuklarına doğru açılan perdelerdeki yazıları okuyamazken, eski ve kendilerine ait medeniyetin mirasını ruhlarında hece hece taşıyacak ve ezberden nesillere aktaracak kadar bilge insanlardı. Onların dizinin dibinde öğrendiğimiz ne varsa şiir otağımızın hece taşları, yapı unsurları oldular. Bize bir yandan tarihimizi öğretip nereden geldiğimizin şuuru verirken, diğer yandan şiir geleneğimizin en önemli örneklerini sunarak bedii bir hassasiyet oluşturdu o millet ve medeniyet kahramanları. Estetik yanlarımızı öyle bir geliştirdiler ki, o zamanki çocuk hallerimizle bile oyunlar oynarken zaman zaman ezberlediğimiz şiirlerden mısralar okuyabiliyorduk.

Zaman geçtikçe ve şiirimizin ve dünya edebiyatının derinliklerine inmeye başladıkça çok daha geniş bir perspektif kazanan gönül açımız, ruh dairemiz; otağın ince işçiliklerini Rabbimizin verdiği yetenekle gerçekleştirme yoluna girdi. Eskilerin çok güzel bir sözleri vardı. Nasılsınız diye sorulduğunda, emaneti dolandırıyoruz derlerdi. Emanet bilincine sahip olmak önemlidir. Yeteneklerimiz de bize emanettir ve onları var eden asla biz değiliz. İşte kardeşiniz, çocukluğundan itibaren medeniyetimizin ve şiir geleneğimizin kalbini temel olarak alıp O'nun verdiği yeteneğin meydana getirebileceği eserleri bugünün hatta geleceğin dünyasına taşımaya gayret etti. otağın ortaya çıkışı böyle oldu diyebilirim.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak "ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?" dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Bir defa söylediğiniz şekilde kapımızı çalan tüm kardeşlerimize güzel davranıp onlara kıymet vererek çantalarından bize sunacaklarına büyük bir ehemmiyetle yaklaşmalıyız. Çünkü bu tür gelişlerin o insanların üzerinde bir ömür sürecek tesir ve tedaileri olacaktır. Onların, oradan ayrıldıktan sonra dünyalarında kalan tesir yazı hayatlarını derinden etkileyecektir. Olumsuz bir etkileme veya iz bırakma bizim ve medeniyetimiz adına benim asla kabul edemeyeceğim bir husustur. Çünkü biz bir kalp medeniyetinin insanlarıyız. Biz tevazu uygarlığının fertleriyiz. Kapımıza gelen kim olursa olsun ayağa kalkar ve hürmetle karşılarız. Bizim fikri temellerimizde büyüklenme ve başkalarını küçümseme yoktur.

Bu hususu üzerine basa basa belirttikten sonra çantaya gelebiliriz. İyi bir hazırlıkla gelmeli gelen. Edebiyatımızı ve özellikle de şiirimizi okumuş olarak, bir şeylerin yolunu yordamını öğrenmiş olarak, ortaya koyduğu şiir metinlerini şiirimizin birikimiyle kıyaslamış ve bir sonuca varmış olarak. İşte bu hazırlıkları yapıp gelirse işimiz bir hayli kolaylaşacaktır. O kardeşimize yararımız da bir hayli fazla olacaktır.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çığırlardan geçmemiz gerekir?

Elimizi kolumuzu sallayarak geçemeyiz. Bu kadar kolay değil. Geleneği bilmeden geleceğin yolunu bulamayız ki. Nasıl geçeceğiz? Geleceğe doğru yürümek için de bugünü bilmemiz gerekir. Geleneği ve bu günü iyi bilenler ancak rahatlıkla ve elini kolunu sallayarak geçebilirler bahsettiğiniz köprüden. Hangi çığırlardan sözü çok hoşuma gitti, bunu demeliyim. Çığırlardan geçebilmek için insanın kendisinde çığırlar açması gerekir. Aydınlanma dediğimiz şey asıl budur. Birey aydınlanmadan toplum aydınlanabilir mi? Sanatkârlık iddiasında olan gerçek bir çığırlar kademesinden geçmeden varabilir mi zirvesine sanatın!

İlk çığır zihniyet dünyasının belirginliğidir. Hangi dünyanın insanı olduğunu iyi bilmelidir iddia sahibi. Hangi inanç ve duyusu, hangi farkındalık.

İkinci çığır söz konusu dünyanın tarih ve medeniyet hakikati ve hikmetidir. Hakikatin ve hikmetin evrenine girmeden ikinci çığırı açmak mümkün olmaz.

Üçüncü çığır o medeniyetin sanat ve estetik dünyasını öğrenmektir. Geçmişten bugüne kadar hem de. Aksi takdirde sanatın geleceği olmaz.

Dördüncü çığır diğer dünyaların ve medeniyet anlayışlarının sanat ve estetik anlayışlarına gerektiği kadar hâkim olabilmektir. Aksi takdirde kıyas mümkün olmaz ve hedef belirlemek imkânsız hale gelir.

Beşinci çığır yukarıda ortaya çıkan birikimlerden geleceğin sanatını üretmek olacaktır. İşte o zaman köprüden geçmek kolay hale gelir.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Belki şiir diye bir takım metinler yazılabilir. Ama onlar asla bizim şiirimiz olamazlar. Çünkü şiir için dahi anne sütü çok önemlidir. Büyüme yaşlarında geleneksel şiirin sütünden emmeyen bir şairin yabancı bir hüviyet kazanarak yazacağı muhtemel şiirler modern şiirler olarak da takdim edilseler, bizi asla temsil edemezler.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Divan ve halk şiirini tanımadan şiirler yazıp sonra da karşılaştığımız engelleri aşmaya çalışmak yerine, o iki büyük şiir ırmağında yıkanıp da şiir yazsak daha kolay olmaz mı? Bu nedenle divan ve halk şiirini tanımamak diye bir şey olmamalı. Tanınmalı onları şair ve öyle yazmalı. Ki yazdıkları bizim medeniyetimizin izlerini taşınsın. Aksi takdirde yazılan metinler yabancılaşmış metinler olarak kalacaktır. Şair bizim değil de başka bir inanın, düşüncenin ya da medeniyetin şiirini yazmak istiyorsa, tabii ki divan ve halk şiirimize ihtiyacı olmayacaktır.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı “şiir” şekline dönüştü?

Yaklaşık üç yüz yıllık savrulma döneminin ağır faturalarından birisi de şiire kesilmiştir. Batı medeniyetinin rasyonel mantığı medeniyetimizin kalp mihverinden uzaklaştırılan şiirin temel nirengisi haline getirildi. Batılılaşma sürecinde bu husus ince ince işlendi şiir dünyamıza. Hal böyle olunca materyalist anlayışın temel dinamikleri üzerine kurulu, gönül diyarından kopuk, ruh ikliminin güzelliklerini taşımayan metinler şiir olarak sunuldu insanlarımıza. Ve ister istemez nesiller etkilendi bundan. Bu çizgide yazan şairler yetişti maalesef. Maalesef diyorum, çünkü bu durum kendi irfan dünyamıza karşı sert bir duruşun göstergesi hâline gelmiştir. Kısacası planlı bir medeniyet yıkma projesinin şiire yansıyan halidir sorunuzun cevabı.

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir bize şiir olmayan metinlerin anlatamadıklarını anlatır. Sayfalar dolusu yazsak bile ifade edemediklerimizi. Çağrıştıramadıklarımızı. Şiir bize bizi anlatır. Tarif edemediklerimizi. Hissedip ama söyleyemediklerimizi. Kısacası görünmeyenin fotoğrafını sunar bize şiir. Anlatır başka türlü anlatılması zor olanı. Esrarı yeni bir esrara kavuşturarak anlatır.

Şiirde usta çırak ilişkisi var mıdır?

Elbette vardır. Şiir de diğer disiplinler gibi dört temel başarı esasına sahiptir. Yetenek, bilgi, tecrübe, istek. Yetenek ve istek kişinin içindedir. Ama bilgi ve tecrübe için ustalara ihtiyaç vardır. Bu nedenle şiir dahi tüm diğer sanatlar gibi usta-çırak ilişkisine ihtiyaç duyar. İnsan sahih kaynaklardan çok şey öğrenebilir. Ancak öğrendiklerinin hayata aktarılmasında, yaşamışların, görmüşlerin etkisi büyük olur. İşte o yüzden bilmiş ve görmüş ifadelerini kullanırız. Görmüş olmak tecrübesi bulunmak anlamındadır aynı zamanda. Şiir yazan kişi kısa sürede çok şey öğrenebilir. Fakat öğrendiklerini şiirlerinde kullanılabilir hale getirmesi uzun zaman alacaktır. İşte bunun adı tecrübedir ve tecrübe ustalardan daha kolay elde edilir.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Şairse oluşturur. Şiir yeteneğine özgün ve fark edilir şekilde sahip olan kişi, zaten mevcut yeteneğiyle kendi öz üslubunu oluşturabilecek fitrat altyapısına da sahip demektir. Bunu yapamıyorsa o taktirde fark edilebilir bir yetenek sahibi olmak anlamında yetersiz demektir. Fakat burada emeğin ve gayretin üst

seviye gerekliliğini de ihmal etmemek gerekir. Çünkü kişi yetenek sahibi olsa da, okumaz, öğrenmez, yaşamaz ve hayata aktarmayı bilmezse, kendisinden önceki şairlerin üsluplarından etkilenme sürecinden kurtulmaz ise, yeteneği de bir netice almaya yetmeyecektir. Bunun da bilinmesi zaruridir.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşıyoruz?

Dünyanın en iyi taşıyıcı araçlarına da sahip olsak, taşıyamayız. Çünkü gelenek geleceğe giden yolun anahtarıdır. Yoksa şiirin kilitli kapılarını açıp o yola girmek mümkün olmayacaktır.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Modernlikten ne anladığımıza bağlı. Modern olmayı değer tanımazlık addedip savrulmak olarak algılayanların şiiri zaten olmayacaktır. Çünkü şiir savrulmayacak kadar ağırdır. Modern olmayı gelenekten uzak gariplikler icadı olarak değerlendirenler ise, şiirin geçmişinden mahrum olacakları için o büyük birikimden nasiplenmeyi beceremeyecek ve geleceğe kalabilecek metinler üretmekte zorlanacaklardır. Bugünkü modern şiir bana daha çok bunu hatırlatıyor.

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak ön yazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi” mi oldu?

Şairler daha çok birbirleri için yazar oldular. Asıl mesele bu. Dergilerde de kitaplarda da güdülen ana gâye sanki daha çok şairler ya da en azından şiir yazma sevdalıları beni okusun ve kutsasın iç hesabı olarak karşımıza çıkıyor. Bunu bir de adı duyulmuş birisine yaptırabildik mi, tamamdır. İcazeti aldık demektir. Okuyucunun icazeti ve en önemlisi de zamanın icazeti ne olacak. İnsanların gönüllerine giremeyen metinler zamandan icazet alabilirler mi? Lakin günümüzde şiirin az alaka görmesinin nedeni burada saklı. Mevzu buradaki temel hastalıktan kaynaklanıyor. Bunu da okuyucuyu incelemeyen ve yek diğerinin hakkında büyüleyici açıklamalar yapan iki sanat tutkununun öz tatmin ve soyutlama çabası olarak gördüm hep. Kendisini diğerlerinden soyutlama, üst perdede olduğunu kabul etme ve aşağıdakilere seslendiği zannıyla yaşama ve dalaşma ve diğerleri içindeki tavırlarıyla bunu sergileme sendromu. Ben böyle bir tavrın bizim medeniyetimizin şairine, bir mü'min şaire asla yakışmayacağı ve hatta onu tehlikeli sulara sürükleyeceği kanaatindeyim. Dolayısıyla bakanı, göreni, hissedeni olmadıktan sonra, şiir cam kenarında dursa ne olacak ki!

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Fazla katkısı olmaz. Çünkü mesele bir zihniyet dünyası değişikliğinin gerekliliğidir. Devletin sanata ve hassaten bizim ülkemiz için şiire karşı duruşunu ve politikasını değiştirmesi gerekir. İlkokulda ve sonraki tüm eğitim seviyelerinde dil ve şiir sevgiyle öğretilmeli ve okutulmalı insanımıza. Her eğitim seviyesinde kendi ağırlığınca elbette. Şiiri sevdiremediğiniz çocuklarımıza ve gençlerimize öyle palyatif çözümlerle tam olarak ulaşamayız. Çünkü bizim şiir öğretmediklerimize birileri sürekli küfür öğretmeye çalışıyorlar ve bunda da başarılı oluyorlar maalesef. O zaman da bir şiir kitabı mahzun melül bir rafta beklerden, bel altı vurgu ve fıkralarla dolu bir kitap yüzbinlerce satabiliyor. Ya da böyle bir film izlenme rekorları kırabiliyor. Derdimizin nerede olduğunu keşfetmemiz gerek ve acılarımızın bir derdi olmalı artık.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptirler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Şiir ve eğitim hakkında söylediklerim ana reçeteyi oluşturuyor. Dil ve şiiri bir ders olarak değil, bir hayat tarzı olarak çocuklarımıza aşılamanın yolunu bulmalıyız. Yarının yöneticilerinin ne kadar güzel şiir okuduklarını ve şiirler yazdıklarını o zaman hep birlikte göreceğiz. Osmanlı devleti, sultanlarını böyle yetiştirmişti çünkü.

Baki muhabbetlerimle...

KIYMETİM YOK NAZARINDA

Ahmet Efe

Kıymetim yok nazarında
Yâd ellere attın beni
Gam yurdunun pazarında
Kervanına kattın beni

Can uğruna divânedir
Ateşinde pervânedir
Bilemem ki kaç senedir
Yakıp da kül ettin beni

Derd ü gamı yol eyledin
Aklım alıp de'eyledin
Eşiğinde kul eyledin
Zincir ile tuttun beni

Merhametin yok mu yahu?
Köle kıldın padişahı...
Hiç duymayıp bunca âhı
Bir tek pula sattın beni

YARDIMCIM ALLAH

Bestami Yazgan

Ayın kardeşi,
Yıldızın eşi,
Sevgi güneşi
Doğar her sabah,
Elhamdülillah...

Daim yanımda,
Aşkı canımda.
Zikir ânımda
Yüreğim ferah,
Elhamdülillah...

Kılsam namazı,
Etsem niyâzı.
Olursa razı
Yüce Padişah,
Elhamdülillah...

Dar zamanımda,
Zor zamanımda,
Her zamanımda
Yardımcım Allah,
Elhamdülillah...

Gül'ün ümmeti,
Bekler rahmeti.
Kılsa cenneti
Bizlere dergâh,
Elhamdülillah...

O'nun kuluyuz,
İslâm gülüyüz,
Hak bülbülüyüz...
Yok başka ilah,
Elhamdülillah...

“EL VURUP YARAMI İNCİTME” DOKTOR!

Ahmet Doğan İlbey

Biz eskiden hastalar, “Tabibin elinde sümbül yaprağı gibi letâfet bulurdu.” Şimdiki zamanda tabib sıfatını haiz olmayan doktorun elinde inşirah bulan var mı?

Devâ bulmaz dertlerin sancıları sarmışsa yüreğinizi doktora mı, şifa ehli tabibe yahut hikmet sahibi bir hekime mi gidersiniz? Nesimî’nin sözüyle,

*“Her tabib aşka yâr olmaz
Ondan sorma ilacı
Lokman Hekim’e sor.”*

“Hasta-i gamdır, şifa ister gönül

Dost elinden bir devâ ister gönül” diyerek dertleşebilir misiniz doktorla. Dertten anlar mısınız? Dermân nedir bilir misin, sualinin cevabını alabilir misiniz doktordan?

Reçete yazma, gönül ve hikmet diliyle yaz ilaçlarını, Latince tahlil terimleri anlatma. Şifa nedir, neredir, onu anlat bana, diyebilir misiniz?

Modern tıp eğitim almış doktor derûnî yaralara sızılara devâ olabilir mi? Varıp yanına hikmet sahibi hekim gibi, “Dert bende, dermân sende” diyerek hasbîhâl edebilir misiniz?

Yaranızın sarılamayacağını, derdinize devâ olunamayacağını anlayınca ve çatık kaşlı bürokrata benzeyen doktor yaranızı cihazlarla deşmeye başlayınca,

“Değme tabib sızılıyor yaralarım

El değdikçe bozuluyor yaralarım

El çek doktor el çek yaram üstünden

Sen benim derdime devâ bilmezsin” deyip kahretmez misiniz?

Bu nidanıza rağmen doktor yaranızı cihazlarda aramaya devam ederse

“Gelme doktor sen yaramın üstüne

Gelsin bana bu yarayı açan yâr gelsin

Yaramı sarmaya yâr kendi gelsin”

“Sen nasıl doktorsun, yaram yürektedir / sarabilmezsin” diye isyan etmez misiniz?

Yaralarımı cihaza bağlama, gönlüne bağla, cihazlara sorma yaramı, gönlüne sor, diyerek çekip gitmez misiniz bir tabib aramaya?

Modern tıp eğitimi almış doktorun yanına bir ümitle

“El vurup yaramı incitme tabip

bir dem sıhhat bulmaz hicrâneler var

dest vurup da derde eylersin dermân

her can kabul etmez virâneler var” diyerek nazlanabilir misiniz?

“Doktor sen elleme benim yaramı

Beni bu dertlere salanı getir” dediğiniz de modern doktor size hazret-i insan olarak bakıp, “Sizi anladım, ben ehil değil değilim, filana gidin” diyebilir mi?

İşte böyle azizan! Modern doktor her yaraya çâre olamıyor. Lokman Hekim hikmetine sahip olamayan kâl ehli doktordan şifa beklemek beyhude bir iş! Her derde devâ için doktora minnet etmeye değmezmiş.

Siz en iyisi ehl-i dil bir tabibin veya bir hekimin kapısından girip

“Derdim çoktur hangisine yanayım

Yine tazelendi yürek yâresi

Ben bu derde hande dermân bulayım

Meğer dost elinden ola çâresi

Efendim Efendim benim Efendim

Benim bu derdime dermân Efendim” deyin, göreceksiniz yaralarınıza dermân bulmuş olarak çıkarsınız o kapıdan...

TELLİ DUVAKLI

Mustafa Pınarbaşı

bu özlem kapalı bir gişe
ne hâyâle gelir ne düşe
bir mühür misâli bir kaşe
gönlüme vurduğum sevgili

unutmuşum seni, anlat sen neydin
yaprak mı rüzgârlar estiği zaman

sular akmaz kandiğin için
ateş yakmaz söndüğün için
ve inip inip bindiğin için
her trenden sordüğüm sevgili

unutmuşum seni anlat sen neydin
bir ses mi, kâinat sustuğu zaman

gönlünce verip diyetleri
şerefendirip dâvetleri
üsleri, bütün saatleri
aşkına kurduğum sevgili

unutmuşum seni, anlat sen neydin
“dost muydun” yalnızlık bastığı zaman

bâzen çıkarım yıldızlara
yelken açarım denizlere
telli, duvaklı beyazlara
motifçe ördüğüm sevgili

unutmuşum seni, anlat sen neydin
kısmet mi kem diller kestiği zaman

ÇOCUKTA HERCAİ GÜLÜŞLAR SAKLI

Mehmet Özdemir

Bir çocuk ağlarsa anne çaresiz
İnsanlık taş keser olmaz oralı
Hançere su verir göğün öfkesi
Sema parçalanır bulut yaralı

Bir çocuk severse kırmızı açar
Karanlık bereli şehre itiraz
Göğün fısıltısı kulağa küpe
Yoksulluk rüyası dalında kiraz

Bir çocuk üşürse kıştan soyunur
Ürkek yüreğine giydirir yazı
İkinci suları mavi bir zaman
Eritir buzları ruhun alazı

Bir çocuk sorarsa zulüm nereli
Türkistanlı derim ya da Iraklı
Somurtsa yüzünün diğer yarısı
Çocukta hercai gülüşler saklı

ÜMMÜHAN

Mehmet Sarmış

Dünyama bir girdin, giriş o giriş
En mahrem yerinde kaldın Ümmühan

Beni çöllerine sürdün sevdanın
Kendin deryasına daldın Ümmühan

Baharı koynuna gizleyip gittin
Beni zemheriye saldın Ümmühan

Ben güneşten selam getirdim sana
Sen şafağa kara çaldın Ümmühan

Seni görmek ümidiyle uyudum
Uykumu bin yerden böldün Ümmühan

Varımı yoğumu döktüm uğruna
Alıp kayalara çaldın Ümmühan

Mezada çıkardın ne varsa benden
Sonra beni benden aldın Ümmühan

Ben aklımı verdim bir bakışına
Sen kahkaha ile güldün Ümmühan

Bir gün hasretinden ölmek istedim
Bakıp eğlenmeye geldin Ümmühan

Ve o kadar acımadın ki bana
Sen benim yerime öldün Ümmühan

YANDI

Mehmet Baş

Gönül kadehinde aşkın şarabı
Hem içeni yandı hem de içmeyen
Yeşerdi ummanda yokluk türabı
Hem biçeni yandı hem de biçmeyen

Varlık sahrasına postu sererken
Ömür bahçesinden gülü dererken
Hayal köprüsünden gelip geçerken
Hem geçeni yandı hem de geçmeyen

Kulluğun pulları yapıştı cana
Var oluş mektubu yazıldı kana
Yokluk âleminden konup cihana
Hem göçeni yandı hem de göçmeyen

O Elest bezminde içip badeyi
Hallâk-ı âlem'e kılıp secdeyi
Gönülde gizlenen sırlı perdeyi
Hem açanı yandı hem de açmayan

Zulmet çemberinden aşka kaçarak
Yürek semasına kanat açarak
Pak edip sineyi aşkla uçarak
Hem uçanı yandı hem de uçmayan

Sabrın anahtarı eritir taşı
Huzura erenin bükülür başı
Aşk ile saçarken gözünden yaşı
Hem saçanı yandı hem de saçmayan

Erişip zamanın sırlı nakdine
Sadakat gösterip kutlu ahdine
Kendi tuzağından yine kendine
Hem kaçanı yandı hem de kaçmayan

ÖNCE ŞİİR SONRA KİTAP

Ahmet Süreyye Durna

*Adam, şiir sanıyor abur cubur yazmayı,
Sanatı katletmeyi, kaideyi bozmayı...
Ne öz var, ne usare, ne tat, ne tuz rastgele;
“Dam başında saksığan, vur beline kazmayı”*

Adresime bir şiir kitabı gönderilmiş, şairi tarafından, saygısızlık olmasın diye ismini vermiyorum. Çünkü kitap baştan sona fiyasko... Aman Allah'ım! Adam hiç şiirin şehrinden geçmemiş ve uzak-tan yakından şiirle de tanışmamış, şiire hakaret, böyle olur ancak. Dış çürüğüne dolgu cinsinden, bir maddeye rastlayamadım. Deyim yerindeyse herif, aklına estiği gibi çala kalem bir şeyler karalamış ve adını; “şiir” koymuş. Böylelerini anlamakta zorlanıyorum. Niye masraf ederler ve niye birden teras kata çıkmaya çalışırlar? İnsan, biraz kitap külliyat mütâlaa eder, biraz kültür sanat etkinliklerini takip eder, katılır ve biraz da kamuoyu yoklaması yapar. Eğer eseri rağbet görüyor veya eser kendini ispatlıyorsa, ondan sonra kitaplaşır, okunur.

Bir kere şiir ritim, derinlik, anlam ve duygu ile yoğrulmalı. Öyle “Dam başında saksığan, vur beline kazmayı” umursamazlığı ve komikliği içerisinde kaleme sarılmak, sanata saygısızlığın dik âlâsıdır. Bundan dolayı memleketimizde her üç kişiden beşi şair sayılıyor.

Hayatında bir dörtlük yazan da, yazmaya çalışan da aynı kulvarda, sahipsiz araziye er davrananın “gecekondı” çevirmesine benzer karakterde, erken kalkan şiir kitabı bastırıyor.

Neredeyse moda bir ifade:

“İkinci kitabım çıkmak üzere...” veya “Kitap bastırmam için yoğun talep var...”

Al işte! “Kel başa şimşir tarak” diye buna derler. Sanki “Sultan-ı şuara”nın eserleri “yok” satılıyor da, arz talep dengesinde güçlük çekiyor. Hâlbuki alaya alındığının farkında bile değil. Oysa beyni iyice törpülenen ve zoraki dinleme lütfunda bulunan kişinin “istihza” babından; “Kitap bastırmayı düşünmüyor musunuz?” sorusuna, ucuz şairin cevabı hazır: “Birkaç yayınevinden teklif var da, kabul etmedim. Düşünüyorum henüz...”

Aman geç kalma üstat! Şu eserlerinizden bir an önce “müstefit” olalım bâri. Bizi daha fazla bekletmeyin lütfen! “İronik” ifadelerimden, gerçek mânâda şiir yazan arkadaşlarıma bana güceneceklerini sanmıyorum. “Karikatürize”ye çalıştığım “tip”leri bilmeleri gerek. Niye bu konuya takıldığımı da çok görmesinler... Başımda öyle belalılar var ki karşılaşmamak için kaldırım değiştiriyorum ya da sanalda ki açık işaretini kapatıyorum. Selam verdiğinizde adam, bir tomar buruşuk kâğıtları iç cebinden çıkartıp, önsöz ile başlıyor okumaya: “Şu şiiri dün falan partiye yazdım. Şu şiirimi falan partinin mitinginde haykırdılar. Şu şiirim, o gün falanca gazetede yayınlandı. Şu, şu, şu...” Ölünen körü be!..

Gayrı canınızdan bıkararak, içinizden; “Hay Allah yazmaz olaydınız!” demek, geliyor. Maşallah, sayıları az-uz değil ki, “istisna” deyip geçesiniz... Diyorum ya, “her üç kişiden beşi mutlaka şair” heriflerin.

Bir Cuma namazı çıkışında, yine biri önümü çevirdi. Ne dese beğenirsiniz?!

“Eskiden günde bir şiir yazardım, şimdi o kadar yazamıyorum!” şeklinde, içleniyor. Düşünün ayda, rakamla (30) şiir... Bunu diyen üstelik öğretmen emeklisi, edebiyatçı... Mümkün mü, yevmiyelik şiir yazmak?..

Ha yazılır belki ama ben ona şiir demeye dilim varmaz ancak; “aşure” der, geçerim. Tâbir-i caizse biz de şairiz, lâkin dört ayda dört şiir yazabilsem öpüp başıma koyacağım. Üstelik katıldığım hiç bir yarışmadan, eli boş dönmediğim halde; yırtıp attığım şiirlerimin sayısı bir klasör dosyasını aşmıştır. Ulu orta şair geçinmekten de hoşlanmıyorum. Kolay kolay arzu duyulmayan hiçbir yerde şiir okumadım ve bu hususta, bahis dahi açmadım. Nedeni, şiire olan saygımdandır. Yani şiir benim yanımda ucuz işporta malı değil, bilakis paha biçilmez bir “servet” mahiyetindedir.

Yine yaptığımız bir etkinlikte işporta şairi birine; bir şiir okumasını salık verdiğimizde, cana minnet bilip altı şiiri birden okumuştı. Hatta yediyi, sekizi devirecekti ki mikrofonu elinden zor alabildik.

Sancısı tutuyor birçoklarının, bahane gereği şiir okumak veyahut da amiyane tabirle safra kesesini boşaltmak için...

Şiirin S.O.S verdiği ya da liyakatsizlerin kol gezdiği bir dönemde, senden “istimdat” diliyorum ey “şairler sultanı...”

Duyuyor musun?!

HECE TAŞLARI ÜSTÜNDE (DEYİŞME)

Tayyib Atmaca - Metin Özarslan

Atmaca

Ten toprağa ayak bastığı zaman
El sallar düşünce hece taşları
Analar yüzünü astığı zaman
Çakılır düşünce hece taşları

Özarslan

Kişi sözde mana bulduğu zaman
Yazılır düşünce hece taşları
Bir şair şiirle öldüğü zaman
Dikilir başına hece taşları

Atmaca

Bulutlar çekilir gözyaşı kurur
Yer altında sökmez kibir ve gurur
Yüzyıllar boyunca direnir durur
Yazına kışına hece taşları

Özarslan

Kimselere tek söz açmaz yarandan
Duyulup da zevk almasın yâr andan
Ümidi keser de yârdan, yârândan
Beklemez boşuna hece taşları

Atmaca

İki bekçi ama düdük çalamaz
Hal bilmez, kuşlarla haber salamaz
Dimdik durur ama yürüme bilmez
İçinden dışına hece taşları

Özarslan

Aşk erinin kiblegâhı gurbettir
Gâhi sıra olsa gâhi gurbettir
Her nereye gitse dahi gurbettir
Bakarken peşine hece taşları

Atmaca

Hiçbir müjgân oku bağrını delmez
Kader yazısını silgiler silmez
İki gözü kördür bakmayı bilmez
Yaşına başına hece taşları

Özarslan

Ayın şavkı yansıyınca yar ıştır
Acıların birbiriyle yarışır
Yüreğinden akan kanlar karışır
Gözünün yaşına hece taşları

Atmaca

Topraktır insanı anaca saran
Ayrılır başından yâr ile yârân
Uçar başka yere fırtına boran
Kalır tek başına hece taşları

Özarslan

Döşenmiştir sevenlerin yoluna
Taş olsa da ona insaf oluna
Dönüverir gökte samanyoluna
Aşına aşına hece taşları

Atmaca

Hasretin ateşi bir vakit tüter
Sevenler çekilir kevenler biter
Gün gelir hanende baykuşlar öter
Dizilir düşünce hece taşları

Özarslan

Aziz dostum dost hâneme buyurdun
Sözlerini dostâne mi buyurdun
Doğudan batıya kurban bu yurdun
Kurduna kuşuna hece taşları

Atmaca

Dost dostu burada ötede bulur
Laf uçar sözlerin safisi kalır
Atmaca verdiği yanında kalır
Karışmaz hûşuna hece taşları

Özarslan

Ezelden ebede bu sevda böyle
Tartılmaz acısı şehirle köyle
Özarslan türkünü gönlünce söyle
Karışmaz işine hece taşları

KAR GİBİ

Ahmet Doğru

Vicdan sızısı sözün acıyı dağlar gibi
Yürek masaya yumruk elemi bağlar gibi

Gürlemesi gerekir yüzü kararan göğün
Şöyle çakmalı şimşek gözü yaralar gibi

Yağmurlara alışkın şaşmaz eskiyen gönlüm
Son dakika haberi çöküverir kar gibi

Dalgalı piyasalar daim değişir seyir
Bal kaymak görüntüler ağulu aşlar gibi

Patlar acı içinde insansı kalan yanlar
Lime lime efkârla doğranır atar gibi

Sükûtu aşıl原因 dünkü çılgın rüzgârlar
Güveni çiğner durur beyaz sakızlar gibi

Kelime başkalaşmış cümle cambaza dönmüş
Şair hüznü ağırlar taze telaşlar gibi...

BOŞVER

Halit Yıldırım

Çaresizlik diyelim, tarifine hâlimin
Düşünmeye değmez ki gülüver gitsin, boş ver!
Sana, kahrımdan akan şu gözyaşı selimin
Tek damlası değerse siliver gitsin, boş ver!

İşte hayat bu kuzum, tadım zehir oluyor
Yeşeren umutlarım her an tehir oluyor
Herkes anlamasa da bâzen zâhir oluyor
Sen yine bir bigâne oluver gitsin, boş ver!

Kulak asmadım benim için çalan sirene
İçimde umut yok ki, depresip de direne
El sallamak kaderim kaçırdığım trene
Sen de ufka gün gibi dalıver gitsin, boş ver!

Sildim takvimimden mevsimleri, ayları
Kırdım hep parça parça gönlümdeki fayları
Düzene sokamadım makas kıran rayları
Bir selamım gelirse alıver gitsin, boş ver!

Ben hak ettim bu sonu küllerimi yak, savur
Yalnızlığı, kederi üzerime yık, devir
Uzanan ellerimi tutmayıp geri çevir
Beni yokluk seline çalıver gitsin, boş ver

Olur ya esiverir benden sana bir rüzgâr
Sen yine de inanma, bil ki gelmez o bahar
Benim bu bitmez çilem sürer ölene kadar
Ardımdan bir Fatiha salıver gitsin, boş ver!

“SARI KİTAP” DOLAYISIYLA TAYYİB ATMACA’NIN ŞİİRİ

S. Ahmet Kaya

Sırtını geleneğe dayayarak, hece vezniyle özgün şiirler meydana getiren ender şairlerden biridir Tayyib Atmaca. Bunda, yaşadığı toprakların vermiş olduğu sesin başat olduğunu söylemekte fayda var. Çünkü bu ses, insanın kulağına bir girdi miydi, bir daha asla çıkmıyor. Orada otağını kuruyor, kendi krallığında yaşıyor; kalbe inen bütün duygular, ses olarak dile gelip, yazıya dökülüyor. Eserler, hep bu minval üzere veriliyor. Günümüzde bu tarzda, yani hece ile yazanların sayısı üçü beşi geçmez. Geçmez ama topraktan mıdır nedir Abdurrahim Karakoç, Bahattin Karakoç gibi gelenekle beslenen şairler ile birlikte Cahit Zarifoğlu, Erdem Beyazıt gibi geleneğe sırtını dayayarak, modern şiirler üreten şairlere hemşeri olmak da Tayyib Atmaca’nın şiirinin oluşmasında önemli kilometre taşlarıdır denebilir.

Geçmişten kopmamak için, sırtını geleneğe dayamak ve ondan feyiz almak elbette önemlidir. Bununla birlikte, çağın sunduğu nimetlerden de uzaklaşmamak gerek. Çünkü bu bir zorunluluk, çağın anlama ve yorumlamanın bir gereğidir. İşte bu vesileyle geleneksel tarz olan hece şiirini yazarken, modern şiirden de uzaklaşmıyor, bilakis serbest şiirden ve serbest şiirin sunduğu nimetlerden de faydalanıyor Tayyib Atmaca. Böylelikle Hece şiirinin en önemli unsurlarından biri olan kafiye sorununa takılmadan, daha geniş ve modern bir dil kullanarak şiirini kuruyor. Bu açıdan bakıldığında her ne kadar Hece, Tayyib Atmaca’nın temel yapısını oluştursa da serbest şiirin sunduğu bütün olanaklardan yeri geldiğinde en iyi şekilde faydalanmaktadır diyebiliriz:

*“Kapat gözlerini yağmur yağacak
Silmeye hakkın yok mavi sesleri
Avunduğun yeter boş hayallerle
Topla hatıranı kapıda hüznün
Sarı mendiliyle seni bekliyor
Erkek ol gülümse metanetli ol”¹*

Sanat medeniyettir. Sanat var olmaktır. Ben de yeryüzünde varım demektir. Özellikle edebiyat ve dolayısıyla şiir, medeniyetin inşasında yer alan bu sanat dalları içinde en önden gelen başat bir sanat dalıdır...

Her medeniyetin kendine ait bir sesi, soluğu var. Bu ses kısılmaya görsün; işte o zaman her şey tepe taklak olur. Bu anlamda Tayyib Atmaca, binyıllardır var olan bu sesi, inatla, ısrarla, özveriyle sürdürmeye çalışıyor. “Sanat, insanın sesidir. Bu sesin ebediliğe perçinlenmesidir. Sanatçı ise bu işin ustası. O kendi sesini duyururken aslında yalnız kendi sesini duyurmuş olmuyor; bütün insanlığa, özellikle kendi toplumuna da sözcülük etmiş oluyor. Çünkü insanlıkla, kendi toplumsal şartlarıyla ilişki kurmuş olan, bu ilişkileri kendi kişiliğinde yaşıtan ve yansıtan odur.”²

Kendisinin ifadesiyle; “Şiir, medeniyetimizi inşa eden önemli unsurlardan biridir. Şiirin evrensel dili sayesinde medeniyeti oluşturan öğeler uzun yıllar sağlam bir zemin üzerinde hayatini sürdürür.”

Tayyib Atmaca, bilinçli olarak “hece”yi kullanıyor. Çünkü hece, eski bir Türk ‘şiir biçimi’ olarak, sanat ve dolayısıyla medeniyet yolculuğunda önemli bir kilometre taşıdır. Ve medeniyet yolculuğunda bu, önemli ve saygın bir tercihtir. Çünkü bu tercihle birlikte Tayyib Atmaca, bir bakıma medeniyet tasavvurunda çıktığı yolculukta şiirini (dolayısıyla sanatını ve yeryüzündeki duruşunu) sağlam temeller üzerinde bina ederek, “İşte, ben buyum” demeye getiriyor....

¹ Tayyib Atmaca, *Sarı Kitap*, Berikan Yayınevi, Ankara 2017.

² Cahit Zarifoğlu, *Yaşamak*, Akabe Yayınları, Ankara 1980, s. 198-199.

Tayyib Atmaca; Halk Edebiyatı duyarlılığına sahip bir şair. Orijinal imgeleri süsleyen söz sanatlarıyla (teşbih, istiare, mecaz, teşhis, tenasüp...), akıcı ve duru üslubu, temiz ve yaşayan Türkçesiyle özgün şairlerimiz arasında emin adımlarla şiir yolculuğuna devam etmektedir.³ Şiirini bina ettiği konulara baktığımızda, bu durumla bir paralellik görüyoruz. Tayyib Atmaca'nın şiirinde öne çıkan imgeler; hüznün, yalnızlık, umut, seveda, özgürlük, ayrılık, ölüm, özlem...

Şehir, bir sıkıntıdır Atmaca'nın şiirinde ve ondan kurtulmak ve feraha ulaşmak için de ataların bilgeliğine, "baba"nın "kararı"na ihtiyaç duyar:

*"Nereye kaçtımsa alev rüzgârı
Caddeler sokaklar dar geldi bana
Babama söyle de göçelim Anne
Bu şehir yakında kül olabilir"⁴*

Yaşanan çağ ve coğrafya hastalık saçmaya devam ediyor; buna rağmen yine bir umut kapısı olarak annenin duası, babanın kararına ihtiyaç duyulur:

*"Anne çok hastayım dua ulaştır
İçim dışım ağrı söyle babama
Kara bir düşünce belalı başım
Coğrafyam düşünüyor gönül tahtından
Yutuyor dağlarım tüm ırmakları."⁵*

Şehir Atmaca'nın şiirinde yalnızlık, gurbet, hüznün, kendinden uzaklaşma ve kendi içinde kaybolma ile eş anlamlıdır. Bu yüzden sürekli bir arayış içindedir şehirli, yine de şehir imgesine tutunmak zorunda hissediyor kendini:

*"Bu şehir sarmadı limansa uzak
İşte yalnızlığın farkına vardık
Biriktirmek için fazla mesai
Rütbenin önünde bir yıldız daha
Olsuna çalışan bunca insanın
Arasında insan kalmak kolay m?"⁶*

Kısacası Tayyib Atmaca'nın Şiiri bizim şiirimiz. Onun sesi bizim sesimiz ve bu sesi dinlemeye devam etmeliyiz...

3 Ahmet Sezgin, "Sarı Kitap Üzerine", *Birnokta Dergisi*, 170, 2016: 36.

4 Tayyib Atmaca, *Sarı Kitap*, Berikan Yayınevi, Ankara 2017.

5 Tayyib Atmaca, *Sarı Kitap*, Berikan Yayınevi, Ankara 2017.

6 Tayyib Atmaca, *Sarı Kitap*, Berikan Yayınevi, Ankara 2017.

ANADOLU KASİDESİ

Mustafa Sade

I/A

Gökyüzü seyrederken arzındaki ahengi
Bir kızıl kuşak bağlar ufka bakan tarafın
Baharda yanağının mor menekşedir rengi
İtir olur rayihan, buhur saçar arafın.
Revakların, tuğların, toprağın şöyle dursun
Taşına değer biçmek haddine mi sarrafın?
Varlığın ebed-müddet sinemizde durursun.
Alnındaki çizgiler alın yazım ve yolum
Gözü miray, gökçedir bakışı; Anadolu'm!

II/N

Şavk vurur karanlığa adını yâd edince
Cemre düşer çölüne, senle bulur visali
Asumandan göğsüne aşk damlar ince ince
Secde eder başaklar soylu bir vav misali
Altında ve üstünde mânâ sende doludur
Çatlayan tomurcuklar hilkat sırrı timsali
Bağrı yanık, başı dik “Ana” sende “dolu”dur
Sonsuz rahmet pınarım, karım, yağmurun, dolum
Dört mevsim tabiatın nakışı; Anadolu'm!

III/A

Dalgalar kayalarla öpüşürken kıyıda
Martılara çığıktır melteminin nefesi
Kuvvet - kudret tükenmez bağrındaki Kayı'da
Yiğitler harman olur, destan yazar efesi
Turnalar haber verir sevenlerin âhından
Yesevî ocağında eksik olmaz Hû sesi
Sultanlar şaha varır Bektaşî bargâhından
Zulme karşı kalkandır, bir efsanedir Bolu'm
Koroğlu'na düz eyler yokuşu; Anadolu'm!

IV/D

Hilalle yıldız gibi nikâhımız ebedî
Yiğit olan döner mi ahdinden, ikrarından?
Biz Yunus'un aşkından öğrenmişiz edebi
Eğri odun taşımaz dergâhına, arından.
Ötenin ötesinden seni gözler melekler
Veysel “sadık yâr” deyip, haber verir yarından
Canfeza bakışında seyran eder felekler
Bir bedene bağlanmış yedi bölgedir kolum
Yedi veren goncadır kokuşu; Anadolu'm!

V/O

Nesl-i Âsım yetişir adının duldasında
Heybende saklı durur üçler, yediler, kırklar
Kardelenler boy verir şehadet duldasında
Dilinde zikir büyür, gamzende sarmaşıklar.
İsminin yüceliği bir teşbîh-i belîğdir
Yüreğinin üstünde semah döner âşıklar
Ana'm! Cennet kokulum, beni göğsüne değdir!
Simyanla hârelenmiş sana müptela kulum
Tarifsiz bu ateşin yakışı; Anadolu'm!

VI/L

Şebnem düşer filize gözünün buharından
Şakayıkla kelebek meşke düşer gözende
İklimler tebessümü öğrenir baharından
Meriç taşar, bulutlar düşmesini çözende
Tarihin şulesinde raks ederken mısralar
Kelimeler hasretle aşkı emer dizende
Ve her şiir, bir kalbin kapısını aralar.
Zirvende çam kozası, yatağında bir gölüm
Dünya denen rüyanın ak düşü; Anadolu'm!

VII/U

Şefkatli kucağındır yurdum, yuvam, sitârem
Sen payidar ol diye canımdan can sökerim
Sevdamı taşıyamaz ne Mecnun ne de Kerem
Bayrağına süzerim kanımdan kan dökerim
Kapıda kutlu sefer müjdesidir heybetim
Ben senin eşiğinden gittiğim an çökerim
Fırat gibi coşkunum, Toros gibi kudretim
Uğrunda yaşam ne ki, düğün dernektir ölüm
İman ettik, bu sevda Hak işi; Anadolu'm!

HƏYATIN VƏFASI

Rahilə Dövrən

Həyatın insana vəfası yoxmuş,
Anladım mən bunu xəstə olanda.
Həyatda insanın cəfası çoxmuş,
İnsan bunu anlar yaşa dolanda.

Bir anda çevrilir dünyanın üzü,
Gözlərə zillənir fələyin gözü.
Dildə donub qalır kəlməsi,sözü,
Əzrayıl başının üstün alanda.

Əqli də,nitqi də,düsür didərgin,
Gözə zülmət çökür,dəyişir rəngin.
Ürək çaş-baş vurur,nəbizlər gərgin,
Damarda qaralır qırmızı qan da.

Göz yaşı qarışır acı qəhərə,
Yediyi,içdiyi dönür zəhərə.
Gümanı qalmayır sübhə,səhərə,
Gözləri qapıda,yolda qalanda.

Ağrılar,acılar çətindən-çətin,
Can dərdi əridir qürur,qüdrətin.
Olur dilənçisi şəfa,şəfqətin,
Bənizi çiçəktək sönmə,solanda.

Həkim olur ona qardaş,həm bacı,
Həkim olur dərdin, çarə,əlacı.
Həkim həmin gündən, başının tacı,
Dövrən dərk eylədi, fəna olanda.

ÂŞIKAN SÖYLER

Cevat Akkanat

Bulduk Usta Çekiç Ali
Seyit Çevik aldı sazı
Lâzım değil şimdi adı
Ben otağı parka kurdum

Hacı Taşan gibi taşım
Muharrem Ertaş'la coştum
Düştüm Ömer'siz bir çağa
Gönül koydum taş fırlattım

Âşık Hasan Dede nerde
Efkâr derer Bekâr Dede
Vedat Cöke Erol Çöke
Yere göğe çığlık attım

Yer bilir de yârler bilmez
Gökten umut hiç kesilmez
Âşık oldum sazım yoktur
Allah bilir pektir sızım

Sızılar geçer ve gider
Zalim adı dâim kalır
Kılıç ve Kel ile Saip
Gibiler lenî ol'caktır

Bizim Ali'miz bin değil
Al'izzet'le Nurşanı'gil
Sultan Ali pirimizdir
Eğil şair Allah'ı bil.

FERHAT İLE ŞİRİN

Suyu bir kez avucuna almış ya Ferhat
Sevdiğiyle şirin şirin bakışır bugün

Dağlarında külüng izleri, suyun nâzende halleri
Oğuz Türkmen toprağı bayram yerini kuşanır bugün

Banu sarayına Belkıs'ın tahtı kurulur,
Suyun gizemine ebruli desenler yakışır bugün

ŞİRİN

Ferhat'ın hasreti
Suya dâir
Çıkıp şu dağları delesi gelir

SUYA DAİR

Ferhat'ın hasreti
Suya dair
Çıkıp şu dağları delesi gelir

SUYLA YIKANMAZ

Başını taştan taşa vurup gezince pâre pare su
Zeynep'in gözyaşı Fırat olur, mecazî aşkın dili lal
Mumyalanır sabır taşı tevekkül
En sevgilinin efradı tanınmaz
Hüseyin'in acısı hiç bir suyla yıkanmaz

BENGİSU

Endülüs'te rehin bıraktım Şehriyar'ı,
Anka kuşunu
Oğuz illerinde renkler boyadım atlaslarıma
Kaf dağlarına omuz verdim ki,
Sümbül ü reyhan zamanı
Hangi gözenin çağlayanısın şimdi bengisu

İSTESEYDİN

İsteseydin gidenlere ah etmezdin,
Yağmur bulutlarıyla gelip vaktime bir müjde gibi konardın.
İsteseydin erbainler sürmezdi gecelerinde
gidenlere ah etmezdin ve sen de gitmezdin

İsteseydin gidenlere ah etmezdin,
ve sen de gitmezdin
Beni bulurdun diyez mesafesinde, bir hüseyini mey sesinde

Hayatın fotoğrafına bakmıyor, bu fotoğrafın gerçekliğini yaşıyoruz hepimiz. Bu yüzdendir ki, bu kirli ırmağa girmeden önceki halimizle, şimdiki halimiz arasındaki farkı görmüyor, yaşamak hep şimdiki zamandaki gibidir sanıyoruz. Evet, hepimiz, bu kirli ırmağın içindeyiz ve bu ırmağın içinde ne hayal, ne rüya, ne masal, ne şiir ne de güzellikler var. Sadece “acı” diye nitelendirdiğimiz gerçekleri var. Bunları ister istemez kabullenerek her gün biraz daha dibe batıyoruz.

Şiirin hayal ürünü, şairin de hayalperest olarak görülüşü belki de bundan. Oysa şöyle bir geçmişe dönsek, çocukluğa ve ilk gençliğe, hadisenin asıl gerçek boyutlarını daha iyi görebilirdik. O zaman itiraf edemesek bile şimdi itiraf edelim. Hepimiz o dönemlerimizde içimizde şiirin sıcaklığını hissetmedik mi, şiirin aydınlığı ile daha bir aydınlanmadı mı içimiz? Gizli gizli şiirler yazmadık mı, dudaklarımızda üç beş tane bile olsa şiir mısraları dolaşmadı mı? Masallar okumadık, hayaller kurmadık mı? Rüyalarımız olmadı mı? Daha da önemlisi bugüne, yarına, yaşadığımız ve yaşayacağımızı hayatı şiirin, masalın, hayalin, güzelliğin pencerelerinden bakmadık mı? Baktık elbette ki bu yüzden öfkelerimiz ve kinlerimiz bile masumdu. Ya sevgilerimiz, dostluklarımız? Müthiş bir heyecan fırtınası değil miydi bütün bunlar?

Sonra hayatla daha yakından tanıştık. Derin, anlamlı, gizemli ve güzel sandığımız sularına soktuk ayaklarımızı. Bu suyun ne kadar sığ olduğunu, bir bataklığa girdiğimizi çok geç farkettilik. Her gün, çocukluğumuzun ve gençliğimizin yeşil vadilerinden biraz daha uzaklaştık. Hayat, bizi avutmak için sürekli bir şeyler verdi: Diplomalara, makamlara, mevkilere, evlere, arabalara, şirketlere... Ama neyin ve nelerin karşılığında? Bütün bunların bedelini çok acı ödedik. Hayatın verdiklerine bedel olarak, o masal çağımızın bütün saflığını ve güzelliğini, o delişmen gençlik günlerimizin bütün heyecanını ve canlılığını, içimizdeki şiiri ve güzelliği verdik. Sonuçta hepimiz, uyumlu insanlar olduk. Psikologlar, bizi normal insanlar tanımına soktular. Geriye hiç bir şey kalmadı çocukluk ve gençlik iklimlerinden.

Şair dediğimiz insanlar, işte bize, içine düşmemeye çalıştıkları bu kirli hayat ırmağının kıyısında aşk, sevgi, vefa, hasret, vuslat diyerek unuttuğumuz insanlık türkülerini söylediler. İçimizde karşılık bulacaklarını umdukları bir mısra ile, bize ince bir ip uzatarak unuttuğumuz dünyanın şimdi hayal, rüya olarak nitelendirilen gerçeklerinden söz ettiler. Şiirlerini çilenin acı tezgâhlarında dokudular. Asıl gerçeği, hayalle, güzellikle daha da süsleyerek bizi cezbetmeye çalıştılar. Umdular ve beklediler ki içimizde yeniden şiirin ışığı yansın ve biz o ışıqla yeniden çocukluk ve gençliğin gerçekliğine ve güzelliğine dönelim. Kirli ırmağın sularını boşaltıp bütün hayatları tertemiz yapalım. Bunun için bahar dediler, ilk yaratılışı hatırlamamız için. Eylül dediler, ölümü, asıl gerçeği görerek aklımızı başımıza devşirelim diye. Çiçeklerden söz ettiler, içimiz bir çiçek bahçesine dönsün diye. Yağmuru anlattılar, tövbe sularında yıkanalım diye. İbrahim gibi ateşte yanmamanın sırrını fısıldadılar kulaklarımıza... Onun için en bireysel anlatımlarında bile bütün insanlığın gerçekliğini dile getirdiler.

Şairler, seslerini bütünüyle boğma çabalarımıza rağmen bugün için de konuşmaya, söylemeye devam ediyorlar. Ama kendi halleriyle ve kendi dilleriyle... Eğer, içimizdeki şiir ölmediyse dışımızdaki bu şiirin sesini de duyabileceğiz demektir. İçimizde küllenen insanlık ateşinin son kıvılcımı da sönmeden yüreklerimizi şairlerin sesine ayarlamamanın vaktidir şimdi. Değilse bütün iyilikler ve güzel-likler gerçekten bir masala dönüşecek.

TÜRKÜLERDE AYRILIK ACISI

Yunus Kara

Türkçe Gurbet insanoğlunun en zor sınavlarından biridir. Bu insan bir de Türk ise gönlü sıla ile gurbet arasında iki parça olmuş demektir. Zira biz Türklerin genetik kodlarına yazılan “Batıya Doğru Yürü” cümlesi, her daim sevdiklerimizi arkada bıraktırarak güneşin battığı yere doğru götürmüştür bizi.

Binlerce yıldır devam eden bu yürüyüşte sebep bazen başlık parası olmuştur, bazen gaza; ama hep yürümüşüzdür sılayı ve sevdiklerimizi geride bırakarak. Ve hicran iki ucu ateşten değnektir: Bir ucu gurbette, bir ucu sılada. O yüzden ister sılada bekleyen olun, ister gurbetteki beklenen, mutlaka o değnek yüreğinizi yakacaktır.

Türk kültüründe bu yangını en iyi türküler anlatmıştır ve bizim kültürümüzdeki en güzel türküler bu ateşte demlenmiştir.

Türküleri, “Gurbet türküleri, hasret türküleri, sıla türküleri, sevda türküleri”...vb. bu demin tadını taşır asırlar ötesine. Söz konusu deme rengini veren de daha ziyade ayrılık ve ayrılığın muhtelif sebepleridir.

Her mısraı asırlar ötesinden bütün Türk coğrafyasına uzanan Karacaoğlan bu sebepleri şöyle sıralar:

*“Vara vara vardım ol kara taş,
Hasret ettin beni kavim kardaşa.
Sebeb ne gözden akan kanlı yaşa,
Bir ayrılık, bir yoksulluk bir ölüm.*

.....
*Karac’oğan der ki kondum göçülmez,
Acıdır ecel şerbeti içilmez,
Üç derdim var birbirinden seçilmez,
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm.” 1*

Ölüm, herkesin başıdır. Belki de Dünya’daki “tek hakikat” olan ölüm, “elle gelen düğün bayram” anlayışı ile kabul edilir. Ancak ayrılık ve ayrılığın temel sebebi olarak görülen gurbet o kadar ağır bir yükür ki acısı ölümden bile fazladır:

*“Şu gurbeti bizim için yapmışlar,
Çatısını çok muhteşem çatmışlar,
Ölüm ile ayrılığı tarmışlar,
Elli dirhem fazla gelmiş ayrılık.”*

İletişimin çok zor şartlarda ve ilkel yöntemlerle yapıldığı uzun zaman diliminde Türk insanı;

*“Gider o yâre haber,
Yâr da yanar bir zaman.”*

Hesabı, sitemlerini, dileklerini, özlemlerini “yâr”e türkülerle ulaştırmaya, bildirmeye çalışmıştır. Türkülerde bazen,

“Yârim İstanbul’u mesken mi tuttun?”

mısraındaki gibi gurbete gidip de gelmeyen, bir mektup bile göndermeyen sevgiliye ince bir sitem vardır, bazen aşağıdaki örnekteki gibi dört başı mamur koca bin hayat hikâyesi:

*“Bir han köşesinde kalmışım hasta,
Gözlerim kapıda, kulağım seste.
Kendim gurbet elde gönül sılada;
Gelme ecel gelme üç gün ara ver,
Al benim sevdamı götür yâra ver.”*

*“Erzurum dağları kardır geçilmez,
Her adama gizli sırlar açılmaz,
Ayrılık şerbeti zehir içilmez;
Gelme ecel gelme üç gün ara ver,
Al benim sevdamı götür yâra ver.” 2*

Bazen de sevgilinin sadakatinden o kadar emindir ki bekleyen, ona toz kondurmaz; gelmemesini, haber göndermemesini başının dertte olduğuna yorar sesini sevgiliye bildirmeye çalışır:

*“Ezirgân’da bir kuş var,
Kanadında gümüş var.
Gitti yârim gelmedi,
Elbet, bunda bir iş var.” 3*

Bu iletişim çabası sadece aynı ülke toprakları ile de sınırlı değildir. Özellikle Komünist rejimin demir duvarları ile parçalara ayrılan Türk milleti ve Türk coğrafyası, uzaktaki soydaşları ile de türküler vasıtası ile haberleşmişlerdir. Mesela Azerbaycan’dan en güzel selamlar hep türkülerle gelmiştir bize:

*“Gatar gatar turnalardan,
Yeşil başlı sunalardan,
Atalardan babalardan,
Ağ birçekli analardan,
Size selam getirmişem.*

*Gül Hazar’ın kenarından,
Dede Korkut diyarından,
Azerbaycan vugarından,
Koroğlu’nun nigarından
Size selam getirmişem.”*

Aynı selam, onlarca yıl bir inilti halinde Balkanlar’dan, Irak’tan, Suriye’den ve diğer Türk topraklarından da ulaşmaya çalışmıştır Anadolu’ya.

Türküler bizi söyler, türküler Türk’ü söyler. Türküler Türk’ün kederini, acısını söyler. Sılaya selam, anlayana kelam söyler. Sevenden sevilene haber götürür. Gurbet acısına derman yetirir.

Türkülerde geçmiş vardır, hâl vardır, gelecek vardır. Kısacası türkülerde “Türk” vardır. Yeter ki biz türkü dinleyelim.

1. Özdemir, A., *Karacaoğlan, Hayatı, Söylenceleri, Sanatı ve Şiirleri*, Mersin: Mersin Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Mersin 2017.

2. Elçin, Ş., *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1986.

3. Kunos, İ., *Türk Halk Türküleri*, İstanbul: İş Bankası Yayınları, İstanbul 1998.

QALDIRIN PƏRDƏLƏRİ

Osman Fərmanoğlu

Gələn uğultu səsi çayı dəli eləyir,
Sular nə vaxt durular bir damcı içib gedək.
Suya təşnə kəslərin çin çıxarmı diləyi?–
Bizim olan sığalı boyuna biçib gedək.

Adı da özgəninidi Vətən deyilən yerin,
Qucağında çayırda qiymətsizdi izlərin...
“Bir sabahın xeyir”lə açılmırsa səhəri,–
Qalaq nə üzlə qalaq, nə üzlə köçüb gedək.

Örtülü oyunları pərdələr gizləməkdə,
Ağız qıfıllıdırsa, nə çıxar gözləməkdən.
Dizimiz qançır olub ömrü məhmizləməkdən,
Heç nəyin mizanı yox, nəyisə ölçüb gedək.

Lap Adəm dönəmindən baxan yox qardaşlığa,
Dünya məəttəl qalır bizdəki dil--xoşluğa...
Dava gəzən adamlar atı sürür daşlığa,---
Dava-- şava içində hansını seçib gedək.

Osman, kimin əlində qismətin son tikəsi,
Çörək böldüyün adam gəlir çörəyi kəsir.
Başımızın üstündə pərdəli gəzən kəsin
Qılınıcı qaldırın,altından keçib gedək.

DOSTLAR SENİ HATIRLIYOR

Oyhan Hasan Bildirki

Bir kutup yıldızı gibi
Gündüz gece hep parlıyor
Öksüz kalan kuzu gibi
Dostlar seni hatırlıyor.

Birlik denizinde yanmış
Dost dost diye ne çok yanmış
Türlü manaya boyanmış
Dostlar seni hatırlıyor.

Bahçe kazdın, toprak eştin
Uğruna ömür tükettin
Dirlik dedin, Türklük dedin
Dostlar seni hatırlıyor.

Başkası ne derse desin
Türkülerin gürüldesin
Cümle dilde, gönüldesin
Dostlar seni hatırlıyor.

Geçse yıllar gün gelecek
Sözün büyür çiçek çiçek
Âşık Veysel yaşar gerçek
Dostlar seni hatırlıyor.

Uzun ince yola koştun
Nice zorlu dağlar aştın
Her çiçekte renk renk açtın
Dostlar seni hatırlıyor.

Garip Oyhan sözün özü
Hatırlattı özümüzü
Hasret koydu gözümüzü
Dostlar seni hatırlıyor.

GİTMEK GEREK

Hacan Hacısoy

Bu dünyayı ayık gözle,
Bakıp, seyredesin gerek.
Müdrik isen yadda kalan,
Söz koyup gidesin gerek.

Yön çevirsen dost evine,
Gelişinden dost sevine.
Kademini dost evine
Düz koyup gidesin gerek.

Yuvan varsa ısınmaya,
Ocağı koyma sönmeye.
Gidende geri dönmeye,
Yüz koyup gidesin gerek.

Söze anda sadık kalıp,
Her yanda galebe çalıp,
Çığır açıp, mesken salıp,
İz koyup gidesin gerek.

ŞU İŞE BAK!..

Cahit Can

Yılan yerde sürünürken,
Dal üstüne ahkâm keser.
Ömrü çalı, barı diken
Gül üstüne ahkâm keser.

Dost, dostuna niçin küse?
Ses ver, dosttan gelen sese
Şu anadan doğma köse,
Kıl üstüne ahkâm keser.

Tatlı aş ağı katar
Dostu atar, eli tutar
Zehir alır, zehir satar
Bal üstüne ahkâm keser.

Akıl küçük, kibir iri
Tutar inkâr eder Bir'i
“Yok” zengini, “var” fakiri
Bol üstüne ahkâm keser.

Söz vardır ki, keskin satır
Kıtır kıtır doğrar hatır
Zürriyetsiz bak şu katır,
Döl üstüne ahkâm keser.

Bülbül gibi daim şakı
Ayıkla sen kirden pakı
Gözler âmâ, görmez akı
Al üstüne ahkâm keser.

Delik büyük tutmaz yama
Tutar sefer eyler Şam'a
Üç ayağı topal amma,
Yol üstüne ahkâm keser.

Can yongası; malsız olmaz
Azı fazla, çoğuyasa az
Nutuk atar susmaz ahraz,
Dil üstüne ahkâm keser

ÇİLE DERGÂHI

Mustafa Doğan

Aşkın çile dergâhı zehir eder lokmanı
Eğer düşse bu derde Lokman arar Lokman'ı

Hükmü hicrana banıp kırıldı kara kalem
Mutluluk denen makam gerçek ötesi düştü
Talan oldu sarayım içten yıkıldı kalem
Şehrinin enkazında bana yaşamak düştü
Visalin penceresi pervaneyken bu hara
Nâr-ı şerbeti içip sine döndü buhara

Yüreğimin yükünü gördün Kadir-i Rahim
İçinin yâr putuna balta vursun İbrahim

Cem olmuş bin bir çile sanki bende birleşmiş
Efkârın boranında savurur da savurur
Sana müptela ruhum nazarında bir leşmiş
Çöktükçe yüreğime kavurur da kavurur
Nasip değilmiş binmek murat denilen ata
Gömlek değil ki gönül insan çıkarıp ata

Yürek Kerbela oldu inliyor bir damla su
Sanki üstümden geçmiş Ebrehe'nin ordusu

Tebessümün yeterdi gözüm yok sarayında
Mecnun görse hâlimi hâline şükrederdi
Başım beladan çıkmaz her gün Sefer ayında
Kerem'in külü ne ki gel de bende gör derdi
Saplanmış derunuma ağulu bir düşünce
Ayrılır et kemikten aklıma sen düşünce

Ne yok sayıp kin göttüm ne aşkı inkâr ettim
Dışı ahsen-i takvim içi çürümüş ettim

Gönül naz makamında bundan gayrı susarım
Bu esrarlı hukukun demek bana revadır
Sabra sevk etti hayâ artık sende sus! Ar'ım
Her şeyi kabullenmek belki derde devadır
Doğma benim tanımdan sakın ola acıma
Karanlığın merhemi çare olsun acıma

Ecelim hayatımın vazgeçilmez akdidir
Yorulдум yaşamaktan belki ölüm vaktidir

Kurtulmak mümkün olsa bu onulmaz yaradan
Her şeyi feda edip kaçsam bütün gücümle
Beni anlayanımsın yeri göğü Yaradan
İçimdeki ahvali tarif edemez cümle
İşte başım uzattım İsmail'im önünde
Aşkın kurbanı diye kanım aksın yönünde

Bir hayalin perdesi varsın sıratım olsun
Senin de son gördüğün benim suretim olsun

HECE TAŞLARI

44

Aylık Şiir Dergisi

Cumali Ünaldı Hasannebioğlu

Mustafa Ökkeş Evren

Ahmet Süreyya Durna

Âşık Muhsinoğlu

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu

Ali Daşkın

Metin Mert

Mevlüt Yavuz

Halil Bozdoğanoglu

Hasan Nalçacı

Mehmet Rayman

İbrahim Eryiğit

İlker Gülbahar

Nuri Peksöz

Mevlüt Yavuz

Musa Göçer

Süleyman Pekin

İsmail Özmel

Taner Karataş (Mîzânî)

Ömer Kaplan Kozanoğlu

Ali Kemal Mutlu

Ahmet Yalçinkaya

Elvin Mütaliboğlu

Songül Özel

Tayyib Atmaca

Metin Özarslan

TEBESSÜMLER BUZDAN YAPMA BİR ÇİÇEK

Geriye baktıkça korkum büyüyor, her gün biraz daha azalıyoruz, bizde mi bir hal var âlem mi böyle, her gece gam yüklü kervanlar gelir, enine boyuna uzar geceler, saatlerin zembereği bozulur, efkâr gelir soframıza oturur, hatıralar uzaklardan el sallar, gözlerimiz bulutlanır durmadan, türkülerle dudağımız dağlanır, yutkunmak isteriz dilimiz kurur, ağlamak isteriz gözümüz uyur, acıktıkça yeriz ciğerimizi.

Herkesin işi çok gün az geliyor, evler arasında yüce dağlar var, konu komşu var mı yok mu bellisiz, hısım akrabayı sizlere ömür, aramızdan ayrılalı çok oldu, çoluk çocuk büyüdükçe dert artar, kim derde şükreder kim derdi tartar, kim kusur ararken kim kusur örter, herkesin evinde her bir şeyi var, herkes yorgun argın döner evine, ne kapıda selam aleyküm selam, ağızlarsa akrep yılan yuvası.

Gün nerde doğuyor nerde batıyor, başlar göğe değmek için yekindir, avuçlardan asumana kuş uçmaz, endam aynasına bakan kalmadı, iki sirke küpü herkesin yüzü, camdan bakıp geçer insan insana, tebessümler buzdan yapma bir çiçek, lafla peynir gemileri yol alır, özgüvenin mayasını bozdular, birbirinden farklı yönler yöntemler, herkes kendi mağarasına çekildi, birbirine yetmez kimsenin sesi.

Kendimizden öte göç göç başladı, kimi iç evine kimi dağlara, tehciye zorlanır kalana af yık, hani dünya oyun ile oynadı, hani herkes birbiriyle paydaştı, çağlar değişse Firavun Karun, aynı kaptan yerler kavga bilmezler, sana ne oluyor insan kardeşim, herkes her gün birbirinin etini, yiye yiye nefsi dizine iner, okyanuslar her gün dev dalgalarla, kıyılarımızı yerle bir eder, bizse bize saldırırız bizlerle.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Son Okuma Metin Özarslan

Kapak Fotoğrafı Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

44. Sayı 15 Ekim 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

Şİ'R'İN

Cumali Ünalđı Hasannebioğlu

Dahi hürmet ederiz hürmet Allaha deriz
Şevk ile yol gideriz hasret Allah'a deriz

Aşk elinden nicesi ipini atar gezer
Kalbimiz dahi bağlı kesret Allah'a deriz

Göz görmezdi el ermez ayak yolda yürümez
Anın içün kalb ile nusret Allah'a deriz

Ağlayı ağlayı gez yeryüzü toprağını
Hakk'tan başkası var mı, niyet Allah'a deriz

Bir nefesin bedeli bir çiçeğin kefeni
Ya bunca lütfa biz de minnet Allah'a deriz

Bir tozca hükmün yoktur şu dünya bazarında
Var Cumali "Hû !" de coş rüyet Allah'a deriz

Fethiye 06 Eylül 2018, 12:00-13:00

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/onyedi

Mustafa Ökkeş Evren

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Anladığım kadarıyla şiire nasıl başladığımı soruyorsunuz. Çok özel bir hikâyesi yok şiire başlama-
mın. Şiir kendisini sevdirmişti bana. Ortaokul sıralarında Yunus Emre'nin, Ziya Gökalp'in, Arif Nihat
Asya'nın, Necip Fazıl'ın ve Abdurrahim Karakoç'un şiirlerini okumuş, birçoğunu da ezberlemiştim. Lise-
de Fuzulî'nin, Baki'nin, Nedim'in, Şeyh Galip'in Nef'î'nin, Ziya Paşa'nın şiirleri okuyarak ve yine birçoğu-
nu ezberleyerek girdim şiirin otağına. Okuya okuya dilim ve gönlüm bu şiirlere aşına oldu. Fakat henüz
bir şiir otağı kurabilmişmiş değilim.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak “ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?” dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Bu sorunuza cevap verirsem kendimi “ağabey”, “usta”, “üstad” konumu görmüş olurum ki o zaman haddimi aşmış olurum. Hem çağ değişti artık. Hiç kimse elinde dosya yahut üç beş tane yazdığı şiirini alıp birilerinin kapısına gitmiyor. Şiirin ustalarına ulaşmak zor... Bu “ağabeylik” işini çoğunlukla edebiyat dergileri üstleniyor. Gençlerden şiir yazıp bana gösterdiklerinde teknik açıdan birkaç şey söyleyip, dişe dokunur bir şeyler varsa şiirlerini edebiyat dergilerine göndermelerini tavsiye ediyorum. Şiir yazılıyor ve anında yayımlanabiliyor sanal dünyada. Kendimin yol hazırlığı ise şöyle olmuştu. Yukarıda isimlerini zikrettiğim şairlerin şiirlerini okumuş, ruhumu, gönlümü ve dilimi bu şiirlerle yıkamış ve niyet etmişim bu ruhta şiirler yazmaya. Niyet etmem bu işin bir heves işi olmadığına inanmamdandı. Sonra mı? Şiir yolunda şiir ülkesine doğru gidiyorum. Ancak benim değil de Şair Nabî'nin şiir ve şairlik konusunda adam akıllı tavsiyeleri var. Genç şair adaylarına bunları hatırlatabilirim, bu tavsiyelere uyup uymamak kendilerine kalmış.

“Hüsne sarf eyle sözi şâir isen
Halkı teshîre çalış kâdir isen”

Nâbî, geçmiş (büyük) şairlerin sözlerinin kalbi ayna gibi parlattığı kanaatindedir. Böylece önceki sanatkarların eserlerini okumanın, insan kalbindeki kederi, tasayı, dünyevî kaygıları giderdiğini, kişiye zevk ve safâlar verdiğini belirtmiş oluyor.

Darbü'l-mesel îrâdına bu 'asrda Nâbî
Kimse olamaz Sâbit Efendi'ye resîde

Nâbî, şiirlerinde atasözlerini ve halk tabirlerini ustaca kullanmasıyla meşhur Bosnalı Sâbit'i (ö. 1124/1712) bu meziyeti yönünden takdir eder.

Ey şi'r miyânında satan lafz-ı garîbi
Divân-ı gazel nüsha-i kâmûs degüldür

Öyle çözülmesi danışmaya muhtaç, düğümlü, manası az, sözü iştirilmemiş, her satırı lügate bakmaya sebep olan şeylere şiir ve inşa (sanatlı nesir) denmesi uygun değildir:

Dinsün mi şîr ü inşâ öyle mu‘akkadâta

Kim ola hall ü ‘akdi muhtâc-ı istişâre

Açık açık söyleme yerinin caddesi dururken, manayı, ihtimâlin kapalı sokağına esir etmenin uygun olmayacağını ifade eder¹

Aynı şekilde Keykavus’un, 1082 yılında, oğlu Gilan Şah’a hitaben yazdığı öğütleri Kâbusnâme adlı eserinde topladığı bilinmektedir. İşte bu kitapta oğluna Şair Olursan... Başlığıyla yazdığı öğütleri de gü-zümüz genç şairlerin ilgisine sunalım.

“Ey oğul, eğer şair olup da şiir söylemeye niyetlenirsen, şiirde sözünün açık olmasına çalış. Sakın ör-tülü söylemeyesin. Mesela bir şiirde bir sözün anlamını yalnız sen biliyorsan, başkası bilmiyorsa o sözü söyleme.

Çünkü şiiri halk için söylerler. Kendi kendileri için söylemezler. Öyleyse şiirin anlamı açık olmalıdır ki açıklığından ötürü herkes beğensin. Ama şairin hem vezne ve kafiye kani olmaması gerektir.

Sen de hayalsiz, düzensiz ve sanatsız bir şiir söyleme. Eğer şiirinin, bütün şairlerin şiirlerinden üstün görünmesini istersen, sözü mecazî olarak söyleme; ama mümkün olan benzetmeleri övgüde çok kullan, hele övdüğün kişi olgunluk sahibi olursa. Ama eğer bestelenmesi için gazel söylersen sanatlı olmasa da önemi yoktur, ancak gazeli güzel ve taze söylemen gerektir.”

Başkasının şiirinden çalma.

Ama sanatlı şiir söylemeye kadir oldun, kalıpları, vezinleri kullanmakta ustalaştın, işte o zaman eğer sana hoş gelen garip bir mana iştirsen ve o garip manayı oradan alarak bir yere daha götürmek ve kul-lanmak istersen olduğu gibi kullanma. Bir başka kılığa sok, ta ki hırsızlığın ispat edilmesin.²

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çığırlardan geçmemiz gerekir?

Gelenek derken geçmiş mi kastediyorsun bilmiyorum ama köprünün bir ayağı gelenekse diğer ayağı modern olmalı. Yok, eğer köprünün bir ayağı gelecekse diğer ayağı geçmiştir. Her neyse köprüde bekleyen bir Deli Dumrul varsa geçmek zor, yoksa dileyen elini kolunu sallayarak rahatlıkla geçer bahsettiğin köprüden.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Gelenek nedir? Gelecek nedir? Geçmiş nedir? An nedir? Modern nedir? Post modern nedir? Tüm bu kavramların üzerinde enine boyuna durup geleneksel ve modern kategorileştirmesini iyi tahlil etmek gerektiği kanısındayım. Bu tahlile “muhafazakâr edebiyatı” da dâhil etmek gerek. Çünkü gelenek gibi muhafazakârlığında modern ve moderniteden bağımsız olduğunu düşünmüyorum. Modernlik anın ve geleceğin daha mükemmel, geçmişin ise işe yaramaz ve kötü olduğu fikrine vurgu yapar. Oysa gelecek (henüz) yoktur, an oluşandır, her şey geçmişte gizlidir. İnsan gelecekte çok geçmiştir. Geçmiş olan değerlidir. Ezcümle kategorize etmeden şiirin yazılabilmesi için ehliyet ve mensubiyet şart diyorum.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiir”ini yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Herkes çağının ve döneminin şiirini yazıyor. Bir engel var mı bilmiyorum?

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı “şiir” şekline dönüştü?

Dediğim gibi şairin yaşadığı çağ ve dönemin şiiriyle alakalı bir durum bu. Modern şiirin doğasında var, yenilik adına icat çıkarma işi.

1 Âdem Ceyhan, “Nâbi’nin Şiir ve Diğer Edebî Konular Hakkındaki Görüşleri”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 5, İstanbul 2010, s. 1-34

2 Keykavus, Kâbusnâme, [Haz. Hasan Ahmet Gökçe], Antik Dünya Klasikleri, İstanbul 2008, s. 157.

Şiir bize neyi anlatır?

Şair neyi anlatmak istiyorsa şiir onu anlatır. Şiir şairden bağımsız bir şey değildir.

Şiirde usta çıracak ilişkisi var mıdır?

Her işin ustaları ve acemileri olduğu gibi şiirde de ustalar ve acemiler vardır. Fakat usta çıracak ilişkisi talep etmek ve kabul etmekle alakalı bir durumdur.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Yaza yaza. Ne yazdığını ve nasıl yazdığını bile bile...

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşırız?

Hiçbir şey geçmişten ve gelenekten bağımsız değildir. Köksüzlük asla.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Ben şiiri modern yahut geleneksel şiir diye ayırmıyorum. Bu nedenle modern ya da günümüz şiiri deyince de serbest yazılan şiir aklıma gelmiyor. Başkaları ne anlıyor onu da bilmiyorum.

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak ön yazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi” mi oldu?

Şiir gerçekten dergilerin “başrol oyuncusu mu?” yoksa” yardımcı oyuncusu mu?” bunu mevcut dergilerin içeriklerine bakarak anlayabiliriz. Kırağı’dan sonra yalnızca şiir yayımlayan dergi var mı bilmiyorum. Fakat yalnızca öykü yayımlayan epey dergi var. Ayrıca herhangi bir edebiyat dergisinin bir sayısında kaç tane öykü/hikâye, kaç tane şiir yayımlanıyor bunlara da bakmak lazım. Şiirin, okur yahut dergiler tarafından “dolgu malzemesi” olarak kullanıldığını söylememiz edebiyat dergilerine ve okurlarına haksızlık olur diye düşünüyorum. Şiir okumak cesaret ister. Şiiri anlamak için çaba lazım.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Aralar. Aralamakla kalmaz belki de ardına kadar açar. Çocuklara yazan bir şair olarak şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki şiiri sevdirmiş işi evde anneyle başlar. Anneler bebeklerini ninnilerle uyutup, ninnilerle büyütselerdi, sonra öğretmenler ana okul, ilkokul ve ortaokul dönemlerinde çocukların dillerine ve gönüllerine şiiri koyabilselerdi, şiir de, şiir kitapları da baş tacı edilirdi diye düşünüyorum. Bilmiyorum yanlış mı düşünüyorum?

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptirler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Geçmiş başbakanlarımızdan bir şairdi. Yine yakın dönem başbakanlarımızdan birinin kültür ve sanat anlamında entelektüel düzeyi oldukça yüksekti. Mevcut Cumhurbaşkanımızın iyi bir şiir okuyucusu olduğunu şiiri hissederek okuduğunu dünya âlem bilir. Fakat fakatı şu: Reçete yazmak haddim değil. Ne söylesem boş...

DEM-İ VUSLAT

Ahmet Süreyya Durna

Deprem olmuş tufan kopmuş fark etmez
Deli gönlüm bir sevdadan çark etmez
Ne vazgeçer ne de uslanırım ben.

Gam değil ekmeğim, aşım kesilse
Kör testere ile başım kesilse
Aşkın sofrasında beslenirim ben.

Sırılsıklam vurgunum can dostuma
Ağma bulut! Çakma şimşek üstüme!
Yağmur yağmasa da ıslanırım ben.

Enginlerde sığmaz içim içime
Oturmaz kalıba, girmez biçime
Çıkar yükseklere seslenirim ben.

Seferber olsa da eşyanın tümü
Hiç bir kuvvet taşıyamaz yükümü
Kendi yüreğime yaslanırım ben.

Bir elimde cımbız, birinde tarak
Körler aynasına gözsüz bakarak
Karanlık gecede süslenirim ben.

Gücenmeyin, darılmayın boşuna
Çene çalıp yorulmayın boşuna
Altın olsam gene paslanırım ben.

Ölüm döşeginde en zor anımda
Sevgili! Yeter ki sen ol yanımda
“Dem-i vuslat” diye hislenirim ben.

TAHMİN

Âşık Muhsinoğlu

Közü canlı külü canlı
Aşk ateşi yansa gerek
Ayrılınca alev alev
Kavuşunca sönse gerek

Aklımı alması yetmez
Ömrümü çalması yetmez
Dilimde kalması yetmez
Yüreğime inse gerek

Ninem kirman çeviriyor
Durmadan yün eğiriyor
Benim gözüm seğiriyor
Yârim bana dönse gerek

Ben köle o sultan diye
Kabul ettim ferman diye
Yaradan’a kurban diye
Babam beni sunsa gerek

Dağ taş beni dinliyorsa
Hâllerimi anlıyorsa
Kulaklarım çınlıyorsa
Annem beni ansa gerek

Aşk ölüm değilmiş meğer
Aşk için ölmeye değer
Yâr olaydı bahtım eğer
Duyar mıydım şansa gerek

ÂŞIK ŞİİRİNDE ÇUKUROVA: 2

KARACA OĞLAN'IN ÇUKUROVASI

Prof. Dr. Saim Sakaoglu

Âşık edebiyatımızın baş âşığı muhakkak ki Karaca Oğlan'dır. Ancak unutulmamalıdır ki bu edebiyat dalında Karaca Oğlan'ı aratmayacak, onun başarısını yakalayacak başka âşıklarımız da vardır. Şu veya bu âşık diyerek ortalığı velveleye vermeye de gerek yoktur. Muhakkak ki her âşığımızın üstünlüğünü kabul edeceğimiz meziyetleri vardır.

Karaca Oğlan'ın bir Çukurova âşığı olduğunu biliyoruz. Ancak onu il, ilçe, hatta beldelerinin tanıtılmasında, turizmine canlılık katmasını sağlamakta, ticaret hayatına hareketlilik getirmesinde aracı olarak kullananların olduğunu unutmamak gerekir. Yayımlanan bir raporda, ona ait olduğu büyük iddialarla ortaya konulan mezar taşının gerçek olmadığını anlaşılmamasından sonra bazı çenelerin kapanır gibi olduğunu görüyoruz. Dileğimiz, gerçeğin görülmesinden sonra o çenelerin bir daha açılmamasıdır.

Karaca Oğlan adlı kitabımızda (Ankara 2004 ve 2012, Akçağ Yayınevi) tam on Karaca Oğlan'ın varlığını ortaya koymuştuk. Elbette geri kalan dokuz Karaca Oğlan'a sahip çıkanlara söyleyecek bir sözümüz yoktur, yeter ki 17. Yüzyılın âşığını amaçları için kullanmasınlar.

Aşağıdaki koşma 'bizim' Karaca Oğlan'ımızın bir şaheseridir. Bu baş âşığa yakışacak güzelliktedir. Önce şiirimizi dikkatlice ve sindire sindire bir okuyuverelim. Bir küçük hatırlatma: Bu şiiri okul müsaferelerinde şiir okuyan çocuklar gibi okumamaya çaba gösterelim,

*Çukurova bayramlığın geyerken
Çıplaklığın üzerinden soyarken
Şubat ayı kış yelini kovarken
Cennet dense sana yakışır dağlar*

*Ağacınız yapraklarla donanır
Taşlarınız bir birliğe inanır
Hep çiçekler bağrınızda gönenir
Pınarınız çağlar akışır dağlar*

*Rüzgâr eser dallarınız atışır
Kuşlarınız birbiriyle ötüşür
Ören yerler bu bayramdan pek üşür
Sümbül niçin yaşlı bakışır dağlar*

*Karac'Oğlan size bakar sevinir
Sevinirken kalbi yanar gövünür
Kımlandanır hep derdlerim devinir
Yas ile sevincim yıkışır dağlar* (Sakaoglu 2004: 579 ve 2012: 572)

Âşığımız, Çukurova'yı benzetme dünyasının pek çok güzelliğiyle övüyor ve dört yüz yılın ötesinden tanıtmaya çalışıyor. Mısralara bir göz atarsak göreceğiz ki, klasik şairlerimizin Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalar ve Doğu dünyasının motifleriyle süslemeye çalıştıkları bir gerçeği kolaylıkla mısralarına istif edebilmiştir. Şu iki mısrada Karaca Oğlan'ı bulmak ve onu takdir etmek boynumuzun borcudur.

*Çukurova bayramlığın geyerken
Çıplaklığın üzerinden soyarken*

Bir ova düşününüz ki bir yandan bayramlığını giyecek, öbür yandan da çıplaklığını üzerinden kovaaktır. İlk bakışta burada bir tersliğin olduğunu görür gibi oluyoruz. Oysa burada baş âşığımız baharın gelmesiyle yapraksız ve çiçeksiz kalan ağaçlar, çayır çemensiz kalan ovalar artık vaz geçilmez parçalarına

kavuşmuş olmaktadır. Öte yandan ise bu güzellikler bir süredir çıplaklığın sıkıntısını çeken Çukurova'nın artık bambaşka bir havaya büründüğüne işaret etmektedir.

Çıplaklığın soyunması ne demektir? İşte Karaca Oğlan'ın baş âşıklığı burada ortaya çıkmaktadır. Yapraksız, çiçeksiz ve çayır çemensiz bir ortamın vaz geçilmezlerine kavuşması, bir süslenme, bir güzelleşme değil, var olan çıplaklığın ortadan kaldırılması anlamını taşımaktadır. Böylece Çukurova için bir bayram havası yaratan ortam ortaya çıkmakta, o, üzerini kaplayan çıplaklıktan da kurtulmaktadır.

Şubat ayı kış yelini kovarken

.....

Rüzgâr eser dallarınız atışır

.....

Ören yerler bu bayramdan pek üşür

Sümbül niçin yaslı bakışır dağlar

.....

Yas ile sevincim yıkışır dağlar

Şubat ayının kış yelini kovması, ağaç dallarının rüzgâr sebebiyle sallanmalarının bir tür âşık atışması gibi algılanması, ören yerlerin âdeta birer insanmış gibi üşümesi ve daima bir hasreti yaşayan sümbüllerin ise yaslı gözlerle çevreye bakmaları âşığımız mısralarında birer süs gibi gözlerimizi yaşartmaktadır. Bu güzelliklerin mısraların yapı taşı olarak ele alınması aşamasında kelimelere 'gizli saklı' anlamlar yüklenmemiş, sözlüklere ve edebî sanatlar kitaplarına baktıracak herhangi bir çözümsüzlüğe başvurulmamıştır. Kısacası, o bir âşıkçadan öte bir Karaca Oğlanca söylemeyi yeğlemiştir. Bu söyleyişler tam birer Karaca Oğlanca söyleyiştir.

Çukurova üzerine bir Karaca Oğlan şiiri daha...

Çıktım yükseğine baktım

O dağların salın gördüm

İndim pazarını kurdum

O dağların hörün gördüm

Yandı Çukurova yandı

Eli bazlı beğler indi

Tutu uçtu kumru kondu

Akça Deniz gölün gördüm

Sevdiğimin adı Ayşa

Zülfünü dizmiş ak döşe

Yolum uğradı Maraş'a

Bedestenin şalın gördüm

Göğsünde yaylanın hası

Silindi gönlümün pası

Mor sümbüllü mağarası

Dedebel'in karın gördüm

Erciyes'te yağan karlar

Seher ile göçen eller

Zamantı da Elif derler

Bir güçücek gelin gördüm

*Çağır Karac'Oğlan çağır
Taş düştüğü yerde ağır
Güzel sevmek günah değil
Ben kitapta yerin gördüm* (Sakaoğlu 2004: 513 ve 2012: 506-507)

Karaca Oğlan bu semaisinde ise birbirini bütünleyen farklı konuları mısralarına döküvermiştir. Ama o, bu şiirinde her şeyden önce bir Çukurova haritasını çizmeye çalışmaktadır. İşte haritanın çizgileri...

Akça Deniz gölün gördüm

.....

*Yolum uğradı Maraşa
Bedestenin şalın gördüm*

.....

*Mor sümbüllü mağarası
Dedebel'in karın gördüm*

Erciyes'te yağan karlar

.....

*Zamantı'da Elif derler
Bir güçücek gelin gördüm*

Mısralara dökülen yer adlarının hangi illerimizde olduğunun değerlendirilmesini sizlere bırakıyorum. Coğrafya ile iç içe yaşayan hayatını dağlarından ovalarına, ırmaklarından göllerine adadığı coğrafya elbette onu da peşine takıp götürecektir. Ancak bütün bunların sonu vurucu bir söyleyişle bitmeliydi:

*Güzel sevmek günah değil
Ben kitapta yerin gördüm*

Ona göre Çukurova güzellerin yatağıdır, otağıdır, vatanıdır. O, nereye baksa bir Çukurova güzeline görecektir. Çünkü kitapta güzel sevmenin günah olmadığını görmüştür. Onun için Karaca Oğlan,

*Ben güzele güzel demem
Güzel benim olmayınca,*

diye âdeta kendi kanunlarını dile getirmektedir.

*Yandı Çukurova yandı
Eli bazlı beğler indi
Tutu uçtu kumru kondu
Akça Deniz gölün gördüm*

Çukurova niye yanar ki? Karaca Oğlan'ın aşkından mı, bölge insanının sarı sıcak dediği hava olayından mı? Cevabın Karaca Oğlancası elbette ilk görüşümüz olacaktır, onun için başka bir sebep düşünülemez.

Ancak onun dilinden düşürmediği bir kuş vardır: Turaç... Burada ise coğrafya adlarında olduğu gibi, kuş adlarında da bir yol haritası çizmektedir. İş, artık kuşbilimcilere kalacaktır: Baz, tutu, kumru...

Karaca Oğlan'ın şiirlerinde Çukurova coğrafyası insanıyla, bitkisiyle, kuşuyla, dağı ve ovasıyla birlikte görülür. Bunlar, âşığımızın şiirlerinin olmazsa olmazlarıdır. Bunlarsız bir Karaca Oğlan düşünülemez. Nasıl ki bir Karaca Oğlan'sız Türk saz şiiri / âşık şiiri düşünülemezse Çukurova'sız da bir Karaca Oğlan düşünülemez, Ele aldığımız iki şiirimi de içine alan kaynak kitabımızın yer adları ile ilgili bölümüne bir göz atılırsa onun şiirlerinin bir yer adları sözlüğü de oluşturduğunu görebileceğiz.

O bir gezgin âşıktır, o bir güzellerin âşığıdır, o belki de büsbütün Çukurova'nın âşığı, daha ilerisi, Çukurova güzellerinin âşığıdır, böyle bilene...

TEMEL TAŞI

Ali Daşkın

Bir binanın temeline taş attın
Taşına arkalan, temel taşım ben.
Bırak kuzulasın göz bebeklerin
Yanağına düşen ılık yaşım ben.

Bir yola yollandın elinde kalem
Kavak ağaçları seni yazacak.
Ömrün defterine bir yazı yazdın
Onu ancak ölüm gelse bozacak.

Fırtına kuşunu değiştin bir an
Çılgın dalgaların konağı oldun.
Son verdin hasretin kör gemisine
Deniz mayasının yanağı oldun.

İlk önce titredi ama bir anda
Tuttuğun yol oldu, yolak olmadı.
Biraz aksattılar ayaklarını
Fakat büdremedi, çolak olmadı.

Ocağı tanıdın, ateşi duydun
Tuz saldın benliğin sıcak aşına.
Şu ay, yıldızların elinden tutup
Her an dolanacak güneş başına.

Kesme ışığını tepelerimden
Yükselsin başımız Savalan gibi.
Yazılsın aşkımız tarih taşına
Ne eğlence gibi, ne yalan gibi.
Zerdüş'tün ateşi can alan gibi...

ESKİLERİN ARDINDAN

Metin Mert

Eskiler yükünü denkleyip gitti.
Çoluk çocuk gurbet ele açıldı.
Her biri kendince birer yığitti
İplerde dizili boncuk saçıldı.

Eskiler yükünü denkleyip gitti
Pencereler küstü kapılar yasta
Telaşlı sabahlar boynunu büktü
Sevinçler kederler bakır bir tasta

Eskiler yükünü denkleyip gitti.
Kalaylı kaplara vurdu yüzleri
Acılar üstüne acı eyitti.
Hüzünlü yazlarda tırnak izleleri

Eskiler yükünü denkleyip gitti
Sürmek bir rüyaydı bağı bostanı
Ömrünce koynunda bir dağ büyüttü
Tükenmez sanılan ömür destanı

Eskiler yükünü denkleyip gitti
Boşluğu kararsız yeniler aldı
Söz ayağa düştü baş olmak bitti
Onlardan geriye masallar kaldı.

YETİM GİBİ

Mevlüt Yavuz

Sen gittin usulca, büktüm boynumu
Kaderine razı, bir yetim gibi
Kollarımla kenetledim, koynumu
Sadık kalsın diye, niyetim gibi

Dağlara denize, yüz sürmez oldum
Yönümü semaya, çevirmez oldum
Artık kimselere, sır vermez oldum
Aşkına karşılık diyetim gibi

Ömrün, dayanılmaz zor kışlarında
Gurbetin, amansız yokuşlarında
Ruhumu erittin bakışlarında
Urgana sarıldım, ziynetim gibi

Yanaklarım ıslak, gece bulutsuz
Sözcükler derbeder, hece umutsuz
Üzerime doğan, güneşim mutsuz
Her başlangıç sanki bir bitim gibi

ZAMANDA YOLCULUK

Halil Bozdoğanoglu

Katranlar kadrana damlayıp durdu
Bu gece can verdi cansız olanlar
Nur yüzlü bebekler dede oldular
Ben aynı mekânda yol eskitirken
Âlemle lisansız dil eskitirken

Zamandan sarnıçla çektim eskiyi
Yenide ne kadar eski kalmışsa
Bedensiz dolaşan doldu odama
Sıyrıldım kendimden daldım âleme
Sığmaz ki olanlar söze kaleme

Yok olan var oldu var olan nerde
Karun ile Nemrut bir çukurdalar
Ruhumu çarmıha gerdim bu gece
Emaneti verdim ilk sahibine
Mülkü teslim ettim mülk sahibine

YEŞİL SANCAK VE GÖLGE

Hasan Nalçacı

Az gitmedim uz gittim
İki kış bir güz gittim
Alayına düz gittim
Vardım bir viran mülke

Aştım bin bir dereden
Kutluk vermiş yaradan
Geçtim puldan paradan
Muradım yalnız ülke

Yesevî'den el aldım
Eğleşmedim yol aldım
Rum iline kök saldım
Vatan eyledim Türk'e

Atam Oğuzhan idi
Atım küheylan idi
Yüreğim ceylan idi
Tamah eylemem kürke

Az gitmedim uz gittim
Dosdoğru yavuz gittim
El-Emin'den işittim
Yeşil sancak ve gölge.

DAHA

Mehmet Rayman

dağ tepe giderim gelemem daha
öksüz güller açar kokusu vaha
düşen yaprakların elinde kaldım
yazımın harmanı çok sıcak daha

gelenden gidenden çatlıyor ayna
eğledim atımı terkim boş daha
dikili taşların içinden geçtim
göçünü yüklemiş gidiyor oba

ipliğim iğneden geçmiyor kaba
şayak kumaşlarım dayanır yaza
atlasın rüzgarı çipil gözlü kum
taşın iliğine sığındım bir daha

alinyazımız ak mermere kara
gün düşer yazından bu gömütlüğe
ışkın dal üstünde tomurcuk gülüm
başına tutkun bir bölük tarla

SÖZÜN KÜLÜ

İbrahim Eryiğit

Eylüle batmış yaşıım ömrümün sonbaharı
Söner nefsin ateşi pişmanlık dipsiz kuyu
Artık yapraklar gibi her şeyin rengi sarı
Hayat akar giderken durulur gönül suyu

Dökülür sözün külü gönül sükûta başlar
Ben bilmemden başkası çıkmaz cümle olarak
Yunus'a öykünerek geçer aylar ve yıllar
Hayret makamlarında gözün feri solarak

Zamanın süreklilik avı doğumdan ölüme dek
Hayıflanmak boş artık gaflet kaplı günlere
Hayatın sahte yüzü hazlarla dolu hendek
Ölünce uyanılır ölümsüz gerçeklere

GİDİYORUM

İlker Gülbahar

Koşarak geldim sana, iki elim kandaydı
Saatler dakikaya indi de gidiyorum
Kavuşma uçuk mavi, seher sarı tondaydı
Bulut dağıldı yağmur dindi de gidiyorum

Biliyorum zor oldu bizim için bu veda
Birbirine karıştı dudaklarda elveda
Gün ışıırken bulaştı her söze aksiseda
Gözyaşımız ateşle yundu da gidiyorum

Kıyamet koptu sanki göğre erişti sesler
Tutku ırmağı coştı dizginlenmez hevesler
Boğuldukça boğulan kesik kesik nefesler
Düğüm üstü düğüme döndü de gidiyorum

Bağlılık hedefine gerildi sevda yayı
Sancı denizi boğdu yürekte her bir koyu
Hızır'dan ikram gelen abıhayatın suyu
Marmara çirasıyla yandı da gidiyorum

Gidiyorum yüzünden gülüşler avuçlayıp
Gidiyorum kendimi sadakatle suçlayıp
Bir'i yetmezmiş gibi iki derdi üçleyip
Yüreğim gerçeğine kandı da gidiyorum

MECNUN DÜŞLERİ

Nuri Peksöz

Dillere sığmayan bir kedersin sen,
Olmadı aşkına beyan sevdiğim.
Mecnunum, düşlerin ardındayım da,
Yok mudur sesini duyan sevdiğim?

Figan etsen güller bilmez kederi,
Şaki olur hasret, keser yolları,
Bilirdin dünyada bütün dilleri,
Var mı bu lisanı diyen sevdiğim?

Bu felektir her ahını beğenmez,
Namahremdir her söz nadana denmez,
Münkirin azığı haramdır, yenmez,
Döktüğüm gözyaşı ziyan sevdiğim.

Leyla'nın masalı böyle okunmaz,
Pervane olanlar nardan çekinmez,
Gayri bu gam yüreğine dokunmaz,
Aşk bir imtihandır dayan sevdiğim.

KARAR

Mevlüt Yavuz

Yürürüm ya, bastığım yer yol değil
Zindandaki bahtıyarı ararım
Boşluktayım, tutunduğum dal değil
Yüreğimle bir yüreği sararım

Giden gelmez, bir dünyada
Gelen gülmez, bir dünyada
Ölüm, ölmez bir dünyada
Kime bel bağlayayım

Ortak olduk, onun bunun suçuna
Cevap vermediler, “neden”, “niçin”e
Bal sundular, zehir katıp içine
Bunun hesabını, kimden sorarım

Kullar azık, bir dünyada
Masum ezik, bir dünyada
Maya bozuk, bir dünyada
Neremi dağlayayım

Tövbe kapısına geldim diz çöktüm
Rahmet sahibine, göz nuru döktüm
Yüreğimden tüm hatırları söktüm
Geldiğim yol kadar, bütün zararım

Gelen gider, bir dünyada
Zulüm, keder, bir dünyada
Ölüm, kader bir dünyada
Ben, neye ağlayayım

PİR SULTAN ABDAL

Musa Göçer

“Kul olayım kalem tutan ellere” deyip mısralarıyla gönül kapılarını açan, nameleri ile gönül telimizi titreten aşk ehline selam ile başlasın kalemimin kâğıda değdiği yerdeki insana semahım.

Bu bir biyografi değil bu bir tarih yazısı hiç değil. Bu insana gönül gözüyle bakıp aşka inananları yâd etme cemidir. Gönül iklimimizin ulu çınarlarına vefa diye yola çıkıp bir selam ile analım isimlerini gön-lümüzde taze turalım istedik.

İlk selamımız Yedi Ulu’dan biri olan türkülerimizin hiç ölmeyen hiç ölmeyecek ustası

“Koyun beni hak aşkına yanayım
Dönen dönsün ben dönmezem yolumdan”

diyen Pir Sultan Abdal olsun istedim. Horasan’dan çıktı yola Toy’da verdi mola. Sivas ellerinden Banaz köyünü yurt tuttu gönlüne. Yıldız denen güzel bir dağın yamaçlarında kır çiçekleri oldu açtı sözleri. Gün oldu aşka kement gün oldu zulme direnç oldu. Doğru bildiği yolda yoldaş oldu hakikate. Ali ile namaza Hüseyin ile cenge durdu, vurdu sazın teline gönlümüze bağdaş kurdu. Onun tek derdi gönlümüzde iz bırakmak kendisinden sonrada sevgiye kardeşliğe inanan haksızlığa direnen nesiller yaratmaktı. O insanın esasen adı unutulunca öldüğünü bilen bu düstur ile yazan ölümsüzlerden oldu. Bu bakış ile kendisinin dediği gibi gönlümüze hep sefa geldi.

“Öl dediğin yerde ölürüm, derdin
Kal dediğin yerde kalırım, derdin
Her derdine derman olurum, derdin
Hele bir yol safa geldin, desene”

Bizim kültürümüzde tarih hep bir yalan oldu yol diye önümüze serildi. Kendi değerlerinden bihaber yaşam süren yeryüzünün tek milleti olduk. Bu fütursuz bakışımızdan Pir Sultan Abdal’da aldı payını. Bir mısraını bile algılayamayacak beyinlerin kestiği ahkâma mahkûm ettik biz onu. Gün geldi durulmasa da sular yankılanmaya başladı onun avazı türkü türkü ilden ile dilden dile.

Zulme başkaldırının dost adına kaygının adı oldu o.

“Deryadan bölünmüş sellere döndüm
Ateşi kararmış küllere döndüm
Vakitsiz açılmış güllere döndüm
Dost senin derdinden ben yana yana.”

Pir Sultan Alevi-Bektaşî öğretisinde “Yol eğitimi” denen bir pişme sürecinden geçti ve bu eğitimin sonunda yunmuş, pak olmuş canlardan biri oldu. “İstemem taharet yundum da geldim” diyenlerin en başında oldu. Her yazdığı her söylediği Anadolu’da ses oldu. Asırlar geçse de dillerde pelesenk, gönüllerde taht oldu. Kaynaklardan anlaşıldığı kadarıyla okuryazar olduğu bilinen ve bir şiirinde böyle seslenerek;

“Pir Sultan’ım okuyan yazarım
Turap oldum ayaklarda tozarım”

diyerek insana verdiği değeri anlayabileceğimiz nice şiirlerin sahibi oldu. İnsan olma kemalinin önemi her fırsatta dillendiren Pir her yazdığında romanlar dolusu öğretiler sığırdı. Onun gönlüne düşen od yüzyıllar sonra hala içimizi yakıyorsa yürüdüğü yolun doğru olduğundan olsa gerek.

“Ezel hak dedikte çekildik dâra
Edep erkan bize yol oldu”

diyerek yaşama nasıl baktığını anladığımız dizelerinden Pir'in halet-i ruhiyesini anlayabiliyoruz.

Sosyal yaşama itirazının ve tasavvuf konularının dışında onun bir de aşk ile yunmuş bir gönlü olduğunu görüyoruz. Yar kelimesi zannımca en güzel onun dilinde ikamet etmiştir. Sevgiliye duyulan hasreti, yar firakıyla kavrulan gönlü en ince detayına kadar onda buluyoruz. Okuduğum onca hikâyenin onca kitabın içinde sevgiliye böylesine güzel bir sitem bulamadığımın altını çizmeden geçemeyeceğim;

“Karadır kaşların keman istemem
Şu gönlümden özge mihman istemem
Ölsem de derdime derman istemem
Ok vurup sinemi deldikten sonra

Coşkun çaylar gibi çağlamayan yar
Gönlünü gönlüme bağlamayan yar
Benim bu halime ağlamayan yar
Daha ağlamasın öldükten sonra”

Bu türkü gönlüme düştüğünde henüz yirmili yaşlardaydım. “Yâr” kelimesi öylesine içime işledi ki yaşıım otuz beşi geçtiğinde dünyaya gelen kızıma Özgeyâr adını verdim. Bu öğreti ile yandım kavruldum. Geldiğimiz noktada ve üzerinden asırlar geçmesine rağmen hayata dair hiçbir şeyin değişmediği görüyor çağımızın bir Pir Sultan'ı olmadığını görünce onun boynuna Hızır Paşa'nın taktığı urganı kendi boynumda hissediyorum.

“Bir kandilden bir kandile atılıp, turap olup yeryüzüne saçılırken” geldik bir yazınında sonuna. Anlaşılan o ki ne Hızır paşalar bitecek ne de Pir Sultan'lar. Gönül o ola ki; haktan yana ola zulme başkaldıra eğriye eğri, yanlışa yanlış diye. Yoksa ki yaşamak niye. Böyle bir kültürün mirasçı olduğum bu güzel insanları anlayıp algılayabildiğim için niyaz borcum olsun Yaradan'a.

Hızır paşalar oldukça Pir sultan Abdallarda olacak diyerek o güzel yüreklerin önünde saygı ile eğilip Pir'in dizeleri ile veda ediyorum size.

“Hızır paşa bizi berdar etmeden
Açılın kapılar şaha gideyim
Siyaset günleri gelip çatmadan
Açılın kapılar şaha gideyim
Yıkılın kaleler dosta gideyim

Kalenin kapısı daşdan demirden
Yanlarım çürüdü yaşdan yağmurdan
Bir kimsem yoktur ki dostu çağırtam
Açılın kapılar şaha gideyim
Yıkılın kaleler dosta gideyim

Çıkarım bakarım kale başına
Mümin Müslümanlar gider işine
Bir ben mi düşmüşem can telaşına
Açılın kapılar şaha gideyim
Yıkılın kaleler dosta gideyim

Abdal Pir Sultan'ım ye Hızır Paşa
Bizi hasret koydun kavim gardaşa
Yazılan mı gelir sağ olan başa
Açılın kapılar şaha gideyim
Yıkılın kaleler dosta gideyim”

İNFİTAR

Süleyman Pekin

Ey yüzü gece parçacıklarıyla örtülü
Ve perde perde mağara gözlü Dekyanus
Bir Yunus alasabahı kadar köpürtülü
Bilemediğin bir vakte gebedir okyanus

Bir hüruç bereketiyle sarsıldı gövdem
Bu iniltili surların Hasanı mısın sen?
Bir ikindi gölgesine ilmiklendi vadem
Söyle ölüm Yeşilköy Havaalanı mısın sen?

Ve şimdi merhametine kurban olduğum ey
Karanlığı cismime sar da sar aman eyvah
Teklifsiz sevdalanmak toprağa ne tuhaf şey
Ya Settar, ya Cebbar, ya Gaffar, ya Allah!

BOĞAZDA KUŞLAR

İsmail Özmel

Bir kuş süzülüyor kanat çırparak
Belli sevincinden gülüyor toprak.

Hür ufuklardan zevk aldığı belli,
Geçiyor bayrağı selamlayarak.

Gemi boydan boya yatmış sulara
Uyandı balıklar ılık çalarak.

Bir ahenk içinde kürekle deniz
Sevgi dağıtıyor nefes alarak.

Zamansız bir çılgılık çatanalardan
Çocuklar uyandı bak ağlayarak.

Tarıyor denizin ak saçlarını
Misina takılmış bir sürü tarak.

Alıyor pasını tüm kıyıların
Bir gemi bordası bak yalayarak.

Yalılar habersiz geçen zamandan
Taşlarda izler var sulardan berrak.

YAR Dİ GEL (YEDEKLİ KOŞMA)

Taner Karataş (Mîzânî)

Gözlerim yolunu gözler dolandır
Hasretin canıma yetti yâr di gel
Ben âşığım yâr di gel
Yalvarırım yâr di gel
Sensin derdime çare
Hasret bağrım yardı gel
Bu can durmaz seni özler dolandır
Dünya muhabbetim bitti yâr di gel

Dedim nazlım gel de bağla yaramı
Ya gel bağla ya da dağla yaramı
Ben âşığım yâre mi
Kimse bilmez yaramı
Yâr yaman yara bağlar
Yâr bağlasın yaramı
El ne bilir otur ağla yaramı
Hal bilmez yaramı tuttu yardı gel

Dedim Mîzânî'ye yetir çareyi
İnsafa gel derde eyle çareyi
Ben âşığım çareyi
Eyle derde çareyi
Tabip yetersiz kaldı
Sende buldum çareyi
Seven sevdiğine eyler çareyi
Sevda sol yanıma yattı yâr di gel

BAKARSIN

Ömer Kaplan Kozanoğlu

Hor görme garibi uzat elini
Verdiğin bir lokma servetin olur
Bir küçük tebessüm bile çok şeydir
Ağular bal olur, şerbetin olur

Dikensiz gül var mı hani nerede
Suyla çamur akar aynı derede
Israr et kendine rağmen sevgide
Belki de bir kadın cennetin olur

Nerede yaralı varsa sarılsın
Yarının hamuru aşkla karılsın
Gönülden gönüle bir yol kurulsun
Koca bir insanlık milletin olur

Nedir bu savruluş sağda ve solda
Çöller güle dönsün varsın sen sol da
Yunus ol düş yola kalsan da yolda
Yaradan'a giden gayretin olur

AYNALAR

Ali Kemal Mutlu

Kadim bir dostluğu lağvedip sen de
Kendimle bağımı kestin aynalar!
Sen ki gonca iken gülüp yüzüme
şimdi koca iken kstn aynalar!

Değişir her cisim estikçe her dem,
O dert ki sürmeye bulunmaz merhem.
“Gençliğin kıymeti geçmiştedir.” hem
Deyip de gerçeği kustun aynalar!

Hani ki glşm sende gneşti,
Hani ki saçlarım sırmaya eşti,
şu servi endamım nasıl değişti,
Nedir varlığıma kastın aynalar?

Eğilir önünde vaktin her beden
Ve taşar hakikat bir gün heybeden.
Yüz yüze bakardık ah şimdi neden,
Hayat ışığımı kıstın aynalar?

YANGIN

Ahmet Yalçınkaya

Perçemine düşen bir damla olsam
Yüzüne rkekçe konan gz izi
Sır glleri aça kokunla dolsam
Ryamı örtmeden zaman denizi

O vakit gökleri sarsa srurum
Biraz insaf etse sinemdeki kor
Kanadım tutuşmuş bak ne diyorum
Artık rüzgârlara yol göstermem zor

şimdi bir tutkunun orta yerinde
Tuhaf zleminle şaşmış endazem
Gözlerinin titrek harelerinde
Bir çizgi olsam da dağılsa gizem

TÜRKİYE’M

Elvin Mütaliboğlu

Ay Yıldızlı bayrağına kurbanım
Her taşına toprağına kurbanım
Dalındaki yaprağına kurbanım
Tek varlığım sensin ancak Türkiye’m.

Senden ayrı senden uzak düşmüşüm
Ben o yüzden yaşayarak ölmüşüm
Bir bakarsın sana geri dönmüşüm
Kalbimdeki yanan ocak, Türkiye’m.

Senin için tüm dağları aşarım
Çocuk gibi kucağına koşarım
Ben gurbette nasıl mutlu yaşarım
Yüreğime gam dolacak, Türkiye’m.

Mert millete gül vatana hasretim
Cennet gibi şu cihana hasretim.
Minarende her ezana hasretim
Özlem beni hep yakacak, Türkiye’m.

Ecel beni erken bulursa yaman
Yad ellerde öksüz koymayın aman
Vatanıma gömün beni o zaman
Ruhum senle var olacak Türkiye’m.

Gurbet elde sensiz kalmak bir mâtem
Mutlu mesut hayat kurmak bir mâtem
Sen olmadan nefes almak bir mâtem
Neşem sensiz bak solacak, Türkiye’m.

Acım büyük dert bu kalbimi dağlar
Beni yalnız garip olanlar anlar
Mütaliboğlu için için çok ağlar
Gözyaşları hey akacak, Türkiye’m.

VATANIM

Songül Özel

Yıllarca yedirdi içirdi bizi
Çatmadı mübarek hilal kaşını
Yüksekte tuttu hep dimdik başını
Vatanım yoluna canım fedadır.

Yiğit Köroğlu’yla nara atardın
Doludizgin atla şaha kalkardın
Düşmanla eğleşir caka satardın
Vatanım yoluna canım fedadır.

Yunusla dertleştin hakka ulaştın
Düşmanlarla cenge epey alıştın
Yesevî dinleyip hikmeti aştın
Vatanım yoluna canım fedadır.

Yıldırım’la coştun hep dağ taş aştın
Fatih’le yürüyüp hakka ulaştın
Kanuni’yle cenge epey alıştın
Vatanım yoluna canım fedadır.

Kara toprağına kurban olayım
Aşkınla delirip nâdan olayım
Öleyim yoluna şâdan olayım
Vatanım yoluna canım fedadır.

Çiğnetmem bir karış toprak, zalime
Düşse yaprak daldan, vermem haine
Ceddimden miras bu, bize hediye
Vatanım yoluna canım fedadır.

Cennete uçmaya şehadet yeter
Hakkı sevenlere velayet yeter
Günaha girene nedamet yeter
Vatanım yoluna canım fedadır.

Şiir edebiyat dünyasının tartışılmaz “başrol oyuncusu”dur. Bu yüzden açılışlar, törenler, kapanışlar çok zaman şiirle yapıldığı gibi konuşmayı destekleyecek şekilde aralara da ana direk olsun diye şiir okunmazsa konuşmanın bir yanı eksik kalacakmış gibi illaki şiir konuşmanın her zaman ana elemanları arasında olmuştur.

Her yazar hayatının bir döneminde şiir yazmış daha sonra deneme, hikâye, roman, inceleme yazılarına dönmüş olabilir bu yüzden gönlünde şiire açılan bir penceresi olmuştur.

Her ay adresime gelen derilerde kim var kim yok diye isimleri taradıktan sonra serde şairlik olunca da ilk önce şiirleri okumaya başlarım. Öyle zamanlar olur ki bırakın şiiri, şiirden bir dizelik ruh tadı bulabilmek için adeta keçi boynuzu yemek zorunda kalırım. Bazı zamanlarda ise aradığım ruhumu dindirecek şiirlere rastladığımda da şiirin deryasına dalan bir bahri olurum.

Şair elbette yaşadığı çağın şiirini yazar. Yaşadığı çağda insanın yüreğine dokunan kelimeleri nerede, nasıl, ne şekilde kullanacağını bildiği müddetçe şiiri okurda aksiseda bulur. Her dergi yönetmeni hem dergisine zenginlik katacak, hem okuruna güzel şiir sunma gayreti içinde olur. Öyle zamanlar olur ki bütün bu gayretlerine rağmen dergiye iyi şiir gelmez dosyasında biriktirdiği şiirleri dergi sayfasına serpiştirir.

Şiirin okura dokunup dokunmaması da şairinin kúpünde ne varsa dışarıya onun sızması gibidir. Bu durumu; her ağaç yer yıl bir öncekinden daha güzel meyve vermez şeklinde de düşünebiliriz. Neticede ağaç ağaçtır, bazen gözümüzü ve gönlümüzü doyuracak şekilde meyve verir bazen de tadımlık bir kaç meyve verir. İşte tadımlıkta olsa ağacın meyvesi meyvedir. Az ya da çok beğeniriz.

Bir şairin de her şiiri bize mutlaka dokunmaz. Bazen dokunur, bazen de bize uzaktan el sallar geçer. Bunu bir ileri uç oyuncusunun doksan dakika sahada kalıp gol pozisyonlarına girip atmadığı goller ya da pozisyon üretip atılması zor bir golü atması gibidir. İşte bize dokunan şiir de zor pozisyonda atılan gol gibidir. Sahada bulunan yirmi dört kişiden bu golü atabilenler hatırlanır ama aradaki oyuncular da oyunun ana unsurları arasında yerini alır.

Bir şairin, iyi, kötü, vasat şair olduğunu çok zaman kendisinden sonraki zamanlar belirler. Günümüzde popüler olan şairlerin şiirlerinin değeri okurunun yüreğine dokunabilmesi ve değişik zaman değirmeninde öğütüldüğünde de içinde bulundurduğu duyguların taze kalmasıyla karşılaştırıldığında anlaşılır.

Günümüzde geleneksel şiirin bittiğini, bunun yerini “modern şiir”in aldığını öne süren ve bu zeminde açılan tartışmaları bir kenara bırakalım diyenlere inat, âcizane bu geleneğin devam ettiğini hatta her şairin ister istemez bu gelenekten beslendiğinin -her ne kadar da bunu inkâr etme yoluna gitseler de- farkına varmadan bir şekilde dizelerin arasına kendiliğinden gelip oturan kelimelerden kaçıp kurtulamazlar.

Bir şair; hafif, batı, pop, klasik, yabancı müzik dinleyebilir ama bir türkünün ruhlarına verdiği gıdanın yüzde birini bir başka müzikte alamaz. Bu ister istemez bizi geçmişle gelecek arasında köprüden geçerken karşılaşacağımız hısımlar, akraba gibi ya tanıdık gelecek ya da kan bağıyla bağlılığını hissedecektir.

Yüreği olan sağda ya da solda bir şair, Rahmetli Abdurrahim Karakoç’un “Lambada titreyen alev üşüyor/Aşk kâğıda yazılmıyor Mihriban” ya da Âşık Veysel’in “İki kapılı bir handa / Gidiyorum gündüz gece” dizeleri akıllarına geldiğinde ya da bir türküde dinlediğinde ruhları acı fren yapmış bir otomobil gibi “zıncı diye” yerinde durur ve uzun süre bu dizelerin coğrafyasında gezinir dururlar.

Aslında var olan ama unutturulmak için özel gayret gösterilen geleneksel şiirin tellerine bir kaç kez dokunup geçen Süleyman Çobanoğlu sanki yeni bir şiir türü geliştirmiş gibi algılandı. Daha sonraki zamanlarda ise kısmen Ahmet Murat, İbrahim Tenekeci bu tele kâh parmakları ile kâh tırnakları ile dokunarak “biz de varız” -çok zaman hece ölçünün dışına taşarak- deseler de devamını getirmelidir. Yaklaşık otuz yıldır gelenekten faydalanarak günümüz şiirini yazmaya çalışmam gelecek zamanlarda görülür görülmez orasını bilmiyorum. Yine bu gelenekten faydalanarak günümüz şiirini yazan Alaaddin Soykan, Nadir Aşçı, Hüseyin Akın ile geleneksel şiiri iyi bilen ama ara sıra bunu şiirlerine de taşıyan, Metin Özarslan, Adem Konan ve Mehmet Aycı’yı da görmezden gelemeyiz.

Mevzuyu uzatabiliriz ama bize dokunan şiirlerden yola çıkarak Nurettin Durman ağabey ve onun son zamanlarda defalarca okuduğum bir şiirinden bahsetmek istiyorum. Hani atalarımız “Göl yatağında su eksik olmaz” derler ya; yan tarafa aldığım bu şiir de işte o göl yatağının şiiri.

Nurettin Durman ağabey, insani erdemlerle dolu, ömrünü insana ve şiire vakfeden kendi arazisi ol-

madığı gibi bir yerde bir dikili ağacı olmayan; göçtüğünde terekesinde şiir, deneme, hikâye kitaplarından başka bir varlığı bulunmayan, hayata güzel bakan, güzel yaşayan, Beylerbeyi'nde adı "Düş Çınarı" ile anılan ve çınarın karşında bir berber dükkânı bulunan bir şair olarak kendisinden sonra da anılacak, anılarda yaşatılacak erdemli bir ağabey, güzel bir dost olarak -en azından ben böyle biliyor böyle düşünüyorum- kalacak şahsiyetli insanlar arasına adını karıştıran bir insan.

Nurettin Durman ağabey, ilerlemiş yaşına rağmen şiirden kopmayan devamlı üreten bir şair. Onu ilk defa Kardelen Dergisi ile tanıdım. Daha sonraki zamanlarda Düş Çınarı ve çeşitli dergilerin kurucu ağabeyi arasında yer aldı. Uzun süre bir gazetede köşe yazarlığı yaptı.

Rahat şiir yazan, şiiri ile şuuru örtüşen, başrol oyuncusundan ziyade karakter oyunculuğunu benimseyen ama hiç bir zaman "artist" pozu veremeyen safi bir şairdir. Şiir kitaplarını incelediğimizde zaman zaman gelenek damarlarından birisinin yetindiğini görürüz ama o, oyunu devamlı serbest şiirden yana kullanmayı sürdürmüştür. Belki bu şiirlerden -belki de ilki- şu *Gazel*'i Hece Taşlarında yayınlanmıştı. Bu tarz şiirleri başka nerede yayımlandı bilmiyorum ama Nurettin Durman Ağabey'in güçlü gelenek damarının varlığından haberdardım.

İşte bu gazeli ile birlikte bize dokunan bir başka şiiri *Sevmek de Meğer Yazılır Bir Kenara* başlıklı şiiri hecenin imkânlarından faydalanılarak adına serbest hece şiiri dediğim (7+7= 14'lü ölçü ile yazılan) ve bize dokunan bu şiir belki size de dokunur düşüncesiyle yazımız arasına aymayı uygun bulduk.

Gelenek damarınız kurumasın ağabey...

Gazel¹

*Dün gece mecliste perişan halin gördüm
Can ile canan arasında ahvalin gördüm*

*Felek bir devran etse sureta bir an gördüm
Ah ile çıkılsa keşke gönüller viran gördüm*

*Ey gönül halden hale geçerken kavlin gördüm
Cana işve değmez mi hançeri hain gördüm*

*Bak zatına ey dilbaz ateşte alevin gördüm
Ateş basmış gamzenin nasıl zevalin gördüm*

*Temaşa eyler imiş âlemi ahdin gördüm
Öyle bir hal içinde her hâl hayalin gördüm*

Sevmek de Meğer Yazılır Bir Kenara²

*Kaç zamanlı trenler çekip kendini yoldan
Bunca yükü taşısin insan baksın yüzüne
Buradan karşı yaka biraz eskimiş olsun
Bakmışız ki dalgası vurunca çarşılara
Bir ahımız kalmıştır ulaşsin diye aşkla
Bize bunca acılar bize zulüm kör olsun.*

*Bakmayın siz zamanın illetinden kahrından
Kibirden şatafattan çıkmasın hiç dışarı
Kendine yakışanı tutuyor ya üstünde
Demek ki başı sonu bir fiyaka iledir
Zamanın kırık kalbi varsın inleye dursun
Her şey bir şeye doğru her şey kendi iledir.*

*Baktığımız gökyüzü bize bakmış çok yıldız
Bu dünyanın çekilmez tarafı var mutlaka
Bir yanda zevk ü sefa bir yanda yoksulluklar
Nasıl açıyor olsun yangın yerinde güller
Bu çocuklar gülecek elbet var ki zamanı
Bir güzellik olacak nehirlerde sümbüller.*

*Söylemesi gereken sözün ince yerinden
İnsana bir yaşamak hakkıdır lazım olan
Demem o ki ne kadar kanlı bakışları var
Dolaşıyor dünyayı ölüm münadileri
Kopacak fırtınayı bekliyor elbet zaman
Arınsın diye hayat öldürsün kötülükleri*

*Yani her şeyin biraz yaşıyor gibi olsa
Bir karanfil gibisi bir güzellik bahçesi
Bir tebessüm konulsa insanların yüzüne
Ne kadar çekilmezi bırakıp bir kenara
Sabahın serinliği akşamın guruh vakti
Sevmek de meğer yazılır bir kenara.*

1 Durman Nurettin, "Gazel" *Hece Taşları*, S. 26, 2017, s. 3.

2 Durman Nurettin, "Sevmek de Meğer Yazılır Bir Kenara" *Yediiklim*, S. 342, 2018, s. 7.

KOVALI ŞİİR

Metin Özarslan

Boş kova gibiyim yana devrilmiş
İçimden son damla yere düşüyor
Güneşin sıcaklığı bana çevrilmiş
Kızgın alevlerde ruhum üşüyor

Bilmem hangi rüzgâr esecek şimdi
Beni tundan tuna fırlatmak için
Gövdemden kulpumu kesecek şimdi
Gözümü dünyaya kapatmak için

Ya hangi el tutup beni bir daha
Çevirip içime su dolduracak
Kimler uyandırıp beni sabaha
Yeniden hayata selam duracak

Tekrar bulacak mı sulu gövdeyi
Aşına ellerin maşrapaları
İçimde yeşeren acı sevdami
Kıracak mı dostun kör sopaları

Bundan öte gidemiyor bu şiir
Kovanın dilinden şiir olur mu?
Şiir için elzem olan o şuur
Kendini bomboş bir ruhta bulur mu?

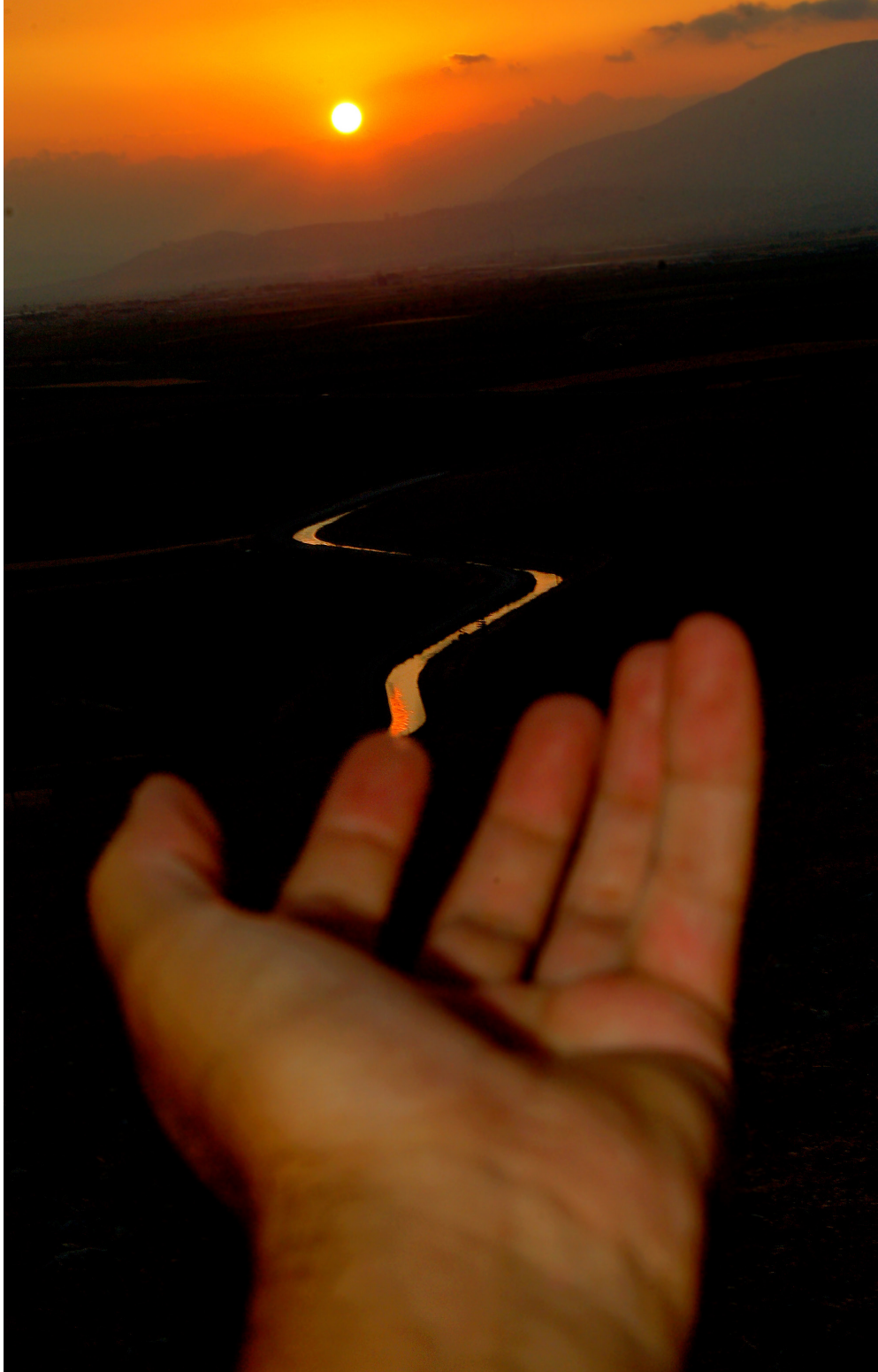
[kafdağının eteği]

HECE TAŞLARI

45

Aylık Şiir Dergisi

Temür Melik Dedekurt
Erdal Noyan
Əyyub Qiyas Abasov
Rahilə Dövrən
Mustafa Sade
Osman Aktaş
Gülçin Yağmur Akbulut
Ramazan Yanar
İsmail Kutlu
Mehmet Gözükara
Cevat Akkanat
Cemal Divanî
Recep Şen
M. Emin Türkyılmaz
Şeyhmus Çiçek
Əjdər Yunus Rza
İlhan Yardımcı
Mustafa Ayvalı
Kadir Altun
Köksal Cengiz
Ahmet Doğan İlbey
Mustafa Doğan
Halit Yıldırım
İsmet Erdal
Abdullah Gülcemal
Lütfi Kılıç
Necibe Taşkın Çetinkaya

SEKSEK OYUNUNU TEK KENDİN OYNA

Sen insan kalırsan bu sana yeter, gerisi angarya fasarya işler, kimin burnu göğşe değerse değsin, topukları yeri delerse deldin, varsın oyalansın nefisleriyle, şeytanın atıyla cirit at-sınlar, alsın ellerine oluklu kılıç, sağa sola sallasınlar sana ne, har vurarak harmanını yak-sınlar, gece gündüz putlarının başında, pervaneler gibi fır fır dönsünler, servetin üstüne gürk yatanların, tutmak sana düşmez çetelesini.

Her gün gam dağında türküler yakıp, kime hâl diliyle haber salarsın, uzakları gören göz-lerde fer yok, yakınında duran seni görmüyor, bezirgânlar çarşısını teğet geç, sen yarana yarayacak yârânı, ararken kendini bulmaya çalış, deli veli çizgisini kendin çiz, seksek oyununu tek kendin oyna, şeyhleri uçurmak sana mı kaldı, içinin göğünü ateş sarsa da, senin sabır kumaşını yakacak, icat edilmedi dünya ateşi.

Zamana mekâna takılma boş ver, insan damarların kurumadıysa, gönül toprağını pıtırak diken, sarar diye korkuyorsan aşk olsun, varsın kim kime kulp takarsa taksın, el elin eti-ni çiğneyip yutsun, insan yediğinden ve içtiğinden, variyetli iken vermediğinden, borçlu olduğunu zaten biliyor, sen desen de demesen de sözünü, o yine havanda suyun dövecek, senin bakiyende bir of kalacak.

O geldi bu gitti falan da filan, kuyruğunda kırk bir düğüm de yalan, hinlikte pinlikte ge-zenler gezsün, senin avuçların günde beş vakit, gökteki karara sâdık kalır mı, zulüm baş-kasına dokunsa bile, kendi yüreğinde deprem olur mu, gökte bulutlara gözünü yumup, kirpiklerin damlaları sağar mı, ötelere daldığında içine, gün ışığı sızıyorsa bu iyi, say ki uyuyordun birden uyandın, vardın şükür kapısına dayandın.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Son Okuma Metin Özarslan

Kapak Fotoğrafı Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

45 Sayı 15 Kasım 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

GELME BİR DAHA

Temür Melik Dedekurt

Sevdiğim git artık, açma yaramı
Gözüm yaş dolsa da gelme bir daha!
Sorma günlerimi ak mı, kara mı
Bahtım kış olsa da gelme bir daha!

Sevgi bahçesine ektiğim güller
Her gün gözüm gibi baktığım güller
Senin hâtırâna diktiğim güller
Sarıp solsa da gelme bir daha!

Anladım bu aşkın bir sonu yokmuş
Dağları sarp kaya, yolları yokuş
Peşinde çırpınan gönlümdeki kuş
Hep darda kalsa da gelme bir daha!

Yetmez mi çektiğim dünya kahrını
Akıttın içime sevda zehrini
Vur git tabutuma hasret mührünü
Dedekurt ölse de gelme bir daha!

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/onsekiz

Erdal Noyan

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğümüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Şiir okumak güzeldir. Edebiyatın tüm alanlarıyla ilgilenmek iyidir. Özenir, bir şeyler yazarsınız. Zararı yok; hevestir, geçer. Ama geçmiyor! Esin konukluğa gelmeyi sürdürüyor. O zaman umarsızsınız, yazmayı sürdüreceksiniz. Yazdığınızın türüne göre şair veya yazar ya da ikisini birden derler size.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak “ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?” dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Ne kadar genç? On üç, on dokuz, yirmi üç. Genç deyip geçmeyelim. Şiirden anlar havasına girmeden konuşurum. Okumayı zevk edin; hem eskiyi hem yeniye oku derim. Okuyacağın şairleri dünya görüşlerine göre eleme derim. Yazdıklarının niteliklerini gözeterek, ileride gözden geçirmek üzere saklamasını veya dergilere yollamasını söyleyebilirim.

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çıgırlardan geçmemiz gerekir?

Yaşayan herkes köprünün zaten gelecek yakasındadır. Arkamızda iki geçmiş vardır: Biri, gün gün yaşayarak bıraktığımız; diğeri, biz doğmadan önce yüzyıllar içinde oluşan. Her iki birikimden de istekle yararlanmak gerekir. Kendimizi geçmişte unutmadan kuşkusuz.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Gelenek, geçmişten gelendir. Her şairi geçmişten gelen bir şeyler etkiler. En azından kendi geçmişinden. Yalnızca toplumların gelenekleri olmaz. Kişiler de kendi geleneklerini oluşturabiliyorlar.

Bazen öyle geliyor ki birkaç on yıl öncesi bile epeyce gelenekleşmiştir. Hem de içinde bir sürü seçenek barınır bu yakın geçmişin. Gelenekle bağ kurmamış şair olduğunu sanmıyorum. En modern, en çağdaş şiirleri yazanların dizelerinde gelenekten izlere rastlamak mümkün. Gelenekten gelen her şey iyi ve gerekli midir? Ben bu soruya evet karşılığı vermem. Geleneği tabulaştırmamak gerekiyor. Bir kavramı denetimsiz, ayıklamasız ele aldığımızda içinde yalnızca iyileri barındırmaz. Yalnız şiirimiz değil, yaşadığımız da geleneğin etkisine açıktır. Demek ki elemek durumundayız. Geçmişten yararlanmak onu sürdürmek demek değildir, yeni bir biçim aldirmek da geçmişle kurulan bağın sonucudur. Geçmişini bilmek ama benimsememek de bir bağ kurmaktır. Ayrı bir yol tutmak da kişinin hakkıdır. Unutmayalım, bir vakit sonra şimdi de geçmiş olacaktır. Gelenek, şimdiki bazı şiirleri görse şaşkınlıktan geçmişini unuttur!

Sözü nasıl bağlamalı?

Geleneğin iyisi iyidir.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Okullarda divan ve halk şiiri sevdirilmeden, öğretilmeden okutulur. Hele divan şiiri... Tıpkı yabancı dil gibi sevimsizleştirilir. Kişi kendi çabasıyla ulaşır bu konularda bilgiye. Halk ve divan şiirleriyle tanışmamış bir kişinin şiirinin engellerle karşılaşp karşılaşmadığı hakkında deneyim barındırmıyorum, o yüzden fikir yürütmüyorum.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı “şiir” şekline dönüştü?

Şiirde kendim için bir anlam, bir ses, bir renk bulursam yeterlidir. Şiirin şairinin kastını eşelemek zorunda değilim.

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir, insanı, yaşamı anlatır; umutlarıyla, coşkularıyla, acılarıyla, yenilgileriyle... Beni duygulandıran şiiri severim. Çok mekanik şiirden hoşlanmam.

Şiirde usta çıracak ilişkisi var mıdır?

Benim o anlamda ustam olmadı. Ama sanatının ustası saydığım şairler var. Usta-çıracak ilişkisi olacaksa, çok sürmemeli. Usta, çırağın yazdıklarını düzeltirken yeniden yazmamalı, danışabileceği konumda durmalı. Çıracak, ustasının kopyası olmamalı. Danışılabilir, görüş alışverişinde bulunulacak, tartışılacak ne kadar çok kişi olursa o kadar iyi.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Bir gün oluştuğunu anlar. Bu benim üslubum der. Kendini rahat hisseder. Söylediği dizelerden hoşlanır.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşıyoruz?

Bizim bir şey taşıyacağımız yok. Geleceğin çözeceği bir iş!

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Bireyin şiirini anlıyorum. Kişinin önce birey olması gerekir. Başka bağılıklar ancak birey olan için anlam kazanırlar. İşte bizde zor olan bu. Dilerim ki bireyden anlaşılan bencillik olmasın. Birey bencillik de barındırır ancak henüz o seçeneği seçmeyi başaramadım. Her şiir, şairinin izlerini taşır. Yazılış amacı yaranmak olan şiir bile. Modern şiirden kasıt serbest şiirse, şairine geniş bir alan sunmasını övebiliriz.

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak ön yazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi” mi oldu?

Şiir okumak, tıpkı şiir yazmak gibi, bir çocukluk, bir ilk gençlik, bir öğrencilik hevesi sayılıyor.

Gençlikle, okulla birlikte şiir de geride bırakılıyor; şiir yazmak hevesi sona erince de şiir okumak isteği bitiyor.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Şiir ezberletmekten daha çok, mısra, beyit bellemeleri için çabalamak daha yararlı olabilir. Kütüphanelerde öğrencilerden başka kişilere pek rastlanılmaması, resmî kanalla yapılan çalışmanın kalıcı olmadığını gösteriyor. Deneme kitapları çok okunuyorlarsa iyi. Bana göre deneme, içinde şiirsellik de barındıran çok özel bir yazı türüdür.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptiler. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şairler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Bir padişahın ruhunun ince olduğuna neye göre karar vereceğiz. Nasıl bir incelik bekleyeceğiz. Örnek olarak, hiç ölüm buyruğu, hiç sürgün cezası vermemesini mi yoksa kimseyi azarlamamasını mı baz alacağız? Bu soruyla, şiirinden hoşlandıkları şaire kese uzatanlar kast ediliyorsa, bu bir incelik midir, bağlılığı ödüllendirmek midir? O şair ne kadar özgür kalır ve özgün olur?

Şiir yazıyor olmak bir başına insanı ince ruhlu yapmaz kanaatindeyim.

ÖLÜLƏR DİRİ ÇIXACAQ

Əyyub Qiyas Abasov

Bu qəbir niyə boş qalıb
Hanı yerin adamları?
Kişilər aradan çıxıb
Ancaq qalıb qadınları.

Bu qədər adam içində
Bir gün bir kişi çıxacaq
Hərənin neçə zibili
Neçə pis işi çıxacaq.

Kimsə yerindən dinəcək:
“Ta bəsdir, hesab vaxtıdır.
Haram yeyən dirilərin
Daha qan qusan vaxtıdır.”

Kimsə günahın yuyanda
Özü də kirə çıxacaq.
Dirilər ölüb gedəcək
Ölülər diri çıxacaq.

İndi gözüünü döyənlər
Onda sözünü deyəcək.
Yalan işə keçməyəcək
Hamı düzünü deyəcək.

İSTƏDİM

Rahilə Dövrən

Dünyanı dərk edib, anlayan andan
Tanrıdan dağlartək, vüqar istədim.
Diləyi dilədim ürəkdən, candan
Ömürlük vəfadar, ilqar istədim.

Heç zaman sevmədim bəzəyi, zəri
Hüsnümü süslədi anlımın təri
Olsa da üstümdə Haqqın nəzəri
Rəbbimdən nə sərvət, nə var istədim.

Çox çıxdı yoluma, “halay pozanlar”
Ayağım altında, “quyu qazanlar”
Hey sitəm etsə də, “yolun azanlar”
Onlara meydanı, mən “dar” istədim.

Ürəkdən bağlandım doğma torpağa
Məhr etdim hər kola, gülə, yarpağa
Əzmimlə can verdim bağcaya, bağa
Halal zəhmətimlə, bol bar istədim.

Aylarım, illərim getmədi bada
Haqqımda duyuldu, ancaq xoş səda
Kimsəyə vermədim dərd, bəla, qada
Rahilə, hər qəlbə, bahar istədim.

BEDDUÂ

Mustafa Sade

Ey vefâsız! Dilerim sevgiye eb'âd olasın
Ne yüzün gülmeyi görsün ne de âbâd olasın

Dokunurken sana eller kurusun şevk damarın
Düşesin aşk eşiğinden yere berbad olasın

Aynalar alnına sarsın yüzümün çizgisini
Yüreğin gam çıkınıyken dile imdâd olasın

Yeniden kaydımı yaptın çilenin mektebine
Sen de tüm dertlere mahir gama üstâd olasın

Beni terk eyledi çoktan umudum, mutluluğum
Bu duâmdır! İki dünyâda da nâ-şâd olasın

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün

•• — — / •• — — / •• — — / •• —

TESKİN ETME BENİ

Osman Aktaş

fırtına mı kasırğa mı bora mı
eğilmez başımı eğdin be güzel
gözler ela mıdır yoksa kara mı
yürek parçalandı değdin be güzel

dünya ile tüm ilgimi bitiren
her gelişte gönül köşkünün giren
varlığı dünyama huzur getiren
karanlığı bölen aydın be güzel

sen şiirsin ta tepeden tırnağa
mecnun ettin beni gelip bu çağa
bir sazan misali düşürdün ağa
yanındaki kaba koynun be güzel

selvi misin çınar mısın çam mısın
beni derde salan güzel gam mısın
bir tuzakta sihirli bir yem misin
avcı mısın ava saydın be güzel

anlaşılan ben keremim sen aslı
elbet haktan gelir sende ten aslı
bakışın tan siman ise gün aslı
tohumdum kabuğum soydun be güzel

cennet-i aladan saldığın koku
unutturdun işte hem varı yoku
zülfünle bağladın sen sıkı sıkı
en derin yerime değdin be güzel

elif misin yoksa mim mi sin misin
her yanımla sen dolu yoksa bin misin
acep bedenimi saran ten misin
beni bedenine giydin be güzel

huzurda eğildim terleyip durdum
bakışın üstümden çevirmen derdim
gözlerim kapadım ölümü gördüm
üstüme gerilmiş yaddın be güzel

fizahî aşkından kan kusar oldu
itiraf zor gelir hep susar oldu
bir baktın bu gönül tam hasar oldu
dağdım ferhat gibi oydu be güzel

SENDEN AYRI KALINCA

Gülçin Yağmur Akbulut

Gene nabzım yükseldi, tansiyonun ona beş
Senbulans çağırdılar, yolunu gözlüyorum
Kaybettim bilincimi beni basınca ateş
Dilaltı sen verdiler, hep seni özliyorum

Üşümeme çözüm yok, titremeler gün boyu
Hafakanlar basıyor gönlümdeki sarayı
Yerle bir ediliyor vuslata çeyrek köyü
Kemiklerime kadar adınla sızlıyorum

Lüzumludur elbette, serumdan üç beş şişe
Akıl sır ermiyor hiç, sen sıtmalısın bu işe
Hasretin sarmalıyor, ramak kala finişe
Sevdanı yüreğime kapattım gizliyorum

Çabanın gereği yok, normal olmam imkansız
Senden başka bir kalbe bil ki dolmam imkansız
Nefesini duymadan diri kalmam imkansız
Yürekteki yaramı, seninle tuzluyorum

İçimdeki yangından, dört bir yanıma kurdeşen
Senden ayrı kalınca gönül nasıl olsun şen
Yüce Mevla bahşetti, yazgımızla kesişen
Ferhat'ını katettiği yolları izliyorum

Nedendir diye sorma, sebebi akroştiste
Ne yapsam da boş gülüm, sensiz olmuyor işte
Karabulut toplandı yanağına gülüşte
Soluma düşürdüğün yağmuru cüzlüyorum

YARA

Ramazan Yanar

Yanıyor yüreğim semender gibi
Su tesir etmiyor kar'ın ardından
Koroğlu'ndan başla Kiziroğlu'na
Kim şöhretin alır bar'ın ardından

Firavun mülkünü gurur bilirdi
Mecnun'lar gamını sürur bilirdi
Dünyanın derdini Mansur bilirdi
Çok çileler çekti dar'ın ardından

Her nereye varsan hak desin dilin
Zaman devrederse değişir halin
Bin cefalar çeksen gülmez cemalin
Her oyun bozulur zor'un ardından

Bir arzuhal yazdım adil divana
İri seyisler gem vurmuş meydana
İstersen soralım bunu Lokman'a
Vücut zayi olur ter'in ardından

Hekimler saramaz benim yaramı
Hangi kantar tartar günah daramı
Kişi düşünmeden yerse haramı
Zararı kaybeder kâr'ın ardından

İnsandır mahlûkun özü gardaşım
Ondurmaz devranın yüzü gardaşım
Sultan Süleyman'ın sözü gardaşım
Serçe böbürlenir yâr'ın ardından

Sözün gitsin dilden dostun özüne
Sonunda dayanır bir nur gözüne
Ölümden önce kim bakar yüzüne
Dirin kıymetlenir zar'ın ardından

Kalırsın dünyada bir tek başına
Kimsesiz yazarlar mezar taşına
Kaynar su, dökerler diken aşına
Eyvah fayda etmez nar'ın ardından

Kusurî'm kar yağar gönül dağına
Bağla dertlerini kasvet bağına
Düşersin siyahın beyaz ağına
Balık kahır çeker tor'un ardından

PEPENÂME (DEYİŞME)

İsmail Kutlu - Mehmet Gözükkara

Kutlu:

Ö-ö-ömür bi-bi- bir kuş misali
Ge- ge- gelip gi-gi- gider unutma.
Ve-ve- vefa yok ya-ya- yâr, visali
Ça-ça- çalıp gi-gi- gider unutma.

Gözükkara:

Ca-ca- canın bi-bi- bir kuş misali
Çı-çı- çıkar gi-gi- gider unutma
A-a- aşk ba-ba- batında kor âli
Ya-ya- yakar gi-gi- gider unutma

Kutlu:

Ya-ya- yanın yö-yö- yören değişir
Ka-ka- kadim tö-tö- tören değişir
Ba-ba- bakan, gö-gö- gören değişir
Da-da- dalıp gi-gi- gider unutma.

Gözükkara:

Ha-ha- hakk ha-ha- hakikat üstüne
Al-al- altı i-i- iman üstü ne?
Sa-sa-sarıl se-se- senden üstüne
Çe-çe- çeker gi-gi- gider unutma

Kutlu:

Ya-ya- yarın bi- bi- biter, dün gelir
Şa-şa- şan, şöret ve-ve- ve ün gelir
Bi-bi- bir ba-ba- bakmışın gün gelir
A-a- alıp gi-gi- gider unutma.

Gözükkara:

Gü-gü- gün ge-ge- geçerse dün olur
Do-do- dostu da-da- darda ün olur
Ge-ge- geç ka-ka- kaldığı gün olur
Ba-ba- bakar gi-gi- gider unutma

Kutlu:

Yı-yı- yıllar yı-yı- yıla ulanır
Su-su- sular bi-bi- bile sulanır
Gö-gö- gönül bi-bi- birden bulanır
Sa-sa- salıp gi-gi- gider unutma.

Gözükkara:

Yı-yı- yırtık de-de- delik ulanır
Ya-ya- yanan a-a- ateş sulanır
Su-su- su ya-ya- yatağın dolanır
A-a- a kar gi-gi- gider unutma.

Kutlu:

Be-be- ben i-i- ile sen dediğin
Se-se- sen mi-mi- misin ben dediğin
Ru-ru- ruh ka-ka-kalır, ten dediğin
Ka-ka- kalıp gi-gi- gider unutma.

Gözükkara:

Se-se- sen de-de- dediğin ben değil
Be-be- ben de-de- dediğin sen değil
E-e- esas o-o- olan ten değil
Sö-sö- söker gi-gi- gider unutma

Kutlu:

Bo-bo- bozan bo-bo- bozar işini
Eş-eş- eşten a-a- alır eşini
Fe—fe- felek ge-ge- gece düşün
Bö-bö- bölüp gi-gi- gider unutma.

Gözükkara:

A-a- akıl ye-ye- yetmez işine
Ra-ra- rast ge-ge- gelinmez eşine
Ku-ku- kurt dü-dü- düşürüp dişine
Dö-dö- döker gi-gi- gider unutma

Kutlu:

Ki-ki- kim bi-bi- bilir kim yâdını
Ki-ki- kim du-du- duyar feryadını
Ne-ne- nerde va-va- varsa adını
Si-si- silip gi-gi- gider unutma.

Gözükkara:

Sa-sa- sararıp so-so- solar betin
Çe-çe- çekilir se-se- semiz etin
Cı-cı- cıvan gi-gi- gibi suretin
Çö-çö- çöker gi-gi- gider unutma

Kutlu:

Bi-bi- bilin ki, bi-bi- bilmez bazan
Ne-ne- ne o-o- okuyan ne yazan
Gü-gü- gün ge-ge- gelir Kutlu ozan
Ö-ö- ölüp gi-gi- gider unutma.

Gözükkara:

Dü-dü- dünya fa-fa- fani bal gibi
Bi-bi- bir ku-ku- kuruca dal gibi
Gö-gö- Gözükkara'm gü-gü- gül gibi
Ko-ko- kokar gi-gi- gider unutma

KEKE ÂŞIK

Cevat Akkanat

“dinlerken türkünü”

Yazı serinleten
Bir türkü tadı var
Dilinde senin a

Kendini dinleten
Mükemmel bir ezgi
Sazında senin a

Söyledik cümleten
Yer yer dimdiklendik
Sözünde senin a

Şok bir şafak gibi
Sakladık kalbimize
Senin sesini a

A dedim Hec’ledim
Keke diyecektim
Kekeledim pek şık

Dinlerken türkünü
Dilim bileyledim
a-a-a-a-a-şık.

DEDİM DEDİ

Cemal Divanî

Dedi âşık dolaştığın dağ benim
Dedim üzerinde kar ben olaydım
Dedi şu gördüğün gülşen bağ benim
Dedim her dalında bar ben olaydım.

Dedi sevdaya mı düşmüştür özün
Dedim beni yaktı alevin közün
Dedi bilir misin neden yaş gözün
Dedim sakladığın sır ben olaydım.

Dedi senin yok mu köyün bucağın
Dedim bu âlemde bir oyuncağım
Dedi çok can yakar gönül ocağım
Dedim ocağında nar ben olaydım.

Dedi alsa idin benim rızamı
Dedim yaraladın cümle azamı
Dedi niçin yazdın ölüm cezamı
Dedim sana ölen bir ben olayım.

Dedi dumanlıdır bu garip başım
Cemal Divanî’dir benim sırdaşım
Dedi yalnız kaldım yok mu yoldaşın
Dedim kabul etsen yar ben olayım.

MENEKŞEM

Recep Şen

Boynu bükük menekşem nazlı narin utangaç
Bahar çiçeğisin sen, gel avuçlarımda aç.

Kaf Dağı'ndan mı geldin, yoksa bir rüya mısın?
Bu çorak topraklara rengârenk ziya mısın?

Sarıçığdeme vardım, vardım da seni sordum
Erenler bahçesinde, her şeyi hayra yordum.

Senden alır rengini, tazeliğini bahar
Kokuna hayran kalır çarşıımızdaki aktar.

Ruhun ağmış çemenden özgürce ta göklere
Yer aç bana gönlünde, düşmeyeyim şeklere.

Menekşem nedir söyle, sana açılan bu sır?
Bağrım gurbet ellerde yanarken cayır cayır.

Derviş mahcubiyeti sarar tüm benliğimi
Okuyamam kimseye gönlümün günlüğünü.

Ben çevrende dolaşan ömrü kısa kelebek
Güzelliğine tutkun, dert açmış öbek öbek.

Anlat menekşem aşkı, eflatun büyüünde
Saksıya hapsolmadan, pencere kıyısında.

Şimdi vakti seherdir, menekşem, işte huzur!
Akan dere tespihte, kuşun dilinde zikir.

Bir yol vardır menekşem, gönülden gönle varır
Allah'tan ister isen, meylini yola verir.

DUADAN PUSATLAR

Muhammed Emin Türkyılmaz

İmanları çürütür husumetin yongası
Pul pul olsun dökülsün, dökülsün istiyorum.
Zihnimize vurulmuş ayrılık prangası
Ümmetimin fikrinden sökülsün istiyorum.

Hakikatin rüzgârı eserken önümüzden
Dağılır kirli düzen; şaşmayız yönümüzden
Bize mani ne varsa gecemiz günümüzden
Birer birer sahneden çekilsin istiyorum.

Kuşanın miğferleri, hazırlayın atları
Durmadan bileyleyin duadan pusatları
Medenî(!) zorbaların madenî tağutları
Yeşil sancak altında yıkılsın istiyorum!

BİR YOL UZANIR

Şeyhmus Çiçek

Hayatın sevinci ömrün matemi
Doğudan batıya bir yol uzanır.
Zahmetin nimetle buluşma demi
Sabahtan yatıya bir yol uzanır.

Annenin rahmine düşerken cenin
Elbet payı vardır uzun gecenin
Sebep çeşit çeşit hüküm Yüce'nin
Sıvıdan katıya bir yol uzanır.

Bazen birer birer, gâh zümre zümre
Her şey boyun eğer ilahi emre
Toprağa ve suya düşerken cemre
Eksiden artıya bir yol uzanır.

Seyreyle gerçeğe giden yalanı
Seyreyle göz ile görünen yanı
Geleceği hedef geçmiş anı
Mâziden âtiye bir yol uzanır.

Gençliği kemâli çöküşü anlat
Sevinci matemi birbirine kat
Hayat bölüm bölüm, mertebe kat kat
Temelden çatıya bir yol uzanır.

BİLMƏYƏSƏN

Əjdər Yunus Rza

Olmasa yurdumun zərgəri naşı
Qızıla döndərər torpağı, daşı
Arxa bil özünə qohum-qardaşı
Namərdlər önündə baş əyməyəsən.

Torpağın altında qalsa da belə
Gövhərdir, nə zaman götürsən ələ
Bacarsan hamıya yaxşılıq elə
Çalış ki, yamanlıq eyləməyəsən.

Hər kəsin haqqını zamandı verən
İnciməz zamanın düz haqqın görən
Quyular qazdıran, cələlər hörən
Qorx ki, özün barı tuş gəlməyəsən.

Arasan dünyanı qəmdi, qubardı
Dünyanın min üzlü xisləti vardı
Hər ömür yolunun sonu məzardı
Vay o günə, Əjdər, sən bilməyəsən.

BANA DERLER

Âşık Yaşar Reyhanî

Bana derler âşık, derdini söyle
Bu bir sırdır emanettir veremem.
Belki dağlar kadar büyümem amma
Cevizin de kabuğuna giremem.

Hasta odur sabır ile inleye
Evlat odur nasihati dinleye
Bundan sonra zevkle bakmam aynaya
Çünkü onda iç yüzümü göremem.

Kulaksız işitmek dilsiz ifâde
Canım cânânındır edem iâde
Vücut bir camidir vicdan seccâde
Onun bunun çıkarına seremem.

Reyhânî'yim zamanım yok gülmeye
Doğar iken boyun eğdim ölmeye
Azrail gelmesin canım almaya
Bir canım var cananındır veremem.

VERDİĞİ İLHAMLA

İlhan Yardımcı (Kemalî)

Âşıklar gelir, göçerler; sırda kalır derd-i gam
Aşkın bâde içerler, kemâlatta kalmaz ham
Mânâ/âhenk biçerler, kıskanır onları cam
Daim Hakkı seçerler, kırık sazda bin ilham
Kırık mızrâp içinde, aldığını bize ver!

Hasta vardır iniler, sabır/şükür sermâye
İhsan iner siniler, gözler ister görmeye
Zikir ister çeneler, ömür koza örmeye
Yaş seksende seneler, musallada gülmeye
Ömür bir rüzgâr gibi, hayatını cüze ver!

İbâdetsiz bir hayat, namaz dinin direği
Her gün olursa bayat, saman dolu mereği
Anlayış buysa berbat, fânî dünya ereği
Elde ne kalır, heyhat; kitap yüklü tereği
Bel büküldü, sızılar; nasırları dize ver!

Gönül Kâbe, bir cami, vicdan/akıl seccâde
İman onun imamı, Hakk'a olursa sâde
Edep ile erkânı, ilim alır ifâde
Zülcelâl arş'ı tanı, yalvar gelsin imdâde
Nâr içinde nur saklı, ocaktaki köze ver!

Nasihat özden gelir, evlat onu dinlerse
Deryâda su yükselir, mazlûm/maznûn inlerse
Takva hayat yücelir, kulak ver fermân sese
Bâtıla/şer cücelir, paklamaz hamam kese
Gelecek nesilleri, sağlam maya, öze ver!

Lâyık nefis ölüm tadar; istese, istemese
Günah göstermez radar, gerçeği bilen kimse
Vardır nice kafadar, kırılmadan incelse
Mizan başına kadar, ruhlar toplansa, gelse
Laf anlamaz cahiller, kâmil olan söze ver!

Reyhânî kitabını, *Kemâli* yazdı, yaydı
Yüzler şiir babını, arşive yaptı kaydı
Gür çıkan hitâbını, oku atılan yaydı
Mahşerde hesâbını, niyaz küçük olaydı
Veremem deme sakın, aynalarda yüze ver!

GURBETİN KIZI

Mustafa Ayvalı

Ağıt dünyasına atıp da beni
Çekip gidiyorsun gurbetin kızı.
Onca vefasıza satıp da beni
Yıkıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Kurduğum saatin bir anlık çağı
Boz bulanık ufkun en yüce dağı
Fıtratın aşkına düştüğün bağı
Söküp gidiyorsun gurbetin kızı.

Zaman denen kaçkın gelmezken dize
Ayva meyvesini eylermiş güze
Son imzanı atıp kırk yama yüze
Bakıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Baldıranlar sarmış, bozgunda bostan
Ölüme lahzada bu gönül yastan
Son baktığın bağda yazarken destan
Yakıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Saatler gecikmiş anı çaldı ah!
Kâğıt gemi gibi vira bismillah
Ezeli yükleyip ummana eyvah!
Akıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Sular yangınından en son çağrıma
Derman olmak varken şu kalp ağrıma
Hasret filizini garip bağrıma
Dikip gidiyorsun gurbetin kızı.

Firkat reçetesi ebede dair
Yanık bir şiire senetken sabır
Gönül tabutuma mıhları bir bir
Çakıp gidiyorsun gurbetin kızı.

Yakamoz düşleri yâd ele derip
Yumak yumak derdi sırtıma sarıp
Musa asasıyla deryayı yarıp
Çıkıp gidiyorsun gurbetin kızı.

HAK YOL

Kadir Altun

Hakkı savunup batılı
Yermeyenle işimiz yok.
Dava yolunda akılı
Yormayanla işimiz yok.

Düşün tefekkür et anı
Düşün ki gayeni tanı
Bu yolda canı cananı
Vermeyenle işimiz yok.

Hal ehli taliptir aha
Taraftar olmaz günaha
Hak yolda canı çarmıha
Germeyenle işimiz yok.

Yiğidin varı şanında
Kılıcı durmaz kınında
Her dem haklının yanında
Durmayanla işimiz yok.

Bu Hakk'tan gelen bir çağrı
Vız gelir dağ, tepe, sağrı
Atını menzile doğru
Sürmeyenle işimiz yok.

ÜMİDİNİ YİTİRME!

Köksal Cengiz (Niyazkâr)

Belli ki dünyanın çivisi çıkmış
Sonu bir meçhule akıyor gibi.
Şu çirkef düzenden mazlumlara bıkmış
Çarkına lanetler okuyor gibi.

Zamane fendine olmuşuz duçar
Cüceler dev misli korkular saçar
Kardeş kardeşinden ne diye kaçar?
Akıl zıvanadan çıkıyor gibi.

Bir hayat düşün ki ölüme mahkûm!
Çare beklediğin, bir fânî hekim!
Birinden davacı, sorarsam her kim!
Taşındığı yükten çöküyor gibi.

Sabırlar tükenmiş azar be azar
Olur-olmaz şeyden can cana kızar
Kader iyileri sona mı yazar?
Her öne çıktıkça çekiyor gibi.

Bağı hazan vurmuş, güllerde sitem
Bülbül değilim ki şakıyıp ötem
“Gerçeği haykırmak”, dersiniz hatam
Hak, hukuk, adalet kokuyor gibi.

Kâr umarken niye artar zararım?
Zararımla şaştı kavli kararım
Yana yana bir kurtuluş ararım
“Akrepler ruhumu sokuyor” gibi.

Huzurdan eser yok, gönül hicranda
Hüzünler sürüyor şimdi her yanda
Sevgililer akıl almaz beyanda
Sevgisiz muhabbet sıkıyor gibi.

Dudaklar yalancı, diller ayarsız
Kin, öfke kabarmış, nefisler arsız
Kazanç bereketsiz, hâsılat kârsız
Kem gözler nefretle bakıyor gibi.

İtibar kaybolmuş, güven kalmamış
Komşu komşusundan selam almamış
Dost dediğin dost kapısı çalmamış
Yapmadığı gönlü yıkıyor gibi.

Bir hilâl uğruna can veren erler
Kefensiz haliyle, bize ne derler?
Kahpe oyunlarla yiten o yerler
Kanlı gözyaşları döküyor gibi.

Biz böyle değildik, söyle ne oldu?
Şu kutsal vatana hainler doldu
Kaç gonca dalında açmadan soldu
Kaç ana ağıtlar yakıyor gibi.

Eğer duyarsızsa zulme zillate
Belli bir hâl dolmuş necip millete
Şifa hazır desem müzmin illete
Düşman yeni fitne ekiyor gibi.

Müttefikler “kız”ı, “papaz”ı, “as”ı
Bitmez “haç”ın “hilal” ile kavgası
Kur’an’la çözülür cihanın pası
Umduğum şafaklar söküyor gibi.

Niyazkâr’ım ümidini yitirme
Öz yurdunda ayırık otlar bitirme
Benliğini kör uykuya yatırma
Beynimde şimşekler çakıyor gibi.

ALİ HOCAM YAZISI

Ahmet Doğan İlbey

Ali Ali isminin çağrışımı her insan ve cemiyette farklı olabilir. Kimine göre bir mübarek zâtın, bazısı-na göre bir gönül dostunun ismidir. Bazen de gönülden bağlanılan sâhil-i selâmet âlim ve fâzıl bir kişidir. Hz. Peygambere ümmet olmuş, İslâm medeniyetinin içinde erimiş Türk, Kürt, Arap, Acem, Pakistanlı, Afganlı, Mağribli ve Habeşli olarak Ali isminde insanlar vardır. Herkes bir cihetten Ali ismindeki kişilere bir ünsiyet ve bir kurbîyetle bağlıdır.

Malûmdur ki, Ali isminin necip milletimizde ilim, irfan ve fazilet sahipliği bakımından isim ve sıfat olarak nice değeri vardır. İlk dönem Müslüman ceddimizden neşet eden Ali isminin hususiyetlerine gönül bağı vardır milletimizin. Bu millet Ali ismine meftundur. Sâlih ameliyle temayüz etmiş Ali ismindeki her kişiye meftun olunabilir, yakınlık duyulabilir.

Hz. Ali Efendimiz'den başlar bu sevgi ve ta'zim. Mescid-i Haram'ın kırk yedi giriş kapısından biri de "Ali Kapısı"dır. Ali ismi, ilmin ve sadâkatın kapısı olarak O'nun yüce şahsiyetinde sembolleşmesiyle ümmet mensupları, mürüvvet sahibi olsun, Ali gibi cömert ve murtaza olsun, âliabâ'nın ve ehlibeyt'in mânevî sulbünü taşıсын, faziletli, haysiyetli ve ilim sahibi olsun diye çocuklarına Ali ismini koymuşlardır. O'nun mübarek vasıflarından dolayı "cömertlikte Ali'sin sen" mânâsında sayısız mısralar yazılmıştır.

Ali isminin dinimizden ilham alan edebî köken ve mânâlarını yâd etmek istiyorum. **Âli:** Ululuğu, yâni yüceliği ve seçkinliği olandır. Bu isim ve mânâyâ bağlı birçok güzide sıfatlar ehl-i irfan sahibi ve mübarek şahsiyetlere atıf yapılmıştır: **Âlibaht:** Talihi yüksek, **Âlicâh:** Yüksek rütbeli, **Âlifitrat:** Yüce yaradılışlı ve güzel huylu, **Âligüher:** İtibarlı ve değerli, **Âlihimmet:** Çok iyiliksever ve yüce himmetli, **Âlimekân:** Yeri ve rütbesi yüksek olan, **Âlinazar:** İleri görüşlü, **Âlinesep:** Soylu, **Âlişan:** Şan ve şerefi yüksek, **Âlikadir:** Kıymeti yüksek, **Âlitebâr:** Mübarek soylu, **Âlicenap:** Yüksek karakterli, haysiyetli, cömert ve küçüklüğe meyli olmayan.

Ali ismine meftunluğumun, İslâm akaidi ve ehl-i sünnet dışına çıkmış bâzı âdet ve anlayışları olan belli bir toplulukça özünden uzaklaştırılan anlayışla alâkası yoktur. Bu hâl içerisinde büyük gönül dostum âlim ve ârif insan Ali Hocam'ın şahsiyetinden ve dostluğundan mülhem bir dost yazısı yazmaktır maksadım. Tarihten bugüne şiir ve türkülerimizde Ali isminin tedaîleri, bu isimle yapılan tamlamalar ve sıfatlarla yapılan yüceltme duygularının gönüllerdeki tesirini öğrendikçe düşündüğüm yazının değeri daha da büyüdü.

İsmi Ali olan her insan mutlaka iyi ve güzel yaratılışa sahiptir şeklinde dogmatik bir anlayış içinde değilim. Üstad Necip Fazıl'ın ifadesiyle, "İstiklâl Mahkemelerinin reislerinden Kel Ali, Kılıç Ali, Necip Aliler... Ali isminin mânâda ve kelimedede delâletine ters tarafından mazhardır."

"Ali Gibi Er Gerek İş bu Sırta Eresi"

Ali isminden gâyet, derûnumda fikirli ve irfanî izler bırakan, karakter âbidesi olarak yaşayan Ali Hocam'ın yürekten kuşatıcı dostluğudur. Hep ona benzemeye, onun meziyetlerini kuşanmaya çalışırım. Yüreğimde daima ona meftuniyet ve imrenme vardır. Fakirin onun makamına erişmesi ne haddine. Yunus Emre hazlerinin dediği üzere:

"Yürü, var ebkem ol ey ne sâlûsluk satarsın?

Ali gibi er gerek işbu sırta eresi."

Diyor ki: Sen daha hamsın, ilim ve irfan sahibi değilsin. Vakti gelmeden konuşma, dilsiz ol (ebkem), irfan yolunun müdaviimliğinde sebat et. Tâ ki, o dost gibi irfan ve hakikat sahibi olana, yani sırta erene kadar. O ulu kişi, bu mısralarıyla şakirtliğimi pekiştirmemi istiyor. Eyvallah.

"Ben Tellâlüm Pazar Başım Ali'dir"

Bin yıllık ruh ve mânâmızı nağmelendiren türkülerimiz ve ağıtlarımızın yanında tekke edebiyatımızdaki miraciye ve mersiyelede Hz. Ali Efendimiz'in mâneviyatından başlayan gelenekle Ali ismine atıflar yapılır:

"O cihanda bu cihanda

Ali'ye saydılar bizi",

“Ali’yi gördüm Ali’yi” ve “Ali imdadıma gel yetiş” gibi türkü sözlerinin yanında

“Derdimi desem Veli’ye

Derdimden döndüm deliye

Neler ettiler Ali’ye

Gam yeme gönül gam yeme” gibi Ali üstüne söylenmiş türküler, fakiri pek mahzun eder.

“Aynaya baktım Ali göründü gözüme” sözünü, ehl-i sünnete ters düşmeksizin vecdle söyleyerek manevî bir hoşnutluk duyarım. Sezai Karakoç’un “Çocukluğum” başlıklı şiirini Ali ismi geçiyor diye coşkuyla okurum.

“Babamın uzun kış geceleri hazırladığı cenklerde

Binmiş gelirdi Ali bir kırata

Ali ve at gelip kurtarırdı bizi darağacından

(...)

Çocuklarla oynarken paylaşamazdık Ali rolünü

Ali güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar kahraman

Ali olmaktan bir sedef her çocukta.”

Üstad Necip Fazıl’ın

“Bir idamlık Ali vardı

Kaydını düştüler mühür basıldı”

mısralarına gelince kalbim sıkışır ve rahatsızlanırım. Nerede bir ilim ve irfan aşkından kemâle ermiş karakter âbidesi birini tanısam; hangi yörede yetim ve garip sıfatını taşıyan bir gönül insanı görsem, isminin Ali olabileceği inancı var içimde. Köy ve kasabalarımızda adını sorduğum birçok ihtiyar ve eski zaman adamlarının adlarının çokça “Yetim Ali”, “Garip Ali” olduğunu öğrenince yüreğim sızladı.

Büyüklerimiz anlatırlardı, Anadolu’da babası Yemen Harbine gittikten sonra doğan oğlan çocuğuna, babası dönsün veya dönmesin “Yetim Ali” ismini koyarlarmış. Birçok ismin başında ve önünde hep Ali ismi çıkar karşımıza. Ali Osman, Ali Haydar, Ali Kemal, Mehmet Ali, Hacı Ali, Hasan Ali gibi nice isimlerimizin ahenk ve hecesine “Ali” sesi hâkimdir.

Bütün bu insan manzaralarıyla bütünleşen gönlüm, Ali Hocam’ın dostluğundaki mânâyâ doğru yöneldikçe daha bir kavileşiyor. Yalnız iyi meziyeti anlatamaz onu; güzel dost, ince dosttur o... Aynasında kalp huzurunu ve iki dünya hayatımın dengesini bulduğum efendi dosttur. Efendi kelimesi tek başına onu ifade etmeye yetmez. Süssüz, şöhrat âfetinden uzak bir âlim ve dervişidir. Bir şair dostumun dediği gibi: “Hem aşktan gelmiş, hem kitaptan...”

Akıcı, sarıh ve sâde bir üslubu vardır. Derûna işleyici, sakın, vakarlı ve itimat telkin eden bir sesle konuşur. Sohbetlerde durduk yere söze karışmak âdeti yoktur. Mevcudiyetiyle, sükûtu ve bakışlarıyla da bulunduğu meclisi doldurur. Sohbetlerinde kelimeler ve cümleler, “hendesî bir disiplin içerisinde” birbirine boşluk yapmadan bağlanarak zengin fikir ve mânâlardan örülü bir metin meydana getirerek âsudelîğin ve vakarın fikirle terkipleştiği bir ahenk oluşturur. Sarahat ve selâset ihtiva eden sohbetlerinde boş ve klişe sözler duyamazsınız.

İlmîni Ve İrfanını Hayatlaştıran İnsan

Asırlardır cemiyetimizde önder olarak iki türlü insan tipi hep var olmuştur: “Değerliler” ve “Önemliler.” “Değerliler”, bizzat kendi varlık ve meziyetlerinden dolayı ortaya koyduklarıyla bütün insanlığa faydalıdır ve geçici değildirler. İrfanımızda bu tipe insan-ı kâmil denir. “Önemliler” ise sadece rütbelerinden ve atanmışlıklarından dolayı devletten geçinen ve oradan sağladıkları yetkiyle hükmeden bürokrat, asker vb. zümredir ki, bu sâyede kendilerini “önemli” olarak cemiyete dayatırlar. “Önemlilik” geçicidir ve ondan insanlığa bir şey kalmaz. O dost, ilminden ve şahsiyetinden herkes istifade ettiği için “değerlidir.”

“Kabusnâme” adlı kitapta faydalı insan şöyle târif ediliyor: “Hüner artırmak, güher (cevher) artırmaktan yeğdir. Güher, insanın aslında (yaratılışında) var olan öz, asâlettir. Hüner ise sonradan çaba ile kazanılandır. Hünerden herkes faydalanır.” O dost hem hüner, hem de güher sahibi bir şahsiyettir. Bu mânâda yine iki tür insandan bahsedilebilir: “İnşa Edici” ve “Etkileyici.”

“İnşa Edici”, sahasında ortaya koyduğu ve ürettiğiyle insanın hâlihazır durumunu sürekli yukarıya, yâni iyiye doğru yükseltir. Bunu yaparken sosyal ve ilmî rütbesini kendinden önce etrafa salmaz; diliyle, sûretiyle hiçbir tesir metodlarına ve albeniye başvurmaz. Bu vasfın irfanımızdaki diğer adı “Muhsin”dir. Yâni ilmiyle, irfanıyla birlikte “etraf yapan, hayatlaştıran ve medeniyetleştiren...”

“Etkileyici” ise, mûsbet olmasına rağmen ortaya koyduklarıyla şimşek gibi çakar, yıldız gibi parlar ve gerçekten bir an veya bir müddet cezbeder, büyüleyici özellik ve hoşluk yayar. Fakat bir süre sonra etkiyeciliği kaybolur ve verdiklerinden pek bir şey kalmaz ortada.

Tesbit ve târiflerimdeki indî bakış ve hatâdan Allah’a sığınarak söylerim ki, o dost bütün hâl ve vasıflarıyla İnşa edicilerdendir. Âlim olduğunu belli etmez ve göstermez. Faydalı olacağını bildiği anda ve yeri geldikçe ilminden verir. Asla ilim ve fikir adamlığını kibir ve üstünlük vasıtası yapmaz.

Ali Hocam bütün bu ahlâk ve faziletine rağmen görünmek değil, olmak peşindedir. Olmadan görünen âllâmelerden değildir. Bâzı âlim, şair, fikir erbabı yazdıkları ve anlattıklarıyla takdir edilir, faydalanılır, fakat sevilmez. Bâzıları da bu hususlarına rağmen ortalıkta görünmez, fakat çok sevilir. İlminin ağırlığı ve yazdıklarıyla takdir toplayıp sevilmeyen insan da var, sevilen de...

Bir yazarın ifadesiyle “Kendini sevdirmeye çalışmayan, seilmeye bırakan” hayırlı bir dosttur Ali Hocam. Hem âlim ve ârif vasıflara sahip olmak, hem de bütün insanî veçheleriyle seilmek ne büyük saadet, ne büyük kazanç. Kalbimin ve gönül dostlarının şahitliğiyle ifade ederim ki, Ali Hocam hem sevilen, hem ilmiyle takdir toplayan vasıflara sahiptir. Yaptıklarının, bildiklerinin karşılığını istediği vâki değildir. Ahlâklı bilinmeye, imtiyazlı olmaya ait tek bir an ve fiil görmedim hayatında. Dostlarının, dostluğuna inandığı insandır o. Dost bir ses, inandıran bir kelâm.

İlim ve irfan erbabının hususiyetlerinin onda meczedilmiş olduğunu anladıkça, yanında malâyânî konuşmalardan edep ederek uzak durmayı öğrendim. Kalplerimizi tezkiye edici sohbet ve yazılarında bize ait bilgiyi nasıl kullanacağımızı da öğretmek hayatımız ve medeniyetimizle irtibatlandırır hep. Onun münnevver, mûtenâ, tedbirli, disiplinli, azimli, mutedil, muteber, mütefekkir, mümeyyiz, müeddep, muvakkit, cömert ve hayır söyleyen dili ve amelleri sayesinde bu fakirle dostları istikametlerini “hâl adamı” olmaya doğru çevirmişlerdir.

Merhametsiz ve maddeci dünyanın birçok değeri yıktığı bir zamanda onu dinledikçe kendi içimizde yeniden doğduk. Şâkirtlerinden İsmail Göktürk’ün mısraları bir bakıma derûnumuzu ifade ediyor:

*“Bunca yıl kapındayım, yine ağıyarım Ali
Nâcârım, eşîğinden geçmedi âhu zârım Ali.”*

Ezelden Âşına Bir Dostluk

“Kişi, dostunun dini üzeredir” buyuruyor bir hadis meali. Onunla olan dostluğum sınırlı sorumlu ve gâyeti değildir. Gâye tamam olunca sona eren dünyalık bir dostluk değildir. Düccane Cündioğlu, muhabbet (sevgi) duygusunun “üç amacından” bahseder: “Haz, fayda ve iyi. (...) Tek başına hazzı duyulan muhabbet, tez gelip tez gider. Buna mukabil menfaate yönelik muhabbet, geç gelip tez gider. İyiye düşkün kimsenin muhabbeti ise, özü gereği tez gelip geç gider.”

Fakirin muhabbeti şüphesiz “iyi” mertebesinde olup, dahası onunla olan dostluğum kalûbelâda başlayan inanışın ve meşrep birlikteliğinin oluşturduğu cezbe hâlidir ki, hiç bitmeyen bir dostluktur bu. Ezelden bir âşinalıktır. Bütün inancım söyleyebilirim ki, âcizane hayatımı “Ali Hocam’dan önce, Ali Hocam’dan sonra” diye ayırabilirim. Ali Hocam’dan evvel hamdım. Ali Hocam’dan sonraki hayatımda onun kazanında fikirleriyle, ahlâkıyla pişmeye devam ediyorum.

Sükûnetin, ferahlığın, emniyetin ve huzurun vücut bulduğu bir insandır. Ehl-i irfanın sözüdür: “İnsan kendini insanda bulur.” Fakir de kendini Ali Hocam’da bulur. O, kendimi görmeye çalıştığım aynadır. Onunla dostluğum aynı zamanda lisanî ve meşrebîdir. Yâni onun kûnhüne vakıf olup gösterdiği dil kapısının müdavimi olmak ve bu kapının icap ettirdiği her meşgûliyeti tâlim etmek... Dışarıdan bakanlar fakirin muhabbetinin sınırlarını fazla geniş bulabilirler. Allah şahittir ki, ona olan muhabbetimin hiçbir safhasında asla riya yoktur. Tasavvuf erbabı Tuğrul İnâncer’in ifadesiyle “Hürmette riya olur, muhabbette riya olmaz.”

Haddimiz olmayan çok yüksek bir teşbih olacak ama Fatih Sultan Mehmed’in, hocası Akşemseddin için söylediği “onunla aynı çağda yaşamak...” sözünü, yüreğime ve inancıma dayanarak söylerim ki, Ali Hocam’la aynı zamanda yaşadığıma ve onun fakirle arkadaşlık ettiğine seviniyor ve Yaradan’a şükrediyorum.

Bütün dâvam Ali Hocam’ın yüreği, ahlâkı ve irfanıyla bütünleşmektir.

Bu milletin kurtuluşu için Ali Hocamlar çoğalmalıdır.

AL MEKTUP

Mustafa Doğan

Kaldır kutlu başını rüzgârın nazlı gülü
Özgürlüğüme tuğra varlığıma ülküsün
Üstüne titredigim has bahçenin bülbülü
Muhabbet sevdasıyla bestelenmiş türküsün

Yıkanıp sabahında binlerce yıllık düşün
Şanla süzül gönderde kandan kırmızı Burak
Semanın gerdanında parıldarken gülüşün
Üstünde ölmek bile en şerefli iştiyak

Muhabbetini bilen hudut çizemez sana
Okyanuslar misali suretinin deseni
Çehrendeki tebessüm Hızır olsun tasana
Bil ki! Kumaşın değil mübarek kılan seni

Aşkla ıslansın dudak, öperken seni alın
Yıldızına yıldızlar gıpta ederek baksın
Kamaştırsın gözleri renklerin şahı “al”ın
Hilalin yıldız aşkı sonsuzluklara aksın

Etrafında dönüyor dört mevsim yedi bölge
Hürriyet pınarının abı-ı hayatı sensin
Otağların burcusun arşın altına gölge
Yoldaş ol bulutlara yerin üstü şenlensin

Cem edip cümle canı sınırların içinde
Ayırıp kayırmadan aynı safta topladın
Şehadet boyası var o kırmızı saçında
Ölümüne sevdıyla yürekleri kapladın

Al mücella göğsüne ak ipekli şal takın
Göğü delen görkemini nihayetsiz çağrıştır
Sakın çehreni “çatma” kutlu yarınlar yakın
Bu dilsiz topraklar ki; şühedanın bağıdır

Sensin; vatan sağ olsun derken dayanağımız
Sensin; gözyaşlarının en namahrem lehçesi
Sensin; kor menzillerde huzur barınağımız
Sensin; musallaların cennet kokan bahçesi

Ey ümmetin duldası ey mukaddes hediye!
Seyrine safa durup ömür boyu bakayım
Kelimeler şanına selam versinler diye
Seni yazan harflere bırak yıldız takayım...

SANADIR

Halit Yıldırım

Dinlediğin şarkıda yalnız seni anlattım
Sitemler talihime, tatlı diller sanadır
Kederi, ıstırabı kendi içime attım
Çalılar, harlar bana, gonca güller sanadır

Bu acı hasretinle kavgam hala sürse de
Çekilmez çileleri felek reva görse de
Seni böyle özlemek yüreğimi yorsa da
Karakışlar hep bana, mutlu yıllar sanadır

Ben kendimi vurmuşum karanlık köşelere
Kapatmışım gönlümü yalancı neşelere
Gözyaşlarım doluyor tükenen şişelere
Kuruyan çöller bana, gözde seller sanadır

Yokluğun yüreğimde bir girdap gibi döner
Gözlerimdeki yangın avuçlarımda söner
Hayat denen kumarda talihim beni yener
Hüsrânlar, matlar bana, çıkan fallar sanadır

Donmuş kalmış ellerim vuslatın duasında
Hep kâbuslar oynuyor mutluluk rüyasında
Yürüsün karanlıklar ruhumun semasında
İssiz çıkmazlar bana, ışık yollar sanadır

Ağlatır belki seni bu şarkıda sözlerim
Makam nihavent iken hüzzam çalan sazlarım
Bil ki sensiz her gece ben de ağlar, sızlarım
Kara matemler bana, aklar, allar sanadır

GURBETTE SILASINI ARAYAN ŞAİR ABDULLAH GÜLCEMAL İLE ŞİİRİ VE ŞİİR SANATI ÜZERİNE

İsmet Erdal

Anadolu'da olmak, bir sanatkârın kendini yayın dünyasına kabul ettirebilmesi adına hep zor olmuştur. Yayın dünyasının zırhını kırıp içeriye adım atabilenler geniş okur kitlelerine ulaşabilirken dışarda kalanlar bir ömür boyu kıyıda köşede birileri tarafından keşfedilmeyi bekler. Şiiri bir bakıma anneden emziren, çocuk yaşlarından itibaren halk şiirinin mümbit ortamında şiirle nefes alıp veren sonraki yıllarda gurbeti kadere dönüşen, şiirle hikmeti birleştirip silasını arayan Abdullah Gülcemal de bu talihsizliği yaşayan, sanat ve edebiyat dünyasından uzakta bir taşra ili olan Isparta'da da keşfedilmeyi beklemektedir.

Anneden aldıklarıyla Âşık Veysel, Abdurrahim Karakoç, Necip Fazıl Kısakürek, Arif Nihat Asya, Mehmet Akif gibi üstatların imbiçlerinden süzülen dili ve manayı birleştirerek, özellikle Abdurrahim Karakoç tarzı bir şiir dili kurmayı başarmış Abdullah Gülcemal sanat ve edebiyat dünyası tarafından bilinmesi gereken bir şairdir. Bu amaçla şairle bir söyleyişi yaparak okuyucularla buluşturmak istedik.

Abdullah Bey bugün sizinle şiir ve şiir sanatı üzerine sohbet etmek istiyoruz. Bize önce kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

Abdullah Gülcemal, 1952 yılında Sivas-Gemerek İlçesi Sızır Kasabası'nda doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Orta ve lise tahsilini Sivas-Ulaş'ta tamamladı. 1989 yılında Akdeniz Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Isparta Meslek Yüksekokulu'ndan mezun oldu.

Başta *Millî Gazete* olmak üzere muhtelif dergi ve gazetelerde şiir ve yazıları yayınlandı. *İlkadım*, *Altınoluk* ve *Yüzakı* dergilerinde şiir ve yazı hayatına devam eden Gülcemal'ın *Ağustosta Yüreğime Kar Düşer*, *Gönül Söyler Dil Susar*, *Dokunsa da Zülf-ü Yâre*, *Eşitlik Türküğü* adında yayınlanmış 4 şiir kitabıyla, *El Dokusu Halılarda Temel Kavramlar* isimli eseri bulunmaktadır. Daha çok tasavvufi sohbetlerin yer aldığı *Sevgi Semadan Gelir* adlı çalışması basım aşamasındadır. Ayrıca şairin yayımlanmak üzere hazırladığı *Gönüle Cemre Düştü* ve *Bir Nazar Eyledim* adlı iki şiir kitabı ile muhtelif zamanlarda yayınlanmış makale, fıkra, sohbet ve deneme yazılarının bir araya getirdiği *Politik/Acılarımız* bulunmaktadır.

Şiire yakınlığınız ne zaman başladı? Şiirle yakınlık kurmanızın arka planında neler var?

Şiire yakınlığım anne karnında başlamıştır diye düşünüyorum; çünkü annemde, bir insan vücudunda bulunan damarların dışında, ayrıca bir şiir damarı vardı. Elli sekiz yıllık hayatında çeşitli hastalıklara yakalanmış, yokluğun-yoksulluğun canına tak ettiği dönemlerde, bir de yedi evlât acısı yaşamış; ama derdin ve çilenin her türlüşünü çekmiş olmasına rağmen rahmetli annemde o şiir damarı hiç kurumadı, hiç tıkanmadı. Beni o damardan emzirmiş olmalı annem.

“Şiirle yakınlık kurmamızın arka planı” mevzusuna gelince; arka planı ön planı bilmem ben. Kader, derim, o kadar! Yalnız şunu da söylemeye mecburum: Şiiri severim, şiir annemden kalan acı tatlı hâtıralardır bana. Şiirde onun kokusunu, onun hasretini çekerim içime. Şiirle annemi birlikte düşünürüm. Elimizden tutan, yüreğimizi ısıtan şiir, anne kadar güzel, anne kadar sıcaktır.

Bakın biz şimdi 2018 yılının sonbaharındayız değil mi? Evet. Kasım ayındayız; ama ömrün hangi mevsiminde, hangi ayındayız bilmiyoruz? Ciddi bir ömür muhasebemiz, zaman muhasebemiz var mı? Sizi bilemem, ama benim yok. Şöyle geriye dönüp baktığımda, hani bir halk türkümüz var ya “Kaleden kaleye şahin uçurdum / Ahınan, vahınan ömrüm geçirdim.” diye, işte aynen öyle! Siz belki baharın sonu, yazın başında olabilirsiniz; ama biz artık ömrün sonbaharında, hazan mevsimini yaşıyoruz dostum! Allah kışa bırakıp da üşütmesin bizleri.

İnsan olarak bizde topraktan yaratıldık; fakat toprak ve o toprakta barınan canlılar insandan önce uyanıyor. Onların bir kış uykusu var, bizlerin bir ömür... Çok uzun sürüyor insandaki gaflet uykusu. Peki uyuyan insan ne yaptığıнын, ne konuştuğunun farkında olur mu? Olmaz. Toprağın içinde önce tohum çatlıyor, sonra toprak çatlıyor. Kanla sulanan toprakların sancısını, yuvalarındaki yaralı kuşlar insandan önce fark ediyor. Feryatları ondandır; ama ümitlerini de yitirmiyorlar. Baharı müjdeliyorlar bize, baharı! Ancak birbirinin dilinden anlamayan insan, yaratılış gayesini bilmeyen insan, kuşların dilini, çiçeklerin dilini nasıl anlayacak ibret gözüyle bakmıyorsa? Henüz güller açmadı; ama parklarda, bahçelerde, kırlarda, muhtelif meyve ağaçlarının dallarında açan rengârenk çiçeklerin enva-i çeşit kokuları ve gülümsedikçe artan güzellikleri insanı tefekküre sevk ediyor. Ölümü ve yeniden dirilişi düşünüyorsunuz.

Bütün bu güzellikler, âlemlerin Rabbi olan Allah'ın kullarına olan ihsanıdır, ikramıdır. İnsana yakışan

ise, O'ndan başkasına kul olmamaktır. Sözü şuraya getirmek istiyorum. Evimle camii arasındaki yol üzerinde bulunan bir komşumuzun evinin bahçesinde yetişmiş ve dalları yola sarkan bir tane erguvan, iki tane kiraz ağacı var. Çiçek açtığında ayrı bir güzelliği, salkım salkım meyve verdiğinde ayrı bir güzelliği olur kiraz ağaçlarının. Namaza gidip gelirken ben de ara sıra orada durur, o doyumsuz güzelliği seyre dalarım.

Bir hafta önceydi. Öğlen namaza gidiyorum. Karşıdan mestûre bir anne ile yanında kıyafetinden ilkokul öğrencisi olduğu belli olan bir çocuk geliyor. Çocuğun çantasını sağ elinde taşıyan anne, sol eliyle de oğlunun sağ elinden tutmuş. Tam o kiraz ağacının yanına geldiklerinde, annesinin elini bırakan çocuk, kiraz ağacının yola sarkan çiçekli bir dalını tutup kendisine doğru eğdi. Önce kokladı, sonra öptü ve derin bir oh çekerek: “Ne güzel!” dedi ve tuttuğu dalı bıraktı. Çocuk da çiçek gibi güzel bir çocuk... Gördüğüm bu tablo karşısında duygulandım. Durdum ve çocuğa dedim ki: “Yavrucuğum, daldaki o çiçeği öpüp kokladığın gibi, dön birde annenin ellerini öp ve kokla! Sıkı sıkı sarıl ona. Dünyadaki bütün çiçeklerin kokusu annededir. Hiçbir çiçek anne kadar güzel kokamaz. Her çiçeğin kokusunu mağazalardaki parfüm şişelerinde bulabilirsin belki. Parasını verip alabilirsin de. Ama anne kokusu hiçbir şişeye girmez, hiçbir yerde satılmaz. Ona sıkı sıkı sarılırsan, o güzel kokuyu hem ruhunda, hem bedeninde hissedersin yavrum!”

Söylediklerimi dikkatle dinleyen çocuk, dönüp annesine öyle güzel bir bakış baktı ki... İşte şiir, o bakıştır. İşte o bakış şiirdir. Duydukları karşısında gözlerinden iki damla sevinç ve mutluluk gözyaşı akıtan annenin, titrek bir sesle teşekkür ederken, yüzündeki o huzur hâlidir şiir. Yeniden elini uzatıp çocuğunun elini tutuşudur şiir.

Bu yaşa geldik. Dede olduk. Allah güzel güzel torunlar verdi çok şükür. Tam otuz yıl oldu annemi kaybedeli. Yani otuz yıldır öksüzüm. Biri yanımda şöyle bir “Anneee!” diye seslense içim burkulur. Bir de gurbet sizin yollarınızı bağlar, sıla hasreti burnunuzun direğini sızlatır, bayramlarda hüznün gelir yüreğinizin taa ortasına bağdaş kurar oturursa ne yaparsınız? Söyleyin ne yaparsınız? Sizi şiirden başka kim teselli eder? Ne ise, yeter bu kadar! Sözü çok uzattık galiba. Aşk insanı ağlatır, dert söyletirmiş işte.

Efendim kimleri okudunuz? Kimleri takip edersiniz?

Ayaklarının altında cennet olan annemi okudum önce. Hani bilge bir kişi demiş ya; “Okuduğum en güzel kitap annemdir.” diye... İşte önce o güzel kitabı okudum. Sonra on iki yaşında hastanede ziyaretine gittiği hasta annesinin, yanında verem hastalığından yatan genç bir kızın başucundaki şiir defterini gösterip gözlerinin içine bakarak: “Senin şair olmanı ne kadar isterdim!” diyen bir annenin bu son arzusunu, şiirinin ve şairliğinin mayası olarak alan, edebiyat ve fikir dünyamıza birbirinden kıymetli eserler kazandıran, bir ömür derdi, dâvâsı, ideali olan bir nesil yetiştirmek için çırpınan Üstad Necip Fâzıl'ı okudum.

Üstad'ın özellikle anne konulu şiirlerinde, anne unsurunu çok farklı işlediğini görürsünüz. Yalnızlığın, gurbetin, hasretin, ölümün, bazen başucunda olursunuz, bazen ayak ucunda. İstiklâl şairimiz Mehmet Âkif'i, yirmi yedi yıllık kadim dostum, üstadım “Mihriban”ın haberi olmadan, “Beşinci Mevsim” de yaşayıp, “Suları İslatamadım” diye bir ömür dizlerini döven Abdurrahim Karakoç'u, bayrak şairimiz Ârif Nihat Asya'yı, Yavuz Bülent Bâkiler'i, Üstad Necip Fâzıl'ın has evlâdı Mustafa Yazgan ağabeyi, uzun ve ince bir yolun, gündüz ve gece yolcusu hemşehrim Âşık Veysel'i, Âşık Ruhsâtî'yi, Âşık Seyrânî'yi okudum. Allah hepsinden razı olsun. Günümüzde de kalemini dünya çıkarlarına âlet etmeyen, kaleminin şerefine, fikrinin namusuna sahip çıkan, inancına taş atmadığı müddetçe kim olursa olsun imkânım nispetinde okuyup takip etmeye gayret ediyorum.

Sizin de belirttiğiniz gibi, hakikaten Necip Fâzıl'ın anne şiirleri, insanı farkında olmadan alıp bir başka diyara götürüyor. Şairin annesini çok sevdiği belli. Bu sevgi sizde de kendisini çok bariz olarak gösteriyor. Gülcemal'in de mutlaka annesine yazmış olduğu şiirler vardır, diye düşünüyor ve merak ediyoruz. Yoksa yanılıyor muyuz?

Evet, yazabilsem en güzel şiirimi annem için yazmak isterdim. Yazdıklarım değil, annem için en güzel şiirlerim, yazamadıklarımıdır. Nerede olursam olayım, hâtıralar elimden tutar, alır götürür anneme beni. Şiirin bana olan yakınlığı ne kadar bilemem; ama benim şiire olan yakınlığım, anneme olan yakınlığım gibidir. Çünkü şiirle tanışmamızda, yine annemin emekleri, yine annemin gözyaşları ve duaları vardır.

Şiir size ne ifade ediyor, şiir nasıl olmalıdır? Hayatınız da nereye oturuyor?

Böyle bir suale muhatap olacağımı bilseydim, şiiri daha dikkatli dinler, iki nüsha bir ifade tutanağı düzenler ve altına da şiirin imzasını alırdım. Şiirin bana ne ifade ettiğini ben size nasıl ifade edeyim ki? Şiirin benim hayatımda ayrı bir yeri var. Şiir benim hep başucumda oturur. Ben ise onun ayakucunda. Yürürken kol kola yürürüz şiirle, otururken diz dize... Aynı kibleye yöneliriz. Acıktığımızda aynı sofraya

birlikte otururuz. Bereketi için dua ile hamd ederek, şükrederek birlikte kalkarız sofradan. Susadığımızda soğuk pınarlardan avuç avuç birlikte içeriz.

Bana göre şiir, harflerin, hecelerinin, kelimelerin ayrılıklardan bîzar olduğu zaman dilimlerinde, el ele tutuşup kendileri gibi yalnız olan bir garibi Allah rızası için ziyarete gelen aziz bir misafir... Şiir ve musiki hak ölçüler içerisinde güzel bir tebliğ vasıtasıdır. Şiir, içerisinde aşına olamadığımız nice manalar taşıyan hikmetli sözdür. Şiir, üstün bir sanat, şairde o sanatın ustası olan bir sanatkâr; şiir, kabulünü arzu ve ümit ettiğim duadır. Şiir, kabuk değil, öz muayenesidir. Şiir, lâf değil, söz muayenesidir. Şiir, Hakk'ı, hakikati gören göz muayenesidir. Şiir, öksüzün, yetimin yüreğindeki sızı, mazlumun gözündeki yaşdır. Şiir, Filistinli kızımızın sıkıdığı yumruk, Gazzeli delikanlının sapanındaki taştır. Şiir, gönlünde şehadet sevdası taşıyan âşıkların şuurudur, azmidir, inancıdır. Bana göre, bizi biz yapan bütün güzelliklerin katledildiği, öz yurdundan sürgüne gönderildiği, çığlığın, çirkeflüğün, çirkinliklerin bütün değerlerimizi çiğnediği, ruhunu kaybetmiş her çarpık çağda, mukaddes emanete sahip çıkamamanın acısını, ıstırabını, utancını, hüznünü ve mesuliyetini vicdanında hisseden her insanın aşkı, idraki, derdi ve gücü nispetinde attığı sessiz çığlıktır şiir. Bu sessiz çığlığı, çevrelerini çakalların kuşattığı, çaplarını çaçaronların ölçtüğü, damarlarında kan yerine alkol dolaşan, sarhoşlar duymazlar! Bu sessiz çığlığı, bu canhıraş feryadı, küfrünün karası utanmaz çehrelerine vurmuş, ağızlarında sürekli "barış, demokrasi, insan hakları, çağdaşlık" gibi çürük sakızlar çiğneyen elleri kanlı, vicdanları nasırlı zalimler de duymazlar!

Öyle inanıyorum ki, gün gelecek bu sessiz çığlık, çağ içi-çağ dışı, çıldırmış ve çığırından çıkmış kıtalar dolaşarak kan döken ne kadar zalim, hain, müstebkir varsa hepsinin üzerine çığ düşürecektir.

"Şiir nasıl olmalıdır?" Sorunuz bana biraz garip geldi. Yani ben, sizden bir şiir istiyorum, siz de bana, "İstedğin şiir nasıl olsun?" diye soruyorsunuz sanki. Sipariş üzerine şiir mi yazacaksınız yoksa? Şiir şiir gibi olmalıdır! Adam adam gibi olmalıdır! Yani her şey kendi gibi, aslı gibi olmalıdır. Aslı gibi olursa yanan Kerem'ler, Şirin gibi olursa dağı deecek Ferhat'lar bulur!

Şiiri tarif meselesine gelince; yukarıda kenarından köşesinden bir şeyler söylemeye çalıştım; ama sualinize cevap oldu mu, bilmiyorum doğrusu! Şiir bu, yemek değil ki, tarifini yapasınız. Ama her yazarın, her şairin kendine göre mutlaka bir şiir tanımı vardır. Üstat Necip Fâzıl'a göre şiir; "Mutlak hakikati arama işidir." Mutlak hakikat Allah'tır. Meselâ Yahya Kemâl şiiri; "Bildiğimiz musikiden farklı bir musiki." diye tarif ederken, Cahit Sıtkı der ki: "Şiir kelimelerle güzel şekiller kurma sanatıdır." Şiirin tarifinin, tanımının yapılmasından daha önemli olan, inananların şiire, musikiye, sanata duyarsız kalmadan, bunları bu ümmete bir hizmet yolunda kullanmasıdır.

Bir şair olarak kendinizi kimlere, hangi şiir yolculuğuna/anlayışına yakın görüyorsunuz?

Pir Sultan Abdal der ki: "Dostum beni ısmarlamış gel diye./ Gideceğim ama yol bozuk bozuk." Dost beni yeter ki çağırırsın. Hatırından çıkarmamış ya! Mazerete sarılmam. Ya dostu giden başka düzgün bir yol bulur oradan giderim ya da bozuk yolu tamir eder öyle giderim. Yeter ki gideceğim yol, yakın olduğum yol, sevdiğim yol olsun, dostu götüren yol olsun. Çünkü insanın sevmediği yol, ne kadar kalabalık olursa olsun, yine de ıssızdır; ama sizi dostu götüren yol ıssız sayılmaz, uzun sayılmaz.

Hoşuma giden bir Çin Atasözü vardır: "Bir sonraki neslin geçeceği yolu, bir önceki nesil yapar." diye. Çıktığım bu şiir yolculuğunda, kendime yakın bulduğum veya muhabbet duyduğum yol arkadaşlarım, önden gidip bugün yürüdüğüm yolun kutlu yolcuları, kiblesi sabit olan çilekeş ustalarıdır. Nurdan bir kılavuzun, öpülesi izlerini birlikte takip edeceğimize dair söz verdik birbirimize. Hak yolda yürüelim de, ister seke seke, ister gözyaşı dökse dökse yürüelim. Yeter ki ayaklarımız kaymasın Hak yolundan!..

Nasıl yazıyorsunuz? Yazmak için hevesli olanlara tavsiyeleriniz nelerdir?

Vallahi kâğıdı önüme, kalemi de sağ elime alıp, Besmele çekerek başlıyorum yazmaya. İşin lâtifesi bir tarafa, yanımda kâğıt ve kalem olmazsa, bir yanıma eksik hissedirim ben. Onun için nereye gidersem gideyim bu ayrılmaz ikili hep yanımdadır. Akşam yatarken karanlık bile olsa, her ikisi de sabaha kadar başucumda beklerler. Çünkü davetsiz misafirlerin gönül kapımı ne zaman çalacağı belli değil. Ben aslında normal zamanlarda şiir yazmam. Ya öfkemin, ya sevdamin doruklara çıktığı zaman dilimlerinde, kâğıt ve kalem önüme, duygularım dilime kendiliğinden gelir ve oturur yazarım. Öfkemin de, sevdamin da zirvesinde iken daha iyi görür, daha iyi duyarım. Tavsiye meselesine gelince; "Estağfurullah!" Hiç kimseye tavsiyede bulunacak durumda değilim; çünkü kendim öğüde, tavsiyeye muhtacım. Yalnız şunu söylemeye mecbur hissediyorum kendimi: Yazmak isteyen kardeşlerim önce okusunlar. Öğrenmeden yüzebiliyor muyuz ki, okumadan yazabilelim? Önce çok çok okusunlar, sonra yavaş yavaş yazsınlar.

Efendim bu kıymetli söyleyişi için size çok teşekkür ediyoruz. Kaleminize kuvvet versin inşallah.

Teşekkür ederim ben de bu güzel söyleyişi için teşekkür ediyorum, hayırlı ömürler diliyorum.

Kocaman bir çınar idi kökleri çok derinde
Çağrı yaptı yüreğinden mücevher değerinde
Nice şair, nice âşık boy verdi ellerinde
Çağrı'nın bereketiyle yapraklandı, dal verdi
Fikirleri dolu dolu yansıdı eserinde
İsteyene bülbül oldu, isteyene gül verdi.

Bal verecek çiçekleri birer birer sezdi o
Mihman oldu gönüllere, konak konak gezdi o
Üşenmedi; gece, gündüz araştırdı, okudu
Ayrıkları ayıkladı, asilleri yazdı o

Işık veren güneş idi, battı Feyzi Halıcı
Yaradan'ı arzuladı, gitti Feyzi Halıcı.

Mevlanadan feyiz aldı, Mesnevi'den beslendi
Ariflere yâren oldu, âlimlere yaslandı
Duygu deryasına daldı, hislendikçe hislendi
Yol sorana yoldaş oldu, yorulana el verdi
Yunus'layın arı, duru üst perdeden seslendi
İsteyene bülbül oldu, isteyene gül verdi.

Enaniyeti olmayan, lekesiz beyazdı o
Kışı hayırla yâd eden bahardı o, yazdı o
"Günaydınım, Nar Çiçeğim" güftesiyle şakıdı
Gâhi esrik dervişandı, gâhi de niyazdı o.

Her hâlinde Hakk yolunu tuttu Feyzi Halıcı
Yaradan'ı arzuladı, gitti Feyzi Halıcı.

Güvercinle gökyüzünde pervaz etti bir zaman
Yemekleri yarıştırdı, yerlilikte buldu can
Atlı cirit oyunuyla cana ulaştı canan
Âşıklar bayramı yaptı, âşıklara yol verdi
Duygular doruğa çıktı, coştukça coştı meydan
İsteyene bülbül oldu, isteyene gül verdi.

Estetiği edebiyat imbiğinden süzdü o
Şekil, mana mihenginde mısraları dizdi o
Türk-İslâm motifleriyle gergefini dokudu
Şairlere şirin kalem, âşıklara sazı o.

Güzellere güzellikler kattı Feyzi Halıcı
Yaradan'ı arzuladı, gitti Feyzi Halıcı.

Çiçekler bala sevdalı, başında arısı yok
İki dünya hayatının artık bir yarısı yok
Halıcı Hakk'a yürüdü, bugünün gerisi yok
Derdine derman yetmedi, ulu çınar bel verdi
"Her can ölümü tadacak" ötesi, berisi yok
Kelime-i Şahâdet'le bülbül oldu, gül verdi.

Meclislerin iftiharı, menendi pek azdı o
Lütfü der ki; kibar kelam, baştanbaşa hazdı o
Gönlü engin, yüreği pak, alnı daim ak idi
Buhar buhar gök kubbeye yükselen avazdı o.

Bu dünyayı bir kenara attı Feyzi Halıcı
Yaradan'ı arzuladı, gitti Feyzi Halıcı.

BÜLBÜLÜN GÜLE SİTEMİ

Necibe Taşkın Çetinkaya

Gâm ile mihnetteyim, derdimi sor söyleyim.
Şimdi yürek yastadır, sanma ki hep böyleyim.
Leylû nehâr nûş edip, ben sana meşk eyleyim.
Zâr ile geçtin ömür ah! Şu gönül neyleyim.

Aşkla muhabbet eden, derdi-derûn taç eder.
Hem bana yâr olmadın, hem demi ettin heder.
Gel! Kanıyor bak içim, son mu bu? Heyhat! Kader.
Zâr ile geçtin ömür, ah! Şu gönül neyleyim.

Yetti senin nazların, çekmedeyim bil azap.
Duygularım hercümerç, yalvarırım duy Çalab.
İnsafı yok gülşenin, firkati dindir Ya Râb!
Zâr ile geçtin ömür, ah! Şu gönül neyleyim.

Bekliyorum her seher, koyma sakın darda gül.
Sustu dilim ötmüyor, şimdi yürek nârda gül.
Düştü dalından cânân, kaldı beden hârda gül.
Zâr ile geçtin ömür, ah! Şu gönül neyleyim.

HECE TAŞLARI

46

Aylık Şiir Dergisi

Yasin Mortaş
M. Ragıp Karcı
Hüseyin Sönmezler
Mustafa Pınarbaşı
Hüseyin Çoban
Prof. Dr. Saim Sakaoğlu
Fatih Kandemir
Nemət Tahir
Ali Daşgın
Mehmet Baş
Mehmet Güneş
Erhan Çamurcu
Fahri Hoşap
Erdal Noyan
Seadet Rzaeva
Fatih Okumuş
Ali Kemal Mutlu
Ali Rıza Kaşıkçı
Osman Fermanoğlu
İbrahim Sağır
Tayyib Atmaca
Yetik Ozan

ŞÜKÜR ÇİÇEĞİ

Gönül dağlarının koyaklarında, elvan elvan çiçek açar her mevsim, senin senden haberin yok belleme, kendinden dışarı adım atınca, haberin olmuyor olan bitenden, bir can uzaklarda canı derdinde, sense camekânda ona bakarsın, dilinde dolaşan lafları soyup, sözün çıkınını ortaya serip, erdem sofrasına bağdaş kurarak, bir sana bir bana derviş misali, paylaşmaktan korkuyorsan hayatı, nasıl dolaşırsın insan içinde.

Başkasının yarasını kaşırken, kendi yaran günden güne azıyor, ne sende merhem var ne merhem veren, dokununca kokusunu bırakan, içinde fesleğen çiçeği gibi, merhametten habersizce yaşarsın, türlü türlü bahaneler üretip, üzerine düşen sorumluluğu, başkasıyla paylaşmayı denersin, aklından geçenler kalbine uymaz, kalbinin sesini kulağın duymaz, her sabah aynayı karşına alıp, boşa konuşursun kendi kendinle.

Günden güne azalırız bu doğru, eksik olmaz sırtımızın yarası, soframıza konan kalkan bıçaklar, çevremizde uçar bühtan kuşları, dilimizde yaralanır sözcükler, Yârin kapısına vardığımızda, avcumuzu açıp boyun bükeriz, 'hâlimiz hâl değil güzel bir hâle, tez zamanda dönder' deyip dururuz, varlığın da yokluğun da bir sınav, olduğunu unuturuz insanız, sabah yuvasından aç uçan kuşlar, bir gün boş dönmezler rızık avından.

Yokluk dibe vurmuş varlık tavana, yiğit muhtaç olmuş kuru soğana, bir gün olur varlık yere çakılır, yıllardır nadasta bekleyen için, sürülmeyi sürülmeyi borlaştı, insanlar insandan uzağa kaçtı, erdemli yaşamak artık zorlaştı, sen sabır küpüne tekme vurmazsan, zamanı saati geldiği vakit, darlık damarında bir sürgün verir, yaraların kabukları dökülür, bir sabah gün kız oğlan kız doğarken, açar dallarında şükür çiçeği.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Son Okuma Metin Özarslan

Kapak Fotoğrafı Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

46 Sayı 15 Aralık 2018 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

BAKIŞSIZ AYNA SOKAĞINDA SELAMSIZ GÜN YANSIMASINA BİR DERKENAR

Yasin Mortaş

-ikiz mısralar-

dost dostun ağrısı/ darasıydı

ağrısı da arttı/ darası da

çağ ki yüzükoyun bir dağ gibi
tatlı suyu deniz içiyor bak

dönemiyor kendine
çölleşiyor kendine

yeryüzü nasıl bir aynadır ki
cücelere dev baktırıyor bak

puslu ve yansımaz
sır'lanmıyor kanımız

metropol tartışında talan var
tartıldıkça gece taşıyor bak

yine karanlık pazar
ses sessizliği bozar

metal bakış sokağı çok tozlu
göze yalnızlıklar kaçıyor bak

üstüm başım çok çamur
küsüp geçti son yağmur

dost dostun gölgesi-güneşiydi
ne güneş, ne de gölge kaldı/ kalk

gece köpürdü güne
bir چراغ yak ömrüne

20 Mayıs 2013- 4 Eylül 2018

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/ondokuz

M. Ragıp Karcı

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde düğülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül iççiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Önce şiirle ilgili bir dil meselesini mütalaa etmeliyim. Sorudaki açar kelimesi bir zamanlar büyük diye bildiğimiz insanların dil devrimi denilen kültür talanına İslam adına omuz verdikleri günleri hatırlattı. Bu tür kelimeler özellikle Ataç ve onun takdir ettikleriyle, onu takdirle birlikte taklit edenlerin lisan ve irfan sahamıza sıktıkları mermilerdir. Bu bakımdan o sözcüğü sahiplenmiş olman gibi bir garabeti düşünerek rahatsızlığımı ifade etmiştim.

Gelelim şiire, benim şiir üzerine döşediğim işçilik iltifatına teşekkür ederim. Gönül iççiliği meselesinde de idrak ve irfanını takdir makamında olmamakla birlikte hayret ve hayranlığımı belirtmeliyim. Şiirin anlaşılması da idrâki de fehmedilmesi de zordur. Kullandığım kelimeler aynı mânâyı ifade etseler de aralarındaki incelik farkını da okuyucunun takdirine bırakıyorum.

Şiirin aslında senin benim şiirime atfettiğin hâssiyeti taşıması gerekir. Benim şiirim de üzerinde yaşadığımız toprağın bize emzirdiği irfan ve medeniyet sütünden beslenir. Yahut ben ağzımı, dışarıdan uzatılan birçok memeye göz ucuyla bile bakmadan kendi toprağımın memesine uzatıyorum. Övünmek gibi olacak ama olsun, benim şiirim kadim şiirin teknik malzemelerinden olan vezin, redif gibi hususiyetlerini taşımasa bile hakiki şiir okuyucusu tarafından göz ardı edilmedi. Ayrıca gerçekten aruz bilen birinin benim şiirimi okurken o lezzeti alacağını biliyorum. Şiir Allah'ın bize insandaki gönül denilen varlığı musahhar kılmamız için ihsan ettiği bir sanattır. Bu bakımdan senin iyi niyetini tenzih ederek AÇAR sözünün ve o meydana icat edilmiş bütün sözlerin idrakimizi yamultucu tehlikeler taşıdığını da belirtmek isterim. Gelenek dediğimiz şey tek tek fertler olarak millet olma vadisinde Allah'ın gününe kadar olan çizgide bize verilen bir başka nimettir. O nimet bana şiirle verildi. O nimeti taşıyanların irfan caddesinde bir cemile olarak sağa sola bıraktıkları kadarını toplayıp biriktirerek yükümü tuttum. Bu yoldan geçenler aklıma ilk gelen ustalarım Ercişli Emrah, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan, Âşık Ömer, Gevherî, Hz. Fuzûlî, Hz. Fasih, Hz. Mevlânâ ve ila âhir. Allahın benim kismetim olarak ihsan buyurduğu nimeti onların elinden dilinden aldım. Otağımın direklerini de çadırını da onların feyzi ile kurdum. Ustalığım da yıllarca ellerine su yerine gözyaşı dökerek yaptığım çıraklıktan sonra ortaya çıktı. Mesele budur. Ustalık kazanmak yerine tecrübeleri değerlendirmek desek daha iyi olur.

Yanınıza genç bir şair adayı geldi, elinde üç beş tane şiiri var ve günümüz şairlerinin parmak izlerini taşıyan ya da taşımayan şiir eskizlerini size sunarak “ağabey bu şiirlerimi bir bakar mısınız, benden şair olur mu?” dedi. Bu şair adayının yol hazırlığı gönül çantasında neler olmalı?

Bir kere geçmişteki bir kaç maceradan sonra yanıma kimse gelip de bana şiirini sunan artık kalmadı. Şöyle bir örnek vereyim: Şiir bir sanattır. Sanatı da içinde ihtiva etse de bir zanaat olan mesela marangozlukla karşılaştırsak daha kolay anlaşılır: Eskiden babalarımız bizleri okul çağında iken yaz tatillerinde her hangi bir ustanın yanına çırak verirdiler. Her hangi bir meslekte çıraklık makamına çıkmak bile en az üç yılını alır, kalfalık içinse okuyucular hesap etsinler. Ben hesap ettiğimde bu süre en az yedi yıldır. Şimdi düşünelim: Şiir dediğimiz sanat meselâ dülgerlik kadar da bir haysiyete sahip değil midir? Türkiye Yazarlar Birliği'nde şiir dersleri yaparken bu örneği verdiğim şair adayları yıllar sonra ya şiiri bıraktılar yahut benim arkamdan söverek kendi yollarına gittiler. O senin tarif ettiğin şiir böyle çıktı ve revaçta olan da şimdi odur. Benim üç yıl beş yıl diye tahminen verdiğim süre şair adayının idrâk ve irfan çantasını doldurma süresidir. Yoksa gönül çantası denilen torba bülûğa eren her gencin sahip olduğu bir şeydir. İçinde şüphesiz bir güzellik bulunur, ancak o güzelliklerin şiir gibi bir yürek sofrasına sunulması için gerekli olan malzemeler de arz ettiğim gibi irfan ve idrâk tarlasından toparlanacak malzemelerle olur. Örnek olarak Fuzûlî'nin buyurdıkları ilim meselesi ele alınabilir. Diyanının dibacesinde ilim olmadan şiirin laf ü güzaf olacağını anlıyoruz. Yine kendisinin buyurduğu *Aşk imiş her ne var ise âlemde/ İlm bir kıyl ü kâl imiş ancak* tespiti, koca bir hayat boyunca edinilen bilgilerin bir sürü elekten geçtikten sonra geriye kalan dedikodudur. Bizim sohbetimizle ilgisi fazla olmasa da ilim ile bilgiyi karıştırmamak lâzımdır. İkisi birbirine yakın görünse de ayrı vadilerdir ve bir araya gelmeleri için belki yıllar gerekir; zaten bir araya geldiklerinde de bilgi ortada kalmaz. Bilgi binası ihtişamlı görünse de zayıftır. İlim binası ise mütevâzidir. Binaya ihtiyaç hâlinde kullanılmak üzere boşluklar bırakılmıştır. Başım-dan geçen bir olayı anlatmadan geçmemeliyim: Bir şiir programı için bulunduğumuz bir sohbet sırasında gül ve bülbülle ilgili ezberinde çokça şiir olan iki hoca marifetlerini sergiledikleri sırada ben “bülbülle gülün öyle aşk meşk ilişkisi olmadığını, bülbülün sabahleyin gül goncasının açıldığı sırada içindeki on on beş adet gül

bitini veya kurdunu yemek için çırpındığını, bunu bir belgeselde izlediğimi söyleyince şaşırdılar. Tepkileri de sert oldu. Şiir programının maddi destekçisi olan şâir, sözü “ben bu benzetmeyi beğenmedim” diye kesip attı. İlmlle bilginin farkı tam da burada iki hocanın tepkisinde ortaya çıkıyor. Ezberlerindeki şiirler sahip oldukları bilgileri idi. Akademik olarak da belli bir irtifai kesbettikleri için bilgi binalarına atılan taş yapıyı sarstı. Sarılan aslında sahip oldukları tekebbür binasıydı. Bu yapı ilimle yapılmış olsaydı tevazuu gelen aykırı bilgiye sahasında bir yer ayırmış olacaktı. Ben açıkçası söylediğime pişman olarak, bir daha o eşhasla bir arada olsam bile kibirlerine nefes bile dokundurmamaya karar verdim. İşte şiire meraklı gençlerin önündeki tehlikeler. Bilgi sahibi olmakla ilim sahibi olmak ayrı şeylerdir. Şimdi gençlere bir süre şiir yazmayı bırakın, bu süre içinde şiir okuyun. Geçmiş ustaların geçtiği yollara bakın, neler toplayabileceğinizi hesap ederken, kendi gönül torbanızın hacmini de genişletmeye çalışın desek kaç kişi sözümüzü dinler? Geçelim. Geçmeden Merhum Yahya Kemâl’e şiir kitabını takdirlerini umarak sunan acemi bir şâire üstadın şâirin kitabında geçen bir mısraı okuduktan sonra verdiği cevabı hatırlayalım: Kitabın içindeki bir şiirde şöyle bir mısra var: “Sabahleyin bir horoz eyliyordu benim ile istihzâ”. Üstadın cevabı şu: “Oğlum horoz haklı”. Bilmem analatabildim mi?

Gelenekle gelecek arasında kurulan köprüden elimizi kolumuzu sallayarak geçebilir miyiz? Bu köprüden geçebilmek için hangi çığırlardan geçmemiz gerekir?

Hiçbir medenî milletin geleneği ile geleceği arasında köprü yoktur. Çünkü dün okunan kitabın yazıldığı yazıyı yarın okuyamamak gibi bir zulmü yaşamamışlardır. Bu sebeple senin sorduğun soru bizim memleketimizde işlenmiş bir irfan cinâyetini imâ etmesi bakımından sahici bir idraki ifade ediyor. Burada sıkıntı bizim elimizi kolumuz sallayarak geçmemiz diye bir rahatlığımızın olmamasıdır. İki vadi arasında bir zelzele meydana getirilmiş ve geçmişin zenginlikleri o tarafta, gelecek dediğimiz meçhul de bu tarafta kalmıştır. Bu bakımdan gelecek karanlığına geçmeye çalışanlar her hangi bir yerlerini sallamadan de geçiyorlar. Uçurumun öteki yakasından seslenenlere kulak asacak vakitleri yok şâirlerin, yazarların. Çünkü dönüp o seslere kulak verecekler; iyice anlamak için de belki karşıya geçmek için uzunca bir yol kat edecekler ve dönüşte onları tanıyacak kimse kalmamış olacak. O zaman biriktirdiklerine de lanet edecekler. Harf devrimiyle sanıldı ki yazıyı öğrendiğimizde birden medenî olacağız. Oysa bizim milletimiz gözüyle fazla değil kulağıyla yol alır. Dolmuş duraklarında veya ara duraklarda durup bekleyin. Mutlaka okur yazar ve hatta yüksek okulu tedris etmiş insanların bile dolmuşun önündeki tabelayı göre göre şoföre “.....ya gider mi?” diye sorduğuna şahit olacaksınız.

Bizim bu meraya otlamak için ilk girdiğimiz günlerde ardımızda bırakıp geldiğimiz otlaklarda toprağımızın aslı nimetleriyle say ki ilk çorbamızı içmiştik. Hamdederiz. Karşılaştığımız ekâbir takımı (büyükler demediğime dikkat isterim. Ekâbir sözünden istihzayı havi olması sebebiyle yararlanıyorum) o yarılan vâdinin arkada kalanıyla ilgilenmemize hep alayla baktılar. Meselâ bize hep Batı Müziği klasikleri dinleten birinin senin türkülerinin süresi bu kadar uzun mu diyerek bizi kendimizden soğutmaya çalıştığı maceralar yaşadık. Meselâ biri türküler için cumhuriyetin kurucu ekibinin bir içki masasında Yemen türküsü icra edildiği sırada türküyü söyleyenı susturup, Yemende ne işimiz vardı sorusunun ardından Türkülerde kan var ithamının aynısı kelimesi kelimesine İslamcı olduğunu bildiğimiz veya zannettiğimiz ağızlardan duyduk: Türküde kan var. Aklımıza hemen şu geliyor yerli bildiğimiz hem de bayağı şöhreti iktisap etmiş bu insanlar bu tavırlarıyla bize mi takıyye yapıyorlardı, yoksa düşman gördüklerini söyledikleri o fikir iktidarına mı? Şiir dışına çıkar gibiyiz ama aslında şiirin içindeyiz: Meraksız bir okuyucuya sahibiz. Şöhreti bir ucundan yakalamış insanların arkasından kör kütük gidiyoruz. Bu hususu *Türkü Dinleme Âdâbı* yazılarımda şöhrete tapınma başlığıyla topladım. Geçelim.

Köprü mazmunun sağlam... Ama iş köprü kurmaya geliyor. Yukarıda arz ettim: Köprüye yöneldiğinizde sizden olanların, aslında olduklarını zannettiklerinizin paçanızdan tutup edebî iktidarın kulluğuna çekeceklerini göze alacaksınız. Belki Fuzûlî’ye yalvaracaksınız. Karacaoğlan’ın, Seyrânî’nin sazına kulak vereceksiniz. Hatta karşıya geçip işi iyice idrak etmeye çalışacaksınız. Alacağınız cevap Temel’le Dursun’un muhaveresine dönecek: Temel’e derenin karşısına geçmek istediğini söyleyen Dursun’a temelin cevabı: Zaten karşıdasın.

Günümüzde geleneksel şiirin memelerinden emmeden modern şiir yazılabilir mi?

Dil devriminin sofrasında yemlenmiş zevatın etrafında birçok şâir bilinen genç, olgunluk çağında hatta daha ileri yaşta insanlar var. Kelime dediğimiz şey bu şâirlerin elinde bir gül dalı. Ancak dikeninden de, yaprağından da gülün râyıhasından da arınmış, keman çalmada tercih edilen gül ağacından yay gibi. Şiirin memelerinden önce şiirin vücûda geldiği irfanın memelerine yapışmak lâzımdır. İkinci olarak da irfânın beslediği fikir arsasında biten taneleri tanımak, o tarlada otlamak ve kendi insanını yabancı örflere yaslanarak aşağılamamak. Bu toprağın şâiri olarak Muhammedî ruhun malzemesine talip olmak. O’nu anlatmak için başkalarının putuna pâyeye olan isimle anmamak. Göreceği rüyâyı, kuracağı hülyâyı tabir edecek iç zenginliğini iktisap etmek gerekir. İçinin kabı dolduğunda zaten taşacak. Allah ben halk edicilerin en güzeliyim buyuruyor. Şâir de halk edeceği şiir cesedine edindiği ruh ikliminden üfleyerek ona can verecek. İnsan kendisine Allah tasarrufuna verilmiş her nimeti gönülleri musahhar kılmak bâbında Allah’ın yeryüzündeki halîfesi olduğunu idare ederek mânaları derleyip söze ve ahenge dönecek. Şiir nasılsa arkadan gelir.

Divan ve halk şiirini tanımadan günümüz “modern şiiri”ni yazarken karşılaştığımız engelleri nasıl aşmalıyız?

Şimdi çok ünlü, kitapları çok satılan, bu kadar satıldığına göre çok okunan modern şiirin şâirlerine ve bulunabilirse onların okuyucularına sormak gerekir bu soruyu. Ama şunu söyleyelim: Bu şiir bu ülkenin şiiri olmaz. Türkçe yazılır ama Türk şiiri sayılmaz. Çoğu ehl-i hâl arkadaşımızın bu şiirler için “Yahu bir yerlerden tercüme edilmiş ama galiba yanlış da tercüme edilmiş metinler” gibi diye belirttiği gibi hakiki bir hayatîyeti ifade etmez. Son zamanlarda çokça rağbet gören konservatuvar mezunu gençlerin türkü söylemelerine benzer o şiir. Kitabımda koma medeniyettir başlığıyla ele aldığım konu asıl şevkini şiirde yaşamaya çalışıyor. Türkü söylediğini sanan bu tip insanlar (sanatçı demediğime dikkat istiyorum) türkünün yaşayıp yeşerdiği ruh ikliminden habersiz, hatta o ruha düşman bir kültür mevrânında otlayıp bize Türk sütü içirmeye çalışan ithal tüccar tâifesidir. İçimizin sesini “gâvur” komalarıyla bozan gayretin aynısını şiirde de yaşıyoruz. Yahu uzmanlar kaç zamandır, kendi ülkemizin toprağında bile, gittiğiniz şehrin sebzesini oranın insanının pişirdiği yöntemle pişirin diye bas bas bağıyorlar. Bu ne demektir anlaşılmalıdır. Burası Türkiye’dir milletimizin ruhuna hürmetimiz yoksa bu milletle ilgili söylenecek her şey yalandır. Bir de tamamlayayım: Emperyalizmin amaçlarına güle oynaya hizmet etmektir. Bu meseleyi *Türkü Dinleme Temrinleri* kitabında Mevlânâ’nın Mesnevîsinden bir örnekle açıklamaya çalıştım.

Sözlü bir medeniyetin köşe taşlarını oluşturan şiir nasıl oldu da gönül ve ruh ikliminden uzaklaşarak içi boş kelime yığınlarıyla dolu sadece manası yazanın karnında saklı “şiir” şekline dönüştü?

Bu soruda bir yanlış var. Şiirin manası şâirin karnındadır. Neden? Çünkü şiir anlaşılacak için değil, muhatabının yukarıda işaret ettiğim insanların gönül telleri üzerinde marifet icra edip onu musahhar kılmak ve sonunda Hâlık-ı mutlak olanın eserine kalp gözüyle bakmasını sağlamaya çalışır. Ruh ve gönül ikliminden uzaklaşmaz şâirin söyledikleri. Telezzüz veya tahazzüz edilmeleri kalbi bir meseledir ve o kalbin sahip olduğu irfan ve idrâk ile hayat bulur. Mâna bulur demediğime dikkat isterim. Eğer bir şiir metni her kes tarafından aynı şekilde aynı haz ve lezzet ile karşılaştırılıyorsa zaten şiirden çok her hangi bir bilgi veya haber metni demektir. O zaman işte şâirin de aynı iklimde nefes alması o iklimin yeşerttiği vadide otlaması ve gıdalanması gerekir ki, o dediğin şiir sayılan metinleri ciddiye almamak, yırtıp atmak gerekir. Senin şikâyetçi olduğun meselede okuyucuların da kabahati büyüktür. Eğer tespit ettiğin gibi iseler senin de onları yırtıp bir köşeye atmaman suçtur.

Şiir bize neyi anlatır?

Şiir her okuyucuya neyi anlatırsa bize de onu anlatır. Şiir ayrıca bir şeyler anlatmak zorunda değildir. Şiirin işi içini uyarmak, yüreğine yanıyorsa su serpmek, yanmıyorsa yanması için bir kıvılcım için kibrit çakmak ve en sonunda o yaralı yüreğe bir merhem olmaktır. Aslında her sanatın işi budur ve en önemlisi bütün sanatların işi mensup olduğu milleti sevmek, onu bütün insanlığa sevdirmektir. Yunus ne diyor bak:

“Dilsizler haberini kulaksız dinleyesi

Dilsiz habersiz sözü can gerek anlayası”

yahut *“Benim ile mercimeği taşı yâr”, Sevdâ değil bir alâmet”, “Havada da kar sesi var”*. Şimdi bu beyti açıklamaya manasını anlamaya çalışmak şiirle hiç işi olmamış olmak demektir. Hissetmek. Eğer düşünmek gerekiyorsa söz ve can üzerinde düşünmek. Sonra da Allah’ı anmak... Yol budur ve bu kadardır. Şiir bu mısralarda dikkat edilirse hakikatin kendisiyle hiç ilişki kurmuyor. Yanına bile yaklaşıyor hakikatin. Şiirin işi bizim gözümüzle görüp hakikat zannettiğimiz şeyin arkasından dolanıp, bize o hakikatin arkasında olup bitenleri ilan ve i’lâm değil; îmâ ve ihtar etmektir.

Şiirde usta çırak ilişkisi var mıdır?

Yukarıda dülger örneğini vererek usta çırak ilişkisini anlatmaya çalıştım. Pîri olmayanın pîri Şeytan’dır denmiştir. Bizim gelenğimiz dülger örneğine benzese de bir yanıyla kelâma dayalı olduğu için insanın içiyle ilgili bir ilişkiyi ifade eder. Bu vadide elbet bir ustaya intisap ile o yolda mesafe kat edilmesi düşünülür. Ancak iç dediğimiz saha irfan sahasıdır. Bu bakımdan bir ustaya bağlanmaktansa birçok ustayı kendisine kılavuz olarak seçmesi şâirin ve yazarın yararınadır. Bu her çeşmeden bir tas içip bütün suların lezzetine ulaşmak gibidir. Tasavvuftaki “aramakla bulunmaz; ama bulanlar arayanlardır” kelâmı fehvâsınca ustayla bulunmaz ama bulanlar ustayla bulmuşlardır.

Şair kendi üslubunu nasıl oluşturur?

Merhum Âşık Veysel’e sormuşlardı: Nasıl usta oldun diye. Cevabı şöyleydi: Ben sazda maharet kesbedince on yılı aşkın bir süre usta malı çalıp söyledim. Benim aklımda on dört yıl kalmış ama yanlış söylemeyelim, öyle bir süre sonra bir önceki soruna da cevap olarak söyleyelim. O kadar yıl sonra dilim çözüldü, kendim söylemeye başladım. Veysel’ininki türküydü. Türkü şiirle müziğin ötesinde bir şeydir. Karıştırmamak lazımdır. Burada onun sözü yukarıda geçti: bir mürşid ihtiyacını ihtiyacına işaret ediyor. Ancak mürşitten iktisap edilen bilgiyi talibin kendi ruh kalıbında şekillendirerek ilim hâline getirmesiyle şâir kendi üslubuna ulaşır.

Gelenekten habersiz geleceğe şiiri nasıl taşırsınız?

Taşıyamazsınız. Hiç de zahmet etmeyin. Bırakın geleceği ortaya çıktıktan on gün sonra bile bir hayatîyet ifade etmeyen şâir ve şiirleri var. Boş verin. Baştan beri zaten bu soruya cevap arıyoruz.

Modern şiir ya da günümüz şiiri deyince neyi anlıyoruz?

Ben bir şey anlamıyorum. En iyisi sen bu soruyu modern şiirin ünlü ustalarına sor.

Edebiyat dergilerinde şiir “başrol oyuncusu” olarak ön yazıdan hemen sonra “cam kenarı”nda yer almasına rağmen neden şiir kitapları basılmıyor, basılsa da satmıyor. Şiir dergilerin ya da okurun “dolgu malzemesi” mi oldu?

Çok yazılıyor bir. Ayrıca şiir mi alt alta yazılmış bir takım mırıltılar mı belli değil. Bazı arkadaşların kitaplarını okuyorum. Yayınevlerinden gönderiyorlar. Sağ olsunlar. Emek mahsulü, yürek teri dökülmüş metinler. Çok güzel düşünülmüş çok derin hisleri ifade eden sözler var kitaplarında, fakat şiir yok. İranlı şâirlerle birlikte hazırlanan bir şiir programında bir arkadaşın şiirini Farsçaya çeviren arkadaşlar o şiir diye okunan metni çevirmekte zorlandılar. Zorlukları metnin bir şey anlatmamasından kaynaklanıyordu. İranlı şâirler üsteleyince çeviren arkadaşlar bir aşk şiiri diye geçiştirmeye çalıştılar. İranlı şâirlerin o andaki talepleri can alıcıydı: Bâri mazmununu söyleyin. Bakın başımıza bir de mazmun çıkardık. Şimdi mazmun nedir diye sorun bakalım ne cevap alacaksınız? Fazla kurcalayıp kimsenin hışmını çekmeyelim.

Kitaplar aslında basılıyor. Basılıyor da satmıyor. Satılmadığı için de basmakta zorlanıyor bu işi yapanlar. Bence haklılar. Şiirin dolgu malzemesi olduğu da doğrudur. Çünkü kolay yazılıyor. Bir de her kes şâir. Geçenlerde biri hocam ben evrensel şiir yazmaya odaklandım gibi sözler söylüyordu. Kitabına baktım... Ötesini söyleyip kimseyi kırmayalım.

Edebiyat emekçisi derviş bir ağabeyimizin bir televizyon programında, program sürerken kulise geçip çok kısa bir sürede üç tane şiir yazdığını övünerek söylediğini hatırlıyorum. Çünkü kadimdeki gibi bir kâidesi, vezni, redifi mazmunu hatta türkülerdeki hece sayısı gibi unsurlara hiç ihtiyaç göstermeyen şiir. Aslan gibi de şiir oluyor. Ne diyebiliriz? Hele son zamanlarda kibriden mısraı yere düşse eğilip almayacak tipler türedi ki, birini merhum ve mağfur ağabeyimiz Bahaeddin Karakoç “Yahu adam şâir, bir masada sohbet ediyoruz, ben şiirle ilgili bir şeyler söylüyorum, adam özellikle ilgilenmediğini belirtmek için havalara bakıyor diye” yakınıyordu. Burada da edep meselesi ortaya çıkıyor ki, ondan söz etmeye cesaretimiz de gücümüz de yetmez.

Şiir kitaplarının da hikâye, deneme ve roman kitapları gibi çok okunması için özellikle Milli Eğitim Bakanlığının öncülüğünde edebiyat öğretmenlerinin öğrencilerine şiir ezberletmeleri ve şiir kitapları önermeleri şiiri ve şiir kitaplarına açılan kapıyı aralar mı?

Milli Eğitim Bakanlığını neden karıştırıyoruz, her hâlde şiirin adını da ortadan kaldırmak için. Şiirden öğretmenlere ne bakanlığına ne!... Öğretmenler şiir biliyorlar mı? Öğretmenler şiiri seviyorlar mı? Devletin verdiği görev olarak yapılan şiir sevdirmeye nasıl olabilir. Bir de zaten herkes şâir. Çoğu aydınımızın kanaat önderi bildiği ve şâir sandıkları iki öğretmen biliyorum: Onların öğrencilerinden birinde bile şiire bir yatkınlık peyda ettiremediler. Geçelim bunları sevgili Tayyib.

Osmanlı Padişahlarının kahir ekseriyeti şiir ya da bir güzel sanatla ilgilendiğinden bir ince ruha sahiptir. Bundan dolayı içinde yaşamış olduğumuz yüzyıldan önce yaşamış şâirler şiirleriyle hâlâ yaşamaya devam ediyorlar. Bu hususta gerek devleti yönetenler gerekse şehir eminlerine reçete olacak düşünceleriniz nelerdir?

Sevgili Tayyib neden her işe devleti karıştırmaya çalışıyorsun? Kaçınıcı sorudur hep devletle dolaşıyorsun. Şehir eminleri kendilerine yararı olmayacak hiç bir işe yanaşmazlar. Yani hiç bir Belediye Başkanı ve siyaset ehli binmeyeceği eşeğin önüne ot koymaz. Bu durum hâliyle emanet aldıkları şehirlerin irfan sahasına da yansıyor. Bırakın şehir eminlerini, yazar, çizer vs. dernekleri bile Cumhurbaşkanımızın ısrarla üzerinde durduğu yerlilik ve millilik meselesine yeni bulaştılar. O da Cumhurbaşkanı söz etti diyedir. Devletten sen de gözünü kulağını ayırmadığın için farkında değilsin: Milliliğin ne olduğu meselesinin anlaşılması bile belki ikinci Belediye seçimlerine kadar sürer. Şâirden Şehreminine ne? Kimseye bulaşmadan benim İlimin Büyükşehir Belediyesi’nden söz edeyim. Bir arkadaşımız beş altı şâirin Şanlıurfa’da bir araya gelip şiiri ve Şanlıurfa’nın kültür hayatı üzerinde şiirin vaki veya muhtemel tesirleri üzerine hazırladığı bir kültür projesine, şehir dışından getirilecek şâirlere verilecek yol, barınma ve bir miktar telif ücretini bile çok görerek red cevabı verdi. Sadece Büyükşehir değil bir kaç ilçe belediyesi de. Yalandan kimse ölmemiş ya her devlet veya hükümet erkânı geldiğinde buralar kültür ve medeniyet merkezleridir, kültürü geliştireceğiz gibi nutuklar atılır. Asıl noktayı unutmamalıyız: Turizmi geliştireceğiz denildiğinde bütün akan akmayan duran sular durur. Mesele Turizm olunca ben devlet ve hükümet erkânından kimsenin şiir, kültür, medeniyet, irfan diye bir meseleyi akıllarına getirdiklerine dair yüzlerinde bir işarete rastlamadım.

Padişahlara gelince, onlar hem şâirdiler hem de bu güne kadar ülkemizin görüp görebileceği bir kaç bakanandan biri olan Nabi AVCI’nın ifadesinde hakikatini bulan “Devlet kültür üretmez, gelişmesine yardımcı olur” fiilinin uygulayıcıları idiler. Şimdiki erkânın ise kendilerine danışmanlarının bildirdiklerinden başka şâire bakacak ne zamanları ne de gönülleri var. Sezai Karakoç’un ve Üstad Necip Fazıl’ın bir iki şiirinden başka politika pazarında getirisi yok. Böyle şeyleri düşünmek de gündeme getirmek de boş ve faydasız şeylerdir aziz kardeşim. Biz dönelim Yunus Emre, Karacaoğlu, Seyrânî, Fuzûlî, Nâzım, Yahyâ’nın, Ercişli Emrah’ın feyz yollarını gözleyelim. Ve işimize bakalım.

Aşkın Tomurcuk Hali

Keşke diyorum keşke, her şey bıraktığım gibi kalmasaydı
Aşkın tomurcuk hali, gelip hülyalarımın firdevsine konmasaydı

Mavi Bir Elemle Deniz

Buz dağları değildir şimdi, hoyrat bakışlarda gördüğümüz
Nisan sabahına uyanır mı bilmem, mavi bir elemle deniz

Kaptanın Seyir Defteri

Kaptanın seyir defterinden silinmiş şimdiki yalnızlığımız
Hangi zamanı haykırıyor bilmem, sulara nalan yazdığımız

Martı Jonathan

Bir kuşun kanatlarında kaldı seyyal hayallerim
Mavi denizinde özgürlüğe doğru uçmak dileğim

Kar Çiçeği

Her tanesinde imgeler, sevgi yumağı biçimi
Yüreğime serpiliyor, dünyamı süslendiriyor kar

Hep aynı durakta bekleniyor, mucizeyle süsleniyor
O'nun hikmetiyle iniyor, zarafeti yüreklendiriyor kar

Olursa kışın tadı böyle olsun, aspurçeler muradına ersin
Dereler şenlendiriyor, şebnemleri kiskandırıyor kar

Her tanesinde şenlik havası, bir yüce mesaj
Celalini sindiriyor, caddeleri sokakları dinlendiriyor kar

Gitsem Bile Buralardan

Peşinden koştuktan yoruldum
Bir beyaz gülün
Masallardan çıkıyor kurduğum hayaller yalın.
Aldım başımı gidiyorum diyordum ya
Gitsem bile buralardan
Dönecekmişim gibi geliyor.

Yalnızlık İlk Alışkanlığım

Gün ağarır, sırlanır en müzmin yaralarım
Sinesinde hiç kalmamış gibi izi yalnızlığın
Mavi bir umutla sarılırım bir çerağa
Mor dikenli, inci çiçeği yağmur dağlarım

SEN YOKSUN

Mustafa Pınarbaşı

her gece başımı kaldırıp göğe
yıldızlara bakıyorum, sen yoksun
nice can bahşedip bir kelebeğe
uğrun uğrun şakıyorum, sen yoksun

kendimden menkulüm hint fakiriyim
bütün hakirlerin en hakiriyim
kabul buyur Tanrı misafiriyim
müjganını çekiyorum, sen yoksun

yalnız ellerime muhatabım ben
yalnız bahtım için âfitâbım ben
öğütlerle dolu bir kitabım ben
fatihalar okuyorum, sen yoksun

yazık ki saklıyım ezelden size
yazık ki cürmüm çok af uzak bize
efkârlanıp şöyle tepeden düze
bir sigara yakıyorum, sen yoksun

YONGA

Hüseyin Çoban

Gönlümün yongası kalktı bir defa
Baltanı gövdeme vurabilirsin.
Ardından baharı görmez bir daha
Yeşermez dallarım kırabilirsin.

Takat yok izini sürüp gelecek
Yorulma bir yerde durabilirsin
İsyân sayılırsa aşka düştüğüm
Katlime bir ferman yazabilirsin.

Olmasın yüzünde zerre bir keder
Devranın keyfini sürebilirsin.
Yakandan tutacak bir hesabım yok
Kaldırıp defteri dürebilirsin.

Olur da düşersem bir gün hatrına
İsmimi yoklardan sorabilirsin
Gönlünün içinde değilse bile
Beni mahşer günü bulabilirsin.

ÂŞIK ŞİİRİNDE ÇUKUROVA: 3

KADİRLİLİ ABDULVAHAP KOCAMAN'IN ÇUKUROVASI

Prof. Dr. Saim Sakaoglu

Abdulahap'ı tanımam oldukça geç oldu. Saz çalmıyordu, Çukurovalı idi. Oysa biz Erzurum'da düzenlediğimiz âşıklar bayramlarına saz çalanları davet ediyorduk. Mesela Osman Taşkaya / Feymanî davet edilenlerin başında geliyordu. Onu hangi bayramda tanıdığımı veya onunla tanıştırıldığımı hatırlamıyorum. Ancak onu tanıdığımda üzerinde yöreselliğe özendirilmiş bir kıyafet ve güzel sesler çıkaran birkaç madalyası vardı. Onun tanınması için de iki önemli ipucunu sayabiliriz. Şiirini okurken çıkardığı Davudi sesi ile madalyaları ile bütünleşen kıyafeti idi.

Onu tanıyanlar veya onun şiirlerini dinleyenler bir şiirini mutlaka dinlemek isterlerdi: Döndü Dönmedi... Bu şiirdeki cinaslı söyleyiş dinleyicileri her defasında 'Acaba bu dörtlükte hangi anlamı taşıyan döndü dönmedi'yi söyleyeceğini merak ettirirdi.

Sahnedeki duruşu da kendine özgü bir tavırla sergilenirdi. Sahnenin ortasına gelir, salonu şöyle bir süzdükten sonra hafifçe eğilir, bu arada sağ elini de göğsüne götürerek dinleyicileri selamlardı. Alacağı alkışın süresini de iyi bilir, bazen bir defa daha eğilirdi.

Acaba Abdulvahap Kocaman kimdir? O, Adana'nın Kadirli ilçesine bağlı Avluk köyünde doğar. Köyünün adı 1960'lı yıllarda Koçlu olarak değiştirilir. Ayrıca, bağlı olduğu ilçe, 24 Ekim 1996 tarihinde il olan Osmaniye'ye bağlanır. İlin ilk valisi 06 Ekim 1997'de göreve başlar.

Doğum tarihi 1930 olmakla birlikte, kendi ifadesine göre, babası askere geç gitmesi için 1934 olarak kaydettirir. Adının niçin Abdulvahap olduğunu bilmeyen âşığımızın anne tarafı Sofular, baba tarafı da Kocamanlılar lakaplarıyla tanınırlar. Soyadı kanunu çıktığı zaman aile, lakaplarından yola çıkılarak Kocaman soyadını alır.

Kısaca Vahap diye de bilinen âşığımızın babasının adı Mehmet, annesinin adı Rukiye'dir. Verilen bilgilere göre baba tarafından dedeleri Türkistan'dan gelip önce Hatay'ın Hassa ilçesine, sonra da Kadirli'nin Avluk köyüne yerleşir. Annesi ise babasının ikinci eşi Rukiye Hanım'dır.

Vahap ailesinin yedi çocuğundan altıncısı ve dört oğlanın da üçüncüsüdür.

Vahap 1949 yılında köylerinden Cennet Hanım'la evlenir. Ailenin 11 çocuğundan sekizi erkektir. Bunların bazıları çeşitli mesleklere mensuptur: Dış hekimisi, jandarma astsubayı, sağlık ocağında şoför, zabıta memuru. Kızları ile öbür oğulları köylerindedir.

Okumayı çok ileri yaşlarında başarmış, 1945 yılında diplomasını almıştır. Vatan görevi sırasında da okumasını pekiştirmiştir. Ankara'daki bu görevi sırasında tank şoförlüğü yapmıştır

18 yaşına kadar babasının çiftçilik işlerine yardım eden Vahap davar güder, ot kazır, pamuk toplar. Köyünden ayrılıp gittiği bir gün Kadirli'de birinin destan sattığını görünce heves eder ve Kore Savaşı'nın en hareketli günlerinde yazdığı bir destanı çarşıda ve pazarda yüksek sesle okuyarak satmaya çalışır. Bu destanı yazmasında gazete kültürü olan ağabeyi Hasan'dan da bilgiler almıştır. Bu tarihten 1966 Konya Âşıklar Bayramı'ndan haberdar oluncaya kadar işine devam eder. Feyzi Halıcı'ya yazdığı mektubun ve istenilen örnek şiirlerin beğenilmesi üzerine hayatının üçüncü aşaması başlar. O artık söz ve saz meydanlarının aranan adları arasındadır. Ancak o saz çalmada usta değildir.

Sesi ve hareketlerinin farklılığı ile dinleyicileri büyüleyen Vahap hayatındaki ilgi çekici bir olayı da şöyle anlatır: "Davetlerimin birinde Mardin'i Artvin, Eskişehir'i de Kırşehir anladığımdan adı geçen illere yanlışlıkla gittim. Onun için de Mardin ve Eskişehir'i görmedim. Bunun dışında Türkiye'nin gezmediğim, görmediğim hiçbir yeri kalmadı." (Atılgan 1991: 11)

O ayrıca ülke dışında da Almanya, Hollanda, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gibi ülkelerde de bulunmuştur. Hiçbir âşığın çırağı olmamıştır. O, destan satan ihtiyardan aldığı ilhamla şiire başlamıştır. Usta yüzü görmediği için de bir mahlas almamış, şiirlerinde adı ve soyadı etrafında gelişen birkaç mahlas kullanmıştır: *Vahap, Abdulvahap, Abdulvahap Kocaman*. Saz çalmadığı için kendisinin kalem şuarasından olduğunu söyler. Ayrıca, sahnede sazı eline alsa bile sadece 'tıngırdatmaktadır'.

Ancak onun iki büyük ustası vardır: Karaca Oğlan ve Dadaloğlu. Özellikle Karaca Oğlan'ın şiirlerinden aldığı ilhamla bir yerden sonra kendisini yetiştirmiştir.

Katıldığı sayısız toplantılarda dereceler almış, başarı belgeleri verilmiş ve çeşitli toplantılarda pek çok ünlü ile tanışmıştır. Turgut Özal ve Süleyman Demirel gibi devlet büyüklerinin ellerinden çeşitli belgeleri almıştır.

Vahap, 14 Ağustos 2015 tarihinde köyünde vefat eder ve öğle namazının ardından orada defnedilir. Cenaze törenine Vali İsa Küçük, Kadirli Kaymakamı Sadettin Kalkan, Belediye Başkanı Mustafa Türkmenoğlu, İl Kültür ve Turizm Müdürü Ahmet Tabur ve Kadirlililer katılır.

Son yıllarda doğup büyüdüğü topraklarda, anılmakta, hakkında törenler düzenlenmektedir. Ölümünün 10. yılındaki toplantı; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kadirli Kaymakamlığı, Belediye Başkanlığı, Kadirli Eğitim ve Kültür Vakfı Şubesi ve Kadirli Gazeteciler Cemiyeti tarafından düzenlenmiştir: Abdulvahap Kocaman'ı Anma Şenlikleri. Toplantı, merhumun köyünde düzenlenmiştir. Toplantıda Âşık Gül Ahmet de Vahap'ın sevdiği türkülerini seslendirmiştir.

HAKKINDA KISA BİR KAYNAKÇA

Hakkındaki öğrenci tezlerinden biri alınmış, kendisinin bazı şiirlerini bir araya getirdiği kitabı unutulmamış ve sağlığında Halil Atılğan tarafından yazılan kitap da hatırlatılmıştır. Ülkemizin çeşitli üniversitelerinde de bitirme tezlerinin hazırlatıldığını hatırlatmak isteriz.

Hüsnü Şimşekyıldız, *Âşık Abdülvahap Kocaman / Hayatı-Sanatı-Eserleri*, Atatürk Üniversitesi Edebiyatı Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Bitirme Tezi, Erzurum 1974. .

Adanalı Halk Ozanı Abdülvahap Kocaman'dan Şiirleri, Adana 1970.

Halil Atılğan, *İki Taştan İbare* / *Kadirlili Abdülvahap Kocaman/Hayatı-Sanatı-Şiirleri*, Adana 1999, 263 s.

Biz de, bir meslektaşımız, öğrencilerimiz Prof. Dr. Ali Berat Alptekin ve Prof. Dr. Zekeriya Karadavut ile hazırladığımız üç antolojimizde ondan söz etmiş, şiirlerine yer vermiştik. Ayrıca eski bir öğrencimizin Vahap üzerine yazdığı bir yazılı da hatırlatmak isteriz.

Saim Sakaoğlu-Turgut Günay, *Halk Şiirinde Atatürk*, Erzurum 1974. Kocaman'ın "Cumhuriyet" [12 dörtlük] adlı şiiri (s. 1-2) alınmış, hayatına da kısaca yer verilmiştir (s. 112).

Ali Berat Alptekin-Saim Sakaoğlu, "Abdülvahap Kocaman", *Türk Saz Şiiri Antolojisi (14-21. Yüzyıllar)*, Ankara 2006, s. 318-321. "Hayatı" ve iki şiiri verilmiştir: "Döndü Dönmedi" [11 dörtlük] (s. 319-320) ve "Boştan İbare" [6 dörtlük], (s. 320-321).

Saim Sakaoğlu-Ali Berat Alptekin, "Abdülvahap Kocaman", *Halk Şiirinden Seçmeler*, Ankara 2007, 236-241. "Hayatı" ve üç şiiri verilmiştir: "Mustafa Kemal" [12 dörtlük] (s. 236-238), "Evladım" [8 dörtlük] (s. 238-239) ve Kadar [11 dörtlük] (s. 240-241).

Saim Sakaoğlu-Zekeriya Karadavut, *Âşıkların Diliyle Cumhuriyet*, Ankara 1998. Hayatı ve bir destanı verilmiştir. "Hayatı", (s. 245-246), "Cumhuriyet Destanı" [12 dörtlük] (s. 8-9).

Ömer Aydoğan, "Şiire Hakkını Veren Âşık Abdülvahap Kocaman", *Akademik Sayfalar (Merhaba Konya) Gazetesi Haftalık Kültür Eki*, 10 (17), 12 Mayıs 2010, s. 264-265.

Bütün ülkemizi dolaşan Vahap doğup büyüdüğü toprakları da hiç ihmal etmemiş, oralardaki çeşitli bayramlara, toplantılara ve törenlere katılmıştır. Kurtuluş günlerinde şiirler okumuş, bölge insanının duygularını dile getirmiştir. Ancak onun pek çok konuda şiir yazmasının yanında coğrafyasının güzelliklerinden de sürekli olarak söz etmiştir. Aşağıda onun bazı şiirlerinden seçmeler verilecektir. Bakalım Vahap Çukurova'sını nasıl dile getirmiştir. Örnekler, Sayın Halil Atılğan'ın yukarıda anılan çalışmasından alınırken bir iki noktaya dokunulmuş, sayfaları da gösterilmiştir.

BAHAR GÜZELLEMEİ

Bir Bir senenin dört mevsimi güzeldir
Ama ilkbaharın ayrı süsü var
Eksikleri gedikleri düzeldir
Kendisine mahsus bir övgüsü var

Çiçek öylesine sever baharı
Kimisi masmavi kimi sapsarı
Her çiçekte dolaşırken bir arı
Her ağaçta bir yavru kuş sesi var

İlkbahar gelince cana can katar
Yılan kavlar tüylü hayvan tüy atar
Kuşlar yuva yapar kirpi ev tutar
Artık her canlının bir hanesi var

Çoban kavalının nağmelerinden
Keçi otlamağa kalkar yerinden
Koyunun süt dolu memelerinden
Koklayarak kuzu emzirmesi var

Bütün canlılarda başlar aşk işi
Dişi erkek arar erkekse dişi
Bu mevsimde arzu eder eş eş
Üreyip çoğalma meselesi var

Suda dahi vıcırdadır balıklar
Çeşmelerden dolgun akar oluklar
Çadırlarda peynir dolu tuluklar
Kapta tereyağın şahanesi var

Birden al yeşile bezenir dağlar
Karlar erir sular coşarak çağlar
Meyveler yüklenir bahçeler bağlar
Bahçıvanın bunda sermayesi var

Kelebekler ipil ipil uçarken
Papatyalar pırıl pırıl açarken
Yaylacılar yaylasına göçerken
Her obanın ayrı kfilesi var

Bunca varlık ilbahardan alır hız
Bu sevinci tarif etmek imkânsız
Mırıldanır inek sağar sarı kız
Cehresinde sevgi ifadesi var

Köylü kardeş ilkbaharı çok sever
Kimi bostan eker kimi ot döver
Kocaman daima güzeli över;
Âşıkların bundan başka nesi var

(Atılğan 1999: 48-49)

BAHAR SEVİNCİ

Havalar ısınır toprak uyanır
Tabiata hayat gelir baharda
Kırlar çeşit çeşit renge boyanır
Canlılara bayram olur baharda

Tatlı bir görünüm çöker ovaya
Göçmen kuşlar hemen döner yuvaya
Cemre düşer yere suya havaya
Toprağa bereket dolar baharda

Sular derelerde çağlayıp coşar
Kuşlar ağaçlarda keyfince yaşar
Arılar çiçekten çiçeğe koşar
Balını çiçekten alır baharda:

Kuşların sesiyle dolar dört köşe
Bülbülü coşturur güldeki neşe
Papatyalar lâle sümbül menekşe
Çimenler içinde kalır baharda

Soğuklarda çıplak duran ağaçlar
Yavaş yavaş yaprak açmağa başlar
Kış boyunca yalnız yaşayan
kuşlar Kendisine bir eş bulur baharda

Yavaş yavaş erir dağların karı
Her canlı coşkuyla kutlar baharı
Nisan yağmurları çiftçinin kârı
Rençperlerin yüzü güler baharda

Otlar çiçek çiçek dal yaprak yaprak
Nasıl yeşil giymiş dağlara bir bak
Tahıl ekmek için sürülür toprak
Her şey görevini bilir baharda

Sularda neşeden oynar balık
Hava nemli olur rüzgârsa ılık
Her nereye baksan görün canlılık
Ağaçlara yürür sular baharda

Dağlara bakarsan dağlar dumanlı
Ovaya nazar et her taraf canlı
Kocaman baharda bir delikanlı
Her sene evlensek olur baharda

(Atılğan 1999: 49-50)

GÜNEŞTE HAYAT

Tabiatla güneş en büyük varlık
Dünyamıza hayat güneşten gelir
Bütün canlılara bu bahtiyarlık
Her şeye kemalet güneşten gelir

Canlılara hayat veren üç şey şu
Biri hava biri toprak biri su
Değişmeyen bir ilahi kanun bu
Toprağa bereket güneşten gelir

Çiçek açar arı bir bir dolaşır
Zerre zerre kovanına bal taşır
Başaklar boy verir hep olgunlaşır
Meyvelere lezzet güneşten gelir

Havaların ısındığın fark eder
Çiftçi kardeş tarlasını herk eder
Kar yerini çimenlere terk eder
Kırlara zerafet güneşten gelir

Güneş ısıtınca su buhar olur
Buhar göğe çıkar bulut var olur
Bulut bazen yağmur bazen kar olur
Tabiata rahmet güneşten gelir

Yaz gelince herkes denize koşar
Hep bütün plajlar dolar ve taşar
Bütün millet bolluk içinde yaşar
İnsanlara nimet güneşten gelir

Sonbahar gelince yaprak döker gül
Bütün kış boyunca yas çeker bülbül
İlkbaharda açar menekşe sümbül
Bunlara cesaret güneşten gelir

Bu ilahi kanun değişmez derim
Çünkü böyle diyor Kur'an'ı Kerim
Allah verir güneş besler ben yerim
Kocaman'a sıhhat güneşten gelir

(Atılğan: 50-51)

KARACAOĞLAN SÖYLEMİŞ

Gözünü sevdiğim Çukurova'nın
Dört yanını Karac'oğlan söylemiş
Dağlardaki menekşenin sümbülün
Destanını Karac'oğlan söylemiş

İlkbahar gelince açılan gülün
Verimli toprağın temiz havanın
Gül dalında feryat eden bülbülün
Figanını Karac'oğlan söylemiş

Bu beldede doğmuş burda yaşamış
Gördüğü güzele türkü döşemiş
Hayatta bir kan almış boşamış
Dramını Karac'oğlan söylemiş

Bu âşık kendini gurbete atan
Bir sözü yâr demiş bir sözü vatan
Yaylalarda sürüsünü otlatan
Çobanını Karac'oğlan söylemiş

Küçük iken sazı almış eline
Hep söylemiş ne geldiyse diline
Yeni yetme kıza taze geline
Cananını Karac'oğlan söylemiş

Zenginlerin devranının deminin
Âşıkların sohbetinin ceminin
Akdeniz üstünde yüzen geminin
Kaptanını Karac'oğlan söylemiş

Bir yufka yürekli özü var imiş
İpeklerden yumşak özü var imiş
Güzele doymayan gözü var imiş
Seyranını Karac'oğlan söylemiş

Âlimleri her celsede övmenin
Cahilleri ilim ile dövmenin
Fırsat elde iken güzel sevmenin
Zamanını Karac'oğlan söylemiş

Şirin derelerin akışlarına
Türlü çiçeklerin kokuşlarına
Güzel tabiatın nakışlarına
Hayranını Karac'oğlan söylemiş

Bundan üstün âşık olamaz bence
Müslümanmış inancına gelince
Türklüğü savunmuş asırlar önce
Lisanını Karac'oğlan söylemiş

Gelen mevsimlerin geçen çağların
Gül açan bahçenin şirin bağların
Yüksek yaylaların karlı dağların
Dumanını Karac'oğlan söylemiş

Böyle sevgi dolu âşık gelmemiş
Kendi ölmüş ama ismi ölmemiş
Bize, söyleyecek bir şey kalmamış
Tamamını Karac'oğlan söylemiş

(Atılğan 1999: 51-52)

AŞK DUASI

Fatih Kandemir

Benim öyle güzel yârim olsun ki
Gözünden aşk akan nehir göreyim
Kalbim aşkı ile öyle dolsun ki
Bazı büyü bazı sihir göreyim

Şahitliği olsun göğün denizin
Elini bırakmam vermezse izin
Her zülfü bir mısra duruşu vezin
Başlı başına bir şiir göreyim

Tatlı dillerinden dökülsün gazel
Ebede kavuşsun onunla ezel
Fatih gibi şâir sen gibi güzel
İstanbul gibi bir şehir göreyim

Beni sevdasına etsin müptelâ
Aydınlık bahtına düşmesin belâ
İster yeşil olsun isterse elâ
Beni gözlerine esir göreyim

Her şîrime başka bir ilham ola
Narin servilerden bir endam ola
Olursa bana da böyle nâm ola
Onu Zühre beni Tahir göreyim

Kemahlı haddeden serden geçermiş
Elinden olursa zehri içermiş
Gönlüne yâr diye seni seçermiş
Ta ki seni aşkta mahir göreyim

İKİ ŞİİR

Nemət Tahir

CAVABSIZ SEVGİ

Nazını çəkməyə hazırdım hər an
Çünki mənasızdır əzabsız sevgi
Ancaq ki, insanı bir ağac kimi
İçindən çürüdür cavabsız sevgi

Yanımda olsan da, mənə uzaqsan
Hər yandan üstümə həsrət çilənir
Baxışın bənzəyir ölüm hökmünə
Gözündən üzümə nifrət çilənir

Sanmaki, hər işin doğrudur, düzdür
Ömrünü puç edər ayrılar bir gün
Sevgimə gülərək alçaltma məni
Nifrətin sevgiyə çevrilər bir gün

MƏNƏM

Çəkilməyən, dözülməyən,
Dediğiniz o dərd mənəm.
Qova-qova namərd edib
Söydüyünüz o mərd mənəm.

Özümə də bir az yadam.
Bir az suyam, bir az odam.
Həm küləyəm, həm torpağam.
Bildiyiniz o dörd mənəm.

Dostu azdır, düşməni çox
Qarnı acdır, gözləri tox
Kölgəsinə güvəni yox
Yalquzağam, bozqurd mənəm

Qan qoxuyur çiçəkləri
Kəfənsizdir şəhidləri
Kimsəsiz “ruhlar şəhəri”
Gördüyünüz o yurd mənəm.

ANA DİLİM

Ali Daşkın

Vaz geçilmezimi isteme benden
Varlığıma özge kalmam genden
Ömrümün dokuz yüz doksanı binden
Anamın dilidir, dile bağlıyım.

Toprağım ucandır, şehirim Tebriz
Dilimle doğuldum beraber, ikiz
Ben Türkü'm, sularım Hazar, Akdeniz
Urmulu, Zenganlı, Karadağlıyım

Gönlümde usanmaz bir aslan yatar
Başımda ay çıkar, al güneş batar
Yurdumun pazarı güzellik satar
Solmaz çiçekliyim, yeşil tağlıyım.

Adım Ali Daşkın, babam Hasandır
Anam Fatime'dir, vatanı çendir
Yüreği ocaktır, ocağı tendir
Yadlara yavanım, yara yağlıyım.

SANDIN

Mehmet Baş

Âşıklar ateşte yanmaz sevgilim
Ateşi ateşler yakar mı sandın
Sevdanın gülleri solmaz sevgilim
Her mevsim tazedir solar mı sandın

Pazar pazar gezem satam kendimi
Deli seller gibi yıkam bendimi
Senden gayrı kime diyem derdimi
Şu gönül gayrıya yanar mı sandın

Akşamları keder çöker evime
Yardan gayri bir şey gelmez dilime
Bülbül figan eder gonca gülüme
Gönül hiç ağyarı anar mı sandın

Garip düştün yine tozlu yollara
Muhtaç oldun hâl bilmeyen kullara
Kuşlar konmaz kırıldığı dallara
Yar senin hâlinden anlar mı sandın

TÜRKÜLERE DESTAN/bir

Mehmet Güneş

Oğlum Ahmet Kürşad'a

Yanık yüreklerden yâre yakılan
Bir içli destandır bizim türküler.
Gönülden çağlayıp dile dökülen
Kutlu bir fermanıdır bizim türküler.

Bir dut dalı can bulunca ellerde
Yaslayıp başını yatar kollarda
Hangi duygu dile gelmez tellerde
Bağlamaya şandır bizim türküler.

Saz ustası; üstâdından el tutar
Yürekler mızrap vurur, tel tutar
Perdelerde uzun ince yol tutar
Cihânı seyrandır bizim türküler.

Asırların nefesinden iz vardır
Sevdâ ateşinden kalmış köz vardır
Her “âh”ın içinde bin bir söz vardır
Ehline ayândır bizim türküler.

Türkü vardır; şâhı dize getirir
Türkü vardır; Kaf Dağı’nda oturur
Türkü vardır; bizi alıp götürür
Bir tayy-i mekândır bizim türküler.

Bir pîrin bâdesi, bir dost selâmı
Bir şiir nefesi, bir aşk kelâmı
Gül Yüzlü Güzel’e “Gül” ihtirâmı
Hak’tan armağandır bizim türküler.

Mısralarda ısrar gönül terimiz
İçinde saklıdır ruh cevherimiz
Ata yadigârı mücevherimiz
Cânıma cânândır bizim türküler.

Sevincin, elemin, aşkın, hicrânın
Hayata hükmeden en sıcak ânın
Türkülerde atar nabzı zamanın
Yaşanmış devrândır bizim türküler.

Düğünde, dernekte, toyda söylenir
Şehirde, yaylada, köyde söylenir
Halayda, sinsinde, çayda söylenir
Cenkte mehterândır bizim türküler.

Davul vurur, kıt’aları titretir
Çalar zurna, gök kubbeyi inletir
Hüznü nefes nefes mey’de dinletir
Sîneyi yakandır bizim türküler.

Şiir, kanatlanır sazın telinde
Ezgiler demlenir zaman selinde
Nağme aşka gelir âşık dilinde
Edeptir, erkândır bizim türküler.

Güneş’in gönlüne düşmüş sevdâdır
Yürek sızısına derttir, devâdır
Baraktır, zeybektir, uzun havadır
Hoyrattır, tatyandır bizim türküler.

MARİFET

Erhan Çamurcu

Her ne ki yaratmış, güzeldir elbet
Güzeli çirkinde görmek marifet.
Dünyayı görmeye nedir bu gayret
Gözüne perdeyi vurmak marifet.

Kolayda imtihan bulunur sanma
Zorluğa göğsünü germek marifet
Zülm ile hiç âbâd olunur sanma
Zâlimden hesabı sormak marifet.

Yol uzun, engel çok, nefis tuzaktır
Her daim dostuna varmak marifet
İmtihan ateşi elbet sıcaktır
Ateşe koşarak girmek marifet.

Karnı tok, sırtı pek derviş olunmaz
Nefsine kilidi vurmak marifet
Beş vakit namazla ermiş olunmaz
Secdeye gönlünü sermek marifet.

İnsanlar bölünmüş hep kesir kesir
Kesretten vahdeti dermek marifet
Kainat bir aşkın sırrına esir
Ol aşkın sırrına ermek marifet.

UFKUN ÇAĞRASI

Fahri Hoşap

Gençlere...

Ey civan, bahardır, canlandı renkler
Gör, neler müjdelere açan çiçekler
Hüzün örtüsünü üzerinden at
Duy, ilham fısıldar sana melekler!

Ya Hay, de, ayaklan, değişti devran
Ufuklar çağırır, sefere davran
Yol açık, yer sakın, göklerde dingin
Sana ses veriyor asil küheylan.

Sür atın, kıvrımlı yollara dalsın
Kendini serin bir rüzgâra salsın
Ağaca, ceylana, kuşa... Nida et!
Seferin dağlara hatıra kalsın.

DRAMA İÇİNDE PAZAR

Erdal Noyan

Batı Trakya’da coşkulu bir türkü dolandı dilime.

“Drama’nın içinde yaparlar pazar” diye başlıyor.

Drama, bir şehrin adı.

Yunanistan’ın Doğu Makedonya Bölgesi içinde kalıyor.

Drama’yı Makedonlar kurmuş... Sonra sırasıyla Roma, Bizans, Osmanlı yönetimlerini gördü, Bulgarlar, Sırlar heveslendiler, son kazanan Yunanlar oldu.

Drama, 1913 yılı Ağustos ayının 10’unda yapılan Bükreş Anlaşması ile Selânik, Serez ve Dedeâğaç’la birlikte Yunanistan’a verildi.

Türkülerinden de bilgi edinebiliriz bir yöre hakkında.

Drama’da pazar kurulduğunu öğrendik örneğin.

Ne var bunda, her beldede, her kentte pazar kurulur dersiniz; türküyle alıp veremediğiniz nedir diye sorarım!

Pazarın haftanın hangi günü kurulduğunu söylemiyor.

Merak eden sorup öğrenebilir. İşin gerçeğine bakarsanız, pazar işin anahtarı. Türkü’nün yakıcısı, söz kapısını onunla açıp amacına ilerlemiş.

Pazarda, tekstil ve tütün ürünlerinin satıldıkları kesin. Dramalıların çoğu geçimlerini bunlarla sağlıyorlardı çünkü.

Evliya Çelebi’den destek alalım: “Dırâma’nın çadır bezi gâyet meşhûrdur, zîrâ pembesi gâyet latîf olur.”

TDV İslâm Ansiklopedisi’nde, Drama’da yaşayan Müslümanların özellikle deri ürünleri üretiminde ve dokumacılık alanda çalıştıkları bilgisi veriliyor.

İsmail Arslan, “Drama Sancağı’nda Tütün Yetiştiriciliği ve Ticareti” başlıklı makalesinde, 19. yüzyıl ortalarında Sarısaban, Drama, Kavala, Pravista yörelerinde tütün yetiştirildiğini, Drama tütününün değer ve kalite açısından diğerlerinden üstün olduğunu belirtiyor.

Türkü’ye dönelim mi?

Türkümüz tütüne, tekstile yer vermemiş: “Drama’da satarlar ayvaylan urma”.

Urma, bildiğimiz hurma oluyor. Ayvaya hayva denilmediğiyle yetinelim. Bilenler bilirler, Trakyalılar (h) harfini varsa kullanmazlar, yoksa kullanırlar. Örneğin avlu yerine havlu, havlu yerine avlu derler!

Türkücünün niyetini anladık bile. Pazarda nelerin satıldığı umurunda değil. Sözü kızlara getirecek.

Öyle yapıyor: “Kızlara yakışır şal ile şalvar”.

Böylece Drama’nın kızlarının bir vakitler ne giydiklerini öğreniyoruz.

Cicili bicili giyinmiş bu kızların pazara gittiklerini sanmayın. Çalgı eşliğinde alışveriş yapacak değiller: “Kızlara yakışır davullan zurna”.

Davul ve zurna demek şenlik demektir.

Türkü bir kına gecesini ya da bir düğünü anlatıyor sanırım. Davulsuz, zurnasız olmaz elbette.

Kavuştağında, “Vurun kızlar vurun vurun vuralım/ Bu geceki geceyi nerde bulalım” sözleri de coşkulu bir gece yaşandığını gösteriyor.

Dramalılara ne oldu dersiniz; Değişim Anlaşması sonucu türkülerıyla birlikte Türkiye’ye göçtüler.

DARIXMAQ NƏDİR

Seadet Rzaeva

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir
Darıxan ürəyin nisgili çoxdur.
Qəlbimi sevdana verdim gündən
Elə bil köksümdə ürəyim yoxdur.

Sən hardan biləsən darıxmaq nədir?
Su olub arxamca heç axmadın ki
Çırpınıb sahilə dalğalar kimi
Mənimçün bir damla darıxmadın ki.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir
Darıxmaq dərd-qəmə dalmaq deməkdir.
Yığıla başına bütün kainat
Darıxdın, tək- tənha qalmaq deməkdir.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir
Darıxmaq yuxunu unutmaq demək
Gecələr yuxusuz sabaha qədər
Allahdan əbədi yuxu diləmək.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir
Darıxan bir insan qışa bənzəyər
Şüşə qəfəsdəki çırpınan qəlbi
Qanadı qırılmış quşa bənzəyər.

LEYLÂ GAZELİ

Fatih Okumuş

gel ey leylâ bu can sana kurban bil
gözlerime öyle bakma cânân bil

sensizliğe dayanamam bilirsin
gidişini ölümümə ferman bil

gölgelerin uzadığı vakit gel
ve seheri dertleşmeye zaman bil

niyâzında dostlarını unutma
dostlarından seni her gün anan bil

özlemekten konuşan dil lâl oldu
ayrılığındır âteş-i sûzân bil

gel ey leylâ bu can sana kurban bil
gözlerime öyle bakma cânân bil

26 SATIR

Ali Kemal Mutlu

Kaşındır tanrının sende imzası
Altında tescilli mühür gözlerin.
Sonra kaşe gibi kor dudakların
Ne mümkün deyince kabul görmesin!

Saçların elimde bir pullu mektup
Yazılır cennetin en uçlarına.
Keşke parmaklarım tutsa sevdamı
Bıraksa kalbinin avuçlarına.

Gerdanın gözümün seyir defteri
Her bir noktasına düşer derkanar
Kirpiğin dünyama açıldığında
Kuşatır içimi bir ılık rüzgâr.

Neyin damgasıdır boynunda benin
Özel bir mana mı ifade eder?
Hani çifttir derler bazen insana
Hâlik'tan imtiyazın mı var ki
Yitmeyesin diye iz koymuş sana.

Adn'in mi kapısı kilitsiz kaldı
Rıdvan mı değmedi eğer kaçmana
Bu nasıl firardır, anlat ey Huri!
Firdevs mi göz yumdu yoksa uçmana
Anlat ki bileyim ölmediğimi.

Ya senin vatanın bu dünya değil
Ya da ben buraya ait değilim!
Hangi diyarların kor mehtabısın
Vurdukça dağladın gönlümü benim.

AYRILIK

Ali Rıza Kaşıkçı

Ayrılık dediğin yılanlı kuyu
Sen beni Kenan'da Yusuf sanırsın.
Verdikçe yokluğun cehennem payı
Şükür deyişimi niye kınarsın?

İblisin secdesi aşka mecburdur
Yunus'un cümlesi aşkla meşhurdur
Sevdanın tekмили aşkla sabırdır
Hicranla ömrümü boşa sınarsın!

Hayal ağacımda kalmadı yaprak
Sükût tarlasında yoruldu toprak
Parçalar kaçıyor tümünden koparak
Taneme dokunma, hepten yanarsın!

Peygamber elinde sevgi sancağı
Altına gelmezsin söndü ocağı
Yavrusuz anada bomboş kucağı
Gördükçe âlemde beni anarsın.

Balıklar anlarmış derya dilinden
Rızalar sürülmüş vuslat ilinden
Ben yandım dedikçe sevda elinden
Sen gönül tasından ateş sunarsın.

YOL HAVASI

Osman Fərmanoğlu

Paşam, yolçusunu çəkib aparar
Könüllər tutuşar yol havasına.
Köçündən qalanın bağı yarılar
Qurdlar ulaşarlar çöl havasına.

Könüllü gedilməz ömrün qışına,
Özü hay-harayla gələr qarşına
Ayağının səsi düşər başına
Açarsan sinəni yel havasına.

İçində div canı saxlamaz şüşə
Çəp iş görənlərin işi çəp düşə
Canda qorxu varsa, gözə çöp düşər
Oynadan oynadar qol havasına.

Atsan da cibində qəpiyə güllə
Toy-bayram bilərsən gəlişə ellə
Dəyişər yolunu danışa- güllə
Qoşularsan çəpik-əl havasına.

Osman, hara getsən sənədi qədər
Əlləşib-vuruşmaq hədədi, hədə
Özgə yedəyində gedən nə qədər
Pəhləvan olan var dil havasına.

GÖNÜL

İbrahim Sağır

Çok görme oldu isen yâre pervâne gönül
Atıyor kendini bak nare pervâne gönül.

Şol aşka hürmetindən ibret-i âlem için
Kucak açtı Mecnun'a çöl yane yane gönül.

Fena hudutlarını aşmak istersen eğer
Vermen gerekir elbet cânı cânâne gönül.

Gazel gibi döküldü günler ömürden tek tek
Geri getirmeye yok çâre, bahâne gönül.

Sen dünyanın peşinde, ecel senin peşimde
Uyan artık uykudan uyan divâne gönül.

Nefrete vaktimiz yok şu kısacık hayatta
Kucak aç ağyara ki dönsün yârâne gönül.

Nice dostun yaranın veda bile etmeden
Takılıp gittiler hep sessiz kervâne gönül.

Şu zıtlar âleminde boğulup kalma sakın,
Yol yakırken teslim ol Yüce Fermâne gönül.

Bazı şâirler vardır şiirini bir yerde okuyup adını gönlünüzün bir yerine yazarsınız. Aradan yıllar geçer yolunuz bir kavşakta kesişir, şiirini bir kefeye şahsiyetini bir kefeye koyarak farkına varmadan tartarsınız. Terazinin kefelere bir o yana bir bu yana ağır bastığı zamanlar olur ama siz her zaman fazlasını eksikliğini içine katlayıp öyle kıymetlendirirsiniz şâiri. Şâirine şahsiyet kazandıran şiiridir. Küpte ne varsa dışına sızan da odur. Şâirin ağırlığını şiire kattığı duygu ve kelimelerle de ölçebilirsiniz. İstisnalar kaideyi hem bozar hem bozmaz. Kaidenin bozulduğunu da ancak şâirle görüştüğünüzde hâl dilinin satır aralarında görebilirsiniz. İçinizden “keşke şiirleriyle tanışık kalsaydım” dersiniz, dersiniz ama işte bu keşke kelimesi gönlünüzün bir yerinde soru işareti olarak asılı kalır ve o şâirin şiirine bir yerde rastladığınızda bu soru işareti okuyacağınız şiirin ilk dizesinin başına oturur ve siz şiiri okurken gönlünüzü bir kenara bırakıp sadece gözünüzle okursunuz.

Şiirini ve şahsiyetini sevdiğiniz bir şâirin şiiri ile karşılaştığınızda sanki o şâirle karşı karşıyasınız ve o şiirini okuyor siz dinliyorsunuz hissine kapılıp gönlünüzle okumaya başlarsınız şiiri. Okuduğunuz şiirin şâiri, yaşadığınız şehirde ya da bir başka şehirde olması mesafeleri uzatıp kısaltmaz. Hele bu şâirin az şiir yazıp her dergide görünmemesini de göz önünde bulundurduğunuzda şiiri kendi yazdığınız -bir topluluğa okuduğunuz-bir şiir gibi duraklarına, vurgularına dikkat ederek okursunuz.

İçinizden yazıma karşı “bu kadar laf kalabalığının içinde söz bulamadık” diyebilirsiniz. Buraya kadar sıkılmadan okuduysanız şiir, şâir, şahsiyet kelimelerini araya sıkıştırmadığı fark etmediyseniz aşk olsun.

Her ay kadirşinaslık göstererek adresime dergi gönderen yayın yönetmenlerine bu vesile ile teşekkür ettiğimi de yazı arası reklam olarak kabul etmeyin lütfen. Her gelen dergiyi baştan sona okuduğum ya da okumadığım zamanlar olur ama şiirleri mutlaka okurum ve her dergide bazen bir bazen de bir kaç şiir hoşuma gider. Hele de dergilerde sık görünmeyen tanıdık dostların şiirlerine rastlayınca da kendi şiirim yayınlanmış gibi sevinirim. İşte o şâirlerden kendine çekilen, az yazan ve az beğenen şâirlerden Hasan Akçay’ın şiiri vaktimize misafir oldu. Şiirin adı biraz da şiirin açılımıdır diye düşünürüm. Bazen okurken ‘ben olsam şöyle derdim’ demeden de edemezsiniz ama ne yazık ki sizin diyeceğinizi diyen demesi gerektiği şekilde demiştir. İlk okuyuşta “Mavi Hüzün Türküsü” şeklinde okuduğum şiir uzaktan Trabzon’u içine çeken şâirin şiiri, bende bana fazla dokunan dizelerin arasında dolaşayım istiyorum.

*Çocukluk yıldızlarına astık günleri bir bir
Sandık ki giden günler yeniden geri gelir...*

.....
*Fındık yeşili akşam sevdadır gözlerinde
Silinir gün gelir sırların izlerinde
Kolay mı dile vurmak gönülden geçenleri
Tatmayan ne bilir ateşten içenleri
Yol uzar yorulursun gurbetin kucığında
Yanar sönmez türküler yüreğinin ocağında
Gün batımı akşamlar çağırır deniz seni
Ufuklar kıyılara getirmez gidenleri
Ve odalar gurbettir seslerin uzağında
Umutlar kurşunlanır bir avcı tuzağında
Küçülür yüreğinde avuçlarında dünya
Tavanda bir perdede renkler giyinir rüya
Açıktan geçer gider beklediğin gemiler
Hüzün her bir dalgada renklerini yeniler¹*

Kim diyorsa “hece şiiri öldü” bilinki ya yalan söylüyor ya da geleneğin köprüsünden geçmeden geleceğe köprü kurmaya çalışıyordur. Diyeceksiniz “sana bu kadar mı dokundu bu şiir” size dokunacak kadar uzun bir şiir. Devamını dergide okursanız size de dokunacağından eminim.

Sen az ve öz yazmaya devam et Hasan Akçay. Bu da senin şiarın olsun.

¹ Hasan Akçay, “Türküsü Mavi Hüzün” *Şiar*, S. 19, 2018, s. 16.

Bazı kelimeler vardır kapsama alanının büyüklüğünü tarif edemezsiniz. Bu kelimeyi duyduğunuz anda baştan sona bir ülke olduğu gibi dünyanın öbür ucundan bu ucuna uzanan bir alanı içine alır. İşte bu kelimenin adı turnadır. Bu kelime günümüz gençleri tarafından sadece kuş türlerinden birisi olarak belki hatırlanabilir ama turna sadece bir kuş değil aynı zamanda içinde hasretin, ayrılığın, özlemin, kavuşmanın mana derinliklerine kanat vuran haberci bir kuştur. Turna aynı zamanda türkülerimizde, ağıtlarımızda en çok kullanılan bir kilim motifi gibidir.

“Allı turnam bizim ele varırsan”, “Telli turnam selam götür sevdiğimin diyarına”, “Dost eline giden turnam”, “Gitme turnam yollar ıraktır”, “Gökyüzünde bölük bölük turnalar”, “Yüce dağ başında turna teleği” diye türkülerini türkülerin peşine ekleyebilirsiniz. Bununla yetinmediyseniz gözünüzü kapayın bir “Turna Semahı”na durun. Ali efendimizizi hatırlayın sonra Pir Sultan Abdal gelsin aklınıza “Yemen ellerinden beri gelirim/Turnalar Ali’mi görmediniz mi?” desin. Bu arada aklımıza arı-duru Türkçe’nin şiirini yazan Ali Akbaş Ağabey’in de Turna Göçü şiir kitabı da geldi ve satır aralarında yerini buldu.

Nereden başlıyoruz nereye gidiyoruz diye kendi kendinize fikir idmanı yaparken gönül göğünüzde bir turna katarı da geçsin istiyorsunuz değil mi?

Şiiri kanatlandıran ya da şâirin gönlüne ilk cemre gibi düşen de bir kelimedir. Şiir ise o kelimenin coğrafyasında gezinen başka başka kelimelerin bir ahenk içinde peş peşe ya da alt alta sıralanmasıdır.

*İki turna gördüm, biri allıydı
Yıllar var ki allıydı
Kanatları bozlak
Nefesi Hızır*

.....
*Türkülerin içinde
Göklerde avazım
Bir korkunun peşinde
Bir yâr hikayesi*

*Hani Hayber Kalesi’ydi
Ömür dediğin kum çiçeği
Gölge toplanmış bahçeler
Dünya sıyrıldı gözümünden*

*Ses verdim Ali’ye
Başka diller tutulsun
Eğirip duruyorum sonbaharı
Turnaların göçüyle*

Uzaklar neymiş bildim²

İsmail Karakurt yıllar önce çıkarmış olduğu ve gördüğüm her kitapevinde en az üç beş tane aldığım Simurg’un yazarı. Muhtemelen Yozgat’ın Sorgun’undan şiir dünyamıza kanat vurmaya başladığı günden bu güne hem erdemini muhafaza eden hem de şiirin kaygısını çeken bir şâir olarak pek ortalıkta görünmese de şâir/insan kimliğinin içini doldurarak İstanbul’da biraz da “münzevi” bir hayat sürdürmeye çalışırken yönünü Anadolu’ya döndürerek dervişvâri bir hayatın eteklerinde tutunmaya devam ediyor.

Şiiri Ali Karaçalı’ya ithaf etmesinin de şiire dâhil olduğunu, Ali isminin aynı zamanda “turna” ile simgelendirdiğini çeşitli rivayetlerden biliyoruz. İsmail Karakurt şimdilik İstanbul’da yaşasa da gönlünün otağında bozkırın tezenesi var. Şiirlerindeki Anadolu motifleriyle kendi şiir kilimini dokumaya sürdüren bir şâir olarak yıllar önce uçurduğu *Simurg* nasıl ki gönül göğümüzde kanat vurmaya devam ediyorsa *Mahrem Maceralar* ve *Çiçekli Yazma* kitapları ile de genç şâirlere örnek olacak usta bir şâirdir.

Bir kelimeyle bizi koskoca bir coğrafyada dolaştırarak gönlümüze şunu demek istiyor herhalde:

“Bilmeyen ne bilsin bizi / Bilenlere selam olsun”.

² İsmail Karakurt, “Turna Türkçesi” *Şiar*, S. 19, 2018, s. 26.

ATMACA UÇURUMU

Yetik Ozan

- Sarı Uygurların ardından

Orda; Kansu'daki o yalçın yarda
Bir aylak atmaca döner bunalır,
Yorulup diplere doğru ağır da
İnsan kokusuna konar bunalır.

Bir sarı karanlık bastı basacak;
Humma gibi sinsi, soluksuz, sıcak
Yılan deliğine gizlenen bıçak
Son diri ışıktı yanar bunalır.

Bir dilsiz gece tek tanığı günün;
Bakır yüreklerde paslanan kinin,
Kanlı gerçeğini örtünce Çin'in
Afyonlu düşüne iner bunalır.

O düşte bir yıldız azar, açılır,
Beş ucundan kızıl hışım saçılır,
Yeryüzü bir haşhaş kadar küçülür;
Çizildikçe pınar pınar bunalır.

İnsanlığa yumuk çapaklı gözler
Kara fenerlerle şeytanı izler,
Ölüm bayramınca maskeli yüzler
Çirkin gülüşlerde donar bunalır.

Kötürüm dağlara çarpan kör yollar,
Sessizlik içinde boğulan göller,
Uçurum başında titreyen güller
O sonsuz düşüşü anar bunalır.

Gerçek bu, sanmayın bir Çin masalı,
Beyaz güvercinler ürkek, tasalı,
Atmaca ağzında bir defne dalı
Kırılmış yerinden kanar bunalır.

[Yetik Ozan, *Bütün Şiirleri: Atmaca Uçurumu-Ülkü Bağ- Yücelmek*, (Haz. Metin Özarslan) 3. Basım, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2018, s. 19-20].

HECE TAŞLARI

47

Aylık Şiir Dergisi

Şenol Korkut
Prof. Dr. Metin Özarslan
Mehmet Özdemir
Nadir Azayoğlu
Abdullah Gülcemal
Ferit Battal
Özgür Çoban
Cevat Akkanat
Erdal Noyan
Osman Fermanoğlu
Besti Berdeli
Mehmet Gözükara
İbrahim Baz
Ömer Ekinci Micingirt
Muhammet Muşsooğlu
Osman Aktaş
Yaşar Özden
Sabahattin Karadaş
Ahmet Doğan İlbey
Elvin Elizade
Durani Kocaga
İlhan Yardımcı (Kemâli)
Yetik Ozan

ZAMAN AKAR BİZ İÇİNDEN GEÇERİZ

Dünya hergün biraz daha küçülür, insandan insana yollar kapanır, gündüzün işleri geceye taşar, geceleri ekranların başında, ya bir kanepede ya bir koltukta, kirpiklerimize uyku asılır, horul horul uyumaya başlarız, önce ezan sesi semada gezer, sonra saat çalar çalar yorulmaz, kalbimizde çiçek açmaz besmele, kalkar yüzümüzü suya tutarız, aklımıza gelmez aynaya bakmak, yolda saç tarar işe gideriz.

Bir kuru merhaba bayat günaydın, üç beş içi dışı yalama sözle, hâl hatır sorarak işe başlarız, vatandaş fiş alır biz çay içeriz, numaralar varsın dunsun ekranda, nasıl olsa herkesin var sırası, beklemekten ayrı ücret alınmaz, panik no problem işler yetişir, akşamki dizinin ya da maçların, kritiklerini yapalım hele, bu arada bir iki iş yaparız, sonra bir sigara molası verip, tekrar koyuluruz işin başına.

Evkaftaki memuriyet bu işte, rahatsızlık duyan yok bu gidişte, kime sorsan işi boyunu aşar, kendisi çalışır başkası yatar, emeğinin karşılığı verilmez, biraz daha rahat bir koltuk için, gözünü kırpmadan en yakınını, harcama planı yapar durmadan, saat dörtten sonra dört dönme başlar, bu gün git yarın gel saati işler, her soru sorana gıcırdar dişler, ah usta bu işler ne güzel işler, şimdi bu mesleği kaç kişi düşler.

Memurluk da âmirlik de bir mesel, zaman akar biz içinden geçeriz, hayatı demleyip içmeyen insan, ister çin de olsun ister maçın de, kekre bir burukluk yaşar içinde, bu gün varız yarın muhâl herkese, eni boyu bilinmeyen bir ömrü, sağa sola süндürürüz durmadan, başkasını kandırmakta mâhirlik, kendimize geldiğinde sökmüyor, gözümüzün biri dünya der durur, birisi toprakla dostluk peşinde.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Kapak Fotoğraflı Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

47 Sayı 15 Ocak 2019 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

EN GÜZEL YOL

Şenol Korkut

Birden kale konuştu sis dağıldı dilimden
Nimetimle barıştım dert küpümde garip ay
Hep okuma danıştım divanları beklerken
Benim gönlüm okunmuş taşlardan kervansaray

Alp meclisi kurulur şimdi döndüm gazâdan
Bir sokağın isminde kılıç suyu nizâmın
Saçılıyor mülküne ince sızı çadırdan
Geçti tarih şeridi bin yaşında yaramın

En güzel yol kıyamda her dem büyüyen zafer
Perçeminde kötülük kampüslerde bâciyân
Kovulduk bu dünyadan kalbi kırılmış sefer
Ceylanları unuttuk bilmeden hep bakışan

Obalara konardık üzengiler öpülür
Canlı çevrilen lanet sarayından küffârın
Modern dünya dürülür sarf-ı nazar süzülür
Çiçeklenmiş beyleri bahtı açık fermanın

Çift kartalın hamlesi dağdan dağa kapılar
Çocuklarda titriyor kümbetin yamaçları
Ruhlarında şövalye dörtnele kaçıyorlar
Atlarıma vurulmuş Selçuklu yağmurları

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/yirmi

Prof. Dr. Metin Özarslan

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Âşık edebiyatının hâlen canlı olarak yaşatıldığı bir şehirde doğdunuz. Toraşanlık zamanlarınıza gidelim ve sözün kapısını şöyle açalım: İlk duyduğunuz türkü, tanıdığınız âşık yüreğinizi nasıl çırpındırdı? O çağlarınıza doğru bir yolculuğa çıkalım ve sözü size bırakalım.

Çocukluk, yeniyetmelik veya ilk gençlik yıllarımı Erzurum'da geçirdim. Erzurum genelde halk kültürü özelde âşık tarzı edebiyatın canlı laboratuvarlarından biri durumundadır. Bu durum bundan 40-45 yıl çocukluk veya sizin tabirinizle toraşanlık zamanlarımda daha da yoğun bir hâlde idi. Elim rahmetli babamın avcunda âşık kahvehânesine gittiğimde sanırım altı, yedi yaşındaydım. Meşhur hikâyeci meddah Behçet [Mahir] Emi merhumu dinlemiştim babamla birlikte... Hatırladığım kadarıyla Gez Çarşısı denen yerde rahmetli Âşık Yaşar Reyhanî ve arkadaşlarının işlettiği bir kahvehâne idi. Muhtemelen Koroğlu -başka bir halk hikâyesi de olabilir- anlatıyordu. Kalın camlı gözlüklerinin arkasından dikkatli gözlerle dinleyicileri kontrol ediyor, arada bir duraksıyor, yeniden büyük bir iştah ve keyifle anlatmaya devam ediyordu. Sonra sözü saz çalan başka kimselere devrediyordu, onlar da çalıp karşılıklı söylüyorlardı. Benim sazla-sözle doğrudan irtibatım ve ilgim böyle başladı, ancak evde de anamın zaman zaman dinleyip ağladığı radyoda duyup işittiğim kimi türküler de yok değildi. Bunlar arasında "Sarı Sabahlık da Yakışmaz mı Güzele", "Gönül Gel Seninle Muhabbet Edelim" veya "Bir Seher Vaktinde İndim Bağlara" gibi türküler arada anama söylemişliğim de vakidir. Sonraki yıllarda da bu türkülere olan ilgim artarak devam edip gitti o yıllardan olmak üzere "Geçti Dost Kervanı" ve "Bugün Ben Bir Güzel Gördüm" adlı türküler de hatırladığımı ifade edeyim.

İnsan nereye giderse gitsin çocukluk hatıralarını da yanında götürür. Biraz daha Erzurum'da dolaşalım, "Hüma Kuşu Yükseklerde Seslenir" türküsünü dinlediğinizde ne hissediyorsunuz? Ya da soruyu şöyle değiştireyim, rahmetli Âşık Reyhanî'nin Erzurum'dan ayrılışını anlatan "Gidirem" türküsünü dinlediğimde bütün karabulutlar gözlerime toplanır. Bir Kahramanmaraşlıyı dağıtan bu türkü, bir Erzurumlunun yarasına nasıl tuz olur?

Doğrusu çocukluğumda ne hikmetse bu türküye dair bir duygu yok. Yahut şimdi hatırlayamıyorum. Herhâlde "Hüma Kuşu" ile ünsiyetim daha sonraki yaşlarda oluştu. Elbette Erzurum'dan neşet eden bütün türküler ve bahsettiğiniz türkü de dâhil birçok türkü bizim için dua-marş karışımı verimlerden ve yaşantımızın her anında kendimizi bulduğumuz ifade ettiğimiz estetik değerlerin bir parçası idi. Bu türküler arasında "Çelik Pazarında Ufacık Taşlar", "Erzurum Çarşı Pazar", "Göç Göç Oldu", "Aşkın Ezeli Âşıka İlham-ı Hüdadır", "Dün Gece Yâr Hânesinde" ve daha onlarca türküyü sayabilirim. Rahmeti Âşık Yaşar Reyhanî bizim mahalleden komşumuz, oğulları rahmetli Yüksel ile Ozan arkadaşımız idi. Reyhanî usta ile Erzurum'da ve Erzurum dışında defalara aynı havayı solumuş ve onu yakından tanımış biri olarak, değerinin Erzurum'da da ülke genelinde de tam manasıyla bilinmediğini ifade etmek isterim. "Gidirem" türküsü bu değer bilmezliğe ince bir göndermeydi ve usta bu türküyü yaktığında ben Ankaralı idim. Bu türkü yoluyla Reyhanî'ye haksız bühtanlarda da bulunulmadı değil. Erzurum doğuran ama doyuramayan bir şehirdir öteden beri. Dolayısıyla evlatlarının birçoğu Erzurum dışında bir hayatı tercih etmek zorunda kalmışlardır. Bunlardan biri de benim ve elbette bu türkünün benim hayatımda da mühim bir yeri vardır. Çünkü ben de kendimden birçok şeyi o türküde her dinlediğimde bulurum. Tarihi göçle yoğrulmuş bir milletin ferdi olarak ve gurbeti içimizde duyarak hangimiz bu türküde kendimize ait çizgiler renkler desenler bulmayız ki... Bu türkü sila-i rahim hasreti ile yaşayan herkes için bir yara tımarı, bir şifa kaynağı, bir merhem mesabesindedir.

Birbirine komşu olan Erzurum ve Kars'ın Âşık edebiyatında önemli bir yeri var ve siz de bu alanda Erzurum Âşıklık Geleneği (doktora çalışmanızla) kitabınızla yüzyıllar sonrasına armağan olarak bıraktığınız. Bugünkü gözlemlerinize dayanarak âşıklık geleneğinin günümüzdeki temsilcileri ustalarından aldıklarını çiraklarına aktarabiliyorlar mı?

Erzurum ve Kars'ta âşıklık geleneği her şeye rağmen hâlâ canlı bir biçimde devam etmekte... Rağmen diyorum çünkü geleneğim değişen zaman ve zeminde duçar olduğu rağmenler söz konusu... Bu fihitafsılün meseledir ve burada bu konuya girmek doğru değil. Ancak şu kadarını söylemek mümkündür. Âşıklık geleneği gittikçe zayıflıyor ve daralıyor. Mevcut gelenek temsilcileri arasında umut vadeden kimseler yok değil, fakat onlar da dar bölge ve içinde mahallî ölçekte kalmaya devam edip millî seviyeye bir türlü çıkamıyorlar. Bu, gelenek temsilcilerinin çok da farkında olduğu bir durum değil gibi geliyor bana. Öte yandan gelenek temsilcileri ustalarından aldığı mirası çıraklarına devretmede de kimi sıkıntılar yaşıyor olmalılar. Çünkü kendilerini usta kabul eden gönüllü yahut talip az... Bununla beraber yeni âşıkların kemiyet bakımında çokluğu göze çarpıyorsa da çoğunun herhangi bir ustaya bağlılığı söz konusu değil. Başka bir ifadeyle usta çırak ilişkisi de zayıflıyor. Günümüzdeki âşıklara keyfiyet bakımında bakıldığında da -ki öyle bakılmalı- durumun iç açıcı olmadığı da görülecektir. Bir de şu hususun altını çizeyim ve bu konuyu zülfü yâre dokunmadan bağlamış olayım. Gelenek temsilcileri zamana uyma konusunda pek mâhir ancak bu zamana uymayı eserlerine yansıtmada tam tersi bir durum sergiliyorlar. Sesleri, anlayışları en az 70 80 yıl geriden geliyor. Sosyal ortamda şiirler yayınlıyorlar ancak berbat bir imlaları var. Mahallî söyleyişten kurtulamıyorlar. Standart Türkçe'yi bu şiirlerde görmek neredeyse mümkün değil.

Âşıklardan, âşık edebiyatından yola çıkmışken, âşık, şair, akademisyen, rahmetli Yetik Ozan'ı konuşalım biraz. Yetik Ozan'ın bütün şiirlerini bir araya getirdiniz. Yetik Ozan hece şiiri yazarlar için önemli bir durak. Kısa sayılabilecek bir ömür yaşadı ama geçmişle gelecek arasına bir köprü inşa etmeyi bildi. Hem okura hem de bizlerden sonraki nesillere Yetik Ozan'ı anlatalım deyip sözü size bıraksam?

Yetik Ozan, şairliği ve akademisyenliğinin yanında güçlü bir gelenek temsilcisi âşık kimliğine de sahiptir. Firkatî mahlasıyla son derece güzel şiirler söylemiş Erzurum Kars havalisi âşıkları ile karşılaşmalar, deyişmeler yapmıştır. Yetik Ozan'ın şiirlerinin kendinse has bir özelliği olup onun şiiri taklit edilebilirlikten uzak ve nevi şahsına münhasır bir yapıya sahiptir. Onun hangi şiirinin hangi mısraı, olursa olsun hususi bir damga taşır. Hiç kimse tarafından taklit edilemez. Şiirinde kullandığı kendine has fiilleri, kendine has isimleri vardır. Bu isim ve fiiller ilk bakışta hemen herkesin bilindiğini düşündüğü ve fakat belki de hiç kullanmamış olduğu kelimelerdir. Onun şiirleri okunduğunda kendisini duymasanız, tanımasanız bile “bu Yetik Ozan'ın şiiridir” dersiniz, eğer biraz şiirlere âşinâ iseniz... Onun şiiri Türk şiirinin gelenekten kopmadan modern hâle nasıl getirilebileceğinin somut örnekleridir. Bu bakımdan onu şiirde ayrı bir ses, ayrı bir çığır olarak değerlendirmek mümkündür. Sizin de ifade ettiğiniz gibi Yetik Ozan “geçmişle gelecek arasına bir köprü inşa etmeyi bildi”. Evet, ancak biz onu yeterince bilebildik mi? Asıl mesele budur. Bunun dışında söylenecekler laf ü güzaftır. Yetik Ozan'ı tanımak isteyenler onun şiirlerine baksınlar yeter. Yetik Ozan'ın şiirleri *Atmaca Uçurumu* [Töre Devlet Yayınları 1973], *Atmaca Uçurumu-Ülkü Bağı* [Alternatif Yayınları 2002], *Bütün Şiirleri: Atmaca Uçurumu-Ülkü Bağı-Yücelmek* [Ötügen Neşriyat 2009, 2018] başlığı altında yayımlandı. İsteyen kolayca ulaşabilir. Onun şiirleri kendisi hakkında, sanatı hakkında, şiir dili hakkında ve şiirlerin taşıdığı dünya hakkında öğrenilebilecek, düşünülebilecek, anlaşılabilir ne varsa hepsini ihtiva etmektedir. Bu yüzden ısrarla onun şiirlerinin okunmasını tavsiye ediyorum.

Edebiyat dergilerde fazla görünmeseniz de şiirle içli dışlı olduğunuzu biliyorum. Hatta şiirlerinizin Yetik Ozan şiiri ile akraba bir damardan beslendiğine inanıyorum. Şiir yolculuğunuz ne zaman başladı, şiirlerinizin kitaplaşmasını ne zamana kadar bekleyeceğiz?

Kendimi bildim bileli şiirle bir biçimde iç içeyim. Bu iç içelik daha çok okuyuculuk şeklinde oluştu. Zamanla ilk gençlik dönemlerinden itibaren içimi döktüğüm manzum verimlere başladım. Üniversite yıllarındayken yaptığım bu işler arkadaşlarım tarafından beğenilir hatta alınırdı. Çoğunun unuttuğum bu verimlerin bazılarını yıllar sonra bana geri döndüğünü ve beni şaşırttığını söylemliyim. Bu dönemde yahut sonraki dönemde herhangi bir biçimde yazdığım bir şeyi yayınlamadım. Biraz kendi kendime yönelik yaptığım iç dökme veya iç hesaplaşma metinleri olarak yıllar içinde birikti... Yazdıklarımı ifşa etmeme meselesi biraz da okuduğum şöhretli veya az şöhretli ama büyük şairlerden teeddüp etmem dolayısıyladır. Hâlâ da o edep dairesindeyim. Ancak arada sırada hayatımda mühim yeri olan dostların yönlendirmesi ve cesaretlendirmesiyle bir iki yekinme/yeltenmeyle birkaç dergide bir kaç verimim

yayınlandı. Bundan sonraki süreçte yıllar içinde biriktirdiklerimi gönül bağı kurduğum ehil insanlara gösterip fikirlerini aldım ve içlerinden birinin ısrarı ile de bir kitap oluştu. Tam basılacakken dövizin beklenmedik biçimde yükselmesi ve yayın hayatını kâğıt fiyatlarıyla olumsuz etkilemesi sonucu basılamadı. Dosya hâlihazırda elimde... Belki uygun zemin oluştuğunda *Eskîzler* başlığı altında yayınlanacak. Bu ne zaman olur bilemiyorum. Yazdıklarım okuduğum, duyduğum, beslendiğim ne varsa hepsinin belli ölçüde izlerinin olduğunu biliyorum. Bunu önemseydiğimi de söyleyeyim. Sorunuzdaki ifade şekliyle yazdıklarımın herhangi bir damardan beslenmiş olmasından da bu manada iftihar ederim. Çünkü bu damar bir biçimde kendi inşa sürecimi destekleyen bir zemindir. Ben bu konularda tevazuyla önceki izleri takip etmek gerektiğine inananlardanım. Bu tevazu beni yazmaktan daha çok okumaya, takip etmeye yöneltiyor ve bundan da pek hoşnut hâldeyim.

Sırtını geleneğe yaslayıp günümüz şiirini yazan şairlerin sayısı gittikçe azalıyor mu ben mi öyle görüyorum? Bir “modern şiir” furyası almış başını gidiyor. Serbest şiir yazarların kahir ekseriyeti hece şiirini, hece şiiri yazarların da serbest şiirden habersiz olduklarını gözlemliyorum. Bu bir kavga mı, kargaşa mı yoksa “moda” mı? Bir akademisyen olarak oradan baktığınızda şiirimizin hâl-i pür melalini nasıl görüyorsunuz?

Kimler sırtını kimlere veya nerelere dayıyor bunu net olarak söyleyememekle birlikte başlangıcından bugüne şiir sanatının bir gelenek, bir izlek sanatı olduğu bilinen bir durumdur. Hatta bu geleneği kıranların bile zamanla kendilerinin gelenek hâline gelmiş oldukları da bir vakıadır. Son yüz elli yıl içinde batı kaynaklı olarak edebiyatımızda oluşan modern şiir de kendi geleneğini oluşturmuş durumdadır. Ancak modern şiir taraftarları bunun pek farkında değiller gibi geliyor bana. Zira gelenek, zaman içinde sadece şiirde değil hayatın birçok alanında olumsuz bir mana yüklenilmek istenen eskitilmiş, eprilmiş bir kavram olarak görülüyor. Hece şiiri yahut serbest şiir yazarların da zamanla kendi klişeleri oluşmuştur. Vezin şairin tercihidir. Bu konuda kimseye kimsenin lafı olmamalı. Peki oluyor mu? Elbette oluyor. Ancak bunların doğru olmaktan öte indî anlayışlar içeren sözlerin dışında bir şey ifade etmedikleri de bir gerçek. Çünkü şiiri vezin oluşturmuyor. Vezin şiirin dış yapısıyla alakalı bir unsur... Vezin şiirin işaretle tecessüm etmiş hâlidir. Aslanan anlamdır. Eğer anlam varsa vezne pek bakılmaz. Öte yandan bu tercihlerle farklılaşan hatta kutuplaşan çevrelerin oluştuğu da bir başka gerçek. Sanki kargaşaya bu çevreler yol açıyor gibi. Bu kargaşa yazandan okuyucuya doğru bazen de tam tersi bir seyir takip ediyor. Hatta bu kargaşaya şiiri okur gibi yapanların ama hiç şiir okumayıp şair takipçiliği ve savunuculuğu yapanların daha çok sebep olduğunu düşünüyorum. Bunda eğitimimizin de belli oranda dahli söz konusu. Kültür ve sanat iktidarının da öteden beri tarafı bellidir ve bu kargaşayı kendince yönetmeye devam ettiği de ortadadır. Esasen edebî esere evvela şekille bakılmamalı. İnsana, hayata dokunup dokunmadığına yahut eşyayı, çevreyi, tabiatı yansıtıp yansıtmadığına bakılmalı. Vezin, biçim veya şeklin daha sonra bakılacak unsurlar olduğu kanaatindeyim. Türkiye’de ister modern ister geleneksel olsun şiirin belli ölçüde var olduğunu kendi zemininde varlığını sürdürdüğünü düşünüyorum. Umutsuz değilim. İyi şairler de iyi şiir de var. Bahsettiğiniz habersizlik şiirin dışında ve daha çok güncel-politikle alakalı bir mevzilenme modasıdır. Asıl bu modanın hâl-i pürmelali zihinleri meşgul ediyor ve bu meşguliyet şiirin önüne geçiyor. Diğer taraftan şiir sanatı kendi tabi mecrasında akışını sürdürüyor. Her şeye rağmen hâlâ okunmamış, anlaşılmamış şiirlerin şairleri sözlerini söylemeye devam ediyor.

Edebiyat dergilerinin fazla olduğu ama dergilerde kaliteli şiirlerin yayınlanmadığı, hatta şiir kitaplarının ya çok az basıldığı ya da basılmaya yanaşılmadığı yeni bir durum mu? Bu yakınmayı hem bir dergi yönetmeni olarak hem de bir okur olarak abartıyor muyum? Siz akademik pencereden bakınca nasıl görüyorsunuz bu durumu?

En son söyleyeceğimi en başından söyleyeyim. Dergicilik -ister sanat dergisi ister ilmî dergi olsun- zor zanaattır. Allah bu işlerle uğraşanlara sabır ve tahammül versin. Bu iş bir gönül işidir. Dergicilik hayli meşakkatli ve yüklü bir maddî külfeti haiz bir uğraştır. Edebiyat dergilerinin çokluğu veya azlığı bir inceleme konusu bu dergilerde kaliteli şiirlerin yer almadığı veya yayınlanmadığı meselesi de ayrı bir inceleme konusudur. Kim hangi incelemeye yahut araştırmaya dayalı olarak bu iddiayı ortaya atıyor bilemiyorum. Ancak bildiğim bir husus var ki şiir pek yayınlanmıyor. Yayınevleri şiir serisi yapmaktan özellikle kaçınıyor. Hatta yayınevlerinin bizzat şahidi olduğum yaklaşımları var ve bu, basılması için teklif edilen her kitap için aynı: “Satar mı?!!!” Yayıncılık ticari bir uğraş... Yayıncıların bir dereceye kadar satış kaygısının olmasını normal bir tavır olarak haklı buluyorum. Ancak bu satış meselesi şöhretli bir

şairin kitapları için çok da geçerli bir durum değil gibi geliyor bana. Bu durumdan daha çok şiire belli ölçüde emek vermiş ancak edebiyat çevrelerinde yeteri kadar şöhret bulamamış veya bulmasına imkân verilmemiş -bununla beraber oldukça iyi şiirler yazan- şairler için söz konusu oluyor. Tabi bu işin bir de okuyucu tarafı var. Okuyucu şiirle ne kadar ilgili ne kadar meraklı bunu da ayrıca sorgulamak gerekiyor. Bir başka husus da şiirin internet ortamında yer verilen sanatsal verimlerinin başında gelmesidir. İnternette sayısız denecek şiir sayfalarının olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu türden bir yaygınlık şiirin çok okunur olduğu anlamını taşımamakla beraber şiir kitaplarının yeterince satılamaması durumunu ortaya çıkarıyor. Bu durum söz konusu şiir kitaplarının arzulanan miktarda basılamamasını da beraberinde getiriyor. Bu hususta net bir örnek üzerinden gidebilirim. Editörlüğünü üstlendiğim Yetik Ozan'ın şiirleri iki yayınevi tarafından 2002, 2009 ve 2018 yıllarında olmak üzere üç kez basıldı. Bu baskıların her biri bin adettir. Yani toplamda iki bin adet kitap ve on altı yıl. İki bin dedim çünkü üçüncü baskı daha bu yıl yapıldığı için ne kadar satıldı bilemiyorum. Yayınevi yönetmeninin tahminine göre bir yedi yılı var. Bu küçük ölçüm bile şiir kitaplarının satışı hakkında ortalama bir bilgi edinmek için kâfidir.

Bir yazınızda “Karakoç’un asıl başarısı şiirindeki mana derinliği ile keskin ve çarpıcı üslubundadır. Dolayısıyla sadece heceyle yazmış olmasından hareketle onu “halk şairi” sıfatıyla vasıflandırmak doğru değildir. Bu tanımlama hem şairi tam olarak yansıtmaktan uzaktır hem de “halk şairi” terimi ile ilgili yanlış kanaatten kaynaklanmaktadır. Vezin -ister hece ister aruz ister serbest olsun- şair için bir tercih meselesidir. Eğer mutlaka bir niteleme gerekiyorsa ardından yazılan yazıların birinde ifade edildiği gibi bu büyük şaire “halkın şairi” demek daha doğru bir niteleme olacaktır.” diyorsunuz. Bunu biraz açmanızı rica edeceğim. Serbest şiir yazanlara neden “serbest şair” denmiyor da hece şiiri yazan şairlere “halk şairi” deniliyor? Bu bir kavram kargaşası mı yoksa hece ölçüsüyle yazanlara (ben dâhil) nasıl bir isim koyacaksınız?

Bizde Ziya Gökalp, Rıza Tevfik ve Mehmet Fuat Köprülü ile resmen başlayan folklor çalışmaları içinde en fazla kalem oynatılan alan âşık tarzı şiir bu cümleden halk şiiri konusudur. Ancak bilindiği gibi bu konuya daha önce Ziya Paşa'nın “Şiir ve İnşa” makalesinde temas edilmiştir. Âşık tarzı şiir geleneği alanındaki çalışmalarda özellikle Fuat Köprülü başlangıçta âşık/saz şairi ve âşık tarzı şiir/saz şiiri, kavramlarını kullanır. Zaman içinde birçok araştırmacı bu kavramlar başka adlar vererek mesela halk şiiri sözlü şiir, sözel şiir; halk şairi, kalem şairi, meydan şairi, çöğür şairi, halk ozanı ve başka adlar kullanarak aynı kavramları kast ederek farklı isimlerle ifade ederler. Esasında geleneğin taşıdığı isim “âşık”, geleneğin oluşturduğu şiir de “âşık şiiri”dir. Bu şiir büyük ölçüde millî vezin olan heceyle az bir miktar da aruzla oluşmuştur. Burada bir gerçeğin altını çizmekte fayda var: Esasen Batı’da “halk edebiyatı” kavramı, “folk literature (İng.) veya littérature populaire” (Fr.) bu cümleden “halk şiiri” folk poetry” ve “halk şairi” “folk poet” kavramları tercüme yoluyla dilimize girmiştir. Bu kavramlar dilimize çevrilerek bizim geleneksel yahut millî şiirimize karşılık olarak kullanılmış, ancak öteden beri tartışılmakta olan bir mesele olmaya devam etmiştir ve etmektedir. Çünkü tam olarak bir mana zeminine oturmamış hep havada kalmıştır. Bu oturmayışın temel sebebi bizde halk sınıfının olmamasına bağlıdır. Batıda soylular ve halk var iken biz de herkes halktır. Geçen asrın başlarından itibaren millî olan her kavram halk sıfatı ile tesmiye olunduğu malumunuzdur. İlk partinin adında bile “halk” var değil mi. Buradaki halk millet manasındadır. Bu itibarla “halk şiiri” millî şiiri karşılarken “halk şairi” millî şairi karşılamaz çünkü “âşık” karşılığı teklif edilmiştir. Yukarıda saymış olduğum diğer adlandırmalar da âşık kavramına karşılık olarak otaya atılmıştır. Bu konuda merhum Şükrü Elçin hocamın “Halk Şairi Deyimi Üzerine” ve Saim Sakaoğlu hocamın “Ozan, Âşık, Saz Şairi ve Halk Şairi Kavramları Üzerine” yazılarında bu hususlar enine boyuna da tartışılmıştır. Özellikle Şükrü Elçin hocamın hece ile yazan her şairin halk şairi olmayacağına dair net bir görüşü vardır. Merhum hocam bu görüşün doğruluğunu destekleyen deliller de ortaya koymuştur. Bendeniz de merhum hocam gibi düşünüyorum. Dolayısıyla benim burada da haddimi aşmadan ifade etmek istediğim husus -bahsettiğiniz yazıda da vurgulamaya çalışmıştım- hece ile şiir yazan şairlerin halk şairi sıfatıyla zikredilmesinin eski bir anlayış olduğu ve bunun doğru bir adlandırma olmadığıdır. Eğer böyle bakılırsa bu manada “Beş Hececiler” başta olmak üzere hece ile yazan bütün şairler, “halk şairi” olarak adlandırılabilir. Ancak yine de doğru bir adlandırma yapılmış olamaz. Veleve ki durum böyle olsun, bu durumda da -sizin de buyurduğunuz gibi farklı manalar taşıyan adlandırmalarla- yani biri “âşık”, bir “halk şairi” olarak mesela Karacaoğlan veya Âşık Ömer, Erzurumlu Emrah veya Âşık Veysel ile modern şairlerden Orhan Seyfi Orhon, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Abdurrahim Karakoç veya Ali Akbaş aynı kategoride değerlendirilemez.

Günümüz edebiyat dergilerinde yayınlanan şiirlerin şairlerinin adını çıkarıp şiirleri alt alta getirdiğimizde şiirler birbirlerinin devamı gibi. Beğeni kalitemiz mi yükseldi yoksa “modern şiir” kavramı adı altında manasının ancak şairin karnında olduğu söylenen “bol imge soslu” şiir çıkıyor ortaya. Mesela size irticalen iki dize söyleyelim: ‘Saçlarında bir tutam ayrılık esiyor / Öpüyor dudaklarımı bir hengâme’ desem başkalarına göre şiir oluyor. Şiir insana dokunduğu kadar mı şiir, yoksa şiir başka bir şey mi?

Sorunuzun girişinden başlayayım... Burada temas ettiğiniz husus sadece modern şiir için geçerli değil klasik şiir ve sözlü şiir mahsulleri için de geçerli... Biraz açalım. Mesela orta derece birkaç divan şairinin yahut orta derece birkaç âşığın şiirlerinden mahlasların çıkarılıp, bu şiirler yan yana getirildiğinde hangi şiirin hangi divan şairine yahut hangi şiirin hangi âşığa ait olduğunu belirlemek kolay değildir. Bunun temel sebebi gerek klasik şiirin gerekse sözlü şiirin zaman içinde oluşan geleneğinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, -ne kadar kabul görür emin değilim- modern şiir için de geçerlidir. Çünkü zaman içinde modern şiirde de kendi hususi şartları içinde bir gelenek, modern edebiyat çevrelerinin tabiriyle kanon oluşmuştur. Beğeni kalitesine gelince bunu ölçecek belli bir mikyas olup olmadığını sorgulamak lazım. Netice itibariyle genel okur kitlesi ile şiire ciddi emek veren kitlenin şiire bakışında belli oranda farklılıkların olması düşünülebilir. Ancak eskilerin tabiriyle bir “zevk-i selim” her durumda öne çıkan bir belirleyicidir. İhtiyatla söylemek gerekirse bu zevk-i selimin eprimesi gibi bir durumla karşı karşıya olduğumuzu, bunun da dinleme ve anlama kültürünün zayıflamasından kaynaklandığını düşünüyorum. Bir edebî eserin, bu cümleden şiirin oluşumunda birbirlerine sıkı sıkıya bağlı unsurlardan oluşan bir ibda zemini söz konusudur. Bu zemin şair ile okuyucu arasında yer alır. Gerek şair gerekse okuyucu bu zemini oluşturan estetik unsurları göz ardı edemez. Burada şairi yönlendiren bir okuyucu hedef kitle seviyesinden bahsedilebilir. Zaman zaman bu okuyucu hedef kitlenin beğeni ve zevki şairi de zorlar ve onun belli bir kalitenin altına düşmesine izin vermez. Hedef kitlenin “zevk-i selim”inde meydana gelebilecek herhangi bir zafiyet, şairi de etkilemekte ve son dönemlerde ortaya çıkan “görsel şiir”, “işitsel şiir”, “uydurma şiir” “deneysel şiir” gibi nev-zuhur kavramların şiirin semalarında uçuşmasına yol açmaktadır. Bu kavramlardan kimin ne anladığının yeterince tebellür edip etmediğinden bundan pek emin değilim. Ancak eserine böylesi sıfatlar takarak mahsul veren bir şairin kendi içinde takınabileceği keyfî bir tavır normal karşılanmakta hatta kanıksanmakta dahası doğru olarak kabul edilmektedir. Bu hususta söylediklerim herhangi bir şairi veya onun şiirini izhara yönelik değildir. Sanat verimi ortaya koyan herkese saygı duyulması gerektiğine bir edebiyat ve kültür talebesi olarak inanıyorum. Ancak bu eserlerin içinden seçme ve kendini tezyin etme de kişiye has bir haktır. Her sanatsal üretim zaman içinde kendine has bir yol bir tarz oluşturur. Buna ister gelenek densin, ister kanon densin aynı kapıya çıkar. Hatta gelenek veya kanon muarızları arasında da zaman içinde bir gelenek veya kanon oluşması da kaçınılmazdır.

Ezcümle, şiirin ne olup olmadığı, hatta şiirin olduğu veya öldüğüne dair hükmü hep zaman vermiştir ve vermeye devam edecektir.

KUŞ TÜRKÜSÜ

Mehmet Özdemir

Kuş türküsü serenat
İçine vurdu kanat
Bir uçumluk gecede
Son uykudan uyandı
Kırk kapılı hanede
Kırkinci oda yandı

Ne de alımlı dünya
Kime çalımlı dünya
Kalmayı hep yaşamak
Gitmeyi ölüm sandı
Aşk dürtüsü pervane
İçinde oda yandı

Kurt uludu soğuğa
Atlar soluk soluğa
Düş taşıdı uykuya
Aynı renge boyandı
Delişmen taydı yürek
Bu yüke o dayandı

Dağlara ateş düştü
Akşam gölle öpüştü
Kırmızıyı giyinip
Gül ırmağa uzandı
Güze saklandı gönül
Sam vurdu o da yandı

MENİM GÖZLERİMDE GÖVERCİN AHI

Nadir Azayoğlu

Benim gözlerimde güvercin ahı
Benim hislerimde durna sesi var.
Başımın üstünde iyi tanrılar
Yolumun üstünde şer nefesi var.

Başımdan basan var, dilimden sıkın
Tanrı bendesine ganimki olmur.
Yelin kanadında elimden çıkan
Ellerim yetende benimki olmur.

Kara kasırgadı her düşen akşam
Bazen yollarıma kan kusar seher.
Derdini çiftleyen çiftçi kardeşem
Arkamca çekerim ömrü bir teher.

Bir teher yaşamak ölümden beter
Hala çoklarını güman sürüyür
Görmüşdük toprakta gül, çiçek biter
Şimdi toprak üstde insan çürüyür.

Baktığım ümitler gözümde zelim
Gittiğim yolların sonu uğursuz
Benim ki yüreğim kendinde değil
Ah öksüz arzular, nerden doğursuz?!

Kara bulut oldum, taş dammadım
Siz bulut ömrüme bir taş atdınız.
Ben öten ömrümü yaşadammadım
Belki kalanını siz yaşattınız.

AĞUSTOSTA YÜREĞİME KAR DÜŞER

Abdullah Gülcemal

Bu günüme, yarınıma, dünüme,
Baktığımda aklıma hep “bir” düşer.
Garibim, yol bilmem, hemen önüme,
Vuslat için bir kılavuz “nur” düşer.

Hakk'ın boyasıyla boyanamazsam,
Zulmün kapısına dayanamazsam,
Gaflet uykusundan uyanamazsam,
Hem bedenim, hem ruhuma “kir” düşer.

Tuzaklar kurulur yolun üstüne
Sevda borç değil mi kulun üstüne!
Diken arasında gülün üstüne,
Seher vakti damla damla ter düşer.

Hesaplar gün günü geçer kayıda
Ben rahmet beklerim karşı kıyıda
İbrahim ateşte, Yusuf kuyuda
Bayram eder, hatırına “yâr” düşer.

Dosta hasret bir uykusuz pınarım
Sitem etme ben kendimi kınarım
Zemheride cayır cayır yanarım
Ağustosta yüreğime “kar” düşer.

BARİ

Ferit Battal

Muhabbet dilimde kalbimse viran,
Nurunla besleyip üz beni bari.
Bu nefse uyarak oldum divane,
Sevdanı gönderip çöz beni bari.

Ben beşer bir canım kalbimi yıkma,
Altını ellere pul bana takma,
N'olur bu kulunu mahşerde yakma,
Kıtmir et kapına yaz beni bari.

Ağlarım bu elde ben zarı zarı,
Ruhumun sevdası gönlümün arı
Perişan hâlime güldürme barı
Ebedi dünyada süz beni bari.

Affeyle yaradan kıyma bu cana
Ölmeden bu elde kul olum sana
Doldur ki sevdanı şu kalbim yana,
Sadece dünyada üz beni bari

GECE YARISI RUBAİLERİ/2

Özgür Çoban

Söz Hakkı

Aşka dair mısralar hançerdir oktur burda
Nefisler açtır ama karınlar toktur burda
Uşak itaat eder uşşak ısırap çeker
Şahların söz hakkı var kulların yoktur burda

Rıza Selekè

Garip Ahmet Kışı

Karanlık çöker çökmez ser-âpâ coşar gönlüm
Bir bengisu sanır da seraba koşar gönlüm
Atadan miras kalmış bize mevsimler bile
Bir Garip Ahmet kışı yıllardır yaşar gönlüm

Yıldızlar Kadar

Talihsiz var mıdır yalnızlar kadar
Gecelerim olsa gündüzler kadar
Ne kadar da uzak mutluluk bana
Keşke yakın olsa yıldızlar kadar

İnanmam Artık

Gözlerinden dökülen eşke inanmam artık
Nasıl olduysa kandım başka inanmam artık
Sen yıllarca hor gördün ben sabırla hoş gördüm
Yalnız Hakk'a inandım aşka inanmam artık

Eda Yok

Sevdanın gülşeninde ne renk ne de sedâ var
Muhabbet diyarında ne şah ne de gedâ var
Belki yedi iklimi seyyah olup dolaştım
Bir türlü bulamadım ne yâr ne de edâ var

Çizdiğim Sınır

Benim dudaklarım çeşme bundan böyle
Sana bir damla yok içme bundan böyle
Hiçbir şey yapmadım madem bu aşk için
Çizdiğim sınırdan geçme bundan böyle

Ömrümün Kararı

Leyalini şiire neharını ömrümün
Sana verdim vefasız baharını ömrümün
Yıllar süren kâbustan artık uyanmak için
Zor oldu ama aldım kararını ömrümün

YATILI KIZ LİSELİLER MARŞI

Cevat Akkanat

Çarşıya çıkmışsın ya sen
Okul yolu şen ve şakrak
Ne bekçi var ne güvenlik
Nasıl olsun ruhun tutsak

Tutsak mıydın hayır elbet
Kıpır kıpır şimdi kızlar
Kodes de yok ve gardiyan
Hazla dolsun tüm sokaklar

Sokaklar şehrin damarı
Şehir seni kutsayacak
Sen şehirde bir kahraman
Hayat tekrar başlayacak

Başlayacak olansın sen
Günlük güneşlik bahara
Dursun zalim başın çalsın
Sen şehirsin o Ankara

O an kara sen beyazsın
Çarşı senin şehirsin sen
Kızlar yurttan şenlik yapsın
Sınav yok lise sonlara!

SELÂNİK TÜRKÜLERİ

Erdal Noyan

Ünlü bir Selânîk türküsüdür: “Çalın davulları çaydan aşağı”.

Nasıl da gürül gürül başlıyor değil mi?

Oysa mutsuzluk barındırırlar, keder barındırırlar Selânîk türküleri.

Bu türkü de öyle.

Hemen ikinci dizede çarpıveriyor dinleyeni: “Mezarımı kazın (bre dostlar) belden aşağı”.

İsterseniz bu “aşağı” sözcüklerini “aşaya” diye okuyarak türküyle daha bir bütünleşebilirsiniz.

Hemen anlaşılmalıdır, acılı bir aşkın, kavuşamayan sevgililerin öyküsüdür bu.

Mehmet ile Fitnat’ın türküsüdür.

Aşılmaz bir engelin ayırdıkları bu geçlere yakılmış.

“Bir evler yaptırdım sazdan samandan” diye başlayan Rumeli türküsündeki gibi karşı çıkılacak bir baba ya da “Arda boylarında kırmızı erik” sözleriyle başlayan başka bir Rumeli türküsündeki gibi sitem edilecek bir anne veya “Ev ardında popara” dizesiyle başlayan diğer Rumeli türküsündeki gibi evlenmelerini hoş karşılatmayacak bir akrabalık bağı yoktur ortada.

Onları ayıran zalim bir aile büyüğü ya da gaddar bir ağa veya töre değil.

Her şey yolunda görünüyorken de bir şeyler yolunda gitmeyebilir.

O yüzdendir ki eskiler, “Dereyi görmeden paçaları sıvama!” demişler ve “Gelin ata binmiş ya nasip demiş!” buyurmuşlar ve de “Ölüm kalım bizim için.” diye hatırdı tutmaya çalışmışlar.

Kolera denilen hastalığı aracı kılan ecel girmiş araya.

Kız ölmüş, oğlan kalmış.

Camilerden duyurulmaktadır acı haber: “Selânîk içinde sala okunur.”

Dünyası yıkılan oğlan ne yapsın; yaşadığı şehre ilenir: “Selânîk Selânîk... Issız kalasın.”

Hulusi Öztün, Türkü Öyküleri adlı kitabında, Selânîk’in başına bir takım işlerin belki de bu ilenç yüzünden geldiğini, bu ilenç yüzünden Türksüzleştiğini söyler.

“Kahpe Selânîk” diye başlıyor başka bir türkü.

Sevdalılara aman vermediği için midir bu sövgü, bu hoşnutsuzluk: “Selânîk kahpe Selânîk/ Suyunu içtim bulanık”. Öyledir kuşkusuz. Yoksa türkünün kişileri, “Bu yer bize haram oldu/ Kaçalım bir danem aman” demezlerdi.

Bir Fırtına Tuttu diye başlayan Selânîk türküsü de çok yakışıyor kavuşamayanlara.

Say ki Fitnat’ın Mehmet’i söylemiş: “Bir fırtına tuttu bizi a yârim deryaya kardı”. Asıl dert hemen girişin hemen ardından dillendiriliyor: “O bizim kavuşmalarımız a yârim mahşere kaldı”.

Bir Fırtına Tuttu’daki âşıkların dünyadaki vuslatları büsbütün olanaksız değil. Onları ayıran ölüm değil, cezaevi: “Mapsanede yata yata yanlarım çürüdü/ Pencereden baka baka a yârim ela gözler süzüldü”.

O da suç işlemeseymiş demeyin hemen!

Bazı dönemlerde, bazı yerlerde; başka soydan geliyor olmak her tür ceza için yeterli sayılmaktadır!

Hele bir de düşüncesi okunarak, yanlış şeyler düşündüğü sonucuna varılmışsa...

Türkiye’de bilinmekte ve söylenmekte olan bu türküler Selânîk’te de bilinmekte ve söylenmekte midirler şimdilerde?

Bilemiyorum.

Selânîk çoktan beri Türksüzleşti de o yüzden sordum...

Selânîk’in deryası Ege’ye karşı türkü söyleyecek kaç Mehmet, kaç Fitnat kalmış olabilir ki?

TƏRS ÜZÜNƏ

Osman Fermanoğlu

Bizi kim tərsinə bələdi belə,
Düzəlmək istərik tərsə düşərik.
Büküb yad dillərə təlidi gələn,--
Hey düz dolanarıq, tərsa düşərik.

Özümüzü atar odun içinə,
Suyun dayazını dərin bilərik.
Yazda buza gedər, qışda biçinə
Yollar, illəri dərdə bələrik...

Ömürdü adlayan gözü yumulu,
Tanrı da adlatmır koru körpüdən.
Əl çəkən tapılmır, heç üzüsulu,-
Köhnə vərdisləri yoxdu tərgidən.

Tərsinə geymişik ömrü, tərsinə,
Çölümüz güləndə içimiz ağlar...
Uyub adamların qaz yerişinə,-
Uçrma sallanan köçümüz ağlar.

Çölə çıxararaq əyilən ömrü,
Yenə özümüzə görüşərikmi?!
Görəsən, tərsinə geyilən ömrü,
Çevirsək yenidən düz düşərikmi?!

SƏNSİZ

Besti Berdeli

Bəxtimin çiçəyi xəzana düşər
Ümidlər yarpaq tək tökülər sənsiz.
Həsərdən əyilən bənövşə kimi,
Boynum əyri qalar, bükülər sənsiz.

Eşitsən gələrsən səsi, harayı
Ay mənim könlümün sevimli payı.
Zülmə tikdiyim vüsəl sarayı,
Hicranın əliylə sökülər sənsiz.

Unutdun,qoy deyim, batdın günaha
Kədər müftə gəldi, sevincim baha.
Küsərim baş alıb gedərim daha
Əlim bu dünyadan üzülər, sənsiz.

Könlümün sevdasız günləri başlar,
Yenə xəyalınla çatılar qaşlar.
Qüssənin dalıya atdığım daşlar,
Qayıdıb yoluma düzülər, sənsiz.

SAÇLARIN

Mehmet Gözükara

Katran karasından rengini almış
Kara kayalardan kara saçların
Bağından kurtarıp bir yana salmış
Sırma gibi sıra sıra saçların

Ay yüzlü sularda oynar kayıklar
Seven sevdiğini daim sayıklar
İflah olmaz yüreğinden yanıklar
Göreni düşürür kora saçların

Coşkun ırmakların suları serin
Huriler safında ayrılmış yerin
Bakışın esrarlı gözlerin derin
Çeker ceylan gibi yara saçların

Gülün kokusuna bülbül uyanır
Yüksekten uçmaya kartal dayanır
Seven sevdiğini mutlak kıskanır
Ondan kapat dedim yâra saçların

Zamanı da deli gönül zamanı
Eksik olmaz ulu dağın dumanı
Leylalaşan bilmez imiş âmânı
Seveni düşürür dâra saçların

Yanağın elmadır dudağın kiraz
Her azanda ayrı cive ile naz
Gerdanın dağdaki kardan da beyaz
Gün gelir gark olur kara saçların

Meyve gelir ayva gelir nar gelir
Aşk denince her akıla yâr gelir
Sevdiğini almayana ar gelir
Esir etti Gözükara saçların

GÜL DERDİM

İbrahim Baz

Sonbahar mevsiminde gökten hüznün yağardı
Gözlerine bakarak sen ağlama gül derdim

Kış geçer bahar gelir aşk açardı çiçekler
El değmemiş dağlardan ben sana hep gül derdim

Her nesnenin adı var lale sümbül menekşe
Adın gökten inse de sana yalnız gül derdim

Bu dünyanın derdi çok bitse de ömür, bitmez
Her biri bir sevdada benim ise gül derdim.

BAKARA

Ömer Ekinci Micingirt

Dürüstlük kaynaştır dürüstlük ara
Şuur pak alında kalpte “Bakara”
Sokaklar duyarsız vâiz lakayt
Dilde hakikat yok hâlden fukara

Muttaki kimdir bey hidayet nedir
Islah edici kim emanet nedir
Aldatmak azaptır buyurmuş âyet
İfsat harmanlayıp şikâyet nedir

Hayâ medeniyet ve inkâr etmez
Sağır dilsiz köre âyet kâr etmez
Ukbası cehennem dünyası cennet
Ahlak ar hayâ der kuldan ar etmez

KINAMAYIN BENİ

Muhammet Muşşooğlu

Kınamayın beni eğer ağlarsam
Köçmenem canımdan bizer olmuşam
Yıkıldı sarayım çöl oldu ilim
Kurtlara kuşlara diyar olmuşam

Köçe köç eyledi gitti kervanım
Bir ah çektim göğe çıktı dumanım
Hâlden düştüm cana yoktu güvenim
Saçım beyaz bir ihtiyar olmuşam

Ağladım gözyaşım aktı göl oldu
Ateş aldı yürek döndü kül oldu
Görmediğim iller bana yol oldu
Şaşırdım yolları naçar olmuşam

Oğlu ölmüş ana gibi sadlaram
İlim malım mülküm gitti yâdlaram
Elbet döneceğim onu beklerim
Bağda onudulmuş çift nar olmuşam

Çarkı dönmüş felek kırdı kolumu
Yadlar yabancılar derdi gülümü
Günler gelir gönlüm diler ölümü
Zâlim yada alçak duvar olmuşam

Çocuklarım yâdlar eski günleri
Sabah olur bekler o beş binleri
Rabbim sakla bana aziz canları
Yandı bağım bahçem bayar olmuşam

Yoksulun halin çekenden sorun
Gülün kıymetini ekenden sorun
Kaç arşın kefeni biçenden sorun
Koyun baştaşımı mezar olmuşam

Kazanda su kaynar boşu boşuna
Bir avuç denim yok atım aşım
Soğan bahanedir gözüm yaşına
Hasretim yürekte lal ker olmuşam

Kazın mezarımı yazın taşımada
Hiç görmedim hayalimde düşümde
Kız canına kıymış on dört yaşında
Kalalandı derdim hazar olmuşam

Muşşooğlu diyer men milli insan
Ömrümde olmadım kimseye düşman
Gül olabilmisan gel olma diken
Çakırdikenine bahar olmuşam

Ben Âşık Daimi'yi Erzurum radyosunda “Ne ağlarsın benim zülf-i siyahım” deyişiyle tanıdım. Babamın da, rahmetli anamın da dillerinden düşürmedikleri deyişlerden birisiydi. Deyişin en sevdiğim kısmı ise “Yusuf sabır ile erdi Mısır’a / Bu da gelir bu da geçer ağlama”

Nasıl tanıştığımızı hatırlamıyorum, ama saygıdeğer dostum Tayyib Atmaca'nın kurup yönettiği e-dergi “Hece Taşları”nda bir dizi yazıya başladık. Bir kalem şairi, bir saz şairi tanıtımı ile yola çıktık. Bir süre yazdık. Sonra benim ailevi sorunlar yüzünden yazı yazma işini bir süre askıya aldık. Aradan bir süre geçti Atmaca da bu arada Maraş'a uçtu. Derken bu yazı dizisine yeniden dönmeye karar verdik. Ben de çocukluğumun kahramanları arasında kendisine sağlam bir yer edinen Âşık Daimi'ye gönülümüze ettiği hitap ve hoşnutluğun bir küçük minnet borcu olması hasebiyle bu yazıyı kaleme almaya karar verdim. Beni ve ailemi bu kadar etkileyen ve her fırsatta ailece rahmetle andığımız Daimi hakkında kısa bir bilgi vereyim istiyorum.

Daimi, Erzincan'a bağlı Tercan bağlı Karahüseyin Köyü'nde (bu köy daha sonra Çayırılı'ya bağlanmıştır) aile İstanbul'a göç ettiği için Daimi İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı İsmail Aydın'dır. Âşık Daimi, üçü erkek olan yedi çocuklu bir ailenin evladıdır. Bu yörede Daimi'nin ailesi Alibabaoğulları diye tanınmaktadır. Daimi'nin her iki dedesi de saz şairidir. Babası Musa Dede, annesi Selvi Ana'dır. Babasıyla annesi aynı zamanda amca çocuklarıdır.

Daimi daha dört beş yaşlarındayken ailesi, önce Tercan'a, sonra, Sivas'ın Kangal İlçesine, II. Dünya savaşı sırasında da tekrar Tercan'a göç etmiştir.

Âşık Daimi, ilk saz derslerini Dursun dedesinden almıştır. Anılarından öğrendiğimize göre Âşık Daimi'yi dedesinden önce etkileyen iki halk ozanı olmuştur. Bunlardan birisi Potik Dede, diğeri, ise Eyüp Dededir. Daha sonra Daimi, yaklaşık iki buçuk yıl Davut Sulari'nin çıraklığını yapmıştır. Âşık Daimi de ustası Davut Sulari gibi rüyasında bade içerek mest-i elestlere karışan bir halk ozanıdır. Bunu kendisinden öğreniyoruz.

*“Dem vurup dolaştı şem-i pervane
Kül eyledi vücudumu nar aldı
Bir bade içirdi çeşm-i mestane
Aklımı başımdan nazlı yar aldı”*

Sulari ile birlikte yöre yöre dolaşan Daimi bu bakımdan “Gezgin Halk Ozanları” geleneğimizi sürdür-enlerden olmuştur. Bu gezintileri esnasında çağdaşı olan çok sayıda ozanla tanışmak ve onlardan feyz almak olanağını bulmuştur. Bununla birlikte Âşık Daimi'nin, Âşık Veysel, Davut Sulari, Ali İzzet Özkan, Âşık Dursun Cevlani ile tanıştığını biliyoruz. Âşık Beyani, Mahzuni Şerif, Ekberi ondan yaşça küçük olduğu halde Âşık Daimi'nin beğendiği halk ozanlarıdır.

Âşık Daimi, 1951 yılında sevdiği Gülsüm Hanımla evlenmiş, bu hanımından yedi çocuğu dünyaya gelmiştir. “Ne ağlarsın benim zülfü siyahım” deyişini hanımının hastalığı sırasında söylemiş olduğu sanılıyor.

*“Ne ağlarsın benim zülfü siyahım,
Bu da gelir bu da geçer ağlama.
Göklere erişti figanım ahım,
Bu da gelir bu da geçer ağlama.*

....

*Daimi'yim her can ermez bu sırta,
Gerçek kâmil olan yeter o nura.
Yusuf sabır ile vardı Mısır'a,
Bu da gelir bu da geçer ağlama.*

Askerlik görevini ise 1960 yılında Isparta da tamamlar. Askere gitmeden önce bir trafik kazasında babasını kaybeder. Bu olaydan sonra çocuklarının da eğitimi düşündüğü için Erzincan'a taşınırlar. Özellikle bu yıllar, yörede duyulduğu ve sevildiği dönemdir. Aynı zamanda kendisinin de âşıklık geleneğini pekiştirmesini sağlamıştır. Erzincan'da iki yıl kaldıktan sonra İstanbul'a yerleşirler. 1962'den sonra yeniden İstanbul'a dönen Daimi ölümüne dek orada yaşamıştır. Geçmişi dolayısıyla Daimi Baba, Tercanlı Daimi gibi adlarla anıldı.

Önceleri usta malı türküler söyleyen Âşık Daimi daha sonra kendi deyişlerine ağırlık verdi. 1948 yılında "Bir seher vaktinde indim bağlara" dizesiyle başlayan ilk şiiriyle yüzlerce türkü kazandıran Âşık Daimi, TRT tarafından açılan sınavı kazanarak TRT belgeli halk sanatçısı olmuştur. İstanbul radyosunda sözleşmeli sanatçı olarak çalışırken aynı zamanda bir saz evi açmış bu saz evinde çok sayıda öğrenciye saz ve âşıklık dersi vermiştir.

Önceleri usta malı türküler söyleyen Âşık Daimi daha sonra kendi deyişlerine ağırlık verdi. 1948 yılında "Bir seher vaktinde indim bağlara" dizesiyle başlayan ilk şiiriyle yüzlerce türkü kazandıran Âşık Daimi, TRT tarafından açılan sınavı kazanarak TRT belgeli halk sanatçısı olmuştur. İstanbul radyosunda sözleşmeli sanatçı olarak çalışırken aynı zamanda bir saz evi açmış bu saz evinde çok sayıda öğrenciye saz ve âşıklık dersi vermiştir.

İstanbul'a gelmeden önce Alevilik inancına ve kırsal kesimin zevkine uygun deyişler söyleyen Âşık Daimi kente göçtükten sonra şiirlerinde kentli konulara sosyal sorunları ele alan deyişlere yönelmiştir. Halkı dolandıran kişilerden, geri kalmışlıklardan doğunun sorunlarından köylülerin yoksulluğundan yurt dışında yaşayan göçmen Türklerin çektiği hasretlikten söz eden şiirlere ağırlık vermeye başlar.

*"Evvel bizim ile ikrar eyleyip
Sonra delalete batanlara yuf
Gelip cemimize Pazar eyleyip
Anı da ağyara satanlara yuf*

*...
Daimi'yem ölsem dönmem sözümünden
Fark etmişem kemlik yoktur özümünden
Gerçek olan belli olur gözünden
Taşı mercan diye tutanlara yuf*

Yurt içi ve yurt dışı çok sayıda konsere katılan sanatçının dokuz yüzden fazla şiir yazmış olduğu sınımlanmaktadır. Özellikle yaşamının son 20 yılında birçok genç ozanı etkilemiştir. Uzun yıllar birçok sanatçı ve ozana bağlama dersleri vermiştir. Türkiye ve Avrupa'nın çeşitli kentlerinde konserler vermiş, onlarca kaset ve plak doldurmuştur. Şiirlerinde sevgi, doğa ve her türden ayrımcılığı eleştiren, insan ögesini öne çıkaran konuları işlemiştir. Kızı Yedigâr Aydın Orhan tarafından hazırlanan Daimi'nin tüm şiirleri ve deyişlerinin toplandığı kitap "Âşık Daimi, Hayatı ve Eserleri" (1999) adıyla yayınlanmıştır. 17 Nisan 1983 tarihinde aramızdan ayrılmıştır. Mezarı İstanbul, Karacaahmet türbesi yanındadır.

Çok sayıda plak ve kaseti bulunan sanatçının çok sayıda radyo programı olmuştur. Âşık Daimi'nin hayatı hakkında: Süleyman Zaman Can "Derinliklerin Ozanı Âşık Daimi Yaşamı, Felsefesi ve Şiirleri" (Adil Ali Atalay Yayınları) adlı bir eser yazılmış, Yedigâr Aydın Orhan tarafından hazırlanan kitap, Âşık Daimi, Hayatı ve Eserleri (1999) adıyla yayınlanmıştır. Daimi aynı noktada buluşuyoruz içimizle dışımızdaki manzaraların birleştirilmesiyle... Bu da bizi âşıklar hizasına çekiyor. Usta Daimi, çırak Fizahi... İşte bu yüzden "Bir Gerçeğe Bel Bağladım Erenler" diyoruz.

*"Bir gerçeğe bel bağladım erenler
Aldı benliğimi bitirdi beni
Damla idim bir ırmağa karıştım
Denizden denize götürdü beni*

*Nice kaptan kaba boşaldım doldum
Karıştım denize deniz ben oldum
Damlanın içinde evreni buldum
Yine benden bana getirdi beni*

...

Çiğnediler dişler ile ezildim
Vücut eleğinden geçtim süzüldüm
Çaldı kalem bir deftere yazıldım
İrfan mektebine yetirdi beni

Daimi'yim ermişlerin ereği
Böyle idi tabiatın gereği
Ölmez bir ananın oldum bebeği
Aldı dizlerine oturdu beni”

Daimi'nin yüreği volkanik bir dağ... Ne zaman saızı eline alsa bütün insanlığın yüreğinden geçen mahşeri kalabalık teşkil eden gamı gözlemleyip, onlardan sair insanlığın haberdar olmasını sağlıyor. Geceyi güne, günü geceye bağlayan bu sistemin ustasını kelimelerin özünde insandan in/sana, aktaran bu âşık, Âşık Garip'ten sonra sevdiğine kavuşan ikinci kişidir ki, başka bir âşık yoktur. Üçüncüsü olur mu, biz görür müyüz, bilemiyoruz. Eskiler derler ya “nasip, kısmet...” aynen öyle...

“Sail gider isen huzur-i yâre
Dertli bülbül gibi zarım var söyle
Eyledim sinemi ben pare pare
Leyl ü nehar sönmez narım var söyle

...

Daimi yoluna bakınsın gezsın
Gerdana inciler takınsın gezsın
Uğru haramiden sakınsın gezsın
Benim o bahçede barım var söyle”

Daimi bir ideoloji âşığı aynı zamanda Hak ve halk âşığı olma dışında. Bu ideoloji insana hizmet ve insani hizmet olarak değerlendirilebilir. Bunu bakın Daimi'nin kendisi nasıl değerlendiriyor:

“Tüm vadiler gibi sahralar gibi
Sıradağlar gibi yaylalar gibi
Akan sular gibi deryalar gibi
Cümle âlem bir can imiş bilmedim”

Daimi'yi yetiştirdiği gelenekten dolayı, en çok üzerinde durduğu konular, yukarıda da belirttiğimiz gibi, peygamber sevgisi, ehl-i beyt ve tasavvufur. Tasavvufta gerek ehl-i kâmil kişileri, gerekse, tasavvufun kavramlarını deyişlerinde işleyen Hak ozanıdır. Bence zaten Hakkı bilmeyen halkı da bilmez, kendini de bilmez.

“Bulmak ister isen eğer didarı
Semine çarh vurup pervanesi ol
Terk eyle dünyada can ile varı
Muhammet Ali'nin üryanesi ol”

Ve:

“Pervaneyim didarına
Yanarım aşkın narına
Ene'l Hak Mansur darına
Durdum eyvallah eyvallah”

Evet, Daimi, yüreklerimizde daima yaşamını sürdürecektir. Her söylediği deyişle ya dini bir konuyu yüreklerle ulaştırmak, ya kendi yüreğindeki bu muhabbeti diğer insanlarla paylaşmak azmi ve gayreti içindedir. Bu yüzden benim için de, Daimi deyişleri vazgeçilmez konumdur.

Daimi'yi rahmet, minnet ve dua ile anıyoruz. Mekânı cennet olsun.

OKUMA BENİ

Yaşar Özden

Garip bir şairim garip arzum var
Karnın hep tok ise okuma beni
Yetimi mazlumu sevecek kadar
Vicdanın yok ise okuma beni

Yargılar mı beni hâkim duyarsa?
Doğru derim doğru sual sorarsa
Hırsızla dinsizle dostluğun varsa
Düşmanın Hak ise okuma beni

Nefsin düşman Hak'tan dile el aman
Kolay seçilmiyor yahşiden yaman
Kalbi karalara kalan bu zaman
Sen için ak ise okuma beni

İnsan ol da beyim gerçeği andır
Yiğit insan garibana yanandır
Benim sadık dostum garibanlardır
Servetin çok ise okuma beni

Biz âdemoğluyuz er oğlu eriz
Hak için cihada önde gideriz
Milli ve manevi değerlerimiz
Sînene yük ise okuma beni

Yaşar Özden saklı kalsın o yanın
Bozuk zamanına kaldık dünyanın
Kendin tanımaya yoksa zamanın
İşlerin sık ise okuma beni.

BİZİM KÖY

Sabahattin Karadağ

*“Hukuk mücadelesi veren ‘Onuncu Köyün Savcısı’
rahmetli Sacit Kayasu ve bütün hakkı savunanlara”*

Dokuz köyden kovulsan da kârlısın
‘Onuncu Köy’ bizim köydür Savcı Bey
Zalimlerin zulüm saraylarından
Bizim köyün evi eydir Savcı Bey

Zulmün karşısında hakkı diyenler
Helâlinden soğan ekmek yiyenler
Asâletten gram eksilmeyenler
Zindanda da yine beydir Savcı Bey

Onuncu köyde yer var mıdır bana
Ben çilemi yayacağım zamana
Tarihten bir tespit vereyim sana
Alçaklar topyekûn toydur Savcı Bey

Kibrin sultanının dedim dediği
Gözü görmez vicdanında gediği
Dokuzu doksanla çarpıp yediği
Milletten çaldığı paydır Savcı Bey

Nurda ışık varda göremez ki kör
Alçağa yükseği tarif etmek zor
Zulmeyleyen zalimleri şimdi gör
Kendi tarif etsin neydir Savcı Bey

Hak sarsılmaz haksız sarsılır mutlâk
Sürünür anlamaz yine avanak
Çile çeken yiğide bak ere bak
Yürekleri çelik yaydır Savcı Bey

Hakkakul’um saklı kalsın nedenler
Anlatır gerçeği Hakk’a gidenler
Zalimin zulmüne baş eğmeyenler
Güneştir yıldızdır aydır Savcı Bey.

“KENT” MEDENÎ DEĞİL MODERN BARBARDIR

Ahmet Doğan İlbery

Modern kapitalizmin ürünü olan “kent”in “şehir”le muhteva ve sûret bakımından hiçbir benzerliği yok. Doğu Türkçesinde kasaba, kale, hisar ve köy mânasına gelen “kent” Cumhuriyet inkılâpçılarının İslâm medeniyetinden uzaklaşmak için Soğdca’dan intihal ettiği bir kelimedir.

Medine ruhunu kaybedişiyle şehrin yerini, menşei eski Yunan ve Avrupa’ya uzanan “site” den mülhem modern-seküler “kent” aldı. Bundandır ki Batı’nın modern kapitalist anlayışından sâdır olan ve şeddadî binalarıyla göz kamaştıran “kent” Medine, yâni medeniyet mânasında şehir değil.

Şehir Müslümanca’dır, Kent Batılı ve Süküler

Şehrin cediti Medîne, kentin cediti “metropol”, yâni tanrısız sitelerdir. Şehir Müslümanca’dır, kent Batılı ve sekülerdir. Aydınlik şehir mânasına gelen Medine-i münevvere ölçüsünü taşıyan şehrin kimliği, mâzisi, ruhu ve dili vardır, mensuplarıyla harfsiz konuşur. Varlığını, kendini inşa eden milletin kimliği ve medeniyetiyle kazanır ve o milletin şahsiyetini yansıtır. “Mekke-i mükerreme”, “Medîne-i münevvere”, “Belde-i tayyibe”, “Şâm-ı Şerîf”, “Âsitâne” yâni İstanbul gibi şehirler, onu inşa edenlerin ruh ve şahsiyetlerinin birer parçasıdır.

Modern zihniyetin imalâtı olan kentin şahsiyet ve kimliği yok. Mâzısız, köksüz modern kapitalist hayatın mekânıdır. Barbar ve bencil, merhametsiz ve geleneksiz... İçinde yaşayan insana yabancısıdır, müşteri gibi bakar, sahiplenmez. Bu sebeptendir ki ecnebi bir şair, kenti “hastâne, hapishâne, umumhâne, âraf ve cehennem” kelimeleriyle târif ediyor.

Şehrî kimliği ve şehri asıl mânasıyla idrak edemeyen içimizdeki modernler, modern muhafazakârlar “plaza” diyerek övündükleri şeddadî binalarla çevrili “kent”in putperest Ad kavmi hükümdarı Şeddad’ın, inananların “tanrı” sından kendisinin üstün olduğunu göstermek için yaptırdığı yüksek binaların taklidi olduğundan bihaberdir.

Şehir Erdemli ve Âsûde, Kent Câhil ve Şeddadî

Şehir erdemli ve âsûde, kent câhil ve şeddadîdir... Fakat bu zavallı idrak zümresi, Medine, yâni medeniyet mânasına gelen şehre ihânet ettiğinin şuurunda değil. Medeniyetine câhil olanların şehre ihâneti bununla kalmaz; “kent”leştirdikleri şehirleri kaplayan yüksek binalara “gökdelen” diyerek, mecazen ulvî mâna taşıyan “semâvât”, yâni “gök kapılarına” na, âyette (Fussilet sûresi /15) itham edildikleri gibi “Bizden daha kuvvetli kim var?” dercesine meydan okuyorlar.

Üstad Necip Fâzıl yıllar önce yaşamış, ruhunu sıkı ve yolunu tıkayan gökdelenlerle çevrili kentin acısını. “Çile” kitabında yer alan “Şehrin Kalbi” şiirinde şehrin kalbini delegecek iğne, yâni yozlaşmayı düzeltecek irade yok mu diye soruyor:

“Nur yolunu tıkıyor yüz bir katlı gökdelen
Bir küçük iğne yok mu, şehrin kalbini delen?”

Kıyamet alâmeti gökdelenlerin kıyamet gibi çoğaldığı kentlerde bugün yaşasaydı üstad, “Nur Şehri” şiirindeki

“Şehirlerde tabanım değil, yüreğim yarık
Nur şehrine gidelim, yürü, çilekeş çarık”

mısralarını daha bir haykırışla söylerdi.

Üstadın bu mısralarda kastettiği kenttir, fakat İslâmlaşmış Türkçe hassasiyetinden dolayı şehir kelimesini kullanmış.

“Kent Bir Tabuttur, Çivisi İnsan”

Modern tâgutînin sembolü olan kentin ruhumuza yabancılığına isyan eden Sezai Karakoç kenti tabuta benzetir:

*“Taha yürüdü yarasaların üstüne
Biliyordu kentten kendine bir fayda yoktu
Kent savaştı değil belki bir savaştı
Göğsünü aç bu gül habercisi bu doğuluya
Gözle görünmez doğulu sabah rüzgârına
Sonra git kentin kır batı kapılarını
Kış kepenklerini parçala
Kent bir tabuttur artık, çivisi insan
Kulağında ne bir aşk, ne de bir kürek sesi
Bir meydan uğultusu, barbar bir inşaat sesi
Bir kere kente girdin” (Taha’nın Kitabı/Gül Muştusu Şiirler-IV)*

Bu mısralarda dile getirildiği gibi kent bir baştan bir başa “barbar bir inşaat sesi” olmaya doludizgin gidiyor. Gülü yok, bülbülü yok. Aşksız, sevgisiz, irfânı olmayan modern bir cehennem...

Şair Erdem Bayazıt’ın “Karanlık Duvarlar” şiirinde kent insan ruhuna duvar çeken “mahpus” laştırıcı bir mekândır.

*“Duvarlar çıkıyor önüme şehrin mahpus yüzlü duvarları
Nereye gitsem hep apartmanlar çıkıyor önüme
Alıp başımı duvarlara çarpıyor bu yollar...” (Şiirler / Sebep Ey, Risaleler)*

Şairin, şiirinde sıkça ifade ettiği şehrin Medine mânasında şehir olmadığını, kastının modern zihniyetin ürünü olan “kent” olduğunu belirtelim.

Şehir bilgisi Turgut Cansever’in, “İslâm’da Şehir ve Mimari” kitabında “İslâmî davranış tercihleri” olarak saydığı âsûdelik, sükûnet, dindarlık, dürüstlük, istiğrak, mahcubiyet, nezaket, zarafet, yumuşaklık, rıza, sadelik, sâkin ifade, hürmet, şükür, takva, tevazu, tevekkül, vakar gibi meziyetleri barbar ve seküler kentte bulmak mümkün mü?

Ahlâkın, sanatın ve dinî düşüncenin yer aldığı şehir inşasının amel-i sâlih bakımından insanın en mühim vazifelerinden biri olduğunu söyleyen Cansever’in târif ettiği Müslüman şehrin hangi vasıfları var kentte?

Yahya Kemâl Beyatlı, “Kendi Gök Kubbemiz” kitabında

*“Gelmeğün ikinci bir hayata
Bir gün dönüş olsa âhiretten
Her ruh açılıp da kâinata
Keyfince semâda tutsa mesken
Tâlih bana dönse, zaikâne
Bir yıldızı verse malikâne
Bigâne kalır o iltifata
İstanbul’a dönmek isterim ben”*

dediği “Aziz İstanbul” un ve “Hayâl “şehir” Üsküdar’ın şehir kimliğinden çıkmış, şahsiyeti bellisiz barbar kente dönüştüğünü görse ne yapardı? Şehre ağıtlar ve mersiyeler yazarlardı.

Hülâsa, şehrinin arayan insanlığın gelecekteki savaşlarından biri de soğuk yüzlü barbar kentlerle olacak.

ANA

Elvin Elizade

Kismet adım adım izliyor bizi
Ümit geleceğe sesliyor bizi
Darılma, hoş günler bekliyor bizi
Ne derin hayale dalmışsın, Ana!

Gitti gençliğimle gençlik yılların.
Ne yaman kırılmış zarif ellerin?
Ben senin saçının siyah tellerin
Sen benim derdimi almışsın, Ana!

Bunu anladım ki, çetin zamanda
Temennasız sevgi varmış cihanda
Bizim başımızdan bir tük kopanda
Ağlayıp saçını yolmuşsun, Ana!

Şirin sözlerine mucize katıp
Bazen başımızı bir söze katıp
O kadar geceyi gündüze katıp
Bana hazin ninni çalmışsın, Ana!

Dünyaya her evlat getiren kadın
Daşıya bilmeyip saf ana adın
Yiğitce yaşıyor senin evladın
Çünkü asıl Ana olmuşsun Ana!

DARGIN MENEKŞE

Durani Kocaga

Özlemim sılaya söyleme dilim
Sessizlik sarınca ne olur halım
Dökülür yaprağım kırılır dalım
Ayrılık bağrıma kor deli gönül

Yine elim bağlı durdum darına
Külfeti mihneti koyma yarına
Kalır son baharın yaz kenarına
Bozulur bağları bor deli gönül

Sarardı solacak hüznünlü resim
Bütün şarkılarda inliyor sesim
Bir sana ermedi durur nefesim
Umudu rüzgâra sor deli gönül

Sürüden ayrılan keklğim ferik
Menekşe dargın laleler kırık
İçimde canlanan mısradan lirik
Dağların özlemi zor deli gönül

Bağrımda kederin seni özlerim
Kaybolur yolunda ayak izlerim
Yine yaş doluyor kara gözlerim
Neler gelir başa gör deli gönül

Can Durani sanma emanet bizde
Yaktın ciğerimi korlanan közde
Görmedin sevgiyi verdiğin sözde
Birazcık aklını yor deli gönül

Yâd eylemek gönüllerde, aşk-ı hicrân ateşidir,
Divâne olan dillerde, feryâd-ı âhın sesidir,
Cânan gerek can ellerde, âşık olan nefesidir,
Bülbülü ara güllerde, müjgânı örten fesidir.
Can cânandan hiç usanmaz, âşık olan usanır mı?
Gaflete dalan uyanmaz, bozuk insan uslanır mı?

Cümleler oldular hayran, Leylâ/Mecnûn dili âyan,
Âşığın kalbidir meydan, ruh çıkarsa kalır üryan,
Yavrusundan ayrı ceylan, gönülleri olur püryan,
Menzillere kalkan kervan, hasret-i çileye dayan.
Derd-i hicrân Mevlâ'dandır, buna cânan dayanır mı?
Lokman dermân, evlâdandır; sevgili can uyanır mı?

Tevhit aşkı yaktı gönül, leb-i derya cemâldir bu,
Dikensiz olur mu her gül, bağbanda gül ister su,
Sevda çeker, ağlar bülbül; dergâh-ı izzet için hu!
Şahit olsun lâle/sümbül, dualarla yüzünü yu.
Gözlerden akan kanlı yaş, boşa yere ağlanır mı?
Islanır kirpik ile kaş, sıbgatullah boyanır mı?

Muhammed'in teri güldür, gül bahçesinde bin cemâl,
Ölmeden önce nefes öldür, miyârda rütbedir kemâl,
Yok olan malını böldür, vasiyetin olsun âmâl,
Semâ'ya savrulan küldür, kanaat hazine enfâl.
Nârın içinde nûr olsun, aşka düşen usanır mı?
Sevdiğini anda bulsan, peçe açan utanır mı?

Ezel/Ebet kalsan hasret, edep/hayâ ile mahrem,
Yokluğun sonunda kesret, daim dönse O'na çehrem,
Muhtaç emr-i Hak'ta vahdet, sancağı kimseye vermem,
Nâsib ü müyesser kısmet, zerre/kürrelere ermem.
Şeb-i arus hakikatte, dostlar bana inanır mı?
Muhabbette/mârifette, ihlâs ile donanır mı?

Fikr-i celâl, zikir ile arkasından gelir şükür,
Sevgilerde olmaz hile, hile yapanlara tükür,
Kemâli yaz, fazla bile, ağla, toprakta yatıyor Hünkâr,
Yoksa Hak'tan yersin sille, şeytan kovmak için öksür.
Kervan kalkıyor bu handan, dâvet için bağırır mı?
Vatan içinde bin candan, sevdaları çağırır mı?

UMUT

Yetik Ozan

Akça sakalımdan, akça saçımdan
Kut bulup yaşıma eresi balam!
Ben göremem, öyle geçer içimden,
Azatlık gününü göresi balam!

Son gülü kopardı güz toprağımdan,
Kanmadı o kanlı göz toprağımdan,
El için sürdüğüm öz toprağımdan
Gün ola elleri süresi balam!

Ben en yaşlı çınar, sen en genç söğüt,
Sana vereceğim anca bir öğüt;
Kırıl da eğilme, yiğit ol yiğit;
Böyledir Türklüğün töresi balam!

Başın borklenende, kaygıya dalma,
Aç, susuz kal ama umutsuz kalma,
Büyüdükçe dalda şu kızı elma
Büyüsün ülkünün yöresi balam!

[Yetik Ozan, *Bütün Şiirleri: Atmaca Uçurumu-Ülkü Bağı-Yücelmek*, (Haz. Metin Özarslan) 3. Basım, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2018, s. 43-44].

HECE TAŞLARI

48

Aylık Şiir Dergisi

Mehmet Aşar
Prof. Dr. Memmed İsmayıl
Metin Özarslan
Hasan Nalçacı
Hüseyin K. Ece
Metin Mert
Âşık Muhsinoğlu
Əyyub Qiyas
Ramazan Avcı
Musa Serin
Ali Kemal Mutlu
Mehmet Özdemir
Elnur Aslanbeyli
Songül Özel
Mehmet Pektaş
Ahmet Aslan
Halil Bozdoğanoglu
Hüseyin Arif
Hikmet Elitaş
Tayyib Atmaca
Yetik Ozan

On5şubat2019

NEREYE DÖNERSEK CAN KIRIKLARI

İnsan arazisi talan edilmiş, nereye kaçalım kim bize gelsin, dünyada olacak olan haberi, duvardaki camdan haber alırız, amerika demokrasi götürür, diktiği putları devirmek için, altın alır kâğıt satar durmadan, mazlumu mazluma kırdırır geçer, aç kalana yüreğimizi sızlamaz, açıkta kalana bakar geçeriz, bu nasıl münafık oyundur böyle, herkes birbirini sobeler durur, kenarda kalanlar olur körebe.

Mahalleyi kaldırdılar aradan, geniş caddelere ve sokaklara, kavuşunca rahat ederiz sandık, evler birbirine yabancı oldu, muhtaç değil komşu komşu külüne, önce şehirlere sınır çizildi, ülkelerin arasına duvarlar, mayınlı alanlar tel örgüleri, dünya üstü açık hapsane oldu, gizlimiz saklımız namahremimiz, ayaklar altında değerlerimiz, konuşarak anlaşmayı unuttuk, her sözümüz bir cidalın fitili.

Herkesin boynunda asılı yafta, volta atıp duruyoruz arafta, iyilerle kötüler bir tarafta, hangisini tutsak öbürü düşman, herkes birbirine diş biler durur, bilmezler ağzında diş var mı yok mu, perde gerisinde meydan okurlar, sahneye çıkınca sus pus olurlar, içlerinden düşmanların yüzüne, en şiddetli kınamayla bakarlar, üfürükten karar çıkar sonunda, irili ufaklı beş firavunun, ağzından çıkanlar demiri keser.

Kendimize güvenimiz yiterse, ülkü boynu bükük bir gelin olur, ham hayale döner kızıl elmamız, sevda kafdağının ardına kaçır, herkes bir aşk tarifinden bahseder, söz demire çalar sukut bakıra, ağzımızın tadı tuzu bozulur, yemeye başlarız birbirimizi, yanı başımızda olan bitenden, habersiz değiliz amma velakin, ayaklar altında erdemlerimiz, sanal sancılarla kıvranıyoruz, nereye dönersek can kırıkları.

Tayyib Atmaca

HECE TAŞLARI Aylık Şiir Dergisi

Yayın Yönetmeni Tayyib Atmaca

Son Okuma Metin Özarslan

Kapak Fotoğrafı Yasin Mortaş

Tasarım Adem Konan

Yazışma Haydar Bey Mh. 32077 Sk. Armada 2 D 6 Onikişubat K.Maraş

0535 391 92 50 hecetaslaridergisi@gmail.com

48 Sayı 15 Şubat 2019 ISSN 2149-4509. (e-dergi)

KAN ŞAFAĞI

Mehmet Avşar

Uğursuz bir günün kan şafağında,
Bağladılar gardaş kollarımı oy,
Özüm alev alev yandı, tutuştu,
Kopardılar gonca güllerimi oy.

Eylül, zâlim eylül yolumu kesti,
Yıktı ocağımı, bağrımı deşti,
Kudurdu Sam yeli estikçe esti,
Kırdı meyve yüklü dallarımı oy.

Bakamadım şehidime, sayrım,
İlaç kâr eylemez, dinmez ağrıma,
Dost bildiğim hançer vurdu bağrıma,
Kesti düşman gibi yollarımı oy.

Ocak tütmez garp yelleri estikçe,
Derdim artar, bitmez çile çektikçe,
Üstelik vatanım, dinim dedikçe,
Susturmak isterler dillerimi oy.

Ne doğuya benzer ne garba hâlim,
“Anarşi” der beni aldatır zâlim,
Bulunmaz dünyada eşim, emsalim,
Anlatamam garip hâllerimi oy.

Mihnete, yokluğa, zora alıştım,
Tutuştu yüreğim kora alıştım,
Senelerce toplamağa çalıştım,
Dört yana savrulmuş küllerini oy.

Dağıldı bulutlar çözdüm düğümü,
Döndürmek isterler garba yönümü,
Tarihimi, bugünümü, dünümü,
Çaldılar kalleşçe yıllarımı oy.

ŞİİR VE GELENEK ÜZERİNE KONUŞMALAR/yirmibir

Prof. Dr. Memmed İsmayıl

Konuşturan: **Tayyib Atmaca**

Aynı milletin ata topraklarında kalan Azerbaycan'da doğup ve bütün Türk Dünyasında tanınan bir şairsiniz, önünüzde tarihi bir kapı var ve siz bu kapıyı elinizde avuç alanınızı aşan bir usta elinde dövülmüş bir açar ile sözün kapısını açtığınızda gelenek ve şiir üzerine döşediğiniz, ruh ve gönül işçiliği ile süslediğiniz şiir otağı nasıl meydana geldi?

Öncelikle bu ilgi çekici soru için teşekkür ederim, Tayyib Bey. Bu benim inancımdır ki, biz daha dünyaya gelmeden önce Allah dediğimiz ilah kudret bizi -sürgün yerine- bu dünyaya gönderirken bizden yeryüzünde hangi mesleği yapacağımızı sorar. Yeryüzüne inebilmek için Ruh halindeki her birey bir şeyler söyler, galiba ben de şair olacağımı söylemişim. Dokuz ay yaşamak zorunda kaldığımız ana rahminin kaynar tüneline birçoğumuz Allah'a dediğimiz mesleği unutuyoruz. Bu dünyadaki uğursuzluklar galiba bu unutkanlıktan başlıyor. Şükürler olsun ki, ben unutmadım ve diyebilirim ki, şiir benim için bir karasevdir. Rus şairi Baratinski'nin söylediği gibi "yetenek bir Tanrı görevidir ve sanatkâr bu görevi kutsal bir biçimde yerine getirmelidir." Böylece diyebilirim ki, tanrısal ruh ve gönül işbirliği şiir otağını oluşturmıştır.

İlk şiir kıvılcımı yüreğinize nasıl düştü, ilk gençlik dönemlerinizden başlayarak günümüze doğru bir yolculuk yapalım. Şiirde sizi etkileyen özellikle Azerbaycanlı şairler kimler oldu?

Çocukluğumla ilgili saatlerce konuşabilirim. Olağanüstü bir çocukluğum vardı desem abartmamış olurum. Zaten dünyaya gelişim de mucizevî bir biçimde gerçekleşmiş. Köyümüzün en güzel kızlarından olan annem, babamla evlenmeden önce iki kez evlenmiş, ama çocuğu olmadığından baba evine geri dönmüş. Köyümüzün yiğit oğlanlarından biri olan babam ise namus meselesinden dolayı birisini katletmiş ve cezaevine atılmış. Cezaevinden çıktıktan sonra anneme mektup göndermiş ve onunla evlenmek istediğini yazmış. Ancak annem bu teklife olumlu cevap vermemiş. O zaman babam bir orman patikasında annemin önünü kesmiş ve neden benim teklifime cevap vermiyorsun diye, sormuş. Annem de:

-Kardeş, ben meyvesiz söğüt ağacıyım, benden sana yar olmaz, demiş.

O zaman babam:

-Merak etme, Allah isterse meyvesiz söğüt ağacı da meyve verir, demiş.

Böylece onlar evlenmişler ve dokuz ay sonra mucize olmuş, meyvesiz söğüt ağacı da meyve vermiş, ben dünyaya gelmişim. Ama annemle babamın birlikteliği uzun sürmemiş. Ben bir buçuk yaşımdayken babam İkinci Cihan savaşına gitmiş. Sonralar annemin anlattıklarına göre, tren garında askerleri alıp hiçliğe götürecek treni beklerken annemin kucığında uyuyakalmışım. Babam ayrılık anında:

-Ne uyursun oğlum, belki bu ayrılık son ayrıktır uyan demiş, ama ben uyanmamışım. Babamdan bana yalnızca damarımda çağlayan asil kanından gayri bir şey kalmadı, hatta bakıp gözyaşları akıtılabileceğim bir fotoğrafı bile yok. Yıllar sonra yazdığım "Baba Resmi" şiirimde içimi şöyle dökmüştüm:

O tren giderdi dert çeke çeke

Yatan körpenin de rüyası kardı..

Açsaydı kör olmuş gözünü, belki

İçinde bir baba resmi kalandı...

Böylece babadan öksüz kaldığımdan çok duygusal bir çocukluğum oldu. Çiçekten çiçeğe uçan bir kelebeğin ardından sabahtan akşama gezerek ve hayallere dalıp durdum. Baharın gelişi, güllerin, çiçeklerin açışı beni öyle etkiledi ki, yerimde duramıyordum. Ve bu güzelliğe bigâne kalan insanları anlamakta zorluk çekiyordum... Çocukluk zamanlarımda, bizim köyümüzde bağlama çalamayan birisini bulmak zordu. Herkes bağlama çalıyor, şiir söylüyordu. Hatta benim Şemşed amcam bile çok iyi bağlama çalar ve şiirler söylerdi. Dördüncü sınıfta okuyordum. O zamanlar köylerde kolhoz denilen bir kurum vardı. Anam kolhozun manda çiftliğinde süt sağardı. Kışın köyde yazın ise yaylada oluyorduk. Bir defa anamdan gizli yayladan köyümüze gitmiştim. Gündüzleri arkadaşlarımla çay sularında yüzüyor, akşamları amcamlarda geceliyordum. Sonra anam yayladan ardım sıra köye gelerek beni yanına alıp yeniden yaylaya götürürdü. Ama artık ben hastaydım. Dağ yollarını yürümekte zorluk çekiyordum. Yanımızdan bir öküz arabası ge-

çiyordu, anam arabacıdan beni de arabasına almasını rica etti. Amma arabacı izin vermedi. Böylece anam beni sırtına alıp zar zor yayladaki çadırımıza götürdü. Üç gün aralıksız uyumuşum. Sonraları işittim ki, o günlerde komşu kadınlar anama oğluna bade içiriliyor, haberin olsun demişler. Gerçekten de ne olduysa bilinçsiz uyuduğum o üç günde oldu. Dördüncü gün gözlerimi açtığımda ilk işim, uzak dağ köylerinden birinde yaşayan üvey bacıma şiirle mektup yazmak olmuştu. Bu benim ilk şiirimdi. O şiiri yazdığım günün ruh hali halen de benimledir. Hastalık sonrası, çevredeki ormanın güllü çiçekli nefesi bende öyle bir ruh hali yaratmıştı ki, ancak o ruh halini mısralara dökerek rahatlıyordum. Ve böylece köyümüzün şiir yazarlar arasına ben de dâhil olmuşum. Benim gözümde o dönemler köyümüzün esrarengiz taşı, ağacı da şiir fısıldıyordu, o ne karşısı konulmaz duyguydu, ilahi?! İlk şiirin (ona şiir demek doğru ise) sonrası gelecekti. O zamanlar şiir yazmam, aşağı yukarı her kesin bağlama çaldığı koşuk koştuğu bizim dağ köyünde alay konusu olmuştu:

-Duydunuz mu Gülzar'ın oğlu şair olmuş. Bu dedikodular bir taraftan beni üzerken, öteki yandan beni kendimi kanıtlamama vesile olmuştu. Kendi kendime dedikodulara cevap gibi: Bak görürsünüz Gülzar'ın oğlu nasıl da şair olur, diye içimden konuşuyordum. Bir tek edebiyat hocamız bana inanıp, inanmamak arasında kalarak okul duvar gazetesini hazırlamak işinde beni görevlendirmişti. Bu zor bir görev olsa da, üstesinden geldim. Çok sonralar kurucusu ve genel yayın yönetmeni olduğum ünlü "Gençlik" dergisini hazırlarken gördüm ki, edebiyat hocamızın da bir bildiği varmış.

Sonra ilçe gazetesine küçük makaleler ve şiirler gönderdim. İlçe gazetesinden gelen ilk mektup anamla beni öyle heyecanlandırmıştı ki? İlk defa adımın matbaa harfleriyle yazılmış olduğu bir mektup almıştım. Annemle sevincimize diyecek yoktu. İlçe gazetesi ofisinde edebiyat topluluğu oluşturulmuştu. Benim de oraya katılmamı istiyorlardı. Önceden ciddi hazırlıklar yapmıştım. Anam giyimimi, kuşamımı, ben ise şiir defterimi hazırlamıştım. Yarın ilçe merkezine gidecektim. O zamanlar köyümüzün yolları berbat idi, araba gelse de, günde bir iki kez ormandan odun taşımaya yük arabaları gelirdi. Sabahın köründe anam beni uyandırdı.

-Uyan oğlum, az önce orman tarafına bir odun arabası geçti, birazdan geri dönecek, geç kalmayalım. Gerçekten de biraz sonra orman tarafından araba gürültüsü işitecek yola koşmuştuk. Sürücü önce arabayı durdurmak istemedi, sonra tereddütle de olsa frene bastı ve yüklü arabanın taze tekerlekleri yeni yağmış kar üzerinde iz bırakarak fısıltı ile durdu. Belki frene basan sürücünün ayağı değil, benim kaderimin elleri idi. O frene basılmasaydı, o araba durmasaydı, belki de şair olarak tanınmayacak Memmed İsmayıl imzasını da taşımayacaktım. Kabinde yer olmadığından odunların üstüne çıktım. Araba yola düşmüş, karlı yollarda yalnız başına kalan anamın dudakları kıpırdıyor, galiba ilk seferine çıkan oğlu için dua ediyordu. Arabanın üstünde titriyordum. Paltosuz, mantosuz insan üşümesin de ne yapsın?

İlçe merkezinde gazete ofisinin adresini öğrendim. Toplantıya katılanların hepsi yaşça benden büyüklerdi. Âşıklar, şairler birer birer şiirlerini okumaya başladığında saçlarım diken diken olmuştu. Köyde arabayı kaçırmayayım diye acele etmiş, şiir defterimi unutmuştum. Dünya gözümde kararmıştı, uğur işaretlerine inançlı biri olduğumdan bu olayı kötüye yormuştum: Anlaşılan o ki, Allah benim şair olmamı istemiyor, isteseydi, hiç şiir defterimi unuttur muydum, diye düşündüm. Kalem, kâğıt bulup aklımda kalan bir şiirimi yazdım. Şairler şiirlerini okuyor, tartışmalar uzuyor ve bana sıra gelmiyordu. Bayırda kış ayazı olduğundan odanın pencere camları buzdan nakış bağlamıştı. Aradan iki saat mi, üç saat mi geçmiş bilemedim kapı çalındı. Gazetenin şakacı genel yayın yönetmeni, -bakın bu gelen hepinizden daha iyi bir şair, iyi olmasaydı, toplantıya geç kalır mıydı, dedi. O zaman odanın kapısı yavaş yavaş cırıltıyla aralandı. Saçlarım diken diken oldu, kapının arasından gözükten, saçları kar bağlamış anamındı içeri giren. Benim cefakeş anam unuttuğum şiir defterimi de alıp köyümüzle ilçe merkezi arasındaki on yedi kilometrelik yolu kar kış demeden koşa koşa gelmişti ki, biricik oğlunun ilk uğuru taşın dönmek...

Peki, anneniz şiir defterini getirdiğinde o anki yaşadığınız duygular ve o mecliste aklınızda kaldığı kadarıyla kimler vardı? Şiirlerinizi okuduğunuzda oradaki âşıkların şairlerin tepkileri nasıl oldu?

Anamın şiir defterimi getirmesi içimi ferahlatmıştı. Galiba artık uğurum taşın dönmeyecekti. Anam, benim cefakeş anam bu defa da Hızır gibi yardımına koşmuştu. Tükürsen, gökte buz olan o karlı günde anam köyümüze döndü. Bense içimde anamla, ilahi kudretle coşup taşan duygularla sıramı bekledim. O toplantıda kimler yoktu ki. Sonralar yakından tanışacağım bu adamlar ünlü âşıklar ve saz şairleri idi. Onların bazıları Türkiye'de de ün kazanmışlardı. Koca Kartal lakaplı Mikayıl Azaflı, Âşık Akber Ceferov, Âşık İmran Hesenov, el şairleri İsmayıl Sadıqlı, Hasan Mülkölü, Selim Sinedefer, Telman Tovuzlu ve şimdiki adını anımsayamadığım daha kimler... Yaşım küçük olduğundan en sonda bana söz verildi. Ama o

zamana kadar okunan şiirlere küçük yaşına rağmen eleştiri yapmam gazetenin genel yayın yönetmeni Musa Mehman'ı çok etkilemişti. -Sen bunun boyuna bosuna, bir de eleştirisine bak, demişti. Okuduğum şiirler fena karşılanmadı. Amma gazetenin genel yayın yönetmeni okuduğum şiirleri hatta tüm şiir defterimi aldı, yayın için gerek olanı biz kendimiz seçeceğiz, dedi.

Böylece defterimi gazete ofisine bırakıp, köyümüze döndüm. Gazetede şiirim yayınlanacağına öyle büyük inancım vardı ki bu inançla günleri ipe çekip durdum.

O karlı mart gününün sevincini hiçbir zaman unutamadım, unutmam da. Gözüm yollarda kalmıştı. O sisli mart günü evimizde tepeleri aşır gelen karlı kış yollarına bakıyordum. O gün tepeden bize doğru gelen Tahir öğretmeni gördüm. (Bu o Tahir öğretmendi ki, hiciv şiirleri diller ezberi idi. Şiirlerimi ona gösterir, fikrini sorardım. Tahir öğretmenin hattı nakkaş hattına benziyordu.) Şiir defterimi ona vererek ve ricada bulundum. Hem kendi şiirlerinden örnekler yazarak hem de benim şiirlerimi incelemişti. Ben gazetenin genel yayın yönetmenine şiir defterimi iletirken heyecandan bunları belirtmeyi unutmuşum. Genel yayın yönetmeni şiirlerin hepsinin benim olduğunu düşünmüş. Tahir öğretmenin "Dağlar" şiirini ve benim 8 Mart bayramı ile ilgili şiirimi (imzam olmadan) gazetenin aynı sayısında yayınlamıştı. Koşa koşa Tahir öğretmene ulaştım.

-Şiirlerin yayınlanmış kutluyorum, dedi ve gazeteyi bana verdi. Öğretmene sağ ol bile diyemeden ilahi sevincin kanatlarında kambur damımıza koştum. Annem evde yoktu, o zaman komşumuz sağır Hatın bibiyi kucaklayıp:

-Şiirim, yayınlandı, şiirim yayınlandı diye bağurdım. Bir şey anlamayan Hatın bibi:

-Hay, hay demekle yetindi. Gerçekten şimdi o günün sevincini anlatmaktan acizim. Ama aradan az bir zaman geçtikten sonra durumu fark edecek, kendi kendimden utanmış ve Tahir hocamın büyüklüğü karşısında hayrete düşmüştüm. Adamın şiiri benim adıma yayınlanmış, ama sanki bir şey olmamış gibi beni kutlamayı da ihmal etmemişti. Aradan fazla zaman geçmeden, eleştirmenlerden biri gazetede yayınlanan şiirlerle ilgili makale yazmış ve benim adıma yayınlanan "Dağlar" şiirini övecek, ama adımın yazılmadığı anonim yayınlanan "8 Mart" şiirini eleştirmişti. Bu durum beni nasıl da üzmüştü, bilemezsiniz. Onu belirteyim ki, bu olay uzun zaman beni üzse de bana kendini kanıtlama azmi de vermişti. Ve ne ilginç ki, sonraları ben o ilk yayınlanan şiirlerin hiç birini kitaplarıma dâhil etmedim. Ama o olayları da hiçbir zaman unutmadım.

Biraz da gençlik yıllarınıza dönelim yayın yönetmeni olduğunuz "Gençlik" dergisi ile neler yaptınız. Bu dergi aynı zamanda şimdi bağımsız olmasında alın teri döktüğünüz Azerbaycan'da nasıl bir meşale oldu?

Bu, uzun cevap gerektiren bir soru. Ama ben kısa kesmeye çalışayım. Okulu bitirdikten sonra Bakü'ye üniversite sınavına katılmak için köyümüzden birisi ile gitmem gerekiyordu. O dönemde ki, daha bizim soydan hiç kimse lisans eğitimi almamıştı ve beni de Bakü'ye götürecek birisini bulmak zor bir işti. Nihayetinde o zaman lisans eğitimini yenice tamamlamış birisi köyümüzden birkaç genci Bakü'ye götürecek. (Doğal olarak hem de fakirlik içinde kıvrılan ailelerimizi kandırdığı para ile) Adam beni kendi isteğim doğrultusunda gazetecilik bölümüne değil, kendi öngördüğü bir bölüme evraklarımı verdi ama sınavlarda pek de iyi puanlar alamadım ve kaydımı da yaptıramadım. Sonra bir süre Bakü'de işçilik yaptım ve nihayetinde üniversiteye kaydımı yaptırdım. Ama bölümüm yine gazetecilik olmadı. İçimde hep gazetede, dergide, televizyonda, radyoda çalışabilmek arzusu vardı. Şimdi "Gençlik" dergisine kadar nerelerde çalıştığımı yazacak olursam uzun bir liste tutar. Uzun uğraştan sonra zar zor ilçe gazetesinde bir prova okuyucusu olarak çalıştım. Bu, benim "Gençlik" dergisine giden yolumun ilk başlangıcıydı. Sonra televizyon, sinema stüdyosu ve yılda 250 kitap yayınlayan "Işık" yayınevinin genel yayınevi müdürlüğü görevi. Ama hep arzum gazete veya dergide çalışmaktı. Okul duvar gazetesinden başlayan bu arzu yolu nihayet zor da olsa amacıma ulaştım. Ülke gazetelerini, dergilerini okuduğumda hem içimde bir sızı olurdu, böyle gazete ve dergi mi hazırlanır, diye. Onların yerine ben olsaydım, öyle gazete ve dergi hazırlardım ki, okuyucu hayran kalırdı. Önceki görevlerimde de başarılarla ulaşmıştım. Azerbaycan Televizyonculuğu tarihinde Azerbaycan gazeteciler birliğinin Altın Kalem ödülü, hazırladığım milli televizyon programı olan "Odlar Diyarı" sebebiyle ilk defa bana verilecekti. Ama ben arzularımın imkânlarının örtüşeceği bir basın organı arayışındaydım. Nihayetinde bu arzuma kavuştum. Bana Komünist partisinin gençlik kolundan yeni yayın hayatına başlayacak Azerbaycan ve Rus dillerinde yayınlanacak "Gençlik" dergisine genel yayın yönetmenliği görevi önerildi. Ben hiç tereddüt etmeden evet dedim. Bu cevaba çokları şaşıracaktı: 250 kitap yayınlayan basın yayınevi genel müdürlüğü görevini hangi akli başında olan

adam, daha ofisi, abonesi olmayan dergiye değişebilir. Ama ben değiştim, çünkü ilk defa arzularımla imkânlarım örtüşüyordu. İlk başta herkes bu işe kuşku ile bakıyordu, ama derginin ilk sayısı yayınlandığında büyük yankılar uyandırmıştı. Sebebi de gerek içerik gerekse de tasarımı bakımından tamamen farklı yeni basın yayın organı gün ışığına çıkmıştı. O zamana kadar yasak olunan konuların hepsi dergide yer almıştı. Parçalanmış vatan, Güney Kuzey Azerbaycan problemi, Türk Dünyası ilişkileri, Latin alfabesi tartişmaları vb. konular derginin ilk sayısından okuyucuların en çok sevdikleri bir düzeye ulaşmıştı. Hem de dergi iki dilde Azerbaycan Türkçesi ve Rusça yayınlandığından, Eski Sovyetler Birliğinin tüm bölgelerine yayılıyordu. Az zaman zarfında derginin tirajı Azerbaycan'da yayınlanan tüm gazete ve dergilerin genel tirajından bir buçuk katına ulaşmıştı. Dergi o derecede ün kazanmıştı ki, en katı Sovyet sansürü bu ünün karşısında geri çekildi ve biz istediğimiz problemleri derginin sayfalarına taşıyabiliyorduk. Ve böylece komünist düşüncesine körü körüne hizmet gösteren öteki yayın organları "Gençlik"ın etkisiyle kendi işlerine çeki düzen vermek zorunda kaldılar.

Azerbaycan'ın yeniden müstakil bir devlet olması yolunda "Gençlik" Dergisi'nin payı inkâr edilemez. Dergide yazan şair ve yazarların birçoğu bir meşale olup bağımsızlık sevdasını tutuşturdu diyebilir miyiz?

Bunu sadece biz değil, Azerbaycan'da büyük çoğunluk böyle biliyor. İlk olarak ondan başlayım ki, "Gençlik" dergisi yayın hayatına başladığında her taraftan üzerime geliyor, önemli görevlerde çalışanlar kendi akrabalarını derginin kadrosuna aldırarak istiyorlardı. Hatta ben Azerbaycan Komünist Partisi Gençlik kolunun sekreterinin bile akrabasını göreve almadım. (Oysaki dergi onların organı idi!) İlk işim yeteneği olan gençleri göreve getirmek oldu. Böylece düşünceleri yıpranmamış bu gençler kendileri ile dergiye yeni bir nefes getirecekti. İkincisi, dergi zevklerin her yönlü paylaşımı için yalnızca merkezde-Bakü'de yaşayanları değil, ülkenin her köşesinde yaşayan eli merkeze-başkente ulaşmayan milyonların katkısı ve isteği doğrultusunda hazırlanacaktı. Her gün adresimize yüzlerle mektup geliyordu. Ayrıca mektuplar şubesi olmasına rağmen o mektupları birer birer kendim okuyor ve o mektuplara dergi sayfalarında yeterince yer veriyordum. O mektupları kendi okumamın sebebi çok basitti. Yirmi beş yıl önce uzak dağ köyünden Bakü'ye gazete ve dergi yazıhanelerine gönderdiğim mektuplara ya hiç cevap verilmiyordu ya da verilen cevaplar baştan savma cevaplar oluyordu. O nedenle de bir genel yayın yönetmeni olarak, adresime gelen mektuplara kendi kendime gönderdiğim mektuplar gibi bakıyordum. Bu davranışlar da dalga dalga topluma yayılıyor, okuyucular dergimizin hem okuyucuları, hem de yazarları oluyordu. Az zaman zarfında derginin toplum arasında böyle aksi seda doğurmasının nedenlerinden biri de bu sıkı ilişkilerdi. Ayrıca dergide gerçekten de olağanüstü, isyankâr işler görölürdü. Daha Latin alfabesine geçişin hayal bile edilmediği dönemlerde derginin adı büyük harflerle Latince, içerisinde ise Kiril alfabesiyle yazılıyordu. Hatta Türk sözünün yasak olunduğu o dönemlerde; Kıbrıs'la, Türkiye ile ilgili öğretici, tarihi makaleler, Hüseyin Nihal Atsız'ın, Necip Fazıl Kısakürek'in, Ali Akbaş'ın şiirleri Latin alfabesi ile yayınlanıyordu. Hatta bir defa derginin kapağında ilk Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin Ruslarca yasaklanmış olan bayrak resmini Arif Nihat Asya'nın "Bayrak" şiiri ile birlikte yayımlamıştım. Bunların yanı sıra dergide Rus-İran savaşları sonrası 1828 senesinde bu devletler arasında Azerbaycan'ın Kuzey ve Güney olmak üzere ikiye bölünmesini içeren sözleşmenin tercümesini ve Bahtiyar Vahapzade'nin o döneme kadar yayınlanmasına imkân verilmeyen aynı konulu "Gülistan" poemini yayınladık. Aradan bunca zaman geçmesine rağmen şimdi bu satırları yazarken, kendi kendime yaptığımız bu korkulu işlere hayret ediyorum. Bunları nasıl yapa bildik diye. Galiba Tanrı, kader denilen kudret hakikati savunan, milletin yanında yer alan insanlara destek oluyor.. Biliyorsunuz Orta Asya Türk Cumhuriyetleri Latin alfabesine şimdi geçiyor, biz ise Azerbaycan özgürlüğüne kavuşmadan, Latin alfabesine geçiş yasalaşmadan derginin bünyesinde Latin alfabesi ile "Oku" ve "Alfabe" ders kitapları hazırlayıp okullara yaymıştık.

Hiç unutmam, 1990 yılının Ocak ayında Rus orduları Bakü'de mezalim, katliam türetmişti ve basında bu olayların gündeme gelmesine Moskova'dan gelen sansür görevlileri imkân vermiyorlardı. Azerbaycan sansür kurumundan bana dergimizin Ocak kırıgını ile ilgili sayısına Moskova'dan gelmiş generalin yasak koyduğunu bildirdiler. şimdi o generale neler dediğimi burada geniş bir şekilde yazacak olsam, lafı uzatmış olurum. Kısaca onu diyeyim ki, burası sizin için bir sömürge ülkesi değil, ya derginin yayımına izin vereceksiniz, ya da yarın bu binanın önünde derginin 350 bin genç abonelerinin ayaklandığını göreceksiniz, dedim. General geri çekildi ve dergimiz bizim istediğimiz biçimde yayımlandı. Onu da diyeyim ki, her sayımız yayınlandıktan sonra ofisimize telefon açıp, Memmed İsmayıl'ı cezaevine atmamışlar mı, diye soranlar oluyordu. "Gençlik" böyle bir zor dönemin evladıydı. Ve çevresinde özgür düşünen özgür-

lüge can atan büyük bir yazar ve okuyucu ordusu olgunlaştırmıştı. “Gençlik” kendi işlevleri ile insanların içinden yetmiş yılda birikmiş amansız korku hissini çıkarabilmişti. Bakü’deki “Azatlık Meydanı”ndaki özgürlük mitinglerine yol “Gençlik”in sayfalarından geçip gidiyordu.

Azerbaycan’da şairlerinin, âşıklarının gelenekle bağlarını koparmamaları dillerine ve kültürlerine sahip çıkmaları günümüzde de yaşatılıyor. Azerbaycan’da usta şair ve âşıkların şiirleri, türküleri hemen hemen toplumun bütün kesimlerinin hafızasının bir kenarında duruyor. Gerekliği zaman her hangi bir kişi Fuzuli’den, Genceli Nizami’den, Dirili Qurbani’den bir şiir, Âşık Elesger’den, Şemkirli Hüseyin’den bir türkü okuyabilir. Bu kültür bağı nasıl kuruluyor?

Şairlik bir toplumun kan çeken yeri, ağrıyan noktası olmaktan başlar. Tayyib Bey, biliyorsun, devleti, ordusu, topu, tüfeği olmayan memleketlerde orduyu, topu, tüfeği şairlerin sözleri, âşıkların türküleri karşılıyor. Yani özgür olmayan, olamayan topluluklar özgürlüklerini sazda, sözde arıyorlar. Yani insanların sığınabileceği tek umut yeri âşıkların sazları, şairlerin sözleri oluyor. Yani nerde saz var, orada Türk, nerde Türk var orada sazın olması kaçınılmazdır. Uzun zaman zarfında devleti, ordusu olmayan benim memleketimde sazın, sözün, şiirin bu kadar sevilmesinin esas nedenlerinden biri bu dediklerim olsa gerek. Şurada Köroğlu (Goroğlu, Koroğlu) destanının Anadolu, Azerbaycan, Türkmen varyantlarını kıyaslar isek, en mükemmelinin Türkmen, sonra Azerbaycan, sonra ise Anadolu varyantı olduğunu görürüz. Nedeni biliyor musunuz nedir? Bu varyantlar oluşturulurken Türkmenistan ve Azerbaycan’da güçlü bir devlet yoktu ve toplum kendi içerisinde düştüğü belalardan onu kurtarabilecek kahraman arayışında idi. Türkmenistan’da Goroğlu (Mezarınoğlu), Azerbaycan’da ise Koroğlu böyle bir halk kahramanı olacaktı. Anadolu’da ise Köroğlu kahraman değil eşkıya idi. Anadolu Türklüğüne halk kahramanı gerek değildi, onun Osmanlı gibi devleti, padişah gibi kahramanı vardı.

Bunların yanı sıra düşünüyorum ki, ayrıca Azerbaycan Türkleri öteki Türk toplulukları içerisinde saza, söze daha düşkünler. Çinliler, Japonlar beş bin senelik ananelerini günümüze taşıdıkları gibi şükürler olsun ki, şimdilik Azerbaycan Türkleri de sözlü geleneklerini titizlikle muhafaza etmektedirler.

Uzun zamandır Çanakkale’de yaşıyorsunuz. Çanakkale ve İstanbul Boğazı Bakü’de Azatlık Meydanı karşısındaki Sahil’e benziyor. Şiirlerinizde hasret, vatan, gurbet bir yavuklu gibi yüreğinizin bir köşesinde devamlı zihninizi meşgul ediyor. “Uzun Bir Cümledir Vatan Toprağı” şiir başlığınızdan yola çıkarak, vatan, hasret ve gurbetin karşılığı nedir sizde?

Evet Tayyib Bey, hatta gurbetin de yakını ve üveyi olur. Bir Azerbaycan Türkü için Türkiye tabii ki, kardeş gurbettir. Ve onu da düşünsek ki, zaten dünyamızın kendisi hepimizin sürgün ve gurbet yeridir. O zaman gurbeti sınıflandırmanın da anlamı kalmaz. Bir zamanlar “Gurbet” şiirimde şöyle mısralar vardı: Birce Ana-vatandır, yerde kalanı gurbet. Yani aslında yalnızca ana rahmi vatandır, ruhun yer-yüzüne gelmesine vesile olan ana rahmi! Dünyaya geldin mi artık gurbetler, hicretler başlıyor. Doğru diyorsun, Çanakkale boğazı da bir bakıma Hazar sularının sahil kıyısının görüntüsüne benziyor. Benim Bakü’deki evimin pencereleri Hazar denizine açılıyor, burada Çanakkale’de de iş yerimden nerdeyse aynı manzara boğaz suları gözüktüyor. Aslında her insan kendi alın yazısının coğrafyasını doldurmakla uğraşıyor. Daha Azerbaycan’da yaşadığım ve Türkiye’ye gelmenin çok zor olduğu dönemlerde nedense böyle mısralar yazmıştım: İki sahil yakasıyım,

İki sahil yakasıyım,

Hasret hasret bakasıyım...

Ben Dardanel boğazıyım,

Her kes benden geçib gider...

Bu ne tür içe dolma ki, şiirin yazılışından on sene sonra ben Türkiye’nin başka bir yerinde değil de şiirimde adı geçen Dardanel (Çanakkale) boğazının kıyısındaki şehirde yaşıyor ve çalışıyorum. Burası Batıya bakıldığında Türklüğün bitip Rum’un başladığı bir yer, doğuya bakıldığında ise Tanrı ve Himalaya dağlarına kadar kuzeyle güneyin kavşağında bir Türk vadisinin uzandığını görüyoruz. “Uzun Bir Cümledir Vatan Toprağı” şiirinde de kızıl alma yolculuğunda büyük Türk coğrafyası kastedilmektedir.

Belki görüntü olarak ya da zorunlu olarak Türkiye’ye göçe zorlanmam da kaderin diktesi ile olmuştur, kim bilir. Ege kıyılarından elini gözünün üstüne koyup da Tanrı dağlarına göz atmak her baba yiğide kismet olmuyor ki?!

MANZARA

Metin Özarslan

İçimde yılanmış yorgunluklar var
Her can sözü geçer zıkkım yerine
 Hânesi perişan yıkık otağı
 Benim kurak gölün karabatağı
 Kaybolmuş kaynağı kayıp yatağı
 Zulme akan bir nehirde yitmişim

Ben dünyaya geniş dünya bana dar
Tebessüm saplanır zıpkın yerine

Dibinde ışığı göreyim diye
Gecelere atıverip oltayı
 Vazgeçip lezzetsiz fani hazlardan
 Nasıplenip odlardan ayazlardan
 Yalın ayak başıkabak izlerden
 Gayptan gelip bilinmeze gitmişim
İne çıka dolaşıp biteviye
Nice taşa vuruyorum baltayı

Koyu bir efkâra kesmiş yollarım
Ölü denizlerden daha durgunum
 Firkat ile doldurup da koynumu
 Hakkın rızasına eğip boynumu
 Tezatlara duçar olan beynimi
 Kafatasım içinde eritmişim
Benim değil ayaklarım kollarım
Nefes almak için bile yorgunum

Çürüyüşüm artar durur gittikçe
Enikonu eksilmekte bedenim
 Bu ses benim değil bende söz bitti
 Kabuğum tükendi canda öz bitti
 Et kokmaya durdu tende tuz bitti
 Varlığımı bir yokluğa atmışım
Dağılan ruhumu tamam ettikçe
Ne kendimim ne şahsımım ne benim

[med-cezir]

OTUZ ÜÇ

Hasan Nalçacı

Oğlum Muhammed Ali'ye

Otuz üç yaşım ve omuzlarım var
İçime döktüğüm harflerim buruk
Affet Tanrım yeni farkına vardım
Omuzlarım bir kadın ve üç çocuk

Otuz üç yaşım ve omuz hizası
Apoletlerim var kalbimden ağır
Şairin gözünü kör eden dünya
Kimine eğlence kimine kahır

Omuzlarım Tanrım bana inan ki
Sana güvendiğim omuzlarımla
Ölümün kalbini kıran çocuklar
Göğün gözlerine bakıyor hâlâ

Omuzlarım Tanrım omuzlar gibi
Cephede yanyana duran yiğitler
İntikam mı bozar namazı yoksa
Mızrağın ucunda küflü şiirler

Omuzlarım sandım öyle değilmiş
Ömrümün yarısı omuzlarımda
Omuzlarım aşkı omuzlar gibi
Bir gece yanığı tam alnacımda

Omuzlarım Tanrım taşıyamıyor
Dağların insana yüklediği yük
Bir dağ devrilseydi omuzlarıma
Hiranur'dan büyük Sina'dan büyük

Omuzlarım hakkı omuzlar gibi
Omuzlar sandığım omuzlarımla
“Kalbimiz iyice yatışsın diye”
Kalkıp omuzlarıma baktım aynada

Kandım âh dünyaya nasıl da yandım
Yandı omuzlarım nasıl dayandım
Otuz üç yaş için otuz üç âhım
Estağfirullah estağfirullah estağfirullah.

MEHTAP SUYA YAKIN

Hüseyin K. Ece

Ufuklar gecelerde arar da mehtabını,
Gönlüm o an seyreder kâinat kitabını,

Gülünce fecir, doğar dallarda tomurcuklar,
Elele tutuşmuş oynuyorken çocuklar,

Bu, rüya ülkesinin hiç solmayan sesidir,
Muştı haberi değil, muştunun kendisidir,

Mehtap suya yakın, su duyguları ıslatır,
Tatlı bir nağme ile başlar suda her satır,

Baharın gözlerinde aranan ab-ı hayat,
Müstesna bir duaya durmaktadır kâinat,

Saadet fırçasıdır, izi her bir resimde
Bir sabaha uyanır gülücükler içimde,

Canlandırır da ruhu bir kekliğin ötüşü,
Bütün günü ısıtır bir bebeğin gülüşü,

Adını emerek bir yıldızın bakışından
Dosta destan yazılır suların akışından...

HERCÂÎ

Metin Mert

Kitab-ı sinemi açsam önüne
Parçalı bulutlar gözünde durur
Ezberimi versem günü gününe
Cilli şüphelerin özünde durur

Türlü hallerinle karıştı başım
Vehimden vehimi dolaştı düşüm
Hayra yorulmayan şu iki hışım
Çîn-i ebruların yüzünde durur

Gün gelir sarmalar seni de hazan
Bağlar harap olur bahçeler hozan
Huyu suyu yalnız oyun ve düzen
Şîve-naz gözlerin hüzünde durur

Varlık beyanında hâli, yazılı
Hercâî isminin üstü çizili
Gönülde sararmış güzler dizili
Vazgeçmez hâlinden sözünde durur.

SAKIN HA!

Âşık Muhsinoğlu

Hayata dörd elle sarılmak lâzım
Sakınmak lâzımsa ölümdən sakın
Herkes dikenimdən sakınır benim
Sen istersen benim gülümdən sakın

Bazen kara çalar karalar saçar
Bazen perdeleri aralar kaçır
Kalbinde sağalmaz yaralar açır
Baldıran zehirli dilimdən sakın

Nasıllar yolu nedenlər yoludur
Kendi içine gidenlər yoludur
Benim yolum kaybedenlər yoludur
Kazanmaq istersen yolumdan sakın

Sen de Mecnun musun sorması ayıp
Gezersin kalbini aşka bulayıp
Kaç Mecnun yutmuşdur hesabı kayıp
Aman ha sakın ha çölümdən sakın

Gücsüzü kendine oyuncak seçər
Dünyayı kan gölü yapar da keçər
İnsan kanı deməz keyifle içər
Âşık Muhsinoğlu, zalimdən sakın

İKİ ŞİİR

Əyyub Qiyas

Yarı Yolda

Dünya dəlilər üçündür,
Bizim burda yerimiz yox.
Asılmalı boğazımız,
Soyulmalı dərimiz yox.

Gəl biz də verək əl-ələ,
Üz tutub harasa gedək.
Ya bir kimsəsiz adaya,
Ya uçub Marsa gedək.

Belə getsə iş qəlizdir,
Yarı yolda qalacağıq.
Ağıllı olmaqdan keçib,
Olsaq, dəli olacağıq.

Yeke Dükkan

Dünya bir yekə dükkandı,
Tükəndi, səbrim tükəndi.
Dörd yanıq qaratıkandı,
Gəzirəm, dizimə batır.

Qəbrim ki var, qumdu, daşdı,
Ruhum canıma daraşdı,
Tanrım məni görüb çaşdı...
Gözləri gözümə batır.

Yansa göydəki çıraqlar,
Buludlar dərdimə ağlar.
Göylərə atdığım oxlar,
Qayıdıb özümə batır.

KARACAOĞLAN NEFESLİ BİR ŞAİR

Ramazan Avcı

Ali İhsan Ali İhsan Kekeç... Karacaoğlan'ın içtiği sudan içmiş, saz çalıp türkü çığırıldığı yerde büyümüş bir yayla çocuğu. Anadolu kültürü, iklimi ve coğrafyasını yüzüne, yüreğine ve diline yansıtan bir Anadolu insanı... Ve bütün bu hususiyetleri şiirlerine sinmiş bir şair...

Ali İhsan Kekeç'in şiirini ilk defa, yayın yönetmenliğini yaptığım *Yeni Ufuk Dergisi*'nde (2001) yayımlamış, orada okumuştum. "Kafdağı" başlığını taşıyan bu şiirde, zengin bir birikimin, yetenekli ve kıvrak bir kalemin, dile hâkim bir şairin varlığını fark etmiştim.

*Şimdi akrep burcudur yaşanan
Yıllar bir girdapta, sancılı zaman
Büyüdü eski çocuklar.
Uçup gittiler aradan
Eski zamanlara çekildi kuşlar.
Pahalı düşlerde pahalı oyuncaklar.
Çelimsiz omuzlarda
Geçim kaygısı var.*

Sonraki yıllarda her karşılaşmamızda şiir çalışmasını sorar, şiirlerini kitaplaştırması konusunda teşvik etmeye çalışır ama her defasında mütevazı cevaplar alırdım. Oysa şiir enflasyonu yaşanan bir ortamda onun şiirleri görünmeyen veya kör ışık yayan yıldızların arasında Çoban Yıldızı gibi duruyordu. Şiirlerini kitaplaştırmasını arzu eder, "Bu vadide ben de varım!" demesini arzu ederdim. Bir şairin başarısını anlamı şekle, şekli anlama kurban etmeden duygu, düşünce ve gözlemlerini en uygun şekilde et tırnak misali dile getirmesinde ve özgün imgelerinde aramak gerekir. Bu bakımdan incelendiğinde Ali İhsan Kekeç'in şairlikteki ustalığını ve olgunluğunu görmek mümkün olacaktır. Ali İhsan Kekeç, şiir geleneklerini tanıyan, kavrayan; bu geleneklerden nasıl istifade edebileceğini bilen ve geleneğe yaslanarak kendine özgü bir şiir yatağı oluşturma çabası içinde olan bir şairdir. Şair, özellikle halk şiiri formatındaki şiirlerinde doğal ve akıcı bir üslupla duygu ve düşüncelerini en uygun şekil kabına koyarak okuyucuya sunuyor. Bu şekil kabında herhangi bir sızma, renklerinde solma, eğretilik görmek hemen hemen imkânsızdır.

*Döner devran geçer devir
Bin can gider, bin can gelir
Zaman durur, renk körelir
Verilen mühlet konuşur.*

mısralarında olduğu gibi akıcı ve rahat bir söyleyişi vardır.

Şiirlerinin ekseriyeti Türk halk şiirinin koşma ve semai nazım şekliyle olmakla birlikte zaman zaman gazel tarzında zaman zaman da serbest tarzda şiirlere de rastlamaktayız.

*Onun şiirlerinde,
Hey geri de deli gönül hey geri
Adana, İlbeyli, Göksun, Tekir'i
Otuz iki sancak, Diyarbekir'i
Acep gezsem ala gözlüm var m'ola*

diyerek şairin yaylası olan Tekir'de sevdiğini arayan Karacaoğlan'ın sesi duyulmaktadır.

Ali İhsan Kekeç'in şiirlerinin büyük bir kısmının aşk ve tabiat temalarını işlediğini görmekteyiz. Şair tabiatı dışarıdan bakan değil, tabiatın içinde anılarıyla yaşayan bir gözle ele alıyor. Zira o tabiatın kucağında yetişmiştir. Yayla gibi sert ama yayla gibi duyarlı; yayla gibi içtendir. Nitekim gönlü her daim yayladan yanadır:

*Çağsır kokuları bayılıyor mu
Şafakla yayıklar yayılıyor mu
Tuzlakta keçiler sayılıyor mu
Öter mi yamacında çanı yaylanın.*

Ali İhsan Kekeç'in tabiat şiirlerinde bazen Bedri Rahmi Eyüboğlu'da da rastladığımız güçlü gözleme ve temasa dayalı duyarlılığı görmek mümkündür. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun,

*Seni düşünüürken
Bir erik ağacı tepeden tırnağa donanır
Deliler gibi dönmeğe başlar
Döndükçe yumak yumak çözülür
Çözülükçe ufalır küçülür
Çekirdeği henüz süt bağlamış
Masmavi bir erik kesilir ağzımda
Dokundukça yanar dudaklarım*

mısralarında gördüğümüz güçlü gözlem ve bu gözlemlerin şair üzerinde bıraktığı izlenim, Ali İhsan Kekeç'in aşağıdaki mısralarında da görülmektedir:

*Yaz geldi çiçek açtı
Meyveye durdu kara erik ağacı
Uzakta bir bahçe görsem
Durmaz ayağım elim...
Alca, morca iki erik benlendi bir dalda
Birini ben kopardım
Birini de sevgilim...
Bu gece düşte gördüm, sabahtan çıktım yola
Acaba her bahçede bir kara erik varmıola?...*

Ali İhsan Kekeç'in şiirlerine hâkim olan temalardan biri de aşktır.

*Dünyada her bir şeyden geçerim amma...
Kör olası bir güzelden geçemem.*

mısralarıyla gönlündeki güzele pencere açan şair, yer yer özgün imgelerle âşığın maşuka olan tutkusunu dile getiriyor:

*Mürüvvetsiz bir güzelin gök çekimine mi girdin?
Uyan kalbim yeryüzünde sabah oluyor.*

Şairin aşk konulu şiirlerinde sevgili imajı Leyla'dır, Zühre'dir, Aslı'dır. Tıpkı Meclisî gibi sevgiliden gelen belayı şifa olarak gören bir yaklaşımı vardır aşka:

*Bir ebru bakışınla aşığın, taze canlar buluyor
Senden gelen cefayı cana minnet biliyor.
Sevgilinin fizikî portresini de tabiat öğeleriyle
betimliyor:*

*Ter-ü taze dudaklar bir güle nazire mi?
Neden gül simadan önce gözler gülüyor?*

Ali İhsan Kekeç, divan şiir geleneğinin şekil

özelliklerinden de istifade ederek onu günümüz şiir dilinin özellikleriyle yoğuruyor. Yahya Kemal Beyatlı, Mehmet Çınarlı, Bahaettin Karakoç, Nurullah Genç gibi şairlerin şiirlerinde gördüğümüz gazel tarzında modern söyleyişleri Ali İhsan Kekeç'in şiirlerinde de görmekteyiz:

*Anamın sandığında saklı tül den geçemem
Baba ocağından kalan külden geçemem
Naylondan kumaşlar sıkıyor beni
Nenemin dokuduğu şaldan geçemem.
Öte dursun majörlü, minörlü sesler
Kırık sazımdaki telden geçemem.*

Yukarıdaki mısralarda da görüldüğü üzere gibi bazı şiirlerinde bizi biz yapan kültürel değerlerimize olan saygısını ve sevdasını dile getirir. Tıpkı Türküler şiirinde olduğu gibi:

*Çiçekler açmadan bahar gelir mi
Çoban kavalından ayrı kalır mı?
Türkü bilmeyenler Türk'ü bilir mi?
Bu ulu çınarın dalı türküler...*

Bazı şiirlerinde zamandan şikâyet ve geçmiş özlem sezilir. Fakat o, bu serzenişini de edebî ölçüler içerisinde, edebî üslupla, edeplice dile getirir:

*Devlerin gölgesi vurdu zamana
Bir dudağı yerde, bir dudağı gökte.
Gökten üç elma düşüyor
Üçü de devin elinde.
Şahbaz atlı şehzade
Atını daha hızlı sür.
Al şu bahtsız çocukları
Kafdağı'na götür.*

Şairin, Yahya Kemal için yazdığı şu mısralar da serbest şiirdeki yetkinliğinin ve anlatım gücünün göstergesidir.

*"Bin Atlı" lar çekildi haşmetli çağlar ardına
Şiir ufuklarında kaybolan son atlısın sen
O "Eski Musiki" bir "Hayal Beste" olur adına
Sonsuzluğa giden yolda şimşek kanatlısın sen
Yahya'sın, Kemâl'sin, Beyatlı'sın sen.*

Hülasa; Ali İhsan Kekeç, yaylanın derinliklerinde gürül gürül akan bir kaynaktı. Nihayet yeryüzüne çıkarak içi yananların tas tas içeceği bir memba sunuyor.

SOR BANA

Musa Serin

Ömür sayfaları hep kare kare
Çizilirken kareleri sor bana.
Sular geçer köprülerin altından
Şırl şırl akışını sor bana.

Nerde, nasıl, ne söyledin yazılmış
Ortasına resimlerin çizilmiş
İyi, kötü hâne hâne dizilmiş
Her hanenin duvarını sor bana.

Dokunan kilimde işlenen nakış
Kaş altından süzülürken bir bakış
İster bahar, ister yaz, istersen kış
Mevsimlerin akışını sor bana.

Oakta kaynayan bereket aşı
Gözün süsü kirpik, kirpikle kaşı
Kaydırırken su üstünde her taşı
Su üstünde sekişini sor bana.

Kuzular melerken koşar koyunlar
Çocuklar toplanır başlar oyunlar
Dedeler, nineler hem de torunlar
Hayat denen serencamı sor bana.

Sorunca kalbime hopladı birden
Kabına sığmadı zıpladı yerden
Adını anınca akacak terden
Her damlanın düşüşünü sor bana.

Nefes alsam, önce Rabbim, sonra sen
İşledim yüreğime hep desen desen
Ta yürekten hadi bana gel desen
Koşar iken her adımını sor bana.

Aydınlı'm sevda bu bilmem ne desin
Çınlar kulağımda hani nerdesin
Yanık bir türküdür, gelirken sesin
Her nefesi, her soluğu sor bana.

MAH-I RİYAM

Ali Kemal Mutlu

Bir Ayvaz'dım bu kör aşkın ardında
Hüzün beni böyle müşkül eyledi
Mâhım olup ufkuma sığardın da
Yüzün beni böyle müşkül eyledi

Gölge bilip çöllerine kondum ben
Sudur deyip ateşinle yundum ben
Toy ederim engebende sandım ben
Düzün beni böyle müşkül eyledi

Dünüm, günüm yandı bitmez mi harın?
Yarınımı idam verdi kararın
Dört mevsimin: Yazın, kışın, baharın,
Güzün beni böyle müşkül eyledi

Geceleri seyrin ile yatarken
Yokluğunun orucunu tutarken
Küllerini küllüklere atarken
Közün beni böyle müşkül eyledi

Bilmediğim silahlarla saldırdın
Vahşi miydin, yüreğimi aldırdın?
Şu Hamza'yı nigâhınla öldürdün
Gözün beni böyle müşkül eyledi

AL KİRAZ ÜSTÜNE KAR YAĞMIŞ

Mehmet Özdemir

Kar! Ne büyüğü bir kelime... Hem acılara hem sevinçlere meze olan kar, bazen sevenler için aşılmaz bir dağ, bazen avuçlara süzülen bir kelebeğdir. Yol vermeyen karlı dağlar, türkölere acı bir tat katarak zihinlerde, gönüllerde derin izler bırakır.

“Karlı dağlar karanlığın bastı mı” türküsü, acının özlemle yoğrulduğu bir inleyiştir, ancak beklenen askerin dönüşü derde deva olur. “Aşan bilir karlı dağın ardını” türküsüyle hayatın zorluğu dile getirilmiştir. Karlı dağları aşmanın, çıkış tehlikesiyle her an karşı karşıya olmanın, zorlu kış günlerinde hastaların kızıklarda ya da sırtlarda taşınmasının zorluğunu ancak yaşayanlar bilebilir.

*“Bu yıl bu dağların karı erimez
Eser bad-ı saba yel bozuk bozuk”*

Hasretin katlanılmaz hale geldiğini, sabırların su kestiğini ifade eden bu türkü, umutların tükendiği anların acı ifadesi olarak boğazlara bir hıçkırık gibi takılır.

*“Erzurum dağları kar ile boran
Aldı yüreğimi dert ile verem”*

Karı eksilmeyen dağlardan yanık bir türkü olarak yankılanmaktadır.

*“Böyle miydi senin ile ahdimiz
Yollarına kar mı yağdı gelmedin
Ömür bitti tükeniyor vaktimiz
Yollarına kar mı yağdı gelmedin”*

Bu türküde de kar, sevgilileri ayıran engel olarak karşımıza çıkmaktadır.

*“Kar yağar kar üstüne
Derdim var dert üstüne
Cellat boynumu vursa
Yâr sevmem yâr üstüne”*

[bu türkü mani değil 8’li semaidir ve Karacaoğlan’a aittir] Karacaoğlan’dan söylenen güzel bir Diyarbakır türküsü.

*“İncecikten bir kar yağar
Tozar Elif Elif diye.”*

Karı Elif’e, sevgiliye benzeten Karacaoğlan, açık, duru Türkçesiyle duygulara duygu katmış. (Bu türkü Kahramanmaraş’ın Elbistan ilçesinin İncecik köyünden yana yağın kar olarak yorumlanıyor. Bu doğru değildir. Mısra dizininde anlam bozuluyor. Karacaoğlan gibi Türkçeci bir şaire yakışmaz bu tür söyleyiş. Bir de İncecik köyü yüz yıllık bir tarihe sahiptir.

*“Kar yağar bardan bardan
Haber gelmiyor yardan”*

Karın türkü içinde eriyerek halay olup çekilmesi, Anadolu insanın acıyla sevinci nasıl harmanladığının güzel örneklerinden biridir.

“Kar “Kar mı yağmış taze gülün üstüne”, “Kara gözlüm kar yağdırdın başıma”, “Git kaleden kar getir”, “Şu dağlarda kar olsaydım”, “Şu karşıki dağda kar var duman yok”, “Kar mı yağmış şu İzmir’in dağına”, “Hastanenin kapısına kar doldu”, “Mendilinde kar getir”, “Pencereden kar geliyor aman annem”, “Havada kartal sesi var kar mı yağacak”, “Kar mı yağmış şu Harput’un başına”, “İnce ince bir kar yağar fakirlerin düzüne” adlı türküler gönül tellerimizi okşarken, “Kar mı yağdı Kütahya’nın dağına” adlı ağıt, zamanla zeybek oyunu olarak folklorumuzda yerini almıştır.

Kar, batı da aşk şarkısı, doğuda aşılmaz dağ, Sarıkamış’ta on binlerce Mehmetçiğe yorgandır. Sıcak yaz günlerinde -buzdolabının yaygınlaşmasından önce - dondurma olup çocuklara bayram sevinci yaşatmış, sofralarda pekmeze tahin görevi yapmıştır.

Kar, çocukların muhayyilesinde kartopu oynamak, kızaklarla kaymak olarak yerini alırken, kardan adam olmuş; kömür karası gözleriyle, havuç burnuyla sanki etrafını süpürecekmiş gibi süpürgesiyle dimdik ayakta durmuş. Adam gibi adam olmuş kardan adam.

Halkın tecrübe imbiğinden süzülerek zamanları aşan atasözleri ve deyimler, kültür taşıyıcısı olarak sosyal hayattaki değerlerini devam ettirmişlerdir. Beklenilmeyen şeylerin olabileceğini anlatmak için “al kiraz üstüne kar yağmış” demişler. Kimsenin sezemeyeceği bir biçimde gizli bir iş çevirmek için uygun-suz işler yapılırca “karda gezip izini belli etmedi” sözü kulaktan kulağa yayılmış. Kar yağdığında toprak altındaki tohum daha iyi gelişir anlamında “kar ekinin yorganıdır” sözüyle çiftçinin diline takılmış. Her şey kendine uygun ortamlarda gelişir demek için “kar kuytuda, para pintide eğleşir” sözü tarih içinden süzülerek dillere yerleşmiş. Halk, mevsiminde bol olan şey, mevsimi geçince yok olur anlamını “kar ne kadar yağsa yaza kalmaz” sözüyle nesilden nesile aktarmış. Avutucu, oyalayıcı şeylerle büyük ihtiyaçlar karşılanmaz yani: “kar susuzluk kandırmaz (gidermez)” demiş atalarımız. “Kar yılı, var yılıdır” sözüyle, kış bol karlı geçerse, yazın ürün bol olur denilerek tecrübeler aktarılmış.

“Kara yaslanma, kar erir; ere yaslanma, er ölür” sözü, insan desteği başkalarında aramaya kalkarsa günün birinde desteksiz kalabilir diye hafızalara kazınmış. Zenginler için sıkıntı olabilecek bir durum, yoksullar için söz konusu bile olmaz. İşte size veciz bir söz: “Abdala ‘kar yağıyor’ demişler, ‘titremeye hazırım’ ‘demiş. Allah, herkese dayanabileceği ölçüde sıkıntı verir. Kimilerinin tepelerinde tipiden göz gözü görmez, kimilerinin dağlarında kar eşliğinde halay çekilir. Ama yine de “Allah dağına göre kar verir.” Aşırı harcamalarla eldeki imkânlar çok çabuk tükenir. Çalışıp üretmeyip, olandan tasarruf etmeyip, har vurup harman savurursak, elbette ki “bu sığağa kar dayanmaz.” Anadolu insanı bazen demek istediklerini dolaylı olarak anlatır, ima eder; “birilerinin kulağına kar suyu kaçarır.” “Hastaya kara salmak” (hasta için kar getirmeye göndermek) deyimiyse tembel olanlar, ağır hareket edenler tersinden iğnelenmiş. (Tariz)

*“Şakaklarıma kar mı yağdı ne var
Benim mi Allah’ım bu çizgili yüz” (Cahit Sıtkı)*

Sonbaharda yaprakların sararması, “saçlara kar yağması” ile aynı anlamı barındırır.

*“Kar mı yağdı yüreğine
Ellerin gülümsemiyor artık” (Mehmet Özdemir)*

“Yüreğe karın yağması”: Sitemin, kırgınlığın ifadesi, melâlin şiirleşmesidir.

Dağların, en sarp zirvelerin asil, mağrur çiçeği kardelen, umutların çiçek açması gibi, saflığın, berraklığın sembolüdür. “Kar gibi” beyaz...

İKİ ŞİİR

Elnur Aslanbeyli

Daşlara Doğru

Eser dan üzünden haggın yelleri
Könül yazdan galhar gışlara doğru
Geler burum burum dağın dumanı
Çöker eteklerden gaşlara doğru

Gannı köyneyini al bilen canım
Garadinmez dostu lal bilen canım
Gezme adamlarda halbilen, canım,
Gaç, gaç ağacları, guşlara doğru

Özünü bilersen gel yavaş-yavaş
Özü gul olana ne gul-garavaş?!
Dünyada en ulu hagg – bu gara daş,
Könlün varsa yürü daşlara doğru

Bilmez

Gözel heta yapar dostun elleri
Çalar ciyerime henceri bilmez
Giyamet govğası var bu dünyanın
Garı biler, sultan senceri bilmez

Merd merdane deyer böyle ganundu
Ya bir demirçoğlu, ya bir cünundu
Çirmenib girende meydan onundu
Sağ nedi, sol nedi inceli bilmez

Aşig sevib çeker felek cebrini
Pir bilib öperler merdin gebrini
Ezelden beledi – gözel gedrini
İgid giymetini henceri bilmez?

ANNE

Songül Özel

Anılar gelince bir bir gözüme
Gönül sarayımı yıkıyor anne
Evladım deyişin düşünce dile
Bu dert ciğerimi yakıyor anne

Bir gül goncasıydın gönül bahçemde
Buram buram kokardın her seherde
Nazenin gülüşün bilmem ki nerde
Artık bülbül sensiz şakıyor anne

Çile çektin gülemedin ağladın
Günler geçti dertlerini saymadın
Eşe dosta diyemedin kıymadın
Şimdi gözler naçar bakıyor anne

Bitmez bu dert gönlümdedir sızısı
İman ettik ölüm Rabbin yazısı
Kolay olsun kabirdeki sorgusu
Gözyaşım sel olup akıyor anne

ŞEYH GALİB'İN TÜRKÜSÜ

Mehmet Pektaş

Şiirlerinde önce Esad sonra da Gâlib mahlasını kullanan şairin asıl adı Mehmed'dir. İlköğrenimini babasından gördükten sonra Galata Mevlevihânesi şeyhi Hüseyin Dede ile Hoca Neşet'ten dil ve edebiyat dersleri aldı, genç yaşta şiire başladı. Daha 24 yaşında divanını tertip etti, iki yıl sonra da büyük eseri *Hüsn ü Aşk*'ı tamamladı. Otuz yaşlarında ani bir kararla ailesinden habersiz Konya'ya gitti ve çileye başladı. Ailesinin ısrarları üzerine İstanbul'a dönerek çilesinin geri kalan kısmını Yenikapı Mevlevihânesi'nde tamamladı. Bin bir günlük çilenin ardından Ali Nutkî Dede'den hilafet aldı. Henüz 34 yaşındayken Galata Mevlevihânesi şeyhliğine getirildi. Şiir kabiliyeti sayesinde büyük bir şöhret buldu. İlhamî mahlasıyla şiir yazan III. Selim'in takdir ve hayranlığını kazandı. Geride, *Divan ve Hüsn ü Aşk'tan başka Şerh-i Cezire-i Mesnevi, es-Sohbetü's-Safiyye* isimli eserlerini ve Mevlevî şairleriyle ilgili müsvedde hâlinde bir mecmuayı bırakarak 42 yaşında vefat etti.

Kaynaklar ittifak hâlinde Şeyh Gâlib'in Divan Edebiyatı'nın son büyük şairi olduğunu söylerler. Banarlı'nın ifadesiyle, "Divan şiiri, uzun, aralıksız ve rakipsiz hayatının bu son asrında son sözünü Şeyh Gâlib'le söylemiş, son sanat hamlesini onun eseriyle yapmıştır" (Banarlı, 2001: 770). Divan Edebiyatı geleneklerine sıkı sıkıya bağlı olan Gâlib, manzumelerini yazarken bu edebiyatın şekil, kaidelerinden ayrılmamıştır (Yüksel, 1980, 53). Temsilcisi olduğu geleneğin bütün ifade imkânlarını kullanarak kendine has söyleyişlerle, Sebk-i Hindi diye bilinen tarzın edebiyatımızdaki en güzel örneklerini vermiştir (Kaplan, 2007: 464). Fuzulî'nin lirizmi, Baki'nin İstanbul Türkçesi, Nedim'in coşkulu edası ve Nabi'nin güçlü fikirleri gibi önceki şairlerin üstün özellikleri Gâlib'in şahsında toplanır (Şentürk ve Kartal, 2006: 448) Bunun yanına Mevlevî bir ailede doğup bu çevrede yetişen şair, hiçbir zaman Mevleviliğin dışında değildir (Pala, 2005, 171). Kendi döneminden itibaren Esrar Dede ve Neyyir Dede gibi Mevlevî şairleri etkileyen Gâlib, Tanzimat ve ondan sonra yetişen şairler tarafından da beğenilmiş ve şiirlerine pek çok nazire yazılmıştır (Alparslan, 1988: 22). Gâlib'ten sonra büyük şair yetişmemiş, divan şiiri, Tanzimat Edebiyatı'na kadar ikinci derecede şairlerle devam etmiştir (İpekten, 1996: 23).

Gâlib, *Hüsn ü Aşk*'ta, Nâbî'nin dilini ağır bularak beğendiğini ifade eder:

Manzûme-i Fârisîveş ebyât
Bi'l-cümle tetâbü-ı izâfât

İnşâya verir egerçi ziyet
Türkî söz içinde ayn-i sıklet (Şeyh Gâlib, 1992: 40).

(*Farsçaya benzeyen uzun zincirleme tamlamalar nesirde süs olsa da Türkçe şiire ağırlık verir.*)

Şair yukarıda ortaya koyduğu düşüncüyü çok az şiirinde uygulayabilmiştir (İpekten, 1996: 27-28). Gâlib'in yaşadığı XVIII. yüzyılda bir taraftan Sebk-i Hindi'nin çetrefil üslubu devam ederken, bir taraftan da mahalli ve günlük konuşma dili önem kazanmış, önceki yüzyıllara göre sade bir dille şiirler yazılmıştır. Günlük konuşma diliyle şiir yazmayı, bilinçli bir çabaya dönüştüren bazı şairler, kafiye ve redifleri Türkçe kelimelerden seçmeye özen göstermişlerdir. Bu anlayışın etkisinde Nedim hece vezniyle iki koşma yazarken, Şeyh Gâlib sade Türkçeye bir gazel ve heceyle türkü yazmıştır (İsen vd., 2006: 150).

Halk ve divan edebiyatları, kendilerine özgü özelliklere sahip iki ayrı edebiyat geleneği olmakla birlikte, karşılıklı etkileşimler sonucu zaman içerisinde ortak noktalar ortaya çıkmıştır. Bu ortak özelliklerden birisi divan şairlerinin hece ölçüsüyle şiir yazma eğilimidir (Kurnaz, 2003: 64) Aruz ve hece vezni, dörtlülük ve beyit şeklinin yan yana görüldüğü ilk İslami eserlerden itibaren birlikte kullanılmıştır (Kurnaz, 2003: 65). Başlangıçta, Yunus divanında görülen bu birliktelik, sonraki yıllarda azalmış olmakla beraber hiçbir zaman ortadan kalkmamıştır (İsen, 1997: 388). Şeyh Gâlib'in hece vezniyle yazdığı şiiri bulup yayınlayan Sedit Yüksel bu şiir hakkında şöyle der: "Hece vezniyle olan tek şiiri, kanımızca, şekil değişikliği yolunda bilinçli bir hareket, bir uyanıklık eseri olmaktan çok, halk edebiyatının aydınlar edebiyatına etkisinin yansımasıdır" (Yüksel, 1980: 180). Bununla birlikte Şeyh Gâlib gibi yüksek bir kültür muhitinde yetişmiş ve Sebk-i Hindi etkisinde eser veren bir şairin hece veznine bigâne kalmayışı dikkate değerdir. Bunun dışında şiir, sanatsal olarak Gâlib'in diğer şiirleriyle boy ölçüşebilecek kıymette değildir.

Bulunduğu yazmada “Şarkı” başlığını taşıyan şiir, *bbbaa cccaa dddaa* kafiye düzeniyle 4+4+3=11’li hece vezniyle yazılmıştır. Bir musiki terimi olan şarkı daha çok aruz vezniyle yazılan bestelenmiş şiirleri ifade eder. Bu yönüyle söz konusu şiiri, türkü olarak nitelendirmek daha yerindedir. Devrine göre oldukça sade bir dille yazılmış olan türkü beşliklerden oluşur. Dördüncü kıta hariç kafiye kelimelerin tamamı Türkçe kelimelerden seçilmiştir. Her kıtanın sonunda kavuştak olarak:

“Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını”

dizeleri tekrar edilir. Âşıkane bir eda ile yazılan şiirin ilk kıtasında 13-14 yaşına yeni girmiş bir sevgiliden bahsedilir. Aynı ifadeyi Karacaoğlan bir koşmasında şöyle kullanır:

“Âşına da Karacöğlan âşına
Yeni girmiş on üç, on dört yaşına
Irak değil, Akpınar’ın başına
Turna, yârin selâm saldı, gel dey” (Karacaoğlan, 2001: 372).

“Tuğra çekmiş dest-i kudret kaşına” ifadesiyle sevgilinin Allah vergisi bir güzelliğe sahip olduğu vurgulanır. İkinci dizedeki “cefâ” kelimesi yerine başa takılması yaygın olan bir eşya veya saçın siyahlığına daha çok vurgu yapacak bir kelime tercih edilebilirdi. Saçların siyahlığı karanlığı, zulmü çağrıştırır. Âşıkların gönülleri saçların ucuna takılıdır. Bu yüzden saçlar zaman zaman aşığa üzüntüyü, kederi, acıyı, çağrıştırır.

İkinci kıtada şair, sevgiliden ne kadar zulüm görse de ona cevri ü cefayı konduramaz. Ona bu sıfatları yakıştıramaz. Sevgisinin her yaptığını mazur görür. Ne de olsa taze bir dilberdir. Üçüncü kıtada bir bahar sabahı sahnesi göze çarpar. Bu sahnede sevgili saçları savurur ve zülüfleri gerdanının üzerine dökülür. Dördüncü kıtada henüz yeni yetişmiş olan dilberi fırsat varken elden kaçırmamak gerektiği vurgulanır. Tabiri caizse dillere destan olmadan, talibi çoğalmadan onu elde etmek gerekir. Son kıtada sevgilinin bakışları hançere benzetilir. Bu hançeri keskin tarafına kan bulaşmıştır. Çünkü sevgili, gözleriyle âşıkları avlar, avladıkça da mutlu olur. Adeta gözleri güler. Bakışları çok tesirli olduğu için ona yaklaşmak yürek ister:

Tuğra çekmiş dest-i kudret kaşına
Cefâ takmış siyah perçem başına
Tâze girmiş on üç on dört yaşına
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını

O güzele cevri ü vefâ anılmaz
Geçen günler unutulur sayılmaz
Nev-restedir ettiğine bakılmaz
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını

Sabah olsun aktan kara seçilsin
Gerden üzre siyah zülfü saçlısın
Mevsimidir güller gibi saçlısın
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını

Elde iken terk eyleme fırsatı
Meclislerde söylenmeden sohbeti
Âşıklara ganimettir vuslatı
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını

Kan bulaşmış hançerinin zağına
Neşe gelmiş gözlerinin ağına
Yanaşılmaz goncesine bağına
Gülfidanım henüz bulmuş çağını
Şirin esmer şimdi bulmuş çağını (Yüksel, 1980: 172-173).

KAYNAKÇA

- Ahmet Atillâ Şentürk ve Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yay., İstanbul, 2006.
- Ali Alparlan, *Şeyh Galib*, Kültür ve Turizm Bak. Yay., Ankara, 1988.
- Cemal Kurnaz, *Halk ve Divan Şiirinin Müsterekleri*, Bizim Büro Yay., Ankara, 2003.
- Haluk İpekten, *Şeyh Gâlib, Hayatı, Sanatı, Eserleri*, Akçağ Yay., Ankara, 1996.
- İskender Pala, *Akademik Divan Şiiri Araştırmaları*, Kapı Yay., İstanbul, 2005.
- Karacaoğlan, *Şiirler*, Haz. Müjgan Cumbur, MEB Yay., Ankara, 2001.
- Mahmut Kaplan, “Şeyh Galib’in Şiir Anlayışı”, *Turkish Studies*, Vol: 2/4, 2007, ss. 455-465.
- Mustafa İsen, *Ötelerden Bir Ses, Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Akçağ Yay., Ankara, 1997.
- Mustafa İsen vd., *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2006.
- Nihad Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, MEB Yay., İstanbul, 2001.
- Sedit Yüksel, *Şeyh Galip*, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., Ankara, 1980.

BİR AŞK HİKAYESİ

Ahmet Aslan

Bir aşk hikâyesidir, size anlatacağım,
Derin düşüncelerle, size dinleteceğim.
Bu hayal olsa bile, onun her anı güzel,
Ben özlemi, hasrete sizinle katacağım.

Aşka gönül verenin, ahtı da güzel olur,
Bu gerçeği görenin, bahtı da güzel olur.
İzleyin ölümüne, varılan kutlu yolu,
Bu meclise girenin, tahtı da güzel olur.

Bak şu âşık, aşkını, nasıl da dışa vurur,
Sonu ölüm olsa da, aşkını mertçe korur.
Gönlü coşkun bir derya, baygın bakışa vurgun
Sevdası uğruna bak, nasıl da yanar durur!

Bu gözle bakmayanın, haline üzülürsün,
Âşık isen illaki imbikten süzülürsün...
Kilitlenip kalsan da, donsana da bir noktada,
Düğümlensen de gayrı, bu yolda çözülürsün.

Farklıdır aşkın dili, ilgisizler bilemez,
Kendinden geçmeyince, bu yola girilemez.
Çöllere varmayınca, dağları delmeyince,
Divane olmayınca, bu sırra edilemez.

Bu kutsal aşk destanı sonunda olur tamam,
Sahilsiz bir denizde, son bulur dilde kelam.
O güzeller güzeli, Muhammed Mustafa'ya (s.a.v.)
Resûlallah'a bizden, en saf salat ü selam!

Bu hali yaşayanda, bilmem ki can mı kalır?
Aşğın hayatında, sevgisiz an mı kalır?
Hayalse de gördüğü, sevdanın hayalidir,
Arslan Ahmet; can veren, damarda kan mı kalır?

AYNALAR

Halil Bozdoğanoglu

Aynalar içinde aynalar gördüm
Sanki içlerinde zehirler vardı
Konuşsunlar diye sorular sordum
Dilleri bağlanmış sanki duvardı

Bedenlerin ruhu çoktan satılmış
Biçimsiz şekiller ışıklar ölgün
Hayat tohumları buza atılmış
Aynalar içinde filizler solgun

Aynalar düştüğümü çıkılmaz batacak
İçinde görünen bir hazin türkü
Baktıkça gözümde ateşten yatak
Her gece rüyamı çalan o korku

Akan mevsimleri almış koynuna
Aynalar zamanı yüzüme attı
Ben ziynet takarken sabah boynuna
Aynalar karşıma akşam çıkarttı

EHTİYACIM VAR

Hüseyn Arif

Şirin söhbətə də, dadlı sözə də,
Həzin rübaba da ehtiyacım var.
Soyuq bulağa da, isti közə də,
Şışdə kababa da ehtiyacım var.

Gâh gecə əyilir, gâh səhər düşür,
Axıb qulağıma nə səslər düşür.
Fikrimə xudmani məclislər düşür,
Tara, mizraba da ehtiyacım var.

Dostlarla cəmləşib ülfət qılanda,
Yaşdan keçənləri yâda salanda,
Əl gülür, əlinə kitab alanda,
Əldə kitaba da ehtiyacım var.

*Hüseyn Arif*əm, saçlarımda dən,
Başdan zarafata alışmışam mən.
Aqillər içində nədənsə hərdən
Başdan xaraba da ehtiyacım var.

ŞARKI SÖYLE

Hikmet Elitaş

Arada bir çık ta gel, hiç kimseler görmeden
Pencerenin camına, karanlıklar vurmadan,
Duvardaki saate hicran vakti girmeden
Kalmasın hiçbir şeyde şu gönlümün merakı,
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Işıklar tanımasın; kaldırımlar duymasın,
Delikanlı yüreğim kimseye baş eğmesin,
Boş ver sabah olmasın, boş ver güneş doğmasın
Sen yanımda olunca, olmaz içimde korku,
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Hapsolsun kör mahzene, sensizliğin töresi
Küllensin zindanlarda bu sevdanın yarası
Silsin atsın hasreti, gözlerinin karası,
Vuslatı nakış nakış her hücreme sen doku
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Beni kimse anlamaz, ne olursun sen anla,
Hani birbirimizi unutturduk zamanla,
Yine bak gözlerime, ilk günkü heyecanla
Sinemi delsin geçsin, kirpiklerinin oku,
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Gel kurtar ne olursun, tutuştuğum bu yerden
Bu çıkmaz sokaktan, bu karanlık, bu dardan,
Gamzendeki çukurdan, dudağındaki kordan
Çözebilmiş değilim, gülüşündeki farkı,
Ya şarkı söyle bana; ya da şiirler oku.

Bir dergiyi elime aldığımda öncelikle tanıdık isimler var mı diye bir göz gezdiririm. “yedi dergide sekiz şiiri” yayınlanan bir şaire rastladığım zaman da “şiiri gözümüze mi sokacaksın be adam” demekten de kendimi alıkoyamam. Okumaya önce ismine çok az duyduğum ya da hiç duymadığım bir şair olursa önceliği onlara veririm daha sonra da tanıdık dostların şiirlerini okurum. Okuduğum şiirlerin bende bir karşılığı varsa yanına not düşerim, bir karşılığı yoksa tertemiz yerinde durur.

Öyle şairler vardır ki pek ortalıkta görünmezler, bu görünmez şaire “artık şiiri bıraktı” diyenler de olur. Şiiri bıraktığı söylenen şair de dergilerde kasım kasım kasılarak “ben buradayım” demez. Nerede bir şiir etkinliği varsa orada olmak için araya dostlarını ilıstirmez, şiiri bir yarışma aracı olarak kullanmaz. Şiiri yaşadığı zaman yazar, yaşamadığı zaman da şiir sancılarıyla kıvrılır durur.

İşte o şairlerden birisi de Âdem Konan’dır. İki ya da üç tane şiir kitabı olması gerek o kitaplar da maalesef bende yok, muhtemelen kendisinde de yoktur. Bir dergide yazsa da şiirini okusam dediğim zamanlar çok olmuştur. Bir şairin şiirinin tamamı çok zaman yüreğinize kanat takıp sizi edebiyat göğünde kanatlandırmaz. Bir dördlüğü ya da bir dizesi balığın zokaya dokunup geçtiği gibi gönlünüze dokunur geçer. Baz şiirler de baştan sona kadar noktasına virgülüne dokunmadan gelir vaktinize konuk olur. Döne döne şiiri okur, şairin dünyasıyla kendi dünyanız arasında gidip gele gidip gele şiiri kendi şiiriniz gibi okumaya başlarsınız. İşte bu şiir o şiirdir.

*Sunar kendini bir dal çalkantılı sulara
Irgalayan rüzgâra yüzünü dönebilmez*

*Güneşler akar gider arkasında ruhunun
Çocukça korkar çeker, elini sunabilmez*

*Eğilse uçurumda kendini görecektir
Şerhiayet de olsa bir söze kanabilmez*

*Güvercin gibi تنها geçer gökyüzünden
Nedense kartal olup göge uzanabilmez*

*Yüzer alçak sulara, ortasında yürür yolun
Her söze menevişlenir, tutuşup yanabilmez*

*Sanır ki bütün güller sonsuza böyle gider
Nedense hiç ölümün adını anabilmez*

*İnmemiştir derine, hiç gönlü yanmamıştır
Kırılır, dökülür amma nazdan usanabilmez*

*Düşer karasına bir ışık, aydınlanır ara sıra
İkrarı yoktur sözünde, bir kararda durabilmez*

*Herkesin bildiği gibi bilirim cehaletin
Utanırım ben ondan, o benden utanabilmez*

*Dağlar yanar, taşlar yanar, su yanar
İşine mi gelir bilmem, o dost uyanabilmez*

*Sus ey ozan her diline geleni söyleme
Biraz daha söylersen yürek dayanabilmez¹*

¹ Adem Konan, “Bilmem Gazeli” *Kurgan*, S. 43, 2018, s. 12.

Mehmet Gözükara klasik halk şiirinde söylemesi gerekenlerin çoğunu söyleyen ve üstelik bunlar yetmiyormuş gibi, âşıkların saz eşliğinde deyişme veya atışma biçimlerinde de şiirler yazan bir şair. Sırtını geleneksel şiire dayayıp yeni şiirler yazmanın vakti geldiğinin farkına varır ve şiir çitasını yükseltmek için özel gayret gösteren şairler arasında yerini alır. Siz adına ister serbest şiir deyin ister hece şiiri deyin. Önemli olan şiirin bir Anadolu kilimi gibi motif motif eşlenmesi ise, işte Mehmet Gözükara'da geleneksel şiirin motiflerinden faydalanarak günümüz şiirini yazıyor. Bizim yüreğimize dokunan o şiirden bir bölümü sizlerle paylaşmak istiyorum.

*“Ben de sevdim ben de geçtim yollardan
Ben de bülbül gibi gülü bekledim
Ne bülbül şad oldu ne de ben oldum
Dağıldım saç gibi karma-karışık
İsimsiz dikilir kabire taşım”²*

Dergilerde gönle dokunan şiirlerin az olduğundan yakınırsınız. Bu sorumsuzluğu çok zaman dergi yönetmenlerine yüklemeye çalışırız. Her dergi yönetmeni derginin her sayısında en güzel şiirleri yayınlamak ister ama bu çok zaman mümkün olmuyor. Mümkün olduğu zamanlar da olmuyor desek yalan söylemiş oluruz. İşte bize dokunan şiirlerden birisi de Semih Diri'nin şiiri.

*“imkânsız imkân bulursa
rücu eder hakikat
kuş yumurtaya,
bal çiçeğe,
ben sana...
kapım ipektendir benim
bir gün çalarsan
incinmesin ellerin.”³*

Dergilerde bize dokunan başka şiir yok mu? Var olmaz mı? Dergiler yaşadıkça güzel şiirler de var olacaktır. İşte Mürsel Sönmez'in kaptanlığında çıkan dergide, Necmeddin Atlıhan'ın Mürsel Sönmez'e ithaf ettiği bir şiirden bize dokunanlar.

*“Hayatın dar koridorunda
Upuzun yan yana, iç içe
İpince, incecik
Çizilmiş çizgidir ömür
.....
Penceresi yüce kapılı han
Dost sevgisi apacık üryan
Her an her vakit sezilen
Umut kesmez HİÇinde
Epitaf ki şahidi
Yüzde yüz emek yüzde yüz umut”⁴*

Elazığ'da Namız Payam'ın kaptanlığını yaptığı Bizim Külliye de ara sıra geleneksel hece şiirine yer veriliyor. Kim hece şiiri öldü diyorsa (kendisi yazamadığından) yalan söylüyordur. İşte yıllardır istikrarlı çizgisini sürdüren ve hece şiirinden koymayan bir şair Rifat Araz hocam. Onun şiirinden bize dokunan bir dörtlülle vaktinizi selamlıyor, şiirin de size dokunmasını salık veriyorum.

*Himmet mi, hikmet mi şu keşif, rü'yâ?
Âleme temel mi, “can” denen maya?..
Bildim, bir damlada gizlidir deryâ;
Dalıp bir damlada, dolduğum Sen'sin!..⁵*

2 Mehmet Gözükara, “Yürekte Söylenen Yüreğe İşler” *Kurgan*, S. 43, 2018, s. 21.

3 Semih Diri, “Sen Dünya ve Mezar” *Kurgan*, S. 43, 2018, s. 39.

4 Necmeddin Atlıhan, “Yaryüzünde Umut Hep” *Birnokta*, S. 202, 2018, s. 25.

5 Rifat Araz, “Nefes Ver, Ölmeden Öldüğüm Sen'sin” *Bizim Külliye*, S. 87, 2018-19, s. 90.

ÜÇÜNCÜ YOL

Yetik Ozan

Sayıyorsan beni kendine yakın
Hem ben bilem hem sen bil, bilişelim,
Benim köyüm senin kentine yakın;
Hem ben gelem hem sen gel, gelişelim.

Ağustos içti de yerin suyunu
Kuruttu pınarın serin suyunu,
Irak kuyuların derin suyunu
Hem ben alam hem sen al, alışalım.

Güneşin hıncı var, bulutun nazı,
Bileğin gücü yok, bileğin hazı,
Tarlada tırpanı, halayda sazı,
Hem ben çalam hem sen çal, çalışalım.

Ben tutmuşum beni kul eden yolu,
Sen tutmuşsun seni el eden yolu,
Bizi bize doğru ileten yolu,
Hem ben bulam hem sen bul, buluşalım.

*[Yetik Ozan, Bütün Şiirleri: Atmaca Uçurumu-Ülkü Bağı-Yücelmek,
(Haz. Metin Özarslan) 3. Basım, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2018, s. 41].*

HECE TAŞLARI 4. YIL FİHRİSTİ

15 MART 2018-15 ŞUBAT 2019

ABASOV, Əyyub Qiyas 45/6 Ölülər Diri Çıxacaq

ABDULLA, Süleyman 37/25 Mütleg

ACIPAYAM, Metin

39/21 Prof. Dr. Ömer Faruk Akün'ün 'Divan Edebiyatı' Kitabı Hakkında Kısa Bir Değini

AHMETGİL, Akif 37/22 Bağışla

AKÇAY, Hasan

40/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/ onuç

AKKANAT, Cevat

43/17 Âşikan Söyler, 45/10 Keke Âşık, 47/11 Yatılı Kız Liseliler Marşı

AKBULUT, Gülçin Yağmur

45/8 Senden Ayrı Kalınca

AKTAŞ, Osman

38/19 Gözlerinde Huzur Dolu Âlem Var, 45/7 Teskin Etme Beni, 47/16 Âşık Daimi

ALİ, Ruslan Dost 37/26 Dünyanın

ALLAHVERDİYEVA, Reşide 37/21 Belki

ALTUN, Kadir 45/14 Hak Yol

ANIK, Esat 38/9 Olmaz, 39/19 Olmaz

ARAZ, Memmed 37/12 Elveda Dağlar

ARICI, Murat 41/20 Şehide Veda

ARİF, Hüseyin

37/8 Biz Ayrı Düşeli, 48/21 Ehtiyacım Var

ASLAN, Ahmet

39/19 Gönül Gözüm Anlatsın, 48/20 Bir Aşk Hikayesi

ASDANBEYLİ, Mehmed 37/24 Köhnedi

ASLAN, Memmed 37/13 Men Buyam

ASLAN, Yusuf

40/19 Girmeleri İçin Kapı Bekledim

ASLANBEYLİ, Elnur

48/17 Dağlara Doğru; Bilmez

ÂŞIK, Elesger 37/3 Gerekdi; Dağlar

ÂŞIK, Muhsinoğlu

40/19 Dediler Ki, 44/7 Tahmin, 48/11 Sakın Ha!

ATMACA, Tayyib

37/2 O Tayda Elesger Bu Tayda Şenlik, 38/2 Sen ve Ben; Ne Güzel (Atışma), 38/22 dOkunan Şiirler-7-, 39/2 Elli Altı Yılı Yıgđım Harmana, 40/2 Beyaz Elbiseyle Çıkarız Yola, 40/22

dOkunan Şiirler-8-, 41/2 On Beş Temmuz Bayramı, 42/2 İşte Geldik Göçüyoruz Dünyadan, 42/21 dOkunan Şiirler-9-, 43/2 İnsan Bozulursa Her Şey Bozulur; 43/12 Hece Taşları Üstünde (Deyişme), 44/2 Tebessümler Buzdan Yapma Bir Çiçek, 44/22 dOkunan Şiirler-10-, 45/2 Sek Sek Oyununu Tek Kendin Oyna, 46/2 Şükür Çiçeği, 46/22 dOkunan Şiirler-11-, 47/2 Zaman Akar Biz İçinden Geçeriz, 48/2 Nereye Dönersek Can Kırıkları 48/22 dOkunan Şiirler-12-

AVCI, Ramazan

48/12 Karacaoğlan Nefesli Bir Şair

AVŞAR, Mehmet 48/3 Kan Şafağı

AYVALI, Mustafa

39/22 Demek..., 42/9 Bedrin Külü, 45/14 Gurbetin Kızı

AZAFLLI, Mikayıl 37/10 Sen Deme

AZAYOĞLU, Nadir

47/9 Menim Gözlerimde Gövercin Ahı

AZİZOĞLU, Çağan 42/20 Gül Mevsimi

BALIKÇI, Emel

40/20 Rodoplar'ın Karlık Tepeleri

BAŞ, Mehmet

38/10 Sana Doğru, 43/10 Yandı, 46/15 Sandım

BATTAL, Ferit 47/10 Bari

BAZ, İbrahim 40/7 Sor, 47/14 Gül Derdim

BERBERCAN, Mehmet Turgut

41/7 Hisler Geçidi

BERDELİ, Besti 37/20 Dünya, 47/13 Sənsiz

BILDIRKİ, Oyhan Hasan

43/22 Dostlar Beni Hatırlıyor

BORSUNLU, Mezhahir 37/10 Menem

BOZALGANLI, Mikayıl 37/23 Böyle

BOZDOĞANOĞLU, Halil

39/17 Ölüme Dair Değil Ki Seveda, 44/12 Zamanda Yolculuk, 48/20 Aynalar

BULUT, İlhami 39/16 Ayrılık

CAN, Cahit 41/22 Bahtsızım, 43/23 Şu İşe Bak!..

CENGİZ, Köksal (Niyazkâr)

39/11 Dosta Gidelim, 41/23 Ne Deyim?, 45/15 Ümidini Yitirme!

CİHANGİR, Seadet 37/21 Gibi

ÇAMURCU, Erhan 38/9 Naat, 46/17 Marifet

ÇETİNKAYA, Necibe Taşkın

41/24 Fuzûlî'nin "Meni Cândan Usandırdı" Mu-
sammat Gazeline Tahmis, 45/24 Bûlbûlün Güle
Sitemi

ÇİÇEK, Şeyhmus 45/12 Bir Yol Uzanır

ÇOBAN, Hüseyin 40/9 Sor, 46/9 Yonga

ÇOBAN, Özgür

42/9 Gece Yarısı Rubaileri/1, 47/11 Gece
Yarısı Rubaileri/2

DAŞKIN, Ali

37/27 Yurd Sevgisi, 44/11 Temel Taşı,
46/15 Ana Dilim

DEDEKURT, Temur Melik

42/3 Kendime Öğüt, 45/3 Gelme Bir Daha

DELİDAĞLI, Sücaet 37/14 Anamın

DİLBAZİ, Mirvarid

39/17 Bahar Sevincine Uyabilmirem,

DİVANİ, Cemal 45/10 Dedim Dedi

DOĞAN, Mustafa

43/24 Çile Dergâhı, 45/19 Al Mektup

DOĞRU, Ahmet 43/13 Kar Gibi

DÖVRAN, Rahile

43/17 Həyatın Vəfası, 45/6 İstədim

DURMAN, Nurettin 40/3 Bakışmak

DURNA, Ahmet Süreyya

43/11 Önce Şiir Sonra Kitap, 44/7 Dem-i Vuslat

ECE, Hüseyin K. 48/10 Mehtap Suyu Yakın

EFE, Ahmet

39/7 Gerekmez, 43/7 Kıymetim Yok Nazarında

ƏKBƏROVA, Həməh Həşimqızı 42/13 Bayatılar

EKER, Tahir 38/12 Ben Bekçiyim

ELİTAŞ, Hikmet 48/21 Şarkı Söyle

ELİZADE, Elvin 47/22 Ana

ERDAL, İsmet

45/20 Gurbette Sılasını Arayan Şair Abdul-
lah Gülcemal ile Şiir ve Şiir Sanatı Üzerine

EREN, Abdulhakim 42/10 Âşık Mahzuni Şerif

ERENER, Ahmet 42/23 Beni

ERKENEKLI, Mustafa 38/11 Sehiy Hüküm

ERYİĞİT, İbrahim

38/15 Saklanbaç Oyununda Suriyeli Ço-
cuklar, 41/13 Bitmeyen Başlangıçtır Tarih, 44/14
Sözün Külü

EVREN, Mustafa Ökkeş

44/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/onyedi

FEDAİ, Celal

38/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/onbir

FERMANOĞLU, Osman

37/26 Yakın Gel, 41/19 Saxlayır, 43/22 Qal-
dırın Pərdələri, 46/21 Yol Havası, 47/13 Tərs Üzüne

Fırkatı 41/19 Mezar Taşları Üzerine (Deyişme)

GAFARLI, Zireddin 37/22 Men İdim

GASIMLI, Muharrem

37/16 Elesger'em, Her Elmiden Halıyam...

GENÇ, Nurullah

43/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/onaltı

GÖÇER, Musa 44/16 Pir Sultan Abdal

GÖRGÜN, Fikret 39/20 Burası Gül Bahçesi

GÖZÜKARA, Mehmet

45/9 Pepenâme (Deyişme), 47/14 Saçların

GÜLBAHAR, İlker

40/10 Veda Sancısı, 44/14 Gidiyorum

GÜLCEMAL, Abdullah

47/10 Ağustosta Yüreğime Kar Düşer

GÜNER, Mestan 37/12 Gel Öğredim

GÜNEŞ, Mehmet 46/16 Türkülere Destan/bir

HACISOY, Hacı 43/23 Gitmek Gerek

HASANNEBİOĞLU, Cumali Ünalı

39/3 Kendim İçin Gazel, 44/3 Şi'r'in

HAZRİ, Nabi 37/9 Ay Yürek

HOŞAB, Fahri

38/15 Yürek Göçü, 46/17 Ufkun Çağrısı

HÜNÜK, Gülser 40/21 Varlığımın Sebebi Sen!

İLGAR, Mehmet

37/15 Çekir (Tecnis), 42/23 İki Şiir

İLBEY, Ahmet Doğan

40/12 Ali Hocam Yazısı, 43/8 "El Vurup
Yaramı İncitme" Doktor!, 45/16 Ali Hocam Yazısı,
47/20 "Kent" Medenî Değil Modern Barbardır

İLHAM, Ehtiram 37/24 Get Gede

İLYASLI, İbrahim 37/23 Barışır

İSMAYIL, Memmed

37/4 Zamanın Baş Yolçusu, 48/4 Şiir ve Ge-
lenek Üzerine Konuşmalar/yirmiiki

İZZƏTİ, Səxavət 37/27 Gedirem

KALENDER, Haşim 41/23 Gidiş Başka

KANDEMİR, Fatih

40/10 Kavuştum, 46/14 Aşk Duası

KARA, Yunus

38/18 Ben Senin Akranım Değilim Ki Aşk,
41/16 Biz Türkülerin Milletiyiz, 43/20 Türkülerde
Ayrılık Acısı

KARAMAN, Kadir 38/17 Zülfü Kirli Gül**KARAMIZRAK, Seyfettin**

38/24 Annem, 42/24 Hak Edenler

KARADAŞ, Sabahattin 47/19 Bizim Köy**KARATAŞ, Taner (Mîzânî)**

44/19 Yar Di Gel (Yedekli Koşma)

KARCI, M. Ragıp

46/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/ondokuz

KAŞIKÇI, Ali Rıza

39/18 Gönül Dostu Neredesin?, 42/19 Vuslat
Mektubu, 46/20 Ayrılık

KAVRUK, Hasan (Hiç) 39/16 Dile Gelse**KAYA, Hüseyin**

39/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/oniki

KAYA, S. Ahmet

43/14 “Sarı Kitap” Dolayısıyla Tayyib At-
maca’nın Şiiri

KILIÇ, Lütfü

39/20 Altmışımda Aşık Oldun, 41/14 Rey-
hanî Var, 45/23 Feyzi Halıcı

KILIÇ, Seyit 38/11 Ellerin**KOCA, Erol**

39/10 Yalan Olacak, 42/13 Azar Azar

KOCAGA, Durani 47/22 Dargın Menekşe**KORKUT, Şenol** 47/3 En Güzel Yol**KOZANOĞLU, Ömer Kaplan** 44/19 Bakarsın**KURTOĞLU, Mehmet** 41/13 Serseri**KUTLU, İsmail** 45/9 Pepenâme (Deyişme)**KÜTÜKÇÜ, Mustafa** 41/18 Yurt Aşkına**MEHDİYEVA, Ferqane** 37/20 Şekildi**MERT, Metin**

41/6 Hatıra Defteri, 44/11 Eskilerin Ardın-
dan, 48/10 Hercâi

MİCİNGİRT, Ömer Ekinici 47/15 Bakara**MORTAŞ, Yasin**

39/24 Şiir Saklı Sokakta Bir Kalem Yanığı,
45/3 Bakışsız Ayna Sokağında Selamsız Gün Yan-
sımına Bir Derkenar

MURQUZOV, Kamran

41/20 Yoxdu Ehtiyacın Sənin Ay Allah!

MUŞŞOOĞLU, Muhammet 47/15 Kınamayın**MUTLU, Ali Kemal**

39/11 Beş Yedin 35, 42/8 Gazel-i Hem,
44/20 Aynalar, 46/20 26 Satır, 48/14 Mah-ı Riyam

MÜTALİBOĞLU, Elvin 44/21 Türkiye’im**NALÇACI, Hasan**

44/13 Yeşil Sancak ve Gölge, 48/9 Otuz Üç

NOYAN, Erdal

39/10 Kalbin Durumları, 45/4 Şiir ve Ge-
lenek Üzerine Konuşmalar/onsekiz, 46/18 Drama
İçinde Pazar, 47/12 Selânik Türkleri

OKUMUŞ, Fatih

40/24 Tahmis-i Selmânî, 43/3 Tahmîs-i
Fuzûlî, 46/19 Leylâ Gazeli

ÖNDER, Hızır İrfan 39/18 Gaflet**ÖZARSLAN, Metin**

38/16 Ne Güzel (Deyişime), 41/3 Son Tren,
43/12 Hece Taşları Üstünde (Deyişme), 44/24 Ko-
valı Şiir, 47/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/
yirmi, 48/9 Manzara

ÖZÇELİK, Mustafa

38/8 Şiir ve Gelenek, 43/19 İçimizdeki Şiir

ÖZDEMİR, Mehmet

40/9 Bir Garip Mezar, 43/9 Çocukta Hercai
Gülüşler Saklı, 47/9 Kuş Türküsü, 48/15 Ali Kiraz
Üstüne Kar Yağmış

ÖZDEN, Yaşar

41/15 Gönül, 42/18 Bir Ömer Bir Daha Ge-
lecek Olsa, 47/19 Okuma Beni

ÖZEL, Songül 44/21 Vatanım, 48/17 Anne**ÖZMEL, İsmail** 44/18 Boğazda Kuşlar**PEKİN, Süleyman** 44/18 İnfitar**PEKSÖZ, Nuri**

39/8 Muhalif Bir Sufi: Kul Nesimi, 42/4
Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/onbeş, 44/15
Mecnun Düşleri

PEKTAŞ, Mehmet 48/18 Şeyh Galib’in Türküsü**PINARBAŞI, Mustafa (Ahmed Kâfi)**

42/7 Kahır, 43/9 Telli Duvaklı, 46/9 Sen Yoksun

QERİB, Seadet 39/14 Darıxmaq Nədir**QİYAS, Əyyub** 48/11 Yarı Yolda; Yeke Dükkân**RAYMAN, Mehmet** 44/13 Daha

REYHANİ

41/19 Mezar Taşları Üzerine (Deyişme),
45/13 Bana Derler

RÜSTEM, Süleyman

37/8 Men Onu Sevmişdim Bir İlkbaharda

RZA, Əjdər Yunus

38/19 Gəlmişəm, 41/21 Axu Ay Qədir,
45/12 Bilməyəsen

RZAEVA, Seadet

46/19 Darıxmaq Nədir

SAATÇI, Önder

38/13 Irak Türkmenlerinden Bir Şair: Esad Naib

SADE, Mustafa

38/3 Bir Hüzün Terennümü, 43/16 Anadolu
Kasidesi, 45/7 Bedduâ

SAGIR, İbrahim

38/10 Ay Tahtını Kurarken, 46/21 Gönül

SAKAOĞLU, Saim

39/12 Âşık Şiirinde Çukurova: 1, Qadirlili
Âşık Halil Karabulut'un Çukurovası, 44/8 Âşık Şi-
irinde Çukurova: 2, Karaca Oğlan'ın Çukurovası,
46/10 Âşık Şiirinde Çukurova:3, Qadirlili Abdul-
vahap Kocaman'ın Çukurovası

SARIVELİLİ, Osman

37/7 Günah Onun Özündedir

SARMIŞ, Mehmet

39/15 Beşinci Mevsim, 43/10 Ümmühan

SELÇUK, Oğuz Adem

41/8 Karacaoğlan Karaisalı'ya Geldi Mi?

SERİN, Musa

39/22 Anlamadın Mı?, 48/14 Sor Bana

SİNEDEFTER, Selim

37/11 Kimidi

SÖNMEZLER, Hüseyin

38/20 Şiirsel Metinler/bir, 40/11 Şiirsel
Metinler/iki, 43/18 Şiirsel Metinler/üç, 45/8 Şiirsel
Metinler/dört

SÜLEYMAN, Vasif

37/25 Dindire

ŞAİR, Feteli

37/11 Çekerler

ŞƏHRİYAR, Məhəmməd Hüseyin

37/28 Azərbaycan

ŞEHSUVAROĞLU, Lütfü

38/7 Gazel

ŞEN, Recep

45/11 Menekşem

ŞİHLİ, Afak

37/15 Mihribanım Ol Benim

ŞİMŞEK, Tacettin

40/8 Maraş Rubaileri 3

TAHİR, Nemət

46/14 İki Şiir

TOKAYEVA, Gönül

40/15 Aç Kapıyı Gardiyan

TURAP, Azade

42/12 Dilruba

TÜRKYILMAZ, Muhammed Emin

45/11 Duadan Pusatlar

ULUTAŞ, Nurullah

41/4 Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/ondört

URFALI, Ahmet

40/21 Bergüzâr

UYANIK, Orhan

38/17 Can Türkiyem, 39/23 Duymuyor

ÜNAL, Şükrü

40/7 Neyzen'e Gazel

VAHAPZADE, Bahtiyar

37/9 Yavaş-Yavaş

VATANOĞLU, Behmen

37/14 Deymesin

VURĞUN, Semed

37/7 Dünya

YAGUP, Musa

37/13 Orda Azərbaycan Toprağı Var

YAKUTİ, Hacer Alioğlu

41/22 Beni Kızın Kabul Et

YALÇIN, Ümit Bayram

39/23 Kısa Şiirler

YALÇINKAYA, Ahmet

39/7 Nirvana, 42/8 Dokunuş, 44/20 Yangın

YANAR, Ramazan

45/8 Yara

YARDIMCI, İlhan (Kemâlî)

40/16 I. Uluslararası Âşık Zülâlî'yi Anma
Curcunası, 45/13 Verdiği İlhamla, 47/23 Fatih
Okumuş'un Tahmîs-i Fuzûlî'sinin Verdiği İlhamla

YAŞAR, Habil

41/21 Bilməmişən

YAVUZ, Mevlüt

38/12 Çürümek, 44/12 Yetim Gibi, 44/15 Karar

YAZGAN, Bestami

38/7 Pervane Olan Gelsin, 43/7 Yardımcım Allah

YETİK, Ozan

46/24 Atmaca Uçurumu, 47/24 Umut,
48/24 Üçüncü Yol

YILDIRIM, Halit

39/15 Gazel-i Güzel, 41/6 Gazel-i Merha-
met, 43/13 Boşver, 45/19 Sanadır

YILDIRIM, Harun

40/15 Şehidin Gidişi

YILDIZ, Mustafa Ferit

42/20 Ayla

YILMAZ, Zekeriya

41/15 Bizim Türkümüz

YÖRÜKOĞLU, Ali Göçer

42/7 Bayram Sevinci

YURTGEZEN, Ali

42/14 Âşık Âğâhî'nin Seher Vakti Çaldım
Yârin Kapisın Matlalı Manzûmesi Üzerine Sey-
yâh-ı Vatan Âli Çelebi'nin Şerhi